శ్రీవిద్య

క ఏ ఈ ల హ్రీం। హ స క హ ల హ్రీం। స క ల హ్రీం।

గ్రంథకర్త :

స్వామి పరమానందనాథ

(డా॥ క్రోవి పార్థసారథి)

శ్రీవిద్య

గ్రంథకర్త :

స్వామి పరమానందనాథ (డా॥ క్రోవి పార్థసారథి)

ప్రథమ ముద్రణ : &&&, 2009

ప్రతులు : 1000

మూల్యము : రూ. 000-00

ప్రతులకు :

1. **క్రోవి రమాదేవి**
   23-11/1-10/2, ఓగిరాలవీధి,
   సత్యనారాయణపురం, విజయవాడ-11.
   ఫోన్ : 0866-2530672

2. **శివకామేశ్వరి గ్రంథమాల**
   41-22/4-36, భ్రమరాంబాపురం,
   కృష్ణలంక, విజయవాడ-520 013
   ఫోన్ : 0866-2522824

ముద్రణ :
నిర్మలా ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్,
గాంధీనగర్, విజయవాడ-3.
ఫోన్ : 0866-2574828

ప్రణతులు

మంత్రశాస్త్రంలో స్త్రీ దేవతను గురించి చెప్పే యంత్ర, మంత్ర, పూజావిధానాలనే 'విద్య' అంటారు. అదే పరదేవత యొక్క యంత్ర, మంత్ర, తంత్ర విధానాలను 'శ్రీవిద్య' అంటారు. ఆ దేవత యొక్క యంత్రము అంటే శ్రీచక్రము మంత్రము అంటే పంచదశి మహామంత్రము. తంత్రము అంటే పూజావిధానము. శ్రీవిద్యను గురించి చెప్పే గ్రంథాలలో కామకలావిలాసము, యోగినీ హృదయము, వామకేశ్వర తంత్రము, సౌందర్యలహరి, సుభగోదయ స్తుతి, లలితాసహస్రము ముఖ్యమైనవి. ఇవి కాక కుళార్ణవ తంత్రము, జ్ఞానార్ణవతంత్రము మొదలైన అనేక తంత్ర గ్రంథాలున్నాయి. ఈ గ్రంథాలన్నీ శ్రీవిద్యను పూర్తిగా వివరిస్తాయి. కాని యోగినీ హృదయము, కామకలావిలాసము మొదలైన గ్రంథాలలోని విషయం అంత తేలికగా అందుబాటులో ఉండదు. ఇక సౌందర్యలహరి, సుభగోదయ స్తుతి, లలితా సహస్రము వంటి పుస్తకాలలో విషయం ఒక క్రమంలో కాక అక్కడ కొంత, అక్కడ కొంత చెప్పబడి ఉంటుంది. వామకేశ్వర తంత్రం కేవలము వామాచారాన్ని వివరించగా, కుళార్ణవ తంత్రం కౌళాచారాన్ని, జ్ఞానార్ణవ తంత్రం సమయాచారాన్ని వివరిస్తాయి. భాస్కరరాయలవారు వ్రాసిన 'వరివస్యారహస్యము' పూర్తిగా పంచదశి మహామంత్రాన్ని వివరిస్తుంది.

ఇవన్నీ కలిసి ఒకచోటికి వస్తే సామాన్య మానవుడికి 'శ్రీవిద్య' అంటే ఏమిటో తెలుస్తుంది. ఇవాళ్టిరోజున 'శ్రీవిద్య' అనే పదం బాగా వినిపిస్తోంది. ఈ పదాన్ని వాడేవారు, దానిలోని విషయం కూడా కొంతవరకయినా ఆకళింపు చేసుకుంటే చాలా ఉపయోగం ఉంటుంది. కాబట్టి అతిసామాన్యుడికి కూడా శ్రీవిద్య అంటే ఏమిటో పూర్తిగా తెలియాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఈ గ్రంథం వ్రాయటం జరుగుతున్నది.

పైన చెప్పిన శ్రీవిద్యాపరమైన గ్రంథాలలో

1. కామకలావిలాసము	-	శ్రీవిద్యాసర్వస్వము
2. యోగినీ హృదయము	-	శ్రీవిద్యాహృదయము
3. సుభగోదయస్తుతి	-	శ్రీవిద్యాదర్పణము
4. సౌందర్యలహరి	-	శ్రీవిద్యాలహరి
5. లలితాసహస్రము	-	శ్రీవిద్యాసారథి
6. వరివస్యా రహస్యము	-	వరివస్యారహస్యము

అనే పేర్లతో నేను అతితేలికయైన భాషలో వ్రాయటం జరిగింది. ఇప్పుడు వాటిలో చెప్పిన విషయాలన్నింటినీ ఒకచోట కూర్చి, గతంలో చెప్పని విషయాలు, సమయమత రహస్యాలు చేర్చి, అతిసామాన్యుడిని దృష్టిలో ఉంచుకుని, ఈ శ్రీవిద్యా గ్రంథము ప్రచురించటం జరుగుతున్నది. ఇది సర్వోపనిషత్సారము, సర్వదేవతా ప్రీతికరము, సర్వకార్యసిద్ధికరము, మోక్షప్రదాయకము. శ్రీవిద్యోపాసకులంతా తప్పనిసరిగా పూజామందిరంలో ఉంచుకొని చదివి తీరవలసిన గ్రంథమిది. ప్రస్తుతం నేను 1-3-2009 నుంచి సహస్ర చండీయాగం చేస్తున్నాను. ఇది 13-12-2009 దాకా కొనసాగుతుంది. ఈ సమయంలో ఈ గ్రంథాన్ని వ్రాయటం జరుగుతోంది. ఇది కేవలము పరమేశ్వరి ప్రేరణగానే భావిస్తున్నాను.

ఈ గ్రంథంలో ఒకే విషయాన్ని రెండు మూడుసార్లు కూడా సందర్భాన్ని బట్టి చెప్పటం జరిగింది. పాఠకుల సౌలభ్యం కోసం మాత్రమే ఇలా చెప్పటం జరిగింది. అంతేకాని పునరావృత్తి దోషం మాత్రం కాదు.

గతంలో నేను వ్రాసిన గ్రంథాలలాగానే ఈ గ్రంథాన్ని కూడా ఆదరిస్తారని భావిస్తూ ....

గ్రంథరచనలో నాకు అన్నివిధాల సహకరించిన నా భార్య [illegible] అభినందనలు తెలియజేస్తూ ...

వైశాఖ శుద్ధ దశమి సోమవారము
04-05-2009.

బుధజన విధేయుడు

(శ్రీవి పార్థసారథి)

స్వామిపరమానందనాథులవారి ఇతర గ్రంథాలు - సి.డి.లు

	గ్రంథాలు	సి.డి.లు	
1.	శ్రీవిద్యాసారథి	శ్రీశ్రీశ్రీ గణపతి స్వామివారి జీవిత చరిత్ర	(40 గం॥)
2.	శ్రీకైవల్యసారథి	శ్రీవిద్యాసారథి	(24 గం॥)
3.	శ్రీవిద్యాలహరి	సప్తశతిభాష్యము	(12 గం॥)
4.	శ్రీవిద్యా దర్పణము	లలితారహస్యోపనిషత్తు	(1గం॥)
5.	శ్రీవిద్యా సర్వస్వము	ఉపనిషద్దర్శనము	(12 గం॥)
6.	శ్రీవిద్యా హృదయము	బ్రహ్మసూత్రాలు	(12 గం॥)
7.	శ్రీవిద్యా పంచదశి	దేవీభాగవతము	(12 గం॥)
8.	శ్రీవిద్యా రహస్యము	శివారాధన	(11 గం॥)
9.	శ్రీవిద్యా మహాయంత్రము	సాయిచరితము పారాయణ క్రమం	(12 గం॥)
10.	సప్తశతి భాష్యము	శ్రీవిద్యాలహరి	(18 గం॥)
11.	దేవీ కథాసుధ	విష్ణుసహస్రనామ వివరణ	(12 గం॥)
12.	శ్రీవిద్యా దర్శనము	లలితాసహస్రనామ వివరణ	(12 గం॥)
13.	ఉపనిషత్సర్వస్వము	ఆత్మసాక్షాత్కారము	(10 గం॥)
14.	శ్రీచక్ర సర్వస్వము	శ్రీకృష్ణలీలామృతము	(15 గం॥)
15.	భావనోపనిషత్తు	(శ్రీమద్భాగవత సప్తాహ ప్రవచనాలు)	
16.	త్రిపురా రహస్యదీపిక	సీతారామకళ్యాణము	(1 గం॥)
17.	బ్రహ్మసూత్రమంజరి	శ్రీదత్త చరిత్ర	(10 గం॥)
18.	శ్రీచక్రము	శ్రీ గాయత్రీ మహామంత్రము	(10 గం॥)
19.	తొలి ఏకాదశి	గురుతత్త్వము	(9 గం॥)
20.	లలితారహస్యోపనిషత్తు	శ్రీసూక్త భాష్యము	(1 గం॥)
21.	ఆత్మసాక్షాత్కారము	త్రిపురారహస్యము	(45 గం॥)
22.	శ్రీచక్రసర్వస్వము	రామాయణకథాసుధ	(172 గం॥)
23.	వరివస్యా రహస్యము	గురుగీత	(17 గం॥)
24.	గురుతత్త్వము	ఉద్ధవగీత	(17 గం॥)
25.	శ్రీవిద్య	శ్రీచక్రము	(4 గం॥)

విషయసూచిక

డా॥ క్రోవి పార్థసారథి గారికి స్వర్ణకంకణాన్ని బహూకరిస్తున్న
శ్రీశ్రీశ్రీ వాసుదేవానందగిరి స్వామివారు

'శ్రీవిద్యాసారథి' గ్రంథావిష్కరణ సందర్భంగా
గ్రంథకర్తను 'గండపెండేరము'తో సత్కరిస్తున్న
ఉమా చిట్‌ఫండ్స్ అధినేత శ్రీ కాండూరి ఉమామహేశ్వరుడు గారు.

5-9-2004నడా॥ క్రోవి పార్థసారథిగారిని రాష్ట్రప్రభుత్వ ఉత్తమ ఉపాధ్యాయునిగా సత్కరిస్తున్న ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి డా॥ వైఎస్. రాజశేఖరరెడ్డిగారు

21-3-2004నడా॥ క్రోవి పార్థసారథిగారికి రాష్ట్రప్రభుత్వముచేతారణనామ సంవత్సర ఉగాది

డా॥ క్రోవి పార్థసారథిగారికి ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభస్పీకర్ శ్రీ డి.శ్రీపాదరావుగారిచేసన్మానము

28-1-2006న డా॥ క్రోవి పార్థసారథిగారికి 'కృష్ణా మహోత్సవ్'లో సత్కారము

క్రోవి పార్థసారథిగారి పరిచయం

పూర్తిపేరు	:	క్రోవి పార్థసారథి
తల్లిదండ్రులు	:	సత్యపర్వత వర్ధనమ్మ, కృష్ణమూర్తి
గోత్రము	:	హరితస
దీక్షా నామము	:	పరమానందనాథ
వృత్తి / ఉద్యోగము	:	రిటైర్డ్ వాణిజ్యశాస్త్ర ఉపన్యాసకులు, శాతవాహన కళాశాల, విజయవాడ.
ఇంటి అడ్రస్	:	23-11/1-10/2, దేవీ నిలయం, ఓగిరాలవారి వీధి, సత్యనారాయణపురం, విజయవాడ-520 011.ఫోన్ : 2530672

రచించిన గ్రంథాలు :

1. శ్రీవిద్యాసారథి (లలితా సహస్రానికి విశేష వ్యాఖ్య)
2. శ్రీకైవల్యసారథి (విష్ణు సహస్రానికి విశేష వ్యాఖ్య)
3. శ్రీవిద్యాలహరి (సౌందర్యలహరికి విశేష వ్యాఖ్య)
4. శ్రీవిద్యా దర్పణము (గౌడపాదుల సుభగోదయస్తుతికి వ్యాఖ్య)
5. శ్రీవిద్యా సర్వస్వము (పుణ్యానంద మునీంద్రుల కామకలా విలాసానికి వ్యాఖ్య)
6. శ్రీవిద్యా హృదయము (యోగినీహృదయానికి వ్యాఖ్య)
7. శ్రీవిద్యా పంచదశి (పంచదశి మహామంత్రానికి వివరణ)
8. శ్రీవిద్యా రహస్యము
9. శ్రీవిద్యా మహాయంత్రము (శ్రీచక్రానికి విశేషవ్యాఖ్య)
10. సప్తశతి భాష్యము
11. దేవీ కథాసుధ
12. శ్రీవిద్యా దర్శనము
13. ఉపనిషత్సర్వస్వము (దశోపనిషత్తుల మీద కథలు)
14. శ్రీచక్ర సర్వస్వము
15. భావనోపనిషత్తు
16. త్రిపురా రహస్యదీపిక
17. బ్రహ్మసూత్రమంజరి
18. శ్రీచక్రము
19. తొలి ఏకాదశి
20. శివపురాణము
21. సర్వదేవతా హోమవిధానము
22. లలితారహస్యోపనిషత్తు
23. ఆత్మసాక్షాత్కారము
24. వరివస్యా రహస్యము
25. శ్రీవిద్య

ప్రవచించిన సి.డి.లు :

1.	గణపతిస్వామి వారి జీవిత చరిత్ర	(40 గం॥)
2.	శ్రీవిద్యాసారథి (లలితారహస్యనామ భాష్యము)	(24 గం॥)
3.	సప్తశతిభాష్యము	(12 గం॥)
4.	లలితారహస్యోపనిషత్తు	(1గం॥)
5.	ఉపనిషద్దర్శనము	(12 గం॥)
6.	బ్రహ్మసూత్రాలు	(12 గం॥)
7.	దేవీభాగవతము	(12 గం॥)
8.	శివారాధన	(11 గం॥)
9.	శ్రీచక్రము	(4 గం॥)
10.	సాయిచరితము పారాయణ క్రమం	(12 గం॥)
11.	శ్రీవిద్యాలహరి (సౌందర్యలహరి)	(18 గం॥)
12.	శ్రీ కైవల్యసారథి (విష్ణుసహస్రనామ వివరణ)	(12 గం॥)
13.	లలితాసహస్రనామ వివరణ	(12 గం॥)
14.	ఆత్మసాక్షాత్కారము	(10 గం॥)
15.	శ్రీకృష్ణలీలామృతము	(15 గం॥)

(శ్రీమద్భాగవత సప్తాహ ప్రవచనాలు)

16. సీతారామకళ్యాణము	(1 గం॥)
17. గురుగీత	(17 గం॥)
18. గాయత్రీ మహామంత్రము	(9 గం॥)
19. గురుతత్త్వము	(9 గం॥)
20. త్రిపురా రహస్యము	(45 గం॥)
21. గీతామహాయజ్ఞము	(72 గం॥)
22. రామాయణ కథా సుధ (7 కాండలు)	(172 గం॥)
23. శ్రీసూక్త భాష్యము	(1 గం॥)

సత్కారాలు : 1. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రప్రభుత్వ ఉగాది పురస్కారము 21-3-2004

2. ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రప్రభుత్వ ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ పురస్కారము 5-9-2004
3. మైసూర్ అవధూత దత్తపీఠ ఆస్థాన విద్వాంసునిగా నియామకము 29-5-2005
4. కృష్ణాజిల్లా కలెక్టర్ వారిచే సత్కారము 15-8-2005
5. కృష్ణా మహోత్సవములో పండితునిగా సత్కారము 28-1-2006
6. శాతవాహన కళాశాల యాజమాన్యముచే ఉత్తమ ఉపాధ్యాయునిగా సత్కారము 23-2-2005
7. శాతవాహన కళాశాల యాజమాన్యముచే రజిత పతకము బహూకరణ 5-2-2002
8. శాతవాహన కళాశాల సెక్రటరీ శ్రీ అండవల్లి సత్యనారాయణ గారిచే రూ. 500 లు నగదు బహూకరణ
9. గణపతిస్వామివారిచే నవరత్న ఉంగరము బహూకరణ 11-1-2004
10. కనకాభిషేకము 13-12-1999
11. సువర్ణ ఘంటాకంకణ ప్రదానము 1-8-1998
12. గండపెండేర ప్రదానము 3-11-2002

బిరుదులు : 1. చక్రవిద, శ్రీవిద్యారత్నాకర, శ్రీవిద్యా విశారద, శ్రీవిద్యానిధి.

సన్మానాలు : 1. గుజరాత్ గవర్నర్ శ్రీ నావల్ కిశోర్ శర్మ గారిచే

2. కర్నాటక గవర్నర్ శ్రీ టి.ఎన్. చతుర్వేది గారిచే
3. శ్రీ డి.పాదరావు ఆంధ్రప్రదేశ్ స్టేట్ ఎస్సెంబ్లీ స్పీకర్ గారిచే
4. జనాబ్ యం.కె. బేగ్ (రాష్ట్ర టెక్నికల్ విద్యాశాఖామాత్యులు) గారిచే
5. శ్రీ దేవినేని రాజశేఖర్ (నెహ్రూ) (రాష్ట్ర టెక్నికల్ విద్యాశాఖామాత్యులు) గారిచే
6. శ్రీ జలగం ప్రసాదరావు, మాజీమంత్రివర్యులచే
7. శ్రీ ఉపేంద్ర, మాజీ కేంద్రమంత్రివర్యులచే
8. రసభారతి (సాహిత్య సంస్థ) వారిచే 8-4-2003
9. భారత వ్యవసాయ పారిశ్రామిక ఎగ్జిబిషన్ సొసైటీ వారిచే
10. అవధూత దత్త పీఠాధిపతి శ్రీశ్రీశ్రీ గణపతి సచ్చిదానంద స్వామి
11. కుర్తాళం సిద్ధేశ్వరీ పీఠాధిపతులు శ్రీశ్రీశ్రీ శివచిదానంద భారతిస్వామి
12. గన్నవరం భువనేశ్వరీ పీఠాధిపతులు శ్రీశ్రీశ్రీ చిదానంద భారతి స్వామి
13. గుంటూరు శృంగేరి శ్రీ విరూపాక్ష పీఠాధిపతులు శ్రీశ్రీశ్రీ శివకళ్యాణానంద భారతి మహాస్వామి
14. విశ్వబంధు తపోవనం ట్రస్ట్ అధిపతులు శ్రీశ్రీశ్రీ వాసుదేవానందగిరి స్వామి
15. చైతన్యతపోవనం ట్రస్ట్ అధినేత శ్రీశ్రీశ్రీ మాతా శివచైతన్య
16. కాళీగార్డెన్స్ అధిపతులు శ్రీశ్రీశ్రీ చంద్రకాళీ ప్రసాదమాతాజీ
17. విజయవాడ లలితా పీఠాధిపతులు శ్రీశ్రీశ్రీ మాతా శివలీల

వంశాదికములు

కృష్ణాజిల్లా దివితాలూకా చోడవరం గ్రామకాపురస్తులు భారద్వాజస గోత్రీకులు మేడిచర్ల చల్లయ్యశాస్త్రి గారు.

ఆయనకు నలుగురు కుమారులు.

1. సత్యనారాయణగారు 3. దక్షిణామూర్తిగారు

2. చంద్రశేఖరంగారు 4. రామ్మూర్తి అవధాని గారు

ఇద్దరు కుమార్తెలు

1. శ్రీమతి వేమూరి రాజేశ్వరి గారు 2. శ్రీమతి ఈమని సీతామహాలక్ష్మి గారు

మేడిచర్ల సత్యనారాయణ గారి కుమారుడు ఆంజనేయశాస్త్రి గారు. భార్య శ్రీమతి రామలక్ష్మిగారు కుమార్తెలు శ్రీమతి క్రోవి సత్యపర్వత వర్ధనమ్మగారు, భర్త కృష్ణమూర్తిగారు శ్రీమతి శిష్ట్లా పద్మావతి గారు. భర్త రామసత్యనారాయణగారు, శ్రీమతి క్రోవి సత్యపర్వత వర్ధనమ్మగారి జ్యేష్ఠకుమారుడు క్రోవి పార్థసారథి.

2. గుంటూరుజిల్లా కొల్లూరు గ్రామకాపురస్తులు శ్రీవత్సస గోత్రీకులు కూచిభొట్ల నాగభూషణ శాస్త్రిగారు. వీరికి నలుగురు కుమారులు

1. నారాయణశాస్త్రిగారు 3. లక్ష్మీనృశింహశాస్త్రి గారు

2. ప్రభాకరశాస్త్రి గారు 4. వీరరాఘవశాస్త్రి గారు

ఇద్దరు కుమార్తెలు

1. శ్రీమతి మేడిచర్ల బాలాత్రిపురసుందరి గారు 2. శ్రీమతి కుందుర్తి శకుంతలమ్మ గారు

శ్రీమతి బాలాత్రిపుర సుందరి గారి పెద్దకుమార్తె శ్రీమతి సత్యపర్వత వర్ధనమ్మగారు. భర్త కృష్ణమూర్తిగారు వారి జ్యేష్ట కుమారుడు క్రోవి పార్థసారథి

కూచిభొట్ల లక్ష్మీనృశింహశాస్త్రి గారు ఘట్టివారికి పెంపుడు వెళ్ళారు. తరువాత కాలంలో సన్యసించి శ్రీశ్రీశ్రీ కళ్యాణానందభారతి తరువాత గుంటూరులోని శృంగేరీ శ్రీ విరూపాక్ష పీఠానికి నృశింహానంద భారతి పేరుతో అధిపతులయినారు.

పార్థసారథి గారి మాతామహుని వంశంలో అందరూ శ్రీవిద్యోపాసకులే.

3. ప్రకాశంజిల్లా ఒంగోలు కాపురస్తులు కౌశికస గోత్రీకులు. వారణాసి వేణుగోపాల కృష్ణయ్యగారు. వారి కుమారుడు, రమాకాంతశర్మ గారు. భార్య శ్రీమతి అన్నపూర్ణమ్మగారు కుమార్తె శ్రీమతి పిల్లుట్ల సరోజినీదేవి గారు. భర్త రాధాకృష్ణమూర్తిగారు.

రమాకాంతశర్మ గారికి ఇద్దరు కుమారులు

1. వెంకట శ్రీధర్ భార్య శ్రీమతి మాధవి 2. మురళీకృష్ణ భార్య శ్రీమతి హిమబిందుకాగా ఒక కుమార్తె. శ్రీమతి రమాదేవి. ఆమె భర్త క్రోవి పార్థసారథి.

4. గుంటూరు జిల్లా బాపట్ల వాస్తవ్యులు శ్రీవత్సస గోత్రీకులు పిల్లుట్ల వెంకట సుబ్బయ్య గారు. వారికి ఇద్దరు కుమారులు.

1. చిరంజీవి శర్మగారు భార్య శ్రీమతి రామలక్ష్మిగారు 2. శివావధానిగారు భార్య శ్రీమతి విజయశ్రీగారు

ముగ్గురు కుమార్తెలు

1. శ్రీమతి గండికోట లక్ష్మీనరసమ్మగారు భర్త ఆది శేషగిరిరావు గారు

(వీరి కుమారుడే ప్రఖ్యాత పారిశ్రామికవేత్త అన్నపూర్ణా గ్రూప్ సంస్థల అధినేత అయిన శ్రీ గండికోట రఘురామశర్మ గారు)

2. శ్రీమతి వారణాసి అన్నపూర్ణమ్మ గారు భర్త రమాకాంతశర్మ గారు

3. శ్రీమతి పెద్దిభొట్ల హనుమాయమ్మ గారు భర్త సుబ్బరామయ్య గారు (ప్రముఖ కథారచయిత)

శ్రీమతి వారణాసి అన్నపూర్ణమ్మ గారి కుమార్తె శ్రీమతి రమాదేవి. రమాదేవి గారి భర్త క్రోవి పార్థసారథి.

5. కృష్ణాజిల్లా దివితాలూకా విశ్వనాథపల్లె గ్రామకాపురస్తులు జొన్నవిత్తుల కృష్ణయ్య గారు ఆయనకు నలుగురు కుమారులు.

1. సీతారామయ్య గారు 3. పద్మనాభం గారు

2. ఆదినారాయణ గారు 4. సూర్యనారాయణ గారు కాగా

1. శ్రీమతి క్రోవి లక్ష్మీనరసమ్మ గారు

2. శ్రీమతి జొన్నలగడ్డ సీతారావమ్మగారు

3. శ్రీమతి నిమ్మగడ్డ అన్నపూర్ణమ్మ గారు

4. శ్రీమతి లంక నాంచారమ్మ గారు

5. శ్రీమతి ద్వైతా వెంకట లక్ష్మీగారు కుమార్తెలు

శ్రీమతి క్రోవి లక్ష్మీనరసమ్మ గారి భర్త పురుషోత్తమశర్మగారు వీరి ఏకైక సంతానం క్రోవి కృష్ణమూర్తి గారు. ఆయన జ్యేష్ఠ పుత్రుడు క్రోవి పార్థసారథి.

6. కాకినాడ వాస్తవ్యులు హరితస గోత్రీకులు క్రోవి గోపాల సోమయాజులు గారు. ఆయనకు ఇద్దరు కుమారులు

1. నాగేశ్వర సోమయాజులు గారు 2. బాలకృష్ణ సోమయాజులు గారు

వీరిలో బాలకృష్ణ సోమయాజులు గారికి ఇద్దరు కుమారులు.

1. పురుషోత్తమ దీక్షితులు గారు 2. లక్ష్మీనారాయణ సోమయాజి గారు

పురుషోత్తమ దీక్షితులుగారికి ఐదుగురు కుమారులు

1. నాగేశ్వర సోమయాజి గారు 4. లక్ష్మీనారాయణ గారు

2. సుందరం గారు 5. రామ్మూర్తి గారు

3. దక్షిణామూర్తి గారు

వీరిలో నాల్గవవారైన లక్ష్మీనారాయణ గారి కుమారుడు పురుషోత్తమ శర్మగారు. భార్య శ్రీమతి లక్ష్మీనరసమ్మగారు వారి కుమారుడు కృష్ణమూర్తి గారు. వారికి ముగ్గురు కుమారులు.

1. పార్థసారథి భార్య శ్రీమతి రమాదేవి వీరికి ఇద్దరు కుమార్తెలు.

1. శ్రీమతి గునుపూడి శైలజ భర్త డా॥ పవన్ కుమార్, వీరి కుమార్తెలు 1. ధాత్రి 2. మైత్రి 3. కీర్తి

2. శ్రీమతి రాపాక మంజూష భర్త సత్యవేంకట శ్రీధర్ కాగా కుమారుడు కృష్ణకాంత్ శర్మ

2. రామారావు భార్య శ్రీమతి డా॥ భారతలక్ష్మి వీరి కుమార్తెలు 1.ప్రియాంక, 2. శ్వేత

3. విజయ కుమార్ భార్య శ్రీమతి పద్మావతి వీరి కుమారుడు శ్రీకృష్ణ చైతన్య కుమార్తె హిమబిందు

ఇద్దరు కుమార్తెలు

1. శ్రీమతి గునుపూడి గిరిజ కుమారి భర్త నాగేశ్వరరావు గారు (ఫైనాన్షియల్ డైరక్టర్, హైదరాబాద్ వాటర్ వర్క్స్)

2. శ్రీమతి కూనపులి శారద భర్త భాస్కరమూర్తి గారు

కృష్ణమూర్తి గారి జ్యేష్ఠకుమారుడు క్రోవి పార్థసారథి

7. కృష్ణాజిల్లా బందరు (మచిలీపట్నం) కాపురస్తులు లంక లక్ష్మీనారాయణగారి కుమారుడు వెంకట్రామయ్యగారు. వీరంతా శ్రీవిద్యోపాసకులే. వీరి దౌహిత్రుడు క్రోవి పురుషోత్తమ శర్మగారు. చిన్నప్పడే తల్లిని పోగొట్టుకుని తాతగారికి వారసుడైనాడు. ఈ రకంగా బందరు వాస్తవ్యుడైన పురుషోత్తమ శర్మగారి మనుమడు క్రోవి పార్థసారథి గారు వృత్తిరీత్యా ప్రస్తుతం విజయవాడ శాతవాహన కళాశాలలో వాణిజ్య శాస్త్ర విభాగంలో రీడరుగా పనిచేసి 31-12-2007న రిటైరైనారు.

శ్రీవిద్య

1. శ్రీవిద్య అంటే ఏమిటి ?

సకుంకుమవిలేపనా మళిక చుంబి కస్తూరికాం
సమందహసితేక్షణాం సశర చాపపాశాంకుశాం
అశేషజనమోహినీం అరుణమాల్య భూషాంబరాం
జపాకుసుమభాసురాం జపనిధౌ స్మరేదంబికాం ॥

నుదుటన కస్తూరి తిలకము ధరించినది, చిరునగవు చిందించునది, పాశము, అంకుశము, ధనుర్బాణములు చేతులయందు ధరించినది, లోకాలన్నింటినీ మోహింపచేయునది, ఎఱ్రనివస్త్రములు ధరించినది, మంకెన్నపువ్వువలె పాటలవర్ణము గలది అయిన పరమేశ్వరిని ధ్యానించుచున్నాను.

నిరాకారుడు నిర్గుణస్వరూపుడు పరబ్రహ్మ. అతని ప్రతిరూపమే పరమేశ్వరి. సృష్టి ప్రారంభంకాకముందు పరమేశ్వరుడు బిందురూపంలో ఉండేవాడు. తనలో లీనమై ఉన్న జీవులయొక్క కర్మను క్షయంచేసి వారికి మోక్షం కలిగించాలనే కోరికతో 'సృష్టిచెయ్యాలి' అని సంకల్పించాడు. అప్పుడు తన నుండి కొంతభాగాన్ని బయటకు పంపాడు. అదే శక్తి. త్రికోణరూపిణి. ఇప్పుడు

త్రికోణరూపిణీ, శక్తిః. బిందురూపపర శ్శివః త్రికోణమే శక్తి. కాగా బిందువు శివుడు. వీరిద్దరూ వేరువేరుగా ఉండరు. కలిసే ఉంటారు. శివుడు లేకుండా శక్తిగాని, శక్తి లేకుండా శివుడుగాని ఉండరు. **త్రికోణే బైందవంశ్లిష్టం.** త్రికోణంలో బిందువుంటుంది. ఈ త్రికోణం నుంచే నామరూపాత్మకమైన జగత్తు ఏర్పడింది.

'త్రికోణం' అంటే యోని. అదే జన్మస్థానం. స్థావర జంగమాత్మకమైన జగత్తు అంతా ఈ త్రికోణం నుంచే వచ్చింది. ఆ త్రికోణమే పరమేశ్వరి రూపం. ఆ

పరమేశ్వరియే లలితాత్రిపురసుందరి, రాజరాజేశ్వరి, కామేశ్వరి అని పిలువబడుతుంది. ఆవిడే పరాశక్తి. ఆవిడే పరమేశ్వరి. అమ్మలగన్నయమ్మ. జగన్మాత. శ్రీమాత. **ఆమెను గురించి చెప్పే విషయమే శ్రీవిద్య.**

మననాత్త్రాయత ఇతి మంత్రః మననము చెయ్యటంవలన, మననము చేసేవాడిని రక్షించేది మంత్రము. మననము అంటే ఒకే అక్షరాన్ని, ఒకే మాటని, ఒకే పదాన్ని లేదా ఒకే వాక్యాన్ని పదేపదే స్మరించటాన్నే మననము అంటారు. ఇలా మననం చెయ్యటంవల్ల కొంత శక్తి పుడుతుంది. ఆ శక్తి మననము చేసేవాడిని రక్షిస్తుంది. సర్వశక్తి సంపన్నులైన దేవతలను ప్రసన్నులుగా చేసుకోవటానికి మంత్రాన్ని ఉపాసించటం జరుగుతుంది. అయితే ఉపాసనాక్రమంలో పురుషదేవతలను ఉపాసించే వాటిని మంత్రాలు అని, స్త్రీ దేవతల ఉపాసనకు ఉపయోగించే మంత్రాలను 'విద్య' అని అంటారు. ఇక్కడ శ్రీవిద్య అనే పదంలో 'శ్రీ' అనే అక్షరం విద్యకు విశేషణంగా చెప్పబడింది. **శ్రీ యన లక్ష్మి, శ్రీ యన గౌరి, శ్రీ యన సరస్వతి** శ్రీ అంటే లక్ష్మి, శ్రీ అంటే సరస్వతి, శ్రీ అంటే పార్వతి ఇలా చూసినట్లైతే ఈ సృష్టికి మూలమైనవారు త్రిశక్తులు. వారే మహాకాళి, మహాలక్ష్మి, మహాసరస్వతులు. మానవుడు జీవించటానికి కావలసిన సిరిసంపదలనిచ్చేది లక్ష్మి, శౌర్య పరాక్రమాలనిచ్చేది కాళి, విజ్ఞానాన్నిచ్చేది సరస్వతి. ఇటువంటి త్రిశక్తులను సృష్టించినది ఆదిపరాశక్తి. వీరంతా ఆ దేవియొక్క అంశలే. అందుకే ఆమెను **'ముగురమ్మల మూలపుటమ్మ'** అంటారు. సర్వశక్తిమయమైనది ఆ దేవి. ఈ జగత్తులో ఏం కావాలన్నా ఇచ్చే శక్తి ఆ తల్లికి ఉన్నది. ఈ జగత్తులోనే కాదు. ఆ తరువాత కూడా మన కోరికలు తీర్చగలిగేది ఆ దేవత. ఆమెను గనక అర్చించినట్లైతే ఇహపరాలు అన్నీ ఒనగూడతాయి. ఇహము అంటే ఈ లోకంలో సుఖంగా జీవించటానికి అవసరమైన సిరిసంపదలు, భోగభాగ్యాలు. పరము అంటే మరణానంతరము పొందే స్వర్గము, మోక్షము. సామాన్యంగా మానవుడికి ఇహం అంటే సిరిసంపదలు. భోగభాగ్యాలు కావాలంటే పరాన్ని వదిలెయ్యాలి. అలాగే మోక్షం కావాలంటే ఈ లోకంలో పొందే సుఖాలను వదిలెయ్యాలి. అయితే పరమేశ్వరిని అర్చించే వారికి ఇహం కావాలంటే ఇహం, పరం కావాలంటే పరం, ఏది కావాలంటే అది వస్తుంది. అందుకే

శ్రీసుందరీ సేవన తత్పరాణాం భోగశ్చ మోక్షశ్చ కరస్థయేవ

అన్నారు. ఇక్కడ ఇంకొక విషయం ఏమంటే దేవతలు మన కోరికలు తీర్చగలుగుతారు. కాని మోక్షాన్ని ఇవ్వలేరు. అలాగే శాశ్వతత్త్వాన్ని కూడా ఇవ్వలేరు. హిరణ్యకశ్యపుడు, మహిషాసురుడు ఇలా అనేకమంది రాక్షసులు బ్రహ్మను గురించి తపస్సు చేసి 'చావు లేకుండా వరం కావాలి' అన్నారు. 'అది మాత్రం కుదరదు. నాచేతకాదు. ఆ వరం మాత్రం నేను నివ్వలేను. ఇంకేదైనా వరం కోరుకోండి' అన్నాడు బ్రహ్మ. ఎందుకని ? ఎవరైనా వచ్చి మనల్ని వంద రూపాయలు అడిగారు అనుకోండి. ఆ వందరూపాయలు ఇచ్చే శక్తి మనకు ఉండాలి కదా ! మన దగ్గర అవిలేవు. అలాంటప్పుడు వాళ్ళకి మనం ఏ రకంగా ఇవ్వగలం? అదే బ్రహ్మదేవుడి పరిస్థితి. అతనికే శాశ్వతత్త్వం లేదు. కల్పాంతాన బ్రహ్మకూడా పరబ్రహ్మలో లీనమైపోతాడు. అంతే కాని ఆయన శాశ్వతం కాదు. ఈ కారణంచేతనే రాక్షసులకు శాశ్వతత్త్వాన్ని ప్రసాదించటం తనకు చేతకాదు అన్నాడు. దేవతని ఉపాసించేటప్పుడు ఆ దేవత లక్షణాలు మనక్కూడా వస్తాయి. సాకారమైన దేవతను ఉపాసిస్తే ఆ దేవత లక్షణాలు వస్తాయి. మరి నిరాకారమైన పరమేశ్వరిని ఉపాసించినట్లైతే ఆ లక్షణాలు వస్తాయి. అంటే మోక్షం వస్తుందన్నమాట. కాబట్టి మోక్షం కావాలంటే ఆ పరమేశ్వరినే అర్చించాలి. ఆమె ఏదైనా ఇవ్వగల సమర్థురాలు. అటువంటి **పరమేశ్వరిని ప్రసన్నం చేసుకోవటానికి ఉపయోగించే మంత్ర, యంత్ర, తంత్రాలనే 'శ్రీవిద్య' అంటారు.** ఇంతకీ ఈ పరమేశ్వరి ఎవరు ? ... ఆమెని గురించి, ఆవిడ తత్త్వాన్ని, మంత్ర, యంత్ర, తంత్రాలను గురించి చెప్పే ఉపనిషత్తులు తొమ్మిది ఉన్నాయి. అవి

1. త్రిపురోపనిషత్తు
2. త్రిపురతాపినీ ఉపనిషత్తు
3. దేవీ ఉపనిషత్తు
4. బహ్వృచోపనిషత్తు
5. భావనోపనిషత్తు
6. సరస్వతీ ఉపనిషత్తు
7. సీతోపనిషత్తు
8. సౌభాగ్యలక్ష్మి ఉపనిషత్తు
9. లలితా రహస్యోపనిషత్తు

అథర్వణవేదాంతర్గతమైన 'దేవీఉపనిషత్తు'లో ఈ విధంగా ఉన్నది. పూర్వకాలంలో దేవతలంతా ఆ పరమేశ్వరి దగ్గరకు వెళ్ళి "అమ్మా నువ్వెవరవు?"

అని అడిగారు. అప్పుడు ఆమె "నేను బ్రహ్మస్వరూపిణిని. నావల్లనే ప్రకృతి పురుషాత్మకమైన జగత్తు ఆవిర్భవించింది. శూన్యము, అశూన్యము, ఆనందము, దుఃఖము, జ్ఞానము, అజ్ఞానము, అంతా నేనే. ఈ జగత్తులో పంచభూతాలు నేనే. వేదము నేనే, అవేదము నేనే. అఖిలజగత్తు నేనే, విద్య నేనే, అవిద్య నేనే. క్రింది భాగము, పైభాగము, మధ్యభాగము అంతా నేనే. నేను రుద్రులలో ఉంటాను. ఆదిత్యులలో ఉంటాను. వసువులలో ఉంటాను. విశ్వేదేవతలలో ఉంటాను. ఇంద్రుడు, అగ్ని, అశ్వనీ దేవతలు, త్వష్ట, పూష, భగుడు మొదలయిన వారందరినీ నేనే ధరిస్తున్నాను. విష్ణువు, వామనుడు, ప్రజాపతి, బ్రహ్మ వీరందరినీ ధరిస్తాను. నాకు కారణము నేనే." అంటుంది. **ఆవిడ పరమేశ్వరి.**

తారకాసురసంహారం కోసం దేవతలంతా హిమాలయాలకు వెళ్ళి ఆమెను గురించి తపస్సు చేశారు. వివిధ రకాలుగా అర్చించారు, ఆరాధించారు, పూజించారు. చివరకు చైత్రశుద్ధ నవమి శుక్రవారం నాడు ఆమె వారికి దర్శనం ఇచ్చింది. అప్పుడు ఆమె ఎలా ఉన్నది అంటే

కోటి సూర్యప్రతీకాశం చంద్రకోటి సుశీతలం
విద్యుత్కోటి సమానాభమరుణం తత్పరం మహః ।
నైవచోర్ధ్వం నతిర్యక్చ నమధ్యేపరిజగ్రభత్
ఆద్యంతరహితం తత్తునహస్తాద్యంగ సంయుతం ।
న స్త్రీరూప మథవాన పుంరూప మథోభయమ్ ॥

ఆమెను రూపుదాల్చిన నాలుగు వేదాలు స్తుతి చేస్తుండగా, కోట్లకొలది సూర్యుల యొక్క కాంతులతో, చంద్రులయొక్కచల్లదనంతో, ఆ రూపము కొన్ని కోట్ల మెరుపుతీగలు ఒక్కసారి వచ్చినట్లుగా తళుక్కున్న మెరిసింది. దానికి పైన, క్రింద, అడ్డము అనే తేడా లేదు. ఆద్యంతాలు లేవు. కాళ్ళు చేతులు మొదలైన అంగాలు లేవు. స్త్రీ, పురుష, నపుంసక భేదం లేదు.

ఆ కాంతిని చూడలేక దేవతలు ఒక్కసారిగా కళ్ళు మూసుకుని "తల్లీ ! నీ తేజోరూపాన్ని మేము చూడలేము. కాబట్టి మాకు తెలిసిన రూపంతో ప్రత్యక్షము కావలసింది" అని వేడుకున్నారు. అప్పుడు మంచి యవ్వనంలో ఉన్న అందమైన కన్యగా నాలుగు చేతులతో వారికి దర్శనమిచ్చింది. ఆమె పరమేశ్వరి.

మధుకైటభ సంహారం జరిగిన తరువాత ఒక దివ్యమైన విమానం త్రిమూర్తులను ఎక్కించుకుని ఒక ద్వీపానికి తీసుకుపోతుంది. అక్కడ శ్రీచక్రమువంటి ఆసనం మీద ఒక స్త్రీ మూర్తి వారికి దర్శనమిస్తుంది. త్రిమూర్తులు ఆమెను పరిపరి విధాల స్తుతించిన తరువాత బ్రహ్మదేవుడు "అమ్మా ! నీవు స్త్రీవా ? పురుషుడవా ? **ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ** అనే వాక్యానికి అర్థం నీవేనా? వివరించవలసింది" అన్నాడు దానికి ఆ పరాశక్తి –

"ఉపాధి భేదంవల్ల రెండు విధాలయినట్లుగా అద్దంలో కనిపించే ప్రకృతిలాగా క్రియాసమయంలో భిన్నత్వం కనిపించినా, పరమావస్థయందు బ్రహ్మపదార్థం ఒక్కటే. దానికి వైవిధ్యంలేదు. సృష్టిసమయంలోగాని, ప్రళయకాలమందుగాని నాకు స్త్రీ, పురుష, నపుంసక భేదాలు లేవు. ఈ సృష్టిలో నాకన్న వేరైన పదార్థం ఏదీలేదు.

ఈ జగత్తులో బుద్ధి, మతి, ధృతి, శ్రీః, శ్రద్ధ, మేధ, దయ, లజ్జ, కాంతి, నిద్ర అంతా నేనే. పర, పశ్యంతి, మధ్యమా, వైఖరీ మొదలైన వాగ్రూపాలు నేనే. బ్రాహ్మి మొదలైన అష్టమాతృకలు నేనే మంచులోని చల్లదనాన్ని నేనే. అగ్నిలోని వేడిని నేనే. సూర్యునిలోని తేజస్సునూ నేనే. నేను లేనిది ఏదీ లేదు. ఈ జగత్తంతా నానుంచే ఆవిర్భవించింది." అని చెబుతుంది. **ఆవిడ పరమేశ్వరి.**

సుధాసాగరం మధ్యలో, మణిద్వీపంలో చింతామణి గృహంలో శ్రీచక్రాకారమైన ఆసనమునందు భువనేశ్వరుడు కూర్చుని ఉంటాడు.

వామాంకే షణ్ణిషణ్ణా స్వదేవీ శ్రీభువనేశ్వరీ
నవరత్నగణాకీర్ణా కాంచీదామ విరాజితా
తప్తకాంచన సన్నద్ధా వైడూర్యాంగదభూషణా

ఆ భువనేశ్వరుని యొక్క వామాంకము మీద, సకలాభరణ భూషితయై కూర్చుని ఉంటుంది. ఆవిడ పరమేశ్వరి. ఆమెను గురించి చెప్పే మంత్ర, యంత్ర, తంత్ర శాస్త్రము అంతా 'శ్రీవిద్య' అనబడుతుంది.

ఇంతకీ అసలు ఈ పరమేశ్వరి ఎవరు ? ఈ విషయం తెలుసుకోవాలంటే ఒక్కసారి దేవీ భాగవతంలోకి వెళ్ళాలి. అందులో ఒక చిన్న కథ ఉంది.

కృతయుగానికి ముందు అంటే సృష్టిజరగటానికి పూర్వం ఈ జగత్తంతా జలమయంగా ఉండేది. ఆ జలరాసిమధ్య వటపత్రశాయి అయిన శ్రీమన్నారాయణుడు యోగనిద్రలో ఉన్నాడు. ఆయన నాభినుంచి ఒక కమలం వచ్చింది. అందులో నుంచి బ్రహ్మదేవుడు పుట్టాడు. ఈ రకంగా ఉద్భవించిన బ్రహ్మదేవుడు, తాను ఏరకంగా పుట్టాను అని ఆలోచిస్తుండగా, 'తప, తప' అని వినిపించింది. దాని ప్రకారం తాను పుట్టినపద్మంలోనే కూర్చుని తపస్సు చెయ్యటం మొదలుపెట్టాడు. ఇలా వెయ్యిసంవత్సరాలు గడిచాయి. విష్ణుమూర్తి చెవిలోని మలినపదార్థం నుంచి మధుకైటభులు అనే రాక్షసులు జన్మించి బ్రహ్మదేవునితో యుద్ధానికి సిద్ధపడ్డారు. ఎట్టకేలకు పరమేశ్వరి సాయంతో మధుకైటభ సంహారం చేశాడు విష్ణుమూర్తి. అప్పుడు త్రిమూర్తులలో మూడవవాడైన రుద్రుడుకూడా అక్కడికి వచ్చాడు. ఆ సమయంలో ఆకాశంనుండి దివ్యమైనవిమానం ఒకటి వచ్చి త్రిమూర్తులను అందులో ఎక్కించుకుని బయలుదేరింది. అలా ఆ విమానం సప్త సముద్రాలు దాటి మణిద్వీపం చేరింది. అందులో కల్పవృక్షాలవనం. ఆవనం మధ్యన చింతామణులతో నిర్మించిన భవనం, అందులో త్రికోణాకార మంచం మీద ఒక దివ్యమంగళవిగ్రహం. ఎర్రని వస్త్రాలు ధరించి, ఎర్రచందనము శరీరానికి పూసుకుని, సర్వాలంకృతయై, కోట్లకొలది సూర్యుల కాంతులతో ప్రకాశిస్తున్నది ఆవిడ. ఆమె కూర్చున్నది శ్రీచక్రము మీద. ఆమె చేతులలో పాశము, అంకుశము, ధనుర్బాణాలు ఉన్నాయి. దేవతలందరూ ఆమెకు సపర్యలు చేస్తూ, హృల్లేఖీ, భువనేశీ అని జపిస్తున్నారు. అక్కడ తిరుగాడే శుకశారికాలు కూడా హ్రీంకార జపం చేస్తున్నాయి. **ఆవిడే పరమేశ్వరి.** ఆవిడే జగన్మాత.

హ్రీంకారాసన గర్భితా నలశిఖాం సౌః క్లీం కళాబిభ్రతీం
సౌవర్ణాంబరధారిణీం పరసుధాం ధౌతాం త్రినేత్రోజ్వలాం ।
వందే పుస్తకపాశ మంకుశధరాం స్రగ్భూషితా ముజ్వలాం
త్వాం గౌరీం త్రిపురాం పరాత్పర కళాం శ్రీచక్రసంచారిణీం ॥

త్రిమూర్తులు ముగ్గురూ ఆమెను పరిపరివిధాల స్తుతి చేశారు. ఆ తరువాత బ్రహ్మదేవుడు – తల్లీ ! నీవు స్త్రీవా ? లేక పురుషుడవా? ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ అన్న వేదవాక్యానికి అర్థం నీవేనా ? మాకు వివరించవలసినది అన్నాడు. దానికి ఆ పరాశక్తి.

"త్రిమూర్తులారా ! నేనే పరాశక్తిని. పరబ్రహ్మ స్వరూపాన్ని. నాకు నామరూపాలు లేవు. లింగభేదాలు లేవు. ఈ చరాచరజగత్తంతా నాచేతనే సృష్టించబడింది. సర్వకర్తను, సర్వభోక్తను కూడా నేనే. నేను లేనిది ఏ వస్తువూ లేదు. నేను లేకపోతే ఏ శక్తి అయినా సరే అశక్తే అవుతుంది. అంతదాకా ఎందుకు ? నేను లేకుండా మీ ముగ్గురూ కూడా ఏ పనీ చెయ్యలేరు. బ్రహ్మ సృష్టి చెయ్యలేడు. విష్ణువు పోషణ, రుద్రుడు లయము చెయ్యలేరు. శక్తితో కలిస్తేనే బ్రహ్మలోకాలను సృష్టి చేయగలుగుతాడు. విష్ణువు లోకాలను రక్షించగలుగుతాడు. రుద్రుడు లయం చెయ్యగలుగుతాడు. అనంతుడు, ఆదివరాహము, ఆదికూర్మములు కూడా శక్తి ఉంటేనే ఈ భూమిని మోయగలుగుతున్నాయి. అంతదాకా ఎందుకు ? నీరు, నిప్పు, గాలి, వీటికి కూడా శక్తి లేకపోతే కేవలము పేర్లే మిగులుతాయి." అని చెబుతుంది. **ఆవిడే పరమేశ్వరి,** ఆవిడే పరమాత్మ, పరబ్రహ్మ స్వరూపము, పరంజ్యోతి, పరాత్పరి అని చెప్పబడుతున్నది. పరమేశ్వరి అంటే – పరానికి ఈశ్వరి. పరాన్ని ఇచ్చేది. పరము అంటే మోక్షము. కాబట్టి మోక్షాన్ని ఇచ్చే శక్తి గలది. పరాత్పరురాలైన ఈశ్వరి. జగత్తులో జీవులకు వారి వారి కర్మలననుసరించి దేహము, ఇంద్రియాలు వంటివి ఏర్పడతాయి. కర్మ ఎప్పుడైతే నశిస్తుందో దేహము కూడా అప్పుడే నశిస్తుంది. మరణానంతరము జీవి తానుచేసిన కర్మ ఫలాన్ననుభవించి, కర్మ శేషాన్ననుభవించటం కోసం ఈ లోకంలో మళ్ళీ పుడుతుంది. ఈ రకంగా జీవి ఈ లోకంలో జన్మిస్తూ, కర్మచేస్తూ, కర్మఫలితాన్ని అనుభవించి మరణిస్తూ మళ్ళీ పుడుతూ ఉంటుంది. కర్మ పూర్తిగా క్షయమయ్యేదాకా ఈ రకంగానే జరుగుతుంటుంది. కర్మక్షయం అయితే పునర్జన్మ ఉండదు. అదే సాయుజ్యము. ఈ రకమైన కర్మ సంబంధం లేనటువంటిది పరమేశ్వరి. లలితాసహస్రంలో 396వ నామము **'పరమేశ్వరి'**. పరం అంటే బ్రహ్మ అని అర్థం. అతడే శివుడు. పరబ్రహ్మ నాలుగు రూపాలు కలిగి ఉంటుంది. అవి

1) పురుషుడు 2) వ్యక్తము 3) అవ్యక్తము 4) కాలము. అని విష్ణుపురాణంలో చెప్పబడింది. వీటికన్న గొప్పది పరమేశ్వరి.

కార్యకారణములకన్న వేరైనది అయిన నిత్య శుద్ధ, బుద్ధ, ముక్తస్వరూపము 'పరమ' అనబడుతుంది. నశించేటటువంటి దేహాదులచే నశించనిది. శ్రేష్ఠమైనది. వేదమునందు చెప్పబడినది. ఈ జగత్తును అందంగా ప్రకాశింపచేసే తత్త్వము.

అదే 'పరమా' అనబడుతుంది. లలితా సహస్రంలో 618వ నామము **'పరమా'.** ఆవిడే పరంజ్యోతి. పరము అనగా ఉత్కృష్టమైనది. అన్నింటికన్నా గొప్పదైనది. బృహదారణ్యకములో చెప్పినట్లుగా జ్యోతిషులకు కూడా జ్యోతిషుగా ఉన్నది. కఠోపనిషత్తులో చూడండి 'ఆత్మ చాలా ప్రకాశవంతమైనది. అక్కడ సూర్యుడు కాని, చంద్రుడు కాని, నక్షత్రాలు కాని ప్రకాశించవు' అంటాడు. భైరవయామళంలో పరమేశ్వరి కొన్ని వేలకోట్ల సూర్యులకాంతితో ప్రకాశిస్తున్నది. ఆ కాంతి నుండి అగ్ని 108 కిరణాలు, సూర్యుడు 116 కిరణాలు, చంద్రుడు 136 కిరణాలను మాత్రమే తీసుకోగలిగారు. వీటివల్లనే ఈ జగత్తు ప్రవర్తిల్లుతున్నది. ఈ రకంగా కాంతినిచ్చే సూర్య, చంద్రాగ్నులకు కూడా కాంతినీ, ప్రకాశాన్ని ఇచ్చేది ఆ పరమేశ్వరి. అంటే ఆమె పరంజ్యోతి. లలితా సహస్రంలో 806వ నామము **'పరంజ్యోతిః'** ఆమెయే పరాత్పరి. పరులైన వారికన్నా కూడా పరమైనది. శ్రేష్ఠమైన వారికన్నా కూడా శ్రేష్ఠమైనది. కాలమానంలో అతిపెద్దది బ్రహ్మకల్పము. ఇది బ్రహ్మయొక్క ఆయుష్షు. ఇతడు చతుర్ముఖబ్రహ్మ. అతన్నే కర్మబ్రహ్మ అని కూడా అంటారు. త్రిమూర్తులలో మొదటివాడు. ఇతడే సృష్టికర్త. ఇతని ఆయువుకన్న ఎక్కువైనది, శాశ్వతమైనది.

పరమేశ్వరికి కాలమానం లేదు. ఆమె ఆదిమధ్యాంత రహితమైనది. జన్మ, మృత్యు, జరాదులు లేనిది. సత్యము, నిత్యము, శాశ్వతము అయినది. వేదంలో చెప్పినట్లుగా

ఇంద్రియాలకన్న – మనస్సు శ్రేష్ఠమైనది
మనస్సుకన్న – బుద్ధి శ్రేష్ఠమైనది
బుద్ధికన్న – మహత్తు శ్రేష్ఠమైనది
మహత్తుకన్న – అవ్యక్తము శ్రేష్ఠమైనది
అవ్యక్తముకన్న – పరబ్రహ్మ శ్రేష్ఠమైనది

పరబ్రహ్మ కన్న శ్రేష్ఠమైనది ఏదీ లేదు. అందుచేతనే ఆమె 'పరాత్పరి' అనబడుతోంది. లలితాసహస్రంలో 809వ నామము **'పరాత్పరా'.**

జీవుల యొక్క కర్మని క్షయం చేసి వారికి మోక్షం ప్రసాదించాలనే ఉద్దేశ్యంతోనే ఈ జగత్తును సృష్టిస్తున్నది. ప్రళయం జరిగినప్పుడు ఈ జగత్తు అంతా నాశనం

అయిపోతుంది. ఆ సమయంలో కర్మ క్షయం అయిన జీవరాశికి మోక్షం లభిస్తుంది. కాని కర్మక్షయం కాని జీవరాశి తమ కర్మను తమతోపాటుగా మూట కట్టుకుని ఆ పరమేశ్వరిలో లీనమయిపోతుంది. మళ్ళీ కొంతకాలానికి, అంటే జీవుల కర్మ పరిపక్వమై, అనుభవించే స్థితికి వచ్చిన తరువాత ఈ సృష్టి జరుగుతుంది. ఈ రకంగా సృష్టి, స్థితి, లయాలను చేసేది పరమేశ్వరి. అందుకే లలితా సహస్రంలోని 551వ నామము **'వియదాదిజగత్ప్రసూః'.**

బహ్వృచోపనిషత్తులో సృష్టి ప్రారంభానికి ముందు పరమేశ్వరి ఒక్కతే ఉండేది. ఆమెయే ఈ జగత్తును సృష్టి చేసింది. ఆమెనుంచే బ్రహ్మ, విష్ణువు, రుద్రుడు, మరుద్గణాలు, గంధర్వులు, అప్సరసలు, అందరూ పుట్టారు. అండజాలు, స్వేదజాలు, ఉద్భిజాలు, జారజాలు మొదలైన ప్రాణులు, స్థావరజంగమములు అన్నీ ఆ పరమేశ్వరి నుంచే ఉద్భవించాయి అని చెప్పబడింది.

దేవీ ఉపనిషత్తులో దేవతలంతా పరమేశ్వరిని సమీపించి 'అమ్మా ! నీవెవరవు?' అని అడుగుతారు. అప్పుడు ఆ దేవి "నేను పరబ్రహ్మస్వరూపాన్ని. నావల్లనే ప్రకృతి, పురుషాత్మకమైనజగత్తు ఆవిర్భవించింది. శూన్యము నేనే, అశూన్యము నేనే. ఆనందము నేనే. అనానందము నేనే. విజ్ఞానము, అవిజ్ఞానము నేనే. పంచ భూతములు, అఖిలజగత్తు, వేదాలు, విద్య, అవిద్య అంతా నేనే." అని చెబుతుంది. **ఆవిడే పరమేశ్వరి.**

శంకరభగవత్పాదులవారు సౌందర్యలహరిలోని మొదటి శ్లోకంలో ఆ పరమేశ్వరిని స్తుతిస్తూ **"ప్రణన్తుం స్తోతుంవా కథమకృత పుణ్యః ప్రభవతి."** సృష్టి, స్థితి, లయాలకు కారణభూతమైన ఓ పరమేశ్వరీ ! నీకు నమస్కరించాలన్నా, నిన్ను స్మరించాలన్నా, నీ గురించి వినాలన్నా, పూర్వజన్మలో చేసిన సుకృతం ఉండాలి, అంటున్నారు. లలితాసహస్రంలో చెప్పిన **'శివశక్త్యైకరూపిణి'** ఈమెయే.

నిరాకారుడు, నిర్గుణస్వరూపుడు పరబ్రహ్మ. అతడు గనక ఒకరూపం పొందినట్లైతే, అదే పరమేశ్వరి. సృష్టి ప్రారంభానికి ముందు నిరాకారుడుగా ఉన్న పరమేశ్వరుడు, సృష్టి చేయాలనే సంకల్పంతో తనను తాను రెండుగా విభజించు కున్నాడు. వారే శివాశివులు. పరమేశ్వరి, పరమేశ్వరులు. శివశక్తులు. వారి సమాగమ ప్రదేశమే శ్రీచక్రము. ఒక్కసారి మంత్రశాస్త్రంలోకి గనక చూసినట్లైతే, శివ అంటే

నాలుగు, శక్తి అంటే ఐదు. వెరసి తొమ్మిది చక్రాలతో అలరారేదే శ్రీచక్రము. దీనిని 'నవయోన్యాత్మకము' అంటారు. ఇందులో శివచక్రాలు నాలుగు, శక్తి చక్రాలు ఐదు. వెరసి తొమ్మిది చక్రాలుంటాయి. ఇదే చరాచరజగత్తుకు, విశ్వమానవాళికీ ప్రతీక.

శక్తి లేకపోయినట్లైతే సాక్షాత్తు ఈశ్వరుడికి కూడా సృష్టి స్థితి లయాలు చెయ్యటం సాధ్యం కాదు వామకేశ్వర తంత్రంలో

పరోఽపి శక్తిరహితః శక్త్యాయుక్తో భవేద్యపి ।

సృష్టి స్థితిలయాన్ కర్తు మశక్తః శక్త ఏవహి ॥

పరుడు కూడా శక్తిరహితుడైనట్లైతే సృష్టి, స్థితి, లయాలు చెయ్యలేడు. శక్తితో కలిస్తేనే వాటిని చెయ్యగలుగుతాడు. మానసోల్లాసము అనే గ్రంథంలో

యేఽపి బ్రహ్మాదయోదేవా భవంతి వరదాయినః

త్వద్రూపం శక్తిమాసాద్యతే భవంతి వరప్రదః

తస్మాత్ త్వయేవ సర్వత్ర కర్మణాం ఫలదాయినీ ॥

శివుడు, శక్తి ఈ ఇద్దరూ వేరు వేరు కాదు. ఇద్దరూ ఒక్కటే. శివుడు లేకుండా శక్తి గాని, శక్తి లేకుండా శివుడుగాని ఉండరు.

తంతుమాన్ పటః నూలుపోగులు కలది వస్త్రము. **మృద్వాన్ ఘటః** మట్టితో తయారైనది కుండ. అలాగే శక్తి గలవాడే శివుడు. శివుడే శక్తి. శక్తే శివుడు. ఇద్దరూ ఒక్కటే. ఉపాసకులు కేవలము తమ వాసనాభేదములచేత భేదాలు సృష్టిస్తున్నారు. 'పరిమళ' అనే గ్రంథంలో చెప్పినట్లుగా

అలేఖ్యవిశేష ఇవ గజవృషభయోర్ద్వయోః ప్రతిభాసమ్ ।

ఏకాస్మిన్నేవార్థే శివశక్తి విభాగ కల్పనాం కుర్మః ॥

ఒక బొమ్మను చూసి కొందరు శివుడు అన్నారు. మరి కొందరు శక్తి అన్నారు. ఉన్నది మాత్రం ఒకే బొమ్మ. మీ మీ భావనలను బట్టి దాన్ని పిలుస్తున్నారు అంతే. అదే పరమేశ్వర తత్త్వము. 'మాతృకా హృదయము' అనే గ్రంథంలో మనం మాట్లాడే భాషలో కూడా

కకారాది క్షకారాంతా వర్ణాస్తే శివరూపిణః ।

అకారాది విసర్గాంతాః స్వరాః షోడశ శక్తయః ॥

అ నుంచి అః వరకు ఉండే అచ్చులు శక్తిరూపాలు. క నుంచి క్ష వరకు హల్లులు శివరూపాలు. ఈ రెండూ కలిస్తేనే కాని అక్షరం పూర్తి కాదు. రుద్రయామళంలో చెబుతారు చూడండి.

శక్తిః ప్రాణశ్చ జీవశ్చ మంత్రోనాదః శివోరవిః

మంత్రశాస్త్రంలో కూడా శక్తియే ప్రాణము, జీవము అవుతున్నది. ఉదాహరణకు బాలామంత్రం చూడండి. ఇందులో మొత్తం మూడుబీజాలున్నాయి. అవి

వాగ్భవం ప్రథమ బీజం । కామరాజం ద్వితీయకం

తృతీయం శక్తికూటాఖ్యం । నిగమత్రితయోద్ధృతమ్

ఇత్థం కుమారీ విద్యయా బీజత్రయముదీరితమ్ ॥

మొదటిది వాగ్భవబీజము	–	ఐం
రెండవది కామరాజబీజము	–	క్లీం
మూడవది శక్తిబీజము	–	సౌః

ఇందులో శక్తిబీజమున్నది కాబట్టే ఆ మంత్రానికి సంపూర్ణత్వము సిద్ధిస్తున్నది. 'స్కాంద పురాణం'లో

ప్రణవో బీజమాఖ్యాతం నమఃశక్తి రుదీరితా ।

ఋషిః స్వాధ్యాయేదేవోఽస్య పంక్తిశ్ఛంద ఉదాహృతమ్

పార్వతీవల్లభః సాక్షాదేవతాత్ర సదాశివః ॥

శివపంచాక్షరి 'ఓం నమశ్శివాయ.' ఇందులో నమః అనేది శక్తి. ఈ శక్తి లేకుండా మంత్రం పూర్తి కాదు. ఫలించదు.

ఈ రకంగా శంకర భగవత్పాదుల వారు శివశక్తుల స్వరూపమైన పరమేశ్వర తత్త్వాన్ని కీర్తించారు. గౌడపాదుల వారు తమ 'సుభగోదయస్తుతి'లోని మొదటి శ్లోకంలో

భవాని త్వం వందే భవమహిషి సచ్చిత్సుఖ వపుః
పరాకారాం దేవీ మమృతలహరీ మైందవ కళామ్ ।
మహాకాలాతీతాం కలితసరణీ కల్పితతనుం
సుధాసింధోరంతర్వసతిమనిశం వాసరమయీమ్ ॥

భవానీ ! శివుని అర్ధాంగి అయిన ఓ పార్వతీ ! నీవు సచ్చిదానంద స్వరూపిణివి. పరాకారమైన దేవివి. అమృతలహరివి. అఖండమైన కాలానికి అతీతురాలవు. నిరాకారవు. అయినప్పటికీ మాయాశక్తి వలన కల్పించబడిన ఆకారముతో ప్రకాశిస్తున్నావు. అటువంటి బిందు స్వరూపిణివైన నీకు నమస్కరిస్తున్నాను అని అంటారు. 'దేవీ మహిమ్నాస్తుతి' అనే గ్రంథంలో దుర్వాసులవారు

శ్రీమాత స్త్రిపురే ! పరాత్పరతరే ! దేవీ ! త్రిలోకీ ! మహా
సౌందర్యార్ణవ మందనోద్భవసుధా ప్రాచుర్యవర్ణోజ్వలం
ఉద్యద్భాను సహస్ర నూతన జపాపుష్ప ప్రభం తే వపుః
స్వాన్తేమే స్ఫురతు త్రిలోక నిలయం జ్యోతిర్మయం వాఙ్మయం ॥

'ఓ తల్లీ ! త్రిపురా ! పరాత్పరీ ! ముల్లోకములందు సౌందర్యమైనదానా; అమృతము వంటిదానా, బాలభానుని అరుణారుణచ్ఛాయతో ప్రకాశించే ఓ దేవీ ! త్రిలోకమయము, జ్యోతిర్మయము, వాఙ్మయము అయిన రూపము గలదానా ! నా ఉపాసనలో నిరంతరము నీ రూపము దర్శనమిచ్చును గాక.' అని ప్రార్థిస్తున్నారు.

అలాగే సౌందర్యలహరిలోని మొదటి శ్లోకంలో శంకర భగవత్పాదులవారు

శివ శక్త్యాయుక్తోయది భవతి శక్తః ప్రభవితుం
న చే దేవం దేవో నఖలు కుశలః స్పన్దితు మపి ।
అతస్త్వా మారాధ్యాం హరిహర విరఞ్చాదిభిరపి
ప్రణన్తుం స్తోతుం వా కథ మకృతపుణ్యః ప్రభవతి ॥

అమ్మా ! ఓ పరమేశ్వరీ ! సర్వమంగళకారకుడైన శివుడు కూడా జగన్నిర్మాణ శక్తివైన నీతో కూడితేనే కాని ఈ జగత్తులను నిర్మించలేడు. నీతో కలువకపోయినట్లైతే అతడు కదలటానికి కూడా శక్తి లేనివాడవుతాడు. కాబట్టి త్రిమూర్తులచేత కూడా

పూజింపబడే నీకు నమస్కరించాలన్నా, నిన్ను పూజించాలన్నా, నిన్ను స్తుతించాలన్నా, కనీసం నీ పేరు తలచాలన్నప్పటికీ కూడా, గత జన్మలలో పుణ్యం చెయ్యనివాడు సమర్థుడు కాదు. అంటే పూర్వజన్మ సుకృతం లేనిదే నిన్ను అర్చించటం కాదు కదా, కనీసం నీ పేరు తలచటానికి కూడా అర్హత ఉండదు. అంటారు. **ఆవిడ– పరమేశ్వరి.** పరానికి ఈశ్వరి కాబట్టి పరమేశ్వరి–అనబడుతుంది. ఆవిడే బ్రహ్మ రూపంలో ఈ జగత్తును సృష్టిస్తోంది. విష్ణువు రూపంలో జగత్తును రక్షిస్తున్నది. రుద్రుని రూపంలో జగత్తును సంహారం చేస్తున్నది. ఈశ్వరుని రూపంలో తిరోదానము అంటే సంపూర్ణ నాశనము చేస్తుంది. దీన్నే 'లయము' అంటారు. సదాశివుని రూపంలో, ఏమీ మిగలకుండా పూర్తిగా పరమాణువులతో సహా నాశనమయి పోయిన జగత్తును మళ్ళీ సృష్టించటానికి సుముఖంగా ఉంటుంది. ఈ ఐదు రకాల పనులు చేస్తుంది. కాబట్టే ఆవిడ 'పంచకృత్య పరాయణ' అనబడుతుంది. అర్హులైన వారికి ముక్తిని ప్రసాదిస్తుంది. **ఆవిడ – పరమేశ్వరి.** ఆ దేవి యొక్క మంత్ర, యంత్ర, తంత్ర విషయాలనే 'శ్రీవిద్య' అంటారు.

ఆవిడ అర్థమయి, శబ్దమయి, చక్రమయి, దేహమయి.

అర్థమయి : శివాది క్షితిపర్యంతము ఉన్నటువంటి తత్త్వాలతో నిండినది. అసలు తత్త్వము అంటే ఏమిటి? తత్త్వము అంటే యదార్థము, సత్యము, బ్రహ్మము, స్వభావము, సృష్టికి ప్రప్రథమావయవభూతమైన ప్రకృతి మొదలైన పదార్థము అని అర్థము. ఈ తత్త్వాలు ఎన్ని అనే విషయంలో ఒక్కొక్క మతస్థులు ఒక్కొక్క రకంగా చెప్పారు.

మతస్థులు	తత్త్వముల సంఖ్య	తత్త్వములు
1. బౌద్ధులు	1	శూన్యము
2. చార్వాకులు	4	భూమి, నీరు నిప్పు, గాలి
3. అర్హతులు	2	జీవము, అజీవము.
4. అర్హతులలో కొందరు	5	జీవము, ఆకాశము, ధర్మము, అధర్మము, పుద్గలము.

5. అర్హతులలో మరికొందరు	7	జీవము, అజీవము, అస్రవము, బంధము, సంవరము, నిర్జరము, మోక్షము.
6. ద్వైతులు	2	స్వతంత్రము, అస్వతంత్రము.
7. విశిష్టాద్వైతులు	3	చిత్తు, అచిత్తు, ఈశ్వరుడు.
8. శైవులు	3	పశువు, పతి, పాశము.
9. సాంఖ్యులు	25	పంచభూతాలు, పంచతన్మాత్రలు, పంచ జ్ఞానేంద్రియాలు, పంచ కర్మేంద్రియాలు, మనస్సు, అవ్యక్తము, బుద్ధి, అహంకారము, ఆత్మ.
10. యోగులు	26	సాంఖ్యులు చెప్పిన 25, ఈశ్వరుడు.
11. అద్వైతులు	1	బ్రహ్మము.

అద్వైత సిద్ధాంతంలో ఈ జగత్తుకు కారణము పరబ్రహ్మమే. అయితే అది అనేక రకాలుగా పరిణామం చెందుతున్నది. కాబట్టి వీటన్నింటినీ తత్త్వములు అనే అంటారు. ఈ తత్త్వాలు 51 అని కొందరు, 36 అని మరికొందరు చెప్పటం జరిగింది. వీరు చెప్పిన 51గాని, 36 గాని లెక్కలోకి తీసుకున్నట్లైతే, వాటిలో కొన్నింటిలో మరికొన్ని కలిసిపోతున్నాయి. ఉదాహరణకు త్వగాది ధాతులు 7. ఇవి పంచభూతాలలో కలిసిపోతున్నాయి. అలాగే పంచప్రాణాలు వాయువునందు కలిసిపోతాయి. ఈ రకంగా కలిసిపోయిన వాటిని వదలి వెయ్యగా మిగిలినవి 25 ధాతువులే అవుతాయి. అందుకే 'సుభగోదయస్తుతి'లోని 5వ శ్లోకంలో గౌడపాదాచార్యుల వారు .....

పృథివ్యాపస్తేజః పవనగగనే తత్ప్రకృతయః
స్థితా తన్మాత్రాస్థా విషయ దశకం మానసమితి ।
తతో మాయావిద్యా తదనుచ మహేశః శివ ఇతి
పరం తత్త్వాతీతం మిలిత వపురిందోః పరకళా ॥

పంచభూతాలు – 5, తన్మాత్రలు – 5, జ్ఞానేంద్రియాలు – 5, కర్మేంద్రియాలు – 5, మనస్సు, మాయ, శుద్ధవిద్య, మహేశ్వరుడు, సదాశివుడు. వెరసి తత్త్వాలు 25 అన్నారు. ఇక్కడ శివాది క్షితి పర్యంతము అన్నారు కదా అని అనుమానం వస్తుంది. ఈ శ్లోకం మొదటి పదం చూడండి. పృథివి అంటే క్షితి, భూమి, అలాగే మూడవపాదం చివర చూడండి 'శివ' ఇది ఆఖరుది. క్రింది నుంచి పైకి చెబితే క్షితి మొదలు శివ వరకు అలాగే పై నుంచి క్రిందికి చెబితే శివాది క్షితి పర్యంతము అవుతుంది. ఈ రకంగా 25 తత్త్వాలతో కూడి ఉన్న సృష్టి 'అర్థమయి' అనబడుతుంది.

శబ్దమయి : శబ్దము అంటే ధ్వని, వాక్కు అని అర్థం. ఈ వాక్కు నాలుగు రకాలుగా ఉంటుంది. అవే 1. పరా 2. పశ్యంతి 3. మధ్యమ 4. వైఖరి.

పరాస్థానం వాక్కుకు ప్రథమ స్థానం. అక్కడ ఆలోచన పుడుతుంది. తరువాత రెండవది పశ్యంతీ స్థానం. వాక్కు యొక్క రూపాలలో కౌళ, సమయాచారులకు తేడా లేదు. వాక్కు యొక్క స్థానాలలోనే తేడా ఉంది. సమయాచారుల ప్రకారం పరావాక్కుకు స్థానం సహస్రారం. పశ్యంతి స్థానం ఆధారచక్రం. కాగా కౌళాచారులకు పరావాక్కుకు స్థానం ఆధారచక్రం. పశ్యంతీ వాక్కుకు స్థానం మణిపూరం. అక్కడ నుంచి ముందుకు వెడితే మధ్యమ వైఖరి స్థానాలలోగాని, ఆ రూపాలలోగాని వారికి తేడాలేదు.

ఏదైనా విషయం చెప్పాలంటే ముందుగా ఆలోచన రావాలి. అదే పరావాక్కు. ఆ తరువాత వాక్కు ఆధారచక్రం నుండి బయలుదేరి, నెమ్మదిగా స్వాధిష్ఠాన, మణిపూరాలు దాటి, అనాహతం చేరి అక్కడ నుండి కంఠస్థానమైన విశుద్ధి చేరి, ముఖం ద్వారా, వైఖరీ వాక్కుగా బయటకు వచ్చి, శబ్దతరంగాలుగా చెవిరంధ్రాన్ని చేరుతుంది.

1. **పరావాక్కు:** ప్రత్యక్చితీ రూపం గలది. ఆత్మజ్ఞానం పొందటాన్ని 'ప్రత్యక్చితి' అంటారు. దీనికి రూపంలేదు.
2. **పశ్యంతీ వాక్కు :** పరదేవత అనబడుతుంది. ఇది పూర్తిగా అస్పష్టమైనది. పసిపిల్లవాడి ఏడుపులా ఉంటుంది.

3. మధ్యమావాక్కు: పూర్తిగా అస్పష్టంకాదు. అలా అని స్పష్టంగానూ ఉండదు. మాటలు వచ్చీ రాని పిల్లలు మాట్లాడినట్లుంటుంది. ఇది పూర్తిగా హల్లులతో కూడి ఉంది.

4. వైఖరీవాక్కు: ఇది స్పష్టమైన వాక్కు.

గాలి బుడగలాగా ఆధార చక్రంలో ప్రారంభమైన వాక్కు రూపాంతరం చెంది, విశుద్ధి చక్రంలో ఉన్న అచ్చులతో కలసి, స్పష్టమైన వైఖరీ వాక్కుగా అవుతుంది.

ఈ విషయమంతా 'లలితా సహస్రం'లోని 366 నుండి 374వ నామం దాకా వివరించబడింది. దీనిమీద ఇంకా వివరణ కావాలంటే నాచే వ్రాయబడిన **శ్రీవిద్యాసారథి** (లలితా రహస్యనామ భాష్యము) చూడండి. ఈ రకంగా చతుర్విధ శబ్దాలతో కూడిన సృష్టి **'శబ్దమయి'** అనబడుతుంది.

చక్రమయి : ఇక్కడ చక్రము అంటే శ్రీచక్రము. ఇందులో తొమ్మిది ఆవరణలు ఉన్నాయి. వీటినే చక్రాలు అంటారు.

1. భూపురము – త్రైలోక్య మోహన చక్రము
2. షోడశదళము – సర్వాశా పరిపూరక చక్రము
3. అష్టదళము – సర్వసంక్షోభణ చక్రము
4. చతుర్దశారము – సర్వసౌభాగ్యదాయక చక్రము
5. బహిర్దశారము – సర్వార్థసాధక చక్రము
6. అంతర్దశారము – సర్వరక్షాకర చక్రము
7. అష్టకోణము – సర్వరోగహర చక్రము
8. త్రికోణము – సర్వసిద్ధిప్రద చక్రము
9. బిందువు – సర్వానందమయ చక్రము

ఈ రకంగా బిందువు నుండి భూపురమువరకు గల సృష్టి 'చక్రమయి' అనబడుతుంది. శ్రీచక్రము మీద ఇంకా వివరాలు కావాలంటే నేను వ్రాసిన **'శ్రీవిద్యా మహాయంత్రము'** లేదా **'శ్రీచక్రము'** పుస్తకాలు చూడండి.

దేహమయి : దేహము అంటే మానవ శరీరము. ఇది పాంచభౌతికమైనది. ఈ శరీరము మూడురకాలుగా చెప్పబడుతుంది. 1. స్థూలశరీరము 2. సూక్ష్మ శరీరము 3. కారణ శరీరము

1. స్థూలశరీరము : చర్మము, మాంసము, రక్తము, నరాలు, మేద, మజ్జ, ఎముకలు మొదలైన వాటితోను, మలమూత్రాలతోను కూడిన ఈ స్థూలదేహం అసహ్యకరమైనవి. పూర్వకర్మలననుసరించి, పంచభూతాల కలయికచేత ఈ దేహము ఏర్పడింది. భోగాలు అనుభవించటానికి ఆధారము ఈ దేహమే. జీవుడు ఈ శరీరంతోనే సుఖదుఃఖాలు అనుభవిస్తాడు. స్థూలశరీరము ఎల్లప్పుడూ జాగ్రదావస్థలోనే అనుభవం పొందుతుంది. మిగిలిన అవస్థలేవీ దానికి తెలియవు. కాబట్టి జాగ్రదావస్థలో ఈ శరీరానికి ప్రాధాన్యత ఉంది. ఈ శరీరం గృహస్థుకు గృహంలాగా జీవాత్మకు ఆవాసమై ఉన్నది. మానవుడు తాను చేసిన పాపపుణ్యాలన్నీ ఈ దేహం ద్వారానే ఈ లోకంలో అనుభవిస్తాడు. జనన మరణాలు, బాల్య కౌమార యవ్వన, వార్ధక్యదశలు, వర్ణాశ్రమ ధర్మాలు, మానావమానాలు అన్నీ ఈ దేహానికే చెందుతాయి.

2. సూక్ష్మశరీరము : వాక్కు మొదలైన కర్మేంద్రియాలు ఐదు, జ్ఞానేంద్రియాలు ఐదు, పంచప్రాణాలు, పంచభూతాలు, అంతఃకరణ చతుష్టయము, విద్య, కామము, కర్మ అనేవన్నీ కలిసి సూక్ష్మశరీరము అనబడుతుంది. సూక్ష్మశరీరాన్నే లింగశరీరము అంటారు. ఇది పంచీకృత భూతాలవల్ల ఏర్పడి, వాసనలతో కూడినదై, కర్మఫలాలు అనుభవిస్తూ ఉంటుంది. స్వప్నాన్ని ఈ సూక్ష్మశరీరమే అనుభవిస్తుంది. స్వప్న జగత్తులో స్వయంప్రకాశమైన పరమాత్మ భిన్నరూపాలతో ప్రకాశిస్తుంది. బుద్ధి స్వప్నంలో జాగ్రదావస్థలోని అనేక రకాలయిన వాసనలతో, కర్మ మొదలైన భావాలు పొంది తానే స్వయంగా ప్రకాశిస్తుంది.

బుద్ధియే ఉపాధిగా కలిగినట్టి ఆ సర్వసాక్షి ఆ బుద్ధి చేసిన కర్మలతో ఏమీ సంబంధం లేకుండా ఆ కర్మలు ఏ మాత్రం అంటకుండా ఉంటాడు. అందుకే అతడికి కర్మలు అంటవు.

వడ్రంగివాడి చేతిలోని బాడిస అన్ని పనులకు అతడికి ఏ రకంగా ఉపయోగిస్తుందో, అదే విధంగా ఈ లింగదేహం చిదాత్మ అయిన పురుషుని యొక్క సమస్త వ్యాపారాలకు అంటే అన్ని పనులకు ఉపయోగిస్తుంది.

3. కారణశరీరము : గుణత్రయమే ఆత్మయొక్క కారణశరీరము. ఇది సుషుప్తావస్థలో ఉంటుంది. సుషుప్తిలో అన్ని రకాలైన జ్ఞానము శాంతిస్తుంది. బుద్ధి కేవలము బీజరూపంలో మాత్రమే ఉంటుంది. సామాన్యంగా 'నిద్రలో నాకేం తెలియదు' అంటాం. అదే సుషుప్తి. ఆ స్థితిలో శరీరంలోని అన్ని అవయవాలు పూర్తిగా విశ్రమిస్తాయి. అప్పుడు ఉండేదే కారణ శరీరము.

ఈ రకంగా స్థూల సూక్ష్మ కారణ శరీరాలతో కూడిన సృష్టి 'దేహమయి' అనబడుతుంది.

ఆ శక్తి పరిణామము చెంది అర్థమయి, శబ్దమయి, చక్రమయి, దేహమయి అయిన సృష్టిగా ప్రకాశిస్తున్నది. అందుచేత మోక్షం కావాలి అనుకున్నవాడు, ఈ విధంగా పరిణామం చెందిన ఆ శక్తిని గురించి తెలుసుకోవాలి. పరమేశ్వరుడికి, ఈ జగత్తుకు భేదం లేదు. ప్రపంచానికి పరబ్రహ్మకీ కనపడే భేదము కేవలము వ్యావహారికము. అంతేగాని నిజంగా సత్యంకాదు. ఈ విషయం, శక్తి జ్ఞానము ఒక మంచి గురువువల్ల పొంది, ఆ శక్తికి, బ్రహ్మకు, తనకు, గురువుకు భేదం లేదు. అంతా ఒక్కటే ! అనే విషయం తెలుసుకున్నట్లైతే, సాధకుడు అద్వైతానందాన్ని అనుభవిస్తాడు. అంటే తానే పరబ్రహ్మ అయి, బ్రహ్మానందం పొందుతాడు.

సమయులకు షట్చక్రపూజ నియతం కాదు. వారికి సహస్రదళకమలమందే పూజ. అంటే సహస్రకమలము బైందవ స్థానంగాను, దాని మధ్యలో ఉన్న చంద్ర మండలము చతుష్కోణము గాను, దాని మధ్యలో ఉన్న బిందువు 25 తత్త్వములకు అతీతమైన 26వ తత్త్వము, శివశక్తుల మేళన రూపమయిన సాదాఖ్య కళ అని చెప్పటం జరిగింది. అందుకనే సమయమతంలో బాహ్యపూజ లేదు. చతుర్విధైక్య సంధానము లేదా షడ్విధైక్య సంధానమే భగవతికి సపర్య. ఈ సపర్యకు సాదాఖ్య తత్త్వధ్యానైకనిష్ఠ కావాలి. సాదాఖ్య అని పిలువబడేది సహస్రారంలో ఉండే చంద్రకళ.

శ్రీచక్రరూపమైన చంద్రబింబంలో ఒకే కళ ఉన్నది. అది పరమాకళ. ఆజ్ఞా చక్రంలో ఉన్న చంద్రుడికి 15 కళలున్నాయి. 16వది పరమాకళ. చిద్రూప. ఆజ్ఞాచక్రంలో ఉన్న చంద్రుని కన్న భిన్నమైన చంద్రుడు సహస్రారంలో ఉన్నాడు. ఇదే బైందవ స్థానము, సుధాసింధువు, సరఘ అని పిలవబడుతోంది. కాబట్టి సమయ

మతస్థులు సహస్రదళకమలంలోనే దేవిని పూజించాలి. ఇక్కడ ఉన్న బిందువు శివశక్తులు రూపమైన సాదాఖ్య అను 26వ తత్త్వము. అదే పరబ్రహ్మమహిషీ.

ఆజ్ఞాచక్రం చంద్రకళలు ఉండే స్థానం. సహస్రారం చంద్రమండలము ఇక్కడ ఉండే చంద్రుడు నిత్యకళాయుక్తుడు. అదే శ్రీచక్రము. నాలుగు ద్వారాలు, మూడు భూపురాలుగల శ్రీచక్రము రుద్రగ్రంధిపైన ఉన్నది. శ్రీచక్రము యొక్క నాలుగు ద్వారాలలోనూ మాయ, శుద్ధ విద్య, మహేశ్వరుడు, సదాశివుడు అనే నాలుగు తత్త్వాలుంటాయి. వీటినే భగవతి విశ్రమించే మంచానికి నాలుగు కోళ్ళు అంటారు. నాలుగు ద్వారాలు కలిగి కర్ణికారూపంలో ఉన్న శ్రీచక్రంలోని చతుష్కోణము మధ్య గల బిందువునే సరఘ అంటారు. అదే శివశక్తుల సంగమస్థానము.

సాధకుడు కుండలినీ శక్తిని సహస్రారం చేర్చగలిగినట్లైతే, నాలుగు ద్వారాలతో కూడిన శ్రీచక్రంలోనికి ప్రవేశించినట్లే అప్పుడు దేవి సాక్షాత్కారం అవుతుంది.

శ్రీచక్రస్యచత్వారిద్వారాణి చతుర్వేదరూపిణి
ద్వారప్రవేశనైవభవతి పరదేవతా సాక్షాత్కారః

శ్రీచక్రంయొక్క నాలుగు ద్వారాలు నాలుగు వేదాలకు ప్రతీకలు. ఆ ద్వారాలలో గనక ప్రవేశించినట్లైతే దేవి సాక్షాత్కారం కలుగుతుంది.

శ్రీవిద్యను గురించి తెలిపే గ్రంథాలలో ముఖ్యమైనవి.

1. లలితా సహస్రము	శ్రీవిద్యాసారథి
2. సౌందర్యలహరి	శ్రీవిద్యాలహరి
3. సుభగోదయస్తుతి	శ్రీవిద్యాదర్పణము
4. యోగినీ హృదయము	శ్రీవిద్యా హృదయము
5. కామకలావిలాసము	శ్రీవిద్యాసర్వస్వము
6. వామకేశ్వరతంత్రము	---

వీటిలో మొదటి ఐదు గ్రంథాలను వాటి ఎదురుగా ఇచ్చిన పేర్లతో తెలుగులో వ్రాయటం జరిగింది. ఇవాల్టి రోజున శ్రీవిద్య అంటే ఏమిటో తెలియనివారు కూడా "మేమంతా శ్రీవిద్యోపాసకులము" అని చెప్పుకుంటున్నారు. కాని శ్రీవిద్యను గురించి

చాలామందికి తెలియదు. కాబట్టి అతిసామాన్యుడికి కూడా శ్రీవిద్య అంటే ఏమిటో తెలియాలనే ఉద్దేశ్యంతో ముందుగా

ఆదినాథ సమారంభాం । శంకరాచార్య మధ్యమాం

అస్మదాచార్య పర్యంతాం । వందే గురుపరంపరాం ॥

నా గురుదేవులైన విరజానందనాథ, సదానందనాథ శుకనందనాథులకు నమస్కరించి, ఏమీ తెలియని నన్ను ఆస్థాన విద్వాంసునిగా నియమించిన అవధూత, దత్త పీఠాధిపతి శ్రీశ్రీశ్రీ గణపతి సచ్చిదానందస్వామివారికి సాష్టాంగదండ ప్రణామాలర్పించి, ధర్మసంస్థాపన కోసం ఏర్పాటయిన శృంగేరి, పూరి, బదరి, ద్వారక, కంచి పీఠాధిపతులకు, దేశంలో ఉన్న వివిధ మఠాధిపతులకు, పీఠాధిపతులకు, బాబాలకు, స్వామిజీలకు, మాతాజీలకు విశేషించి శ్రీవిద్యాపరులకు వినయ పూర్వకంగా నమస్కరించి **'పరమానందనాథ'** దీక్షానామం గలిగిన హరితస గోత్రీకుడనైన క్రోవి పార్థసారథి అను నేను 'శ్రీవిద్య' అనే పేరు గలిగిన శ్రీవిద్యాపరమైన ఈ గ్రంథాన్ని వ్రాయటానికి ఉపక్రమిస్తున్నాను. పరమేశ్వరి భక్తులు, శ్రీవిద్యోపాసకులు అందరూ నా యీ ప్రయత్నాన్ని మన్నించి నన్ను ఆశీర్వదిస్తారని భావిస్తున్నాను.

ప్రస్తుతం 1-3-2009 నుంచి **'సహస్ర చండీయాగం'** చేస్తున్నాను. రోజుకు నాలుగు ఆవృత్తులు చొప్పున 30-11-2009 నాటికి సహస్రము పూర్తి అవుతుందని అంచనా. 20-12-2009న ఈ యాగానికి పూర్ణాహుతి కూడా జరుగుతుంది. ఈ సమయంలో 'శ్రీవిద్య' అనబడే ఈ గ్రంథాన్ని ప్రారంభించటం కేవలము ఆ పరమేశ్వరి సంకల్పమే అని భావిస్తూ గ్రంథాన్ని ప్రారంభిస్తున్నాను. ఈ గ్రంథాన్ని కూడా ఆడియో సిడి రూపంలో మీకు అందించటానికి ప్రయత్నిస్తాను.

2. శ్రీవిద్య - వేదవిద్య

కామోయోనిః కమలేత్యేవం సంకేతితైః శబ్దైః ।

వ్యవహరతి న ప్రకాశం యాం విద్యాం వేదపురుషోఽపి ॥

భాస్కరరాయల వారు శ్రీవిద్యవేదవిద్య అని ప్రతిపాదిస్తున్నారు ఈ శ్లోకంలో. అసలు వేదవిద్య అంటే ఏమిటి ? వేదములయందు చెప్పబడిన విద్య, మోక్షవిద్య అని అర్థం. అసలు వేదాలలో విద్యలు, మంత్రాలు చెప్పబడ్డాయా అని అనుమానం.

వేదం నాలుగు భాగాలుగా ఉన్నది. 1. సంహితలు 2. బ్రాహ్మణాలు 3. ఆరణ్యకాలు 4. ఉపనిషత్తులు. వీటిని గురించి గతంలో చెప్పుకున్నాం. మంత్రభాగ మంతా ఉపనిషత్తులలో చెప్పబడింది. ఉదాహరణకి నారాయణోపనిషత్తును చూడండి.

ఓమిత్యేకాక్షరం, నమ ఇతి ద్వ్యేక్షరే నారాయణేతి

పంచాక్షరాణి । ఏతద్వై నారాయణస్యాష్టారం పదమ్ ॥

'ఓం నమో నారాయణాయ' అనేది అష్టాక్షరీ మంత్రము అని చెబుతోంది. 'గోపాలతాపినీ ఉపనిషత్తు'లో **"క్లీం కృష్ణాయ, గోవిందాయ, గోపీజనవల్లభాయ స్వాహా"** అంటూ గోపాలమంత్రం చెప్పటం జరిగింది. ఈ రకంగా మహామంత్రాలన్నీ వేదాలలో చెప్పబడ్డాయి. అందుకే అవి వైదికమంత్రాలయినాయి. మరి పంచదశీ మహామంత్రం వైదికమంత్రమేనా ? అయితే ఎక్కడ చెప్పబడింది ? అనే అనుమానం జనంలో ప్రబలంగా ఉన్నది. ఆ అనుమానం నివృత్తి చెయ్యటానికే ఈ శ్లోకం చెబుతున్నారు.

శ్రీవిద్య అనేది వేదంలో గుప్తంగా చెప్పబడిన విద్య. ఇది రహస్యాతి రహస్యమైనది. ఋగ్వేదంలో **'త్రిపురోపనిషత్తు'** అని ఉంది. ఆ త్రిపురోపనిషత్తులోని రెండవ మంత్రం చివరలో

కామోయోనిః కమలా వజ్రపాణిః గుహాహసా మాతరిశ్వాఽభ్రమింద్రః ।

పునర్గుహా సకలా మాయయాచ పురూచ్యేషా విశ్వమాతాది విద్యా ॥

ఇక్కడ కాముడు, యోని, కమల మొదలైన సాంకేతిక పదాలతో ఈ విద్య చెప్పబడింది. అయితే ఇది పంచదశీ మహామంత్రం ఎలా అవుతుంది ? అంటే

కామో (క) యోనిః (ఏ) కమలా (ఈ) వజ్రపాణిః (ల) గుహా (హ్రీం) హసా (హస) మాతరిశ్వా (క) భ్ర (హ) మింద్రః (ల) పునర్గుహా (హ్రీం) సకలా (సకల) మాయయా (హ్రీం). ఇది వేదంలో చెప్పబడిన పంచదశీ మహామంత్రం.

అసలు పంచదశీ మహామంత్రం 15 అక్షరాలు కలిగి ఉంటుంది. ఆ మంత్రం మూడు భాగాలుగా, మూడు కూటములుగా ఉంటుంది. అధర్వణవేదంలోని "త్రిపురతాపినీ ఉపనిషత్తు"లోని మొదటి అధ్యాయంలో గాయత్రీ మంత్రము, పంచదశీ మహామంత్రము ఒక్కటే అని నిరూపించారు. అలాగే 'త్రిపురసుందరీ ఉపనిషత్తు'లో

దక్షిణామూర్తి ఋషిః । పంక్తిచ్ఛందః । లలితా త్రిపురసుందరీ దేవతా । ఐం బీజం । సౌః శక్తిః । క్లీం కీలకమ్ । క ఏ ఈ ల హ్రీం । హ స క హ ల హ్రీం । సకల హ్రీం ॥ ఇతి మంత్రః అని చెప్పబడింది.

ఈ రకంగా పంచదశీమహామంత్రం వేదభాగమైన ఉపనిషత్తులలో చెప్పబడింది. కాబట్టి పంచదశీమహామంత్రము వైదికమంత్రమే. ఈ మంత్రం అత్యంత రహస్యమైనది పై రెండు ఉపనిషత్తులలోను గుప్తంగా చెప్పబడింది. కాని 'త్రిపురసుందరీ ఉపనిషత్తు'లో మాత్రం దీన్ని బహిరంగంగానే చెప్పటం జరిగింది.

3. వేదాలు - శ్రీవిద్య

ఇష్టప్రాప్తినీ, అనిష్ట పరిహారాన్నీ కలిగించటానికి, అలౌకికమైన ఉపాయాన్ని చెప్పేదే వేదము అన్నాడు సాయణుడు. వేదము మొత్తం నాలుగు భాగాలుగా ఉంటుంది. 1. సంహిత 2. బ్రాహ్మణము 3. అరణ్యకము 4. ఉపనిషత్తు. ఋగ్వేదంలో దేవతల స్తోత్రాలు ఉంటాయి. వాటినే 'సూక్తాలు' అని కూడా అంటారు. పరమేశ్వరిని గురించి కూడా కొన్ని సూక్తాలు ఋగ్వేదంలో ఉన్నాయి. అవే శ్రీసూక్తము, దుర్గాసూక్తము, నీళాసూక్తము, భూసూక్తము మొదలైనవి. ఐతే నాలుగు వేదాలకు కలిపి 1180 ఉపనిషత్తులు ఉన్నాయి. ఉపనిషత్తులలో పరావిద్య, ఉపాసన, మంత్ర యంత్ర తంత్రాలు వివరించబడ్డాయి.

వేదాలలో అమ్మవారిని గురించి మొత్తం ఎనిమిది ఉపనిషత్తులు ఉన్నాయి. అవి వరుసగా

1. బహ్వృచోపనిషత్తు - ఋగ్వేదము
2. త్రిపురోపనిషత్తు - ఋగ్వేదము
3. సౌభాగ్యలక్ష్మీ ఉపనిషత్తు - ఉపనిషత్తు
4. త్రిపురతాపిని ఉపనిషత్తు - అధర్వణవేదము
5. దేవి ఉపనిషత్తు - అధర్వణ వేదము
6. భావనోపనిషత్తు - అధర్వణ వేదము
7. సీతోపనిషత్తు - అధర్వణ వేదము
8. సరస్వతీ రహస్యోపనిషత్తు - యజుర్వేదము
9. లలితా రహస్యోపనిషత్తు - నా స్వప్న దృశ్యము

మొత్తం మీద అధర్వణ వేదంలో - నాలుగు, ఋగ్వేదంలో - మూడు, యజుర్వేదంలో - ఒక ఉపనిషత్తు ఉన్నాయి. కాగా తొమ్మిదవదయిన లలితా రహస్యోపనిషత్తు నాకు స్వప్నంలో కనిపించింది. ఇప్పుడు ఈ ఉపనిషత్తులలో ఏం చెప్పారో చూద్దాం.

1. బహ్వృచోపనిషత్తు : ఇది ఋగ్వేదంలోది. సృష్టికి ముందు కాలంలో ఆ దేవి ఒక్కతే ఉండేది. ఆమెయే ఈ బ్రహ్మాండాన్ని సృష్టించింది. ఆమెయే కామకళ, శృంగారకళ. ఆమె నుంచే బ్రహ్మ, విష్ణువు, రుద్రుడు, మరుద్గణాలు, గంధర్వులు, అప్సరసలు, కిన్నెరలు, కింపురుషులు, సిద్ధులు, సాధ్యులు, భోగ్యము, భోగము అన్నీ ఆవిర్భవించినాయి. ఆమెనుంచే సకల జీవకోటి, అండజాలు, స్వేదజాలు, ఉద్భిజాలు, జారజాలు, సకల జీవులు, స్థావరాలు, జంగమాలు, సకల మానవకోటి ఆవిర్భవించింది. ఆవిడే పరాశక్తి. ఆవిడే శాంభవీ విద్య, హాది విద్య, కాదివిద్య, ఆవిడే పురత్రయము, దేహత్రయముల యందు లోపలా బయటా అంతటా వ్యాపించి ఉన్నది. దేశకాల వస్తు సంబంధమువల్ల ఆ మహాత్రిపురసుందరియే 'ప్రత్యక్చితి' అవుతున్నది.

ఆమెయే ఆత్మ. ఆమెకన్న భిన్నమైనదంతా అనాత్మ అసత్యము. కాబట్టే ఆమె బ్రహ్మసంవిత్తి, భావాభావకళా వినిర్ముక్త, చిద్విద్య, సచ్చిదానంద లహరి, మహాత్రిపుర సుందరి అనబడుతుంది. అన్నింటియందు ఉండే అంతర్యామి. అన్నింటియందు వెలుపలా లోపలా కూడా ప్రకాశిస్తుంది. ఆమెయే ప్రియాన్ని, ఆనందాన్ని చేకూర్చేది. ఈ సకలము ఆ మహాత్రిపురసుందరియే. నువ్వు, నేను, ఈజగత్తు, సకల దేవతాగణాలు, అంతా ఆ మహాత్రిపురసుందరియే. లలితాఖ్యమైన వస్తువొక్కటే సత్యము, నిత్యము, శాశ్వతము. అది అద్వితీయము, అఖండము. ఆ బ్రహ్మయొక్క పరతత్త్వమొక్కటే మిగిలి ఉండేది.

ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ అని, అహంబ్రహ్మాస్మి అని, తత్త్వమసి అని, అయమాత్మా బ్రహ్మ అని, సోహమస్మి అని పిలువబడే ఆమెయే మహాషోడశి, శ్రీవిద్య, పంచదశాక్షరి, మహాత్రిపురసుందరి, బాలాంబిక, బగళ, మాతంగి, స్వయంవర కళ్యాణి, భువనేశ్వరి, చాముండ, వారాహి, తిరస్కరిణి, శుకశ్యామల, లఘుశ్యామల, అశ్వారూఢ, ప్రత్యంగిర, ధూమావతి, సావిత్రి, గాయత్రి, సరస్వతి, బ్రహ్మానందకళ అనబడుచున్నది. దేనియందైతే సర్వదేవతలు ఉన్నారో, దానియందే ఋక్కులు కూడా ఉన్నాయి. దీనిని ఎరుగను అనుకునేవాడే దీనిని పూర్తిగా తెలిసినవాడు. అతడికి పునర్జన్మ ఉండదు.

2. త్రిపురోపనిషత్తు : ఇది ఋగ్వేదంలోది. ఈ ఉపనిషత్తులో పంచదశి మహామంత్రం వివరించబడింది.

3. సౌభాగ్యలక్ష్మీ ఉపనిషత్తు : ఇది ఋగ్వేదంలోది. ఇందులో శ్రీసూక్తంలో ఉండే పదహారు మంత్రాలకు ఋషి, ఛందస్సు, ఆ మంత్రముల అనుష్ఠానము, దానివల్ల ఫలితము చెప్పబడింది.

4. త్రిపురతాపినీ ఉపనిషత్తు : ఇది అధర్వణ వేదానికి సంబంధించినది. మొత్తం ఐదు అధ్యాయాలుగా ఉంటుంది.

మొదటి అధ్యాయంలో : గాయత్రీ మంత్రము, పంచదశీ మహామంత్రము వివరించారు.

రెండవ అధ్యాయంలో : త్రిపురా విద్య, త్రిపురేశీవిద్య, త్రిపురమాలినీ విద్య, త్రిపురవాసినీ విద్య, త్రిపురాంబా విద్య మొదలైన ఎనిమిది విద్యలను వివరించారు. ఆ తరువాత శ్రీచక్రాన్ని వివరించారు.

మూడవ అధ్యాయంలో : 1. సర్వసంక్షోభిణీ, 2. సర్వవిద్రావిణీ, 3. సర్వాకర్షిణీ 4. సర్వవశంకరి, 5. సర్వోన్మాదిని 6. సర్వమహాంకుశ 7. సర్వఖేచరీ 8. సర్వబీజ 9. సర్వయోని 10. సర్వత్రిఖండ ముద్రలను వివరించారు. వీటినే దశముద్రలు అంటారు.

నాల్గవ అధ్యాయంలో : సంసార బంధనాల నుండి విముక్తుడయ్యే మృత్యుంజయ మహామంత్రాన్ని వివరించారు.

ఐదవ అధ్యాయంలో : పరమేశ్వరుని పొందటానికి క్రియాకాండ వివరించబడింది.

5. దేవీ ఉపనిషత్తు : ఇది అధర్వణవేదంలోది.

ఒకసారి దేవతలంతా పరమేశ్వరి దగ్గరకు వెళ్ళి "ఓ మహాదేవీ ! నీవెవరవు?" అని అడిగారు. అప్పుడు ఆమె "నేను పరబ్రహ్మ స్వరూపిణిని. నా వల్లనే ప్రకృతి పురుషులతో కూడిన ఈ జగత్తు ఆవిర్భవించింది. శూన్యము, అశూన్యము, ఆనందము అనానందము నేనే. విజ్ఞానము నేనే అవిజ్ఞానము నేనే. తెలియదగినది అయిన బ్రహ్మ, అబ్రహ్మ కూడా నేనే. పంచభూతాలు నేనే. అపంచభూతాలు నేనే. అఖిల జగత్తును నేనే. వేదాన్ని నేనే అవేదాన్ని నేనే. విద్యను నేనే. అవిద్యనూ నేనే, అజను నేనే, అనజనూ నేనే. పై భాగము, క్రింది భాగము, మధ్య భాగము నేనే. నేను వసువులతోను, రుద్రులతోను, ఆదిత్యులతోను, విశ్వేదేవతలతోను సంచరిస్తాను.

మిత్రావరణులు ఇద్దరినీ భరిస్తాను. ఇంద్రాగ్నులను, అశ్వనీ దేవతలను భరిస్తాను. సోముడు, త్వష్ట, పూష, భగుడు, విష్ణువు, బ్రహ్మ, రుద్రుడు, వీరందరినీ ధరిస్తాను. యాగం చేసిన యజమాని కోసం ధనాన్ని ధరిస్తాను. నా గురించి తెలుసుకున్నవాడు దేవీపదము పొందుతాడు." అని చెప్పింది. ఆ మాటలు విన్న దేవతలు **(నమోదేవ్యై మహాదేవ్యై శివాయై సతతం నమః । నమః ప్రకృత్యై భద్రాయై నియతాః ప్రణతాః స్మతామ్)** దేవీ నీకు నమస్కారము. ఓ మహాదేవీ ! నీకు నమస్కారము, శివా ! నీకు ఎల్లప్పుడూ నమస్కారము, ప్రకృతీ, భద్రా నీకు అనేక నమస్కారాలు. అంటూ పరిపరివిధాల ఆ దేవికి నమస్కరించారు.

దుర్గలలో ప్రశస్తమైన దానిని శరణు కోరుతున్నాను అగ్నితో సమానమైన వర్ణము గలది. తన వేడిచేత శత్రువులను మండింపచేసేది, పరమాత్మ చూడబడినది, కర్మలకు ఫలమైన స్వర్గము, ధనధాన్యాలు, భోగభాగ్యాలు, పశువులు, పుత్రులు మొదలైన వాటి కోసం ఉపాసకులచే సేవించబడేది, అయిన ఆ దేవిని శరణుగోరుతున్నాను. ఆమె నా తమోగుణాన్ని నశింపచేయుగాక. ఇలా చెప్పి దేవతలు వాగ్దేవిని చూసి, విశ్వరూపులు, ప్రాణులు, స్తుతించినట్లుగా, వారు కోరినట్లుగా ఆ దేవి మాకు అన్నము, బలము ఎక్కువగా ఇచ్చునదై, మా సమీసమున ఉండుగాక. కాళరాత్రి, బ్రహ్మస్తుత, వైష్ణవి, కుమారస్వామి తల్లి, సరస్వతి, అదితి, దాక్షాయణి మొదలైన పేర్లతో పిలువబడే శివుని భార్య అయిన శివకు నమస్కరిస్తున్నాము. మహాలక్ష్మీ, సర్వసిద్ధి అయిన దేవి మాకు ప్రేరకురాలు అగుగాక. కాముడు, యోని, కమల, వజ్రపాణి, కుమారస్వామి, వాయువు, మేఘము, ఇంద్రుడు, గుహుడు వీరంతా ఆ దేవియొక్క మాయచేతనే ఆవిర్భవించారు. ఆమెయే విశ్వమాత, ఆదిశక్తి. ఆమెయే ఆత్మశక్తి, విశ్వమోహిని. పాశము అంకుశము ధనుర్బాణాలు ధరించినది. ఈ విషయాన్ని తెలుసుకున్నవాడు దుఃఖాల నుంచి తరిస్తాడు. ఇక్కడ కామయోనిః అన్న చోట పంచదశీ మహామంత్రం చెప్పబడింది.

ఓ భగవతీ ! నీకు నమస్కారము. తల్లీ మమ్ము రక్షించవలసినది. అష్టవసువులు, ఏకాదశరుద్రులు, ద్వాదశాదిత్యులు, విశ్వేదేవతలు, ఆమెయే. యాతుధానులు, అసురులు, రాక్షసులు, యక్షులు, పిశాచులు, సిద్ధులు, సత్త్వరజస్తమోగుణాలు ఆమెయే. ఇంద్రుడు, ప్రజాపతి, మనువులు ఆమెయే. నక్షత్రాలు, గ్రహాలు, జ్యోతిస్సులు, కల,

కాష్ఠ మొదలైన కాల విభాగాలు; ఆమెయే. నిత్యము ఆమెకు నేను నమస్కరిస్తాను. తాపహారిణి, భుక్తి ముక్తిప్రదాయిని, అనంత, విజయ అయిన ఆ దేవికి నమస్కారము. ఆకాశబీజమైన 'హ'కారము. అగ్ని బీజమైన 'ర'కారము, లక్ష్మీ బీజమైన 'ఈ'కారము. బిందువులతో కలసిన 'హ్రీం' ఆ దేవియొక్క బీజము. దీనిని యతీశ్వరులు ధ్యానం చేస్తారు. వాఙ్మయి, బ్రహ్మ, భూమి, షష్టవక్రము, సూర్యుడు, వాముడు, శ్రోత్రము, బిందువు, సంయత్యష్టము తృతీయము, నారాయణునితో కూడినది. వాయువు అధరముతో కూడినది, విచ్చేయునది. ఇది నవార్ణవ మంత్రము. **'ఐం హ్రీం క్లీం చాముండాయైవిచ్చే'** ఇదే చండీ మంత్రము. ఇది సర్వశుభాలను, మహదానందాన్ని ఇస్తుంది.

హృదయ పద్మమునందున్నది, బాలభానునితో సమానమైన కాంతి గలది, పాశాంకుశములు ధరించినది, సౌమ్య, వరద, అభయ హస్తములు గలది, త్రినేత్ర, రక్తవస్త్ర భక్తుల కోరికలు తీర్చేది, అయిన దేవిని సేవింతును. ఓ దేవీ ! నీకు నమస్కరిస్తున్నాను. మహాభయనాశిని, మహాదుర్గప్రశమని, మహాకారుణ్యరూపిణి, అయిన నీ రూపాన్ని బ్రహ్మాది దేవతలు కూడా తెలుసుకోలేరు. అందుకే నీవు అజ్ఞేయవు. నీకు అంతము లేదు. అనంతవు. నీయొక్క జ్ఞానము మాకు లభించదు. అందుకే అలక్ష్యవు. నీకు జననము లేదు అందుకే అజవు. తల్లీ ! నువ్వు తప్పించి ఈ జగత్తులో ఏదీ లేదు. అందుకే 'ఏక' అనబడతావు. ఈ జగత్తంతా వివిధ రూపాలతో నిండి ఉన్నావు. అందుకే అనేక అనబడుతున్నావు. మంత్రాలకు మాతృక అయిన ఓ దేవీ ! శబ్దరూపిణీ, చిన్మయాతీతా, నీవే దుర్గవు. దుర్గమమైన కష్టాలనుంచి మమ్ములను రక్షించేదానవు. అటువంటి దుర్గాస్వరూపిణి అయిన నీకు నమస్కరించుచున్నాను. **దుం దుర్గాయై నమః ।** ఓ తల్లీ ! దుర్గా ! మా కష్టాలను హరింపచేయుము.

దుర్గకు, దురాచారాలను నాశనం చేసే దానికి, సంసారార్ణవతారిణికి నమస్కరిస్తున్నాను. అథర్వ శీర్షమైన దేవీ ఉపనిషత్తును పదిసార్లు చదివితే చాలు, కష్టాలన్నీ తొలగిపోతాయి. 108సార్లు చదివితే కార్యసిద్ధి. రాత్రులందు, సంధ్యవేళల యందు చదివితే వాక్సిద్ధి కలుగుతుంది. మంగళవారం, అశ్వనీ నక్షత్రంలో దేవి సన్నిధిన ఈ ఉపనిషత్తు చదివితే మహామృత్యువు దరిచేరదు.

6. భావనోపనిషత్తు: ఇది అధర్వణవేదానికి సంబంధించినది. ఇందులో మొత్తం 49 సూత్రాలు ఉన్నాయి. వాటిలో

1 నుండి 10 సూత్రాల వరకు – మానవదేహమే పరమేశ్వర స్వరూపము అని

11 నుండి 24 సూత్రాల వరకు–మానవ శరీరమే శ్రీచక్రము అని

25 నుండి 49 సూత్రాల వరకు–అంతర్యాగము వివరించబడ్డాయి.

దీని వివరణ అంతా **శ్రీవిద్యాసారథి** (లలితాసహస్రనామభాష్యం)లో ఉన్నది.

7. సీతోపనిషత్తు : ఇది అధర్వణ వేదంలోది.

ఒకసారి దేవతలంతా బ్రహ్మదేవుని దగ్గరకు వెళ్ళి, "దేవదేవా ! ప్రజాపతీ ! సీత అంటే ఎవరు ? ఆవిడ రూపం ఎలా ఉంటుందో వివరించండి." అని అడిగారు ఆ మాటలు విన్న ప్రజాపతి ఆ సీతాదేవి మూలప్రకృతి యొక్క రూపమే అయి యున్నందు వలన ప్రకృతి అని చెప్పబడుచున్నది. సీతా అను పదములో 3 అక్షరములన్నాయి. ఆవిడ సాక్షాత్ మాయాస్వరూపమై యున్నది. విష్ణువు ప్రపంచ బీజము, ఈకారము మాయ, సకారము సత్యము, అమృతము ప్రాప్తము. సోముడని చెప్పబడును. లక్ష్మీబీజము తకారము, శ్రీంకారము, వైరాజము, సోమ, అమృతావయవములు కల దేవి ఈకార రూపిణియగుచున్నది. ఆ దేవి మౌక్తికాదులతో అలంకరింపబడియున్నది. అట్టి రూపము ధరించియున్న మొట్టమొదటి మహామాయ శబ్దబ్రహ్మరూపము. అందువల్ల స్వాధ్యాయ సమయములో ప్రసన్నురాలవుతున్నది. సమున్నత భావనలనుత్పత్తి చేస్తుంది. రెండవ మాయ సాత్మిక పృథ్వీభాగములో హలాగ్రమున జన్మించి యున్నది. ఈకార స్వరూపిణి ఆ దేవియొక్క మూడవ మాయ; అవ్యక్తరూపములో నుండును. శౌనకీయమగు శౌనకీ తంత్రములో సీతాదేవిని గురించి ఈ రీతిగా వర్ణింపబడింది. శ్రీరాముని సన్నిధిలో జగదానందకారిణియైనది, సృష్టి, స్థితి, లయకారిణి గూడ ఆ సీతాదేవియే. వ్యక్తముగా నున్న అన్ని శరీరముల యందు మూలప్రకృతి స్వరూపిణియై సీతాభగవతి జ్ఞేయరూపములో ఉన్నది. ప్రణవమగుట వలన ప్రకృతి అనబడుతుంది. బ్రహ్మవాదిని అనిగూడ అనబడుతుంది. అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా స్వరూపిణి. ఆ దేవి సర్వవేదమయి, సర్వదేవమయి, సర్వకీర్తిమయి,

సర్వమయి, సర్వధర్మమయి, సర్వలోకమయి, సర్వాధార స్వరూప, కార్యకారణమయి మరియు మహాలక్ష్మీ దేవేశుల యొక్క భిన్నా భిన్నరూప చేతనా చేతనాత్మక, బ్రహ్మస్థావరాత్మ, గుణకర్మ విభాగ భేదముతో దేహ స్వరూపిణి, దేవ ఋషి మనుష్య గంధర్వ స్వరూపిణి, అసుర రాక్షస భూతప్రేత పిశాచ భూతాది భూతదేహ స్వరూపిణి, భూతేంద్రియ మనః ప్రాణరూపిణి అని తెలియబడుచున్నది.

ఆ సీతాదేవి మూడు రూపాలతో శక్తి స్వరూపిణిగా ఉన్నది. ఇచ్ఛాశక్తి, క్రియాశక్తి, సాక్షాత్ శక్తి అను నామములతో నున్నది. శ్రీ, భూ, నీళా, భద్రరూపిణీ, ప్రభావరూపిణీ, సోమ సూర్యాగ్ని రూపిణీ అవుతున్నది. సామరూపిణిగా ఓషధులను పుట్టించుచున్నది. కల్పవృక్ష, పుష్ప, ఫల, లతా గుల్మాత్ములగు ఔషధ భేష జాత్మికగా నున్నది. అమృత రూపములో దేవతలకు మహాస్తోమ ఫలములనిచ్చుచున్నది. దేవతలకు అమృత రూపముగను, మానవులకు అన్నరూపముగను, పశువులకు తృణముచేతను, జీవులకు అనేక విధములుగా ఆహారమును ప్రసాదిస్తున్నది.

సూర్యాదులతో సకల భువనములను ప్రకాశింపజేస్తున్నది, రాత్రింబవళ్ళ రూపమున కాలరూపముతో కలా నిమేషము మొదలుకొని ఘడియ జాము పగలు రాత్రిభేదములతో పక్ష, మాస, ఋతు అయన సంవత్సర భేదములతో మనుష్యులకు శతసంవత్సర కల్పనతో ప్రకాశిస్తున్నది, చిర క్షిప్ర రూపములో నిమేషము నుండి పరార్థము వరకు కాలచక్రమును చక్రములాగా త్రిప్పుచు తనయొక్క కాలవిభాగ విశేషముతో ప్రకాశిస్తూ ఆ దేవి కాలరూప అవుతున్నది.

ఆ దేవి అగ్నిరూపము గలదియై ప్రాణులకు ఆకలి దాహము రూపములోను (అన్నపానాది రూపములో), దేవతలకు ముఖరూపములోను, వనౌషధులకు శీతోష్ణరూపములోను, కాష్ఠముల లోపల బైట నిత్యానిత్య రూపములోను ఉంటుంది.

శ్రీదేవి మూడురూపాలు ధరించి, భగవంతుని సంకల్పము ప్రకారము, లోకములను రక్షించటం కోసం ఆ రూపాన్ని ధరిస్తూ ఉంటుంది. శ్రీ అనియు, లక్ష్మి అనియు, లక్షింపబడును. భూదేవి సప్తసాగరాంభస్సుగను, సప్తద్వీపా వసుంధరగను, భూరాది 14 భువనములకు ఆధారాధేయ ప్రణవాత్మికా రూపముగను ఉంటుంది. నీళాదేవి ముఖవిద్యున్మాలినియై సకల ఓషధులకు, ప్రాణులకు పోషణము

నిమిత్తమై సర్వస్వరూపగా ఉంటుంది. దేవి సమస్త భువనములకు అథోభాగమున జలాకారాత్మికగా మండూకరూపములో భువనాధారముగా ఉంటుంది.

(క్రియాశక్తి యొక్క స్వరూపము) శ్రీహరియొక్క ముఖము నుండి నాదాన్ని, ఆ నాదము నుండి బిందువును, ఆ బిందువు నుండి ప్రణవాన్ని ఓంకారమునకు చివర రామ వైఖానస పర్వతమును, ఆ పర్వతమునకు కర్మజ్ఞానమయమగు ఉపశాఖలు వచ్చాయి. ఆ చోట త్రయీమయరూపములో సర్వార్థ దర్శనమేర్పడును. ఋక్ యజుస్సామములను మూడు వేదములను త్రయీ అంటారు. కార్యసిద్ధి నిమిత్తమై నాలుగవ వేదమేర్పడి యున్నది. వీటిని ఋగ్యజుస్సామాంగిరసములు అంటారు. చాతుర్హోత్ర ప్రధానములగుట వలన లింగాది త్రితయము త్రయీ అవుతున్నది. అథర్వాంగిరసరూపము గూడ, సామ ఋగ్యజురాత్మకమే యగును. అభిచారభేద సామాన్యముతో ప్రత్యేకముగా దర్శనమవుతున్నాయి. ఋగ్వేదము 21 శాఖలతో ఉన్నది. యజుర్వేదము 109 శాఖలతో ఉన్నది. సామవేదము 1000 శాఖలతో ఉన్నది. అథర్వణవేదము 50 శాఖలతో ఉన్నది. ముందుగా వైఖానస దర్శనము ప్రత్యక్ష దర్శనముగా నున్నది. ఋషులందరు మొట్టమొదట వైఖానస దర్శనాన్ని స్మరించెదరు. ఆ తరువాత కల్పము, వ్యాకరణము, శిక్ష, నిరుక్తము, జ్యోతిషము, ఛందస్సు ఇవి షడంగములు (వేదాంగములు) మరియు ఉపాంగములు మీమాంస, న్యాయములై ఉన్నాయి. ధర్మమును తెలిసికొనటానికి వేదవేదాంగములన్నింటి కంటే అధికముగ సమయానుకూలముగ ధర్మశాస్త్రాదు లేర్పడినాయి. మునీశ్వరుల అంతః కరణ ప్రవృత్తియే ధర్మశాస్త్రమై ఉన్నది. ఓ మునీ ! ఇంకా ఇతిహాస పురాణాలు ఉపాంగములుగ ఉన్నాయి. వాస్తువేదము, ధనుర్వేదము, గాంధర్వవేదము, ఆయుర్వేదము, మునివేదము ఈ 5 వేదములును ఉపవేదాలు. దండము, నీతి, వార్త, విద్య, వాయుజయము. వీటితో 21 రూపములుగ స్వప్రకాశములై శాస్త్రములున్నాయి. వైఖానస మహర్షికి పూర్వము శ్రీ మహావిష్ణువు యొక్క వాక్కు ప్రభవించింది. మూడు వేదముల (త్రయీ) రూపములో సంకల్పించి, ఈ రీతిగా దేహి విజృంభిస్తున్నది. వైఖానస మహర్షికి ముందుగా సాంఖ్యశాస్త్ర రూపములో, ఏ రీతిగా అది పుట్టినదో దానిని గురించి వివరిస్తాను. (ఇతిహాస పురాణములు పంచమ వేదమని చెప్పెదరు.)

ఆ క్రియాశక్తి ఉత్తమమగు బ్రహ్మమయ రూపము; సాక్షాత్తు బ్రహ్మము యొక్క శక్తి స్మరించినంత మాత్రముననే ఆవిర్భావ ప్రాదుర్భావాత్మికగా అనుభవము నిస్తుంది. ఆ దేవి నిగ్రహానుగ్రహరూప; శాంతిరూప, తేజోరూప, వ్యక్తావ్యక్త కారణచరణ, సమగ్రావయవరూపంలో భేదా భేదరూపముగ ప్రకాశిస్తుంది. భగవంతుడికి సహచారిణిగ నుండును. అనపాయిని, అనవరతము సహాయాశ్రయములను ప్రసాదించుదేవి జన్మించియు జన్మించనట్లుంటుంది. నేత్రములు మూసికొని తెరచుకొన్నంత సమయములో సృష్టి, స్థితి, సంహార, తిరోధాన అనుగ్రహాది సర్వశక్తులను ప్రదర్శింపగలదేవి. సమర్థతలో సాక్షాత్ శక్తిగా ప్రస్తుతింపబడుతున్నది.

ఇచ్ఛాశక్తి మూడు విధములుగా నున్నది. ప్రళయ కాలములో విశ్రాంతి చెందుటను భగవంతుని దక్షిణ వక్షస్థలము నందు శ్రీవత్సాకారములో ఆ యోగశక్తి విశ్రమిస్తుంటుంది. భోగశక్తి భోగరూపములో, కల్పవృక్ష, కామధేను, చింతామణి, శంఖపద్మాది నవనిధులను ఆశ్రయించి ఉంటుంది. భగవదుపాసకులకు కామమతో గాని, అకామముతోగాని, భక్తియుక్తులగు మానవులకు నిత్యనైమిత్తిక కర్మలతోను అనుగ్రహిస్తుంది. మరియు భక్తులు అగ్నిహోత్రాదులతోను, యమనియమ ఆసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధ్యానధారణ సమాధులచేత, గోపుర ప్రాకారాదులచేత, విమానాదులచేత, భగవద్విగ్రహార్చా పూజా కర్మస్నానాదుల చేత, పితృపూజాదులచేత, అన్నపానాదులచేత, భగవత్ ప్రీత్యర్థమని చెబుతూ సర్వారాధనలను చేస్తున్నారు.

ఆ పిమ్మట ఆ సీతాదేవి వీరశక్తియుత చతుర్భుజయై, అభయవరద పద్మములను గలిగియున్నదై, కిరీటాద్యాభరణములను ధరించియున్నదై, సర్వదేవతాపరివృతయై, కల్పవృక్షమూలమున నాలుగు ఏనుగులు రత్నఘటముల యొక్క అమృతజలములతో అభిషేకము చేస్తుండగా ప్రకాశిస్తూ, సమస్త దేవతలచేత బ్రహ్మాదులచేత వంద్య మానయై, అణిమాద్యష్టైశ్వర్య శోభితయై, సమ్ముఖమున కామధేనువుచే స్తుతింప బడుచున్నదియై, వేదశాస్త్రములచే ప్రస్తుతింపబడుచున్నదై, జయాద్యప్సరస స్త్రీలచే పరిచర్యలనందుకొనుచున్నదై, సూర్యచంద్రులను దీపములచే ప్రకాశింపబడుచున్నదై, నారద తుంబురాదుల యొక్క గానముతో నుతింపబడుచున్నదియై, స్వాహా స్వధాదులనువారల వ్యజనముతో పూజింపబడుచున్నదియై, భృగువు మున్నగు పుణ్యపురుషులచే నర్చింపబడుచున్నదియై, దివ్య సింహాసనాసీనురాలై, సకల

కారణకార్యకారియగు లక్ష్మీదేవి యొక్క భవనమునకు వేరుగా స్థిరముగా నున్నదియై, ప్రసన్నలోచనయై, సర్వదేవతా పూజ్యమానయై, వీరలక్ష్మి యను పేరుతో ప్రసిద్ధిగానున్నది.

8. సరస్వతీ రహస్యోపనిషత్తు : ఇది యజుర్వేదంలోది. ఇందులో మునులందరూ అశ్వలాయ నుండి దగ్గరకు వెళ్ళి సారస్వప్రాప్తి కావాలంటే ఏ దేవతని ప్రార్థించాలి? ఏ విధంగా ఉపాసించాలి ? అని అడుగుతారు. అప్పుడు అశ్వలాయనుడు వారికి సరస్వతీ ఉపాసన అంతా వివరిస్తాడు.

9. లలితారహస్యోపనిషత్తు : ఇది నాకు స్వప్న దర్శనమైన ఉపనిషత్తు. ఇది మొత్తం ఏడు అధ్యాయాలుగా ఉంటుంది. మొదటి అధ్యాయంలో పరమేశ్వరితత్త్వాన్ని వివరించమని దేవతలంతా బ్రహ్మని అడుగుతారు. అప్పుడాయన ఈ చరాచర జగత్తును సృష్టించినది ఆ పరమేశ్వరి. ఆవిడే సృష్టి స్థితి సంహారకారిణి. సృష్టి ప్రారంభానికి ముందు ఈ జగత్తంతా శూన్యంగా ఉండేది. ఆ శూన్యాన్నంతటినీ పరమేశ్వరి ఆవరించి ఉన్నది. పరమేశ్వరికి రెండు రూపాలున్నాయి. 1. నిరాకారము 2. సాకారము. సృష్టి ప్రారంభానికి ముందు ఆవిడ నిరాకారంగా ఉండేది. ఆ పరమేశ్వరి నుంచే ఈ జగత్తంతా ఆవిర్భవించింది. మళ్ళీ ఆవిడలోనే లయమవుతున్నది. ఆదేవి వల్లనే బ్రహ్మ, విష్ణువు, రుద్రుడు, ఇంద్రాది దేవతలు, అష్టవసువులు, దిక్పాలకులు, ఏకాదశ రుద్రులు, ద్వాదశాదిత్యులు, సూర్యుడు, చంద్రుడు, గ్రహాలు, మరుత్తులు అందరూ ఉద్భవించారు. ఆ పరమేశ్వరివల్ల ఒక్క దేవతలే కాదు, గరుడ, గంధర్వ, యక్ష, కిన్నెర, కింపురుష, సిద్ధ, సాధ్య, నాగగణాలన్నీ ఆవిర్భవించాయి.

ఆ పరమేశ్వరియే సత్యమైనది, నిత్యమైనది శాశ్వతమైనది. భూమి, ఆకాశము, దశదిశలు, పైభాగము, క్రింది భాగము, మధ్యభాగము అంతా పరమేశ్వరి స్వరూపమే. నేల నీరు, నింగి అంతా పరమేశ్వరియే. ఆమె అద్వితీయము, అనన్యము, అజరామరము అయినది. ఆది మధ్యాంత రహితమైనది. ఆమె గతంలో (భూతకాలంలో) ఉన్నది. వర్తమానంలో ఉన్నది, భవిష్యత్తులో ఉంటుంది. త్రికాలరూపి ఆమె, త్రికాలాతీతమైనది ఆమె. ఆమెతో సమానమైన వారుగాని, అంతకు మించిన వారుగాని, ఎవరూ లేరు. ఆమె కామకళ, శృంగారకళ, సాదాఖ్యకళ. అండజాలు,

శ్వేదజాలు, ఉద్భిజాలు, స్థావరాలు, జంగమాలు, పశువులు, పక్షులు, జంతువులు అన్నీ ఆమెవల్లనే ఆవిర్భవించాయి. ఆమెయే పరాశక్తి. శాంభవి. కాదివిద్య, హాదివిద్య ఆమెయే. ఆవిడే త్రిపురసుందరి. ఆ పరమేశ్వరియే ఈ జగసృష్టికి కారకురాలు" అంటూ పరమేశ్వరి తత్త్వాన్ని వివరించాడు.

రెండవ అధ్యాయంలో	–	జగసృష్టి
మూడవ అధ్యాయంలో	–	స్థూలశరీరము
నాల్గవ అధ్యాయంలో	–	మాయా స్వరూపము
ఐదవ అధ్యాయంలో	–	మంత్రము
ఆరవ అధ్యాయంలో	–	యంత్రము
ఏడవ అధ్యాయంలో		

దేవతలారా ! పరమేశ్వరి అర్చనావిధానం రెండురకాలుగా ఉంటుంది. 1.బాహ్యపూజ 2. అంతఃపూజ. బాహ్యపూజ అంటే పరమేశ్వరి ప్రతిమను గాని, ఆమెకు ప్రతిరూపమైన యంత్రాన్నిగాని ఎదురుగా ఉంచుకుని, దేవత వేరు, నేను వేరు అనే భావంతో పూజించటం. ఇది లౌకికవాదులు చేస్తారు. ఇక రెండవది అంతఃపూజ. సాధకుడు తన శరీరాన్నే శ్రీచక్రంగా భావించి, తానే పరమేశ్వరి స్వరూపాన్ని అనే భావనతో అర్చన చేస్తాడు. ఇది ముక్తికి మార్గము. ఇది కేవలము జ్ఞానులకు మాత్రమే సాధ్యము.

సాధకుడు నేను, నాది అనే అహంకార మమకారాలను వదలి వెయ్యాలి. అరిషడ్వర్గాలను జయించాలి. అప్పుడు ఈ జగత్తంతా ఒకటిగానే కనిపిస్తుంది. అందులో తేడాలుండవు. తరతమ భేదాలుండవు. అటువంటి స్థితిలో ఈ సృష్టి అంతా నావల్లనే జరుగుతోంది. సృష్టిస్థితి లయ కారకుడను నేనే. ఈ జగత్తు అంతా నాలోనే ఇమిడి ఉన్నది. సూర్యుడు, చంద్రుడు, నక్షత్రాలు, గ్రహాలు అన్నీ నానుంచే ఆవిర్భవిస్తున్నాయి. నేనే పరబ్రహ్మ స్వరూపాన్ని అని త్రికరణశుద్ధిగా భావిస్తాడు. అటువంటివాడే జ్ఞాని.

అమృతపానం చేసేవాడికి పాలతో ప్రయోజనం ఉండదు. అలాగే జ్ఞానమనే అమృతాన్ని సంపాదించిన వాడికి కర్తవ్యము ఏదీ ఉండదు అతడు ఆత్మ జ్ఞాని,

తత్త్వవేత్త, అనబడతాడు. అతడు అంతటా వ్యాపించ గలుగుతాడు. అతడు శరీరము ధరించి ఉన్నప్పటికీ, శరీరము లేనివాడిగానే లెక్క. అతడు సర్వసన్యాసి. సర్వసంఘ పరిత్యాగి. ఒంటి మీద బట్టలు కట్టుకోడు, స్నానం చెయ్యడు. తిండి తినడు, నీరు త్రాగడు. ఒకచోట స్థిరంగా ఉండడు. పిచ్చివాడిలాగా దేశాల వెంట తిరుగుతుంటాడు. ఎవరితోనూ మాట్లాడడు. ఒంటరి జీవనం చేస్తుంటాడు. ఎక్కువగా అరణ్యాలలోను, ఒంటరి ప్రదేశాలలోనూ సంచరిస్తూ నిరంతరము ఆత్మధ్యానం చేస్తుంటాడు. అతడికి సంకల్ప వికల్పాలుండవు. అతడు సర్వశాస్త్ర పండితుడు. కాని ఏమీ తెలియనివాడు. శిష్టాచారుడు. కాని ఏ ఆచారము పాటించడు. కర్మలు చెయ్యటంలో నిష్ణాతుడు. కాని ఏ కర్మలు చెయ్యడు. భూత భవిష్యద్వర్తమానాలు పూర్తిగా తెలిసినవాడు. కాని ఏమీ తెలియనివాడు. తనలో తాను మాట్లాడుకుంటూ ఉంటాడు. ఆత్మసాక్షాత్కారము పొందినవాడు. జీవన్ముక్తుడు. ఈ శరీరాన్ని వదలి గాలిలోగాలిలాగా, నీటిలో నీరులాగా, కాంతిలో కాంతిలాగా పరమాత్మలో లీనమవటానికి సిద్ధంగా ఉన్నవాడు. పండిపోయి రాలిపోవటానికి సిద్ధంగా ఉన్నవాడు. విదేహముక్తి లభించగానే అంటే దేహాన్ని విడిచిపెట్టగానే పరమాత్మలో లీనమవుతాడు. అదే మోక్షము, అదే సాయుజ్యము, అదే కైవల్యము. అదే ముక్తి. జీవాత్మ పరమాత్మల ఏకీభావము.

దేవతలారా ! ముక్తి అంటే విముక్తి. అదే ఐహిక బంధనాల నుండి విముక్తి పొందటం. మానవుడికి ఉన్న శత్రువులలో ముఖ్యమైనవి రాగద్వేషాలు. రాగము అంటే అనురాగము. ఏదైనా ఒకవస్తువు పట్ల లేదా ఒక వ్యక్తిపట్ల ఉండే అపేక్ష. బలమైన కోరిక. ఆ కోరిక తీరకపోతే, ద్వేషం పెరుగుతుంది. రాగము అనేది జీవిని బంధించి వేస్తుంది. ద్వేషము ఇంకొకరిని బాధిస్తుంది. ఇవి ఉన్నంతవరకు మానవుడు దేన్నీ సాధించలేడు. అసత్యాన్ని సత్యమనుకుని భ్రమపడుతుంటాడు. అందుచేత ముందుగా రాగద్వేషాలను జయించాలి. మనసును పూర్తిగా అదుపులో ఉంచుకోవాలి. మనస్సే సంకల్ప వికల్పాలకు కారణం. కాబట్టి మనసును జయించాలి. మనసును నశింపచెయ్యాలి. అమనస్కయోగము సాధించాలి. అమనస్కయోగము సాధించినవాడే మహాజ్ఞాని. సాక్షాత్తు పరమేశ్వరుడు. ఈ ఉపనిషత్తును విన్నంత మాత్రంచేతనే జన్మజన్మల పాపము నశించి పరమేశ్వరి అనుగ్రహం కలుగుతుంది.

4. శ్రీవిద్యా మహామంత్రము

స్త్రీ దేవతలకు సంబంధించిన మంత్రాలన్నీ శ్రీవిద్యా సంబంధమైన మంత్రాలే. వీటిలో బాల, పంచదశి, షోడశి మంత్రాలు ముఖ్యమైనవి. వీటిలో కూడా పంచదశి మహామంత్రము చాలా ముఖ్యమైనది. ముందుగా అసలు మంత్రము అంటే ఏమిటో చూద్దాం.

దైవాధీనం జగత్సర్వం, మంత్రాధీనంతు దైవతమ్ ।
తన్మంత్రం బ్రాహ్మణాధీనం, బ్రాహ్మణో మమదేవతా ॥

చరాచర జగత్తంతా ఆ పరమేశ్వరుని అధీనంలో ఉన్నది. ఆ పరమేశ్వరుడు మంత్రానికి అధీనమై ఉన్నాడు. ఆ మంత్రము బ్రాహ్మణుని అధీనంలో ఉన్నది. అందుకే బ్రాహ్మణుడు దైవస్వరూపుడు, భూసురుడు అనబడుతున్నాడు. అందరూ అనుకుంటూఉంటారు బ్రాహ్మణుని ఆధిక్యత ఏమిటి ? అని. నిజమే ఏమీలేదు.కాని అతడు ఉన్నంతవరకే ధర్మము, న్యాయము, సంప్రదాయము అనేవి ఉంటాయి. అతడు పతనం అయినరోజున ఇవిఏవీ ఉండవు. అందుకే బ్రాహ్మణుడైనవాడు బుద్ధికలిగి తనవిధులు తాను సక్రమంగా నిర్వర్తించాలి. అప్పుడే **'బ్రాహ్మణో మమదేవతా'** అనే పదానికి అర్థం సార్థకమవుతుంది.

మననాత్త్రాయత ఇతిమంత్రః మననము వలన, మననము చేయు వానిని రక్షించునది మంత్రము. దేవతల దయకు పాత్రులు కావాలంటే మంత్రజపం చెయ్యాలి. దీన్నే 'ఉపాసన' అంటారు. ప్రాచీనకాలం నుంచీ మనదేశంలో అనేకమైన ఉపాసనా మార్గాలున్నాయి. వీటిలో గాణాపత్యం, శైవం, వైష్ణవం, శాక్తేయం వంటివి ఎక్కువ ప్రాచుర్యం పొందినాయి. శక్తిని ఆరాధించే వారిని 'శాక్తేయులు' అంటారు. శాక్తేయంలో అనేక మార్గాలున్నాయి. వీటిలో శ్రీవిద్య బహుళప్రాచుర్యం పొందింది. శ్రీవిద్యనే "చంద్రకళావిద్య" అని కూడా అంటారు. శ్రీవిద్యలో పంచదశీ మహామంత్రం ముఖ్యమైనది.

అరణిమథిస్తే అగ్ని ఎలా పుడుతుందో, అలాగే మంత్రాన్ని జపించినట్లైతే శక్తి పుడుతుంది. ఆ శక్తి సాధకుడికి సర్వార్థాలూ చేకూరుస్తుంది. బీజాక్షరాలచేత సంపుటం

చేయబడిన మంత్రజపం వల్ల దేవతానుగ్రహం త్వరగా కలుగుతుంది. ఆయా దేవతలయొక్క తత్త్వాలకు అనుగుణమైన బీజాక్షరాలు మంత్రాలకు సంపుటీకరణ చేయబడ్డాయి. బీజాక్షరాలు అంటే ఎక్కడి నుంచో ప్రత్యేకంగా రాలేదు. భాషకు ఉన్న యాభై ఒక్క అక్షరాలు ద్విత్తాలుగా, సంయుక్తాక్షరాలుగా, రకరకాలుగా ఉంటాయి. ఇందులో మూలము సంస్కృత భాషలోని అక్షరాలే అని గ్రహించాలి.

పరమేశ్వర బీజం 'ఓం'కారము. అలాగే ఈం లక్ష్మీబీజము, ఐం వాగ్బీజము, క్లీం మన్మథబీజము, హ్రీం శక్తిబీజము, గం గణపతిబీజము, ఈ రకంగా దేవతలకే కాక పంచభూతాలకు కూడా బీజక్షరాలున్నాయి. లం పృథివీబీజము. హం ఆకాశబీజము. యం వాయుబీజము. రం అగ్నిబీజము, వం అమృతబీజము.

ప్రతిమంత్రంలోనూ దేవతపేరు, ఆ దేవతకు సంబంధించిన బీజాక్షరాలు ఉంటాయి. మనం అనేక రకాలయిన యంత్రాలను చూస్తుంటాము. ప్రతి యంత్రంలోను ఆయా దేవతలకు సంబంధించిన మంత్రాలు, బీజాక్షరాలు ఉండటాన్ని గమనించవచ్చు. మంత్రాలలో పంచదశీ మహామంత్రానికి ఒక ప్రత్యేకత ఉన్నది. దీనిలో బీజాక్షరాలు మాత్రమే ఉంటాయి. ఏ దేవత పేరూ ఉండదు. అలాగే పంచదశీ మహామంత్రానికి యంత్రరూపమైన శ్రీచక్రానికి కూడా ఒక ప్రత్యేకత ఉన్నది. దీనిలో మిగిలిన యంత్రాలలోలాగా దేవత పేరుగాని, బీజాక్షరాలుగానీ ఉండవు. ఇది కేవలము రేఖానిర్మితము. మంత్రాలు మూడు రకాలు.

1. వైదికములు 2. తాంత్రికములు 3. అపభ్రంశములు. వేదాలలో చెప్పబడ్డ మంత్రాలను 'వైదిక మంత్రాలు' అంటారు. ఇవి జ్ఞానప్రదాలు. కామ్యప్రదమైనవి 'తాంత్రికాలు'. సంస్కృతంలో కాకుండా, ఇతర భాషలలో గల మంత్రాలు 'అపభ్రంశములు' మళయాళ మంత్రాలు, తెలుగు, హిందీ, పార్శీ మొదలైన భాషలలోని మంత్రాలు, ఇవి అపభ్రంశములు.

వైదికా: ప్రణవైర్యుతాః ప్రణవేన విహీనంతు తాంత్రికా ఏవః ప్రకీర్తితా

ఓంకారము గలవి వైదికమంత్రాలనీ, ఓంకారము లేనివి తాంత్రికాలు అని చెప్పబడుతున్నాయి.

మంత్రాలను స్త్రీ, పురుష, నపుంసక మంత్రాలు అని మూడు రకాలుగా విభజించవచ్చు. మంత్రంలో 'స్వాహా' అనే పదము చివరి గలవి స్త్రీ మంత్రాలు. 'హుంఫట్' అనే పదము చివర గలవి పురుష మంత్రాలు. 'నమః' అనే పదము చివర గలవి నపుంసక మంత్రాలు. అయితే పురుషదేవతలను ఉపాసించే వాటిని మంత్రాలనీ, స్త్రీదేవతలను ఉపాసించే వాటిని **'విద్య'** అని అంటారు. వీటిలో ఒక అక్షరము కలవాటిని **'పిండము'** అని, మూడు అక్షరాలు గలవాటిని **'కర్తరులు'** అని, మూడు నుంచి తొమ్మిది వరకు అక్షరాలుగల వాటిని **'బీజములు'** అని, పది నుంచి ఇరవైవరకు గలవాటిని **'మంత్రాలు'** అని, ఇరవైకన్న ఎక్కువ అక్షరాలున్న మంత్రాలను **మాలామంత్రాలు** అంటారు. వైదిక మంత్రాలు సమయాచారినికి, తాంత్రిక మంత్రాలు కౌళాచారానికి సంబంధించినవి. తాంత్రిక మంత్రాల వల్ల అనేక ఇబ్బందులు కూడా ఉన్నాయి. అందుకే సాధకులు ఎల్లప్పుడూ వైదిక మంత్రాలనే జపించాలి. సప్తకోటిమంత్రాలలో ప్రధానమైనవి వైదికమంత్రాలే.

శ్రీవిద్యలో పంచదశీ మహామంత్రము ప్రసిద్ధమైనది. శాక్తేయానికి ఇది గాయత్రి వంటిది. గాయత్రీమంత్రము బ్రాహ్మణుల కోసం ఏర్పడగా పంచదశీ మహామంత్రం 'నాలుగు వర్ణాలవారికీ ఉపాశ్య' అని అగస్త్యమహర్షి వ్రాసిన **'శ్రీవిద్యాదీపిక'** అనే గ్రంథంలో చెప్పబడింది. కాబట్టి పంచదశీమహామంత్రాన్ని బ్రాహ్మణులు ఒక్కరే చెయ్యాలా? మిగిలిన వారెవరూ చేయరాదా ? అనే అనుమానాలు అక్కరలేదు. ఈ మంత్రం ఏ జాతివారైనా, ఏ కులంవారైనా, ఏమతంవారైనా చెయ్యవచ్చు. అయితే ఒక మంచి గురువు దగ్గర ఉపదేశం పొంది మంత్రాన్ని చేస్తే ఫలితము ఉంటుంది. మంత్రజపం చేసేటప్పుడు పూర్తి ఫలితం రావాలి అంటే మనం చేసే మంత్రముయొక్క పూర్వాపరాలు, దానిఅర్థము, మంత్రాధిష్ఠానదేవత. ఇవన్నీ క్షుణ్ణంగా తెలిసి ఉండాలి. ఏ మంత్రమైనా సరే, అర్థం పూర్తిగా తెలుసుకుని మాత్రమే జపం చెయ్యాలి. లేకపోతే ఆ ఉపాసనకు ఫలితముండదు. మంత్రార్థం తెలియని జపం వ్యర్థం.

నార్థజ్ఞాన విహీనంచ శబ్ద స్యోచ్చారణం ఫలతి ।
భస్మని వహ్ని విహీనేన న ప్రక్షిప్తం హవిర్జ్వలతి ॥

అగ్నిహోత్రము లేనటువంటి బూడిదలో గనక నెయ్యి మొదలైన హోమద్రవ్యాలు వేసినట్లైతే ఏ రకంగా వ్యర్థమైపోతాయో, అలాగే అర్థం తెలియకుండా చేసిన మంత్రజపం కూడా వ్యర్థమై పోతుంది.

అర్థమజానానాం నానావిధ శబ్దమాత్ర పాఠవతామ్ ।
ఉపమేయశ్చక్రీవాన్ మలయజ భారస్య ఓఢైవ ॥

అర్థం తెలియకుండా కేవలము శబ్దము మాత్రమే పలికేవాడు మంచి గంధపు చెక్కలు మోస్తూ వాటి వాసనను గ్రహించలేని గాడిదవంటివాడు. ఎన్ని గంధపు చెక్కలు మోసినప్పటికీ వాసన తెలియకపోతే గాడిదకు ఏరకంగా ఉపయోగం లేదో, అలాగే సాధకుడికి అర్థం తెలియకుండా చేసిన జపంవల్ల ఫలితము ఏమీ ఉండదు. చతుర్విధపురుషార్థాలు సాధించటానికి మంత్రార్థము ముఖ్యమైనది. వేదాలు, శాస్త్రాలు, తంత్రాలు, కర్మకాండ, ఉపాసనకాండ, జ్ఞానకాండలను ఉపదేశించే వారు మంత్రార్థము తెలుసుకుని ఉపదేశము, అనుష్టానము చేసినట్లైతే మంచి ఫలితము ఉంటుంది. అర్థం తెలియకుండా విపరీతసాధన చేసినట్లైతే ఫలితం లేకపోగా, అనర్థం కూడా జరుగుతుంది. ఉదాహరణకు 'రక్షమాం' అనేచోట రకు బదులుగా పొరపాటున 'భ' అని చెప్పామనుకోండి అప్పుడు 'భక్షమాం' అవుతుంది. అంటే మంత్రాధిదేవత సాధకుడి కోరిక ప్రకారం అతన్నే భక్షిస్తుంది. అందుచేత, మంత్రార్థాన్ని పూర్తిగా తెలుసుకుని తప్పులు లేకుండా మంత్రాన్ని సరిగా జపించాలి. ఇక ఈ మంత్రాన్ని చూద్దాం.

పంచదశీమహామంత్రము పదిహేనుఅక్షరాలు గల మంత్రము. ఇహాన్ని కలుగచేసేవి, అంటే లౌకికమైన కోరికలు తీర్చేవి మంత్రాలు. పరాన్ని కలుగచేసేవి మహామంత్రాలు. పంచదశీమహామంత్రం ఇహాన్ని, పరాన్ని కూడా కలుగజేస్తుంది. ఈ మంత్రంలో పదిహేను అక్షరాలు ఉంటాయి. ఈ మొత్తం అక్షరాలు మూడు భాగాలుగా ఉంటాయి. వీటినే మూడుకూటములు, మూడుఖండములు అని కూడా అంటారు. పరమేశ్వరి యొక్క సూక్ష్మశరీరమే పంచదశీ మహామంత్రము.

స్థూలశరీరము : పాంచభౌతికమైనది ఈ దేహము. ఇది మూడు రకాలుగా ఉంటుంది. 1. స్థూలశరీరము 2. సూక్ష్మశరీరము 3. కారణశరీరము. వీటిలో

చర్మము, మాంసము, రక్తము, నరాలు, మేద, మజ్జ, ఎముకలు మొదలైన వాటితోను, మలమూత్రాలతోను కూడిన ఈదేహాన్ని 'స్థూలశరీరము' అంటారు. ఇది అసహ్యకరమైనది. పూర్వకర్మల ననుసరించి, పంచభూతాల కలయికచేత ఈ దేహం ఏర్పడింది. భోగాలు అనుభవించటానికి ఆధారము ఈదేహమే. జీవుడు ఈశరీరంతోనే సుఖదుఃఖాలు భోగభాగ్యాలు అనుభవిస్తాడు. స్థూలశరీరం జాగ్రదావస్థలో అనుభవం పొందుతుంది. మిగిలిన అవస్థలు దానికి తెలియవు. గృహస్థుకు గృహంలాగా జీవాత్మకు ఈ శరీరం ఆవాసమై ఉన్నది. జీవిచేసిన పాపపుణ్యాలన్నీ ఈశరీరం ద్వారానే అనుభవిస్తాడు. జననము, మరణము, ముసలితనము, రోగము, అన్నీ ఈశరీరానివే. బాల్యము, యవ్వనము, కౌమారము, వృద్ధాప్యము మొదలైనదశలు కూడా ఈశరీరానివే. బ్రహ్మచర్యము, గృహస్థాశ్రమము, వానప్రస్థము, సన్యాసము వంటి ఆశ్రమధర్మాలు ఈశరీరానివే అలాగే యమనియమాలు, మానావమానాలు మొదలైన విశేషాలు కూడా ఈ శరీరానికి సంబంధించినవే.

సూక్ష్మశరీరము : జ్ఞానేంద్రియాలు, కర్మేంద్రియాలు, పంచప్రాణాలు, పంచభూతాలు, అంతఃకరణ చతుష్టయము, విద్య, కామము, కర్మ ఇవన్నీ కలిసి సూక్ష్మశరీరం అనబడుతున్నది. దీన్నే లింగశరీరము అనికూడా అంటారు. ఇది అపంచీకృత భూతాలవలన ఏర్పడి, వాసనలతో కూడినదై, కర్మఫలాలు అనుభవిస్తూ ఉంటుంది. స్వప్నాన్ని ఈసూక్ష్మశరీరమే అనుభవిస్తుంది.

కారణ శరీరము : గుణత్రయమే ఆత్మయొక్క కారణశరీరము. ఇది సుషుప్తావస్థలో ఉంటుంది. సుషుప్తిలో అన్నిరకాలయిన జ్ఞానము నశిస్తుంది. బుద్ధి కేవలము బీజరూపంలో ఉంటుంది. ఆస్థితిలో శరీరంలోని అన్నిఅవయవాలు పూర్తిగా విశ్రమిస్తాయి.

ఇప్పుడు దేవియొక్క సూక్ష్మరూపాన్ని వర్ణిస్తున్నారు. సూక్ష్మరూపము మూడు విధాలుగా ఉంటుంది.

1. సూక్ష్మము – పంచదశీ మహామంత్రము
2. సూక్ష్మతరము – కామకలాక్షరము
3. సూక్ష్మతమము – కుండలిని

లలితా సహస్రంలోని 85, 86, 87 నామాలలో పంచదశీమహామంత్రాన్ని వివరించారు. **శ్రీమద్వాగ్భవకూటైకస్వరూప ముఖపంకజా, కంఠాదికటిపర్యంతం మధ్యకూటస్వరూపిణీ, శక్తికూటైకతాపన్న కట్యధోభాగధారిణః**

85. శ్రీమద్వాగ్భవకూటైకస్వరూపముఖపంకజా

పంచదశీ మహామంత్రం మూడుభాగాలుగా ఉంటుందని ముందే చెప్పాం. వీటిలో మొదటిభాగంలో నాలుగు, రెండవభాగంలో ఐదు, మూడవభాగంలో మూడు బీజాక్షరాలు ఉంటాయి. ఈ భాగాలనే ఖండాలు లేదా కూటములు అంటారు. ప్రతిఖండానికి చివర హ్రీం కారముంటుంది. ఈరకంగా పంచదశీమహామంత్రంలో పదిహేను బీజాక్షరాలు ఉంటాయి. ఈ ఖండాలకు విడివిడిగా పేర్లున్నాయి.

1. ప్రథమఖండాన్ని - వాగ్భవకూటమి
2. ద్వితీయఖండాన్ని - కామరాజకూటమి
3. తృతీయఖండాన్ని - శక్తికూటమి అంటారు.

1. వాగ్భవకూటమి : ఇది ఋగ్వేదాత్మకము. దీనివల్ల పురుషార్థసాధనచేత కలిగే బ్రహ్మవర్చస్సు, సద్బుద్ధి కలుగుతాయి. ఇందులో గాయత్రీమంత్రసారము చెప్పబడింది.

2. కామరాజకూటమి : ఇది యజుర్వేదాత్మకము. దీనిలో అర్థకామపురుషార్థ నిర్మాణము, క్షత్రియులచే ఉపాసింపబడు త్రిష్టచ్ఛందస్సు ఉన్నాయి.

3. శక్తికూటమి : ఇది సామవేదాత్మకము. ఇందులో మోక్షసాధనకు మార్గము చెప్పబడింది.

పంచదశీమహామంత్రాన్ని అనేకచోట్ల ప్రతిపాదించటం జరిగింది. శంకర భగవత్పాదులవారు సౌందర్య లహరిలోని 32వ శ్లోకంలోను, గౌడపాదులవారు సుభగోదయస్తుతిలోని 19వ శ్లోకంలోను ఇంకా అనేకమంది అనేకచోట్ల ఈ మంత్రాన్ని ప్రతిపాదించారు.

పరమేశ్వరి స్థూలరూపాన్ని మూడుభాగాలుగా విభజించారు. ఆ భాగాలనే కూటములు అంటారు.

1. తలభాగము మెడవరకు - వాగ్భవకూటమి
2. కంఠమునుండి కటివరకు - కామరాజకూటమి
3. కటి నుండి కాళ్ళ వరకు - శక్తికూటమి

1. వాగ్భవకూటమి : దీని నుంచే వాక్కు వస్తుంది. అందుచేతనే దీన్ని వాగ్భవకూటిమి అన్నారు. ఇందులోని ఐదుఅక్షరాల సమూహమే స్వరూపంగా గల ముఖపద్మము గలది ఆ పరమేశ్వరి. పరమేశ్వరి యొక్క కనులు, చెవులు, ముక్కు, నోరు, కంఠము – వాగ్భవకూటమి. ఈ కూటమిలో **క ఏ ఈ ల హ్రీం** అనే ఐదు బీజాక్షరాలుంటాయి. బాలమంత్రంలోని ఐం బీజము వాగ్భవము. వాగ్బీజాన్ని ఉపాసిస్తూ దుర్వాసుడు. తన శ్రీదేవీ మహిమ్నః స్తుతిలోని 3వ శ్లోకంలో

వందే వాగ్భవ మైందవాత్మ సదృశం వేదాది విద్యగిరో
భాషా దేశ సముద్భవాః పశుగతా శ్ఛందాంసి సప్తస్వరాన్ ।
తాలా న్పఞ్చ మహాధ్వనీ ‌స్ప్రకటయ త్యాత్మ ప్రసారేణ యత్
తద్బీజం పదవాక్యమానజనకం శ్రీమాతృకే తే పరమ్ ॥

ఓ పరాత్పరీ ! నీ రూపమే అయినటువంటి వాగ్భవబీజమునకు నమస్కరించు చున్నాను. ఈ బీజము శ్వేతవర్ణము గలది. అది తన వ్యాప్తిచేతనే వేదాదిసకల విద్యలను, సకలవాక్కులను, సకలభాషలను, సకల ఛందస్సులను, సప్తస్వరాలను, తాళములను, ధ్వనులను ప్రకాశమొనర్చుచున్నది. ఇంత మహాశక్తి. శాలి, పరము అయిన వాగ్భవబీజాన్ని నేను ఉపాసిస్తున్నాను అన్నాడు.

86. కంఠాధఃకటిపర్యంతమధ్యకూటస్వరూపిణీ

కంఠస్య అధః కటి పర్యంతోయస్య స మధ్యభాగః
స ఏవ మధ్యస్య కామరాజాఖ్యస్య కూటస్య

కంఠస్థానము నుండి కటి ప్రదేశము వరకు గల మధ్యభాగము కామరాజ కూటమి. దీనిలో ఆరు బీజాక్షరాలుంటాయి. ఇక్కడ బాహుసంధులు, కటిసంధులు, నాభి, హృదయము. ఇవే ఈ కూటమిలోని బీజాలు. **హ స క హ ల హ్రీం**

బాలమంత్రంలోని క్లీం అనే అక్షరము కామరాజబీజము. ఈ భాగాన్ని ఉపాసనచేస్తూ దుర్వాసుడు శ్రీదేవీ మహిమ్నః స్తుతిలోని 7వ శ్లోకంలో

కామా న్కారణతాం గతా నగణితాన్ కార్యై రనేకై ర్మహీ
ముఖ్యైః సర్వమనోగతా నధిగతాన్ మానై రనేకైః స్ఫుటం
కామక్రోధసులోభమోహమదమాత్సర్యారి షట్కం చ య
ద్బీజం భ్రాజయతి ప్రణౌమి త దహం తే సాధు కామేశ్వరి ! ॥

ఓ దేవీ ! కామరాజబీజము సృష్టి, స్థితి, లయాలను నిర్వర్తించు త్రిమూర్తుల శక్తులను ప్రకాశింపచేయును. పంచభూతాలు, తన్మాత్రలు, త్రిమూర్తులు, సృష్టి స్థితి సంహారాలను, ఆయాదేవతల శక్తులను గోచరింపచేయునది, అరిషడ్వర్గములను ప్రాణులయొక్క మనసు నందు ఉత్పన్నము చేయునది అయిన కామరాజబీజమునకు నమస్కరించుచున్నాను.

87. శక్తికూటైకతాపన్నకట్యధోభాగధారిణీ

కటిప్రదేశము నుంచి పాదాల వరకు గల భాగమును శక్తికూటమి అంటారు.

కామస్తే హృదివసతీతి కామరాజం । స్రష్టృత్వాత్తదను తవాంబ శక్తికూటమి.

కాముడు నీ హృదయమందు గలవాడు. కామరాజును సృష్టించుటచే అది నీ శక్తికూటమి అయినది.

పంచదశీమహామంత్రంలోని మూడవభాగము శక్తికూటమి. ఇందులో నాలుగుబీజాలుంటాయి. వీటిలో మొదటి రెండు బీజాలను మణిపూరస్వాధిష్టానాల మధ్యన, మూడవది మూలాధారంలోను, నాల్గవది స్వాధిష్టానంలోను ఉన్నట్లుగా భావించి ఉపాసించాలి. ఈ రకంగా చెయ్యటంవల్ల ఉపాసకులకు దేవతాభావసిద్ధి కలుగుతుంది. సత్పురుషులలో దాగినశక్తి ఈ కూటానికి మూలము. దీనిలోని బీజాక్షరాలు స క ల హ్రీం. బాలామంత్రంలోని మూడవబీజము సౌఃశక్తిబీజమే. దుర్వాసుడు ఈ కూటమిని ఉపాసిస్తూ శ్రీదేవీ మహిమ్నః స్తుతిలోని 12వ శ్లోకంలో

స్వాత్మశ్రీ విజితాజ విష్ణు మఘవ శ్రీపూర్ణనైకవ్రతం
యద్విద్యా కవితా వితానలహరీ కల్లోలినీ దీపకం ।

బీజం య త్రిగుణప్రవృత్తిజనకం బ్రహ్మేతి యద్యోగినః
శాంతా స్సత్య ముపాసతే త దిహ తే చిత్తే దధే శ్రీపరే ॥

తల్లీ ! శక్తిబీజము త్రిమూర్తులరూపవిశేషాలను జయిస్తున్నది. వారు వారి పనులు సక్రమంగా నిర్వహించటానికి వారికి శక్తినిస్తుంది. ఉపాసకులకు విద్య కవిత్వము సిద్ధింపచేస్తుంది. త్రిగుణములప్రవృత్తిని కలిగిస్తుంది. యోగులకు సత్యాత్మకమైన బ్రహ్మము ఇదే. అట్టి నీ శక్తిబీజమును నేను ఉపాసింతును అంటాడు.

ఈ మంత్రం మొత్తం మూడు కూటములు లేదా ఖండములుగా ఉంటుంది. వాటిని 1. వాగ్భవకూటమి, 2. కామరాజకూటమి, 3. శక్తికూటమి అంటారు. పరమేశ్వరి యొక్క కంఠము నుంచి పైభాగము అంటే శిరస్సును వాగ్భవకూటమి అంటారు. శిరస్సునుంచే పరావాక్కు ఉత్పన్నమవుతుంది. నోటిద్వారా బయటకు వస్తుంది. అందుకే దీనిని వాక్కుయొక్కభాగము, వాగ్భవకూటమి అన్నారు. రెండవది కామరాజకూటమి. ఇది కంఠము దగ్గరనుంచి కటిప్రదేశము వరకు విస్తరించి ఉంటుంది. ఈ శరీరభాగంతోనే జీవి తనకోరికలు అనుభవిస్తుంది. అందుకే దీనిని మన్మథభాగము, కామరాజకూటమి అన్నారు. మూడవది శక్తికూటమి. కటిప్రదేశంలో నుంచి క్రిందిభాగము అంతా శక్తికూటమి. జీవి సంచరించటానికి అవసరమైన శక్తినిచ్చే కాళ్ళు ఇక్కడ ఉంటాయి. అందుకే ఇది శక్తికూటమి అనబడుతున్నది. ఈ రకంగా పరమేశ్వరి శరీరాన్ని మూడు భాగాలుగా జేసి వాటిని వాగ్భవకూటమి, కామరాజకూటమి, శక్తికూటమి అన్నారు. పరమేశ్వరికి శరీరము ఏమిటి ? అనే అనుమానం రావచ్చు. నిరాకారుడైన పరబ్రహ్మ, సాధకులను ఉద్ధరింప గోరినవాడై ఒక రూపం దాల్చాడు. అదే పరమేశ్వరి. పరలోకానికి ఈశ్వరి. అధిపతి ఆ పరమేశ్వరి సూక్ష్మరూపమే పంచదశీమహామంత్రము.

పంచదశీమహామంత్రము దేవికి ఆత్మస్వరూపము. శ్రీవిద్యా సంప్రదాయానికి ఇది గాయత్రివంటిది. ఈ మంత్రాన్ని ఉపాసించినవారికి ఆత్మసాక్షాత్కారం కలుగుతుంది. చతుర్విధపురుషార్థాలకూ మూలమవటంచేత పంచదశీ మహామంత్రము **"మూలమంత్రము"** అనబడుతున్నది. ఈ మూలమంత్రము మూడు కూటములుగా ఉన్నది. ఆ కూటత్రయమే పరమేశ్వరిస్వరూపము. ఇక్కడ 'మూల' అనే శబ్దము కామకలాక్షరాన్ని (శ్రీ) చెబుతున్నది. కూటత్రయము అనటంచేత మూడు విధాలయిన

అవయవాలు చెప్పబడుతున్నాయి. వివరంగా చెప్పాలంటే కామకళలో ఊర్ధ్వబిందువు, మధ్య బిందువు, నాదబిందువు. వీటినీ 'కూటత్రయము' అంటారు. కాబట్టే లలితా సహస్రంలో 88, 89 నామాలు **మూలమంత్రాత్మికా, మూలకూటత్రయ కళేబరా.**

88. మూలమంత్రాత్మికా

పంచదశీమహామంత్రం దేవికి ఆత్మస్వరూపం. శ్రీవిద్యాసంప్రదాయానికి పంచదశీ మహామంత్రం గాయత్రివంటిది. ఈ మంత్రోపాసనచేసిన వారికి ఆత్మసాక్షాత్కారం కలుగుతుంది. **మననాత్రాయత ఇతిమంత్రః,** మననము చేయుట వలన మననము చేయు వానిని రక్షించునది మంత్రము. సంసారబంధనాలను త్రెంచి ఆత్మసాక్షాత్కారము చెయ్యగలిగేదే మంత్రము. అటువంటి మంత్రస్వరూపిణి ఆ పరమేశ్వరి.

చతుర్విధపురుషార్థాలకు మూలకారణమవటం చేత పంచదశాక్షరీమంత్రము మూలమవుతున్నది. ఆ మంత్రమే ఆత్మస్వరూపంగా గలది ఆ దేవి. వేదమందలి మూలమంత్రము పరమేశ్వరి స్వరూపము.

89. మూలకూటత్రయకళేబరా

పైన చెప్పినట్లుగా మూలమంత్రము మూడుకూటములుగా ఉన్నది. ఆ కూటత్రయమే పరమేశ్వరి స్వరూపము. అదే దేవిస్థూలరూపము. ఇక్కడ మూల అనే శబ్దము కామకలాక్షరము (శ్రీ)ను చెప్పుచున్నది. కూటత్రయము అనటంచేత మూడువిధాలయిన అవయవాలు చెప్పబడుతున్నాయి. కామకళలో ఊర్ధ్వబిందువు, దాని క్రింద అడ్డుగా ఉన్న రెండుబిందువులు, దానికింద హార్దకళ, ఇంకా వివరంగా చెప్పాలి అంటే కామకళలో ఊర్ధ్వబిందువు, మధ్యబిందువు, నాదబిందువు అని మూడు కూటములున్నాయి. పంచదశీ మహామంత్రానికి అనేక అర్థాలు చెప్పబడ్డాయి వాటిలో

అథాతః పూర్ణగాయత్ర్యాః ప్రతిపాద్యోర్థఆదిమః

మొట్టమొదటగా పంచదశి మహామంత్రానికి గాయత్రి మంత్రార్థం చెప్పబడింది. ఆ తరువాత భావార్థము, సంప్రదాయార్థము ఈ రకంగా 15 అర్థాలు చెప్పబడ్డాయి. దీనిమీద ఇంకా వివరాలకు నా చే వ్రాయబడిన 'వరివస్యారహస్యము' చూడండి.

గాయత్రిమంత్రంలోని మూడుపాదాలను మూడుకూటములుగా భావించాలి. ఈ కూటత్రయమే పరమేశ్వరి శరీరము. మూలమంత్రంలోని వాగ్భవశక్తి కామరాజకూటాలే పరమేశ్వరి శరీరము. మంత్రానికి ఇవే బీజము, శక్తి, కీలకము.

పంచదశీ మహామంత్రానికి (సౌభాగ్యవిద్య) దక్షిణామూర్తి ఋషిః। పంక్తిఛందః। శ్రీసౌభాగ్యవిద్యేశ్వరీత్రిపురసుందరీ దేవతా। ఐం బీజం। సౌః శక్తిః। క్లీం కీలకం।

ఆధారచక్రంలో కుండలినీ శక్తి స్వయంభూ లింగానికి మూడున్నరచుట్లు చుట్టుకుని సర్పాకారంలో నిద్రావస్థలో ఉంటుంది. ఆ మూడువలయాలే మూడు కూటములు. మూల మంత్రభావం నుంచి దేవతయొక్క కూటత్రయాన్ని, స్థూల, సూక్ష్మ, కారణదేహ భావాన్ని వేరుచేసినట్లైతే మిగిలే దృక్పదార్థమే దేవతయొక్క నిజస్వరూపం. వేరుచేయబడిన స్థూల సూక్ష్మ కారణ దేహాలసముదాయమే కళేబరము.

దేవి మూలమంత్రం పంచదశి. శ్రీవిద్యకు మూలమంత్రం షోడశి. శ్రీ అనే బీజముతో కూడిన శ్రీవిద్య దేవికి సూక్ష్మరూపము. శ్రీ అనేది కామకలాబీజము. పదిహేనుచంద్రకళలు షోడశీకల నుంచి ఆవిర్భవించాయి. అందుకే దేవికి 15 కళలు అవయవాలు. కూటత్రయము శరీరము. స్థూలరూపము – ముఖము మొదలైన అవయవాలు. సూక్ష్మరూపము – మంత్రము. దుర్వాసుడు పంచదశీ మహామంత్రాన్ని వర్ణిస్తూ శ్రీదేవీ మహిమ్నః స్తుతిలోని 14వ శ్లోకంలో

ఇత్థం త్రీణ్యపి మూల వాగ్భవ మహాశ్రీకామరాజస్ఫుర
చ్ఛక్త్యాఖ్యాని చతుఃశ్రుతి ప్రకటితా న్యుత్కృష్ట కూటాని తే
భూత ర్తుశృతి సంఖ్య వర్ణవిదితా న్యారక్తకాంతే ! శివే !
యో జానాతి స ఏవ సర్వజగతాం సృష్టి స్థితి ధ్వంసకృత్ ॥

అరుణకాంతులతో విరాజిల్లు ఓ దేవీ ! శుభస్వరూపా ! ఈ రకంగా వాగ్భవ కామరాజ శక్తికూటములుకలది, నాలుగువేదాలయందు ప్రతిపాదించబడినది, అయిన పంచదశీ మహామంత్రాన్ని ఉపాసించేవారు సర్వజగత్కర్త అంటే పరమేశ్వరుడవుతాడు.

పంచదశీ మహామంత్రం సామాన్యమైనదికాదు. ఆ మంత్రాన్ని జపం చెయ్యాలంటే పూర్వజన్మకృతం ఉండాలి. అసలు పరమేశ్వరిని గురించి తలచాలన్నా, నమస్కరించాలన్నా పూర్వజన్మకృతము ఉండితీరాలి. ఇదే మాటను శంకరభగవత్పాదుల వారు తమ సౌందర్య లహరిలోని మొదటిశ్లోకంలో

ప్రణన్తుం స్తోతుం వా కథమకృతపుణ్యాఃప్రభవతి ?

అంటారు. మంత్రము దేవి యొక్క సూక్ష్మరూపమే కదా ! మరి అటువంటి మంత్రోపాసన చెయ్యాలి అంటే ఎంత పుణ్యం ఉండాలి ? లలితాత్రిశతి ఫలశృతిలో

యస్యనో పశ్చిమం జన్మ యదివా శంకరస్వయం

తేనైవలభ్యతే విద్యా శ్రీమత్పంచదశాక్షరీ ।

పంచదశీ మంత్రోపాసన చెయ్యాలి అంటే అతడికి మరుజన్మ లేకుండా ఉండాలి లేదా సాక్షాత్తూ అతడే పరమేశ్వరుడై ఉండాలి.

ఇది జ్ఞానప్రదమైనది. మోక్షహేతువు. అందుచేతనే

ఏతద్విజ్ఞానమాత్రేణ శ్రీవిద్యా సిద్ధిదాభవేత్

కత్రయం హద్వయం చైవ శైవభాగో ప్రకీర్తితః

శక్త్యక్షరాణి శేషాణి హ్రీంకార ముభయాత్మకః

పంచదశీ మహామంత్రంలోని కకారాలు మూడు, హకారాలు రెండు వెరసి ఐదు శివాత్మకాలు. హ్రీంకారములు మూడు ఉభయాత్మకాలు. అంటే శివశక్త్యాత్మకాలు. మిగిలిన ఏడు అక్షరాలు శక్త్యాత్మకాలు. ఈ విషయం తెలిసిన వాడికి శ్రీవిద్య త్వరగా సిద్ధిస్తుంది. శ్రీవిద్యోపాసన చాలా ఉత్తమమైనది. సాధకుడికి మంచి ఫలితాన్ని ఇస్తుంది. మనోవాంఛలను ఈడేరుస్తుంది.

ఆయుష్కరం పుష్టికరం పుత్రదం వశ్యకారకమ్

విద్యాప్రదం కీర్తికరం సుకవిత్వప్రదాయకమ్

సర్వసంపత్ప్రదం సర్వభోగదం సర్వసౌఖ్యదమ్

సర్వాభీష్టప్రదం చైవ శ్రీవిద్యాపఠనం భవేత్ ॥

లలితాత్రిశతి అంటే పంచదశీ మహామంత్రమే. కాని వేరుకాదు. ఈ మంత్రంలోని ఒక్కొక్క అక్షరానికి 20 నామాలను చెప్పటం జరిగింది. 15 × 20 = 300 నామాలు. అదే లలితాత్రిశతి.

దీనిని గనక జపించినట్లైతే ఇది ఆయుష్యకరము, పుష్టికరము, వశీకరణము, విద్యాప్రదము, కీర్తికరము, కవిత్వప్రదము, సంపత్ప్రదము, భోగప్రదము, సౌఖ్యప్రదము, సర్వాభీష్టప్రదము

శ్రీవిద్యలో మొదటిది 'బాలామంత్రము' ఎవరీ బాలాత్రిపురసుందరి ? ఈమెను గురించి లలితాసహస్రంలోని 'భండాసురవధ' ఘట్టంలో **"భండపుత్రవధోద్యుక్త బాలావిక్రమనందితా"** అనే 74వ నామంలో చెప్పబడింది. భండాసురడితో యుద్ధం చేస్తున్నప్పుడు భండాసురుని కుమారులు ముప్పైమంది ఒక్కసారిగా దేవిని చుట్టుముట్టారు. అప్పుడు కేవలము సంకల్ప మాత్రం చేత ఉద్భవించి భండపుత్రులను సంహరించిన పరమేశ్వరిస్వరూపులు **బాలాత్రిపురసుందరి.**

అరుణ కిరణజాలై రంచితా శావకాశా

విధృత జపటీకా పుస్తకాభీతి హస్తా ।

ఇతర వరకరాఢ్యా పుల్లకల్హార సంస్థా

నివసతుహృది బాలా నిత్యకల్యాణశీలా ॥

అరుణారుణచ్ఛాయలతో ప్రకాశిస్తూ, పై రెండు చేతులలోను పుస్తకము, అక్షమాల, క్రింది రెండు చేతులతోను అభయవరద ముద్రలు ధరించి, పద్మాసనాసీన యైన ఆ దివ్యమంగళమూర్తి నా హృదయపీఠమందు నివశించుగాక. బాలామంత్రం అంటే బాలాత్రిపురసుందరీ ఉపాసనా మంత్రం. ఇందులో మూడుబీజాలు అనులోమ విలోమంగా ఉంటాయి. అప్పుడు మొత్తం ఆరుఅక్షరాలవుతాయన్న మాట. ఈ మూడు బీజాక్షరాలు 1) వాగ్భవ బీజము ఐం 2) కామరాజబీజము క్లీం, 3) శక్తి బీజము సౌః మానవుడికి ఐహికంలో కావలసిన అర్ధకామాలను సాధించిపెట్టేవి ఈ మూడు బీజాక్షరాలే. వీటినే అనులోమ విలోమంగా చెప్పటంవల్ల వాటి శక్తి కొన్నిరెట్లు పెరుగుతోంది. శ్రీవిద్యలో ఇది మొదటి మంత్రం. కాగా రెండవ దశలో చెప్పే మంత్రము పంచదశి. ఈ మంత్రము మూడు కూటములుగా ఉంటుంది. 1. వాగ్భవకూటమి 2. కామరాజ కూటమి 3. శక్తికూటమి.

పూర్వకాలంలో ఎంతోమంది మహానుభావులు ఈ పంచదశీ మహామంత్రాన్ని జపించి తరించారు.

మను శ్చంద్ర కుబేరశ్చ లోపాముద్రా చ మన్మథః
అగస్తి రగ్ని సూర్యశ్చ ఇంద్ర స్కంద శ్శివ స్తథా
క్రోధభట్టారకోదేవ్యా ద్వాదశాదో ఉపాసకాః ॥

మనువు, చంద్రుడు, కుబేరుడు, లోపాముద్ర, మన్మథుడు, అగస్త్యుడు, అగ్నిదేవుడు, సూర్యుడు, ఇంద్రుడు, స్కందుడు (కుమారస్వామి), శివుడు, దుర్వాసుడు అనే పన్నెండుమంది ఈ మంత్రాన్ని జపించి తరించారు. **"మానసోల్లాసము"** అనే గ్రంథంలో

విష్ణుః శివః సురజ్యేష్ఠో మను శ్చంద్రో ధనాధిపః
లోపాముద్రా తథాగస్త్యః స్కందః కుసుమసాయకః
సురాధీశో రోహిణీయో దత్తాత్రేయో మహామునిః
దుర్వాసా ఇతి విఖ్యాతా ఏతే ముఖ్య ఉపాసకాః ॥

విష్ణువు, శివుడు, బ్రహ్మ, మనువు, చంద్రుడు, కుబేరుడు, లోపాముద్ర, అగస్త్యుడు, కుమారస్వామి, మన్మథుడు, ఇంద్రుడు, బలరాముడు, దత్తాత్రేయుడు, దుర్వాసుడు వీరందరు ప్రఖ్యాతి గడించిన దేవీఉపాసకులు అని చెప్పారు. **"జ్ఞానార్ణవము"** అనే తంత్రంలో

మనుశ్చంద్ర కుబేరశ్చ మన్మథ స్తదనంతరమ్
లోపాముద్రా తథాగస్త్యః స్కందో విష్ణు స్తదా శివః
దత్తాత్రేయో మునిః శక్రో దుర్వాసాశ్చ త్రయోదశ
ఉపాసతే మహావిద్యా ద్వాదశోక్తా స్తవానఘే ॥

మనువు, చంద్రుడు, కుబేరుడు, మన్మథుడు, లోపాముద్ర, అగస్త్యుడు, కుమారస్వామి, విష్ణువు, శివుడు, దత్తాత్రేయుడు, ఇంద్రుడు, దుర్వాసుడు మొదలైన మహానుభావులు పంచదశీమహామంత్రాన్ని ఉపాసించి తరించారు.

మంత్రాన్ని దర్శించినవాడు ద్రష్ట. సృష్టించినవాడు స్రష్ట. పంచదశీ మహామంత్రాన్ని దర్శించి ఈలోకానికి తెచ్చినవాడు మన్మథుడు. అతడే ఈ మంత్రానికి ఋషి అని కొందరి వాదము. కాగా దక్షిణామూర్తి ఋషి అని కొందరంటారు. కాని

వాడుకలోకి వచ్చేసరికి అనేక సంప్రదాయాలున్నాయి. వీరిలో కొంతమంది, మన్మథుడు, దక్షిణామూర్తి కాకుండా ఇతరులను ఋషులుగా చెబుతున్నారు. అది వారి సంప్రదాయం. ఇన్ని సంప్రదాయాలున్నప్పుడు మనం ఏ సంప్రదాయాన్ని అంగీకరించాలి ? అన్నప్పుడు అన్ని సంప్రదాయాలను గౌరవించటం మన విధి అని మరచిపోకూడదు. ఇక పంచదశీ మహామంత్రం ఏ రకంగా వచ్చిందో చూద్దాం.

ప్రళయం సంభవించినప్పుడు సృష్టిఅంతా పరమేశ్వరునిలో లీనమై పోయింది. ఇది ఎలా జరిగింది ? అంటే ప్రళయం సంభవించినప్పుడు కర్మక్షయం అయిన జీవరాశి అంతా ముక్తినిపొందగా, కర్మక్షయంకాని జీవరాశి ఆ కర్మను తమతో మూటకట్టుకున్నదై, తనకర్మతో సహా మాయలో లీనమైపోయింది. ఆ తరువాత భూమి జలమునందు, జలముఅగ్నియందు, అగ్ని వాయువునందు, వాయువు ఆకాశమునందు, ఆకాశము మాయయందు లీనమవగా, వీటన్నింటినీ తనలో లీనం చేసుకున్న మాయ, పరమేశ్వరునిలో లీనమైపోయింది. ఈ విధంగా సృష్టి అంతా పరమేశ్వరునిలో లీనమవగా, ఇప్పుడు వికారాలు లేనిది, సత్యజ్ఞానానంద మయమైనది, పరిపూర్ణమైనది, సనాతనముగాఉన్నది, ఏకముగాఉన్నది, రెండవది లేనిది పరబ్రహ్మస్వరూపము ఒక్కటేఉన్నది. నిరాకారమైన ఆ పరబ్రహ్మ స్వరూపంలో ఎడారులందు ఎండమావిలాగా, స్థాణువునందు దొంగవాడిలాగా, స్ఫటికంలోని రేఖలులాగా అనిపిస్తూ, తెలుపు, ఎరుపు, నలుపు గల సమాన త్రిగుణాలు కలిగి, అనిర్వచనీయమైన మూలప్రకృతి ఉన్నది. ఆ మూలప్రకృతిలో ప్రతిబింబించిన పరబ్రహ్మయే సాక్షిచైతన్యము.

ఈ పరమేశ్వరతత్త్వానికి రూపంలేదు. గుణంలేదు, లింగభేదం అసలే లేదు. ఇది తేజోమయమైన కాంతిపుంజము. బ్రహ్మవాదులు దీన్నే 'పరమేశ్వరుడు' అంటారు. అది శివశక్తుల ఏకీకృతరూపము.

ఈ రకంగా సృష్టినంతటినీ తనలోనిక్షిప్తం చేసుకున్న ఆ పరమేశ్వరి ఇప్పుడు సృష్టిచెయ్యాలి అని సంకల్పించింది. సృష్టి ఎందుకుచెయ్యాలి ? ప్రళయం జరిగినప్పుడు కర్మక్షయం కాకుండా తనలోలీనమైపోయిన జీవకోటికి కర్మక్షయంచేసి, దానికి ముక్తికలిగించాలనే ఉద్దేశ్యంతో సృష్టిచెయ్యాలని సంకల్పించింది పరమేశ్వరి. ఇప్పుడు సృష్టి ప్రారంభమైంది. ముందుగా ఆ పరమేశ్వరి నుంచి సత్త్వగుణ ప్రధానమైన

అవ్యక్తం వచ్చింది. అదేమాయ. ఈ మాయ పరమేశ్వరి అధీనంలోనే ఉంటుంది. మాయవల్లనే సృష్టిస్థితిలయాలు అన్నీ జరుగుతున్నాయి. ఇప్పుడు అవ్యక్తము నుంచి రజోగుణప్రధానమైన మహత్తత్త్వము పుట్టింది. అదే హిరణ్యగర్భుడు. మహత్తత్త్వము నుంచి తమోగుణప్రధానమైన అహంకారము పుట్టింది. అదే దేవి విరాడ్రూపము. ఈ రకంగా పరమేశ్వరి నుంచి అవ్యక్తము (మాయ) మహత్తత్త్వము (హిరణ్యగర్భుడు) అహంకారము (విరాడ్రూపము) ఆవిర్భవించినాయి.

ఈ అహంకారము నుంచే నామరూపాత్మకమైనజగత్తు ఆవిర్భవించింది. ముందుగా రూపాత్మకజగత్తు. అహంకారం నుంచి పంచభూతాలసూక్ష్మ రూపాలయిన తన్మాత్రలు ఆవిర్భవించాయి. అవే శబ్ద స్పర్శ రూప రసగంధాలు. ఆ తరువాత తన్మాత్రల స్థూలరూపాలయిన పంచభూతాలు ఆవిర్భవించినాయి. పంచభూతాలలో ముందుగాపుట్టింది ఆకాశము. ఆకాశము నుంచి వాయువు, వాయువు నుంచి అగ్ని, అగ్ని నుంచి జలము, జలము నుంచి భూమి, భూమి నుంచి ఓషధులు, ఓషధుల నుంచి వనస్పతులు, వనస్పతుల నుంచి అన్నము వచ్చింది. ఈ రకంగా రూపాత్మకమైన జగత్తు ఏర్పడింది. ఇక నామాత్మకమైన జగత్తు. అవ్యక్తము నుంచి ముందుగా ఓంకారము పుట్టింది. ఓంకారము నుంచి అకార ఉకార మకారాలు వచ్చినాయి. వాటినుంచి అక్షరసమామ్నాయము వచ్చింది. అక్షరాల నుంచి పదాలు, వాక్యాలు, మంత్రాలు, వేదాలు, శాస్త్రాలు, పురాణాలు, సంగీతము, సాహిత్యము వచ్చాయి. ఈ రకంగా పరమేశ్వరి నుంచి నామరూపాత్మకమైనజగత్తు ఏర్పడింది.

ఇప్పుడు పంచభూతాల పంచీకరణ జరిగింది. పంచభూతాలలో ముందుగా ఆకాశం పుట్టింది. ఆకాశంలో దానియొక్కలక్షణం శబ్దముమాత్రమే ఉన్నది. ఆకాశం నుంచి వాయువు వచ్చింది. వాయువు లక్షణం స్పర్శ. అందుచేత వాయువులో ఆకాశలక్షణమైన శబ్దము, వాయులక్షణమైన స్పర్శ ఉన్నాయి. వాయువు నుంచి అగ్ని వచ్చింది. అగ్నిలో ఆకాశలక్షణమైనశబ్దము, వాయులక్షణమైనస్పర్శ, అగ్ని లక్షణమైనరూపము ఉన్నాయి. అగ్ని నుంచి జలము వచ్చింది. జలమునందు ఆకాశలక్షణమైనశబ్దము, వాయులక్షణమైనస్పర్శ, అగ్నిలక్షణమైనరూపము, జలలక్షణమైనరసము ఉన్నాయి. జలము నుంచి భూమి వచ్చింది. భూమియందు పంచభూతాల యొక్క లక్షణాలన్నీ అంటే ఆకాశ లక్షణమైనశబ్దము, వాయులక్షణమైన

స్పర్శ, అగ్నిలక్షణమైనరూపము, జలలక్షణమైనరసము, భూలక్షణమైనగంధము ఉన్నాయి. ఈ రకంగా

ఆకాశమునందు	–	శబ్దము
వాయువునందు	–	శబ్దము, స్పర్శ
అగ్నియందు	–	శబ్దము, స్పర్శ, రూపము
జలమునందు	–	శబ్దము, స్పర్శ, రూపము, రసము

భూమియందు – శబ్దము, స్పర్శ, రూపము, రసము, గంధము ఉన్నాయి. ఇదే పంచీకరణ. ఈ పంచీకరణలో మొత్తం పదిహేను భాగాలున్నాయి. **ఈ రకంగా పంచభూతాల పంచీకరణతో వచ్చిన పదిహేను భాగాలే, పంచదశి మహామంత్రంలోని పదిహేను బీజాక్షరాలు.** పంచదశి మహామంత్రము అంటే పంచభూతాలు అని అర్థం. ఈ సృష్టి అని అర్థం ఈ జగత్తు అని అర్థం. సాక్షాత్తూ చరాచరజగత్తే పంచదశీమహామంత్రంగా ఆవిర్భవించింది. సంస్కృతభాషకు గల అక్షరాలు యాభై అని, మంత్రశాస్త్రానికి అక్షరాలు యాభైఒకటి అని గతంలో చెప్పుకున్నాం. **మాతృకా హృదయము** అనే గ్రంథంలో

కకారాది క్షకారాంతా వర్ణాస్తే శివరూపిణః
సమస్త వ్యస్తరూపేణ షట్త్రింశత్ తత్త్వ విగ్రహా ॥
అకారాది విసర్గాంతాః స్వరాఃషోడశ శక్తయః
నిత్యాషోడశకాత్మనః పరస్పర మమీయు తాః ॥
శివశక్తి మయావర్ణా శబ్దార్థ ప్రతిపాదకాః
శివః స్వర పరాధీనో నస్వతంత్రః పదాప్ససౌః ॥
స్వరాః స్వతంత్రా జాయంతే నశివస్తు కథాచన

అని చెప్పారు. వీటిలో అ నుంచి విసర్గ అంటే అః వరకు అచ్చులనీ, క నుంచి క్ష వరకు హల్లులని అంటారు. అచ్చులు శక్తి స్వరూపాలు హల్లులు శివస్వరూపాలు. అచ్చు స్వతంత్రత గలవి. హల్లులు స్వతంత్రత లేనివి. అంటే హల్లులు అచ్చులతో కలిస్తే ఒకరూపాన్ని సంతరించుకుంటాయి. హల్లులను విడిగా పలకలేము. అవి అచ్చులతో కలిస్తేనే పలకబడతాయి.

ఈ రకంగా ఉన్న అక్షరాలను మూడు భాగాలుగా విభజించటం జరిగింది.

1. అ నుంచి అః వరకు 16 అక్షరాలు మొదటి భాగము.

2. క నుంచి త వరకు 16 అక్షరాలు రెండవ భాగము.

3. థ నుంచి స వరకు 16 అక్షరాలు మూడవ భాగము.

వీటిలో హ ళ క్షలను వదలివేశారు. ఎందుకంటే హకారము ఆకాశ తత్త్వాత్మకము. సర్వత్రావ్యాపించి ఉంటుంది. ళ కారము. లళ యోరబేధః. లళలకు బేధం లేదు. ఈ రెండూ ఒక్కటే. గతంలో లకారాన్ని మూడవ భాగంలో చెప్పుకున్నాం. అందుచేత ళకారాన్ని వదలివెయ్యటం జరిగింది. ఇక క్షకారము సంస్కృతభాషలో లేదు. కాని శబరవర్మ వ్రాసిన **'శాబర తంత్రం'**లో క్షకారమున్నది. అంటే మంత్ర శాస్త్రంలో ఉన్నదన్న మాట. ఇది క షల మిశ్రమము. అందుచేత క్షకారాన్ని కూడా వదలివేయుట జరిగింది. ఇప్పుడు హ ళ క్షలను వదలివేయగా అ నుంచి స వరకు 48 అక్షరాలే ఉంటాయి. వాటిని పైనచెప్పినట్లుగా ఒక్కొక్క భాగానికీ పదహారు అక్షరాల చొప్పున మూడుభాగాలుగా చేసి, వాటిలో సత్వరజస్తమోగుణాలు, త్రిమూర్తుల తత్త్వాలు అనగా సృష్టిస్థితిలయాలు, చంద్ర సూర్యాగ్నుల తత్త్వాలు, అవస్థాత్రయము జాగ్రస్వప్నసుషుప్తుల తత్త్వాలు చేర్చబడ్డాయి. వీటిలో షోడశ నిత్యలను కూడా చేర్చటం జరిగింది. ఎవరీ షోడశ నిత్యలు ? వీరిని గురించి **వశిష్ఠ సంహిత**లో చెప్పటం జరిగింది.

శృణుదేవి ప్రవక్ష్యామి నిత్యాషోడశకం తవ
నకస్య చిన్మయాఽఽ ఖ్యాతం సర్వతంత్రేషు గోపితం ॥
తత్రాదౌ ప్రథమానిత్యా మహాత్రిపురసుందరీ
తతః కామేశ్వరీనిత్యా నిత్యా చ భగమాలినీ ॥
నిత్యక్లిన్నా తథాచైవ భేరుండా వహ్నివాసినీ
మహావజ్రేశ్వరీ రౌద్రీ త్వరితా కులసుందరీ ॥
నిత్యా నీలపతాకా చ విజయా సర్వమంగళా
జ్వాలామాలిని చిద్రూపాః ఏతానిత్యాస్తు షోడశః ॥

ఈ షోడశ నిత్యలను గురించి **వామకేశ్వరతంత్రం**లోని ఖడ్గమాలలో కూడా చెప్పటం జరిగింది.

కామేశ్వరీ, భగమాలినీ, నిత్యక్లిన్నే, భేరుండే, వహ్నివాసిని, మహావజ్రేశ్వరి, శివదూతి, త్వరితే, కులసుందరి, నిత్యే, నీలపతాకే, విజయే సర్వమంగళే, జ్వాలామాలిని, చిత్రే, మహానిత్యే ఈ నిత్యలు వరుసగా

1. మహాత్రిపురసుందరి	7. మహావజ్రేశ్వరి	12. నీలపతాక
2. కామేశ్వరి	8. శివదూతి (రౌద్రి)	13. విజయే
3. భగమాలిని	9. త్వరిత	14. సర్వమంగళే
4. నిత్యక్లిన్న	10. కులసుందరి	15. జ్వాలామాలినీ
5. భేరుండ	11. నిత్యా	16. చిద్రూప (చిత్ర)
6. వహ్నివాసిని		

వీటిలో పదహారవనిత్య మహాత్రిపురసుందరి. ఈ నిత్యను వశిష్ఠసంహితలో మొదట చెప్పగా, ఖడ్గమాలలో ఆఖరున చెప్పటం జరిగింది. శివదూతి అన్నా రౌద్రి అన్నా ఒక్కటే. అలాగే చిద్రూపా నిత్యనే ఖడ్గమాలలో చిత్ర అని చెప్పటం జరిగింది. ఈ షోడశనిత్యలు శుక్లపక్షపాడ్యమి మొదలు పౌర్ణమి వరకు, కృష్ణపక్షపాడ్యమి మొదలు అమావాస్య వరకు తిథులరూపంలో ఉన్నారు. వీరికే చంద్రకళలు అని పేరు. చంద్రకళలే పాడ్యమి మొదలైన తిథులు అని **జ్యోతిశ్శాస్త్రం**లో చెప్పబడింది.

ప్రతిపన్నామ విజ్ఞేయా చంద్రస్య ప్రథమాకలా
ద్వితీయాద్యా ద్వితీయాద్యాః పక్షయో శుక్లకృష్ణయో

పాడ్యమి నుంచి అమావాస్య లేక పౌర్ణమి వరకు తిథులు పదిహేను. ఇవి రెండు భాగాలుగా శుక్లపక్షము, కృష్ణపక్షములందు ఉన్నాయి. అంటే ప్రతిమాసంలోనూ శుక్లపక్షంలో ఒకసారి, కృష్ణపక్షంలో ఒకసారి రెండు ఆ వృత్తులుగా ఉన్నాయి.

దర్శాద్యాః పూర్ణిమాంతస్తుకలా పంచదశైవతు
షోడశీతు కలాజ్ఞేయా సచ్చిదానంద రూపిణీ ॥

పాడ్యమి నుంచి పౌర్ణమి వరకు కళలు పదిహేను. కాగా పదహారవ కళ సచ్చిదానందరూపిణి అయిన ఆ పరమేశ్వరి అయి ఉన్నది. అందుకే ఖడ్గమాలలో నిత్యాదేవతలను చెబుతూ చివరగా "మహానిత్యే పరమేశ్వర పరమేశ్వరీ" అన్నారు. మహానిత్య అంటే సాక్షాత్తు ఆ పరమేశ్వరియే అని దీని అర్థం. అయితే చంద్రకళలే నిత్యాదేవతలు. అంటే కళలు నిత్యాస్వరూపాలు. నిత్యలు తిథిస్వరూపాలు. చంద్రకళలు పదహారు అవి

1. అమృత	5. పుష్టి	9. చంద్రికా	13. ప్రీతి
2. మానదా	6. రతి	10. కాంతి	14. అంగదా
3. పూషా	7. ధృతి	11. జ్యోత్స్నా	15. పూర్ణా
4. తుష్టి	8. శశినీ	12. శ్రీ	16. పూర్ణామృతా

పాడ్యమి దగ్గర నుండి పూర్ణిమ లేక అమావాస్యదాకా తిథులు పదిహేను. కృష్ణపక్షంలోను, శుక్లపక్షంలోను వీటి పేర్లు విడివిడిగా ఉంటాయి. అలాగే రాత్రిపూట, పగలుపూట తిథులపేర్లు విడివిడిగా ఉంటాయి. **తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణం**లో ఈ తిథుల వివరాలను ఇవ్వటం జరిగింది. శుక్లపక్ష పగటి తిథులు వరుసగా

సంజ్ఞానం విజ్ఞానం ప్రజ్ఞానం జానదభిజానత్
సంకల్పమానం ప్రకల్పమనం ఉపకల్పమానముపక్లప్తం
క్లప్తం శ్రేయోవశీయ ఆయస్సంభూతం భూతం

1. సంజ్ఞానము	6. సంకల్పమానం	11. శ్రేయం
2. విజ్ఞానము	7. ప్రకల్పమానం	12. వశీయం
3. ప్రజ్ఞానము	8. ఉపకల్పమానం	13. ఆయత్
4. జానతు	9. ఉపక్లప్తం	14. సంభూతం
5. అభిజానత్తు	10. క్లప్తం	15. భూతం

దర్శా దృష్టా దర్శితా విశ్వరూపా సుదర్శనా
ఆప్యాయమానా ప్యాయమానా ప్యాయా సునృతా ఇరా
అపూర్వమాణా పూర్వమాణాపూరయంతీ పూర్ణా పూర్ణమాసి

1. దర్శ	6. ఆప్యాయమానా	11. అపూర్వమాణా
2. దృష్టా	7. ఆప్యాయమానా	12. పూర్వమాణా
3. దర్శితా	8. ఆప్యాయా	13. పూరయంతీ
4. విశ్వరూపా	9. సూనృతా	14. పూర్ణా
5. సుదర్శనా	10. ఇరా	15. పూర్ణమాసీ

అదే విధంగా కృష్ణపక్షంలో పగటి తిథులు
ప్రస్తుతం విష్టుతగ్ం సంస్తుతం కల్యాణం విశ్వరూపం
శుక్రం అమృతం తేజస్వి తేజః సమిద్ధం
అరుణం భానుమతు మరీచీ అభితసత్తు తపస్విత్తు

1. ప్రస్తుతం	6. శుక్రం	11. అరుణం
2. విష్టుతగ్ం	7. అమృతం	12. భానుమతు
3. సంస్తుతం	8. తేజస్వి	13. మరీచి
4. కల్యాణం	9. తేజః	14. అభిసత్తు
5. విశ్వరూపం	10. సమిద్ధం	15. తపస్విత్తు

కృష్ణపక్ష రాత్రి తిథులు

సుతా సున్వతీ ప్రసుతా సూయమానా అభిసూయమానా
ప్రీతీప్రసా సంసా తృప్తి తర్పయంతీ
కాంతా కామ్యా కామజాతా ఆయుష్మతి కామధుఘా

1. సుతా	6. ప్రీతీ	11. కాంతా
2. సున్వతీ	7. ప్రసా	12. కామ్యా
3. ప్రసుతా	8. సంసా	13. కామజాతా
4. సూయమానా	9. తృప్తి	14. ఆయుష్మతీ
5. అభిసూయమానా	10. తర్పయంతీ	15. కామధుఘా

ఈ విధంగా ఉన్న తిథులే నిత్యాస్వరూపాలు. నిత్యలు కళాస్వరూపాలు. ఇవన్నీ పంచదశీమహామంత్రంలో మూడు ఖండాలుగా ఉన్నాయి.

ఇక యోగినులు తొమ్మిది మంది

1. ప్రకటయోగిని	4. సంప్రదాయయోగిని	7. రహస్యయోగిని
2. గుప్తయోగిని	5. కుళోత్తీర్ణయోగిని	8. అతిరహస్యయోగిని
3. గుప్తతరయోగిని	6. నిగర్భయోగిని	9. పరాపరరహస్యయోగిని

ఈ యోగినులను కూడా ఇందాక చెప్పిన మూడుఖండాలలో చేర్చటం జరిగింది. ఇప్పుడు

1. శివ, శక్తి, మాయ, శుద్ధవిద్య, జలము. అనే ఐదుతత్వాలకు సంబంధించినది మొదటిఖండము. ఇది అగ్నిఖండము.

2. తేజస్సు, వాయువు, మనస్సు, పృథివి,ఆకాశము అనే ఐదుతత్వాలకు సంబంధించినది రెండవ ఖండము. ఇది సూర్యఖండము.

3. విద్య, మహేశ్వరి, పర, ఆత్మ, సదాశివ అనే ఐదుతత్వాలకు సంబంధించినది మూడవ ఖండము. ఇది సోమఖండము.

ఈ రకంగా పంచదశీమహామంత్రము సోమసూర్యానలాత్మకము అంటే అగ్నిఖండము, సూర్యఖండము, చంద్రఖండము అని మూడు భాగాలుగా ఉన్నది. ఈ మూడుఖండాలను మూడుహ్రీంకారాలు కలుపుతున్నాయి.

అన్ని కళలకు, ఖండాలకు అధిదేవత కామేశ్వరుడు. కాగా అధిష్ఠాత్రికామేశ్వరి. ఈ రకంగా పంచదశీమహామంత్రంలోని బీజక్షరాలను చెబుతున్నారు శంకర భగవత్పాదులవారు.

మొదటిది అగ్నిఖండం. ఇందులో **శివశక్తి కామక్షితిః** శివుడు, శక్తి, కాముడు, క్షితి అనే దేవతలకు సంబంధించిన **క ఏ ఈ ల** అనే నాలుగు బీజాక్షరాలు ఉన్నాయి.

రెండవది సూర్యఖండం. ఇందులో **రవి, శ్శీతకిరణస్మరోహంసశ్శక్ర** అనే దేవతలకు సంబంధించిన హసకహల అనే ఐదు బీజాక్షరాలు ఉన్నాయి.

మూడవది చంద్రఖండం. ఇందులో **పరామారహరయః** అనే దేవతలకు సంబంధించిన **సకల** అనే మూడు బీజాక్షరాలు ఉన్నాయి. ప్రతిఖండము తరువాత ప్రాణశక్తి అయిన హ్రీంకారము ఉన్నది. అంటే మొదటి ఖండంలో నాలుగు, రెండవ ఖండంలో ఐదు, మూడవ ఖండంలో మూడు వెరసి పన్నెండు బీజాలు కాగా

ప్రతిఖండము చివర ఒక హ్రీంకారము. ఈ రకంగా మూడు ఖండాలకు మూడు హ్రీంకారాలు. వెరసి పంచదశీమహామంత్రానికి పదిహేను బీజాక్షరాలున్నాయి. ఇదే విషయాన్ని గౌడపాదులవారు తమ **సుభగోదయస్తుతి**లోని 19వ శ్లోకంలో

స్మరో మారో మారః స్మర ఇతి పరో మార మదనః
స్మరానంగశ్చేతి స్మరమదన మారాః స్మరఇతి
త్రిఖండః ఖండాంతే కలిత భువనేశ్యక్షరయుత
శ్చతుః పంచార్ణాస్తే త్రయ ఇతి చ పంచాక్షరమనుః ॥

స్మర – కకార బీజం, మారో – ఏకార బీజం, మారః – ఈకార బీజం, స్మర – లకార బీజం. ఇది ప్రథమ ఖండం. అగ్నిఖండం.

పర–హకార బీజం, మార–సకార బీజం, మదన – కకార బీజం, స్మరానంగములు – హకారలకారములు. ఇది రెండవ ఖండం. సూర్యఖండం.

స్మరమదన – సకార బీజము, మార – కకార బీజం, స్మర – లకార బీజం, ఇది మూడవ ఖండము. చంద్రఖండము. ఈ మూడుఖండముల చివర భువనేశ్వరీ బీజమయిన హ్రీంకారమున్నది. ఇప్పుడు

క ఏ ఈ ల హ్రీం । హ స క హ ల హ్రీం । స క ల హ్రీం

అనేది పదిహేను అక్షరాలు గల మంత్రము. ఇదే పంచదశీమహామంత్రము. శ్రీవిద్యకు గాయత్రి వంటిది.

మంత్రానికి దేవత ఎవరు ?

ప్రతి మంత్రానికి ఒక అధిదేవత ఉంటుంది. మరి పంచదశీమంత్రానికి అధిదేవత ఎవరు ? అంటే మొట్టమొదటగా చెప్పుకున్నాం. సృష్టిఆవిర్భావ సమయంలో ముందుగా పంచభూతాలు వచ్చినాయి. ఆ పంచభూతాలు పంచీకృతం చెంది పదిహేనుభాగాలయినాయి. ఆ పదిహేనుభాగాలే పంచదశీమహామంత్రంలోని పదిహేనుబీజాక్షరాలు. కాబట్టి పంచదశీమహామంత్రానికి అధిదేవత ఎవరు అంటే పంచభూతాలే అనగా చరాచర జగత్తు. ఆ పరమేశ్వరియే ఈ మంత్రానికి అధిదేవత.

ఈ మంత్రంలోని బీజాక్షరాలను చూసినట్లైతే, ఒక్కొక్క బీజాక్షరానికి ఒక్కొక్క దేవత చెప్పబడింది. అందుచేత మంత్రానికి అధిదేవత సర్వదేవతా స్వరూపమైన పరమేశ్వరియే. **'వరివశ్యా రహస్యము'** అనే గ్రంథంలో భాస్కరరాయలవారు

వామేచ్ఛా బ్రహ్మభారత్యౌ జ్యేష్ఠాజ్ఞానే హరిక్షితి ।

రౌద్రీక్రియా శివాపర్ణే ఇత్యే తన్మిథున త్రయమ్ ॥

ప్రకాశవిమర్శ రూపాలు రెండూ కలిసి, దంపతులై ఈ జగత్తును సృష్టించాయి. ఇక్కడ ప్రకాశరూపము పరమేశ్వరుడు కాగా విమర్శ రూపము పరమేశ్వరి. వామజ్యేష్ఠ రౌద్రీ. ఈ మూడు శక్తులు విడివిడిగా త్రిమూర్తులు. సమిష్టిగా ఈశ్వరస్వరూపం శాంత. అలాగే ఇచ్ఛజ్ఞానక్రియాశక్తులు మహాకాళి, మహాలక్ష్మి, మహాసరస్వతులు. సమిష్టిగా అంబిక. ఈ శక్తులు కలిస్తే

వామ, ఇచ్ఛ శక్తులు – బ్రహ్మ, భారతి

జ్యేష్ఠ, జ్ఞానశక్తులు – లక్ష్మీ, నారాయణులు

రౌద్రి, క్రియాశక్తులు – మహాకాళి, రుద్రుడు కాగా నాల్గవ జంట శాంత అంబికల స్వరూపము. పంచదశీమహామంత్రంలో వాగ్భవ కూటమి. వాణీ హిరణ్య గర్భులు, కామరాజ కూటమి–విష్ణువు, పృథివి, శక్తికూటమి – రుద్రుడు, గౌరి. వీరందరూ కలిసి సమిష్టిగా నాల్గవకూటమి అవుతున్నారు. అదే శాంత అంబికల స్వరూపము. మరి ఈ మంత్రానికి అధిదేవత ఎవరు అంటే శాంత అంబిక. వారే శివశక్తులు, పార్వతీ పరమేశ్వరులు.

హాదివిద్య, కాదివిద్య :

అక్షరసమామ్నాయము రెండు రకాలుగా ఉన్నది. శివుడు తాండవం చేస్తున్నప్పుడు సనకాదిసిద్ధుల నుద్ధరింపగోరినవాడై తన ఢక్కను పద్నాలుగుసార్లు మ్రోగించాడు. అవి పాణినిమహర్షికి అక్షరసమామ్నాయముగా, పద్నాలుగు సూత్రాలుగా వినిపించాయి. వాటి ఆధారంగా పాణిని **'అష్టాధ్యాయి'** అనే వ్యాకరణ గ్రంథం వ్రాశాడు. దీని ప్రకారము అ నుంచి అః వరకు అచ్చులు. కాగా హ నుంచి ల వరకు హల్లులు. అంటే హల్లులు హకారముతో మొదలవుతాయి. అయితే శబరవర్మ **'శాబర తంత్రాన్ని'** వ్రాస్తూ క నుంచి క్ష వరకు ఉన్నవి హల్లులు అన్నాడు. ఇక్కడ

హల్లులు కకారముతో మొదలవుతాయి. అక్షరాలు హాదివిద్యలో యాభై కాది విద్యలో యాభై ఒకటి. క్ష కారము వచ్చి చేరుతుంది. అక్షరాలు హకారముతో మొదలయితే హాదిమాత్రుకలు, కకారముతో మొదలయితే కాదిమాత్రుకలు అనబడతాయి. పంచదశీమహామంత్రం కకారముతో మొదలయితే కాదివిద్య. హకారముతో మొదలైతే హాదివిద్య. హాదివిద్యలో యమనియమాలు ఉంటాయి. కాదివిద్యలో అవి తక్కువ. ధర్మాచరణ విషయంలో స్వేచ్ఛఇవ్వబడింది అని **"శక్తిసంగమ తంత్రం"**లోను, అథర్వణవేదము 'దేవి ఉపనిషత్తు'లోను చెప్పబడింది.

కామో (క) యోనిః (ఏ) కమలా (ఈ) వజ్రపాణిః (ల)

గుహా (హ్రీం) హసా (హస) మాతరిశ్వా (క) భ్ర (హ)

మింద్రః (ల) పునర్గుహా (హ్రీం) సకలా (సకల) మాయ

యా (హ్రీం) చ పురూచ్యేషా విశ్వమాతాది విద్యా ॥

మంత్రము : క ఏ ఈ ల హ్రీం । హ స క హ ల హ్రీం । స క ల హ్రీం ॥

ఈ మంత్రానికి దక్షిణామూర్తి ఋషి.

ఋషిర్దక్షిణామూర్తిః దక్షిణాచార ప్రవర్తకః

హయగ్రీవస్తథా చైవం వామేచానంద భైరవ ॥

దీనినిబట్టి హయగ్రీవుడు, దక్షిణామూర్తి ఇద్దరూ దక్షిణాచార సంపన్నులే. కాని ఆనందభైరవుడు వామాచారసంప్రదాయంవాడు అని చెప్పబడింది. హాది విద్యలో మంత్రంలో ఉన్న బీజాలు కొన్ని మారతాయి.

శివ – హకారము, శక్తి – సకారము, కామః – కకారము, క్షితి – లకారము. ఈ రకంగా చూసినట్లైతే లోపాముద్ర ఉపాసించినమంత్రం హాదివిద్యకు సంబంధించినది.

మంత్రము : హసకల హ్రీం । హసకహల హ్రీం । సకల హ్రీం ॥

గతంలో "మనుశ్చంద్ర కుబేరశ్చ" అంటూ పన్నెండు మంది ఈ మంత్రాన్ని ఉపాసించి తరించారని చెప్పటం జరిగింది. వారిలో మన్మథుడు మొదలైన వారు కాదివిద్యను ఉపాసించగా, లోపాముద్ర, సూర్యుడు, శివుడు, విష్ణువు మొదలైన వారు హాదివిద్యను ఉపాసించారు. పై శ్లోకంలో చెప్పిన పన్నెండుమంది ఈ మంత్రాన్ని భిన్నరీతులలో ఉపాసించారు. అయితే

తేషుద్వా మనురాజౌతు వరిష్ఠా వింధ్యమర్దనః ।

లోపాముద్రా కామరాజా ఇతి ఖ్యాతి ముపాగతౌ ॥

హాదిస్తు లోపాముద్రాస్యా కామరాజాస్తు కాదికః ।

తయోస్తు కామరాజోఽయం సిద్ధిదో భక్తిశాలినః ॥

ఈ భిన్నమైన పన్నెండు మంత్రాలలోను హాదిమతంలో లోపాముద్ర మంత్రము, కాదివిద్యలో కామరాజ మంత్రము శ్రేష్ఠములు. మళ్ళీ ఈ రెండింటిలోనూ కాదివిద్య అయిన కామరాజమంత్రము ప్రశస్త్యమైనది. ఈ పన్నెండు రకాల మంత్రాల వివరాలు కావలసిన వాళ్ళు, నాచే వ్రాయబడిన "శ్రీవిద్యా పంచదశి" చూడగలరు.

పంచదశీమహామంత్రం మూడు ఖండాలుగా ఉన్నదని గతంలో చెప్పుకున్నాం. వీటిలో మొదటిది వాగ్భవకూటమి. దీనివల్ల పురుషార్థ సాధనచే కలిగే బ్రహ్మవర్చస్సు, మంచిబుద్ధి కలుగుతాయి. దీనిలో బ్రాహ్మణులచే ఉపాసింపబడే గాయత్రీ మంత్రసారము చెప్పబడింది. ఇది ఋగ్వేదాత్మకము. రెండవది కామరాజకూటమి. దీనిలో అర్థకామపురుషార్థనిర్మాణము, క్షత్రియులచే ఉపాసింపబడు త్రిష్టుప్ఛందస్సు చెప్పబడ్డాయి. ఇది అభీష్టప్రదము. యజుర్వేదాత్మకము. మూడవది శక్తికూటమి. దీనిలో మోక్షసాధనామార్గము, వైశ్యజాతిచే ఉపాసింపబడు జగతీచ్ఛందస్సు చెప్పబడ్డాయి. ఈ ఖండము సామవేదాత్మకము. ఈ విద్య సర్వవేదాల యందు, సర్వలోకాలయందు, సమిష్ఠిరూపంలో, సర్వాత్మకమైన చైతన్యరూపంలో చెప్పబడింది. అందుచేతనే ఈ మంత్రాన్ని ఇతర మంత్రాలతో సంపుటీకరణ చెయ్యటం కూడా జరుగుతుంది.

సంపుటీకరణ :

ప్రత్యేకమైన ప్రయోజనాన్ని ఆశించి ఒక మంత్రాన్ని ఇంకొక మంత్రంతో పూర్తిగా కాని, కొంతభాగాన్ని కాని కలిపినట్లైతే దాన్ని సంపుటీకరణ అంటారు. పంచదశీమహామంత్రం సర్వోత్తమయమైన మంత్రము. దీన్ని మించినది ఇంకొకటి లేదు. అందుచేత ఇతర మంత్రాలతో పంచదశీమంత్రాన్ని సంపుటం చేసినట్లైతే, ఆ మంత్రాలు త్వరగా సిద్ధిస్తాయి. వాటి ఫలము కొన్ని రెట్లు పెరుగుతుంది. పంచదశి మహామంత్రాన్ని గాయత్రీమంత్రంతో సంపుటీకరణ చేస్తే గాయత్రీమంత్రఫలము

పదిరెట్లు పెరుగుతుంది. ఈ రకంగా శైవ, వైష్ణవ, మంత్రాలను పంచదశీ మహా మంత్రంతో సంపుటం చెయ్యటం జరుగుతుంది. పంచదశీమంత్రాన్ని

1. బాలామంత్రంతో సంపుటం చేస్తే సౌభాగ్యవిద్య అంటారు.
2. గణపతి మంత్రంతో సంపుటం చేస్తే విద్యాగణపతి అంటారు.
3. గోపాల మంత్రంతో సంపుటం చేస్తే గోపాలసుందరి అంటారు.

మంత్రార్థము :

ఏ మంత్రానికయినా అర్థం పూర్తిగా తెలుసుకుని, ఆ తరువాత మాత్రమే మంత్రోపాసన చెయ్యాలి. లేకపోతే చేసిన ఉపాసనకు ఫలితం ఉండదు. మంత్రార్థం తెలియక చేసిన జపము అంతా వ్యర్థము.

న అర్థ జ్ఞానవిహీనం చ శబ్దస్యోచ్చారణం ఫలతి ।

భస్మన్ వహ్ని విహీనేన ప్రక్షిప్తం హవిర్జ్వలతి ॥

అగ్నిహోత్రం లేని బూడిదలో వేసిన హోమద్రవ్యాలు ఏ రకంగా వ్యర్థమై పోతాయో, అలాగే అర్థం తెలియని మంత్రజపం కూడా వ్యర్థమైపోతుంది. అంతే కాదు. అర్థం తెలియకుండా కేవలము శబ్దాన్ని మాత్రమే పలికేవాడు మంచి గంధపు చెక్కలు మోసే గాడిదలాంటివాడు. గంధపుచెక్కలు ఎంత మంచి వాసనలు వెదజల్లినా, అది గాడిదకు ఏరకంగానూ ఉపయోగించదు. అందుకే మంత్రార్థం తెలుసుకుని మాత్రమే జపం చెయ్యాలి.

పంచదశీమహామంత్రానికి అనేక రకాల అర్థాలున్నాయి. వీటిలో భావార్థము, సంప్రదాయార్థము ముఖ్యమైనవి. సంప్రదాయప్రకరణంలో పంచదశీమహామంత్రం పంచభూతాలనుంచే ఆవిర్భవించింది అని చెప్పటం జరిగింది.

వ్యోమాది జనక హకరసలాద్యై ర్ఘటేన పంచభూతమయీ

ఆకాశాది పంచభూతాలకు హకరసల అనేవి బీజాక్షరాలు. పంచభూతాలు భూమి, జలము, అగ్ని, వాయువు, ఆకాశము. వీటిలో ఒక్కొక్క దానికి ఒక్కొక్క బీజాక్షరమున్నది. అవి

హకారద్వ్యోమ సంభూతం కకారస్తు ప్రభంజనః

రేఫాదగ్ని స్సకారశ్చ జలతత్త్వసముద్భవః ॥

లకార పృథివీజాతా తస్మాద్విశ్వమయీ చసా

హకారము	–	ఆకాశతత్త్వము
కకారము	–	వాయుతత్త్వము
రకారము	–	అగ్నితత్త్వము
సకారము	–	జలతత్త్వము
లకారము	–	పృథివీతత్త్వము

సృష్టి ప్రారంభసమయంలో పంచభూతాలు ఆవిర్భవించినాయి. అవి పంచీకరణ చెంది మొత్తం పదిహేను భాగాలయినాయి. వీటిలో

ఆకాశము ఐదు భాగాలు, వాయువు నాలుగు భాగాలు, అగ్ని మూడు భాగాలు, జలము రెండు భాగాలు

భూమి ఒక భాగము. వెరసి పదిహేను భాగాలు. ఈ పదిహేను భాగాలే పంచదశీమహామంత్రంలోని పదిహేను అక్షరాలు. ఈ రకంగా లెక్కపెడితే పంచదశీ మహామంత్రంలో హకారాలు ఐదు. (రెండవ కూటమిలో రెండు, మూడు హ్రీంకారాలలోనూ మూడు)

కకారాలు – నాలుగు. అయితే మంత్రంలో కకారాలు మూడు మాత్రమే ఉంటాయి. ఈ మూడు కకారాలు సాధకులకు ప్రతీకగా చెప్పారు.

కకార త్రయవాచ్యస్తు సకలాః ప్రళయాకళాః

విజ్ఞాన కేవలశ్చేతి త్రిఃప్రకారా ఉపాసకాః ॥

సాధకులు 1 సకలులు 2 ప్రళయాకలులు 3 విజ్ఞానకేవలులు అని మూడు రకాలుగా విభజింపబడతారు.

ఆజ్ఞాంతం సకలంప్రోక్తం । తతస్సకల నిష్కలం

ఉన్మన్యంతం పరేస్థానం । నిష్కళంచ త్రిధాస్థితం

మానవశరీరంలో మొత్తం 19 చక్రాలున్నాయని గతంలో చెప్పుకున్నాం. ఇవి మూడు జట్లుగా ఉన్నాయి. వీటిలోమొదటి జట్టు.

అకుతే విషు సంజ్ఞే చ శాక్తౌ వహ్నౌ తథాపునః

నాభావనా హుతేశుద్ధే లంబికాగ్రే భ్రువోంతరే ॥

1. అకులము : ఆధారచక్రం క్రిందఉన్న సహస్రదళ పద్మము.

2. విషువు : అష్టదళము, షడ్దళముల మధ్య భాగము.

3. మూలాధారము, 4. స్వాధిష్ఠానము, 5. మణిపూరము, 6. అనాహతము, 7. విశుద్ధి చక్రము, 8. లంబికాగ్రము (కొండనాలుక) 9. ఆజ్ఞాచక్రము. ఇక రెండవ జట్టు.

బిందౌ తదర్థం రోదిన్యాం నాదో నాదాంత ఏవచ

శక్తిః పునర్వ్యాపికాయాం సుమన ఉన్మన గోచరే ॥

1. బిందువు, 2. అర్ధచంద్రము, 3. రోదిని, 4. నాదము, 5. నాదాంతము, 6. శక్తి, 7. వ్యాపిక, 8. సుమన, 9. ఉన్మన. మూడవజట్టులో ఒకేస్థానముంటుంది. అదే మహాబిందువు. ఇది శిరస్సుకు మూడు అంగుళాలపైన ఉంటుంది.

వీటిలో మొదటి జట్టులో సాధన చేసేవారు సకలులు అనబడతారు. వీరు ఐహికమైన వాంఛలతో జీవాత్మ వేరు, పరమాత్మ వేరు అని భావిస్తారు. ధ్యానశ్లోకంలో చెప్పిన ప్రకారము భగవంతుని రూపం కల్పించుకుని ఆరాధిస్తారు.

రెండవజట్టులో సాధనచేసేవారు సకలనిష్కలులు. వీరినే ప్రళయాకలులు అని కూడా అంటారు. వీరు మిశ్రమదృష్టి కలిగిఉంటారు. సాకారము, నిరాకారము రెండింటి గురించీ మాట్లాడతారు.

మూడవజట్టులో సాధన చేసేవారు నిష్కలులు. వీరినే విజ్ఞానకేవలులు అని కూడా అంటారు. వీరు కేవలము మోక్షవాదులు. నిర్గుణ బ్రహ్మోపాసన చేస్తారు. ఈ విధంగా కకారము సాధకుల గురించి చెబుతున్నది. మరి వాయుబీజం ఏది ? అది నాలుగు భాగాలుగా ఉండాలికదా అంటే భాస్కరరాయలవారు ఈకారాన్ని వాయు బీజంగా తీసుకోవాలి అన్నారు. ఇప్పుడు ఈ కారము మొదటి కూటమిలో ఒకటి, మూడు హ్రీంకారాలలోను మూడు. వెరసి నాలుగు అవుతాయి.

ఇక అగ్నిబీజమయిన రకారాలు మూడు హ్రీంకారాలలోను ఉన్నాయి. జలబీజములయిన సకారాలు రెండవకూటమిలో ఒకటి, మూడవ కూటమిలో ఒకటి. మొత్తం రెండు ఉన్నాయి. ఇక ఆఖరుది పృథివీ బీజమైన లకారము మూడు ఖండములయందు మూడు ఉన్నాయి. అయితే లకారము ఒకటే ఉండాలి కదా అంటే మూడు లకారాలు భూలోక భువర్లోక సువర్లోకాలకు ప్రతీక. కాబట్టి ఆ మూడింటినీ కలిపి ఒకటిగానే లెక్కపెట్టాలి. ఇప్పుడు మంత్రంలో

1. హకారాలు : ద్వితీయ ఖండంలో రెండు, మూడు హ్రీంకారాలయందు మూడు. వెరసి ఐదు.

2. ఈకారాలు : ప్రథమ ఖండంలో ఒకటి. మూడు హ్రీంకారాలలోను మూడు. వెరసి నాలుగు.

3. రకారాలు : మూడు హ్రీంకారాల యందు మూడు.

4. సకారాలు : ద్వితీయ ఖండంలో ఒకటి, తృతీయ ఖండంలో ఒకటి వెరసి రెండు

5. లకారాలు : మూడు ఖండాలలోను మూడు. ఈ మూడూ ముల్లోకాలకు ప్రతీక. అందుచేత వీటిని ఒకటిగానే లెక్కించాలి.

ఈ రకంగా పంచదశీమహామంత్రం పంచభూతాలకు ప్రతీక. చరాచర జగత్తుకు ప్రతీక. ఇది పంచదశీమహామంత్రానికి సంప్రదాయార్థం.

భావార్థం : ప్రకాశ విమర్శాంశలు రెండూ కలిసి మిథునమై ఈ జగత్తును సృష్టించాయి. ఇందులో ప్రకాశాంశ పురుషుడు విమర్శాంశ స్త్రీ. అయితే ప్రకాశ రూపము వ్యష్టిగా వామజ్యేష్ఠ రౌద్రి అనబడుతుంది. ఇందులో వామాది శక్తులే సృష్టి స్థితి లయాలకు కారకులైన బ్రహ్మ విష్ణు రుద్రులు. వారే త్రిమూర్తులు సమిష్టిగా శాంతా అనబడతారు. అలాగే విమర్శశక్తి కూడా వ్యష్టిగా ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియా శక్తులు అవుతుంది. ఇవే త్రిశక్తులు. సరస్వతి, పృథివి, గౌరి. సమిష్టిగా అంబికా అనబడతారు. ఈ రకంగా వీరంతా కలిసి నాలుగు మిథునాలవుతున్నారు. ఇందులో

వామేచ్ఛా బ్రహ్మభారత్యౌ జ్యేష్ఠా జ్ఞానహరిక్షితి
రౌద్రిక్రియా శివాపర్ణే ఇత్యే తన్మిథునత్రయమ్ ॥

వామ, ఇచ్ఛాశక్తులు	–	బ్రహ్మభారతి వీరే సరస్వతి, బ్రహ్మలు
జ్యేష్ఠ, జ్ఞానశక్తులు	–	విష్ణువు, పృథివి, వీరే లక్ష్మీనారాయణులు
రౌద్రి క్రియాశక్తులు	–	శివుడు, అపర్ణ, వీరే ఉమామహేశ్వరులు

వీరందరూ కలిసి సమిష్టికూటమిగా నాల్గవకూటమి అవుతున్నారు. ఆ నాల్గవకూటమే శాంత, అంబికలు.

పైన చెప్పిన మూడు కూటములే పంచదశీమహామంత్రంలోని మూడు కూటములు.

ప్రథమ కూటమి	–	సృష్టిరూపము
ద్వితీయ కూటమి	–	స్థితిరూపము
తృతీయ కూటమి	–	సంహారరూపము

వీటిలో సృష్టి కార్యక్రమానికి బ్రహ్మ, భారతి, స్థితికి – విష్ణువు, పృథివి. లయానికి – రుద్రుడు, గౌరి అధిపతులు. దీని ప్రకారము ప్రథమకూటమిలోని బీజాలకు అర్థం.

కకారో బ్రహ్మరూపశ్చ ఏకారో భారతీమతమ్
ఈకారో విష్ణురూపశ్చ లకారో పృథివీమతమ్
హకారో రుద్రరూపశ్చ రకారో రుద్రాణి ముచ్యతే ॥

ఇందులో కకారము – బ్రహ్మస్వరూపము, ఏకారము – భారతి (సరస్వతి)

ఈకారము – విష్ణుస్వరూపము, లకారము – పృథివి

హకారము – రుద్రస్వరూపము, రేఫ – రుద్రాణి (గౌరి)

ఈ రకంగా ప్రథమ ఖండంలోని బీజాక్షరాలకు అర్థం – త్రిమూర్తి ద్వంద్వము. ఇక ద్వితీయకూటమిలో హసకహల అనే ఐదు అక్షరాలున్నాయి. వీటిలో రెండవ హకారాన్ని మూడవ కూటమికి ముందు చేర్చాలి. అప్పుడు రెండు, మూడు కూటముల యందు 'హసకల' అని ఒకే అక్షరాలుంటాయి. ఇప్పుడు రెండు మూడు కూటముల కర్థం.

హకారో బ్రహ్మరూపశ్చ సకారో భారతీమతమ్

కకారో విష్ణురూపశ్చ లకారో పృథివీ మతమ్

హకారో రుద్రరూపశ్చ రకారో రుద్రాణీ ముచ్యతే ॥

హకారము - బ్రహ్మ, సకారము - భారతి, కకారము - విష్ణువు, లకారము - పృథివి, హకారము - రుద్రుడు, రకారము - రుద్రాణి.

ఈ రకంగా పంచదశీమంత్రంలోని ప్రతికూటమికి అర్థం త్రిమూర్తి ద్వంద్వమే. వారే శివశక్తులు. ప్రకృతి పురుషులు.

మహావాక్యార్థము :

పంచదశి మహామంత్రానికి భాస్కరరాయులవారు మహావాక్యార్థం చెప్పారు.

విధి హరి శివ వచనా అపి కకార ఏకార ఈకారః ।

సృష్టి స్థితి భఙ్గాత్మక తత్తత్కృత్య జనకత్వ లక్షణకాః ॥

ఈశ్వర వాచీకారో వక్తిలకార స్సదాశివం తాభ్యామ్ ।

లక్షణయాతత్ర తిరోధానానుగ్రహ కృత్యకారితా గదితా ॥

ఇక్కడ మహావాక్యార్థాన్ని వివరిస్తున్నారు. అసలు మహావాక్యాలంటే ఏమిటి ? అవి ఏం చెబుతున్నాయి ? అనే విషయాలను ముందుగా చూద్దాం. వేదం నాలుగు భాగాలుగా ఉంటుందని గతంలో చెప్పుకున్నాం. 1. సంహితలు, 2. బ్రాహ్మణాలు, 3. అర్యణ్యకాలు, 4. ఉపనిషత్తులు. వీటిలో నాల్గవ భాగము ఉపనిషత్తు. ఇది వేదము యొక్క అంతమందుంటుంది. కాబట్టి, వీటిలో ఉండేదంతా వేదాంతమే. అదే బ్రహ్మవిద్య. బ్రహ్మవిద్యా పరిశీలకులైన విద్వాంసులకు కర్మ, జన్మ, మరణాలను లేకుండా చేసేది. ఆజన్మాది మరణాదికమైన దానిని నశింపచేసేది. బ్రహ్మపదార్థ లాభాన్ని కలుగజేసేది. నాలుగు వేదాలకు కలిపి 1180 ఉపనిషత్తులున్నాయి. వాటిలో ముఖ్యమైనవి 108. వీటిలో వేదాంతోపనిషత్తులు 24. మొత్తం ఉపనిషత్తులలో మరీ ముఖ్యమైనవి 10 అని తేల్చారు శంకర భగవత్పాదులవారు. అవి ...

ఈశ కేన కఠ ప్రశ్న ముండక మాండూక్య తిత్తిరి

ఐతరేయంచ ఛాందోగ్యం బృహదారణ్యకం దశః

ప్రతి ఉపనిషత్తుతోను పరబ్రహ్మతత్త్వాన్నే ప్రతిపాదించారు. నిరాకారుడు, నిర్గుణ స్వరూపుడు పరబ్రహ్మ. ఆదిమధ్యాంతములు లేనివాడు, శాశ్వతమైనవాడు, స్వతంత్రుడు, ధర్మాధర్మాలు, పక్షపాతములేనివాడు, నిమిత్తమాత్రుడు, ఆనంద స్వరూపుడు. సృష్టి స్థితిలయాలకు అతడే కారకుడు. పిపీలికాది బ్రహ్మ పర్యంతము నిండి ఉన్నవాడు. చరాచర జగత్తంతా ఆవరించి ఉన్నవాడు, సర్వవ్యాపి.

ఈ విధంగా ఉపనిషత్తులు పరబ్రహ్మస్వరూపాన్ని ప్రతిపాదించటంలో చాలా వరకు సఫలీకృతం పొందినాయి. ఉపనిషత్తుల సారమంతా మహావాక్యాలలో ఉంది. మహావాక్యాలు నాలుగు. ఈ మహావాక్యాలు నాలుగు వేదాలకు సంబంధించినవి.

1. ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ - ఐతరేయోపనిషత్తు - ఋగ్వేదము
2. అహంబ్రహ్మాస్మి - బృహదారణ్యకం - శుక్లయజుర్వేదము
3. తత్త్వమసి - ఛాందోగ్యం - సామవేదము
4. అయమాత్మాబ్రహ్మ - మాండూక్యోపనిషత్తు - అధర్వణవేదము

ఈ మహావాక్యాలలో చరాచర జగత్తంతా పరబ్రహ్మ స్వరూపం. ఆ పరబ్రహ్మ ఎవరోకాదు నువ్వే. అంటూ ఈ మహావాక్యాలు పరబ్రహ్మను ప్రతిపాదించినాయి.

జీవాత్మ పరమాత్మ రెండూ వేరుకాదు. ఆ రెండూ ఒక్కటే. నువ్వే పరబ్రహ్మ స్వరూపానివి అంటూ అద్వైత సిద్ధాంతాన్ని ప్రతిపాదించటమే మహావాక్యార్థము.

పరమాత్మకు 1. తటస్థ లక్షణము, 2. స్వరూప లక్షణము అని రెండు లక్షణాలున్నాయి. ముందుగా తటస్థ లక్షణాన్ని చూద్దాం. **యతోవా ఇమాని భూతాని జాయంతే యేనజాతాని జీవంతి** ఎవరివల్లనైతే సృష్టి స్థితి సంహారాలు జరుగుతున్నాయో, అతడే పరబ్రహ్మ. ఇది తటస్థ లక్షణము.

కకారము - బ్రహ్మ, ఏకారము - విష్ణువు, అకారము - రుద్రుడు. ఈ మూడూ సృష్టి స్థితి లయాలకు కారణమయిన త్రిమూర్తులను చెబుతున్నాయి. ఈకారము - ఈశ్వరుడు. హకారము - సదాశివుడు. సృష్టి స్థితి లయము, తిరోదానము, అనుగ్రహము అనే ఐదు పంచకృత్యములు. ఈ విషయాలన్నీ లలితా సహస్రంలో 264 నుండి 274 గల వరకు **సృష్టికర్త్రీ, బ్రహ్మరూపా, గోప్త్రీ, గోవిందరూపిణీ, సంహారిణీ, రుద్రరూపా, తిరోదానకరి, ఈశ్వరి, సదాశివా,**

అనుగ్రహదా, పంచకృత్య పరాయణా నామాలలో వివరించారు. ఇదంతా పరమేశ్వరుడి లక్షణము. ఇది మొదటి కూటమి అర్థము.

సత్యం జ్ఞానమనంతం బ్రహ్మేత్యుక్తం ద్వితీయ కూటేన ।
హస ఆనందః సత్యం కం హం అనన్తం చ లం జ్ఞానం ।
ఇత్థం బ్రహ్మ తటస్థ స్వరూప లక్షణయుగేన నిర్ణీయ ॥
తదభేదో జీవగణే ప్రోక్తశ్శక్తిమయే తృతీయ కూటేన ।
జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యాఖ్య కలాత్రితయేన సాహిత్యాత్ ॥
సకల పదం జీవపరం బ్రహ్మపరం శక్తిబీజం స్యాత్ ।
సామానాధికరణ్యాత్ తల్లక్షిత శుద్ధయోః అభేదార్థః ॥
అత్యల్పమిదం కథితం యత్సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ ।
ఇత్యేవం బోధయితుం సకలపదం వా తృతీయ కూటగతం ॥
ఏవమవాన్తర వాక్యైః జీవబ్రహ్మ స్వరూప మభిధాయ ।
తదభేదో వర్ణిత ఇత్యేష మహాపూర్వ వాక్యార్థః ॥

పరబ్రహ్మ స్వరూపము సత్యము, జ్ఞానము అనంతము అని రెండవ కూటార్థంగా చెబుతున్నారు.

హస – ఆనందము, కకారానికి – సత్యము, హకారానికి – అనంతము, లకారానికి – జ్ఞానము అని అర్థం. మొత్తంమీద సత్యము, జ్ఞానము, అనంతము, ఆనందము అయిన పరబ్రహ్మ అని రెండవ కూటార్థం చెప్పబడింది. ఇది బ్రహ్మ స్వరూప లక్షణము. ఈ రకంగా మొదటి రెండు కూటములచేత తటస్థ, స్వరూప లక్షణాలను చెప్పి, మూడవకూటమితో జీవబ్రహ్మైక్యం చెబుతున్నారు.

బ్రహ్మము జగత్స్వరూపము. జగత్తు జీవరూపము 'సకల' అనే పదానికి జగత్తులోని సకల జీవరాసులు ప్రతీక. జీవులకు మూడు కళలు లేదా అవస్థలు ఉన్నాయి. అవే జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులు. కాబట్టి **సకలజీవ పరంబ్రహ్మ పరం.** సకల జీవులు బ్రహ్మరూపులు. బ్రహ్మము సకలజీవ రూపము. ఈ రెండింటికీ భేదం లేదు అని భావించటమే మహావాక్యార్థము. మూడవ కూటమిలోని హ్రీంకారము

శక్తిని సూచిస్తుంది. ఇక్కడ **స క ల హ్రీం** అంటే సర్వమూ బ్రహ్మమయమని అర్థము. ఈ రకంగా జగత్స్వరూపము, జీవస్వరూపము, బ్రహ్మస్వరూపము, విద్యాస్వరూపము అన్నీ ఒకటే అని భావించటమే మహావాక్యార్థము.

ఛాందోగ్యోపనిషత్తులో ఉద్దాలకుడు తన కుమారుడైన శ్వేతకేతువుకు బ్రహ్మవిద్యను బోధిస్తూ **తత్త్వమసి** అంటాడు. తత్ అంటే పంచకృత్యములు గల పరబ్రహ్మ, త్వం అంటే అవస్థాపంచకం గల జీవుడు ఒకటేను అని అర్థం. అవస్థలు ఐదు. వీటినే అవస్థా పంచకము అంటారు. అవే జాగ్రత్, స్వప్న, సుషుప్తి, తురీయము, తురీయాతీతము. ఈ అవస్థలు గల జీవుడు, పంచకృత్యములు గల బ్రహ్మ ఇద్దరూ ఒక్కటే, వేరుకాదు.

పంచదశీ మహామంత్రము - శ్రీచక్రము :

పంచదశీ మహామంత్రం నుంచే దానికి ప్రతిరూపమైన శ్రీచక్రం ఉద్భవించింది. జ్ఞానార్ణవ తంత్రంలో

శ్రీచక్రంతు వరారోహే శ్రీవిద్యార్ణవ సంభవమ్

శ్రీచక్రము పంచదశీమహామంత్రంలోని బీజాక్షరాలవల్లనే పుట్టింది అని చెప్పారు.

భూమిశ్చంద్ర శివో మాయాశక్తిః కృష్ణమాదనౌ
అర్ధచంద్రశ్చ బిందుశ్చ నవార్ణోమేరురుచ్యతే ॥

పంచదశీమహామంత్రంలో మొత్తం పదిహేను అక్షరాలున్నాయి. కాని ఒకసారి లెక్కపెట్టిన అక్షరాన్ని మళ్ళీ లెక్కపెట్టకుండా ఉన్నట్లైతే, ఆ సంఖ్య తొమ్మిది అవుతుంది. అవి

1. భూమి – లకారము, 2. చంద్ర – సకారము, 3. శివ – హకారము, 4. మాయ – ఈకారము, 5. శక్తి – ఏకారము, 6. కృష్ణమాద్య – రేఫ, 7. మాదన – కకారము, 8. అర్ధచంద్ర – నాదము, 9. బిందువు – బిందువు

ఈ తొమ్మిది అక్షరాల సముదాయమే పంచదశీమహామంత్రము. వీటివల్లనే శ్రీచక్రము ఆవిర్భవించింది.

1. లకారము పృథివీబీజము. దీనివల్ల భూపురం ఉద్భవించింది.
2. సకారము చంద్రబీజము. దీనివల్ల షోడశదళం ఆవిర్భవించింది.

3. హకారము శివబీజము. దీనివల్ల అష్టమూర్త్యాత్మకమైన అష్టదళం పుట్టింది.

4. ఈకారము మాయాబీజము. దీనివల్ల చతుర్దశభువనాలకు ప్రతీకగా చతుర్దశారము వచ్చింది.

5. ఏకారము శక్తిబీజము. దీనివల్ల దశావతారాలకు ప్రతీకగా బహిర్దశారము పుట్టింది.

6. రకారము అగ్నిబీజము. దీనివల్ల అగ్నికళలతో కూడిన అంతర్దశారం ఏర్పడింది.

7. కకారము మన్మథబీజము. దీనివల్ల అష్టవసువులకు ప్రతీకగా అష్టకోణం ఏర్పడింది.

8. అర్ధచంద్రము త్రిగుణాత్మకము. దీనివల్ల త్రికోణం ఏర్పడింది.

9. బిందువు పరబ్రహ్మాత్మకము. దీనివల్ల బిందువు ఏర్పడింది.

ఈ రకంగా పంచదశీమహామంత్రంలోని బీజాక్షరాలవల్లనే, ఆ మంత్రానికి ప్రతీక అయిన శ్రీచక్రము ఏర్పడింది.

భాస్కరరాయలవారు **'వరివశ్యారహస్యము'** అనే గ్రంథంలో పంచదశీ మహామంత్రానికి 1. గణేశత్వము 2. యోగినీరూపము 3. నవగ్రహరూపము 4. రాశిస్వరూపము 5. నక్షత్రరూపము ఉన్నాయి అని చెప్పారు.

1. గణేశత్వము : గణాలకు అధిపతిత్వము గణేశత్వము. ఇందులో

1. అకారాది వర్ణాలు పదహారు వాగ్భవకూటమి

2. క నుంచి త వరకు గల పదహారుఅక్షరాలు కామరాజకూటమి

3. థ నుంచి స వరకు గల పదహారుఅక్షరాలు శక్తికూటమి

4. పర, పశ్యంతి, మధ్యమ వైఖరి అనే నాలుగు వాగ్గణాలు

5. వ్యష్టి సమిష్టి విబేధముచేత విద్యా స్వరూపము.

ఈ రకంగా వర్ణస్వరూపం గలది కాబట్టి పంచదశీమహామంత్రానికి గణేశత్వము వచ్చింది.

2. యోగినీరూపము : మంత్రంలో హ్రీంకారాలు మూడు. అవి లేని కూటములు మూడు వెరసి ఆరు. డాకిని,రాకిని, లాకిని, కాకిని, సాకిని, హాకిని అనే యోగినులు ఆరు. కాబట్టి పంచదశీ మంత్రానికి యోగినీరూపం వచ్చింది.

3. నవగ్రహరూపము : పంచదశీమహామంత్రంలో బిందువులు మూడు, నాదములు మూడు, బిందువు నాదము లేని కూటములు మూడు వెరసి తొమ్మిది. గ్రహాలు తొమ్మిది. అందుచేత పంచదశీమహామంత్రానికి నవగ్రహత్వం వచ్చింది.

4. రాశి స్వరూపము : మేషాది రాసులు పన్నెండు. పంచదశీమహామంత్రంలో హ్రీంకారాలు వదిలేస్తే మిగిలిన అక్షరాలు పన్నెండు. కాబట్టి పంచదశీమహా మంత్రానికి రాశి రూపము వచ్చింది.

5. నక్షత్రరూపం : సంప్రదాయ ప్రకరణంలో మూలవిద్యలో 37 వర్ణాలున్నాయి. ఇది ఎలాగంటే – ముందుగా మంత్రము.

క ఏ ఈ ల హ్రీం । హ స క హ ల హ్రీం । స క ల హ్రీం ॥

ఇందులో ముందుగా హ్రీంకారాన్ని చూద్దాం. హ్రీంకారములో హకారము, ఈకారము, రకారము, బిందువు, నాదము. మొత్తం ఐదు వర్ణాలున్నాయి. ఈ రకంగా మూడు హ్రీంకారాలలోను 3×5 = పదిహేను వర్ణాలు. ఇక ప్రతి హల్లునందు రెండు అక్షరాలు క్+అ =క. ల్+అ = ల, ఈ రకంగా మొదటి ఖండంలో క ల రెండు, రెండవ ఖండంలో హ స క హ ల ఐదు. మూడవ ఖండంలో స క ల – మూడు. వెరసి పది. ఈ పది అక్షరాలలోనూ అచ్చులు పది, హల్లులు పది. వెరసి ఇరవై. ఏ ఈ అచ్చులు రెండు వెరసి 15+20+2 37 పంచదశీ మహామంత్రానికి వర్ణాలు 37. ఇందులో క, ల మొదలైన అక్షరాలలో అచ్చులను విడదీయకుండా లెక్కపెడితే హ్రీంకారాలలో 15, హల్లులు 10, అచ్చులు 2 వెరసి ఇరవై ఏడు. అంటే హ్రీంకారాలలో 15, మిగిలిన అక్షరాలు 12 వెరసి 27. అశ్వని మొదలైన నక్షత్రాలు ఇరవై ఏడు. కాబట్టి పంచదశి మహామంత్రానికి నక్షత్రరూపం వచ్చింది.

ఈ రకంగా పంచదశీమహామంత్రము గణేశత్వము, యోగినీస్వరూపము, నవగ్రహత్వము, రాశిస్వరూపము, నక్షత్రరూపము సంతరించుకుని మంత్రరాజముగా వెలుగొందుతున్నది.

చంద్రకళావిద్య : శ్రీవిద్య అనేది చంద్రకళావిద్య. చంద్రుని యొక్క కళలు పదహారు. నిత్యలుపదహారు. వీటిలో పదహారవనిత్య మహాత్రిపురసుందరి. అని గతంలో చెప్పుకున్నాం. చంద్రుని యొక్క వృద్ధిక్షయాల ననుసరించి శ్రీవిద్యోపాసన జరుగుతుంది. చంద్రునియొక్క కళలు సూర్యునిలో ఉంటాయి. అమావాస్య తరువాత వచ్చే పాడ్యమినాడు మొదటి కళ సూర్యుని నుంచి వచ్చి చంద్రునిలో చేరుతుంది. విదియనాడు రెండవకళ తదియనాడు మూడవకళ. ఈ రకంగా పౌర్ణమి నాటికి పదిహేను కళలు చంద్రునిలో చేరతాయి. పదహారవకళ శ్రీకళ, ధృవకళ, సాదాఖ్యకళ చిత్కళ అనబడుతుంది. అలాగే బహుళ పాడ్యమి నుంచి ఒక్కొక్క కళ చంద్రుని నుంచి విడిపోయి సూర్యునిలో కలిసిపోతుంది. ఈ రకంగా అమావాస్య రోజున చంద్రుడు కళాహీనుడవుతాడు. ఉపాసకులు ప్రతిరోజు షోడశీకళను, ఆ రోజున ఉన్న తిథియొక్కకళను అర్చన చేస్తారు. ఇక ఉపాసనా విధానంలో సాధన అనేది శుక్లపక్ష రాత్రులందు మాత్రమే చేయాలి. ఈ విషయాన్ని సౌందర్యలహరిలోని 87వ శ్లోకంలో వివరించడం జరిగింది.

హిమానీహన్తవ్యం హిమగిరి నివాసైక చతురౌ
నిశాయాం నిద్రాణాం నిశి చరమభాగే చ విశదౌ ।
వరం లక్ష్మీపాత్రం శ్రియమతిసృజన్తౌ సమయినాం
సరోజం త్వత్పాదౌ జనని జయత శ్చిత్ర మిహ కిమ్ ॥

తల్లీ ! మంచుకొండయందు నివసించుటలో నేర్పుగలవి, రాత్రులందు, తెల్లవారుఝామున ప్రసన్నములైనవి, సమయాచారులైన నీభక్తులకు లక్ష్మీప్రదమైనవి అయిన నీ పాదాలు, మంచువలన నాశనముపొందునవి, రాత్రులందు ముడుచుకు పోయేవి, లక్ష్మీదేవికి కొంచెము పీఠముగా నుండదగినవిఅయిన కమలములను జయిస్తున్నాయి. ఈ విషయంలో ఆశ్చర్యములేదు.

ఈ శ్లోకంలో అమ్మవారి పాదాలఅడుగుభాగాన్ని వివరిస్తున్నారు. ఆవిడ పుట్టింది, పెరిగింది, తిరిగింది, అంతా హిమగిరిమీదనే. కాబట్టి అక్కడఎంత చల్లగా ఉన్నప్పటికీ, ఆచల్లదనం ఆమెపాదాలను ఏమీచెయ్యలేదు. సామాన్యంగా పాదాలను పద్మాలతో పోల్చిచెబుతారు. కాని ఇక్కడ ఆపోలిక సరికాదు. ఎందుచేత అంటే మంచు అమ్మవారి పాదాలను ఏమీచెయ్యలేదు కాని పద్మాలుమంచుకు ముడుచుకు పోతాయి. కాబట్టి పద్మాలకన్నా అమ్మవారి పాదాలే శ్రేష్ఠమైనవి.

సూర్యచంద్రులిద్దరూ పరమేశ్వరి కనులు. కాబట్టి ఆమె దగ్గర సూర్య కిరణములకు, చంద్ర కిరణములకు భేదం లేదు. కాని సూర్యకాంతిలో పద్మాలు వికసించి, చంద్రకాంతితో ముడుచుకుపోతాయి. లక్ష్మీదేవి పద్మాలలో పగటిపూట మాత్రమే నివాసముంటుంది. అమ్మవారిపాదాలు అలంకారికవస్తువులుకావు. తనను నమ్మినవారికి సిరిసంపదలనుప్రసాదిస్తాయి. ఆదేవిపాదపద్మాలను శరణుకోరి తెల్లవారురుఝామున ఆమెనుఉపాసించేభక్తులకు సకలాభీష్టాలు నెరవేరతాయి.

ఈ శ్లోకంలో **నిశిచరమభాగే చ విశదౌ** రాత్రిపూట చివరిభాగంలో పరమేశ్వరి ఉపాసన చెయ్యాలి. అప్పుడు ఆమె త్వరగా ప్రసన్నమవుతుంది అనిచెబుతున్నారు. ఇది సమయమతసిద్ధాంతము, శంకరుల పరమగురువయినగౌడపాదులవారు తమ **'సుభగోదయస్తుతి'**లోని 31వ శ్లోకంలో కూడా ఇదేవిషయాన్ని వివరించారు.

అతః శుక్లేపక్షే ప్రతిదిన మిహత్వాం భగవతీం
నిశాయాం సేవంతే నిశిచరమభాగే సమయినః
శుచిః స్వాధిష్ఠానే రవిరుపరి సంవిత్సరసిజే
శశీచాజ్ఞాచక్రే హరహరివిధి గ్రంథయ ఇమే ॥

పరమేశ్వరీ ! సమయమతస్తులు శుక్లపక్షతిథులరాత్రులందు చివరి భాగంలో ఉపాసనచేస్తారు. సమయమతం ప్రకారము రెండు రెండు చక్రాలకు ఒక గ్రంధి చొప్పున ఉంటూ ఆజ్ఞాచక్రందాటిన తరువాత రుద్రగ్రంధి ఉంటుంది.

శుక్లపక్ష రాత్రులందే కుండలినీప్రబోధం జరుగుతుంది. శరీరంలో దేవయానమైన ఇడానాడిలో చంద్రుడు, పిత్రుయానమైన పింగళానాడిలో సూర్యుడు సంచరిస్తుంటారు. ఈమార్గంలో చంద్రుడు సంచరిస్తున్నప్పుడు తనఅమృతపుధారలతో చంద్రుడు నాడీమండలాన్నితడుపుతుంటాడు. చంద్రునిచే స్రవింప చేయబడిన అమృతాన్ని సూర్యుడు హరించివేస్తుంటాడు. సూర్యచంద్రులు ఆరకంగా తిరుగుతూ నెలకుఒకసారి ఆధారచక్రంలో కలుస్తారు. అప్పుడు సూర్యకిరణాలు చంద్రకాంతుల్ని కప్పివేస్తాయి. ఆరోజు అమావాస్య. చంద్రకళలన్నీ చంద్రునివిడిచి సూర్యునిలో ప్రవేశిస్తాయి. ఆధారచక్రంలో అమావాస్య రోజున కుండలినీశక్తి నిద్రావస్థలో ఉంటుంది. సమయాచారులకు అమావాస్యరోజున ఉపాసన నిషేధము. కౌళాచారులు

మాత్రం అమావాస్యనాడు కుండలినినిఉపాసిస్తారు. యోగి పద్మాసనంలో కూర్చుని, వాయువును బంధించినట్లైతే ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసలు ఆగిపోతాయి. శరీరం అచేతన మవుతుంది. అప్పుడు నాడీమండలంలోని సూర్యచంద్రులగమనం ఆగిపోతుంది. ఎప్పుడైతే చంద్రునిగమనం ఆగిపోయిందో అప్పుడు అమృతధారలు స్రవించవు. ఈఅమృతాన్నే ఆహారంగా తీసుకుని నిద్రావస్థలో ఉండే కుండలినీశక్తి నిరాహారఅయి మేల్కొని గ్రంధిత్రయాన్ని భేదించి, సహస్రారం చేరి, అక్కడ అధోముఖంగా ఉన్న సహస్రదళపద్మాన్ని తన పళ్ళతో కరచిపట్టుకోగా, ఆపంటిగాట్లద్వారా చంద్రలోకం అనే సహస్రారంలోద్రవీభవించిన అమృతం క్రిందికి జాలువారి, యోగిశరీరంలోని 72 వేల నాడీమండలాన్ని తడుపుతుంది. ఇది సమయమతరహస్యము.

పరమేశ్వరిపాదపద్మాలను ఆశ్రయించిన సమయాచారులకు వారిఅర్హతను బట్టి ముక్తిలభిస్తుంది.

ఫలితం : పంచదశీమహామంత్రాన్ని మంత్రరాజము అని, దీనికి అధిదేవత పరబ్రహ్మ స్వరూపమైన పరమేశ్వరి అని గతంలో చెప్పుకున్నాం కదా ! మరి అటువంటి మంత్రజపం చెయ్యటం సామాన్యమైన విషయం కాదు. సాక్షాత్తు శివశక్తులను ఆరాధించాలి అంటే పూర్వజన్మ సుకృతం ఉండాలి. అంతేగాని సామాన్య మానవుడు ఈ మంత్రజపం చెయ్యలేడు. అందుచేతనే **లలితాత్రిశతి** ఫలశృతిలో

నతేషాం శిద్ధిదా విద్యా కల్పకోటిశతైరపి
కత్రయం హద్వయం చైవ శైవభాగ ప్రకీర్తితః
శక్త్యక్షరాణి శేషాణి, హ్రీంకారముభయాత్మకః

పంచదశీమహామంత్రంలోని అక్షరాలలో కకారాలు మూడు, హకారాలు రెండు సాక్షాత్తు శివునిచేత చెప్పబడగా, ఏ ఈ ల స ల స ల అనే ఏడు అక్షరాలు పార్వతీదేవి చెప్పింది. ఇక మూడు హ్రీంకారాలు శివశక్తులచేత చెప్పబడ్డాయి. అటువంటి మహామంత్రాన్ని జపించాలంటే

యశ్చైనో పశ్చిమంజన్మ యదివా శ్శంకర స్వయం
తేనైవ లభ్యతే విద్యా శ్రీమత్పంచ దశాక్షరీ ॥

ఎవరికైతే మరుజన్మ ఉండదో, ఎవడైతే సాక్షాత్తూ దైవాంశ సంభూతుడో, అతడుమాత్రమే పంచదశీ మహామంత్రాన్ని జపించగలుగుతాడు.

ఆయుష్కరం పుష్టికరం పుత్రదం వశ్యకారకమ్ ।
విద్యాప్రదం కీర్తికరం సుకవిత్వ ప్రదాయకమ్ ॥
సర్వసంపత్ప్రదం సర్వభోగదం సర్వసౌఖ్యదమ్ ।
సర్వాభీష్టప్రదంచైవ దేవీనామ శతత్రయమ్ ॥

లలితాత్రిశతి అంటే పంచదశీమహామంత్రమే. ఈ మంత్రాన్ని గనక జపించినట్లైతే సాధకుడికి. ఆయురారోగ్య ఐశ్వర్యాలు, ధనధాన్యాలు, భోగభాగ్యాలు, విద్య, కవిత్వము, కీర్తి, మంచి కుమారులు, ఒకటేమిటి? అతడి కోరికలన్నీ తీరతాయి అని చెబుతున్నారు

అయితే శ్రీవిద్య కేవలము కామ్యవిద్య మాత్రమే కాదు. మోక్షవిద్యకూడా.

యత్రాపి భోగోన చ తత్ర మోక్షః యత్రాపి మోక్షో నచతత్ర భోగః

ఎక్కడ భోగము ఉంటుందో అక్కడ మోక్షము ఉండదు. ఎక్కడ మోక్షం ఉంటుందో అక్కడ భోగం ఉండదు. కాని

శ్రీ సుందరీసేవన తత్పరాణాం భోగశ్చ మోక్షశ్చ కరస్థ ఏవ ॥

ఆ పరమేశ్వరిని అర్చించిన వారికి భోగము, మోక్షము ఏది కావాలంటే అది లభిస్తుంది.

షోడశి మహామంత్రము

శ్రీవిద్యకు పంచదశి మహామంత్రం గాయత్రివంటిది. కాగా శ్రీవిద్యామంత్రము షోడశి. దీన్నే మహాషోడశి అంటారు ఇది బ్రహ్మవిద్య.

షోడశి అంటే పదహారు అక్షరాలమంత్రం. పంచదశి మహామంత్రానికి శ్రీం బీజం చేర్చినట్లైతే పదహారు అక్షరాలవుతుంది. అదే షోడశి అన్నారు. అయితే కొంతమంది శ్రీం కాదు ఈం అనే బీజం చేర్చాలి అన్నారు. ఏ రకంగా అయినా అది పదహారు అక్షరాల మంత్రమే. కాని అది బ్రహ్మవిద్య మాత్రం కాదు.

వైదికా ప్రణవై ర్యుతా ప్రణవేన విహీనం తు తాంత్రికా ఏవ ప్రకీర్తితా ॥

వైదికమంత్రాలు లేదా మోక్షానిచ్చే మంత్రాలకు ప్రణవము తప్పనిసరిగా ఉండాలి అన్నారు. మరి పంచదశి మహామంత్రంలో ప్రణవం లేదు. షోడశిలోనూ ప్రణవం లేదు. కాబట్టి అది బ్రహ్మవిద్య ఎలా అవుతుంది ? అన్నదే సందేహము.

ఓంకారాన్ని ప్రణవము అంటారు. ఇది పరమేశ్వర స్వరూపము. అలాగే శక్తి ప్రణవాలు కొన్ని ఉన్నాయి. శ్రీం హ్రీం క్లీ ఐం సౌః ఈ ఐదింటినీ శక్తిప్రణవాలు అంటారు.

పంచదశి మహామంత్రానికి ముందు ఎనిమిది తరువాత ఐదు బీజాక్షరాలు చేర్చినట్లైతే అది మహాషోడశి అవుతుంది. ఈ శక్తి ప్రణవాలు పంచదశికి ముందు అనులోమంగాను తరువాత విలోమంగాను ఉండాలి. అప్పుడు

శ్రీం హ్రీం క్లీం ఐం సౌః ఓం హ్రీం శ్రీం క ఏ ఈ ల హ్రీం ।
హ స క హ ల హ్రీం । స క ల హ్రీం । సౌః ఐం క్లీం హ్రీం శ్రీం ॥

ఇది మహాషోడశి. దీనిలో ఇరవై ఎనిమిది అక్షరాలుంటాయి. అయితే పంచదశి మంత్రానికి ముందు ఎనిమిది, తరువాత ఐదు మొత్తం పదమూడు. పంచదశి మంత్రంలో మూడు కూటములు మూడు బీజములుగా లెక్కిస్తే మొత్తం పదహారు అక్షరాలవుతాయి.

మోక్షాన్నిచ్చే మహామంత్రాలలో ప్రణవం ఒకటే ఉంటుంది. కాని మహాషోడశిలో ఐదు శక్తి ప్రణవాలు అనులోమ విలోమంగా ఉంటాయి. ఏ మంత్రానికైనా అనులోమ విలోమంగా ఉంటే శక్తి ఎక్కువ. ఒక ప్రణవం ఉంటేనే బ్రహ్మవిద్య అంటున్నప్పుడు ఐదు ప్రణవాలు అనులోమ విలోమంగా ఉంటే దాన్నింకేమని చెప్పాలి? అందుకే మహాషోడశి బ్రహ్మవిద్య, మోక్ష ప్రదాయిని.

లలితా సహస్రంలో 289 నుండి 304 నామం వరకు షోడశి మహామంత్రాన్ని వివరించటం జరిగింది.

289. శ్రుతిసీమంత సింధూరీకృపాదాబ్జధూళికా

శ్రుతులు అంటే చతుర్వేదాలు. సీమంత సింధూరము అంటే శరీరంలో ఉన్నత స్థానమైన శిరస్సు. పాదాబ్జధూళి అంటే మహావాక్యాలు. వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, పరమేశ్వరి స్వరూపాన్ని వర్ణించటానికి చాలావరకు ప్రయత్నం చేశాయి కాని అవికూడా పూర్తిగా సఫలం కాలేదు. వేదాలు, ఉపనిషత్తులచేత కూడా వర్ణింపనలవి కానిది. అవి ఆమెకు పాపిట బొట్టులాంటివి.

శివస్తుతిలో "శివా ! నీకు ప్రియమైన శ్రుతులుకూడా నిన్ను పూర్తిగా వర్ణించలేకుండా ఉన్నాయి. మిగిలినవి నేతినేతి (ఇదికాదు ఇదికాదు) అంటూ నిషేధ వాక్యములచే చెప్పటానికి ప్రయత్నించాయి. అటువంటి నిన్నుగురించి వివరించటానికి నేనెంతటివాడను తండ్రీ!" అని చెప్పబడింది. అంటే వేదాలకు ఉపనిషత్తులకు కూడా అందనటువంటిది పరబ్రహ్మరూపం.

నాలుగు వేదాలకు కలిపి 1180 ఉపనిషత్తులు ఉన్నాయి. వాటిలో 108 మాత్రమే చదవతగ్గవి అని తేల్చారు. అందులో 10 ఉపనిషత్తులు ముఖ్యమైనవి అన్నారు శంకరభగవత్పాదులు. ప్రతి ఉపనిషత్తుకూడా ఏదో ఒక వేదానికి సంబబంధించినదే. ఈ పది ఉపనిషత్తులలోను

ఐతరేయోపనిషత్తు	–	ఋగ్వేదంలోది
కఠ, తైత్తిరీయోపనిషత్తులు	–	కృష్ణయజుర్వేదంలోవి
ఈశావాశ్య, బృహదారణ్యకాలు	–	శుక్ల యజుర్వేదంలోవి
కేన, ఛాందోగ్యోపనిషత్తులు	–	సామవేదంలోవి
ప్రశ్న, ముండక, మాండూక్యోపనిషత్తులు	–	అధర్వవేదంలోవి

ఉపనిషత్తు అంటే బ్రహ్మవిద్య. బ్రహ్మవిద్యా పరిశీలకులైన విద్వాంసులకు కర్మ, జన్మ, మరణాలు లేకుండా చేసేది. ఆ జన్మాదిమరణాదికమైన దానిని నశింపచేసి బ్రహ్మపదార్థ లాభం కలిగించేది.

ప్రతి ఉపనిషత్తులోనూ కూడా పరబ్రహ్మ తత్త్వాన్నే చెప్పారు. నిరాకారుడు నిర్గుణ స్వరూపుడు పరబ్రహ్మ. ఆది మధ్యాంతాలు లేనివాడు. శాశ్వతుడు. స్వతంత్రుడు. ధర్మాధర్మాలు లేనివాడు, పక్షపాతం లేనివాడు, నిమిత్తమాత్రుడు,

ఆనందస్వరూపుడు, జీవులయొక్క కర్మలననుసరించి వారికి ఉత్తరజన్మలు ప్రసాదిస్తాడు. సృష్టిస్థితిలయాలకు అతడే కారకుడు. పిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంతము నిండి ఉన్నవాడు. చరాచర జగత్తంతా ఆవరించి ఉన్నవాడు, సర్వవ్యాపి.

ఈ విధంగా ఉపనిషత్తులు పరబ్రహ్మస్వరూపాన్ని ప్రతిపాదించటంలో చాలా వరకు సఫలీకృతమైనాయి. ఉపనిషత్తులసారమంతా మహావాక్యాలలో ఉంది. మహావాక్యాలు నాలుగు. అయితే 'మహావాక్య దర్పణము' అని ఇంకొక గ్రంథం ఉంది. అదికూడా శంకరుల వారే వ్రాశారంటారు. కాని శంకరుని పుస్తకాలలో ఎక్కడా ఇది ముద్రితం కాలేదు. 1953లో వావిళ్ళవారు ఈ గ్రంథాన్ని ప్రచురించారు. ఇందులో మహావాక్యాలు ఉండవు. కేవలము 'తత్త్వమసి' అదే దానిమీద వివరణ ఉంటుంది.

నాలుగు మహావాక్యాలూ నాలుగు వేదాలకు సంబంధించిన ఉపనిషత్తులనుండి చెప్పబడ్డాయి. అవి

1.	ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ	ఐతరేయోపనిషత్తు	ఋగ్వేదం
2.	అహంబ్రహ్మాస్మి	బృహదారణ్యకం	శుక్లయజుర్వేదం
3.	తత్త్వమసి	ఛాందోగ్యోపనిషత్తు	సామవేదం
4.	అయమాత్మాబ్రహ్మ	మాండూక్యోపనిషత్తు	అథర్వణవేదం

ఈ వాక్యాలలో చరాచర జగత్తంతా పరబ్రహ్మ స్వరూపం. ఆ పరబ్రహ్మ ఎవరో కాదు నువ్వే. ఛాందోగ్యోపనిషత్తులో ఉద్ధాలకుడు తనకుమారుడైన శ్వేతకేతువుకు బ్రహ్మవిద్యనుపదేశిస్తూ ఆత్మ అనేది విశ్వమంతా వ్యాపించి ఉంటుంది. అదే సత్యం. అదే నిత్యం – అదే నీవు. తత్త్వమసి అని చెబుతాడు. ఈ రకంగా ఉపనిషత్తులు పరబ్రహ్మను ప్రతిపాదించినాయి.

ఉపనిషత్తులు కాకుండా మిగిలినవి నేతినేతి అనే పదాలతో పరబ్రహ్మ ఇది కాదు అని తెలుసుకుంటూ చివరకు ఆ బ్రహ్మను గురించి తెలుసుకుంటారు. అందుచేత పాదాబ్జధూళి అంటే ఉపనిషత్తులసారమయిన మహావాక్యాలు. వీటివల్ల కూడా పూర్తిగా తెలుసుకోలేకపోయినది. వేదాలకు ఉపనిషత్తులకు అతీతురాలు.

290. సకలాగమసందోహశుక్తిసంపుటమౌక్తికా

సకలవేద సమూహములనుబడు ముత్యపు చిప్పలచే కప్పబడిన ఆణిముత్యము వంటిది. ఆగమాలు అన్నీ పరబ్రహ్మను ప్రతిపాదించటానికి అరుంధతీ న్యాయంలో ప్రయత్నిస్తున్నాయి.

అరుంధతి చాలా చిన్ననక్షత్రం. కంటికి కనిపించదు. దాన్ని చూపటానికి ముందుగా ప్రక్కన ఉన్న పెద్ద నక్షత్రాలను చూపుతారు. అదేవిధంగా వేదాలు తటస్థ లక్షణాలను చూపి పరబ్రహ్మను ప్రతిపాదిస్తున్నాయి.

సమస్తమైన వేదాలు అనే ముత్యాలతో కూర్చబడిన నాసాభరణముగలది. నాసాభరణము మొదలైనవి ఆభరణాలను తెలుపుతాయి. అంతే కాని ఆమె స్వభావాన్ని తెలుపలేవు. ఆత్మను ఏదీచేరలేదు. కేనోపనిషత్తులో

న చక్షు ర్గచ్ఛతి న వా గ్గచ్ఛతి నో మనః ఆత్మ ఉన్న చోటికి కనులు పోలేవు. వాక్కు పోలేదు, మనస్సు పోలేదు. అంటే ఆత్మను కనులద్వారా తెలుసుకోలేము. ఎందుకంటే అదికళ్ళకి దృష్టినిచ్చే శక్తి. చెవులద్వారా వినలేము. అది చెవులకు వినికిడిశక్తి నిచ్చేది. ఈ రకంగా అవయవాలద్వారా, మనస్సుద్వారా ఆత్మను తెలుసుకోలేము. ఆత్మ వాగ్గోచరము కాదు. చక్షుర్గోచరము కాదు.

ఇక్కడ మౌక్తికము అంటే – మంత్రరాజము అని అర్థం. శ్రీవిద్యా మంత్రరాజము షోడశాక్షరి. ఆ షోడశాక్షర మంత్రము ఈ నామంలో చెప్పబడింది.

శ్రీవిద్యలో ప్రధానమైన మంత్రం షోడశాక్షరి. దీన్నే శ్రీవిద్యా మహామంత్రము అని కూడా అంటారు. షోడశి అంటే 16 అక్షరాలు గల మంత్రం. పంచదశీ మహామంత్రానికి శ్రీం అనే బీజాన్ని గనక చేర్చినట్లైతే అది 16 అక్షరాలు గల షోడశాక్షరి అవుతుంది.

కామరాజమంత్రాంతే శ్రీ బీజేన సమన్వితా
షోడశాక్షరీ విద్యేయం శ్రీవిద్యేతి ప్రకీర్తితా

మన్మథుడు ఉపాసించిన మంత్రానికి శ్రీం బీజం గనక చేర్చినట్లైతే అది షోడశాక్షరి అవుతుంది. అనగా షోడశాక్షరి మంత్రం.

క ఏ ఈ ల హ్రీం । హ స క హ ల హ్రీం । స క ల హ్రీం । శ్రీం ॥

లొల్లా లక్ష్మీధరులు భాస్కరాచార్యులు కూడా దీన్ని సమర్ధించారు. పంచదశి మహామంత్రానికి ఈం బీజం చేర్చినట్లైతే షోడశాక్షరి అవుతుంది అని ఒక సంప్రదాయం. దీనిప్రకారం షోడశాక్షరి మంత్రం.

క ఏ ఈ ల హ్రీం । హ స క హ ల హ్రీం । స క ల హ్రీం । ఈం ॥

కావ్యకంఠ గణపతి మునివర్యులు తమ మహావిద్య సూత్రగ్రంథంలో

బ్రహ్మ (క) యోని (ఏ) శాంతి (ఈ) ఇంద్ర (ల) మాయా (హ్రీం) భిః

ఖ (హ) భృగు (స) బ్రహ్మ (క) ఖ (హ), ఇంద్ర (ల) మాయా (హ్రీం) భిః భృగు (స) బ్రహ్మ (క) ఇంద్ర (ల) మాయా (హ్రీం) భిశ్చ పంచదశీ రమో (శ్రీం) తురీయం షోడశీ ॥

క ఏ ఈ ల హ్రీం । హ స క హ ల హ్రీం। స క ల హ్రీం । శ్రీం ॥

ఇది షోడశి మహామంత్రం అన్నారు.

అయితే కేవలము ఇది 16 అక్షరాలు గల మంత్రం. కాని బ్రహ్మవిద్య మాత్రం కాదు. బ్రహ్మవిద్య అంటే మోక్షవిద్య. జీవాత్మను పరమాత్మతో ఏకం చేసేందుకు ఉపకరించే విద్య. ఎక్కువమంది గురువులు ఉపదేశం చేసే బ్రహ్మవిద్య షోడశాక్షరికి 28 అక్షరాలుంటాయి.

అష్టౌ బీజాక్షరాణ్యాదౌ పశ్చాత్పంచదశీ తతః
పంచబీజాక్షరాప్యేషా శ్రీమహాషోడశీమతా ॥

పంచదశీ మహామంత్రానికి ముందు 8 బీజాక్షరాలు తరువాత 5 బీజాక్షరాలు ఉన్నట్లైతే, దాన్ని మహాషోడశి అంటారు. అది బ్రహ్మవిద్య. అయితే ముందు ఉండే అక్షరాలేవి? తరువాత ఉండే అక్షరాలేవి?

శ్రీబీజమాయా స్మరయోనిశక్తిః సర్వం చ మాయా కమలాత్మవిద్యా ।
శక్త్యాదిబీజాని విలోవితాని శ్రీషోడశార్ణాపరదేవతాయాః ॥

దీనిని బట్టి మహాషోడశికి 16 అక్షరాలే ఉంటాయి. ప్రణవము అంటే - ఓంకారము. శ్రీం హ్రీం క్లీం ఐం సౌః అనే ఐదు బీజాలను శక్తి ప్రణవాలు అంటారు

ఇవే పంచప్రణవాలు. పంచప్రణవాలు, ఓం హ్రీం శ్రీం మొత్తం ఎనిమిది బీజాక్షరాలు పంచదశి మంత్రానికి ముందు, పంచదశి తరువాత మళ్ళీ పంచప్రణవాలు అయితే ముందున్న పంచప్రణవాలు అనులోమంగాను, తరువాత ఉన్నవి విలోమంగాను ఉంటాయి. ఈ రకంగా చూస్తే పంచదశి మంత్రానికి పదిహేను అక్షరాలు, ముందు ఎనిమిది, తరువాత ఐదు. వెరసి పదమూడు. మొత్తంమీద మంత్రంలో ఇరవై ఎనిమిది అక్షరాలుంటాయి. అయితే ఇక్కడ పంచదశి మంత్రంలోని మూడు కూటాలను మూడు బీజాలుగా లెక్కపెట్టాలి. అప్పుడు 8+3+5 = 16 అక్షరాలవుతాయి. ఇదే మహాషోడశి మంత్రము.

శ్రీం హ్రీం క్లీం ఐం సౌః ఓం హ్రీం శ్రీం । క ఏ ఈ ల హ్రీం ।
హ స క హ ల హ్రీం । స క ల హ్రీం । సౌః ఐం క్లీం హ్రీం శ్రీం ।

ఈ మంత్రం సకల వేదసారము. పరమేశ్వరి స్వరూపము. బ్రహ్మవిద్యా స్వరూపము. దీనిని మించిన మంత్రంగాని వేదసారంగాని లేవు.

ఈ నామంలో వేదాలన్నీ చదివినప్పటికీ ఆ పరమేశ్వరి యొక్క ముక్కెర మొదలైన ఆభరణాల గురించి తెలుస్తుంది కాని ఆమె తత్త్వము మాత్రం తెలియదు. అంటే వేదాలు పరమాత్మ స్వరూపాన్ని ప్రతిపాదించలేవు. అని చెప్పబడింది.

291. పురుషార్థప్రదా

పురుషార్థములను ప్రసాదించునది. ధర్మార్థ కామమోక్షాలను పురుషార్థాలు అంటారు. ఎవరైతే ఆ పరాశక్తిని అర్చిస్తారో వారి పురుషార్థాలను తీరుస్తుంది. శాస్త్రీయంగాగాని అశాస్త్రీయంగాగాని దేవిని పూజించేవారు ముక్తి పొందుతారు. శాస్త్రీయంగా అంటే– సమయ మార్గంద్వారా అశాస్త్రీయంగా అంటే – వామాచారం ద్వారా దేవిని అర్చించేటప్పుడు

అర్చనం ద్వివిధం చైవ వామదక్షిణభేదతః
వామేన వా దక్షిణేన పూజనం తు యథారుచిః

అన్నారు. కాబట్టి ఏ రకంగానైనా సరే దేవిని అర్చించవచ్చు. ఆ త్రిపురసుందరిని గనక ఆరాధించకపోతే ఏ వర్ణమువారికైనా భోగమోక్షాలు కలగవు. అని

బ్రహ్మపురాణం చెబుతోంది. ఉదయంపూట ధర్మము, మధ్యాహ్నకాలం నుంచీ అర్ధసాధన, సాయం సమయందాటిన తరువాత కామము. ఆ తరువాత మోక్షము. రాత్రులందు చివరిభాగంలో పరమేశ్వరిని ఉపాసించాలనే విషయాన్ని గతంలోనే వివరించాము. పురుషుడే రుద్రుడు. అతడే పురుషార్థాలనిస్తాడు.

290వ నామంలో షోడశి మహామంత్రాన్ని చెప్పి ఈ నామంలో ఆ మంత్రోపాసనవల్ల వచ్చే ఫలితాన్ని వివరిస్తున్నారు. ఇక్కడ

1. ధర్మము అంటే – జన్మజన్మలకు ఇష్టప్రాప్తిని అనిష్ట పరిహారాన్ని పొందటానికి సాధనాలను గ్రహించటం
2. అర్ధము అంటే – ఆ సాధనాలను జీవితాంతము అనుష్ఠించటము
3. కామము అంటే – తాత్కాలిక సుఖాలు పొందటానికి అవసరమైన ఉపాయాలు ఉపయోగించటం
4. మోక్షము అంటే – పునర్జన లేకుండా జీవాత్మ పరమాత్మలో ఏకం కావటానికి చేసే సాధన

ఈ పురుషార్థాలు ప్రతిజీవి నెరవేర్చేటట్లుగా అవకాశములు కల్పించేది. పురుషార్థాలను ప్రసాదించేది ఆ పరమేశ్వరి. అందుకే ఆమె పురుషార్థప్రదా అనబడుతున్నది.

292. పూర్ణా

పూర్ణమైనటువంటిది. పరబ్రహ్మ స్వరూపము. **పూర్ణస్య పూర్ణ మాదాయ పూర్ణ మేవా వశిష్యతే.** ఆ పూర్ణము నుండి ఈ పూర్ణము వస్తోంది. అయినప్పటికి ఆ పూర్ణముయొక్క పూర్ణత్వానికి లోటురాదు. అటువంటి పూర్ణమైన పరబ్రహ్మ స్వరూపిణి ఆ పరమేశ్వరి.

పరిమాణము లేనటువంటిది. దేశకాలములచే విభజింపబడనటువంటిది, కాబట్టి పూర్ణా అనబడుతుంది. అది సంపూర్ణమైన పదార్థము. సృష్టికి ఆదిలోను అంతంలోనుకూడా ఉండేది. జనన మరణాలు లేనిది. వృద్ధిక్షయాలు లేనిది. సర్వాంతర్యామి. ఈ రకంగా సర్వమూ తానే అయినది. సకలైశ్వర్య ప్రదాయని అయిన పరమేశ్వరి పూర్ణా అనబడుతోంది.

పంచమీ, దశమీ, తిథి స్వరూపము గలది. శుక్ల పక్ష చతుర్దశి రాత్రి స్వరూపము గలది. శుక్ల పక్ష చతుర్దశి రాత్రికి 'పూర్ణా' అని పేరు. పూర్ణా అనేది ఒక నది.

293. భోగినీ

భోగః సుఖసాక్షాత్కారః సుఖ సాక్షాత్కారము గలది. భోగము – సుఖము, ఆనందానుభవము. ఆ దేవి ఆనందమే స్వరూపంగా గలది కాబట్టి భోగినీ అనబడుతుంది. భోగాలు ఎనిమిది రకాలు.

1. గృహము	3. వస్త్రము	5. మాంగల్యము	7. గంధము
2. శయ్య	4. ఆభరణము	6. పుష్పము	8. తాంబూలము

వీటిని అష్టభోగాలంటారు. వీటిని కలది భోగిని. భోగము అంటే – నివేదన. వివిధ రకాలయిన పదార్థాలను నివేదన చేయబడునది.

భోగము అంటే–అనుభవము. జీవులయొక్క కర్మనుబట్టి వారికి సుఖదుఃఖాల నిచ్చేది. భోగిని అనే పేరు కల నాగకన్య ఉన్నది.

294. భువనేశ్వరీ

చతుర్దశ భువనాలకూ ఈశ్వరి అధిపతి. భువనము అంటే – ప్రపంచము, లోకము, భూమి, స్వర్ణము, ప్రాణి, నీరు, జలము, ఆకాశము అని అర్థం.

పధ్నాలుగు లోకాలకు ఈశ్వరి కాబట్టి భువనేశ్వరి. అధోలోకాలు ఏడు. అవి

1. అతల	3. సుతల	5. రసాతల	7. పాతాళములు.
2. వితల	4. తలాతల	6. మహాతల	

అలాగే ఊర్ధ్వలోకాలు ఏడు. అవి

1. భూలోక	3. సువర్లోక	5. జనలోక	7. సత్యలోకాలు
2. భువర్లోక	4. మహాలోక	6. తపోలోక	

వీటన్నింటికీ ఈశ్వరి ఆ దేవి. అందుకే భువనేశ్వరి అనబడింది. జలాధి దేవత కాబట్టి భువనేశ్వరి.

హ్రీంకార స్వరూపము గలది. హ్రీంకార మంత్రరూపము గలది. ఆ పరమేశ్వరి.

హ్రీంకారరూపా హ్రీంకారనిలయా హ్రీంపదప్రియా

హ్రీంకారబీజా హ్రీంకారమంత్రా హ్రీంకారలక్షణా

అంటూ వివరిస్తోంది లలితాత్రిశతి.

పంచదశి మంత్రంలో ఉన్న బీజాక్షరాలన్నింటిలోకి హ్రీంకారము ముఖ్యమైనది. మంత్రంలోని ప్రతికూటమి చివరా హ్రీంకారమున్నది. ఈ మంత్రంలోని

కత్రయం హద్వయం చైవ శైవభాగః ప్రకీర్తితః ।

శక్త్యక్షరాణి శేషాణి హ్రీంకార ముభయాత్మకః ॥

మూడు కకారాలు, రెండు హకారాలు శివభాగాలు హ్రీంకారాలు మూడు ఉభయాక్షరాలు. మిగిలినవి శక్తి భాగాలు హ్రీంకారాలను శివశక్తులు కలిసి చెప్పారు కాబట్టే హ్రీంకారానికి అంతటి ప్రాముఖ్యత ఉన్నది.

మణిద్వీపంలో ఉండే శుకశారికలు కూడా హృల్లేఖీ భువనేశీ అని ధ్యానం చేస్తున్నాయి. హ్రీంకార జపం పరమేశ్వరికి ప్రీతిపాత్రం. హ్రీంకార జపసుప్రీతా అనబడుతోంది దేవి. ఇది మాయాబీజం. దీన్ని మాత్రమే జపించి తరించిన వాళ్ళున్నారు ఆ పరమేశ్వరి హ్రీంకార రూపంలో ఉంటుంది. హ్రీంకారమందే నివసిస్తుంది. హ్రీంకార జపం చేస్తే దేవిని ఆరాధించినట్లే.

హ్రీంకారము అగ్నికుండమైతే	– ఆ పరమేశ్వరి దానిలోని అగ్నిశిఖ.
హ్రీంకారము వెన్నెలైతే	– దేవి అందులోని చల్లదనం
హ్రీంకారము సూర్యుడైతే	– పరమేశ్వరి కాంతి
హ్రీంకారము మేఘమైతే	– దేవి మెరుపు తీగ

భువనేశ్వరీ దేవిని ప్రాతఃకాలంలో భైరవిగాను, సాయంసమయంలో పార్వతిగాను ఉపాసించాలి. భువనానందనాథుడనే గురువుకు ఆ దేవి సాక్షాత్కరించింది. కాబట్టి భువనేశ్వరి అనబడింది.

295. అంబికా

అంబిక అంటే జగన్మాత. ఇచ్ఛా జ్ఞానక్రియాశక్తుల సమిష్టిరూపం రాత్రిరూపము గలిగినది. నిద్రారూపము గలిగినది.

అంబిక అంటే – ఒక రకమైన సిద్ధి, ఆకాశము, నిద్ర, రాత్రి అని అర్థం. స్కాందపురాణంలో

రాత్రిరూపా మహాదేవీ దివారూపో మహేశ్వరః

మహాదేవి రాత్రి స్వరూపిణి కాగా పగటి రూపము మహేశ్వరుడు.

మాయ అనే పదాన్ని నిద్ర అని లోకంలో వ్యవహరిస్తారు. దేవీ భాగవతంలో మధుకైటభ సంహారానికి ముందు బ్రహ్మ వేదాలు చదువుతుంటాడు. విష్ణుమూర్తి నిద్రావస్థలో ఉంటాడు. అది మామూలు నిద్రకాదు. యోగనిద్ర మాయచే ఆవరించబడి అతడు నిద్రావస్థలో ఉన్నాడు. విష్ణువును నిద్రనుంచి మేల్కొల్పటానికి బ్రహ్మ ఆ పరమేశ్వరిని ప్రార్థిస్తూ తల్లీ ! అచ్యుతుని త్వరగా మేల్కొల్పవలసినది. అతడు లేచి రాక్షస సంహారం చేస్తాడు" అంటాడు. బ్రహ్మమొర ఆలకించినదై మాయాశక్తి విష్ణువునుంచి విడిపోయింది ఆ తరువాత అతడు నిద్రనుంచి మేల్కొన్నాడు. అని చెప్పబడింది.

'ఆమె శరీరమే చీకటి ప్రసరింపచేస్తుంది. కాంతిని హరించి వేస్తుంది. రాత్రియందు జీవుల అర్థశరీరాన్ని మ్రింగివేస్తుంది. ఆ మాయకు సాటిలేదు. విష్ణువు తప్ప ఇంకెవరూ ఆ మాయను నిగ్రహించలేరు. అని హరివంశంలో చెప్పబడింది. ఆ పరమేశ్వరియే జగన్మాత. వాక్స్వరూపిణి. ఇచ్ఛా జ్ఞాన క్రియాశక్తి స్వరూపిణి. రాత్రి రూపిణి. నిద్రా రూపిణి పరమేశ్వరి ప్రీతికరమైన నామం అంబిక.

మార్కండేయ పురాణంలో

విశ్వేశ్వరీం జగద్ధాత్రీం స్థితిసంహారకారిణీం

స్తౌమి నిద్రాం భగవతీం విష్ణో రతులతేజసామ్

ఇంకా అనేకచోట్ల ఆ దేవి పలువిధాలుగా కీర్తించబడింది. సప్తశతిలో

తతోఽంబికాం పరం రూపం బిభ్రాణాం సుమనోహరామ్

అని కీర్తించబడింది.

296. అనాది నిధనా

ఆద్యంతము లేనిది.

ఆదిర్జన్మ నిధనం వినాశః తద్వయం యస్య నవిద్యతే సః అనాదినిధనః

జనన మరణాలు లేనటువంటిది. నిత్యము, సత్యము అయినటువంటిది. ఏ రకమైన వికారాలు లేనటువంటిది. అనాది అంటే 80 సంఖ్య. ద-8, అ అంటే - సున్న. మొత్తం 80. ఇవి అమృతవిఘాతాలు. మరణ సాధనాలు అటువంటి మరణ సాధనాలు లేనటువంటిది. ఈ మరణ సాధనాలు రెండు రకాలు 1. పాశము 2. వధ. వీటిలో పాశములు 52 వధ 28 రకాలు వెరసి 80. ఈ మృత్యుసాధనాల నుండి భుక్తులను కాపాడే పరమేశ్వరి అనాదినిధనా అనబడుతుంది.

దేవీ భాగవతంలో తారకాసుర సంహారం కోసం దేవతలు పరమేశ్వరిని ప్రార్థిస్తారు. అప్పుడు ఆమె వారికి దర్శనమిస్తుంది.

నై వ చోర్ధ్వం న తిర్యక్చ న మధ్యే పరిజగ్రభాత్
ఆద్యంత రహితం తత్తు నహస్తా ద్యంగ సంయుతం

పైన క్రింద నడుము అడ్డము అనే తేడాలు లేవు. దానికి ఆద్యంతములు లేవు. కాలు చేతులు లేవు. పోతనగారి భాగవతంలో గజేంద్రుడు శ్రీహరిని ప్రార్థిస్తూ

అన్నిరూపులు నీ రూపమైనవాడ !
ఆది మధ్యాంతములు లేక అలరువాడ !

అంటాడు. ఈ విధంగా జన్మమృత్యు జరాదులు అంటే ఆద్యంతాలు లేనిది ఆ పరమేశ్వరి. అందుకే ఆమె అనాదినిధనా అనబడుతోంది.

297. హరిబ్రహ్మేంద్రసేవితా

హరిబ్రహ్మేంద్రైః విష్ణువిధిశక్రైః సేవితా ఉపాసితా

విష్ణువు బ్రహ్మ ఇంద్రాదులచే సేవించబడునది. మణిద్వీపంలో పరమేశ్వరి ఉంటుంది. దానికి 25 ప్రాకారాలుంటాయి. వాటిలోని

14వ ప్రాకారంలో ఇంద్రుడు మొదలైన దిక్పాలకులుంటారు.

16వ ప్రాకారంలో మరీచి మొదలైన ప్రజాపతులతో కూడిన బ్రహ్మ ఉంటాడు.

17వ ప్రాకారంలో విష్ణు ఉంటాడు

18వ ప్రాకారంలో శివుడుంటాడు. ఈ విషయాలన్నీ 'శ్రీమన్నగరనాయకా' అనే 56వ నామంలో వివరించబడ్డాయి. దేవీ భాగవతంలో

బ్రహ్మావిష్ణుస్తథా శంభుర్వాసవో వరుణో యమః
వాయు రగ్ని, కుబేర శ్చ త్వష్టా పూషాశ్వినౌ భగః
ఆదిత్యా వసనో రుద్రా విశ్వేదేవా మరుద్గణాః
సర్వే ధ్యాయంతి తాం దేవీం సృష్టి స్థిత్యంతకారిణీమ్ ॥

బ్రహ్మ, విష్ణువు, శంభుడు, రుద్రుడు ఇంద్రుడు, వరుణుడు, యముడు, వాయువు, అగ్ని కుబేర, త్వష్ట పురుషులు, అశ్వనీ దేవతలు, భగుడు, ఆదిత్యుడు, వసువులు, రుద్రులు, విశ్వదేవతలు, మరుద్గణాలు అందరూ సృష్టి స్థితిలయకారిణి అయిన దేవిని ధ్యానిస్తున్నారు.

లోకంలో ధనం కావాలంటే ధనవంతుణ్ణే అడగాలి. అంతేకాని యాచకవృత్తి చేసేవాణ్ణి అడిగి ఉపయోగం ఏముంటుంది? అలాగే బ్రహ్మ విష్ణువు మొదలగు వారందరూ యాచకులు. వారికి కావలసిన దానికోసం ఆ పరమేశ్వరినే ఆశ్రయిస్తారు. మరి అలాంటప్పుడు ఆ హరిహర బ్రహ్మాదులను ఆశ్రయిస్తే వచ్చే ఫలము ఏమీ ఉండదు. ఆ పరమేశ్వరిని శరణువేడితే సర్వసిద్ధులు ప్రసాదిస్తుంది.

కేనోపనిషత్తులో దేవతలకు ఉమాదేవి సాక్షాత్కరిస్తుంది. ఆ పరబ్రహ్మతత్త్వాన్ని చూసినందువల్లనే అగ్నివాయువు ఇంద్రుడు మిగిలిన వారికన్న గొప్పవారైనారు. ఆ తత్త్వాన్ని ముందుగా చూసిన ఇంద్రుడు దేవతలకు రాజైనాడు. అని చెప్పబడింది.

ఆ పరమేశ్వరిని సేవించే హరిహర బ్రహ్మాదులు తమ పదవులు అలంకరించారు. వారిచేత సేవించబడే పరమేశ్వరినే మోక్షగాములు సేవించాలి.

298. నారాయణీ

నరుడు అంటే పరమాత్మ. అటువంటి ఆత్మవలన జన్మించిన పంచభూతాలు నారములు అనబడతాయి. ఆ పంచభూతముల యందు వ్యాపించినది. పంచభూతాలే స్థానముగా గలది – నారాయణి అనబడుతుంది.

జలమే – నారము అని చెప్పబడింది. ఆ నీరే మార్గము, నివాసముగా గలవాడు నారాయణుడు.

నరులకు వాసము (మార్గము) ఎవరివలన కలుగుతున్నదో వాడు నారాయణుడు. మహాభారతంలో నరునినుండి పుట్టిన తత్త్వములు నారాయణి అని చెప్పబడింది. నారాయణుని భార్య నారాయణి. ఇక్కడ నారాయణుడు అంటే పరమశివుడు. అయితే నారాయణుని చెల్లెలు నారాయణి అని చెప్పబడింది. ఆమె పరమశివుని భార్య. ఈ విషయంగతంలో కూడా వివరించబడింది. కూర్మపురాణంలో శివుడు "నారాయణుడనైన నేను రెండురకాలుగా విభజించబడ్డాను. 1. నారాయణుడు 2. గౌరి నా పరతత్త్వాన్ని దేవాదులుగాని ఎరగరు. నేనే గౌరిని, నేనే విష్ణువును" అన్నాడు.

పద్మపురాణం ప్రకారము ఆ దేవి యొక్క స్థానము జలము. సముద్రమునందు శయనించునది. కాబట్టి నారాయణి అనబడుతున్నది.

కాబట్టి జలము స్థానముగా గలిగినది – నారాయణి. శివునకు నారాయణుడని పేరు. అతని భార్య నారాయణి. సుపార్శ్వక్షేత్రంలో పూజింపబడే దేవి నారాయణి.

త్రిశూలచంద్రాహిధరే ! మహావృషభవాహిని !
మహేశ్వరీ స్వరూపేణ నారాయణి ! నమోఽస్తు తే ॥

మహేశ్వరీ రూపము ధరించి, త్రిశూలమును, చంద్రుని, సర్పములనుదాల్చి, పెద్ద ఎద్దుపై ఎక్కి ఉండు ఓ నారాయణీ నీకు ప్రణామములు.

సర్వమంగళమాంగల్యే ! శివే ! సర్వార్థసాధికే !
శరణ్యే ! త్ర్యంబకే ! దేవి ! నారాయణి ! నమోఽస్తు తే

సర్వమంగళములు చేకూర్చునది, శివుని శక్తి, సర్వార్థములు సాధించుటకు, శరణ్యమగునది, మహేశ్వరుని పత్ని నారాయణికి నమస్కారము.

299. నాదరూపా

బిందువునందు ఎనిమిది వర్ణాలున్నాయి. బిందువుతో కలిపి అవి తొమ్మిది. యోగినీ హృదయంలో

బిందౌ తదర్థం రోదిన్యాం నాదో నాదాంత ఏవ చ
శక్తిః పున ర్వ్యాపికాయాం సుమనా ఉన్మన గోచరే

1. బిందువు	4. నాదము	7. వ్యాపిక
2. అర్ధచంద్రము	5. నాదాంతము	8. సుమన
3. రోదిని	6. శక్తి	9. ఉన్మన

ఇక్కడ నాల్గవది నాదము. దీని లక్షణము.

బిందు ద్వయాంతరే దండ శ్చైవ రూపో మణిప్రభః

కనులవలె ఉండే రెండు బిందువులున్నాయి. వీటిని తిర్యక్ బిందువులు అంటారు. వాటిని కలుపుతూ మధ్యలో సన్నని రేఖ ఒకటి ఉంటుంది. అది మణిప్రభలు కలిగి ఉంటుంది. అనగా ఎర్రని కాంతి ప్రకాశిస్తుంది.

ఈ పైన చెప్పినవి సూక్ష్మాతి సూక్ష్మమైనవి. స్వచ్ఛందతంత్రంలో నాదాన్ని వివరిస్తూ

పద్మకింజల్కసంకాశః సూర్యకోటిసమప్రభః

పద్మకింజిల్కములతో సమానమైనది. కోటిసూర్యులకాంతి కలది అని చెప్పబడింది.

ఈ జగత్తంతా నామరూపాత్మకమైనది. అందులో

నామము – శక్తిరూపము విమర్శాంశ

రూపము – శివరూపము ప్రకాశాంశ

సృష్టిలో అంతా అవ్యక్తంగా శూన్యంగా ఉండేది. ఆ శూన్యంలో నుండి అంటే అవ్యక్తం నుంచి మొదటగా వ్యక్తమైనది నాదము. సంవిద్బిందువునందలి శక్తి అంశ అయిన రక్తబిందువుతో ఈ నాదము ఏర్పడింది. అందుచేత దేవి నాదరూపా అనబడు

తోంది. నాదము పరబ్రహ్మ స్వరూపము. ఏదైనా ఒక శబ్దాన్ని చేసినట్లైతే, అది తరంగాలుగా వ్యాపించి బ్రహ్మాండమంతా ఆవరిస్తుంది. అందుకే అది సర్వవ్యాపి. పరమేశ్వర స్వరూపము.

300. నామరూపవివర్జితా

జగత్తుకు ఐదురూపాలున్నాయి అవి

1.	అస్తి	- కలదు	4.	నామము	- పేరు
2.	భాతి	- జ్ఞానము	5.	రూపము	- ఆకారము
3.	ప్రియం	- ఆనందము			

వీటిలో మొదటి మూడు బ్రహ్మరూపాలు. మిగిలినవి జగద్రూపాలు. అంటే లోకానికి సంబంధించినవి. జగద్రూపాలయిన నామరూపాలు అంతా మిధ్య. కాబట్టి వాటిని వదలివేసినది. సత్యాసత్యములు లేనిది. ఆ పరమేశ్వరి.

పరమేశ్వరి జగత్తులోని జీవరాశి యందు అంతటా తానే అయి ఉన్నది. కాని కంటికి కనిపించే రూపంలోను పేరుతోను మాత్రం కాదు. అందుచేతనే నామరూప వివర్జితా అనబడుతోంది.

301. హ్రీంకారీ

హ్రీంకారము చే సూచింపబడునది ఆ పరమేశ్వరి. హ్రీంకారంలో హ కారము - సృష్టి, రకారము - స్థితి, ఈకారము - లయము, ఈ రకంగా ఇది బ్రహ్మవిష్ణు శివాత్మకము. శ్రీం హ్రీం క్లీం ఐం సౌః అనేవి శక్తి ప్రణవాలు. వాటిలో రెండవది హ్రీంకారము. భువనేశ్వరీ బీజము. మాయా స్వరూపము. శివశక్తుల స్వరూపము. హ్రీంకారము పరమేశ్వరీ రూపము. అందుచేతనే ఆ దేవి హ్రీంకారీ అనబడుతుంది. పంచదశీ మహా మంత్రంలో హ్రీంకారాలు 3 శివశక్తులచే చెప్పబడ్డాయి. వీటిని గతంలో వివరించటం జరిగింది.

హకారఃస్థూలదేహఃస్యా ద్రకారస్సూక్ష్మ దేహకః ।
ఈకారః కారణాత్మాఽసౌ హ్రీంకారోఽ హం తురీయకమ్ ॥

హకారము	-	స్థూలదేహము
రకారము	-	సూక్ష్మదేహము
ఈకారము	-	కారణదేహము
మొత్తం హ్రీంకారము	-	తురీయకము మహాకారణ దేహము
ఓంకారము	-	పరబ్రహ్మ స్వరూపము అలాగే
హ్రీంకారము	-	పరమేశ్వరి స్వరూపము

నమ స్తే భువనేశాని ! నమ స్తే ప్రణవాత్మికే !
సర్వవేదాంతసంసిద్ధే ! నమో హ్రీంకార మూర్తయే ॥

శక్తి, మాయ, హృల్లేఖా అనే హ్రీంకార వాచ్యాలు. పరబ్రహ్మకు దానిశక్తికి తేడా లేదు. అలాగే ఓంకారానికి, హ్రీంకారానికి తేడాలేదు. అందుచేతనే పరమేశ్వరి హ్రీంకారీ అనబడుతోంది. 'పంచదశీ మహామంత్రస్తవం'లో

హ్రీం బీజాగత నాదబిందు భరితాం ఓంకార నాదాత్మికాం
బ్రహ్మానంద ఘనోదరీం గుణవతీం జ్ఞానేశ్వరీం జ్ఞానదాం
ఇచ్ఛా జ్ఞానకృతీం మహీంగతవతీం గంధర్వ సంసేవితాం
శ్రీచక్ర ప్రియబిందు తర్పణ పరాం శ్రీరాజరాజేశ్వరీమ్ ॥

పంచదశీ స్తవంలో

హ్రీం హ్రీమితి ప్రతిదినం జపతాం తవాఖ్యాం
కిం నామ దుర్లభ మిహ త్రిపురాదివాసే !
మాలాకిరీట మద వారణ మాననీయాం
త్వాం సేవతే వసుమతీ స్వయ మేవ లక్ష్మ్యాః ॥
హ్రీంకార మేవ తవ నామ త దేవరూపం
త్వన్నామ దుర్లభ మిహ త్రిపురే గృణంతి
త్వత్తేజసా పరిణతం వియదాదిభూతం
సౌఖ్యం తనోతి సరసీరుహ సంపదాద్యైః ॥

అంటూ హ్రీం కారాన్ని స్తుతించారు.

302. హ్రీమతీ

లజ్జ గలది కాబట్టి హ్రీమతి. హ్రీ అనగా లజ్జ, మతి, తుష్టి, పుష్టి అని అర్థాలున్నాయి.

పరమేశ్వరి సకల జీవములందు లజ్జా రూపంలో ఉంటుంది. అందుకే సప్తశతిలో

యా దేవీ సర్వభూతేషు లజ్జారూపేణ సంస్థితా ।
నమ స్తస్యై నమ స్తస్యై నమ స్తస్యై నమో నమః ॥

303. హృద్యా

హృదయమునందు పుట్టునది. మునీశ్వరుల హృదయమందు నివసించేది.

మనోహరమైన రూపము గలది. సకల ఉపాసకుల హృదయస్థానమున ఉండునది. ఉపాసించువారి హృదయములలో ఆనందము నింపునది.

304. హేయోపాదేయవర్జితా

ఇష్టానిష్టములచే వదలబడినది. నింద్యానింద్యములచే వదలబడినది. ప్రవృత్తి నివృత్తులచే వదలబడినది. అంటే పరమేశ్వరి ఇష్టము అయిష్టము, ప్రవృత్తి నివృత్తి అనేవి ఏవీ లేనటువంటిది. కేవలము సాక్షీభూతము

హేయము అంటే – విసర్జించటము

ఉపాధి అంటే – స్వీకరించటం ఈ రెండూ లేనిది.

పరమేశ్వరికి జాతిని బట్టి గాని, కులాన్ని బట్టి గాని, సంపదను బట్టి గాని, మానవులందు భేదముండదు. కేవలము వారి భక్తి భావాలను మాత్రమే స్వీకరిస్తుంది. అందుచేతనే హేయోపాదేయవర్జితా అనబడుతోంది. ఈ రకంగా ఈ నామాలలో షోడశి మహామంత్రాన్ని, దాని ఉపాసన ఫలితాన్ని వివరించారు.

ఈ మంత్రాన్ని గాని జపిస్తే సాధకుడు మృత్యుంజయుడు అవుతాడు.

జపస్థానము :

మంత్రాన్ని ఎక్కడ కూర్చొని జపం చెయ్యాలి ? అనే విషయాన్ని ఈశ్వరుడు పార్వతీదేవికి వివరిస్తూ ఉన్నాడు.

అథకామ్య జపస్థానం । కథయామి వరాననే
సాగరాంతే నదీతీరే । తీర్థే హరి హరాలయే ॥

శక్తి దేవాలయే గోష్ఠే । సర్వ దేవాలయే శుభే
పటస్యధాత్ర్యామూలేవా మఠే బృందావనే తథా ॥

పవిత్రే నిర్మలేదేశే । నిత్యానుష్ఠానతో పివా
నిర్వేదనేన మౌనేన । జపం స్తోత్రం సమారభేత్ ॥

శ్మశానే బిల్వమూలేవా । పటమూలాంతికే తథా ।
సిధ్యన్తి కానకేమూలే చూతవృక్షస్య సన్నిధౌ ॥

జపం చేసేటప్పుడు ఏ మంత్రమైనా సరే సముద్రతీరానగాని, నదీతీరాన గాని, పుణ్యతీర్థాలలో గాని, శివాలయంలోగాని, వైష్ణవాలయంలో గాని, శక్త్యాలయంలోగాని, పవిత్రమైన ప్రదేశాలలో గాని, స్మశానంలోగాని, బిల్వవృక్షం క్రిందగాని, గానుగచెట్టు క్రింద గాని, మామిడిచెట్టు క్రింద గాని చేసినట్లైతే సత్వరఫలితమిస్తుంది.

ఆసన లక్షణము :

మహావ్యాధి హరసర్వే । విభూతేస్సిద్ధిధాభవేత్
అథవా మోహనేవశ్యే । స్వయమేవ జపేత్సదా ॥

కుశదుర్వాసనేదేవీ । హ్యాసనే శుభ్రకంబళే
ఉపవిశ్య తతోదేవి । జపేదేకా గ్రమానసః

శుక్లం సర్వత్రవైప్రోక్తం । వశ్యేరక్తాసనం ప్రియే
పద్మాసనే జపేన్నిత్యం । శాంతి వశ్యకరం పరమ్ ॥

వస్త్రాసనేచ దారిద్ర్యం । పాషాణేరోగసంభవః
మేదిన్యాం దుఃఖమాప్నోతి, కాష్ఠే భవతి నిష్ఫలమ్ ॥

కృష్ణాజినే జ్ఞానిసిద్ధిః । మోక్షశ్రీ వ్యాఘ్ర చర్మణి

కుశాసనే జ్ఞానసిద్ధిః సర్వసిద్ధిస్తు కంబళే ॥

పీతాసనం మోహనేతు । హ్యసితంచా అభిచారికే

జ్ఞేయంశుక్లంచ శాంత్యర్థం । వశ్యేరక్తం ప్రకీర్తితం ॥

ఇక ఆసన విషయానికి వస్తే దర్భాసనం పైన గాని, గరికాసనం పైన గాని, తెల్లకంబళిపైన గాని కూర్చుని జపం చెయ్యాలి.

ఎరుపు ఆసనము	–	జనాకర్షణము
పద్మాసనము	–	మనశ్శాంతి
వస్త్రాసనము	–	దరిద్రము
రాతిపైన	–	వ్యాధులు
నేలమీద	–	దుఃఖము
కొయ్య	–	నిష్ప్రయోజనము
కృష్ణాజినము	–	జ్ఞానసిద్ధి
పులిచర్మము	–	మోక్షము
దర్భాసనము	–	విజ్ఞానము
కంబళి	–	సర్వసిద్ధిప్రదము
పచ్చని ఆసనము	–	లోకవశ్యము
నల్లని ఆసనము	–	అభిచారికము
తెల్లని ఆసనము	–	జ్ఞానప్రదము

దిక్ లక్షణము :

ఆగ్నేయ్యా ఆకర్షణంచైవ । వాయవ్యాం శత్రునాశనం

నైఋత్యాందర్శనంచైవ । ఈశాన్యం జ్ఞానమేవచ ॥

ఉదన్ముఖం శాంతిజాప్యే । వశ్యేపూర్వముఖస్తథా

యామ్యేతు మారణంప్రోక్తం । పశ్చిమేచ ధనాగమః ॥

మోహనం సర్వభూతానం । బంధమోక్ష కరంపరం

దేవరాజప్రియకరం । రాజానం వశమానయేత్ ॥

ఏ దిక్కుకు తిరిగి జపం చెయ్యాలి అంటే

ఆగ్నేయము	–	జనాకర్షణము
వాయువ్యము	–	శత్రునాశనము
నైఋతి	–	దేవతాదర్శనము
ఈశాన్యము	–	జ్ఞానము
ఉత్తరము	–	శాంతి
తూర్పు	–	వశీకరణ
దక్షిణము	–	శత్రునాశనము
పడమర	–	ధనలాభము

ఈ రకంగా జపము ఎలా చెయ్యాలి ? అనే విషయాన్ని తెలుసుకొని జపం చేస్తే సత్వరఫలితము, సత్ఫలితము సిద్ధిస్తాయి.

5. శ్రీవిద్యా యంత్రము (శ్రీచక్రము)

ఆ పరదేవత శ్రీచక్రసంచారిణి. అంటే శ్రీచక్రంలో సంచరిస్తూ ఉంటుంది. శ్రీచక్రరాజనిలయా శ్రీచక్రమందే నివసిస్తుంది. శ్రీచక్రనగర సామ్రాజ్ఞి – శ్రీచక్రమనే మహానగరానికి సామ్రాజ్ఞి. వీటివల్ల శ్రీచక్రము అంటే పరమేశ్వరినివాసస్థానము అని అర్ధమవుతున్నది. శ్రీచక్రమనేది శివశక్తుల విహారస్థానము. ఇది తొమ్మిది భాగాలుగా ఉంటుంది. వాటిని విడిగా చక్రాలు అని, ఆవరణలు అని అంటారు. ఇందులో నాలుగుశివచక్రాలు కాగా ఐదు శక్తి చక్రాలు.

బిందు త్రికోణ వసుకోణ దశారయుగ్మ
మన్వస్ర నాగదళ షోడశపత్ర యుక్తం
వృత్తత్రయం చ ధరణీ సదనత్రయంచ
శ్రీచక్రరాజ ఉదితః పరదేవతాయాః ॥

బిందువు, త్రికోణము, అష్టకోణము, దశారయుగ్మము (దశకోణచక్రములు రెండు) పద్నాలుగుకోణములుగల చక్రము, అష్టదళము, షోడశదళము, వృత్తత్రయము, భూపురత్రయము. ఇవన్నీ ఆవరణలుగా కలిగి ఉన్న దాన్ని శ్రీచక్రము అంటారు. అయితే వృత్తత్రయాన్ని మాత్రం ఆవరణగా లెక్కించరు. ఇదే విషయాన్ని వివరిస్తూ యామళగ్రంథాలలో ఈ విధంగా చెప్పారు.

బిందు త్రికోణ వసుకోణ దశారయుగ్మ
మన్వస్రష్టదళ సంయుత షోడశారమ్
వృత్తత్రి భూపురయుతం పరిత శ్చతుర్ద్వాః
శ్రీచక్రమేత దురితం పరదేవతాయాః ॥

ప్రపంచసారసంగ్రహంలో శ్రీచక్రాన్ని వివరిస్తూ

బిందు త్రికోణ కాష్టావతారయుగ లోకకోణ వృత్తయుతమ్ ।
వసుదళవృత్త కళాదళవృత్త త్రిమహీగృహం భజేచక్రమ్ ॥

గౌడపాదులవారు తమ **సుభగోదయస్తుతి**లోని 17వ శ్లోకంలో శ్రీచక్రాన్ని వివరిస్తూ

త్రికోణైరష్టారం త్రిభిరపి దశారం సముదభూ
ర్దశారం భూగేహాదపిచ భువనాశ్రం సమభవత్ ।
తతో భూన్నాగారం నృపతిదళ మస్మా స్త్రివలయం
చతుర్ద్వాః ప్రాకార త్రితయ మిదయేవాంబ శరణమ్ ॥

అన్నారు. **భైరవయామళం**లో శ్రీచక్రాన్ని వివరిస్తూ

చతుర్భి శ్శివచక్రైశ్చ శక్తిచక్రైశ్చ పంచభిః
శివశక్త్యాత్మకం జ్ఞేయం శ్రీచక్రం శివయోర్వపుః ॥

శివచక్రాలు నాలుగు. శక్తిచక్రాలు ఐదు. వెరసి తొమ్మిదిచక్రాలతో శ్రీచక్రము శివశక్తులస్వరూపమై ఉన్నది. అయితే ఇందులో శక్తిచక్రాలు ఏవి ? శివచక్రాలు ఏవి ? అనేది ప్రశ్న.

త్రికోణ మష్టకోణంచ దశకోణ ద్వయం తథా
చతుర్దశారం చైతాని శక్తి చక్రాణి పంచశః ॥

త్రికోణము, అష్టకోణము, దశకోణములు రెండు, ఇందులో ఒకటి అంతర్దశారము, రెండవది బహిర్దశారము. తరువాత పద్నాలుగుకోణములు గల చక్రము. ఈ ఐదు శక్తిచక్రాలు. ఇక్కడ గుర్తించవలసిన విషయం ఏమిటి అంటే – శక్తిచక్రాలన్నీ కోణాకారంలోనే ఉంటాయి.

బిందుశ్చాష్టదళంపద్మం పద్మం షోడశపత్రకమ్ ।
చతురస్రంచ చత్వారి శివచక్రాణ్యను క్రమాత్ ॥

బిందువు, అష్టదళము, షోడశదళము, భూపురము ఈ నాలుగు శివచక్రాలు.

శక్తిచక్రాలన్నీ కోణాకారంలో ఉండగా, శివచక్రాలు మాత్రం బిందువు, ఎనిమిది, పదహారుదళాలపద్మాలు, మూడురేఖలు గల చతురస్రాకారమైన భూపురము. ఈ రకంగా మొత్తం తొమ్మిదిచక్రాలుంటాయి.

అయితే ఈ చక్రాలు విడివిడిగా ఉన్నాయా ? అంటే లేదు ఇవి విడివిడిగా ఉండటమనేది హిందూకుటుంబవ్యవస్థకు వ్యతిరేకము. శివశక్తులను పతి, పత్ని అని చెబుతాం. కాబట్టి భార్యాభర్తలు విడివిడిగా ఉండరు. కలిసే ఉంటారు. అందుచేతనే శివ, శక్తి చక్రాలు కూడా కలిసే ఉంటాయి. శక్తిచక్రాలకు రెండువైపులా శివచక్రాలుంటాయి. ఒకవైపున బిందువు, రెండవవైపున భూపురము. అంతే కాకుండా శివ, శక్తిచక్రాలు ఒకదానితో ఒకటి అవినాభావసంబంధము కలిగి ఉంటాయి.

త్రికోణే బైందవమ్ శ్లిష్టమ్ అష్టారే ష్టదళాంబుజమ్ ।
దశారయోః షోడశారమ్ భూగృహమ్ భువనాశ్రకే ॥

త్రికోణమునందు	-	బిందువు
అష్టకోణము నందు	-	అష్టదళము
దశారయుగ్మమందు	-	షోడశదళము
చతుర్దశారమందు	-	భూపురము

సంయోగం చెందిఉంటాయి. ఇదే విషయాన్ని గౌడపాదులవారు తమ **సుభగోదయస్తుతి**లోని 11వ శ్లోకంలో

త్రికోణే వృత్తత్రయ మిభకోణే వసుదళం
కలాశ్రం మిశ్రారే భవతి భువనాశ్రే చ భువనమ్
చతుశ్చక్రం శైవం నివసతి భగే శాక్తికముయే
ప్రధానైక్యం షోఢాభవతిచ తయోః శక్తి శివయోః ॥

త్రికోణంతో	-	వృత్తత్రయము
అష్టకోణంతో	-	అష్టదళపద్మము
దశారయుగ్మంతో	-	షోడశదళపద్మము
చతుర్దశారంతో	-	భూపురము

చేరుతున్నాయి అన్నారు. అయితే గౌడపాదులవారు వృత్తత్రయాన్నే బిందువుగా పరిగణించారు. ఈ రకంగా శివ, శక్తి చక్రాలు సంయోగం చెందుతున్నాయి. ఇది హిందూకుటుంబవ్యవస్థకు ప్రతీక.

శ్రీచక్రంలో మొత్తం తొమ్మిదిచక్రాలున్నాయి. వాటినే ఆవరణలు అని కూడా అంటారు అని చెప్పుకున్నాం కదా ! ఇప్పుడు వాటి పేర్లుచూద్దాం.

1. ప్రథమావరణ : ఇది భూపురము. దీనిలో మూడురేఖలు ఉంటాయి. దీని పేరు **'త్రైలోక్యమోహనచక్రము'**

2. ద్వితీయావరణ : షోడశదళము. పదహారు దళాలు గల పద్మము. దీని పేరు **'సర్వాశాపరిపూరకచక్రము'**

3. మూడవ ఆవరణ : అష్టదళము. ఎనిమిదిదళాలు గలపద్మము.దీనిపేరు **'సర్వసంక్షోభణచక్రము'**

4. నాల్గవ ఆవరణ : చతుర్దశారము. పద్నాలుగుకోణములు గల చక్రము. దీనిపేరు **'సర్వసౌభాగ్యదాయకచక్రము'**

5. ఐదవ ఆవరణ : బహిర్దశారము. పదికోణములు గల చక్రము. దీని పేరు **'సర్వార్థసాధకచక్రము'**

6. ఆరవ ఆవరణ : అంతర్దశారము. పదికోణములు గల చక్రము. దీనిపేరు **'సర్వరక్షాకరచక్రము'**

7. ఏడవ ఆవరణ : అష్టకోణము. ఎనిమిదికోణాలుగల చక్రము. దీనిపేరు **'సర్వరోగహరచక్రము'**

8. ఎనిమిదవ ఆవరణ : త్రికోణము, మూడుకోణాలు గల చక్రము. దీనిపేరు **'సర్వసిద్ధిప్రదచక్రము'**

9. తొమ్మిదవ ఆవరణ : బిందువు. దీనిపేరు **'సర్వానందమయచక్రము'**

నవధాతువులు :

మూలప్రకృతి అంటే ఈ జగత్తుకు మూలాధారమైనది. ఈ మూలప్రకృతులు ప్రపంచానికి మూలకారణం కాబట్టి, వీటిని **యోనులు** అని **ధాతువులు** అని కూడా అంటారు. **కామికాతంత్రంలో**

త్వగసృఙ్మాంస మేధోస్థిధాతవ శ్శక్తిమూలకాః
మజ్జా శుక్ల ప్రాణ జీవ ధాతవ శ్శివమూలకాః ॥
నవధాతురయం దేహో నవయోని సముద్భవః
దశమీ యోనిరేకైవ పరాశక్తి స్థధీశ్వరీ ॥

చర్మము, రక్తము, మాంసము, మెదడు, ఎముకలు శక్తిమూలకాలు. మజ్జ, వీర్యము, ప్రాణము, జీవము, శివమూలకాలు. ఈ దేహము నవయోనుల నుంచి జన్మించి నవధాతుమయమై ఉన్నది. ఇందులో పదవయోని లేదా పదవధాతువు సాక్షాత్తు ఆ పరమేశ్వరియే. జీవధాతువు అంటే, జీవుడధిష్టించి ఉన్న 'ఓజోధాతువు'. ఇది బలరూపమైన మాంసలేశము.

తత్త్వాలు :

ఏవంపిండాండముత్పన్నం తద్వద్ బ్రహ్మాండముద్భవౌ
పంచభూతాని శాక్తాని మాయాదీని శివశ్శుతు ॥
మాయా చ శుద్ధ విద్యా చ మహేశ్వర సదాశివౌ
పంచవింశతి తత్త్వాని తత్రైవాంతర్భవంతితే ॥

ఈ రకంగా అండపిండబ్రహ్మాండాలు ఉద్భవించినాయి. పంచభూతాలు శక్తికి సంబంధించినవి. మాయాదులు శివసంబంధాలు. ఈ మొత్తం కలిసి ఇరవైఐదు తత్త్వాలవుతున్నాయి. ఇవన్నీ నవయోనులయందు అంతర్భావం పొందుతున్నాయి.

చరాచరజగత్తుకు మూలమైనది ప్రకృతి అంటే ఈ జగత్తుకు కారణమైనది ఆ పరమేశ్వరి. తత్త్వము అంటే తత్, త్వం. అదే నీవు. కాబట్టి ఇక్కడ తత్త్వము అంటే సృష్టికి ప్రథమావయకభూతమగు ప్రకృతి మొదలగు పదార్థాలు. ఈ పదార్థాలు మతభేదము చేత అనేకవిధాలుగా ఉన్నాయి.

	మతస్థులు		**తత్త్వములు**
1.	బౌద్ధులు	1	శూన్యము
2.	చార్వాకులు	4	పృథివి, అప్పు (నీరు), తేజస్సు, వాయువు
3.	ఆర్హతులు (జైనులు)	2	జీవము, అజీవము
4.	ఆర్హతులలో కొందరు	5	అస్తికాయము. ఇది ఐదువిధాలు జీవము, ఆకాశము, ధర్మము, అధర్మము, దేహము
5.	ఆర్హతులలో మరికొందరు	7	జీవము, అజీవము, అస్రవము, బంధము, సంవరము, నిర్జరము, మోక్షము
6.	ద్వైతులు	2	స్వతంత్రము, అస్వతంత్రము
7.	విశిష్టాద్వైతులు	3	చిత్తు, అచిత్తు, ఈశ్వరుడు
8.	శైవులు	3	పశువు, పతి, పాశము
9.	సాంఖ్యులు	25	పంచభూతాలు -5, తన్మాత్రలు-5, ఇంద్రియాలు-11, ఆత్మ, అవ్యక్తము, బుద్ధి, అహంకారము
10.	యోగులు	26	సాంఖ్యులు చెప్పిన 25, ఈశ్వరుడు
11.	అద్వైతులు	1	బ్రహ్మము

ఈ సృష్టి చెయ్యటం కోసం పరబ్రహ్మ అనేక రకాలుగా రూపాంతరం చెందింది.

పంచభూతాని తన్మాత్రపంచకం చేంద్రియాణి చ ।
జ్ఞానేంద్రియాణి పంచైవ తథా కర్మేంద్రియాణి చ ॥
త్వగాది ధాతవస్సప్త పంచప్రాణాది వాయువః ।
మనశ్చాహంకృతిః ఖ్యాతిర్గుణాః ప్రకృతి పూరుషౌ ॥
రాగోవిద్యా కలాచైవ నియతిః కాలయేవచ ।
మాయా చ శుద్ధవిద్యా చ మహేశ్వర సదాశివౌ ॥
శక్తిశ్చ శివతత్త్వంచ తత్త్వాని క్రమశోవిదుః ॥

పంచభూతాలు	–	5
తన్మాత్రలు	–	5
జ్ఞానేంద్రియాలు	–	5
కర్మేంద్రియాలు	–	5
త్వగాదిధాతువులు	–	7

(చర్మము, రక్తము, మాంసము,
ఎముకలు, మెదడు, మజ్జ, శుక్లము)

ప్రాణాలు	-	5	నియతి	-	1
మనస్సు	-	1	కాలము	-	1
అహంకారము	-	1	మాయ	-	1
ఖ్యాతి	-	1	శుద్ధవిద్య (మోక్షజ్ఞానము)	-	1
గుణములు	-	3	మహేశ్వరుడు (రజోగుణుడైనపుష్టికర్త)	-	1
మూలప్రకృతి	-	1			
పురుషుడు	-	1	సదాశివుడు (సృష్టికర్త)	-	1
రాగము	-	1	శక్తి (సృష్టిస్థితిలయకారిణి)	-	1
విద్య	-	1	శివతత్త్వము (శుద్ధబుద్ధముక్తిస్వరూపము)	-	1
కళలు	-	1			
			మొత్తం	**-**	**51**

అయితే కాశ్మీరదేశశాక్తేయుల ప్రకారం తత్త్వాలు - 36

పంచభూతాలు	-	5	ప్రాక్, పశ్చిమ, దక్షిణ, ఉత్తర వాయువులు	-	4
తన్మాత్రలు	-	5	మనస్సు	-	1
జ్ఞానేంద్రియాలు	-	5	మాయ, శుద్ధవిద్య, మహేశ్వరుడు సదాశివుడు	-	4
కర్మేంద్రియాలు	-	5			
త్వగాదిధాతువులు	-	7	**మొత్తం**	**-**	**36**

గౌడపాదులవారు వీటిని కాదన్నారు. ఒకవేళ తత్త్వాలు పైన చెప్పినట్లుగానే ఉన్నప్పటికీ కొన్ని తత్త్వాలు కొన్నింటియందు కలసి ఉంటాయి. ముందుగా 51 తత్త్వాలలో

1. త్వగాదిధాతువులు - పంచభూతాలయందు
2. పంచప్రాణాలు - వాయువునందు
3. అహంకారము - మనస్సునందు
4. ఖ్యాతి - విద్యయందు
5. గుణములు - ప్రకృతియందు
6. ప్రకృతి - శక్తియందు
7. పురుషుడు - మహేశ్వరునియందు
8. కళ - శుద్ధ విద్యయందు
9. కాలము - మహేశ్వరునియందు
10. నియతి - శక్తియందు
11. శక్తి - శుద్ధవిద్యయందు
12. శివతత్త్వము - సదాశివతత్త్వమందు కలసి ఉన్నాయి.

ఈ మొత్తం 26. 51 తత్త్వాలలో 26 తీసివేయగా మిగిలేది **25 తత్త్వాలే.**

అదేవిధంగా శాక్తేయులు చెప్పిన 36 తత్త్వాలలోను కొన్ని తత్త్వాలు అంతర్భావం చెందుతాయి. అవి

1. త్వగాదిధాతువులు-4 - పంచభూతాలయందు
2. ప్రాక్, పశ్చిమ, దక్షిణ, ఉత్తర, వాయువులు4 - వాయువునందు

36 తత్త్వాలలో పదకొండు తీసివేయగా మిగిలేది **25 తత్త్వాలే.** అవి

పృథివ్యాపస్తేజః పవనగగనే తత్ప్రకృతయః
స్థితాస్తన్మాత్రాస్తా విషయదశకం మానసమితి
తతో మాయా విద్యా తదనుచ మహేశః శివ ఇతి
పరం తత్త్వాతీతం మిలిత వపురిందోః పరకళా ॥

పంచభూతాలు	–	5
తన్మాత్రలు	–	5
జ్ఞానేంద్రియాలు	–	5
కర్మేంద్రియాలు	–	5
మనస్సు	–	1
మాయ, శుద్ధవిద్య, మహేశ్వరుడు, సదాశివుడు	–	4
మొత్తం		**25**

శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధాలు – 5 మనస్సుతో కలిసి – 6. ఇవి షట్చక్రాల యందు ఉన్నాయి. షట్చక్రాలకు పైన మాయ, శుద్ధవిద్య, మహేశ్వరుడు, సదాశివుడు ఉన్నారు. హిరణ్యగర్భుడనే సదాశివుడితో కలిసిన శుద్ధవిద్యయే సాదాఖ్యకళ. అదే 26వ తత్త్వము దీన్నే పరా, చిద్రూప, కుండలిని అంటారు.

ఈ తత్త్వాలన్నీ శ్రీచక్రంలో ఉన్నాయి. ఇవే జగన్నిర్మాణానికి హేతువులు. ఇవన్నీ శ్రీచక్రంలో ఉన్నాయి. కాబట్టి శ్రీచక్రము చరాచరజగత్తుకూ ప్రతీక.

శ్రీచక్రం త్రిపురసుందర్యా బ్రహ్మాండాకారమీశ్వరీ ఓ పరమేశ్వరీ ! శ్రీచక్రము అంటే సామాన్యమైన యంత్రం కాదు. అది బ్రహ్మాండానికి ప్రతీక. ఎందుచేతనంటే బ్రహ్మాండంలో ఉన్న తత్త్వాలన్నీ శ్రీచక్రంలోనే ఉన్నాయి.

పంచభూతాత్మకం చైవ తన్మాత్రాత్మక మేవ చ

సృష్టికి మూలమైనవి పంచభూతాలు, వీటియొక్క లక్షణాలే తన్మాత్రలు. వీటి కలయికతోనే జగత్తు సృష్టించబడుతోంది. అటువంటి పంచభూతాలు, తన్మాత్రలు ఈ శ్రీచక్రంలోనే ఉన్నాయి. అంటే శ్రీచక్రము బ్రహ్మాండానికి ప్రతీక. అంతేకాదు.

ఇంద్రియాత్మక మేవం చ మనస్తత్త్వాత్మకం తథా ।

ఇంద్రియాలు అంటే జ్ఞానేంద్రియాలు – 5. కర్మేంద్రియాలు–5, ఈ పది ఇంద్రియాలు జగత్తులోని ప్రాణికోటికంతటికీ ఉంటాయి. ఈ పది ఇంద్రియాల తత్త్వాలు శ్రీచక్రంలో ఉండటంవల్ల, శ్రీచక్రం సృష్టిలోని ప్రాణికోటికంతటికీ ప్రతీక అవుతోంది.

మనస్తత్త్వాత్మకం తథా మనస్సు అనేది మానవులకు మాత్రమే ఉండేది. యుక్తాయుక్తవిచక్షణా జ్ఞానాన్ని, ఆలోచింపచేసే శక్తిని ఇచ్చేది మనస్సు. ఆ మనస్తత్త్వము కూడా శ్రీచక్రంలోనే ఉన్నది. కాబట్టి శ్రీచక్రము విశ్వమానవాళికీ ప్రతీక. అందుకే శ్రీచక్రాన్ని గనక అర్చించినట్లైతే చరాచరజగత్తునూ అర్చించినట్లే విశ్వమానవాళిని అర్చించినట్లే. జగత్తులోని జీవకోటినంతటినీ అర్చించినట్లే.

ఇవేకాక మాయ, శుద్ధవిద్య, మహేశ్వరుడు, సదాశివుడు అనే తత్త్వాలు కూడా శ్రీచక్రంలో ఉన్నాయి. ఈ రకంగా 25 తత్త్వాలున్నాయి. 26వ తత్త్వమే సాదాఖ్యకళ. అదే త్రిపురసుందరి.

మానవదేహము - శ్రీచక్రము :

అసలు శ్రీచక్రము అంటే ఎక్కడో విడిగా లేదు. మానవదేహమే శ్రీచక్రము. అందుకే శ్రీచక్రంలోని వివిధఆవరణలు, మానవదేహంలోని వివిధభాగాలతో పోల్చబడ్డాయి.

బైందవం బ్రహ్మరంధ్రం చ మస్తకంచ త్రికోణకమ్
లలాటేష్టార పత్రంచ భృవోర్మధ్యే దశారకమ్
బహిర్దశారం కంఠేతు మన్వస్రం హృదయం భవేత్
నాభౌచ వసుపత్రం చ కట్యాం షోడశపత్రకమ్
వృత్తత్రయం చ ఊరుభ్యాం పద్భ్యాం భూపురత్రయమ్ ॥

బైందవం బ్రహ్మరంధ్రం చ	– బిందువు	– బ్రహ్మరంధ్రము
మస్తకంచత్రికోణమ్	– త్రికోణము	– మస్తకము
లలాటేష్టారపత్రం చ	– అష్టకోణము	– లలాటము
భృవోర్మధ్యే దశారకమ్	– అంతర్దశారము	– భ్రూమధ్యము
బహిర్దశారం కంఠేతు	– బహిర్దశారము	– కంఠము
మన్వస్రం హృదయం భవేత్	– చతుర్దశారము	– హృదయము
నాభౌ చ వసువపత్రం చ	– అష్టదళపద్మము	– నాభి

కట్యాం షోడశపత్రకమ్	– షోడశదళపద్మము– కటి	
వృత్తత్రయం చ ఊరుభ్యాం	– వృత్తత్రయము	– ఊరువులు
పద్భ్యాం భూపురత్రయమ్	– భూపురము	– పాదాలు

మానవదేశంలో షట్చక్రాలున్నాయి. అవి ఎక్కడున్నాయి అంటే

మూలాధారం గుదస్థానం స్వాధిష్ఠానంతు మేహనమ్

నాభిస్తు మణిపూరాఖ్యం హృదయం చాబ్జమనాహతమ్

తాలుమూలం విశుద్ధాఖ్యం ఆజ్ఞాం చ నిటలాంబుజమ్

తస్మాదూర్ధ్వమధోముఖమ్ వికసితమ్ పద్మం సహస్రచ్ఛదమ్

మూలాధారం గుదస్థానం	– ఆధారచక్రము గుదస్థానంలో ఉన్నది.
స్వాధిష్ఠానంతు మేహనం	– స్వాధిష్టానము లింగస్థానములో ఉన్నది
నాభిస్తుమణిపూరాఖ్యం	– మణిపూరము నాభి స్థానంలో ఉన్నది
హృదయం చాబ్జమనాహతమ్	– అనాహతము హృదయమందున్నది
తాలుమూలం విశుద్ధాఖ్యం	– విశుద్ధిచక్రము కంఠస్థానమందున్నది
ఆజ్ఞాంచ నిటలాంబుజమ్	– ఆజ్ఞాచక్రము భ్రూమధ్యమందున్నది

వీటన్నింటికీపైన సహస్రదళపద్మమున్నది.

మానవదేహమే శ్రీచక్రము అని చెప్పినప్పుడు మానవదేహంలో ఉండే షట్చక్రాలకు శ్రీచక్రంలోని ఆవరణలకు ఐక్యత చెప్పబడింది. గౌడపాదులవారు తమ **సుభగోదయస్తుతి**లోని 10వ శ్లోకంలో

త్రికోణం చాధారం త్రిపుర వినుతే ష్ఠార మనఘే

భవేత్స్వాధిష్ఠానం పునరపి దశారం మణిపురమ్ ।

దశారంతే సంవిత్కమల మథ మన్వస్ర క్రముమే

విశుద్ధం స్యాదాజ్ఞా శివఇతి తతో బైందవ గృహమ్ ॥

ఆధారచక్రానికి	– త్రికోణంతో ఐక్యత
స్వాధిష్ఠానానికి	– అష్టకోణంతో ఐక్యత
మణిపూరానికి	– అంతర్దశారంతో ఐక్యత
అనాహతానికి	– బహిర్దశారంతో ఐక్యత
విశుద్ధిచక్రానికి	– చతుర్దశారంతో ఐక్యత
ఆజ్ఞాచక్రానికి	– అష్టదళము, షోడశదళములతో ఐక్యత,
సహస్రారానికి	– భూపురం ఐక్యత

అయితే ఈ విషయంలో కౌళసమయాచారులకు భేదమున్నది. ఈ రకంగా షట్చక్రాలకు, శ్రీచక్రంలోని ఆవరణలకు ఐక్యత ఉన్నది కాబట్టి మానవదేహమే శ్రీచక్రము అని చెప్పబడుతున్నది. త్రికోణము – మస్తకము అంటే పైన ఉన్నదని ఒకసారి ఆధారచక్రంలో ఉన్నదని ఒకసారి చెప్పారు. ఇది కౌళ సమయమత భేదము అని గుర్తించాలి.

సంధులు - మర్మస్థానాలు :

శ్రీచక్రంలో 28 మర్మస్థానాలు, 24 సంధులు ఉంటాయి. అసలు సంధి అంటే ఏమిటి ?

ద్విరేఖా సంగమస్థానం సంధి రిత్యభిధీయతే

రెండురేఖలు కలిసే చోటును × సంధి అంటారు.

త్రిరేఖా సంగమస్థానం మర్మం మర్మవిదోవిదుః

మూడురేఖలు కలిసే చోటును మర్మస్థానము [అంటారు. ఇక్కడ ముఖ్యమైన విషయం ఏమిటి అంటే సంధులు, మర్మస్థానాలు శ్రీచక్రంలోని కోణాలలోనే ఉంటాయి. అందుకే

మన్వస్ర ద్విదశార అష్టకోణ వృత్త చతుష్టయమ్ ।

అష్టావింశతి మర్మాణి చతుర్వింశతి సంధయః ॥

మన్వస్రము, దశారయుగ్మము, అష్టకోణము అనే నాలుగు చక్రాలయందు 28 మర్మస్థానాలు, 24 సంధులు ఉంటాయి. కాని శ్రీచక్రాన్ని గీసి లెక్కపెడితే

మర్మస్థానాలు 24 మాత్రమే ఉంటాయి. అయితే శివచక్రాలకు సంగమస్థానాలు లేకపోయినప్పటికీ వాటిని కూడా మర్మస్థానాలుగానే లెక్కపెట్టాలి. అప్పుడు మర్మస్థానాలు 28 అవుతాయి.

కోణాలు : శ్రీచక్రంలో శక్తిచక్రాలన్నీ కోణాకారంలోనే ఉంటాయి. అలాంటప్పుడు శ్రీచక్రంలో మొత్తం ఎన్ని కోణాలుంటాయి అంటే త్రికోణంలో–3, అష్టకోణంలో–8, అంతర్దశారంలో–10, బహిర్దశారంలో–10, మన్వస్రంలో–14 వెరసి శ్రీచక్రంలో 45 కోణాలుంటాయి.

బీజాక్షరాలు : శ్రీచక్రము కేవలము రేఖానిర్మితము. ఇందులో దేవతపేరు గాని, మంత్రంపేరు గాని ఉండవు. అయితే బీజాక్షరాలుంటాయా ? అనేది ప్రశ్న. ఇక్కడ సంప్రదాయభేదమున్నది.

బీజాక్షరయుతం చక్రం యతీనా ముత్తమోత్తమమ్ ।
బీజాక్షర విహీనంతు గృహస్థానాం ప్రశస్తకమ్ ॥

బీజాక్షరములున్న శ్రీచక్రము యతులకు శ్రేష్ఠమైనది. కాగా బీజక్షరాలు లేని శ్రీచక్రము గృహస్తులకు ప్రశస్తము అయితే ఇంకొక సంప్రదాయం ప్రకారము.

బీజం వినాతునిర్జీవం । శవవత్పరికీర్తితమ్ ।
బీజహీనంతు యచ్ఛక్రం । తచ్చక్రం సిద్ధిదంనచ ॥

బీజాక్షరాలు లేని శ్రీచక్రము ప్రాణములేని దానితో సమానము. అటువంటి శ్రీచక్రపూజ నిరర్ధకము. ఆ పూజ సిద్ధించదు. ఇది కేవలము సంప్రదాయభేదము. ఈ రకంగా భేదాలున్నప్పుడు **గురుసంప్రదాయాన్నే పాటించాలి** అనేది ఆర్యోక్తి.

ప్రస్తారాలు : ఇప్పుడు శ్రీచక్రంలోని ప్రస్తారాలను చూద్దాం. శ్రీచక్రం ఉండే ఆకారాన్ని ప్రస్తారము అంటారు. ఇది మూడు రకాలుగా ఉంటుంది అని **శ్రీవిద్యార్ణవ తంత్రం**లో చెప్పబడింది.

ప్రస్తారో త్రివిధాప్రోక్తః శ్రీచక్రస్య తథేశ్వరీ ।
మేరుకైలాస భూసంజ్ఞా భేదాస్య త్రిధాభవేత్ ॥

శ్రీచక్రం మూడుప్రస్తారాలుగా ఉంటుంది. అవి

1. భూప్రస్తారము : ఇది బల్లపరుపుగా ఉంటుంది. బంగారము, వెండి, రాగి రేకులమీద గాని, పట్టువస్త్రము, భూర్జరీ పత్రము, చివరకు నేలమీద కాని శ్రీచక్రాన్ని గీసి పూజిస్తారు. ఇందులో యంత్రముయొక్క పొడవు వెడల్పులు సమానంగా ఉంటాయి.

2. మేరుప్రస్తారము : ఇది బోర్లించిన గరాటులాగా ఉంటుంది. ఆవరణలన్నీ ఒకదానిమీద ఒకటిగా, మొత్తం తొమ్మిదిఅంతస్థులుగా ఉంటాయి. ఇందులో యంత్రముయొక్క పొడవు, వెడల్పు, ఎత్తు సమానంగా ఉంటాయి. 3×3×3 అంగుళాలు.

3. కైలాసప్రస్తారము : ఇది కూడా మేరువులాగానే ఉంటుంది. ఇందులో పొడవు, వెడల్పు సమానంగానే ఉన్నా, ఎత్తు మాత్రం 1/4 వంతు మాత్రమే ఉంటుంది. 4×4×1 అంగుళాలు. అయితే బిందువునందు శివశక్తి రూపాలు కనిపించేదే కైలాస ప్రస్థారము అని కొంతమంది అంటున్నారు. ఇది సంప్రదాయ భేదము.

ఈ ప్రస్తారాలలో ప్రత్యేకత ఏమిటి ? అంటే ....

మేరుప్రస్తారకం యంత్రం నిత్యాతాదాత్మ్యకం స్మృతం
మాతృకాయస్తు కైలాస ప్రస్తారాఖ్యా సురేశ్వరీ
భూప్రస్తారం మహాదేవి వశిన్యాత్మకముత్తమమ్ ।

1. భూప్రస్తారంలో – వశిన్యాది దేవతల తాదాత్మ్యము చెప్పబడింది.
2. మేరుప్రస్తారంలో – షోడశనిత్యల తాదాత్మ్యము చెప్పబడింది
3. కైలాస ప్రస్తారంలో – మాతృకా తాదాత్మ్యము చెప్పబడింది.

సనత్కుమార సంహితలో “షోడశ నిత్యలు ఇద్దరిద్దరుగా వశిన్యాది దేవతలతో కలిసి అష్టకోణములోని ఎనిమిది కోణాలయందు అంతర్భూతం చెందుతున్నారు. అలాగే వసిన్యాది దేవతలు ఎనిమిది మంది, యోగినులు పన్నెండు. వెరసి ఇరవై. దశారయుగ్మంలో ఉంటారు. ఈ రకంగా వర్గులు ఎనిమిది (అకచటతపయశ), వశిన్యాది దేవతలు ఎనిమిది, నిత్యలు పదహారు, యోగినులు పన్నెండు. వెరసి నలభై నాలుగు మంది. వీటిలో మహాత్రిపురసుందరి బిందువు నందుండగా, మిగిలిన

43 మంది 43 కోణాలలో అంతర్భూతం చెందుతారు. శ్రీచక్రంలో మొత్తం కోణాలు 45 కాని నేలమీద గీసి చూసినట్లైతే అష్టకోణంలోని రెండు కోణాలు త్రికోణంలో అంతర్భావం చెందుతాయి. అందుచేత 43 కోణాలే లెక్కలోకి వస్తాయి. ఇక గంధాకర్షిణి, స్పర్శాకర్షిణి, రూపాకర్షిణి, రసాకర్షిణి అనబడే నలుగురు ఆకర్షణ దేవతలు భూపురంలోని నాలుగు ద్వారాలయందు ఉంటారు. ఇది భూప్రస్తారము. ఇదే వశిన్యాది తాదాత్మ్యము.

శుభాగమ పంచకంలో షోడశనిత్యల ప్రతిపాదన చెప్పబడింది. ఈ షోడశ నిత్యలు చంద్రవిద్యలో అంగభూతాలు. అయితే చతుష్షష్టి తంత్రాలలోను చంద్రజ్ఞాన విద్య కూడా చెప్పబడింది. కాని ఈవిద్య ఇక్కడ కౌళాచారములో చెప్పబడింది. అదే చంద్ర జ్ఞానవిద్యను శుభాగమ పంచకంలో సమయాచారంలో చెప్పటం జరిగింది. వశిష్ఠ సంహితలోని చంద్రజ్ఞాన విద్యలో షోడశనిత్యలను వివరించటం జరిగింది. పరమేశ్వరి షోడశనిత్యలను వివరించమని పరమేశ్వరుణ్ణి అడుగుతుంది. అప్పుడు ఈశ్వరుడు చెబుతున్నాడు.

శృణుదేవీ ప్రవక్ష్యామి నిత్యాషోడశకం తవ
నకస్య చిన్మయాఖ్యాతం సర్వతంత్రేషు గోపితం

ఓ పరమేశ్వరీ ! అన్ని తంత్రాలయందు గోప్యముగా ఉన్నది. ఇంతవరకు ఎవరికీ చెప్పనిది అయిన షోడశనిత్యలను గూర్చి చెబుతున్నాను వినవలసినది.

తత్రాదౌ ప్రథమా నిత్యా మహాత్రిపురసుందరీ
తతః కామేశ్వరీ నిత్యా, నిత్యాచ భగమాలినీ ॥
నిత్యక్లిన్నా తథాచైవ భేరుండా వహ్నివాసినీ
మహావజ్రేశ్వరీ రౌద్రీ, త్వరితా కులసుందరీ ॥
నిత్యా నీలపతాకాచ విజయా సర్వమంగళా
జ్వాలామాలిని చిద్రూపాః ఏతానిత్యాస్తు షోడశః ॥
ప్రతివత్ ప్రభృతౌ దేవ్యాః పౌర్ణమాస్యంత మర్చయేత్
ఏకాది వృద్ధ్యా హాన్యాంచ దర్శాంతం దేవివిగ్రహమ్ ॥

1. మహాత్రిపురసుందరి	6. వహ్నివాసిని	11. నిత్యా
2. కామేశ్వరి	7. మహావజ్రేశ్వరి	12. నీలపతాక
3. భగమాలినీ	8. రౌద్రి (శివదూతి)	13. విజయ
4. నిత్యక్లిన్నా	9. త్వరితా	14. సర్వమంగళా
5. భేరుండా	10. కులసుందరీ	15. జ్వాలామాలిని
		16. చత్ర (చిద్రూప)

పాడ్యమి నుంచి పౌర్ణమి వరకు వీరిని అర్చించాలి. శుక్లపక్షంలో పెంచుకుంటూ, కృష్ణపక్షంలో తగ్గించుకుంటూ రావాలి. చంద్రకళలు పదహారు. అవి

1. అమృతా	5. పుష్టి	9. చంద్రికా	13. ప్రీతి
2. మానదా	6. రతి	10. కాంతి	14. అంగదా
3. పూషా	7. ధృతి	11. జ్యోత్స్న	15. పూర్ణా
4. తుష్టి	8. శశిని	12. శ్రీ	16. పూర్ణామృతా

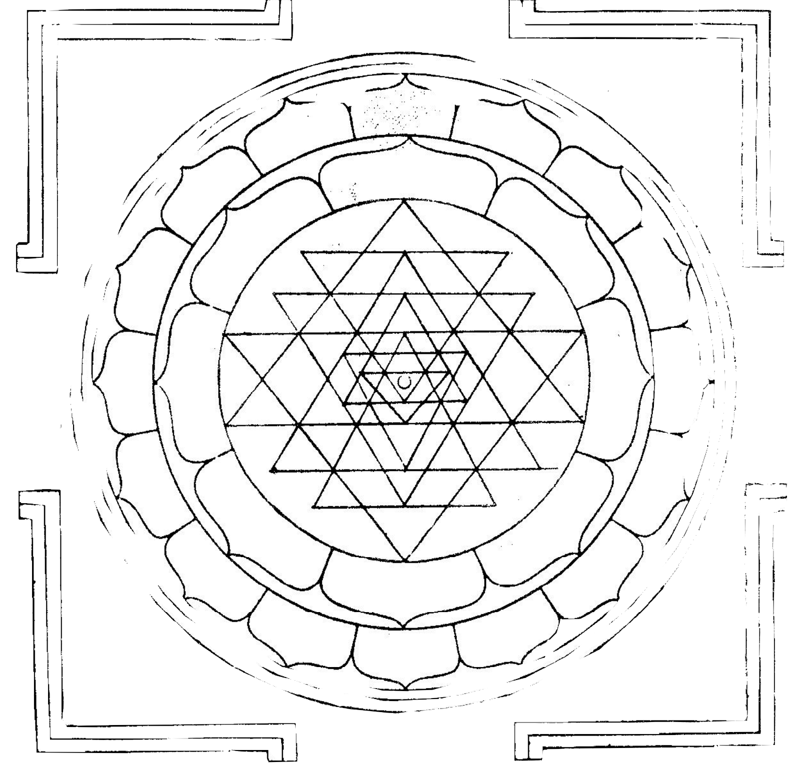
షోడశకళాప్రపూర్ణుడు చంద్రుడు. పదహారు కళలతోను కూడినవాడు. అయితే ఈ పదహారు కళలు ముందుగా జ్యోతిరూపుడైన సూర్యునిలో ఉంటాయి. ఆ రోజున చంద్రునితో ఒక్క కళకూడా ఉండదు. ఆ రోజు అమావాస్య. ఆ తరువాత శుక్లపక్ష పాడ్యమి నుండి ప్రతిరోజూ ఒక్కొక్కకళ సూర్యునినుండివచ్చి చంద్రునిలో చేరుతుంది. ఈ రకంగా శుక్లపక్ష పాడ్యమి నుంచి పౌర్ణమివరకు పదిహేను కళలు వచ్చి చంద్రునిలో చేరతాయి. మరి పదహారవకళ ఏది అంటే **షోడశీతు కలాజ్ఞేయా సచ్చిదానంద రూపిణీ** పదహారవకళ సాక్షాత్తూపరమేశ్వరి అయి ఉన్నది. ఇక కృష్ణపక్షం అంటే పౌర్ణమి మరునాడు బహుళ పాడ్యమి. ఆ రోజు నుంచి ఒక్కొక్కకళ చంద్రుని విడిచి సూర్యునిలో చేరుతుంది. ఈ రకంగా అమావాస్య వచ్చేసరికి పదిహేనుకళలు చంద్రుని విడిచి వెళ్ళిపోతాయి. పరమేశ్వరి అర్చనా విధానంలో నిత్యార్చన అని ప్రత్యేకంగా ఉన్నది. సాధకుడు ప్రతిరోజూ ఆ తిథి నిత్యను అర్చిస్తూ, మహానిత్యను విధిగా అర్చించాలి. అయితే పాడ్యమి మొదలైన తిథులు నిత్యాస్వరూపాలు. అలాగే నిత్యలు కళాస్వరూపాలు.

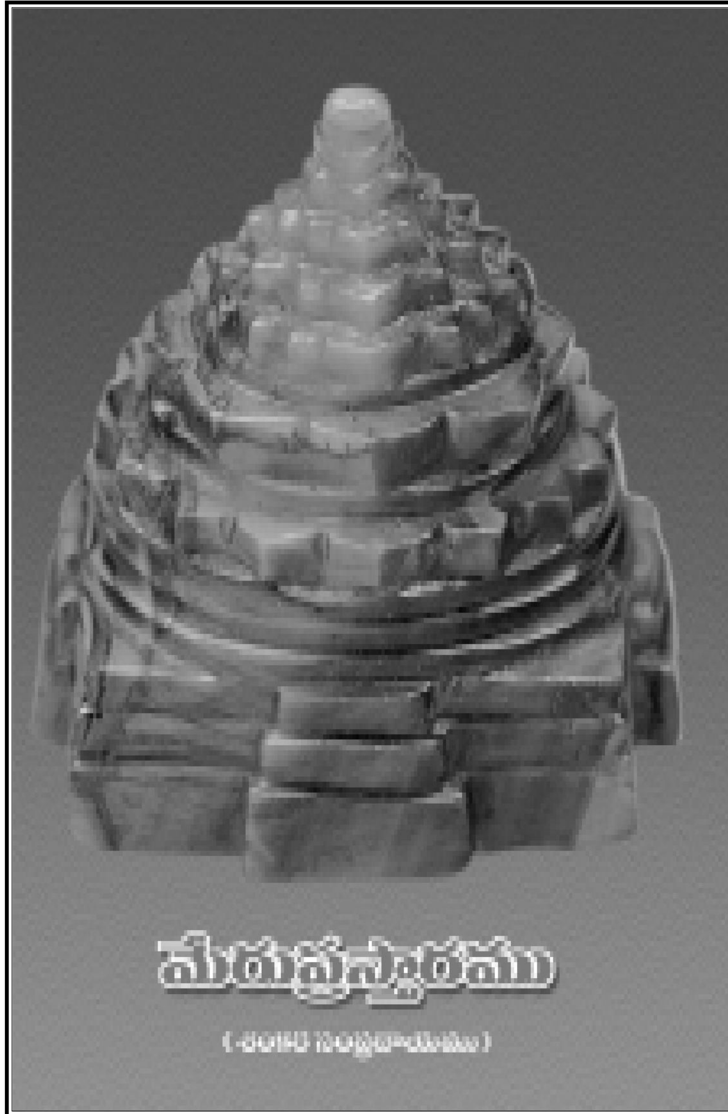
షోడశనిత్యలు అంగభూతములై శ్రీచక్రంలో అంతర్భావం పొందుతున్నాయి. ఈ షోడశనిత్యలు అష్టవర్గస్వరూపాలై అంటే **అకచటతపయశ** అనే వర్గుల రూపం

పొంది శ్రీచక్రంలోని మూడవ ఆవరణ అయిన సర్వసంక్షోభణ చక్రము (ఇది ఎనిమిది దళాలు గల పద్మము)లో ఉంటాయి. అలాగే అష్టకోణచక్రము (ఇది ఏడవ ఆవరణ. సర్వసిద్ధిప్రద చక్రము)లో తూర్పువైపున ఉన్న కోణమునుంచి ఒక్కొక్క కోణానికి ఇద్దరు చొప్పున 8×2=16 మంది నిత్యాదేవతలు ఉంటారు. ఈ నిత్యాదేవతలే 'సర్వాశా పరిపూరక చక్రము' అనబడే షోడశదళము (ద్వితీయావరణ)లో ఉన్నారు. ఈ నిత్యతే దశారయుగ్మములో ఉన్నారు. వీరిలో మొదటి రెండు నిత్యలు బిందు త్రికోణమునందు, మిగిలిన పద్నాలుగు చతుర్దశారమందు ఉన్నారు. ఇక మేఖలాత్రయము, భూపురత్రయము. ఈ రెండూ బిందువు, త్రికోణములందు అంతర్భూతములు. ఈ రకంగా నిత్యాదేవతల అంతర్భావాన్నే మేరుప్రస్తారము అంటారు. ఇదే నిత్యాతాదాత్మ్యము.

సనందనసంహితలో "ఈ షోడశనిత్యలు చంద్రకళ అయిన చంద్రవిద్యకు అంగభూతములు. షోడశనిత్యలు స్వరాల (అచ్చుల) రూపముగలవారై, పంచదశీ మహామంత్రంలో అకార విసర్గాంతము, సకారము- ఈ రెండింటిచేత తీసుకోబడ్డవై, జీవకళారూపాలై, బైందవ స్థానమున స్థాపించబడినవై, అక్కడే అంతర్భూతములై ఉన్నాయి. వర్గులు ఐదు అనగా **కచటతప** మొత్తం 25 అక్షరాలు పాశాంకుశ బీజయుక్తములై అష్టారమునందు, దశకోణ ద్వయమునందు అంతర్భూతములై ఉన్నాయి. మిగిలిన తొమ్మిది అక్షరాలు (యరలవశషసహళ) మన్వస్రంలో రెండు ఆ వృత్తులచేత పద్నాలుగు కోణములందు అంతర్భూతములు అవుతున్నాయి. ఇలా పోగా నాలుగు అక్షరాలు మిగులుతాయి 9×2=18-14=4 ఈ నాలుగు అక్షరాలు శివచక్రాలు నాలుగింటియందు అంతర్భూతములు. ఇది కైలాస ప్రస్థార విశేషము" అని చెప్పబడింది. ఇదే మాతృకా తాదాత్మ్యము. **ఇది శ్రీవిద్యా రహస్యము.** శక్తిసంగమ తంత్రంలో శ్రీచక్రంలోని మూడుప్రస్తారాలలోను మళ్ళీ భేదము చెప్పబడింది.

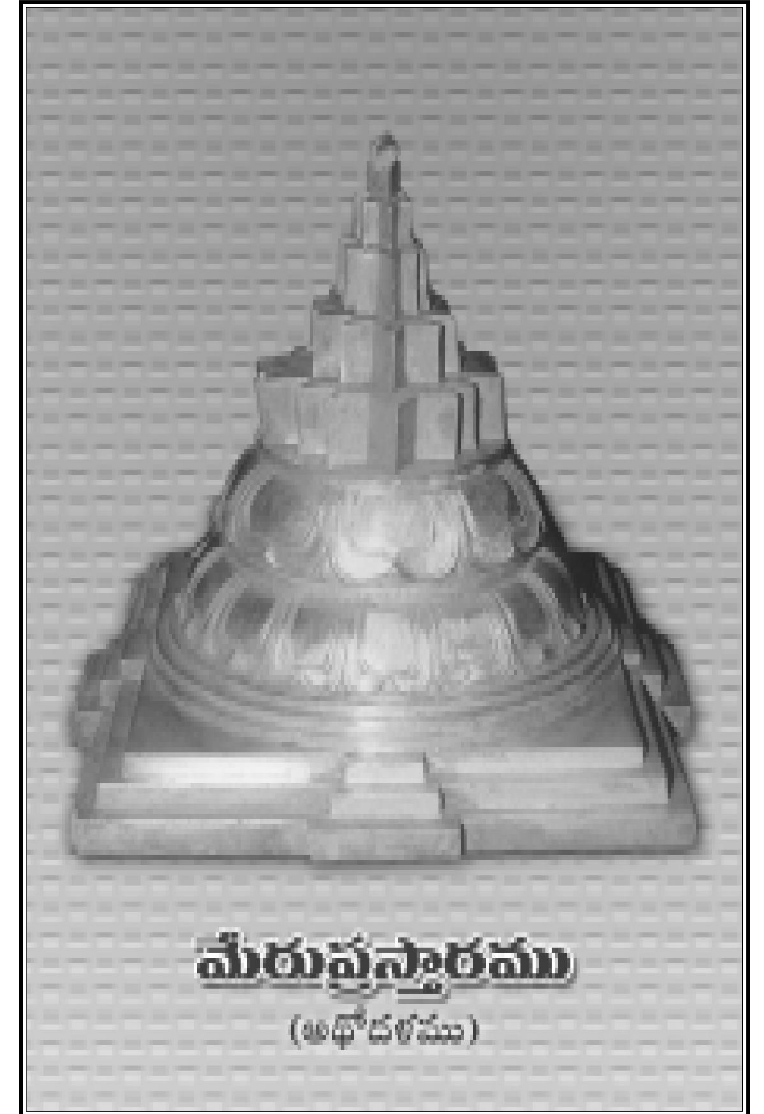
భూప్రస్తారోద్వివిధా దేవీ పాతాళోర్ధ్వక్రమేణతు
కైలాసాఖ్యస్తు ప్రస్తారో ద్వివిధ ప్రకీర్తితః
అర్ధకైలాస సంజ్ఞస్తు పూర్ణకైలాస కస్తథా
తదైవ మేరుప్రస్తారః । కీర్తియస్తు మయాతవ ॥

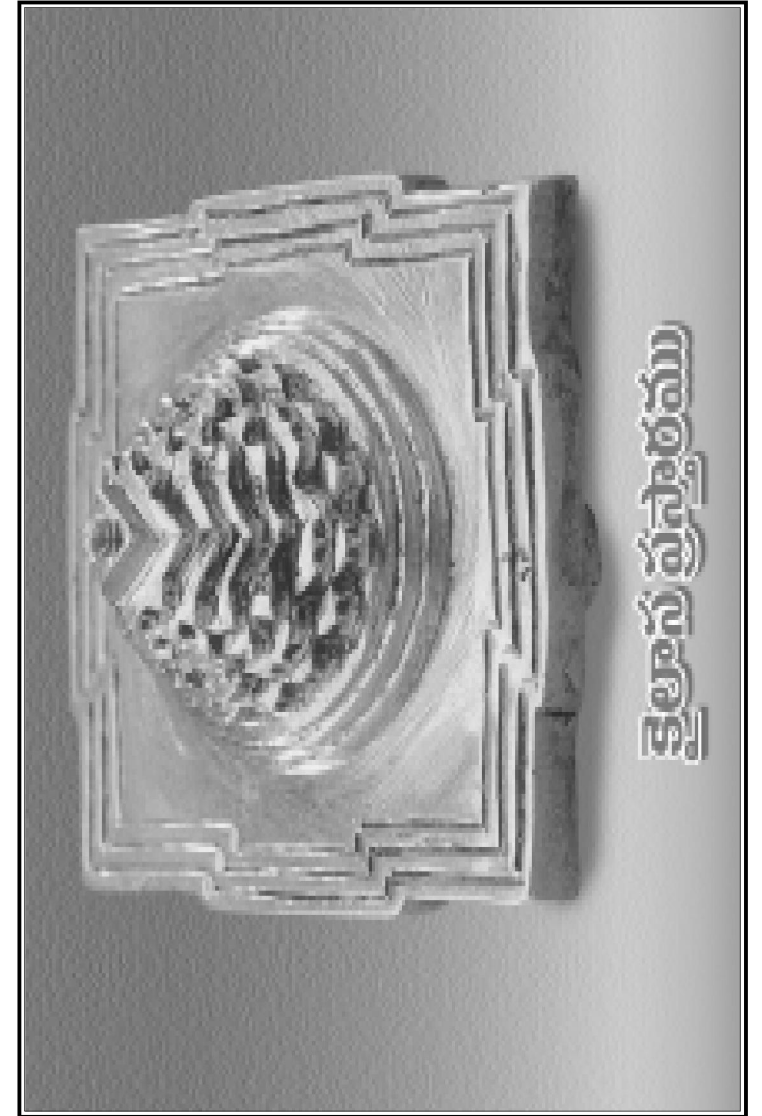

మేరుప్రస్తారము

మేరుప్రస్తారము
(కళ్యాణానందభారతి సంప్రదాయము)

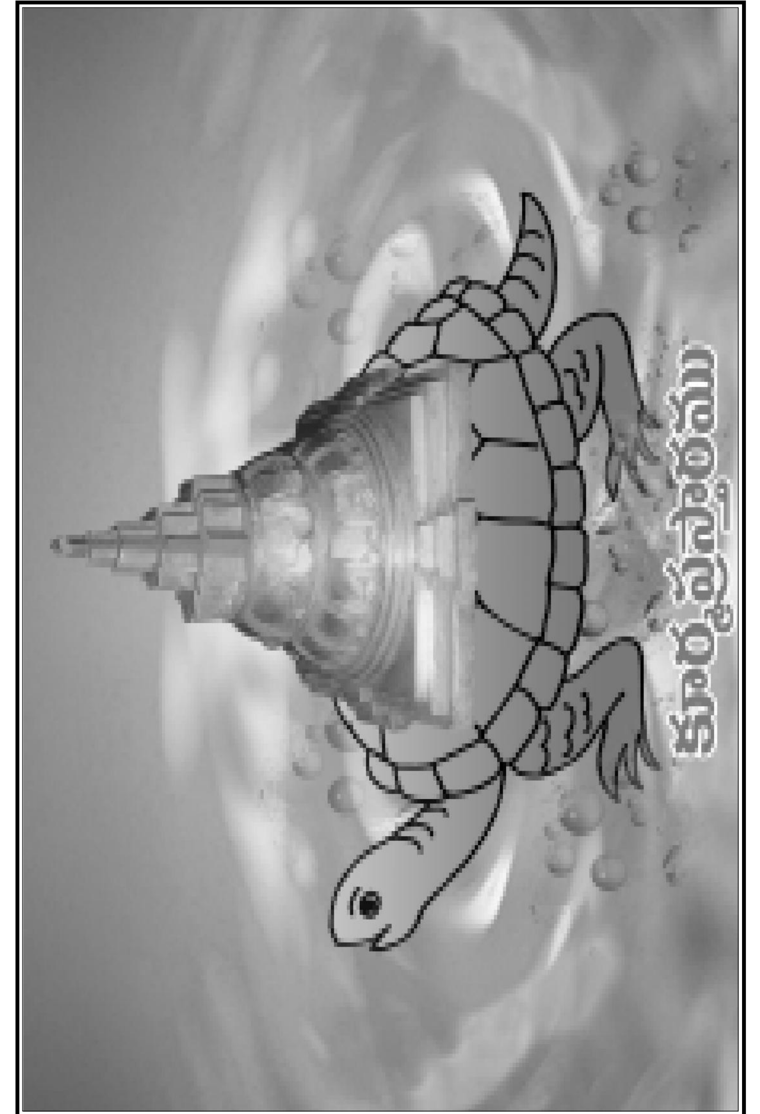

మేరుప్రస్తారము
(ఊర్ధ్వదళము)

మేరుప్రస్తారము
(అధోదళము)

అర్ధమేరువు

కైలాస ప్రస్తారము

పూర్ణ కైలాస ప్రస్తారము

కూర్మ ప్రస్తారము

1. భూప్రస్తారము రెండు విధాలుగా ఉంటుంది.

1. ఊర్ధ్వభూప్రస్తారము : నేలమీద ముగ్గుతో యంత్రాన్ని వేసినప్పుడు, అందులోని రేఖలు (గీతలు) ఉబ్బెత్తుగా వస్తాయి.

2. పాతాళ భూప్రస్తారము : రేకుమీద యంత్రాన్ని గీసినప్పుడు గీతలు లోతుగా ఉంటాయి.

2. మేరుప్రస్తారము రెండు రకాలుగా ఉంటుంది.

1. అర్ధమేరువు : ఇందులో అష్టదళము వరకు అంటే మూడుఆవరణలు మాత్రమే అంతస్థులుగా ఉండి తరువాతవన్నీ కోణాలుగా ఉంటాయి.

2. పూర్ణమేరువు : ఇందులో మొత్తం తొమ్మిదిఆవరణలు అంతస్థులుగానే ఉంటాయి. పూర్ణమేరువులో మళ్ళీ రెండురకాలున్నాయి.

1. ఊర్ధ్వదళము : ఇందులో అష్టదళము, షోడశదళాలు పైకి లేచి ఉంటాయి.

2. అధోదళము : ఇందులో అష్టదళ షోడశదళపద్మాలు అధోముఖంగా క్రిందికి వాలి ఉంటాయి.

అధోదళము సంసారలంపటంలో చిక్కుక్కున లౌకికులకు, ఊర్ధ్వదళము జ్ఞానులకు ప్రతీకగా చెబుతారు. ఈ రెండురకాలు తక్కువగానే ఉంటాయి. కాని సమదళం ఎక్కువగా ఉంటుంది. అంటే ఈ రకమైన చక్రంలో అష్టదళషోడశదళ పద్మాలరేఖలు పైకి, క్రిందికీ కాక, సమానంగా ఉంటాయి. ఇవి కాకుండా వాడుకలో అనేక రకాలైన శ్రీచక్రాలున్నాయి.

1. భూప్రస్తారంలో 12 దళాలున్న చక్రము : అష్టదళము షోడశదళాల మధ్య ద్వాదశదళం ఉంటుంది. ఇది ద్వాదశాదిత్యులకు ప్రతీక అంటారు.

2. భూప్రస్తారంలో 32 దళాలున్న చక్రము : ఇవి భూపురం తరువాత ఉంటాయి. వీటిపైన షోడశదళం ఉంటుంది. షోడశిమహామంత్రంలోని శివశక్తి స్వరూపాలకు ఈ 32 దళాలు ప్రతీక అని చెబుతారు.

3. కూర్మప్రస్థారము : ఇందులో మేరువు కూర్మం మీద ఉంటుంది. దీన్ని వైష్ణవులు అర్చిస్తారని చెబుతారు.

4. శివకామేశ్వరము : శివలింగం పైన మేరువు చెక్కి ఉంటుంది. దీన్ని శైవులు పూజిస్తారు.

విశాఖపట్టణం **కనకమహాలక్ష్మిఆలయంలో** అమ్మవారి ఎదురుగా శిలా నిర్మితమైన శ్రీచక్రం ఉంది. దాన్ని **మండూకప్రస్తారము** అని చెబుతున్నారు. అయితే శక్తిసంగమతంత్రంలో

కైలాసాఖ్యస్తు ప్రస్తారో । ద్వివిధ పరికీర్తితః ।

అర్ధకైలాస సంజ్ఞస్తు । పూర్ణకైలాస కస్తథా ॥

కైలాసప్రస్థారము, అర్ధకైలాసము, పూర్ణకైలాసము అని రెండు రకాలుగా చెప్పబడింది. అయితే అర్ధ కైలాసము చిత్రాలు ఎక్కడా లభించలేదు.

ఈ రకంగా శ్రీచక్రంలో అనేక ప్రస్థారాలున్నాయి. మరి ఇలా అనేక రకాల శ్రీచక్రాలున్నప్పుడు ఏ రకమైన శ్రీచక్రాన్ని పూజించాలి ? అనే ప్రశ్న వస్తుంది. అలాంటప్పుడు గురుసంప్రదాయాన్నే పాటించాలనేది ఆర్యోక్తి. అంటే గురువుగారు ఏ రకమైన శ్రీచక్రాన్ని అర్చించమంటే, దాన్ని మాత్రమే అర్చించాలి.

నవావరణలు : ఆవరణ అంటే ప్రాకారము అని అర్థం. శ్రీచక్రంలో శివచక్రాలు నాలుగు, శక్తిచక్రాలు ఐదు. వెరసి తొమ్మిదిచక్రాలున్నాయి. వీటినే నవావరణలు అంటారు. వీటిలో ప్రతి ఆవరణకు కొన్ని దళాలు లేదా కోణాలు ఉంటాయి. శ్రీచక్రానికి అధిదేవత పరమేశ్వరిపరమేశ్వరులు. వారే శివశక్తులు. శ్రీచక్రంలోని ఆవరణలను రత్నాయర్షి తన **'ఆవరణదేవతాస్తుతి'**లో వివరించాడు.

త్రైలోక్య మోహనం వందే । సర్వాశాపరిపూరకమ్

సర్వసంక్షోభణం చక్రం । సర్వసౌభాగ్యదాయకమ్

సర్వార్థసాధకం వందే । సర్వరక్షాకరం పరమ్

సర్వరోగహరం చక్రం । సర్వసిద్ధి ప్రదాయకమ్

సర్వానందమయం చక్రం । ఇతి చక్ర క్రమం భజే ॥

శ్రీచక్రంలో తొమ్మిది ఆవరణలున్నాయి అన్నాము కదా. వాటి వివరాలు ఈ విధంగా ఉన్నాయి.

1.	భూపురం	– త్రైలోక్యమోహనచక్రము
2.	షోడశదళము	– సర్వాశాపరిపూరకచక్రము
3.	అష్టదళము	– సర్వసంక్షోభణచక్రము
4.	చతుర్దశారము	– సర్వసౌభాగ్యదాయకచక్రము
5.	బహిర్దశారము	– సర్వార్థసాధకచక్రము
6.	అంతర్దశారము	– సర్వరక్షాకరచక్రము
7.	అష్టకోణము	– సర్వరోగహరచక్రము
8.	త్రికోణము	– సర్వసిద్ధిప్రదచక్రము
9.	బిందువు	– సర్వానందమయచక్రము

నవావరణలను చెప్పేటప్పుడు వృత్తాలను అందులో చేర్చలేదు. వృత్తాలకు పూజలేదు.

ప్రథమావరణ : దీన్ని త్రైలోక్యమోహనచక్రము అంటారు. ఇది లకార ప్రకృతికము. భూతత్త్వాత్మకము. ఇందులో మూడురేఖలుంటాయి. ఈ మూడు రేఖలూ భూలోక, భువర్లోక, సువర్లోకాలకు ప్రతీక. ఇవి శుక్ల, పీత, అరుణ (తెలుపు, పసుపు, ఎరుపు) వర్ణాలతో ఉంటాయి. ఈ ఆవరణకు నాలుగుద్వారాలుంటాయి. ఆ నాలుగు ద్వారాలు నాలుగువేదాలకు ప్రతీక. ఈ ద్వారాలలో గనక ప్రవేశించగలిగినట్లైతే, పరదేవత సాక్షాత్కారం కలుగుతుంది.

శ్రీచక్రస్య చత్వారి ద్వారాణి చతుర్వేద రూపాణి

ద్వార ప్రవేశనైవ భవతి పరదేవతా సాక్షాత్కారః

ఈ చక్రాన్ని అర్చించినవారు ముల్లోకాలను సమ్మోహింపచేయ గలుగుతున్నారు. ఈ ఆవరణలోని మూడురేఖలలోను విడివిడిగా దేవతలున్నారు. ఇప్పుడు మెల్లిగా ఆ రేఖలలోకి ప్రవేశిద్దాం. ముందుగా

శుక్లపీతారుణ వర్ణరేఖాత్రయస్య లకార ప్రకృతిక

పృథివ్యాత్మకస్య, చతురస్ర ప్రవేశరీత్యా

అంటూ ప్రథమరేఖలోకి ప్రవేశిస్తున్నాము. ఈ రేఖలో అణిమాదిఅష్టసిద్ధులు దేవతల రూపంలో ఉంటాయి.

ప్రథమరేఖ :

నిధివాహన సమారూఢా వరదాభయ కరాంబుజా ।

పద్మరాగ ప్రతీకాశాః ప్రసీదత్వం అణిమాదయః ॥

గరిమాణం లఘిమాణం వశిత్వమణి మహిమానౌ ।

ప్రాకామ్యం భక్త్యాహం వందే ప్రాప్తిం చ సర్వకామదమ్ ॥

1. అణిమాసిద్ధి – శరీరాన్ని అతిచిన్నదిగా చెయ్యటం
2. మహిమాసిద్ధి – శరీరాన్ని అతిపెద్దదిగా చెయ్యటం
3. గరిమాసిద్ధి – శరీరం బరువు విపరీతంగా పెంచటం
4. లఘిమాసిద్ధి – శరీరాన్ని అతితేలికగా చెయ్యటం
5. ప్రాప్తిసిద్ధి – కావలసినవస్తువులు పొందటం
6. ప్రాకామ్యసిద్ధి – ఆకాశగమనము
7. ఈశిత్వసిద్ధి – సమస్తముపై అధికారము పొందటము
8. వశిత్వసిద్ధి – అన్ని భూతాలను లోబరచుకోవటము

భూపురంలోని ప్రథమావరణను అర్చించినట్లైతే ఈ ఫలితాలన్నీ సాధించ గలుగుతాము. వీటినే 'అష్టసిద్ధులు' అంటారు. సిద్ధులు అనేకమున్నాయి. వాటిలో ముఖ్యమైనవి ఎనిమిది. అందుకే వీటిని అష్టసిద్ధులు అంటారు. ఖడ్గమాలలో పదకొండు సిద్ధులు చెప్పారు. అర్చనాని దానంలో పది సిద్ధులనే అర్చన చేస్తాం. ఇదంతా సంప్రదాయ భేదము. కాబట్టి గురుసంప్రదాయాన్నే పాటించాలి.

ద్వితీయరేఖ : ఇక రెండవరేఖలో చూసినట్లైతే

చతుర్భుజా త్రినయనాః పద్మశూలాది హేతయః

విచిత్రాభరణాదేవ్యాః ప్రసీదత్వ మష్టమాతరః ॥

ఇక్కడ నాలుగుభుజములు, మూడుకనులు కలిగి, పద్మము, శూలము మొదలైన ఆయుధాలు, చిత్రవిచిత్రమైన ఆభరణాలు ధరించిన అష్టమాతృకలుంటారు. వారు

బ్రాహ్మీ మాహేశ్వరీ కౌమారీ వైష్ణవీ వారాహీ ।

మాహేంద్రీ చాముండా శ్రీమహాలక్ష్మీః పాండూ ద్వితీయ భూగృహా ॥

1. బ్రాహ్మీ – బ్రహ్మయొక్కశక్తి
2. మహేశ్వరి – ఈశ్వరునిశక్తి
3. కౌమారి – కుమారస్వామిశక్తి
4. వైష్ణవి – విష్ణుమూర్తిశక్తి
5. వారాహి – వరాహరూపునిశక్తి
6. మాహేంద్రి – ఇంద్రునిశక్తి
7. చాముండ – చండముండులను వధించినశక్తి
8. మహాలక్ష్మి – లక్ష్మీదేవిశక్తి

అష్టమాతృకలలో మహాలక్ష్మికి బదులుగా నృసింహుని శక్తి 'నారసింహ' అని చెప్పటం జరుగుతోంది. ఇది సంప్రదాయ భేదము.

తృతీయరేఖ : ఈ రేఖలో ముద్రాదేవతలుంటారు.

సర్వసంక్షోభిణి, సర్వవిద్రావిణి, సర్వాకర్షిణి, సర్వవశంకరి, సర్వోన్మాదిని, సర్వమహాంకుశే, సర్వఖేచరి, సర్వబీజే, సర్వయోని, సర్వత్రిఖండ అనబడే శక్తులుంటాయి. కాగా

ఏతాః ప్రకటయోగిన్యః త్రిపురా చక్రనాయకా

ఇక్కడ ఉండే యోగిని పేరు ప్రకటయోగిని. అందుకే **త్రైలోక్యమోహనచక్ర స్వామిని ప్రకటయోగిని** అంటారు. ఇక ఈ ఆవరణకు అధిదేవత 'త్రిపుర'

ద్వితీయావరణ : ఇది సర్వాశాపరిపూరక చక్రము. పదహారుదళాలు గల పద్మము. సకారప్రకృతికము. చంద్రకళాస్వరూపము. దీని పదహారుదళాలలోను చంద్రునియొక్క పదహారుకళలుంటాయి. చంద్రకళలు అంటే

ప్రతిపన్నామ విజ్ఞేయా చంద్రస్య ప్రథమాకళా ।

ద్వితీయాద్యా ద్వితీయాద్యాః పక్షయో శుక్లకృష్ణయోః ॥

పాడ్యమి నుంచి పౌర్ణమి వరకు తిథులు పదిహేను. ఈ రకంగా శుక్లకృష్ణపక్షాల రెండింటియందుంటాయి. అయితే

దర్శాద్యాః పూర్ణిమాంతస్తు కళా పంచదశైవతు ।
షోడశీతు కళాజ్ఞేయా సచ్చిదానందరూపిణీ ॥

దర్శ అంటే పాడ్యమి. పాడ్యమి నుండి పౌర్ణమి వరకు తిథులు పదిహేను. ఈ పదిహేనుతిథులు పదిహేనుకళలు. కాగా పదహారవకళ సచ్చిదానందరూపిణి అయిన పరమేశ్వరి. తిథులు నిత్యాస్వరూపాలు. నిత్యలు కళాస్వరూపాలు. ఈ నిత్యాదేవతల గురించి వశిష్టసంహితలో వివరించటం జరిగింది.

శృణుదేవీ ప్రవక్ష్యామి నిత్యాషోడశకం తవ ।
నకస్య చిన్మయాఖ్యాతం సర్వమంత్రేషు గోపితం ॥

తత్రాదౌ ప్రథమా నిత్యా మహాత్రిపురసుందరీ ।
తతః కామేశ్వరీ నిత్యానిత్యాచ భగమాలినీ ॥

నిత్యక్లిన్నా తథాచైవ భేరుండా, వహ్నివాసినీ ।
మహావజ్రేశ్వరీ, రౌద్రీ, త్వరితా, కులసుందరీ ॥

నిత్యా, నీలపతాకా చ విజయా సర్వమంగళా ।
జ్వాలామాలినీ, చిద్రూపాచ ఏతానిత్యాస్తు షోడశః ॥

వీరందరూ నిత్యాదేవతలు. ఖడ్గమాలలో వీరంతా కనిపిస్తారు. చంద్రకళలు పదహారు అవి

1. అమృతా	5. పుష్టి	9. చంద్రికా	13. ప్రీతి
2. మానదా	6. రతి	10. కాంతా	14. అంగదా
3. పూషా	7. ధృతి	11. జ్యోత్స్నా	15. పూర్ణా
4. తుష్టి	8. శశిని	12. శ్రీ	16. పూర్ణామృతా

కామకలావిలాసంలోని నిత్యాప్రకరణంలో "కామేశ్వరి మొదలైన నిత్యలు తిథుల రూపంలో ఉన్నాయి. ఆ తిథులు పగలు, రాత్రి రూపంలో ప్రకాశవిమర్శలుగా

పంచదశీమహామంత్రంలో బీజములయి శక్తులరూపంలో ఉన్నాయి. కాగా పదహారవనిత్య మహాత్రిపురసుందరి." అని చెప్పటం జరిగింది.

శ్రీచక్రంలోని ద్వితీయావరణలో చంద్రునియొక్క కళలు పదహారు ఆకర్షణ దేవతల రూపంలో ఉంటాయి. అవి

1. కామాకర్షిణి	6. రూపాకర్షిణి	11. స్మృత్యాకర్షిణి
2. బుధ్యాకర్షిణి	7. రసాకర్షిణి	12. నామాకర్షిణి
3. అహంకారాకర్షిణి	8. గంధాకర్షిణి	13. బీజాకర్షిణి
4. శబ్దాకర్షిణి	9. చిత్తాకర్షిణి	14. ఆత్మాకర్షిణి
5. స్పర్శాకర్షిణి	10. ధైర్యాకర్షిణి	15. అమృతాకర్షిణి
		16. శరీరాకర్షిణి.

వీరంతా అకారాది స్వరూపంలో అ నుంచి అః వరకు పదహారుదళాలయందు ఉంటారు. **ఏతాస్తు గుప్తయోగిన్యః త్రిపురేశీ పదాంతికే**

ఇక్కడ ఉండే యోగిని పేరు గుప్తయోగిని. ఈ ఆవరణకు అధిదేవత 'త్రిపురేశి'

తృతీయావరణ: ఇది సర్వసంక్షోభణ చక్రము. ఎనిమిదిదళాలు గల పద్మము. హకారప్రకృతికము. అష్టమూర్త్యాత్మకము.

అనంగకుసుమాద్యాశ్చ పాంతు మాం రక్తకంచుకా
వేణీకృత కరోన్నమ్ర శరకార్ముకపాణయః

అష్టమూర్తులు అంటే : 1. భవుడు, 2. శర్వుడు, 3. ఈశానుడు, 4. పశుపతి, 5. రుద్రుడు, 6. ఉగ్రుడు, 7. భీముడు, 8. మహాదేవుడు

వీరు ఎనిమిదిదళాలలోనూ అనంగకుసుమా మొదలైన దేవతల రూపంలో ఉంటారు. వీరు

అనంగకుసుమానంగ మేఖలాచద్వితీయకా
అనంగమదనా అనంగమదనాతుర మాసహ
అనంగరేఖా చానంగవేగానంగాకుశాపి చ
అనంగమాలినీ పాండునాగ ప్రతష్ఠితా ఇమాః ॥

1. అనంగకుసుమ
2. అనంగమేఖలా
3. అనంగమదనా
4. అనంగమదనాతురా
5. అనంగరేఖా
6. అనంగవేగినీ
7. అనంగాంకుశా
8. అనంగమాలిని.

ఏతాస్తు గుప్తతరాభిఖ్యా త్రిపురసుందరీ పదాంతికే

ఇక్కడ ఉండే యోగిని పేరు 'గుప్తతరయోగిని' ఈ ఆవరణకు అధిదేవత 'త్రిపురసుందరి'.

4. చతుర్థావరణ : ఇది సర్వసౌభాగ్యదాయక చక్రము. చతుర్దశారము. పద్నాలుగుకోణాలు గల చక్రము. ఈకార ప్రకృతికము. శ్రీచక్రంలో ఇప్పటిదాకా శివచక్రాలను గురించి చెప్పటం జరిగింది. ఇప్పుడు శక్తిచక్రాలను వివరిస్తున్నారు. ఇందులోని పధ్నాలుగు కోణాలు, పధ్నాలుగు లోకాలకు ప్రతీక. వీటిలో ఊర్ధ్వలోకాలు ఏడు. అథోలోకాలు ఏడు.

అనేక కోటి బ్రహ్మాండానాం ఏకతమే । అతల, వితల, సుతల, తలాతల, రసాతల, మహాతల, పాతాళ లోకాది అథోలోకానాం ఊర్ధ్వభాగే

భూలోక, భువర్లోక, సువర్లోక, మహాలోక, జనోలోక, తపోలోక, సత్యలోకాది ఊర్ధ్వలోకానాం అథోభాగే...

ఈ రకంగా అథోలోకాలకు పైన, ఊర్ధ్వలోకాలకు దిగువన భూలోకమున్నది. ఈ పధ్నాలుగు లోకాలే చతుర్థావరణలో పద్నాలుగు కోణాలకు ప్రతీక. వీటిలో

క్షోభిణ్యాద్యాః ప్రసీదంతు బాణకార్ముక పాణయః
సర్వాభరణ సంపన్నాః పృదురుకర్మసురోచిషః ॥

క్షోభిణి మొదలైన శక్తులు ధనుర్బాణాలు చేతులయందుధరించి, సర్వాభరణాలంకృతలై ఉంటారు వారు

సర్వసంక్షోభిణీశక్తి సర్వవిద్రావిణీ తథా
సర్వాకర్షిణీశక్తిశ్చ సర్వాహ్లాదికా తథా

సర్వసమ్మోహనశక్తిశ్చ సర్వస్తంభినికా తథా
సర్వజృంభిణి శక్తిశ్చ సర్వవశంకరీ తథా
సర్వరంజనీ శక్తిశ్చ సర్వోన్మాదినికా తథా
సర్వార్ధసాధినీ శక్తిశ్చ సర్వసంపత్తిపూరిణీ తథా
సర్వమంత్రమయీశక్తిశ్చ సర్వద్వంద్వ క్షయంకరీ ॥

1. సర్వసంక్షోభిణీ
2. సర్వవిద్రావిణీ
3. సర్వాకర్షిణీ
4. సర్వాహ్లాదినీ
5. సర్వసమ్మోహినీ
6. సర్వస్తంభిని
7. సర్వజృంభిణీ
8. సర్వవశంకరీ
9. సర్వరంజనీ
10. సర్వోన్మాదిని
11. సర్వార్ధసాధినీ
12. సర్వసంపత్తిపూరిణీ
13. సర్వమంత్రమయి
14. సర్వద్వంద్వ క్షయంకరి

ఇక్కడ ఉండే యోగినిపేరు సంప్రదాయయోగిని. ఈ ఆవరణకు అధిదేవత 'త్రిపురవాసిని'.

5. పంచమావరణ : ఇది సర్వార్ధసాధకచక్రము. బహిర్దశారము. పదికోణాలు గల చక్రము. దశావతారాత్మకము. అంటే దశావతారాలు పదికోణాలలోను ఉన్నాయన్న మాట.

దశదేవ్యాః ప్రసీదంతు సర్వసిద్ధి ప్రదాయకాః ।
రక్తాస్సుపుష్పహారాఢ్యా వరదాభయ పాణయః ॥

ఇక్కడ పదికోణాలలోను సర్వసిద్ధిప్రదా మొదలైన దేవతలు ఎర్రనిపూలమాలలు ధరించి వరదాభయ ముద్రలతో ఉంటారు వారు

సర్వసిద్ధిప్రదాదేవీ సర్వసంపత్ప్రదా తథా
సర్వప్రియంకరీ దేవీ సర్వమంగళకారిణీ
సర్వకామప్రదా దేవీ సర్వదుఃఖవిమోచనీ
సర్వమృత్యు ప్రశమనీ దేవీ సర్వవిఘ్న నివారిణీ
సర్వాంగసుందరీ దేవీ సర్వసౌభాగ్యదాయనీ

1. సర్వసిద్ధిప్రద
2. సర్వసంపత్ప్రద
3. సర్వప్రియంకరి
4. సర్వమంగళకారిణీ
5. సర్వకామప్రద
6. సర్వదుఃఖవిమోచనీ
7. సర్వమృత్యుప్రశమనీ
8. సర్వవిఘ్ననివారిణీ
9. సర్వాంగసుందరీ
10. సర్వసౌభాగ్యదాయనీ

ఏతాదేవ్యాః కుళోత్తీర్ణా స్త్రి పురాశ్రీ చక్రనాయకా

ఇక్కడ ఉండే యోగినిపేరు కుళోత్తీర్ణయోగిని. ఈ ఆవరణకు అధిదేవత "త్రిపురాశ్రీ"

6. షష్టావరణ : ఇది సర్వరక్షాకరచక్రము. అంతర్దశారము. పదికోణములు గల చక్రము. రకార ప్రకృతికము. దశకళాత్మకము. అగ్నియొక్కకళలు పది ఈ కోణాలలో ఉంటాయి. అగ్నికళలు అంటే

1. ధూమ్ర
2. ఊష్మ
3. జలిని
4. జ్వాలిని
5. విస్ఫులింగినీ
6. సుశ్రీ
7. సురూప
8. కపిల
9. హవ్యవాహిని
10. కవ్యవాహిని

సుప్రసీదంతు దేవ్యశ్చ పుస్తకాక్షాది పాణయః
శుద్ధస్ఫటిక సంకాశా సర్వజ్ఞాద్యాశ్చ దేవతాః ॥

ఇక్కడ సర్వజ్ఞ మొదలైన దేవతలు పుస్తకము, అక్షమాల మొదలైనవి చేతుల యందు ధరించి శుద్ధస్ఫటికములాగా ప్రకాశిస్తుంటారు.

సర్వజ్ఞా సర్వశక్తి సర్వైశ్వర్యప్రదాయినీ
సర్వజ్ఞానమయీదేవి సర్వవ్యాధివినాశినీ
సర్వాధారాస్వరూపా చ సర్వపాపహరా తథా
సర్వానందమయీదేవీ సర్వరక్షాస్వరూపిణీ
సర్వేప్సితప్రదా హేతా యోగిన్యో గర్భసంజ్ఞకా

1. సర్వజ్ఞ
2. సర్వశక్తి
3. సర్వైశ్వర్యప్రదాయినీ
4. సర్వజ్ఞానమయీ
5. సర్వవ్యాధివినాశినీ
6. సర్వాధారస్వరూపా
7. సర్వపాపహరా
8. సర్వానందమయీ
9. సర్వరక్షాస్వరూపిణీ
10. సర్వేప్సితఫలప్రదా

ఏతాదేవ్యాః నిగర్భయోగిన్యాః త్రిపురమాలినీ చక్రనాయికా

ఇక్కడ ఉండే యోగినిపేరు నిగర్భయోగిని. ఈ ఆవరణకు అధిదేవత 'త్రిపురమాలిని'

7. సప్తమావరణ : ఇది సర్వరోగహరచక్రము. అష్టకోణము. కకార ప్రకృతికము. అష్టమూర్త్యాత్మకము. దీనిలోని ఎనిమిదికోణాలయందు అష్టవసువులు వాగ్దేవతల రూపంలోఉంటారు. అష్టవసువులు

1. ఆపుడు
2. ధృవుడు
3. సోముడు
4. ధరుడు
5. అనిలుడు
6. అనలుడు
7. ప్రత్యూషుడు
8. ప్రభాసుడు

వాగ్దేవతాః ప్రసీదంతు సింధూర కనకాంబరా
పుస్తకాక్షాది విలసత్ వరదాభయపాణయః

వాగ్దేవతలు ఈ ఆవరణలో సింధూరము కనకాంబరము కలిసిన రంగులో వస్త్రాలు ధరించి పుస్తకము, అక్షమాల వరద, అభయ ముద్రలు ధరించి ఉంటారు. వారు

వశిని కామేశ్వరి మోదినీమలా విరుణా జయ నృశ్చ
సర్వేశ్వరీ కౌళిన్యశ్చేతాస్తు రహస్యయోగినీ దేవ్యః

1. వశిని
2. కామేశ్వరి
3. మోదిని
4. విమల
5. అరుణ
6. జయ
7. సర్వేశ్వరి
8. కౌళిని

ఏతాః రహస్యయోగిన్యః త్రిపురాసిద్ధాంబా చక్రనాయికా

ఇక్కడ ఉండే యోగినిపేరు రహస్యయోగిని. ఈఆవరణకు అధిదేవత 'త్రిపురాసిద్ధాంబ'

8. అష్టమావరణ : ఇది సర్వసిద్ధిప్రదచక్రము. త్రికోణము. త్రిగుణాత్మకము. ఇక్కడ కామేశ్వరి, వజ్రేశ్వరి, భగమాలిని అనే దేవతలు ఆయుధ బీజధారులై ఉంటారు.

రక్తవర్ణా రక్తభూషా వరదాభయ పాణయః
సాయుధామకుటోపేతా ధ్యాయే ద్యాయుధ దేవతా ॥

ఎర్రనివర్ణము కలిగి, ఎరుపు వస్త్రములు ధరించి, చేతులయందు ఆయుధములు ధరించి కామేశ్వరి, వజ్రేశ్వరి, భగమాలినీ అనే దేవతలుంటారు.

ఏతాః అతిరహస్య యోగిన్యః త్రిపురాంబా చక్రనాయికా

ఇక్కడ ఉండే యోగినిపేరు అతిరహస్యయోగిని. ఈ ఆవరణకు అధిదేవత 'త్రిపురాంబా'.

9. నవమావరణ : ఇది సర్వానందమయచక్రము బిందురూపము. అదే పరబ్రహ్మస్వరూపము. ఇక్కడ శివశక్తులు ఉంటారు.

శ్రీశ్రీశ్రీ పరాభట్టారికే సర్వానందయ చక్రస్వామినీ పరాపర రహస్యయోగిని

ఈ ఆవరణలో ఉండేది పరాభట్టారిక. ఆమెయే పరమేశ్వరి.

ఏతాః పరాపర రహస్యయోగిన్యః మహాత్రిపురసుందరీ చక్రనాయికా

ఇక్కడ ఉండే యోగినిపేరు పరాపరరహస్యయోగిని. ఈఆవరణకు అధిదేవత 'మహాత్రిపురసుందరి.'

వృత్తాలు : ఇప్పటిదాకా ఆవరణలు చూశాం కదా ! ఇప్పుడు శ్రీచక్రంలోని వృత్తాలను చూద్దాం.

శ్రీచక్రంలో మూడు వృత్తాలున్నాయి అని ముందే చెప్పుకున్నాం. అయితే నవావరణలలో వృత్తాలు చెప్పబడలేదు. అసలు శ్రీచక్రంలో వృత్తాలు ఉన్నాయా ? లేదా ? అని చూసినట్లైతే, హయగ్రీవ సంప్రదాయంలో అసలు వృత్తాలే లేవు.

ఆనందభైరవసంప్రదాయంలో వృత్తత్రయం ఉన్నది. కాని దానికి పూజమాత్రం లేదు. దక్షిణామూర్తిసంప్రదాయంలో వృత్తత్రయానికి పూజ ఉన్నది అని చెప్పబడింది.

వృత్తాలు ఎన్ని ? : శ్రీచక్రలేఖనంలో కోణాలు గీయటానికి వృత్తాలు అవసరం లేదు. ఒకవృత్తంగీసి, అందులోనే కోణాలుగీయటం జరుగుతుంది. అంటే ఇందులో త్రికోణము అష్టకోణము, దశారయుగ్మము, చతుర్దశారము వస్తాయి. దీనినిబట్టి చతుర్దశారము వెలుపల ఒకవృత్తముగీసి అందులో అష్టదళపద్మము, ఇంకొక వృత్తముగీసి అందులో షోడశదళపద్మము ఏర్పాటు చేయటం జరుగుతుంది. ఈ రకంగా శ్రీచక్రంలో మూడు వృత్తాలున్నాయి. అని తెలుస్తోంది. అయితే గౌడపాదుల వారు, శంకరులవారు, లక్ష్మీధరుడు మొదలైన వారంతా చెప్పిన దాన్నిబట్టి శ్రీచక్రంలో మూడు వృత్తాలున్నాయి.అయితే కొన్నిచోట్ల ప్రతిఆవరణకు ఒకవృత్తంచొప్పున శ్రీచక్రంలో ఎనిమిదివృత్తాలున్నాయని చెప్పబడింది. దీనికి అనుగుణంగానే మేరువును పరిశీలించినట్లైతే అందులో ఎనిమిదివృత్తాలు కనిపిస్తాయి. ఈరకంగా ప్రతిఆవరణకు ఒకవృత్తాన్ని ఏర్పాటుచేసుకున్నట్లైతే, అందులో దళాలు, కోణాలు చెక్కటం తేలిక. అందుచేతనే శ్రీచక్రంలోని వృత్తాలు దాని తయారీలోని సులువు కోసం ఏర్పాటయినవే కాని వేరుకాదు అంటారు. అయితే పండితాభిప్రాయాన్ననుసరించి శ్రీచక్రంలో మూడువృత్తాలున్నాయి.

వృత్తాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి ? : శ్రీచక్రంలోవృత్తాలు మూడు అని రూఢి అయింది. కాని అవి ఎక్కడ ఉంటాయనే విషయంలోనే భేదాభిప్రాయమున్నది. కొన్ని తంత్రాల ప్రకారము మూడు వృత్తాలు ఒకేచోట అంటే షోడశదళపద్మానికీ, భూపురానికీ మధ్యన ఉంటాయి. మరికొన్నింటి ప్రకారము భూపురంపైన ఒకటి, షోడశదళంపైన ఒకటి, అష్టదళంపైనఒకటి ఉంటాయి. ముందుగా వృత్తాలు మూడు ఒకేచోట ఉంటాయనటానికి ఆధారాలు చూద్దాం.

బిందుత్రికోణ వసుకోణ దశారయుగ్మ
మన్వస్రష్టదళ సంయుత షోడశారమ్ ।
వృత్తత్రి భూపురయుతం పరితశ్చతుర్ద్వాః
శ్రీచక్రమే తే దురితం పరదేవతాయాః ॥

ఈ శ్లోకం ప్రకారం వృత్తాలు మూడు ఒకేచోట అదికూడా భూపురానికి, షోడశదళానికి మధ్యన ఉంటాయి.

బిందు త్రికోణ వసుకోణ దశారయుగ్మ

మన్వస్ర నాగదళ షోడశపత్రయుక్తం

వృత్తత్రయంచ ధరణీ సదనత్రయం చ

శ్రీచక్రరాజ ఉదితః పరదేవతాయాః ॥

ఇదేవిషయాన్ని గౌడపాదులవారుకూడా తమ సుభగోదయస్తుతిలో వివరించారు.

త్రికోణై రష్టారం త్రిభిరపి దశారం సమదభూ

ర్దశారం భూగేహాదపిచ భువనాశ్రం సమభవత్ ।

తతోఽభూన్నాగారం నృపతిదల మస్మా త్రివలయం

చతుర్ద్వాః ప్రాకారత్రితయ మిదమేవాంబ శరణమ్ ॥

శంకర భగవత్పాదాలవారు కూడా **'చతుర్భిశ్రీకంఠై'** అనే 11 శ్లోకంలో **'వసుదళ కలాశ్రత్రివలయ'** అన్నారు. ఈ శ్లోకాలను బట్టి మూడువృత్తాలు షోడశదళానికి, భూపురానికి మధ్యనే ఉన్నాయి. శ్రీచక్రన్యాసంలో

బైందవం బ్రహ్మరంధ్రం చ మస్తకం చ త్రికోణకమ్

లలాటేష్టారకం పత్రం భృవోర్మధ్యే దశారకమ్

బహిర్దశారం కంఠేతు హృదయే చతుర్దశారకమ్

నాభౌచ వసుపత్రం చ కట్యాం షోడశ పత్రకమ్

వృత్తత్రయం చ ఊరుభ్యాం పద్భ్యాం భూపురత్రయమ్ ।

దీని ప్రకారము మానవదేహంలోని

బ్రహ్మరంధ్రము	–	బిందువు	హృదయము	–	చతుర్దశారము
మస్తకము	–	త్రికోణము	నాభి	–	అష్టదళము
లలాటము	–	అష్టకోణము	కటి	–	షోడశదళము
భ్రూమధ్యము	–	అంతర్దశారము	ఊరువులు	–	వృత్తత్రయము
కంఠము	–	బహిర్దశారము	పాదాలు	–	భూపురము

వీటన్నింటినీ ఆధారంగా చేసుకుని వృత్తాలుమూడు ఒకేచోట అదికూడా షోడశ దళానికి, భూపురానికి మధ్యన ఉన్నాయి అని తెలుస్తోంది.

అయితే ఈవృత్తాలు విడివిడిగాఉన్నాయని చెప్పటానికి కూడా తగినంత ఆధారమున్నది. ప్రపంచసారసంగ్రహంలో

బిందు త్రికోణ కాష్టావతారయుగ లోకకోణ వృత్తయుతమ్ ।

వసుదళ వృత్త కళాదళ వృత్త త్రిమహీగృహం భజే చక్రమ్ ॥

అని చెప్పబడింది. దీన్నిబట్టి ఈ వృత్తాలు చతుర్దశారము – అష్టదళము మధ్యన ఒకటి, అష్టదళము–షోడశదళము మధ్యన ఒకటి, షోడశదళము – భూపురము మధ్యన ఒకటి ఉన్నాయి. శ్రీచక్రన్యాసంలో

కుక్షౌతు ప్రథమవృత్తం । నాభ్యామష్టదళాంబుజమ్

కట్యాం ద్వితీయం వలయం । స్వాధిష్ఠానే కలాశ్రకమ్

తస్యాధస్తాత్ తృతీయం । మూలాధారే చతురస్రకం

కుక్షి భాగము	– ప్రథమవృత్తము	స్వాధిష్ఠానము	– షోడశదళము
నాభి	– అష్టదళము	స్వాధిష్ఠానము క్రింద	– తృతీయవృత్తము
కటి	– ద్వితీయవృత్తము	మూలాధారము	– భూపురము

ఈ రకంగా వృత్తాలుమూడు విడివిడిగానే ఉంటాయి. శ్రీచక్రాన్ని చెప్పేటప్పుడు మానవదేహంలోని బ్రహ్మగ్రంధి, విష్ణుగ్రంధి, రుద్రగ్రంధులే వృత్తత్రయము అని చెప్పబడింది. అలాగే పంచదశిమహామంత్రంలోని మూడుహ్రీంకారాలు శ్రీచక్రంలోని మూడువృత్తాలు. హ్రీంకారాలు, గ్రంథులు విడివిడిగానే ఉంటాయి కాబట్టి శ్రీచక్రంలోని వృత్తాలు కూడా విడివిడిగానే ఉంటాయి. అయితే శ్రీచక్రంలో వృత్తాలు ఎక్కడ ఉన్నప్పటికీ వాటిని నవావరణలలో చేర్చలేదు. వాటికి పూజకూడా లేదు. మరి ఆ వృత్తాలలో దేవతలున్నారా ? అంటే ఉన్నారు అని చెబుతున్నాయి **'శ్రీవిద్యా విలాసము'** 'మంత్రమహోదధి' అనే గ్రంథాలు.

ప్రథమవృత్తంలో ఏడుగురు దేవతలుంటారు. వారు

1. శంకరీ	4. అఘోరస్వరూపిణి	6. హాలహలధారిణీ
2. ఇందుశేఖరీ	5. హనదహనయనా	7. భూరిభవా
3. అర్ధనారీశ్వరీ		

ద్వితీయ వృత్తంలో పన్నెండు మంది దేవతలుంటారు. వారు

1. నారాయణా	5. గోవిందా	9. శ్రీధరా
2. త్రివిక్రమా	6. దామోదరా	10. హృషీకేశా
3. కేశవా	7. మధుసూదనా	11. పద్మనాభా
4. మాధవా	8. వామనా	12. కమలనయనా

తృతీయవృత్తంలో పన్నెండుమంది దేవతలుంటారు. వారు

1. చతుర్ముఖా	5. చతురశ్రగేహినీ	9. త్రికమలా
2. చతురాననా	6. చతుర్దశఫలప్రదా	10. త్రిరేఖా
3. చతురాంగీ	7. త్రయీమయి	11. త్రిగుణా
4. చతురశ్రా	8. త్రిముఖదేవి	12. త్రిమూర్తిదేవి

ఏదిఏమైనప్పటికీ ఈవృత్తాలను ఆవరణలలోచేర్చలేదు. వాటిలో దేవతలున్నప్పటికీ ఎందుచేతనో వారికి పూజకూడాలేదు. కాబట్టి ఈవిషయం మీద వాదోపవాదాలుమాని, గురుసంప్రదాయాన్ని పాటించటం మంచిది.

శ్రీచక్రము-భావనోపనిషత్తు : అమ్మవారిని గురించి చెప్పే ఉపనిషత్తులలో భావనోపనిషత్తు ప్రధానమైనది. ఇందులో మొదట శ్రీచక్రాన్ని వివరించి, ఆ తరువాత అంతర్యాగాన్ని వివరించారు. భావనోపనిషత్తులో అంతర్యాగాన్ని ఇంతకుముందు పేజీలలో చూశాం. ఇప్పుడు శ్రీచక్రాన్ని గురించి చూద్దాం.

తేన నవరంధ్రరూపో దేహః నవచక్రరూపం శ్రీచక్రం

మానవదేహము నవరంధ్రాలతో కూడినది. శ్రీచక్రములో తొమ్మిది ఆవరణలున్నాయి. త్వగాదిధాతువులుతొమ్మిది. బిందువు దగ్గర నుంచి భూపురందాకా ఉన్న చక్రాలన్నీ మానవదేహంలో ఉన్నాయి. ఇవన్నీ మానవదేహంలో వివిధాంగాలు. అలాగే సాధకుని దేహంలో గల షట్చక్రాలు, శ్రీచక్రంలోని నవావరణలతో ఐక్యత

చెందుతున్నాయి. ఈ విషయాలన్నింటినీ ఇంతకుముందు చెప్పుకున్నాం. వీటిని బట్టి మానవదేహమే శ్రీచక్రము అని తెలుస్తుంది.

వారాహీ పితృరూపా కురుకుళ్ళావతీ దేవతామాతా ।

శ్రీచక్రానికి అధిదేవత పరాత్పరి. అలాగే సాధకుడికి తండ్రి వారాహి. తల్లి కురుకుళ్ళావతి. ఇక్కడ మాతా అంటే సాధకుని యోగ్యతను బట్టి కోరికలు తీర్చేది. ఐహికవాంఛలు, మోక్షములనుప్రసాదించేది. మానవదేహంలో ఉన్న సుషుమ్నానాడినే 'కురుకుళ్ళా' అంటారు. సుధాసింధువు మధ్యన ఉన్న శ్రీదేవిపట్టణమైన మణిద్వీపానికి, చిత్తము, అహంకారము అనే రెండు ప్రాకారాల మధ్య, విమర్శరూపాత్మకమైన బావియందుండేది కురుకుళ్ళావతి అనే దేవత.

'లలితాస్తవరత్నము'లో కురువింద రత్నములపై నివసించునది. కులపర్వతములకు మించిన స్తనములచే వంగిననడుముగలది. కుంకుమ పూయబడిన దేహముకలది అయిన కురుకుళ్ళాదేవిని మనసా ధ్యానించుచున్నాను. అని చెప్పబడింది. **లలితాసహస్రం**లో 438వ నామము 'కురుకుళ్ళా'

పురుషార్ధస్సాగరాః పురుషార్ధాలే సప్తసముద్రాలు.

దేహోనవరత్న ద్వీపః : సాధకుని శరీరమే నవరత్నమయమైన ద్వీపము. ఇదే మణిద్వీపము. మానవుని సంకల్పవికల్పాలే మణిద్వీపంలో ఉండే కల్పవృక్ష సముదాయము. షడ్రుచులే షడ్రుతువులు. మానవదేహము త్రిశక్తిమయము. 1. ఇచ్ఛాశక్తి 2. జ్ఞానశక్తి 3. క్రియాశక్తి. ఈ శక్తులవల్లనే పనులు జరుగుతాయి. ఇచ్ఛాశక్తి విశ్వరూపము. జ్ఞానశక్తి మందిరము. క్రియాశక్తి పీఠము. ఈ రకంగా శ్రీచక్రమేమానవదేహము అని చెబుతూ శ్రీచక్రంలోని నవావరణలను వివరిస్తున్నారు.

ప్రథమావరణ : సాధకుని శరీరంలోని నవరసాలే ప్రథమావరణ అయిన భూపురంలోని ప్రథమరేఖ ఇందులో ఉండే దేవతలు.

వియతిసహిత శృంగారాదయో నవరసాద్యణిమాదయః

శరీరంలోని నవరసాలు	ప్రథమరేఖలోని దేవతలు
1. శృంగారరసము	అణిమాసిద్ధి
2. హాస్యరసము	లఘిమాసిద్ధి
3. కరుణరసము	గరిమాసిద్ధి
4. రౌద్రరసము	మహిమాసిద్ధి
5. వీరరసము	ఈశిత్వసిద్ధి
6. భయానకరసము	వశిత్వసిద్ధి
7. బీభత్సరసము	ప్రాకామ్యసిద్ధి
8. అద్భుతరసము	ప్రాప్తిసిద్ధి
9. శాంతరసము	సర్వకామసిద్ధి

కామక్రోధలోభమోహమదమాత్సర్య పుణ్యపాపమయా బ్రాహ్మ్యాద్యష్టశక్తయః

భూపురంలోని రెండవరేఖలో ఉన్న ఎనిమిదిమంది దేవతలు సాధకుని శరీరంలోని మనోవికారాలు మొదలైన దేవతలు. వారే బ్రాహ్మి

మనోవికారాలు	ద్వితీయ రేఖలోని దేవతలు
1. కామము	బ్రాహ్మి
2. క్రోధము	మహేశ్వరి
3. లోభము	కౌమారి
4. మోహము	వైష్ణవి
5. మదము	వారాహి
6. మాత్సర్యము	మహేంద్రి
7. పుణ్యము	చాముండ
8. పాపము	మహాలక్ష్మి

ఆధారనవకంముద్రాశక్తయః

సాధకుని శరీరంలోని మూలాధారంనుంచి ద్వాదశాంతంవరకు గల తొమ్మిది స్థానాలు, భూపురంలోని తృతీయరేఖలో గల ముద్రాశక్తులు. వారు

సాధకుని శరీరంలోని స్థానాలు	ముద్రాశక్తులు
1. మూలాధారము	సర్వసంక్షోభిణి
2. స్వాధిష్టానము	సర్వవిద్రావిణి
3. మణిపూరము	సర్వాకర్షిణి
4. అనాహతము	సర్వవశంకరి
5. విశుద్ధిచక్రము	సర్వోన్మాదిని
6. లంబికాగ్రము	సర్వమహాంకుశ
7. ఆజ్ఞాచక్రము	సర్వఖేచరి
8. సహస్రారము	సర్వబీజ
9. ద్వాదశాంతము	సర్వయోని

ద్వితీయావరణ :

పృథివ్యాపస్తేజో వాయ్వాకాశ శ్రోత్ర త్వక్ చక్షుర్జిహ్వా ఘ్రాణవాక్పాణి పాదపాయు ఉపస్థ మనోవికారా షోడశశక్తయః

ద్వితీయావరణలో పంచభూతాలు, జ్ఞానేంద్రియాలు, కర్మేంద్రియాలు, మనస్సుల యొక్క స్వరూపాలే ఆకర్షణ దేవతలు

పంచభూతాలు ఇంద్రియాలు	ఆకర్షణదేవతలు
1. పృథివి	కామాకర్షిణి
2. జలము	బుద్ధ్యాకర్షిణి
3. అగ్ని	అహంకారాకర్షిణి
4. వాయువు	స్పర్శాకర్షిణి
5. ఆకాశము	శబ్దాకర్షిణి
6. కన్ను	రూపాకర్షిణి
7. ముక్కు	గంధాకర్షిణి
8. చెవి	చిత్తాకర్షిణి
9. నాలుక	రసాకర్షిణి
10. చర్మము	ధైర్యాకర్షిణి

11. వాక్కు	స్మృత్యాకర్షిణి
12. పాణి (చేయి)	నామాకర్షిణి
13. పాదము (కాలు)	బీజాకర్షిణి
14. పాయువు (గుదము)	ఆత్మాకర్షిణి
15. ఉపస్థ (రహస్యాంగము)	అమృతాకర్షిణి
16. మనస్సు	శరీరాకర్షిణి

తృతీయావరణ :

వచన దానాగమన విసర్గానంద హానోపాదానోపేక్షాబద్ధయో అనంగ కుసుమాది శక్తియోష్ఠా

తృతీయావరణలో ఉండే అనంగకుసుమ మొదలైన దేవతలంతా శరీరంలోని కర్మేంద్రియాల ధర్మాలు, ప్రవృత్తి, నివృత్తి, ఉపేక్ష.

ఇంద్రియధర్మాలు	తృతీయావరణ దేవతలు
1. వచనము	అనంగకుసుమ
2. దానము	అనంగమేఖల
3. గమనము	అనంగమదన
4. విసర్గము (మూలవిసర్జన)	అనంగమదనాతురా
5. సంభోగము	అనంగరేఖా
6. ప్రవృత్తి	అనంగవేగినీ
7. నివృత్తి	అనంగాంకుశా
8. ఉపేక్ష	అనంగమాలిని

చతుర్థావరణ :

అలంబుసా, కుహు, విశ్వోదరి, వరుణా, హస్తిజిహ్వా, యశస్వతీ, అశ్వనీ, గాంధారీ, పూషా, శంఖినీ, సరస్వతీ, ఇడా, పింగళా, సుషుమ్నా చేతి చతుర్దశ నాద్యః సర్వసంక్షోభిణ్యాది చతుర్దశ దేవతా

ఈ ఆవరణలో ఉండే పద్నాలుగు మంది దేవతలు శరీరంలోని వివిధ నాడులు అవి

శరీరంలోని నాడులు	చతుర్థావరణలోని దేవతలు
1. అలంబుసా	సర్వసంక్షోభిణి
2. కుహూ	సర్వవిద్రావిణి
3. విశ్వోదరి	సర్వాకర్షిణి
4. వరుణా	సర్వాహ్లాదినీ
5. హస్తిజిహ్వా	సర్వసమ్మోహిని
6. యశస్వతీ	సర్వస్తంభినీ
7. అశ్వనీ	సర్వజృంభిణీ
8. గాంధారీ	సర్వవశంకరీ
9. పూషా	సర్వరంజనీ
10. శంఖినీ	సర్వోన్మాదినీ
11. సరస్వతీ	సర్వార్థసాధినీ
12. ఇడా	సర్వసంపత్తిపూరిణి
13. పింగళా	సర్వమంత్రమయీ
14. సుషుమ్నా	సర్వద్వంద్వక్షయంకరీ

పంచమావరణ :

ప్రాణా, అపాన, వ్యానో, దాన, సమాన, నాగ, కూర్మ, కృకర, దేవదత్త, ధనుంజయాది దశవాయవః సర్వసిద్ధిప్రదాది దేవ్యో బహిర్దశారదేవతా

బహిర్దశారంలో ఉండే పదిమంది దేవతలు దశవిధ వాయువులు. అవి

వాయువు	ఆవరణ దేవత
1. ప్రాణవాయువు	సర్వసిద్ధిప్రదాదేవి
2. అపానవాయువు	సర్వసంపత్ప్రదాదేవి
3. వ్యానవాయువు	సర్వప్రియంకరీదేవి
4. ఉదానవాయువు	సర్వమంగళకారిణీదేవి
5. సమానవాయువు	సర్వకామప్రదాదేవి

6. నాగవాయువు	సర్వదుఃఖవిమోచనీదేవి
7. కూర్మవాయువు	సర్వమృత్యుప్రశమనీదేవి
8. కృకరవాయువు	సర్వవిఘ్ననివారిణీదేవి
9. దేవదత్తవాయువు	సర్వాంగసుందరీదేవి
10. ధనుంజయవాయువు	సర్వసౌభాగ్యదాయినీదేవి

షష్ఠావరణ :

ఏతద్వాయుదశక సంసర్గోపాధిబేధేన రేచక, పూరక, శోషక, దాహక, ప్లావకామృతమితి ప్రాణముఖ్యత్వేన పంచవిధోస్తి మనుష్యాణాం మోహకో, దాహకో, భక్ష్య, భోజ్య, లేహ్య, చోష్య, పేయాత్మకం చతుర్విధమన్నం పాచయంత్యేతాః దశవిధకళా సర్వజ్ఞత్వాది అంతర్దశార దేవతాః

అంతర్దశారంలో ఉండే పదిమంది సర్వజ్ఞ మొదలైన దేవతలు, రేచకము మొదలైన వాయువుల గుణములు, భక్ష్యము మొదలైన వివిధాన్నములు.

దశవిధవాయువుల గుణాలు	**షష్ఠావరణ దేవతలు**
1. రేచకము (ఊపిరి విడచుట)	సర్వజ్ఞాదేవి
2. పూరకము (ఊపిరి పూరించుట)	సర్వశక్తిదేవి
3. శోషకము (శోషిల్లుట)	సర్వైశ్వర్యప్రదాయనీదేవి
4. దాహకము (దాహకగుణము)	సర్వజ్ఞానమయీదేవి
5. ప్లావకము (పావకగుణము)	సర్వవ్యాధినివారిణీదేవి
వివిధాన్నములు	
6. భక్ష్యము (తినదగినది)	సర్వాధారస్వరూపిణీదేవి
7. భోజ్యము (భుజింపతగినది)	సర్వపాపహరాదేవి
8. లేహ్యము (నాకి భుజింపతగినది)	సర్వానందమయీదేవి
9. చోష్యము (పీల్చతగినది)	సర్వరక్షాస్వరూపిణీదేవి
10. పేయము (త్రాగతగినది)	సర్వేపిసత్ఫలప్రదాదేవి

సప్తమావరణ :

శీతోష్ణసుఖదుఃఖేచ్ఛా సత్వరజస్తమో గుణా వశిన్యాది శక్తయోష్టౌ

సప్తమావరణలోని ఎనిమిది కోణాలయందు ఉండే వశిన్యాది దేవతలే శీతము, ఉష్ణము మొదలైన శరీరలక్షణాలు.

శరీర లక్షణాలు	**సప్తమావరణలోని దేవతలు**	**శరీర లక్షణాలు**	**సప్తమావరణలోని దేవతలు**
1. శీతము	వశినీ	5. ఇచ్ఛ	అరుణా
2. ఉష్ణము	కామేశ్వరి	6. సత్త్వగుణము	జయనీ
3. సుఖము	మోదిని	7. రజోగుణము	సర్వేశ్వరీ
4. దుఃఖము	విమలా	8. తమోగుణము	కౌళినీ

శబ్దస్పర్శ రూపరసగంధాః పంచతన్మాత్రా పంచపుష్పబాణాః

దేవిచేతిలో ఉన్న బాణాలను చెబుతున్నారు. శబ్ద, స్పర్శ, రూప,రస, గంధాలనబడే పంచతన్మాత్రలే పరమేశ్వరి చేతిలో బాణాలు.

మనః ఇక్షుధనుః, వశ్యోబాణః, రాగః పాశో, ద్వేషోంకుశః

పరమేశ్వరి చేతిలోని ఆయుధాలు సాధకునిలో గల రాగద్వేషాలు.

చెరకువిల్లు	–	సాధకుని మనస్సు
బాణము	–	వశ్యము
పాశము	–	అనురాగము
అంకుశము	–	ద్వేషము

అష్టమావరణ :

అవ్యక్త, మహత్తత్త్వాహంకారాః కామేశ్వరీ, వజ్రేశ్వరీ, భగమాలినీ త్రికోణాగ్ర దేవతాః

ఎనిమిదవ ఆవరణలో ఉండే దేవతలు అవ్యక్త, మహతత్త్వ, అహంకారాలు.

1. అవ్యక్తము – కామేశ్వరి
2. మహత్తత్త్వము – వజ్రేశ్వరి
3. అహంకారము – భగమాలిని

పంచదశతిథిరూపేణ కాలస్య పరిమాణావలోకనం పంచదశ నిత్యాః

ఎనిమిదవ ఆవరణ త్రికోణము. దాని మూడు రేఖలయందు ఐదుగురు చొప్పున పదిహేను మంది దేవతలున్నారు. వీరే నిత్యాదేవతలు. కామేశ్వరీ, భగమాలినీ మొదలైన వారు. వీరే పదిహేను తిథులు అంటే కాలపరిమాణమైన తిథులే – నిత్యాదేవతలు.

నవమావరణ :

శబ్దానురూపాధీర్దేవతాయోః కామేశ్వరీ సదానంద ఘనాపూర్ణా స్వాత్మైకరూపా దేవతా ॥

శ్రీచక్రంలో తొమ్మిదవ ఆవరణ బిందువు. దీనిలో ప్రధానదేవతలు కామేశ్వరీ, కామేశ్వరులు. సాధకుడి ఆత్మయే కామేశ్వరి. బుద్ధి కామేశ్వరుడు. కాబట్టి సాధకుడి ఆత్మ, దేవి రెండూ ఒక్కటే. ఎప్పుడైతే తన ఆత్మ దేవి స్వరూపం అయిందో, అప్పుడు అతడు పరబ్రహ్మ అవుతాడు. దీనినే 'బ్రహ్మాత్మైక్యానుసంధానము' అంటారు. ఇదే జీవన్ముక్తి.

శ్రీచక్రము - బిందువు త్రికోణము :

శ్రీచక్రంలో ప్రధానమైనది బిందువు. ఇది తొమ్మిదవ ఆవరణ. సర్వానందమయ చక్రము. ఇక్కడ శివశక్తులు విహరిస్తుంటారు. **'యోగినీ హృదయం'లో త్రికోణరూపిణీ శక్తిః బిందురూప పరశ్శివః** అని చెప్పటంవల్ల ఈ రెండు ప్రకాశ విమర్శలుగా చెప్పబడ్డాయి.

లలితా త్రిశతి ఫలశృతి, భైరవయామళం వంటి గ్రంథాలలో **త్రికోణే బైందవమ్ శ్లిష్టమ్** అని చెప్పబడింది. అంటే బిందువు త్రికోణంలోనే ఉన్నది అని అర్థం. ఈ విషయాన్ని అందరూ అంగీకరిస్తున్నారు. కౌళసమయాచారాల్లో అర్చనా భేదం మాత్రమే ఉన్నది. కాని బిందువు మాత్రం త్రికోణంలోనే ఉన్నది. అయితే లొల్లా లక్ష్మీధరులు మాత్రం శ్రీచక్రలేఖనంలోనే భేదం చెబుతున్నారు. వీరి ప్రకారం కౌళాచారంలో బిందువు త్రికోణంలో ఉంటుంది. కాని సమయమతంలో బిందువు చతుష్కోణము లేదా షట్కోణంలో ఉంటుంది. బిందువు చంద్రమండలంలో ఉంటుంది. ఆ చంద్రమండలం చతుష్కోణంలో ఉంటుంది అంటారు లక్ష్మీధరులు. అయితే భాస్కరరాయలతోపాటు మిగిలిన వారందరూ కౌళసమయాచారాలు రెండింటి

యందు కూడా బిందువు త్రికోణాలలోనే ఉంటుంది అంటున్నారు. మరి ఆ త్రికోణం ఎక్కడ ఉంటుంది ?

కౌళాచారులు పురుషార్థాలలోని అర్థకామాలకే ప్రాధాన్యత ఇస్తారు. వారికి పారమార్థిక దృష్టి లేదు. షట్చక్రాలలో ఆధార స్వాధిష్ఠాన చక్రాలయందే దేవిని పూజిస్తారు. వీరిలో ఒకతెగవారు ప్రత్యక్ష త్రికోణాన్ని పూజిస్తారు. అంటే స్త్రీ యోనిని ప్రత్యక్ష త్రికోణంగా భావిస్తారు. అందులో ఉన్న మన్మథఛత్రమే బిందువు అని వీరి నమ్మకం. అందుచేతనే వీరి పూజ ఆచారాలు అవైదికము నీతిబాహ్యము. వీరి మతానుసారము ఆధారచక్రంలోనే త్రికోణమున్నది.

కౌళసమయాచారాలను తరచి చూసినట్లైతే, మానవదేహంలో రెండు చోట్ల త్రికోణమున్నదని తెలుస్తోంది. కౌళాచారులు ఆధారచక్రంలో త్రికోణమున్నదని చెప్పగా, సమయాచారులు మస్తకమే త్రికోణము అన్నారు. ఈ రెండు చోట్లా అంటే త్రికోణంలో బిందువున్నదని చెబుతున్నారు. మానవదేహంలో సహస్రదళ పద్మాలు రెండున్నాయి. ఒకటి ఆధారచక్రానికి క్రిందగా, రెండవది ఆజ్ఞాచక్రానికి పైభాగాన

శ్రీచక్రాన్ని షట్చక్రాలతో అనుసంధానం చేసినప్పుడు **'భైరవయామళం'**లో ఈ విధంగా చెప్పారు.

త్రికోణ మష్టకోణం చ దశకోణద్వయం తథా
మనుకోణం చతుష్కోణం చ కోణచక్రాణి షట్క్రమాత్
మూలాధారం తథాస్వాధిష్ఠానం చ మణిపూరకమ్
అనాహతం విశుద్ధాఖ్యా మాజ్ఞాచక్రం విదర్బుధాః ॥

శ్రీచక్రంలోని త్రికోణము మొదలైన చక్రాలు మూలాధారము మొదలైన షట్చక్రాలతో అంతర్భావం పొందుతున్నాయి. గౌడపాదులవారు కూడా తమ **'సుభగోదయస్తుతి'**లో ఇదే విషయాన్ని వివరిస్తూ

త్రికోణంచా ధారం త్రిపురవినుతేష్టారమనఘే
భవేత్స్వాధిష్ఠానం పునరపి దశారం మణిపురం
దశారంతే సంవిత్కమల మథ మన్వస్రక్రముమే
విశుద్ధం స్యాదాజ్ఞా శివ ఇతి తతో బైందవగృహమ్ ॥

ఈ శ్లోకాన్ని మానవదేహము శ్రీచక్రము అన్నచోట వివరించాం. కాని చదువరుల సౌలభ్యంకోసం మళ్ళీ చెప్పుకుంటున్నాం.

1. ఆధారచక్రానికి – త్రికోణంతో ఐక్యత
2. స్వాధిష్ఠానానికి – అష్టకోణంతో ఐక్యత
3. మణిపూరానికి – అంతర్దశారంతో ఐక్యత
4. అనాహతానికి – బహిర్దశారంతో ఐక్యత
5. విశుద్ధిచక్రానికి – చతుర్దశారంతో ఐక్యత
6. ఆజ్ఞాచక్రానికి – అష్టదళము, షోడశదళములతో ఐక్యత
7. సహస్రారానికి – భూపురంతో ఐక్యత

దీనిని బట్టి ఆధారచక్రంలోనే త్రికోణమున్నదని తెలుస్తున్నది. కాని సమయాచారులు **బైందవం బ్రహ్మరంధ్రంచ మస్తకంచ త్రికోణగం** అన్నారు. అంటే బ్రహ్మరంధ్రమే బిందువు. వీరి మతానుసారం మస్తకమే త్రికోణము. అలాగే సమయాచారులలో కొందరి ప్రకారం చంద్రమండలం వృత్తాకారంలో ఉంటుంది. కాబట్టి బిందువు వృత్రంలోనే ఉంటుంది. ఈ విధంగా బిందువు వృత్తంలో ఉన్నదని, చతుష్కోణంలో ఉన్నదని, త్రికోణంలో ఉన్నదని భిన్నవాదనలున్నాయి. భిన్న సంప్రదాయాలున్నప్పుడు గురుసంప్రదాయాన్ని మాత్రమే పాటించాలనేది ఆర్యోక్తి.

మహాచతుష్షష్టి యోగినులు :

శ్రీచక్రముయొక్క బిందువునందు పరదేవత ఉంటుంది. ఆ దేవత ఒక్కొక్క ఆవరణయందు ఎనిమిదిమంది చొప్పున మొత్తం అరవై నాలుగు మంది యోగినులతో సేవించబడుతూ ఉంటుంది. వీరిలో ఒక్కొక్కరికి ఎనిమిదిమంది సేవకులుంటారు. వీరందరూ పరదేవతతో సమానమైన రూప లావణ్యాలు, శక్తులు గలవారు. వీరిలో ఒక్కొక్కరికి కోటిమంది సేవకాగణమున్నది. వీరందరూ పరమేశ్వరిని సేవిస్తుంటారు. ఈ రకంగా పరమేశ్వరి అరవైనాలుగు కోట్లమంది యోగినులతో ఒక ఆవరణలో సేవించబడుతూ ఉంటుంది. మొత్తం మీద 9×8×8=576 కోట్ల యోగినీదేవతలతో సేవించబడుతుంది. అందుకే ఆవిడ **'మహాచతుష్షష్టి కోటియోగినీ గణసేవితా'** అనబడుతోంది.

శ్రీచక్రార్చన చేసేటప్పుడు 'అష్టాష్టకార్చన' కూడా చెయ్యాలి అని కులార్ణవ తంత్రం, శ్రీవిద్యార్ణవ తంత్రాలలో చెప్పబడింది. అష్టాష్టకార్చన అంటే ప్రతి ఆవరణలోనూ ఎనిమిది దిక్కులయందు యోగినీ ద్వంద్వాన్ని పూజించాలి. అంటే భైరవులు ఎనిమిదిమంది, శక్తులు ఎనిమిది. ఇది ద్వంద్వము. వీరికి సేవకులు ఎనిమిది మంది చొప్పున అరవైనాలుగు మంది. ఇక యోగినులు వివరాలకు వచ్చినట్లైతే

1. ప్రథమావరణ : ప్రధానయోగిని **బ్రాహ్మీ.** ఇతర యోగినులు

1. అక్షోంబా, 2. ఋక్షకర్ణాంబా, 3. రాక్షసాంబా, 4. క్షపణాంబా, 5. క్షపాంబా, 6. పింగళాక్ష్యంబా, 7. అక్షపయాంబా, 8. క్షమాంబా

2. ద్వితీయావరణ : ప్రధానయోగిని **మహేశ్వరి.** ఇతర యోగినులు

1. లీలాంబా, 2. లోలాంబా, 3. లుబ్ధాంబా, 4. లుబ్దాంబా, 5. లూకాంబా, 6. లంకేశ్వరాంబా, 7. లోలసాంబా, 8. విమలాంబా

3. తృతీయావరణ : ప్రధానయోగిని **కౌమారి**. ఇతర యోగినులు

1. హుతాశనంబా, 2. విశాలాక్ష్యంబా, 3. బడబాముఖ్యాంబా, 4. హర్షంబా 5. హారయాంబా, 6. క్రోధిన్యంబా, 7. క్రోధిన్యంబా, 8. వరయాంబా

4. చతుర్థావరణ : ప్రధానయోగిని **వైష్ణవి.** ఇతర యోగినులు

1. సంఖ్యాపీఠ సిద్ధాంబా, 2. కరలాంబా, 3. తారాంబా, 4. హృష్టాంబా, 5. హృల్లేకాంబా, 6. దశకుందరాంబా, 7. నవరసాంబా, 8. రససంగ్రాహిణ్యంబా

5. పంచమావరణ : ప్రధానయోగిని **వారాహి**. ఇతర యోగినులు.

1. తాలజంఘాంబా, 2. రక్తాక్ష్యంబా, 3. విద్యుజ్జిహ్వాంబా, 4. కరంకాంబా, 5. మేఘనాదాంబా, 6. ప్రచండౌఘాంబా, 7. కాలకర్ణాంబా, 8. బలప్రదాంబా

6. షష్ఠావరణ : ప్రధానయోగిని **మహేంద్రి.** ఇతర యోగినులు

1. శసాంబా, 2. చంపావళ్యంబా 3. ప్రవాయంబా, 4. శూలసాదికాంబా, 5. పిచువక్త్రాంబా, 6. పిశాచాక్ష్యంబా, 7. పిశితజ్ఞానాంబా, 8. లోలుపాంబా

7. సప్తమావరణ : ప్రధానయోగిని **చాముండ.** ఇతర యోగినులు

1. చామనాసాంబ, 2. వానరాంబ, 3. వాసనాంబా, 4. వికటాస్యాంబా, 5. వాయువేగాంబా, 6. బృహత్కాలాంబా, 7. వికనాంబా, 8. విశ్వరూపిణ్యంబా

8. అష్టమావరణ : ప్రధానయోగిని **మహాలక్ష్మి**. ఇతర యోగినులు

1. యమజిహ్వాంబా, 2. జయన్త్యంబా, 3. దుర్జయాంబా, 4. యమాంతకాంబా, 5. బిడాలాంబా, 6. రేవత్యంబా, 7. పూనాంబా, 8. విజయాంబా

ఈ రకంగా వివిధ ఆవరణలయందు మొత్తం 576 మంది యోగినీ గణాలతో సేవించబడుతూ ఉంటుంది కాబట్టే ఆ పరమేశ్వరి. **'మహాచతుష్షష్టి కోటియోగినీ గణసేవితా'** అనబడుతోంది.

పంచదశీ మహామంత్రము - శ్రీచక్రము :

పరదేవతయొక్క యంత్రరూపం శ్రీచక్రమైతే, మంత్రరూపము పంచదశీ మహామంత్రము. కాబట్టి ఈ రెండూ ఒక్కటే కాని వేరు కాదు. పంచదశీ మహామంత్రము నందలి బీజాక్షరాలవల్లనే శ్రీచక్రము పుట్టింది.

1. మూడు క కారములు, ఈ కారమువలన	– శ్రీచక్రంలోని బిందువు
2. మూడు హ్రీంకారాలవల్ల	– త్రికోణము
3. రెండు హకారములు, ఏకారమువల్ల	– దశారయుగ్మము, చతుర్దశారము
4. రెండు సకారములవల్ల	– అష్టదళము, షోడశదళము
5. మూడు ల కారములవల్ల	– భూపురత్రయము పుట్టినాయి

ఈ రకంగా శ్రీచక్రము పంచదశీ మహామంత్రము నుంచే పుట్టింది.

పంచదశీ మహామంత్రంలో ఉండే అక్షరాలు అసలు తొమ్మిదే. అంటే ఒకసారి వచ్చిన అక్షరాన్ని మళ్ళీ లెక్కించకుండా ఉండాలి. అవి

1. భూమి	– ల	6. కృష్ణమాద్య	– రేఫ
2. చంద్ర	– స	7. మాదన	– క
3. శివ	– స	8. అర్ధచంద్ర	– నాదము
4. మాయా	– ఈ	9. బిందువు	– బిందువు
5. శక్తి	– ఏ		

ఈ తొమ్మిది అక్షరాల సముదాయమే పంచదశీ మహామంత్రము. ఈ అక్షరాలవల్లనే శ్రీచక్రం ఆవిర్భవించింది.

1. లకారము పృథివీబీజము. దీనివల్ల భూపురము పుట్టింది.
2. సకారము చంద్రబీజము. దీనివల్ల షోడశదళం పుట్టింది.
3. హకారము శివ బీజము, అష్టమూర్త్యాత్మకము. దీనివల్ల అష్టదళం పుట్టింది.
4. ఈకారము మాయాబీజము. దీనివల్ల చతుర్దశారము పుట్టింది.
5. ఏకారము శక్తిబీజము. దీనివల్ల బహిర్దశారము వచ్చింది.
6. రకారము అగ్నిబీజము. దీని నుంచి అంతర్దశారము వచ్చింది.
7. కకారము మన్మథబీజము. దీని నుంచి అష్టకోణము వచ్చింది.
8. నాదము త్రిగుణాత్మకము. దీనినుంచి త్రికోణం వచ్చింది.
9. బిందువు పరబ్రహ్మాత్మకము. దీని నుంచి తొమ్మిదవ ఆవరణ అయిన బిందువు వచ్చింది. ఈ రకంగా పంచదశీ మహామంత్రంనుంచే శ్రీచక్రము పుట్టింది.

శ్రీచక్రము-గణేశాది రూపాలు :

పంచదశీ మహామంత్రానికి వివిధ రకాలయిన అర్థాలను వివరిస్తూ భాస్కరరాయల వారు కౌళికార్థంలో శ్రీచక్రానికి గణేశాది రూపాలున్నాయని వివరించారు.

1. గణేశరూపము :

రేఖా దశకోణ గణైర్ఘటనా చక్రే గణేశత్వమ్

శ్రీచక్రానికి గణేశరూపము చెబుతున్నారు. గణములకు అధిపతి కావటంచేత శ్రీచక్రానికి గణేశత్వం వచ్చింది. గణములు అంటే భూపురంలోని మూడు రేఖలు, అష్టదళము, షోడశదళములోని దళాలు, శక్తి చక్రాలలో ఉన్న 45 కోణాలు, ఈ గణాలన్నీ సమూహంగా కలది కాబట్టి శ్రీచక్రానికి గణేశరూపం చెప్పబడింది.

2. యోగినీరూపము :

స్థితిసంహృతి చక్రే ద్వే పద్మే ద్వే వృత్త భూగృహే చ ద్వే
ఏవం షడ్భిర్యోగాత్ శ్రీచక్రం యోగినీ రూపకమ్ ॥

శ్రీచక్రం మూడురకాలుగా విభజించబడుతోంది. 1. సృష్టిచక్రము 2. స్థితిచక్రము3. సంహారచక్రము. ఇందులో

1. అష్టదళము, షోడశదళము, భూపురము	–	సృష్టిచక్రము
2. అంతర్దశారము, బహిర్దశారము, చతుర్దశారము	–	స్థితిచక్రము
3. అష్టకోణము, త్రికోణము, బిందువు	–	సంహారచక్రము

వీటిలో 1. స్థితిచక్రము 2. సంహారచక్రము, 3. అష్టదళము, 4. షోడశదళము, 5. వృత్తాలు, 6. భూపురము. ఈ మొత్తం కలిసి ఆరు. యోగినుల సంఖ్య ఆరు. శరీరంలో షట్చక్రాలున్నాయి. వాటి అధిదేవతలు ఆరుగురు. వారు

1. వజ్రేశ్వరి, 2. వామదేవి, 3. వయోవస్థావివర్జితా, 4. సిద్ధేశ్వరీ, 5. సిద్ధవిద్యా, 6. సిద్ధమాతా వీరినే యోగినులు అంటారు. వారు

1. డాకినీ, 2. రాకినీ, 3. లాకినీ, 4. కాకినీ, 5. సాకినీ, 6. హాకిని

ఈ రకంగా చక్రాలు ఆరు. అక్కడ ఉన్న యోగినులు ఆరు. కాబట్టి శ్రీచక్రానికి యోగినీరూపం చెప్పబడింది.

3. నవగ్రహత్వము :

త్రైలోక్యమోహనాద్యై ర్నవభిశ్చక్రై గ్రహత్వం చ

శ్రీచక్రంలో తొమ్మిది చక్రాలున్నాయి. వీటినే విడివిడిగా ఆవరణలు అంటారు. అవి

1. భూపురము	–	త్రైలోక్య మోహన చక్రము
2. షోడశదళము	–	సర్వాశాపరిపూరక చక్రము
3. అష్టదళము	–	సర్వసంక్షోభణ చక్రము
4. చతుర్దశారము	–	సర్వసౌభాగ్యదాయక చక్రము
5. బహిర్దశారము	–	సర్వార్థసాధక చక్రము
6. అంతర్దశారము	–	సర్వరక్షాకర చక్రము
7. అష్టకోణము	–	సర్వరోగహర చక్రము
8. త్రికోణము	–	సర్వసిద్ధిప్రద చక్రము
9. బిందువు	–	సర్వానందమయ చక్రము

అలాగే గ్రహాలు తొమ్మిది. రవి, చంద్రుడు, కుజుడు, బుధుడు, గురుడు, శుక్రుడు, శని, రాహువు, కేతువు. కాబట్టి శ్రీచక్రానికి గ్రహత్వం వచ్చింది.

4. రాశిస్వరూపము :

పంచ చతుశ్చక్ర్యనలాబిందుః వృత్తంచ భూబింబమ్ ।
ఏవంద్వాదశ సంఖ్యైర్ఘటనా చ్చక్రస్య రాశిత్వమ్ ॥

శ్రీచక్రంలో క్రిందివైపు కోణాలు ఐదు, పైవైపు కోణాలు నాలుగు, వృత్తాలు, భూపురము, బిందువు వెరసి పన్నెండు. మేషాదిరాశులు పన్నెండు.

1. మేషం	5. సింహం	9. ధనుస్సు
2. వృషభం	6. కన్య	10. మకరం
3. మిధునం	7. తుల	11. కుంభం
4. కర్కాటకం	8. వృశ్చికం	12. మీనం

ఈ రకంగా శ్రీచక్రానికి రాసి స్వరూపం చెప్పబడింది.

5. నక్షత్ర స్వరూపం :

వృత్తత్రయ ధరణీత్రయ మన్వశ్రాణాం విభజ్య గణేన సప్తభిరితరై శ్చక్రై శ్చక్రే నక్షత్రరూపత్వమ్ ॥

శ్రీచక్రంలో వృత్తాలు మూడు, భూపురంలో రేఖలు మూడు, చతుర్దశారంలో కోణాలు పద్నాలుగు, ఇతర చక్రాలు ఏడు. అవి బిందువు, త్రికోణము, అష్టకోణము, అంతర్దశారము, బహిర్దశారము, అష్టదళము, షోడశదళము. వెరసి ఇరవై ఏడు. అశ్వని మొదలైన నక్షత్రాలు ఇరవై ఏడు. ఈ రకంగా శ్రీచక్రానికి నక్షత్రరూపం చెప్పబడింది.

ఇలా చెప్పటంచేత చరాచర జగత్తులోని గణాలు, గ్రహాలు, రాశులు, నక్షత్రాలు, శరీరంలోని షట్చక్రాలలోని యోగినులు అన్నీ శ్రీచక్రంతో పోల్చబడ్డాయి. అంటే శ్రీచక్రం ఈ విశాలవిశ్వానికి, విశ్వమానవాళికీ ప్రతీక అని మరోసారి చెప్పబడుతోంది.

శ్రీచక్రము-పూజాఫలం : శ్రీచక్రంలో ఉన్న తొమ్మిది ఆవరణలలోని దేవతలను విడిగా పూజించటాన్నే 'చక్రార్చన' అంటారు అయితే ఏ లోహంతో తయారుచేసిన శ్రీచక్రాన్ని పూజించాలి? అనే అనుమానంకూడా వస్తుంది. **రుద్రయామళం**లో ఈ విషయాన్ని చెబుతూ

తతః కుంకుమసింధూరైః కార్యంయత్నంతు యోగినః
సౌవర్ణే రాజితే తామ్రే స్ఫాటికే వైద్రుమే తథా ।
చక్రే చోక్త విధానేన పూజ్యా దేవీ పరోత్తమైః ॥

కుంకుమ సింధూరాలతో గీసిన శ్రీచక్రాన్ని పూజించినట్లైతే కార్యసిద్ధి కలుగుతుంది. వెండి, బంగారము, రాగి, స్ఫటికము మొదలైన వాటితో తయారుచేసిన శ్రీచక్రాన్ని కూడా అర్చించవచ్చును. **తంత్రరాజం'**లో

రత్నహేమనిరూప్యేవా తామ్రే వృషథి చక్రమాత్
కృత్వా చక్రస్య నిర్మాణం స్థాపయేత్ పూజయేదపి
లక్ష్మీకాంతి యశః పుత్ర ధన ఆరోగ్యాది సిద్ధయే ॥

బంగారము, వెండి, రాగి, గండకీశిల (సాలగ్రామాశిల)లతో చేసిన శ్రీచక్రాన్ని అర్చించనట్లైతే పుత్ర, ధన ధాన్యాభివృద్ధి, కీర్తి, ఆరోగ్యము సిద్ధిస్తాయి.

'రత్నసాగరం' అనే గ్రంథంలో

యావజ్జీవం సువర్ణే స్యాద్రూప్యే ద్వావింశతి ప్రియే
తామ్రే ద్వాదశకం వర్షం తదర్ధం భూర్జపత్రకే ॥

బంగారంతో చేసిన శ్రీచక్రాన్ని జీవితాంతం పూజించవచ్చు. అది ఎంత కాలమైనా పనికి వస్తుంది. వెండితో చేసిన చక్రాన్ని ఇరవైరెండు సంవత్సరాలు అర్చించవచ్చు. రాగితో చేసిన దాన్ని పన్నెండు సంవత్సరాలు అర్చించవచ్చు. భూర్జరీ పత్రంమీద వ్రాసిన చక్రాన్ని ఆరు సంవత్సరాలు అర్చించవచ్చు. **'లక్షసాగరం'** అనే గ్రంథంలో ఏ రకమైన చక్రాన్ని అర్చిస్తే ఏ ఫలితం వస్తుందో చెప్పబడింది.

భూమౌసింధూర రజసారచితం సర్వకామదమ్ ।
సువర్ణరచితం యంత్రం సర్వరాజవశంకరమ్ ॥
రజతేనకృతం యంత్రం ఆయురారోగ్య కామదమ్ ।
తామ్రేతురచితం యంత్రం సర్వైశ్వర్య ప్రదమ్ మతమ్ ॥
క్లుప్తం మరకతేయంత్రం సర్వశత్రు వినాశనమ్ ।
లోహత్రయోద్భవం యంత్రం సర్వసిద్ధికరమ్ మతమ్ ॥

నేలమీద సింధూరంతో శ్రీచక్రాన్ని గీసి అర్చించినట్లైతే సర్వకార్యసిద్ధి కలుగుతుంది. బంగారంతో చేసిన యంత్రాన్ని అర్చిస్తే రాజవశ్యం కలుగుతుంది. వెండి యంత్రాన్ని అర్చిస్తే ఆయురారోగ్యాలు కలుగుతాయి. రాగి యంత్రమైతే సర్వైశ్వర్య ప్రదము. మరకతం (పచ్చ)తో చేసిన యంత్రం శత్రునాశనము. మూడు లోహాలతో (వెండి, బంగారము, రాగి) చేసిన యంత్రాన్ని అర్చిస్తే సర్వకార్యసిద్ధి కలుగుతుంది.

శ్రీచక్రాన్ని అర్చిస్తే అన్ని కోరికలు తీరతాయి. లోకంలో సిరిసంపదలతోను, అధికారంతోను ఉన్నవారందరూ శ్రీచక్రాన్ని అర్చించినవారే. ఇది మహాలక్ష్మీపురము. సర్వదేవతామయమైన శ్రీచక్రాన్ని అర్చిస్తే అష్టసిద్ధులు, సర్వశక్తులు, జ్ఞానము, మోక్షము అన్నీ లభిస్తాయి. శ్రీచక్రంలోని నవావరణలు, జగత్తులోని ఒక్కొక్క దానికి ప్రతీక.

1. భూపురం – భూలోక, భువర్లోక, సువర్లోకాలకు ప్రతీక
2. షోడశదళం – చంద్రకళలకు ప్రతీక
3. అష్టదళం – అష్టమూర్తులకు ప్రతీక
4. చతుర్దశారం – చతుర్దశభువనాలకు ప్రతీక
5. బహిర్దశారం – దశావతారాలకు ప్రతీక
6. అంతర్దశారం – అగ్నికళలకు ప్రతీక
7. అష్టకోణము – అష్టవసువులకు ప్రతీక
8. త్రికోణం – త్రిమూర్తులు, త్రిశక్తులు, త్రిగుణాలు, షోడశ నిత్యలు, తిథులు, అక్షర సమామ్నాయము. ఈరకంగా జగత్తంతా త్రికోణంలోనే ఉంది.
9. బిందువు – పరమేశ్వరస్వరూపం తేజోమయమైన కాంతిబింబం.

ఈ రకంగా శ్రీచక్రము చరాచర జగత్తుకూ, విశ్వమానవాళికీ ప్రతీక. శ్రీచక్రాన్ని అర్చిస్తే చరాచర జగత్తునంతటినీ అర్చించినట్లే విశ్వమానవాళినంతటినీ అర్చించినట్లే. అందుచేతనే శ్రీచక్రాన్ని అర్చించినవారికి ఇహము, పరము ఏది కావాలంటే అది లభిస్తుంది.

శ్రీచక్రార్చన

శ్రీచక్రంలోని దేవతలనందరిని అర్చించటాన్నే చక్రార్చన అంటారు. శ్రీచక్రంలో తొమ్మిది ఆవరణలున్నాయి. ప్రతి ఆవరణలోనూ దేవతలున్నారు. ఆ దేవతలనందర్ని పేరు పేరునా అర్చించటాన్నే చక్రార్చన అంటారు. 'వామకేశ్వర తంత్రం'లో చెప్పిన ఖడ్గమాలను గనక చూసినట్లైతే శ్రీచక్రంలో ఉండే దేవతలందరూ అందులో చెప్పబడ్డారు. శ్రీచక్రంలో ఎన్ని ఆవరణలున్నాయి? ఆ ఆవరణలలో దేవతలు ఎవరు? ముద్రాశక్తులు ఏవి ? చక్రేశ్వరి ఎవరు ? ఈ రకంగా అన్ని విషయాలూ ఖడ్గమాలలో చెప్పబడ్డాయి. కాబట్టే శ్రీవిద్యలో ఖడ్గమాలకు అత్యంత ప్రాముఖ్యత ఇవ్వటం జరిగింది. తొమ్మిది ఆవరణలనూ విడివిడిగా అర్చించకపోయినప్పటికీ, ప్రతిరోజూ ఖడ్గమాలతో గనక శ్రీచక్రాన్ని అర్చించినట్లైతే తొమ్మిది ఆవరణలను విడివిడిగా అర్చించిన ఫలితం. అంటే చక్రార్చన చేసిన ఫలితం కలుగుతుంది.

చక్రార్చనలో రకాలు : చక్రార్చన అంటే భూపురం దగ్గర మొదలు పెట్టి బిందువుదాకా గాని, బిందువు దగ్గర మొదలుపెట్టి భూపురందాకా గాని తొమ్మిది ఆవరణలలో దేవతలను అర్చించటము. ఈ అర్చన మూడు రకాలుగా ఉంటుంది.

1. సృష్టిపూజ 2. స్థితిపూజ 3. సంహారపూజ

1. సృష్టి పూజ : శ్రీచక్రంలోని తొమ్మిదవ ఆవరణ అయిన బిందువులో పరమేశ్వరుడున్నాడు లేక శివశక్తులున్నారు. అక్కడి నుండి ఒక్కొక్కటిగా పంచభూతాలు, తన్మాత్రలు ఉద్భవించినాయి. అంటే సృష్టి జరిగింది. కాబట్టి బిందువు దగ్గర మొదలుపెట్టి భూపురం వరకు చేసే పూజను (శివాదిక్షితి పర్యంతము) సృష్టి పూజ అంటారు. మేరుప్రస్తారానికి సృష్టిపూజ చెయ్యాలి అని గతంలో చెప్పబడింది.

2. స్థితి పూజ : శ్రీచక్రంలోని అంతర్దశారము దగ్గర మొదలుపెట్టి భూపురం వరకు, ఆ తరువాత అష్టకోణము దగ్గర నుంచి బిందువు వరకూ చేసేది స్థితిపూజ. భూప్రస్తారం మీద గృహస్తులు స్థితి పూజను చెయ్యాలని చెప్పటం జరిగింది.

3. సంహార పూజ : సంహారము అంటే ఈ సృష్టి అంతా నాశనమయిపోయి జగత్తు అంతా పరబ్రహ్మలో లీనం కావటం. దీనినే ముక్తి అంటారు. ఈ పద్ధతిలో

భూపురం దగ్గర పూజ మొదలుపెట్టి బిందువుతో పరిసమాప్తి చేస్తారు. సంహార పూజ కైలాస ప్రస్తారం మీద చెయ్యాలి అని చెప్పబడుతోంది.

ఈ రకంగా సృష్టి స్థితి సంహార క్రమాల్లో శ్రీచక్రాన్ని అర్చించటం జరుగుతుంది. అయితే మనకు దొరికే గ్రంథాలన్నిటిలోనూ భూపురం దగ్గర నుండి బిందువు వరకు మాత్రమే అంటే సంహార క్రమంలోనే అర్చన కనిపిస్తున్నది. దీనికి కారణము చక్రార్చన చేసేటప్పుడు సృష్టి స్థితి సంహార క్రమాలు మూడింటిలోనూ అర్చన చెయ్యాలి. స్థితి క్రమాన్ని వదలివేసినప్పటికీ, మిగిలిన రెండు క్రమాల్లోనూ అర్చన చెయ్యాలి. అర్చన ఎప్పుడూ సంహారాంతంగానే ఉండాలి. అంటే ముందు సృష్టి క్రమంలో చేసి ఆ తరువాత సంహారక్రమంలో అర్చన చెయ్యాలి. లేకపోతే ఒక్క సంహార క్రమంలోనే అర్చన చెయ్యవచ్చు. అంతేగాని ఒక్క సృష్టిక్రమంలోనో, స్థితి క్రమంలోనో అర్చన చెయ్యరాదు. ఈ కారణంచేతనే గ్రంథాలలో సంహార క్రమంలో అర్చన ఇవ్వబడింది. ప్రతిసారీ మూడు క్రమాల్లో అర్చన సామాన్యులకు సాధ్యం కాదు కాబట్టి, అర్చన సంహారాంతంగానే ఉండాలి, కాబట్టి గ్రంథాలలో సంహార క్రమంలోనే అర్చన ఇవ్వబడింది. అదే ప్రస్తుతం ఆచరణలో కూడా ఉన్నది.

ప్రతి ఆవరణలోని దళాలు, కోణాలు అన్నింటిలోనూ ఉన్న దేవతలందరినీ బీజాక్షర సహితంగా నామాలతో అర్చించాలి. ఈ ఆవరణలకు ముద్రాశక్తులు కూడా ఉన్నాయని ముందే చెప్పబడింది. కాబట్టి ముద్రాశక్తులను కూడా పూజించాలి. ముద్రలు వేయటం రాకపోతే ఆ సమయంలో ప్రత్యామ్నాయంగా నమస్కారం చేయవచ్చును. ఆవరణ పూజ కొన్నిచోట్ల ఎడమ నుంచి కుడికి, కొన్నిచోట్ల కుడి నుంచి ఎడమకు చెయ్యాలి. దాని వివరాలు బొమ్మలతో సహా ఇవ్వబడ్డాయి. సాధకుల సౌలభ్యం కోసం 1, 2, అని వరుస సంఖ్యలు కూడా ఇవ్వబడ్డాయి. ప్రతి ఆవరణలోనూ దేవతలను అర్చించి ధూప దీప నైవేద్యములు సమర్పించిన తరువాత అమ్మవారి ఎడమచేతిలో ఉదకము వదలాలి. ఆవరణ పూజ అయిన తరువాత ఆ యొక్క ఆవరణ దేవతా సహితముగా శ్రీచక్ర నగర సామ్రాజ్ఞి అయిన లలితా పరాభట్టారికకు నమస్కరించాలి.

అష్టాష్టకార్చన : చక్రార్చన పూర్తి అయిన తరువాత బలి ప్రదానము ముందు అష్టాష్టకార్చన చెయ్యాలని కులార్ణవతంత్రంలో చెప్పబడింది. అష్టభైరవులను, అష్టమాతృకలను ద్వంద్వముగా చేసి ఈ అర్చన చేస్తారు. అంటే ఒక్కొక్క ఆవరణకూ ఎనిమిది దిక్కుల యందు ఎనిమిది మిధునముల పూజ చెయ్యాలి. ఈ రకంగా బిందువు కాకుండా మిగిలిన ఎనిమిది ఆవరణలకు అంటే 64 మంది మిధునములను పూజించాలి.

గురుమండలము

విద్యకు గురువు అనేవాడు ముఖ్యుడు. 'న గురోరధికం తత్త్వం న గురో రధికం తపః' అని చెప్పబడింది. గురువును మించిన తత్త్వజ్ఞానము గాని, తపస్సుగాని లేవు. గురువు సాక్షాత్తూ పరబ్రహ్మ స్వరూపుడు. గురువుకు, భగవంతుడికి భేదం లేదు. ఇహలోకంలో గురువు, పరలోకంలో దైవం. కంటికి కనిపించే ప్రత్యక్ష దైవమే గురువు. లలితా సహస్రంలో చెప్పినట్లుగా

స్వాత్మానందలవీభూత బ్రహ్మాద్యానంద సంతతిః

అనగా తమదైన ఆత్మానందము తృణీకరించగల మహదానందమే బ్రహ్మజ్ఞానము అని తెలుసుకున్నవాడే గురుస్థానానికి అర్హుడు. అతడే బ్రహ్మవాది, ఆనందపద సంకేతికుడు. అతడే ఉపదేశము చెయ్యటానికి అర్హుడు కాబట్టి దీక్ష తీసుకునే ముందే పై అర్హతలున్న వ్యక్తిని ఎన్నుకోవాలి. అయితే అర్హత గురువుకే కాదు, దీక్ష తీసుకునే శిష్యుడికి కూడా ఉండాలి. లేకపోతే అపాత్రదానమవుతుంది.

పరదేవతా జపం చెయ్యాలన్నప్పటికీ ముందుగా గురుత్రయానికి నమస్కరించాలి. అదే విధంగా చక్రార్చనలో కూడా మండలాన్ని అర్చించాలి. ఇక్కడ అర్చించవలసినది గురుత్రయాన్ని మాత్రమే కాదు, గురుమండలాన్ని అని గుర్తించాలి.

గురుత్రయము : స్వగురు, పరమగురు, పరమేష్ఠి గురువులు.

గురుమండలము : అంటే దివ్యౌఘ, సిద్ధౌఘ, మానవౌఘ అనబడే గురు పరంపర. దీనినే "ఓఘత్రయము" అంటారు. శ్రీవిద్యా గురుపరంపరలో దీన్ని వివరించటం జరిగింది. అయితే శ్రీచక్రంలో గురుమండలాన్ని ఎక్కడ ఉంచాలి అనే దాని మీద భిన్నాభిప్రాయాలున్నాయి.

తతశ్చాన్తస్త్రికోణేపి గురుపంక్తిం త్రిధాస్థితామ్॥

అని 'నిత్యాషోడశికార్ణవము' అనే గ్రంథంలో చెప్పబడింది. దీని ప్రకారము శ్రీచక్రమందలి త్రికోణ భుజములందే ఓఘత్రయాన్ని అనగా గురుమండలాన్ని ఏర్పాటు చెయ్యాలి. 'మంత్రరత్నాకరం'లో ఈ విధంగా చెప్పబడింది.

బిందు త్రికోణయోర్మధ్యే త్రిభంగీ భిర్గురూన్యజేత్ ।

దివ్యౌఘాశ్చాపి సిద్ధౌఘా మానవౌఘాస్త్రిదాహితే ॥

శ్రీచక్రమందలి బిందువు, తరువాత ఉన్న త్రికోణముల మధ్య మూడు వరుసలలో గురుమండలాన్ని ఉంచాలి. 'తంత్రసారం'లో ఈ విధంగా చెప్పబడింది.

మధ్యప్రాక్త్ర్యస్రమధ్యే హి గురుపంక్తి స్త్రిధాస్థితా ।

విమలాజయినీ మధ్యే' అని చెప్పబడింది. వశిన్యాది దేవతలలో నాల్గవది విమలా దేవత, ఐదవది అరుణా దేవత, ఆరవది జయినీ దేవత. కాబట్టి **'విమలే జయినీ మధ్యే'** అనగా ఐదవ కోణమయిన అరుణా దేవి స్థానము. ఇది సాధకుడి ఎదురుగా ఉన్న శ్రీచక్రానికి వెనక వైపున ఉంటుంది.

అసలు ఈ ఓఘత్రయము అనేది వామాచార సంప్రదాయంలోనిది మాత్రమే అనే వాదన కూడా ఉన్నది.

ఈ రకంగా గురుపంక్తిని ఏర్పాటు చెయ్యటంలో భిన్న సంప్రదాయాలున్నాయి. అటువంటప్పుడు గురుసంప్రదాయాన్ని మాత్రమే పాటించాలని ఆర్యోక్తి. అయినప్పటికీ దక్షిణామ్నాయ శారదా పీఠమయిన శృంగేరీ, కంచి కామకోటి పీఠాధిపతుల ఆమోదము పొందిన పద్ధతినే ఇక్కడ వ్రాయటం జరుగుతున్నది. అది

విమలాజయినీ మధ్యే అరుణా వాగ్దేవతా సమీపే ।

పంక్తిత్రయేణ స్థితం ఓఘత్రయాత్మకం గురుమండలమ్ యజేత్ ॥

అనగా అష్టకోణ చక్రంలో విమలా, జయినీ వాగ్దేవతల మధ్యన అరుణా వాగ్దేవతా సమీపంలో ఓఘత్రయాత్మకమైన గురుమండలాన్ని ఏర్పాటు చెయ్యాలి.

ఇక్కడ గురుమండలాన్ని మూడు రేఖలతో ఏర్పాటు చెయ్యాలి. వాటిలో

ప్రధమ రేఖ మీద - దివ్యౌఘులను
ద్వితీయ రేఖ మీద - సిద్ధౌఘులను
తృతీయ రేఖ మీద - మానవౌఘులను అర్చించాలి. అదే విధంగా
ప్రధమ రేఖ మీద - పరమేష్ఠి గురువును
ద్వితీయ రేఖ మీద - పరమ గురువును
తృతీయ రేఖ మీద - స్వ గురువును ఆయా మంత్రాలతో అర్చించాలి

61. శ్రీదేవీ ఖడ్గమాలా స్తోత్రరత్నమ్

హ్రీంకారాసనగర్భితానలశిఖాం సౌః క్లీం కళాం బిభ్రతీం
సౌవర్ణాంబరధారిణీం వరసుధా ధౌతాం త్రినేత్రోజ్జ్వలామ్
వందేపుస్తక పాశమంకుశధరాం స్రగ్భూషితాముజ్జ్వలాం
త్వాంగౌరీం త్రిపురాం పరాత్పరకళాం శ్రీచక్రసంచారిణీమ్.

అస్య శ్రీ శుద్ధశక్తిమాలామహామంత్రస్య, ఉపస్థేంద్రియా ధిష్ఠాయీ వరుణాదిత్య ఋషిః దైవీ గాయత్రీచ్ఛందః సాత్విక కకార భట్టారక పీఠస్థిత కామేశ్వరాంక నిలయా మహాకామేశ్వరీ శ్రీ లలితా పరాభట్టారికా దేవతా, ఐం బీజం క్లీం శక్తిః సౌః కీలకం, మమఖడ్గ సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః మూలమంత్రేణ షడంగన్యాసం కుర్యాత్,

ధ్యానము : తాదృశం ఖడ్గమాప్నోతి యేనహస్త స్థితేన వై ।
అష్టాదశ మహాద్వీప సమ్రాడ్భోక్తా భవిష్యతి ॥

ఆరక్తాభాం త్రినేత్రా మరుణిమ వసనాం రత్నతాటంకరమ్యాం ।
హస్తాంభోజైస్సపాశాంకుశ మదన ధనుస్సాయ కైర్విస్ఫురంతీం ।
ఆపీనోత్తుంగ వక్షోరుహ కలశలుఠత్తార హారోజ్జ్వలాంగీం ।
ధ్యాయేదంభోరుహస్థా మరుణిమవసనా మీశ్వరీ మీశ్వరాణామ్ ॥

లమిత్యాది పంచపూజాం కుర్యాత్, యథాశక్తి మూలమన్త్రం జపేత్.

న్యాసము :

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఐం క్లీం సౌః ఓం నమస్త్రిపురసుందరి హృదయదేవి, శిరోదేవి, శిఖాదేవి, కవచదేవి, నేత్రదేవి, అస్త్రదేవి.

షోడశ నిత్యలు :

కామేశ్వరి, భగమాలిని, నిత్యక్లిన్నే, భేరుండే, వహ్నివాసిని, మహావజ్రేశ్వరి శివదూతి త్వరితే కులసుందరి, నిత్యే, నీలపతాకే, విజయే, సర్వమంగళే, జ్వాలామాలిని, చిత్రే మహానిత్యే పరమేశ్వర పరమేశ్వరి

గురుమండలం :

మిత్రేశమయి, షష్ఠీశమయి, ఉడ్డీశమయి, చర్యానాథమయి, లోపాముద్రామయి, అగస్త్యమయి, కాలతాపనమయి, ధర్మాచార్యమయి, ముక్తకేశీశ్వరమయి, దీపకళా నాథమయి, విష్ణుదేమయి, ప్రభాకర దేవమయి, తేజో దేవమయి, మనోజ దేవమయి, కళ్యాణ దేవమయి, వాసుదేవమయి, రత్నదేవమయి, శ్రీరామానందమయి.

ప్రథమావరణలో ప్రథమరేఖలోని దేవతలు :

అణిమాసిద్ధే, లఘిమాసిద్ధే, గరిమాసిద్ధే, మహిమాసిద్ధే, ఈశిత్వసిద్ధే, వశిత్వసిద్ధే, ప్రాకామ్యసిద్ధే, భుక్తిసిద్ధే, ఇచ్ఛాసిద్ధే, ప్రాప్తిసిద్ధే, సర్వకామసిద్ధే.

ప్రథమావరణలో ద్వితీయరేఖలోని దేవతలు :

బ్రాహ్మి, మాహేశ్వరి, కౌమారి వైష్ణవి వారాహి, మాహేంద్రి, చాముండే, మహాలక్ష్మి,

ప్రథమావరణలో తృతీయరేఖలోని దేవతలు :

సర్వసంక్షోభిణి, సర్వవిద్రావిణి, సర్వాకర్షిణి, సర్వవశంకరి, సర్వోన్మాదిని సర్వమహాంకుశే, సర్వఖేచరి, సర్వబీజే, సర్వయోనే, సర్వత్రిఖండే, త్రైలోక్య మోహన చక్రస్వామిని, ప్రకటయోగిని.

ద్వితీయావరణలోని దేవతలు :

కామాకర్షిణి, బుద్ధ్యాకర్షిణి, అహంకారాకర్షిణి, శబ్దాకర్షిణి, స్పర్శాకార్షిణి, రూపాకర్షిణి, రసాకర్షిణి, గంధాకర్షిణి, చిత్తాకర్షిణి, ధైర్యాకర్షిణి, స్మృత్యాకర్షిణి, నామాకర్షిణి, బీజాకర్షిణి, ఆత్మాకర్షిణి, అమృతాకర్షిణి, శరీరాకర్షిణి, సర్వాశా పరిపూరక చక్రస్వామిని, గుప్తయోగిని.

తృతీయావరణలోని దేవతలు :

అనంగకుసుమే, అనంగమేఖలే, అనంగమదనే, అనంగమదనాతురే, అనంగరేఖే, అనంగవేగిని, అనంగాంకుశే అనంగమాలిని, సర్వసంక్షోభణ చక్రస్వామిని, గుప్తతరయోగిని.

చతుర్థావరణలోని దేవతలు :

సర్వసంక్షోభిణి, సర్వవిద్రావిణి, సర్వాకర్షిణి, సర్వాహ్లాదిని, సర్వసమ్మోహిని, సర్వస్తంభిని, సర్వజృంభిణి, సర్వవశంకరి, సర్వరంజని, సర్వోన్మాదిని, సర్వార్థసాధికే, సర్వసంప్తిపూరణి, సర్వమంత్రమయి, సర్వద్వంద్వ క్షయంకరి, సర్వసౌభాగ్యదాయక చక్రస్వామిని, సంప్రదాయ యోగిని.

పంచమావరణలోని దేవతలు :

సర్వసిద్ధిప్రదే, సర్వసంపత్ప్రదే సర్వప్రియంకరి, సర్వమంగళకారిణి, సర్వకామప్రదే, సర్వదుఃఖ విమోచని, సర్వమృత్యుప్రశమని, సర్వవిఘ్న నివారిణి, సర్వాంగసుందరి, సర్వసౌభాగ్యదాయిని, సర్వార్థ సాధక చక్రస్వామిని, కుళోత్తీర్ణయోగిని.

షష్ఠావరణలోని దేవతలు :

సర్వజ్ఞే సర్వశక్తే సర్వైశ్వర్యప్రదాయిని సర్వజ్ఞానమయి సర్వవ్యాధి వినాశిని, సర్వాధార స్వరూపే, సర్వపాపహరే, సర్వానందమయి, సర్వరక్షా స్వరూపిణి, సర్వేప్సిత ఫలప్రదే, సర్వ రక్షాకరచక్ర స్వామిని, నిగర్భయోగిని.

సప్తమావరణలోని దేవతలు :

వశిని, కామేశ్వరి, మోదిని, విమలే, అరుణి జయిని, సర్వేశ్వరి, కౌళిని, సర్వరోగహర చక్రస్వామిని, రహస్యయోగిని.

అష్టమావరణలోని దేవతలు :

బాణిని, చాపిని, పాశిని, అంకుశిని, మహాకామేశ్వరి మహావజ్రేశ్వరి, మహా భగమాలిని, సర్వసిద్ధిప్రద చక్రస్వామిని, అతిరహస్యయోగిని.

నవమావరణలోని దేవత :

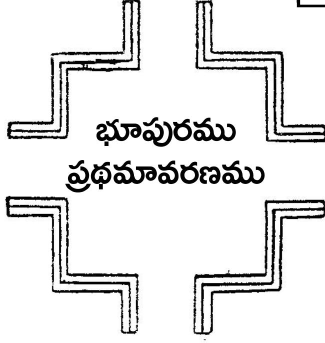
శ్రీశ్రీ మహాభట్టారికే, సర్వానందమయ చక్రస్వామిని పరాపర రహస్యయోగిని,

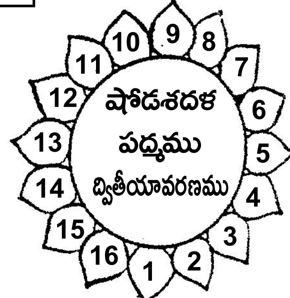
నవావరణల అధిదేవతలు :

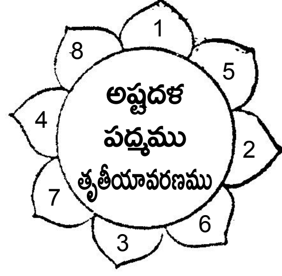
త్రిపురే, త్రిపురేశి, త్రిపురసుందరి, త్రిపురవాసిని త్రిపురా శ్రీః త్రిపురమాలిని, త్రిపురాసిద్ధే, త్రిపురాంబ, మహా త్రిపుర సుందరి.

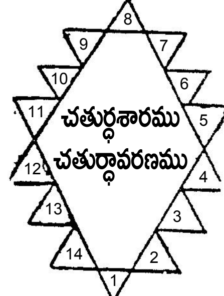
మహామహేశ్వరి, మహామహారాజ్ఞి, మహామహాశక్తే, మహామహా గుప్తే, మహా మహాజ్ఞప్తే, మహామహానందే, మహామహాస్కంధే, మహామహాశయే మహామహా శ్రీచక్రనగర సామ్రాజ్ఞి ! నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః.

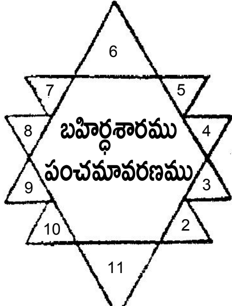
నవావరణలు

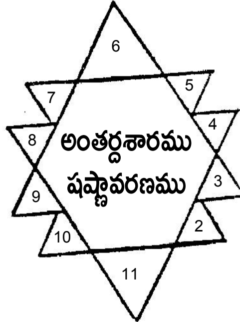

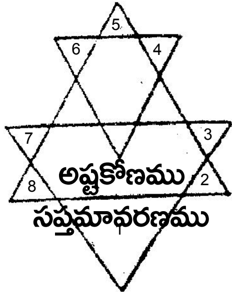

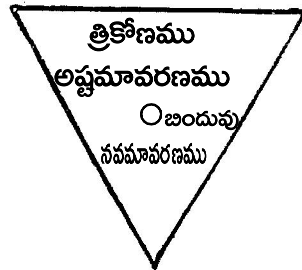

6. కౌళ సమయాచారాలు

భారతదేశంలో అనాదిగా అనేకానేక దేవతలను పూజించటం, ఉపాసన చెయ్యటం జరుగుతున్నది. సాధకులు తమయొక్క కోరికల ననుసరించి గురువు ఆదేశానుసారము ఉపాసన చేస్తుంటారు. శ్రీవిద్యా సంప్రదాయంలో యతులకు, గృహస్థులకు కలిపి పది గురుపరంపరలున్నాయి. అవి 1. గిరి, 2. సాగర, 3. భారతి, 4. పురి, 5. అరణ్య, 6. తీర్థ, 7. ఆనంద, 8. నాథ, 9. తీర్థ, 10. ఆశ్రమ వీరందరి ఆచార వ్యవహారాల్లో తేడాలున్నాయి. ఇవి కాక ఇంకా అనేక రకాల ఆచారాలు ఉన్నాయి.

1. కౌళాచారులు – వీరు ఆధారచక్రాన్ని పూజిస్తారు.
2. క్షపణికులు – స్త్రీ యోనిని పూజిస్తారు. పూర్వాదితంత్రాలు వీరికి ప్రమాణాలు.
3. కాపాలికులు – పంచామృతతంత్రం వీరికి ప్రామాణికము
4. దిగంబరులు – రూపభేదము, భూతోడ్డారము, కులాసారము, కులోడ్డీశము, కులచూడామణి, సర్వజ్ఞానోత్తరము, మహాకాళిమతము, అరుణేశము, మోదినీశము మొదలైన తంత్రాలు వీరికి ప్రామాణికాలు.
5. ఇతిహాసులు – భైరవయామళము వీరికి ప్రామాణికము.
6. వామాచారులు – వీరు తంత్రవాదులు వామకేశ్వరతంత్రం వీరికి ప్రామాణికము
7. సమయాచారులు – వీరు బ్రహ్మవాదులు వీరికి శుభాగమపంచకము ప్రమాణము.

వీరిలో కాపాలికులు, దిగంబరులు, ఇతిహాసులు మొదలైనవారు, పరమేశ్వరునికి జంతుబలులు, నరబలులు ఇస్తారు. ఈ రకంగా తమ కోరికలు తీరతాయని వీరి నమ్మకం. వీరు కాళి, స్మశానభైరవిలాంటి ఉగ్రదేవతలను అర్చిస్తారు. మన కథలలో ఉండే మాంత్రికులు ఈ కోవకు చెందినవారే. వీరంతా ఐహికవాంఛల సాధనకోసం పరమేశ్వరిని అర్చిస్తారు. ఈరకంగా సాధకులందరూ ఐహికంలో కూరుకుపోతున్నారు.

అందుచేతనే పరమేశ్వరి పరమేశ్వరుణ్ణి అడుగుతోంది. **చతుషష్ట్యాతంత్రైః సకలమతి సంధాయ భువనమ్** ఓ పరమేశ్వరా ! నా భక్తులను ఉద్ధరించాలనే కోరికతో 64 తంత్రాలను వెల్లడి చేశావు. వాటివల్ల పండితులుకూడా అజ్ఞానాంధకారంలో పడిపోతున్నారు. వాళ్ళని ఉద్ధరించటానికి ఏదైనా మోక్షసాధనమైన ఒక తంత్రాన్ని చెప్పవలసినది. అని అడిగింది. గౌడపాదులవారి **సుభగోదయస్తుతి**లోని 18వ శ్లోకంలో

చతుష్షష్టి స్తంత్రాణ్యపి కులమతం నిందితమభూ
ద్యదేతన్మిశ్రాఖ్యం మతమపి భవే న్నిందితమిహ
శుభాభ్యాః పంచైతాః శ్రుతిసరణిసిద్ధాః ప్రకృతయోః
మహావిద్యాస్తానాం భవతి పరమార్థో భగవతీ ॥

శాక్తేయంలో కౌళాచారులకు అరవైనాలుగు, మిశ్రమాచారులకు ఎనిమిది తంత్రాలున్నాయి. సమయాచారులకు మాత్రం **"శుభాగమపంచకము"** ప్రామాణికము

ఈ శ్లోకాన్ని బట్టి లోకంలో కామ్యవాదులు, మోక్షవాదులు అని రెండు రకాల వారున్నారు. వీరి ఆచారాలను, సంప్రదాయాలను బట్టి వీరిని మూడురకాలుగా చెప్పవచ్చు.

1. కౌళాచారులు 2. మిశ్రమాచారులు 3. సమయాచారులు. సగుణ బ్రహ్మను గురించి చెప్పే తంత్రశాస్త్రాలను ఆగమాలు అంటారు. వీటిని సమిష్టిగా తంత్రశాస్త్రం అంటారు. ఆగమాలు మూడు రకాలు. అవి. 1. వైష్ణవాగమాలు, 2. శైవాగమాలు 3. శక్త్యాగమాలు. వీటిలో శక్తిని జగన్మాతగా చెప్పే ఆగమాలను శక్త్యాగమాలు అంటారు. వీటిలో

1. సాత్విక ఆగమాలను – తంత్రాలనీ
2. రాజస ఆగమాలను – యామళాలు అనీ
3. తామస ఆగమాలను – డామరాలు అని అంటారు.

1. కౌళాచారులు : చతుర్విధ పురుషార్థాలలో వీరు అర్థకామాలకే ప్రాధాన్యత నిస్తారు. వీరికి బాహ్యపూజయేకాని అంతఃపూజ లేదు. వీరు ఆధారచక్రంలో దేవిని పూజిస్తారు. కౌళాగమాలుగా పిలువడే అరవైనాలుగుఆగమాలు వీరికి ప్రామాణికాలు. ఈ అరవైనాలుగుఆగమాలు దేవీపూజకు ఉత్తమమైనవి అని చతుశ్శతిలో చెప్పబడింది.

చతుష్షష్టిశ్చతంత్రాణి మాత్రుణాముత్తమానిచ
మహామాయాశంబరంచ యోగినీజాలశంబరం ॥
తత్త్వశంబరకం చైవ భైరవాష్టకమేవచ
బహురూపాష్టకం చైవ యమళాష్టకమేవచ ॥
చంద్రజ్ఞానం మాలినీంచ మహాసమ్మోహనం తథా
వామజుష్టం మహాదేవం వాతులమ్ వాతులోత్తమమ్ ॥
హృద్భేదం తంత్రభేదం చ గుహ్య తంత్రంచ కామికమ్ ।
కలానాదం కలాసారం తథాన్యత్ కుండికామత్ ॥
మతోత్తరం చ వీణాఖ్యం త్రోతలం త్రోతలోత్తరమ్
పంచామృతం రూపభేదం భూతోడ్డామరమేవచ ॥
కులసారం కులోడ్డీశం కులచూడామణిస్తథా
సర్వజ్ఞానోత్తరం చైవ మహాకాళీ మతం తథా ॥
అరుణేశం మోదినీశం నికుంతేశ్వర మేవ చ ।
పూర్వపశ్చిమ దక్షంచ ఉత్తరంచ నిరుత్తరమ్ ॥
విమలం విమలోద్ధంచ దేవీమత మతః పరమ్ ॥

ఈ రకంగా అరవైనాలుగు తంత్రాలు పరమేశ్వరిని గురించి చెప్పబడ్డాయి. ఇవన్నీ అవైదికములు, నీతిబాహ్యములు. ఇవి లోకంలో మహాజ్ఞానులైన విద్వాంసులను కూడా వంచించి భ్రష్టులను చేస్తాయి. అవి

1. మహామాయాశాంబరము : మాయాప్రపంచాన్ని నిర్మింపజేసే తంత్రము. దీనివల్ల ఉన్నది లేనట్లు, లేనిది ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది.

2. యోగినీజాల శాంబరము : ఇదికూడా మాయా ప్రధానమైన విద్యయే.

3. తత్త్వశాంబరము : ఇంద్రజాల మహేంద్రజాల విద్యలకు సంబంధించినది.

4-11. భైరవాష్టకము : ఇవి మొత్తం ఎనిమిది తంత్రాలు.

1) సిద్ధభైరవ, 2. వటుక భైరవ 3. కాలభైరవ, 4. కాలాగ్ని భైరవ, 5. కంకాళ భైరవ, 6. యోగినీ భైరవ, 7. మహాభైరవ, 8. శక్తిభైరవ ఇవన్నీ నిధి నిక్షేపాలను కనుక్కోవటానికి ఉపయోగిస్తారు.

12-19. బహురూపాష్టకము : ఇవి ఎనిమిది రూపాలు గల శక్తితంత్రాలు. అవైదికములు. అవి వరుసగా 1. బ్రాహ్మీ, 2. మాహేశ్వరి, 3. కౌమారి, 4. వైష్ణవి, 5. వారాహి, 6. మాహేంద్రి, 7. నారసింహి, 8. చాముండ

20-27 యమళాష్టకము : కామ్యసిధ్యంబకు 'యామళ' అని పేరు. కామ్యసిద్ధాంబ ప్రతిపాదితమైన తంత్రాలకు యామళాష్టకము అని పేరు. ఇవి అవైదికములు. భైరవ యామళము, రుద్రయామళము ఇందులో చెప్పబడ్డాయి.

28. చంద్రజ్ఞానము : కాపాలిక మతసంబంధమైన చంద్రజ్ఞానవిద్య. సమయాచారంలోనిది కాదు.

29. మాలినీ తంత్రము : దీన్ని మాలినీవిద్యాతంత్రము అని కూడా అంటారు. సముద్రయానం గురించి చెబుతుంది.

30. మహాసమ్మోహనము : మేల్కొన్న వారిని నిద్రపోయినట్లుగా మైకంలో ముంచెత్తుతుంది. 14 సంవత్సరాల బాలుడి నాలుక ఇందులో ప్రధానపాత్ర వహిస్తుంది. అందుకే ఇది అవైదికము.

31-32. వామజుష్ట, మహాదేవ తంత్రాలు : ఇవి వామాచారినికి సంబంధించినవి.

33-35 వాతులము, వాతులోత్తరము, కామికా తంత్రాలు : వీటిలో ఆకర్షణ మొదలైన ప్రక్రియలున్నాయి. వీటిలో కొంత భాగము అవైదికము.

36. హృద్భేధ తంత్రము : దీనిలో షట్చక్రభేదన, సహస్రదళ పద్మము వివరించబడ్డాయి. అయితే వామాచార పద్ధతిలో ఉన్నాయి.

37-38. తంత్రభేదము, సహ్యాతంత్రము : ఈ తంత్రాలలో మారణ విద్యలు చెప్పబడ్డాయి.

39. కలావాద తంత్రము : ఇందులో చంద్రకళల ప్రతిపాదన చెప్పబడింది. పరదారాగమనము చెప్పటంవల్ల ఇది నిషేధము.

40. కలాసార తంత్రము : దీనిలో వర్ణముల ఆధిక్యత చెప్పబడింది. వామాచార సంప్రదాయము.

41. కుండికామతము : ఇది ఘటికాసిద్ధి హేతువు. ఘటిక అంటే పానపాత్ర.

42. మతోత్తరము : ఇందులో రససిద్ధి చెప్పబడింది.

43. వీణాఖ్యా తంత్రము : వీణ అనేది ఒక యక్షిణి పేరు. ఈ తంత్రాన్ని ఉపాసిస్తే వీణ అనే యక్షిణీ సిద్ధి కలుగుతుంది. ఇది సంభోగయక్షిణి.

44. త్రోతల తంత్రము : ఇందులో ఘటికాసిద్ధి, అంజనసిద్ధి, పాదుకాసిద్ధి చెప్పబడ్డాయి.

45. త్రోతలోత్తరమ్ : 576 కోట్ల మంది యోగినుల దర్శనము చేయించేది.

46. పంచామృత తంత్రము : అమృతము, మృత్యులేమి గురించి చెప్పబడింది.

47-51 రూపభేదము, భూతోడ్డారము, కులాసారము, కులోడ్డీశము, కులచూడామణి : ఈ తంత్రాలు మారణ హేతువులు.

52-56 సర్వజ్ఞానోత్తరము, మహాకాళిమతము, అరుణేశము, మోదినీశము, నికుంరేశ్వరము : ఇవి కాపాలిక, దిగంబర మతాలకు చెందినవి.

57-64. పూర్వ, పశ్చిమ, దక్షిణ, ఉత్తర, నిరుత్తర, విమలము, విమలోక్థము, దేవీమతము : ఈ ఎనిమిది తంత్రాలు దిగంబర క్షపణిక మతాలకు చెందినవి.

ఈ తంత్రాలన్నీ ఐహిక ఫలాన్ని ఇస్తాయి. అవైదికములు, నీతిబాహ్యములు. కాబట్టి పనికిరావు.

కౌళాచారులు షట్చక్రాల్లో ఆధారచక్రాన్ని పూజిస్తారు. కుః అంటే పృథివీ తత్త్వము. అది షట్చక్రాలలోని ఏ చక్రమందు ఉంటుందో, దాన్ని కులము అంటారు. ఇది ఆధారచక్రంలో ఉంటుంది. శ్రీచక్రానికి బాహ్యపూజ చేసేవారు కేవలం కామ్యసిద్ధి కోసమే చేస్తారు. అందుకే వీరు పృథివీ తత్త్వాత్మకమైన ఆధారచక్రాన్ని పూజిస్తారు. కాబట్టి వీరి పూజను కౌళము అనీ వీరి ఆచారాన్ని కౌళాచారము అనీ అంటారు.

వీరు శ్రీచక్రాన్ని భూర్జరీపత్రము, పట్టువస్త్రము, బంగారు లేక వెండి రేకుమీద వ్రాసి దాన్ని ఆరాధిస్తారు. దీనిని కౌళపూజ అంటారు.

షట్చక్రాల్లోని ఆధార, స్వాధిష్ఠానాలు అంధకార బంధురాలు. వాటియందు కౌళులకే అధికారం వుంది. భైరవ యామళంలో

చతుర్భి శ్శివచక్రైశ్చ శక్తిచక్రైశ్చ పంభిః ।
నవ చక్రైశ్చ సంసిద్ధం శ్రీచక్రం శివయోర్వపుః ॥
త్రికోణ మష్టకోణం చ దశకోణ ద్వయం తథా ।
చతుర్దశారం చైతావి శక్తిచక్రాణి పంచ చ ॥
బిందు శ్చాష్టదళం పద్మం పద్మం షోడశపత్రకమ్ ।
చతురశ్రంచ చత్వారి శివచక్రాణ్యనుక్రమాత్ ॥

నాలుగు శివచక్రాలు, ఐదు శక్తిచక్రాలతో ఉన్న చక్రాన్నే శ్రీచక్రం అంటారు. దీనిలో త్రికోణము, అష్టకోణము, అంతర్దశారము, బహిర్దశారము, చతుర్దశారము అనే ఐదు శక్తిచక్రాలు. బిందువు, అష్టదళము షోడశదళము, భూపురము అనే నాలుగు శివచక్రాలు ఉన్నాయి.

ఆధారచక్రమే త్రికోణము. దానిలో బిందు ఉన్నది అని ప్రసిద్ధి. కౌళమతానుసారము త్రికోణమే బిందు స్థానం. ఆ బిందువే త్రికోణమందు ఆరాధింప దగినది. అందుకే కౌళులు త్రికోణాన్ని పూజిస్తారు. ఈ త్రికోణము రెండు రకాలుగా ఉంటుంది.

1. శ్రీచక్రంలో మధ్య ఉన్న త్రికోణము
2. సుందరాంగి అయిన స్త్రీయొక్క ప్రత్యక్షయోని.

కౌళాచారుల్ని రెండు రకాలుగా విభజించవచ్చు.

1. పూర్వకౌళులు 2. ఉత్తరకౌళులు

పూర్వకౌళులు శ్రీచక్రాన్ని భూర్జరీపత్రము, పట్టువస్త్రము, బంగారము లేదా వెండి రేకుమీద వ్రాసి దానిలోని త్రికోణాన్ని పూజిస్తారు. ఉత్తరకౌళులు స్త్రీయొక్క ప్రత్యక్ష యోనిని పూజిస్తారు. వీరికి శివుడనేవాడు ప్రత్యేకంగా లేడు.

ఈ రెండు రకాల పూజలూ బాహ్యపూజలే. అందుచేత వారికి ఆధారచక్రమే పూజనీయమవుతుంది. అందులో ఉండే కుండలినీ శక్తినే కౌళిని అంటారు. త్రికోణపూజలో కౌళినియే ఉపాశ్య.

ఆధారచక్రంలో కుండలినీశక్తి సర్పాకారం ధరించి తోకను నోటితో కరచి పట్టుకున్నట్లుగా ఉంటుంది. నిద్రావస్థలో ఉన్నప్పటికీ కుండలినీ శక్తి పూజింపతగినదే. అందుకే ఆ పూజను తామిశ్రమకము అంటారు. ఆధార స్వాధిష్టానాలు అంధకారబంధురాలు. వాటిమీద కౌళాచారులకు మాత్రమే అధికారం ఉంది. కుండలినీ ప్రబోధం ఎప్పుడు కలుగుతుందో, ఆ క్షణంలోనే కౌళులకుముక్తి కలుగుతుంది. అందుకనే కౌళులను **"క్షణముక్తులు"** అంటారు. కౌళులకు త్రికోణంలో భైరవీభైరవులు పూజనీయులు.

జపాకుసుమ సంకాశౌ మదఘూర్ణితలోచనౌ
జగతః పితరౌవందే భైరవీ భైరవాత్మకౌ ॥

సాధకులు వారితో ఐక్యము పొందటం అనేది ముఖ్యం. అందుకనే బిందువును పూజించేటప్పుడు స్త్రీ పురుషులు భైరవాకారమైన దిగంబరత్వాన్ని ఆశ్రయించి, అంటే వారు దిగంబరులై పూజ చేస్తారు. వామాచార ప్రవృత్తి ననుసరించి మధు, మత్స్య, మాంసాలతో సమారాధన చేస్తారు.

ఉత్తరకౌళులు స్త్రీయోనిలోని మన్మథఛత్రాన్ని బిందువుగా భావించి పూజిస్తారు. అందుకే అది అవైదికము, నీతి బాహ్యము అని చెప్పబడింది.

కౌళులు పరమేశ్వరుణ్ణి నవాత్మకుడు లేదా నవవ్యూహాత్మకుడు అంటారు. ఈ నవవ్యూహాలను **కామకలావిద్య**లో ఈ విధంగా చెప్పబడింది.

కాలవ్యూహః కులవ్యూహో నామవ్యూహ స్తథైవచ
జ్ఞానవ్యూహ స్తథా చిత్తవ్యూహ స్స్యాత్తదనంతరమ్ ॥
నాదవ్యూహ స్తథా బిందు వ్యూహస్స్యాత్తదనంతరమ్
కలావ్యూహస్తథా జీవవ్యూహస్స్యాదితితే నవ ॥

1. కాలవ్యూహము : నిమిషము మొదలు కల్పాంతము వరకు ఉన్న కాలము యొక్క సముదాయము.

2. కులవ్యూహము : ఎరుపు, తెలుపు, నీలము మొదలైన రంగులను గురించి తెలిపేది.

3. నామవ్యూహము : ప్రపంచంలోని ప్రాణులయొక్క పేర్లను తెలిపేది.

4. జ్ఞానవ్యూహము : ఇంద్రియాల ద్వారా ప్రపంచాన్ని గురించి తెలుసుకొనే జ్ఞానము.

5. చిత్తవ్యూహము : అహంకారము, చిత్తము, బుద్ధి, మహత్తత్త్వము, మనస్సు అను అహంకార పంచకము గురించి తెలిపేది.

6. నాదవ్యూహము : రాగము, ఇచ్ఛ, కృతి, ప్రయత్నము, మాయశుద్ధవిద్య, మహేశ్వరుడు, సదాశివుడు, పరాపశ్యంతి, మధ్యమ, వైఖరిలను గురించి తెలిపేది.

7. బిందువ్యూహము : ఆధారాది షట్చక్రాల సంఘము.

8. కళావ్యూహము : యాభై కళలై వర్గ స్వరూపములైన అక్షరముల గురించి తెలిపేది.

9. జీవవ్యూహము : భోక్తలగు జీవుల సమూహము.

నవవ్యూహాత్మకోదేవః పరానంద పరాత్మకః
నవాత్మా భైరవోదేవో భుక్తి ముక్తి ప్రదాయకః ।
పరానంద పరాశక్తిః చిద్రూపాఽఽనందభైరవీ
తయోర్యదా సామరస్యం జగదుత్పద్యతే తదా ॥

పరానందుడు, పరాత్మకుడు అను భైరవుడు నవవ్యూహాత్మకుడు. ఆయనే భక్తి, ముక్తి ప్రదాత. పరానందమైన పరాశక్తి చిద్రూప అయిన ఆనందభైరవి అవుతుంది. ఈ భైరవీ భైరవులకు సామరస్యము ఎప్పుడు కలుగుతుందో అప్పుడు జగదుత్పత్తి జరుగుతుంది.

భుజంగాకార రూపేణ మూలాధారం సమాశ్రితా ।
శక్తిః కుండలినీ నామబిసతంతు నిభాఽఽశుభా ॥

మూలకందం ఫణాగ్రేణ దష్ట్వా కమలకందవత్ ।
ముఖేన పుచ్ఛం సంగృహ్య బ్రహ్మరంధ్రం సమాశ్రితా ॥
పద్మాసన గత స్వస్థో గుద మాకుంచ్యసాధకః ।
వాయుమూర్ధ్వగతిం కుర్వన్ కుంభకావిష్టమానసః ॥
వాయ్వాఘాత వశా దగ్నిః స్వాధిష్ఠానగతో జ్వలన్ ।
జ్వలనాఘాత పవనాఘాతై రున్నిద్రితోఽహిరాట్ ॥
రుద్రగ్రంథిం తతో భిత్త్వా విష్ణుగ్రంథిం భిన త్త్యతః ।
బ్రహ్మగ్రంథించ భిత్త్వైవ కమలాని భినత్తి షట్ ॥
సహస్రకమలే శక్తిః శివేన సహమోదతే ।
సాచావస్థా పరా జ్ఞేయా సై వనిర్వృతి కారణమ్ ॥

సర్పాకారములతో భగవతి ఆధారచక్రంలో కుండిలినీ శక్తియై మెరుపు తీగవలె ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది. సాధకుడు మడమను గుదస్థానంలో సంధించి శ్వాసను పైకి వదులుతూ ప్రాణాయామం చేయాలి. అప్పుడు స్వాధిష్ఠానంలో అగ్నిప్రజర్విల్లి కుండలినీశక్తి మేల్కొంటుంది. అంతట ఆ శక్తి బ్రహ్మగ్రంథి, విష్ణుగ్రంథి, రుద్రగ్రంథులను భేదించుకుని సహస్రారం చేరి శివునితో సంతోషం పొందుతుంది. ఆ స్థితిలో ఉన్న దేవియే పరాశక్తి. నిత్య సుఖకారిణే అంటే కుండలినీ ప్రబోధం కలిగితేనే దేవి సాక్షాత్కారం జరుగుతుంది.

కౌళులు నాలుగు దళాలుగల ఆధారచక్రాన్ని, ఆరు దళాలు కల స్వాధిష్ఠానంతో అంతర్భూతం చేసి పూజిస్తారు. ఈ రకంగా ఆధారస్వాధిష్ఠానాలను అనుసంధానం చెయ్యటం వలన వారికి షట్చక్ర అనుసంధానం చేసిన ఫలం కలుగుతుంది.

పాశాంకుశౌ తదీయౌతు రాగద్వేషాత్మకౌ స్మృతౌ
శబ్ద స్పర్శాదయో బాణాః మనస్తస్యాభవద్ధనుః ।
కరణేంద్రియచక్రస్థాం దేవీం సంవిత్స్వరూపిణీమ్
విశ్వాహంకార పుష్పేణ పూజయే త్సర్వసిద్ధిభాక్ ॥

సాధకుడు తన రాగద్వేషాలను దేవి పాశాంకుశాలుగా, తన మనస్సును దేవి చేతిలోని ధనుస్సుగా పంచతన్మాత్రలు దేవి బాణాలుగా భావించి అహంకారమను పుష్పముచే దేవిని పూజించినట్లైతే అతడికి సర్వసిద్ధులు కలుగుతాయి.

కుండలినీ శక్తి :

ధ్యాయేత్ కుండలినీం దేవీం స్వయంభూలింగ వేష్టినీమ్
శ్యామాం సూక్ష్మాం సృష్టి రూపాం సృష్టి స్థితి లయాత్మికామ్
విశ్వాతీతామ్ జ్ఞానరూపాం చింతయే దూర్ధ్వ వాహినీమ్"
"ధ్యాయేత్ కుండలినీం దేవీ మిష్టదేవస్వరూపిణీమ్
సదా షోడశవర్షీయాం పీనోన్నతపయోధరామ్
నవయౌవన సంపన్నాం సర్వాభరణ భూషితామ్
పూర్ణచంద్రప్రభాం రక్తాం సదా చంచలలోచనామ్ ॥

కంకాళ మాలినీ తంత్రంలో కుండలినీ వర్ణన

కోటిచంద్ర ప్రతీకాశాం పరబ్రహ్మ స్వరూపిణీమ్
చతుర్భుజాం త్రిణేత్రాం చ వరదాభయకరాంతథా ।
తథా పుస్తకవీణాంచధారిణీం సింహవాహినీమ్
గచ్ఛంతీం స్వాసనాం భీమాం నానారూప ధరాత్మికామ్ ॥

స్వయంభూలింగము పైన చిత్కళా శక్తి ఉన్నది. ఆమెయే పరమేశ్వరి. కలారూపిణి. సృష్టికార్యచతుర. సూక్ష్మ నిత్యానంద పీయూషధారాధర. ఆమె తేజస్సు చేతనే ఈ బ్రహ్మాండము వెలుగుచున్నది. రుద్రయామళంలో కుండలినీ స్తవము ఈ విధంగా ఉంది.

జన్మోద్ధార విరక్షిణీహ తరుణీ వేదాది బీజాదిమా
నిత్యం చేతసి భావ్యతే భువికదా సద్వాక్య సంచారిణీ ।
మాంపాతు ప్రియదాస భావకపదం సంఘాతయే శ్రీధరే !
ధాత్రి!త్వం స్వయ మాదిదేవ వనితా దీనాతిదీనం పశుమ్ ॥

ఓ పరాత్పరీ ! శివుని అర్ధాంగి అయిన ఓ పార్వతీ ! నీవు సర్వకాల సర్వావస్థల లోను ఉపనిషద్ వాక్యముల యందు సంచరిస్తుంటావు. ఓంకార స్వరూపిణివి. నిత్యయౌవనవు. మానవుల జన్మలనుద్ధరించటానికి సదా మెలుకువతో ఉంటావు. అట్టి నిన్ను ఎల్లప్పుడు నేను ధ్యానం చేస్తుంటాను.

రక్తాభామృతచంద్రికా లిపిమయీ సర్పాకృతి ర్నిద్రితా
కుండల్యా కులమార్గ ముక్తనగరీ మాయా కుమార్గా శ్రియా ।
యద్యేవం భజతి ప్రభాత సమయే మధ్యాహ్నకాలే థవా
నిత్యం యఃకులకుండలీ జప పదాంభోజం ససిద్ధోభవేత్ ॥

తల్లీ నీవు రక్తవర్ణముతో ప్రకాశిస్తూ సర్పాకృతిలో నిద్రిస్తున్నావు. నీవు జాగ్రదావస్థలోకి వచ్చినప్పుడు నీ కరుణా దృక్కులు నామీద ప్రసరింపచేయుము.

సిద్ధార్థీ నిజదోషవిత్ స్థలగతి ర్వ్యాయీయతే విద్యయా
కుండల్యా కులమార్గ ముక్తనగరీ మాయా కుమార్గా శ్రియా ।
యద్యేవం భజతి ప్రభాత సమయే మధ్యాహ్నకాలే థవా
నిత్యం యఃకులకుండలీ జప పదాంభోజం ససిద్ధోబవేత్ ॥

దేవీ ! కుండలినీ శక్తిగా ఉన్న నీ పాదాలను త్రిసంధ్యల యందు ఎవరైతే సేవిస్తారో వారు సిద్ధులౌతారు.

వాయ్వాకాశ చతుర్దతే ఉ తి విమలే వాంఛాపలాన్యాలకే
నిత్యంసంప్రతి నిత్యదేహ ఘటితా సాంకేతితా భావితా ।
విద్యాకుండలమానినీ స్వజననీ మాయా క్రియా భావ్యతే
మైసైః సిద్ధకులోద్భవైః ప్రణతిభిః సత్‌స్తోత్రకైః శంభుభిః ॥

నీవు విద్యాస్వరూపిణివి మాయా స్వరూపిణివి. క్రియాస్వరూపిణివి. జగన్మాతవు. పంచభూతాలతో కూడిన ఈ బ్రహ్మాండము నీ శరీరంగా సిద్ధులు భావిస్తుంటారు.

వాతాశంక విమోహినీతి బలవచ్ఛాయాపటోద్గామినీ
సంసారాది మహాసుఖప్రహననే ! తత్రస్థితా యోగినీ ।

సర్వగ్రంధి విభేదినీ స్వభుజగా సూక్ష్మాతిసూక్ష్మాపరా

బ్రహ్మజ్ఞాన వినోదినీ కులకుటీ రాఘాతనీ భావ్యతే ॥

అమ్మా ! నీవు భుజంగాకారముతో ఉండి, గ్రంధిభేదనము చేసి సాధకుడు సుఖమని భావించే సంసార బంధనాలను త్రెంచివేసి బ్రహ్మజ్ఞానమందించే పరాశక్తివి.

వందే శ్రీకులకుండలీం త్రివలిభిః సాంగైః స్వయంభూప్రియాం

ప్రావేష్ట్యాంబర చిత్తమధ్య చపలా బాలాబలానిష్కలా ।

యాదేవీ పరిమాతి వేదవదనా సంభావనీ తాపినీ

ఇష్టానాంశిరసి స్వయంభూ వనితా సంభావయామి క్రియామ్ ॥

వేదస్వరూపమైన ఓ దేవీ ! ఆకాశమనే మనస్సున మెరుపులా ప్రకాశిస్తుంటావు. నీ ఉపాసకులకు, సాధకులకు క్రియాశక్తివి.

వాణి కోటి మృదంగ నాద మదనా నిశ్రేణి కోటిధ్వనిః

ప్రాణేశీ ప్రియతామమూల కమనోల్లాసైక పూర్ణాననా ।

ఆషాఢోద్భవ మేఘరాజి జనిత ధ్వాంతాన నా స్థాయినీ

మాతాసా పరిపాతు సూక్ష్మపరగా మాం యోగినాం శంకరీ ॥

నీ ముఖము నుండి అనేకమైన వాగ్విశేషములు, అనంతమైన వాద్యములతో సమానమైన ధ్వని విశేషములు వినవస్తుండగా, సూక్ష్మమార్గంలో సంచరిస్తూ యోగీశ్వరులకు కూడా సుఖాన్నిచ్చే ఓ తల్లీ ! మమ్ము కాపాడుదువుగాక.

త్వామాశ్రిత నరా ప్రజంతి సహసా వైకుంఠ కైలాసయో

రానందైకవిలాసినీం శశిశతానాందాననాం కారణామ్ ।

మాతః శ్రీకులకుండలీ ప్రియకవే ! కాలీ కలోద్దీపనే !

తత్ స్థానం ప్రణమామి భద్రవనితే ! మాముద్ధరత్వం పథే ॥

నిన్ను ఆశ్రయించి కైలాస, వైకుంఠములందు ఆనందముగా ఉన్న నిన్ను, నీ ఉపాసకులు చేరగలుగుతున్నారు. వేలకొలది చంద్రులతో సమానమైన కాంతులతో ప్రకాశించే ముఖము గల ఓ మంగళ స్వరూపిణీ, జగత్కారణభూతురాలవైన నీకు నమస్కరించుచున్నాను. నన్ను ఉద్ధరింపుము.

ఆధారచక్రానికి కొద్దిగా పైభాగాన స్వయంభూలింగానికి మూడున్నర చుట్లు చుట్టుకుని సర్పాకారంలో కుండలినీ శక్తి అధోముఖంగా నిద్రిస్తూ ఉంటుంది. సాధకుడు యమనియమాదుల వల్ల పరిశుద్ధుడై గురువు దగ్గర ఉపదేశం పొంది, కుండలినీ ప్రబోధము ఏ విధంగా చెయ్యాలో తెలుసుకోవాలి. కుండలినీ శక్తిని గురించి దాదాపుగా అన్ని తంత్రాలలోనూ చెప్పటం జరిగింది. వామకేశ్వర తంత్రంలో:

భుజంగాకార రూపేణ మూలాధారం సమాశ్రితా ।

శక్తిః కుండలినీ నామబిసతంతు నిభాఽఽశుభా ॥

మూలకందం ఫణాగ్రేణ దృష్ట్వా కమలకందవత్ ।

ముఖేన పుచ్ఛం సంగృహ్య బ్రహ్మరంధ్రం సమాశ్రితా ॥

పద్మాసన గత స్వస్థో గుద మాకుంచ్యసాధకః ।

వాయుమూర్ధ్వగతిం కుర్వన్ కుంభకావిష్టమానసః ॥

వాయ్వాఘాత వశా దగ్నిః స్వాధిష్ఠానగతో జ్వలన్ ।

జ్వలనాఘాత పవనాఘాతై రున్నిద్రితోఽహిరాట్ ॥

రుద్రగ్రంథిం తతో భిత్త్వా విష్ణుగ్రంథిం భిన త్త్యతః ।

బ్రహ్మగ్రంథించ భిత్త్వైవ కమలాని భినత్తి షట్ ॥

సహస్రకమలే శక్తిః శివేన సహమోదతే ।

సాచావస్థా పరా జ్ఞేయా సై వనిర్వృతి కారణమ్ ॥

తంత్రసారంలో కూడా ఈ విషయాన్ని వివరించటం జరిగింది.

కుండల్యేవ భవే చ్ఛక్తి స్తాంతు సంచాలయే ద్బుధః ।

స్వస్థానా దాభ్రువోర్మధ్యం శక్తి చాలన ముచ్యతే ॥

మూలాధారాది షట్చక్రం శక్తిస్థాన ముదీరితం ।

కంఠాదుపరి మూర్ధాంతం శాంభవ స్థాన ముచ్యతే ॥

మూలాధారే ధ్వనిం శ్రుత్వా ప్రబుద్ధా శక్తి కుండలీ ।

జ్వల త్పావకసంకాశా సూక్ష్మతేజ స్స్వరూపిణీ ॥

శక్తిః కుండలినీ నామ బిసతంతు నిభాశుభా ।
సాచ విద్యుల్లతాకారా బ్రహ్మద్వారం మనోమయమ్ ॥
ముఖేనాచ్ఛాద్యతద్ద్వారం ప్రసుప్తా పరమేశ్వరీ ।
సార్ధత్రివలయాకారా గ్రంధిత్రయ విభేదినీ ॥
వృథ్వ్యాప్య చక్రద్వితయం రుద్రగ్రంధి పదోదితం ।
వహ్ని సూర్యమయం చక్రద్వయం తేజోమయం మహత్ ॥
విష్ణుగ్రంధి పదేనోక్తం తైజసం సర్వసిద్ధిదం ।
వాయ్వాకాశ ద్వయీరూపం చక్రద్వితయ ముత్తమమ్ ॥
బ్రహ్మగ్రంధి పదేనోక్త మంగళాయతనం మహత్ ॥

కుండలినీశక్తి ఆధారచక్రంలో, నోటితో తోకను పట్టుకున్న సర్పాకారంలో నిద్రిస్తూ ఉంటుంది. చంద్రకిరణాల వల్ల స్రవించే అమృతపుధారలే దానికి ఆహారం. నిద్రావస్థలో ఉన్న కుండలినీ శక్తిని లేపగలిగితే భగవత్సాక్షాత్కారమౌతుంది. సాధకుడు వజ్రాసనంలో కూచుని, చేతులను తొడలమీద ఉంచుకుని ఖేచరీ ముద్రతో ఏకాగ్రత సాధించి కాలి మడమతో గుదస్థానాన్ని తన్ని పట్టి, గాలి పూరించి కుంభించాలి. ఆ తరువాత గుదస్థానము కూడా కుంభించి అపాన వాయువును స్థంభింపచెయ్యాలి. అప్పుడు వాయువును పైకి లాగాలి. ఆ విధంగా లాగేటప్పుడు మూలాధార కర్ణికలో ఉన్న కామవాయువును వామావర్తముగా త్రిప్పాలి. అలా చెయ్యటంవల్ల కామాగ్ని ప్రజ్వరిల్లి కుండలినీ శక్తి మేల్కొంటుంది. అప్పుడు కూర్చ బీజముతో కుండలినీ శక్తిని ఊర్ధ్వదిశగా నడిపించాలి.

సాధకుడు కాలిమడమతో గుదస్థానాన్ని తన్ని పట్టి వాయువును కుంభించినప్పుడు వాయువు ఊర్ధ్వముఖంగా బయలుదేరి చంద్ర సూర్యుల గమనాన్ని అవుతుంది. చంద్రుని గమనము ఎప్పుడైతే ఆగిపోయిందో, అప్పుడు అమృతం స్రవించదు. అమృతధారలు లేకపోవటం చేత నిరాహార అయిన కుండలిని మేల్కొని సుషుమ్నానాడి ద్వారా ఊర్ధ్వముఖంగా బయలుదేరుతుంది.

ఆ రకంగా బయలుదేరిన కుండలినీ శక్తి షట్చక్రాలను భేదించుకుని, గ్రంధిత్రయాన్ని దాటి, పంచబ్రహ్మలను అధిగమించి సహస్రారం చేరి, సహస్రదళ కమలాన్ని నోటితో కరచి పట్టుకుంటుంది. అప్పుడు చంద్రమండలం నుంచి అమృతపుధారలు స్రవించి శరీరంలోని డెబ్బైరెండువేల నాడీమండలాన్ని తడుపుతాయి.

మూలాధారము అంధకారబంధురము స్వాధిష్ఠానము, మణిపూరము మిశ్రమ లోకములు అనాహతము జ్యోతిర్లోకము విశుద్ధి చంద్రలోకము ఆజ్ఞాచక్రము సుధాలోకము సహస్రారమే చంద్రమండలము.

వెన్నుపూసకు 'మేరుదండము' అని పేరున్నది. దాని మధ్యలో సుషుమ్నా నాడి త్రినాడీ స్వరూపంగా ఉంటుంది. మేరుదండానికి ఎడమవైపున ఇడ, కుడివైపున పింగళనాడులున్నాయి. సుషుమ్న మధ్యలో వజ్ర అనునాడి ఉన్నది. ఇది శిరస్సు వరకు వ్యాపించి ఉంటుంది. వజ్రము మధ్యన చిత్రిణి అనే నాడి ఉన్నది. దాన్ని ఆధారంగా చేసుకుని షట్కమలాలు ప్రకాశిస్తున్నాయి. చిత్రిణీ మధ్యలో కంఠమునుండి పరమశివ పర్యంతము బ్రహ్మనాడి వ్యాపించి ఉన్నది. ఇది శుద్ధ జ్ఞాన స్వరూపిణి.

గౌడపాదులవారు తమ**సుభగోదయస్తుతి**లో కుండలినీశక్తికి మూడు దశలున్నాయన్నారు.

కుమారీ యన్మంద్రం ధ్వనతిచ తతో యోషి దపరా
కులం త్యక్త్వా రౌతి స్ఫుటతిచ మహాకాలభుజగీ ।
తతః పాతివ్రత్యం భుజతి దహరాకాశ కమలే
సుఖాసీనా యోషా భవసి భవసీత్కార రసికా ॥

అవి వరుసగా 1. నిద్రావస్థ 2. ప్రయాణావస్థ 3. సుఖావస్థ వీటినే 1. కౌమారావస్థ 2. యోషిదవస్థ 3. పతివ్రతావస్థ అంటారు. మొదటి దశలో కుండలిని నిద్రిస్తూ ఉంటుంది. సాధకుడు ఆ శక్తిని మేల్కొల్పినప్పుడు నిరాహార అయిన కుండలినీ మంద్రస్వరంతో పూత్కారం చేస్తూ ఊర్ధ్వముఖంగా బయలుదేరి గ్రంధిత్రయాన్ని భేదిస్తుంది. ఇది ప్రయాణావస్థ బ్రహ్మగ్రంధిని దాటి సహస్రారం చేరి అక్కడ ప్రౌఢయై, పతి అయిన పరమశివునితో విహరిస్తూ ఉంటుంది. ఇది సుఖావస్థ. మూడవది పతిప్రవతావస్థ.

కుండలిని సహస్రారం చేరిన తరువాత అమృతాస్వాదన చెయ్యటానికి స్వాధిష్ఠానంలో ఉన్న అగ్ని సహాయపడుతుంది. వాయువుచే అగ్నిని జ్వలింపచేసి, ఆ అగ్ని ద్వారా చంద్రమండలం నుండి అమృతాన్ని స్రవింపచేస్తుంది.

అక్కడ ఇరవై ఆరవ తత్త్వమైన పరాశక్తి, శివుని తనలో కలుపుకుని సుఖాశీనురాలవుతున్నది. అని గౌడపాదులవారన్నారు. భైరవయామళము, బహురూపాష్టకాలలో

తత్రాస్తే పరమేశానీ మహాత్రిపురసుందరీ
శివార్కమండలం భిత్వా ద్రావయం తీందుమండలమ్ ।
తదుద్భూతామృతన్యంది పరమానంద నందితా
కులయోషిత్కులం త్యక్త్వా వరం వర్షణ మేత్యసౌ ॥

కుండలినీ శక్తి షట్చక్రభేదనం చేసి సహస్రారమందలి చంద్రమండలం నుంచి అమృతాన్ని స్రవింపచేసి శరీరంలోని డెబ్బైరెండు వేల నాడీమండలాన్ని తడుపుతుంది. ఆ తరువాత మళ్ళీ స్వాధిష్ఠానానికి వచ్చి నిద్రిస్తుంది.

కౌళాచారాన్ని లలితా సహస్రంలో 90 నుంచి 95 వరకు గల నామాలలో వివరించారు.

౯౦. కులామృతైకరసికా

ఇక ఈ నామం దగ్గర నుంచీ కుండలినీ శక్తిని వివరిస్తున్నారు. కులము అంటే వంశము ఇది రెండురకాలు. 1. పైతృకవంశము 2. విద్యావంశము. పరమేశ్వరి అమృత స్వరూపిణి. ఆమె అమృతాన్నే ఆస్వాదిస్తుంది. ఉపాసకుడు తాను అమృతతుల్యుడను అనే భావంతో తాను సంపాదించిన యాగద్రవ్యాలు కూడా అమృతసమానమే అని భావించి జపహోమాదులు నిర్వహించాలి. ఈ రకంగా అమృతము నందు ఆసక్తికలదిదేవి. ఆ అమృతము కులము అంటే సహస్రారము నుంచి ఉద్భవించింది. కులామృతైకరసికా అని పిలువబడుతోంది. అంటే మూలాధారంలోని నిద్రావస్థలో ఉన్న ఆ కుండలినీ శక్తి సహస్రారం చేరుతుంది. అప్పుడు అక్కడి అమృతంతో సాధకుని శరీరంలోని నాడీమండలం అంతా పూర్తిగా తడుస్తుంది. ఈ విషయాన్ని వామకేశ్వరతంత్రంలో వివరిస్తూ

భుజంగాకారరూపేణ మూలాధారం సమాశ్రితా ।
శక్తిః కుండలినీ నామ బిసతంతు నిభాఽ శుభా ॥
మూలకందం ఫణాగ్రేణ దష్ట్వా కమలకందవత్ ।
ముఖేన పుచ్ఛం సంగృహ్య బ్రహ్మరంధ్రం సమాశ్రితా ॥
వజ్రాసనగతో స్వస్థో గుద మాకుంచ్య సాధకః ।
వాయుమూర్ధగతిం కుర్వన్ కుంభకావిష్టమానసః ॥
వాయ్వాఘాతవశా దగ్నిః స్వాధిష్ఠానగతో జ్వలన్ ।
జ్వలనాఘాత పవనాఘాతై రున్నిద్రితో విరాట్ ॥
రుద్రగ్రంథిం తతో భిత్త్వా విష్ణుగ్రంథిం భిన త్త్యతః ।
బ్రహ్మగ్రంథిం చ భిత్త్వైవ కమలాని భినత్తి షట్ ॥
సహస్రకమలే శక్తిః శివేన సహ మోదతే
సా చావస్థా పరా జ్ఞేయా సైవ నిర్వృతి కారణమ్ ॥

1. భుజంగాకారము ధరించి తామరతూడులోని దారమువలె సన్నగా మెరుపు తీగలాగా ప్రకాశిస్తూ ఆ కుండలినీ శక్తి మూలాధారాన్ని ఆశ్రయించి ఉన్నది.

2. ఆ శక్తి ఆధారచక్రము యొక్క మూలకందమును తామరదుద్దువలె నోటితో కరచిపట్టుకుని బ్రహ్మరంధ్రాన్ని ఆశ్రయించి ఉన్నది.

3. సాధకుడు వజ్రాసనంలో కూర్చుని, శ్వాసను పైకివదులుతూ కుంభకము చెయ్యాలి. అంటే గాలిని లోపలికి పీల్చి అట్టిపెట్టాలి.

4. ఆ వాయువు యొక్క తాకిడికి స్వాధిష్టానంలో ఉన్న అగ్నిప్రజ్వరిల్లి కుండలినీ శక్తి మేల్కొంటుంది.

5,6. ఆ తరువాత ఆ శక్తి గ్రంధిత్రయాన్ని భేదించుకుని సహస్రారము చేరి సదాశివునితో సుఖిస్తుంది. అట్టి స్థితిలో ఉన్న ఆమెయే పరాశక్తి. నిత్యసుఖకారిణి.

గ్రంధిత్రయాన్ని భేదించిన తరువాత ఆ కుండలినీ శక్తి కోట్లకొలది సూర్యచంద్రుల కాంతులతో సహస్రారం చేరుతుంది. అప్పుడు తన యొక్క నోటితో

అధోముఖంగా ఉన్న సహస్రదళపద్మాన్ని కరచిపట్టుకుంటుంది. సహస్రదళపద్మము చంద్రమండలము. ఎప్పుడైతే కుండలినీ శక్తి తననోటితో ఆ పద్మాన్ని కరచిపట్టుకున్నదో, అప్పుడు అక్కడ ఉన్నటువంటి అమృతము, ఆ రంధ్రాల ద్వారా క్రిందికి జాలువారి సాధకుని యొక్క శరీరంలోని 72000 నాడీమండలాన్నీ తడుపుతుంది. అప్పుడు సాధకుడు అవ్యాజమైన, అనిర్వచనీయమైన ఆనందాన్ని పొందుతాడు. ఈరకంగా పరమేశ్వరియైనకుండలినీ శక్తి అమృతపానమునందు ఆసక్తి గలది. ఆ అమృతము కులపద్మము అంటే సహస్రారము నుంచి ఆవిర్భవించింది. అందుకే కుండలినీ శక్తిని కులామృతైకరసికా అన్నారు.

కులము అంటే వర్ణము. భగవద్గీతలో శ్రీకృష్ణుడు

చాతుర్వర్ణ్యం మయా సృష్టం గుణకర్మవిభాగ శః ।

అన్నాడు. అంటే మానవుడు చేసే వృత్తులననుసరించి వారిని నాలుగు వర్ణాలుగా నేను సృష్టించాను. ఈ చతుర్వర్ణాలగురించి మొదటిసారిగా యజుర్వేదంలోని పురుషసూక్తంలో చెప్పబడింది.

బ్రాహ్మణో౽స్య ముఖ మాసీత్ బాహూ రాజన్య కృతః ।
ఊరూ తదస్య య ద్వైశ్యః పద్భ్యాగ్ం శూద్రో అజాయత ॥

దీనికి యథాతథంగా అర్థం చెప్పాలి అంటే ఆ విరాట్స్వరూపం ముఖంనుంచి బ్రాహ్మణులు, బాహువులనుంచి క్షత్రియులు, ఊరువుల నుంచి వైశ్యులు, పాదాల నుంచి శూద్రులు జన్మించారు. అయితే విషయపరిజ్ఞానం పూర్తిగాలేనివారు పై వాక్యాలకు వాచ్యార్థాన్ని మాత్రమే చెబుతారు.

బ్రహ్మను గురించి తెలుసుకోవాలనుకునేవారు బ్రాహ్మణులు. సృష్టి ప్రారంభంలో సనకసనందనాదులు సంసారసుఖాలు వద్దని వాటిని త్యజించి సత్యాన్వేషణలో నిమగ్నమై పోయారు. ఆ తరువాత ఉద్భవించిన వసిష్ఠాదులు గృహస్థులైనారు. వీరు కూడా బ్రహ్మ పదార్థం కోసం వెతుకుతూనే ఉన్నారు. వీరి వంశాలు విస్తరించినాయి. వీరందరూ కొద్దిగానో గొప్పగానో సత్యాన్వేషకులే. వీరందరూ బ్రహ్మతేజస్సుతో వెలుగొందుతుంటారు కాబట్టి వారికి బ్రాహ్మణులు అని నామకరణం జరిగింది. కొంతకాలానికి ఈ బ్రాహ్మణులకు, జ్ఞానాన్ని రక్షించవలసిన బాధ్యత

ఎవరైనా స్వీకరించవలసిన అవసరం వచ్చింది. అప్పుడు బాహుబలం గల క్షత్రియులు ఉద్భవించారు. ఆ తరువాత ధనార్జన చేయవలసిన అవసరం వచ్చింది. వైశ్యులు ఉద్భవించారు. చివరకు వీరందర్నీ పోషించవలసిన బాధ్యత, సేవించవలసిన బాధ్యత వచ్చాయి. అప్పుడు శూద్రులు జన్మించారు. ఈ రకంగా వర్ణాశ్రమధర్మాలు ఏర్పడ్డాయి. అంటే ఎవరు చేసే పనిని బట్టివారి వర్ణాన్ని నిర్ణయించానని భగవానుడు గీతలో చెప్పాడు.

బృహదారణ్యకోపనిషత్తులో మానవుడు ఉద్భవించిన విధానాన్ని వివరిస్తున్నాడు.

నామరూపాత్మకమైన సృష్టికి ఆరంభంలో ఉన్నది పరబ్రహ్మ స్వరూపమే. అదే విరాట్స్వరూపంలో ఉన్న అగ్ని. అదే బ్రాహ్మణరూపం. అంతవరకు క్షత్రియాది ఇతరవర్ణాలేవీ లేవు. క్షత్రియులు లేకపోవటంవల్ల పాలనవ్యవహారాలు కష్టమైనాయి. అప్పుడు పరమేశ్వరుడు క్షత్రియుల్ని సృష్టించాడు. దేవతలలో ఇంద్రుడు, సోముడు, వరుణుడు, రుద్రుడు, మేఘుడు, యముడు, ఈశానుడు. వీరంతా క్షత్రియులు. బ్రహ్మపదార్థాన్ని తెలుసుకోవాలనుకునే బ్రాహ్మణులకు వీరు రక్షకులు.

క్షత్రియుణ్ణి సృష్టించిన తరువాత బ్రహ్మ తన పనిలో కృతకృత్యుడు కాలేదు. అందుచేత ధనాన్ని సంపాదించటానికి, దాచిపెట్టటానికి వైశ్యజాతిని సృష్టించాడు. వీరు ధనాన్ని గురించిన రహస్యాలను దాచిపెట్టాలి. అందుచేతవారు గుహ్యాతి గుహ్యమైన ఊరువులనుంచి పుట్టారు.

వైశ్యులంతా గణాలు గణాలుగా అంటే సమూహాలుగా ఆవిర్భవించారు. వీరిలో

వసువులు	–	ఎనిమిది మంది
రుద్రులు	–	పదకొండు మంది
ఆదిత్యులు	–	పన్నెండు మంది
విశ్వేదేవతలు	–	పదమూడు మంది
మరుద్గణాలు	–	నలభైతొమ్మిది మంది. వీరంతా దేవవైశ్యులు.

ఆ తరువాత సేవకులు లేకపోవటం వల్ల బ్రహ్మ తన పనిలో సమర్థుడు కాలేకపోయినాడు. అందుచేత శూద్రులను సృష్టించాడు. వీరు సేవకావృత్తి చేస్తూ భూమిని దున్ని పంటలు పండిస్తారు. ఆ కారణంగానే శూద్రులు పాదాలు నుంచి

ఉద్భవించారు. ఈ రకంగా లోకంలో ఉన్న ప్రజలను రక్షించటం కోసం మాత్రమే నాలుగుజాతులవారు సృష్టించబడ్డారు. అంతేకాని ఇందులో ఎవరు ఎక్కువ, ఎవరు తక్కువ అనేదిలేదు. అందరూ పరబ్రహ్మచేతనే సృష్టించబడ్డారు. ఆ వర్ణాలనే మనం కులములు అంటున్నాము.

సాధకులు వారివారి కులాన్ని బట్టి పూజావిధానంలో వాడే సామగ్రి చెప్పబడింది.

బ్రాహ్మణులు	–	ఆవుపాలు
క్షత్రియులు	–	ఘృతము
వైశ్యులు	–	మధువు
శూద్రులు	–	ఆసవము (కల్లు)

వర్ణభేదంతోనే కాకుండా సాధకుల కోర్కెలననుసరించి కూడా ఈ పదార్థాలు మారుతుంటాయి.

కులము అంటే సమూహము. జ్ఞాత, జ్ఞానము, జ్ఞేయము. ఈ మూడింటినీ త్రిపుటి అంటారు. ఈ మూడు ఐక్యమైతేనే అమృతమయమైన ఆనందం కలుగుతుంది. మాత, మానము, మేయముల సమూహమే కులము అని చిద్గగనచంద్రికలో కాళిదాసు వర్ణించాడు. కులాన్ని అధివశించి, అమృతాన్ని స్రవింపచేస్తుంది. కాబట్టి ఆ దేవి 'కుళామృతైకరసికా' అనబడుతోంది.

శరీరమే కులం. శరీరసంబంధమైనదే కులామృతము. అలాంటి అమృతంలోని రసాన్ని ఆస్వాదించటంలో ఆసక్తి కలది ఆ దేవి.

చక్రార్చనలో విశేషార్ఘ్యపాత్రలో సంస్కరించబడిన గోక్షీరమే అమృతము. అలాంటి అమృతంతో తర్పణ, హోమము చేయబడుటలో ఆసక్తి గలది ఆ దేవి.

91. కులసంకేతపాలినీ

ఉపాసింపతగినది, ఉపాసించేవాడు, పూజాద్రవ్యాలు అన్నీ జ్ఞానమయాలే. కాబట్టి వాటిని ప్రతిపాదించే శాస్త్రాన్ని కూడా 'కులము' అంటారు. ఆగమాలలో

న కులం కుల మి త్యాహుః ఆచారః కుల ముచ్యతే

కులము అంటే వంశం కాదు. ఆచారమే కులము అని చెప్పబడింది. కల్పసూత్రాలలో **కుళపుస్తకాని చ గోపయేదితి** ఆచారం గురించి చెప్పే పుస్తకాలను దాచాలి అని చెప్పబడింది. అంటే పరమేశ్వరి పూజలో ఆచారాలకు ప్రాముఖ్యత ఎక్కువన్నమాట. అటువంటి ఆచారాలను పాటించేది దేవి. జ్ఞానులకు ఈ ఆచారాలు అవసరం లేదు. వారిది పరలోక చింతన. అందుకని దేవి ఈ ఆచారాలను జ్ఞానులకు చెప్పదు. సంప్రదాయాన్ననుసరించే వారికి, ఐహికమైన కోర్కెలు గలవారికి మాత్రమే ఈ శాస్త్ర రహస్యాలు చెబుతుంది. ఆ రహస్యాలు మూడు రకాలు **చక్రసంకేతో మంత్రపూజా సంకేతకా**

1. చక్రసంకేతము 2. మంత్ర సంకేతము 3. పూజా సంకేతము

చింతామణి స్తవములో ఈ విధంగా చెప్పబడింది.

కులాంగనై షా పృథరాజవీథీః ప్రవిశ్య సంకేత గృహాంతరేషు ।

విశ్రమ్య విశ్రమ్య పరేణ పుంసా సంగమ్య సంగమ్య రసంప్రసూత ॥

కులస్త్రీ అంటే కుండలిని రహదారిలో ప్రవేసించి (ఇక్కడ రహదారి అంటే సుషుమ్నా మార్గము) రహస్య స్థానాలలో (షట్చక్రాలయందు) విశ్రాంతి పొందుతూ పరపురుషుని (సహస్రారంలో పరమేశ్వరుణ్ణి) చేరి అమృతపు సరస్సులోకి ప్రవేశిస్తోంది.

బ్రాహ్మణాది వర్ణాలు, బ్రహ్మచర్యాది అవస్థలు, పిత్రువంశము యొక్క ధర్మాలు, గురువుగారి వంశము మొదలైనవి. వీటన్నింటినీ కులసంకేతము అంటారు.

కుండలినీ శక్తి సుషుమ్నా మార్గంగుండా గ్రంథిత్రయాన్ని భేదించుకుని సహస్రారం చేరటాన్నే "కులసంకేతపాలన" అంటారు. దేవి ఈ ఆచారాలను పాటిస్తుంది కాబట్టి ఆమెను కులసంకేతపాలిని అని చెప్పటం జరిగింది.

మూలాధారము నుంచి ఆరు చక్రాలున్నాయి. అవి

1. గుద స్థానంలో	–	మూలాధారము
2. లింగస్థానంలో	–	స్వాధిష్ఠానము
3. నాభిస్థానంలో	–	మణిపూరము
4. హృదయస్థానంలో	–	అనాహతము

5. కంఠస్థానంలో - విశుద్ధి చక్రము

6. భృకుటి స్థానంలో - ఆజ్ఞా చక్రము

వీటన్నింటికీ పైన సహస్రదళ పద్మమున్నది. వీటన్నింటినీ కలిపి 'కులము' అంటారు.

శంకర భగవత్పాదులవారు తమ సౌందర్య లహరిలోని 10వ శ్లోకంలో కుండలినీ శక్తిని స్తుతిస్తూ

సుధాధారాసారై శ్చరణయుగళాంతర్విగళితైః
ప్రపంచం సించంతీ పునరపి రసామ్నాయ మహసః
అవాప్య స్వాం భూమిం భుజగనిభ మధ్యుష్టవలయం
స్వ మాత్మానం కృత్వా స్వపిషి కులకుండే కుహరిణీ ॥

తల్లీ ! నీ పాదయుగము నుండి స్రవించు సుధాధారలచే ప్రపంచమును తడుపుచు అమృతమునకు నిధానమై కాంతిచే వెలుగొందు చంద్రుని వీడి స్వస్థానమైన ఆధారచక్రమును మరల బ్రాపించి, అందు స్వస్వరూపమును సర్పమువలె కుండలాకారము కావించి తామరదుద్దు నడుమనుండు సన్నని రంధ్రమువలె మిక్కిలి సూక్ష్మమైన పృథివీతత్త్వమునందు కుండలినీ శక్తివై నిద్రింతువు అంటారు. ఇది కులసంకేతపాలన అంటే

92. కులాంగనా

కులము అంటే పాతివ్రత్యాది గుణశీలమైన వంశము. తల్లివైపు, తండ్రివైపు సక్రమమైన వంశము గలిగి, రూపవిద్యాశీల భావములు కలిగిన స్త్రీ ఉత్తమ కుల సంజాత, తనను బోలిన సత్కుల సంజాతుడు, సకల విద్యాపారంగతుడు, ఉత్తముడు అయిన వ్యక్తిని వివాహమాడి, అన్ని విషయములలోను భర్తలోనే పరమాత్మ్ముణ్ణి చూస్తూ

స్థూలదేహ బుద్ధితో - భర్తకు దాసిగా

సూక్ష్మదేహ బుద్ధితో - తాను భర్త యొక్క అంశ అని

పారమార్థిక బుద్ధితో - తనకు భర్తకు భేదము లేదని

తన భర్తకన్న అన్యము శూన్యమని తలచి మనోవాక్కాయ కర్మలచే భర్తనే అనుసరించు స్త్రీ 'కులాంగన' అనబడుతుంది. అటువంటి రూపంలోనే పరమేశ్వరి ఉంటుంది కాబట్టి ఆమె కులాంగనా అని స్తుతించబడుచున్నది.

పతివ్రత అయిన స్త్రీ ఏ రకంగా రక్షించబడుతోందో, ఆ రకంగానే శ్రీవిద్య కూడా దాచబడుచున్నది. కులార్ణవ తంత్రంలో

అన్యా స్తు సకలా విద్యాః ప్రకటా గణికా ఇవ ।
ఇయం తు శాంభవీ విద్యా గుప్తా కులవధూ రివ ॥

ఇతర విద్యలు వేశ్యవలె బాహ్యమైనవి. శ్రీవిద్య కులస్త్రీవలె గుప్తమైనది. అంతర్ముఖులైన వారికి మాత్రమే దేవి తన స్వరూపాన్ని ప్రకటింపచేస్తుంది.

93. కులాంతస్థా

కులము యొక్క మధ్యలో గౌరవప్రదంగా ఉండేది పరమేశ్వరి. మాతృ, మాన, మేయములలో మానరూపంగా తెలియతగినది. కులశాస్త్రముల మధ్యలో తెలియ తగినదిగా ఉన్నది.

కులము అంటే విద్యావంశము. తన గురుసంప్రదాయానికి చెందిన అందరి యొక్క సమూహాన్నీ కులమంటారు. ఈ సమూహం మధ్యన ఉంటుంది కాబట్టి దేవి కులాంతస్థా అనబడుతోంది.

ప్రాణికోటిలోని జాతులన్నీ కులాలు. ఇక్కడ జాతులు అంటే మానవ, పశు, పక్ష్యాదులు. దీనిలో, మానవజాతిలో నాలుగు వర్ణాలు, స్త్రీ పురుష జాతులు ఉన్నాయి. స్త్రీలలో అనేక జాతులు, పురుషులలో అనేక జాతులు. ఈ రకంగా కన్ను, ముక్కు, చెవి, నోరు మొదలైన అవయవ భేదంచేత 33 రకాలున్నాయని చెప్పబడుతోంది. వీటన్నింటిలోను పరమేశ్వరి ఉన్నది. అంటే దేవి సర్వాంతర్యామి.

మూలాధారమధ్యలో ధ్యానింపతగినది దేవి. అని కులశాస్త్రాలు చెబుతున్నాయి. సమయాచారులు మణిపూరంలో దేవిని ధ్యానిస్తే కౌళులు ఆధార స్వాధిష్ఠానాలలో దేవిని అర్చిస్తారు. ఇక్కడ కౌళాచారాన్ని క్లుప్తంగానైన చెప్పటం ఎంతైనా అవసరము.

పురుషార్థాలలో అర్థకామాలకే ప్రాధాన్యతనిచ్చేవారు కౌళులు, వీరికి బాహ్యపూజయేకాని అంతఃపూజ లేదు. వీరు ప్రత్యక్షంగా శ్రీచక్రాన్ని పూజిస్తారు. కౌళాగమాలుగా పిలవబడే 64 తంత్రాలు వీరికి ప్రామాణికాలు. ఇవే దేవి పూజకు ఉత్తమమైనవని వీరి నమ్మకము. వీటి వివరాలు ఈ అధ్యాయంలోనే మొదట ఇవ్వబడినాయి.

కౌళులు షట్చక్రాలలో ఆధారచక్రాన్ని పూజిస్తారు. కుః అంటే పృథివీతత్త్వము. అది షట్చక్రాలలోను ఏచక్రమందున్నదో దాన్నే కులము అంటారు. అది ఆధారచక్రంలో ఉంటుంది. వీరు శ్రీచక్రానికి బాహ్యపూజ చేస్తారు. పృథివీ తత్త్వాత్మకమైన ఆధారచక్రాన్ని పూజిస్తారు. అందుకే వీరి ఆచారాన్ని కౌళాచారము అంటారు. ఆధారచక్రమే త్రికోణం. అందులోనే బిందు ఉన్నది. కౌళమతానుసారం త్రికోణమే బిందుస్థానం. బిందువే త్రికోణమునందు ఆరాధింపతగినది. కౌళాచారులు రెండు రకాలు.

1. పూర్వకౌళులు 2. ఉత్తరకౌళులు

పూర్వకౌళులు శ్రీచక్రాన్ని భూర్జరీ పత్రము, పట్టువస్త్రము, బంగారు వెండి రేకులమీద వ్రాసి దానిలోని త్రికోణాన్ని పూజిస్తారు. ఉత్తరకౌళులు స్త్రీ యొక్క ప్రత్యక్షయోనిని పూజిస్తారు. ఈ రెండు రకాల పూజలూ బాహ్యపూజలే. అందుచేత వారికి ఆధారచక్రమే పూజనీయమౌతుంది. అందులో ఉండే కుండలినినే కౌళిని అంటారు. త్రికోణపూజలో కౌళినియే ఉపాశ్య. ఆధారచక్రంలో కుండలినీ శక్తి సర్పాకారం ధరించి నిద్రావస్థలో ఉంటుంది. నిద్రావస్థలో ఉన్నప్పటికీ కుండలినీశక్తి పూజింపతగినదే. అందుకే ఆ పూజను తామిశ్రము అంటారు. ఆధార స్వాధిష్ఠానాలు అంధకార బంధురాలు. వాటిమీద కౌళులకు మాత్రమే అధికారం ఉంది. కుండలినీ ప్రబోధము ఎప్పుడు కలుగుతుందో, ఆ క్షణంలోనే వారికి ముక్తి కలుగుతుంది. వీరికి త్రికోణంలో భైరవీ భైరవులు పూజనీయులు. అందుచేతనే వారు ఆధారచక్రంలో శివశక్తులను భైరవీ భైరవులంటారు.

జపాకుసుమ సంకా సౌ మధుఘూర్ణిత లోచనౌ ।
జగతః పితరౌ వందే భైరవీ భైరవాత్మ కౌ ॥

ఆధారచక్రంలో భైరవీ భైరవులు జపాకుసుమము అంటే ఎర్రని మంకెన పూవు వంటి రంగుతో మధువును త్రాగటంచేత మత్తెక్కిన కళ్ళతో ఉన్నటువంటి, ఈ జగత్తుకు తల్లిదండ్రులయినటువంటి భైరవి, భైరవులకు నమస్కరిస్తున్నాను.

94. కౌళినీ

భవిష్య పురాణంలో

పూజనీయా జనై ర్దేవీ స్థానే స్థానే పురే పురే ।
గృహే శక్తి పరై ర్గ్రామే గ్రామే వనే వనే ॥

శాక్తేయులైన జనులచేత దేవి ప్రతి పట్టణము నందు, ప్రతి వనమునందు, ప్రతి గ్రామమునందు, ప్రతి గృహమునందు పూజింపబడదగినది.

తంత్రసారంలో

కుళం శక్తిరితి ప్రోక్తం కులం శివ ముచ్యతే ।
కుళాకుళత్వ సంబంధః కౌళ మి త్యభిధీయతే ॥

కుళము అంటే శక్తి. అకుళము అంటే శివుడు. కుళాకుళ సంబంధమే కౌళము. అంటే శివశక్తుల సంబంధమే కౌళము అని చెప్పబడింది.

మానవదేహంలో బ్రహ్మరంధ్రం క్రింద గల సహస్రారంలో తెల్లనిరంగులో ఉన్న వేయిదళములు కల పద్మమున్నది. అలాగే మూలాధారములో రక్తవర్ణ సహస్రదళమున్నది. వీటిని అకులా, కులపద్మాలంటారు. ఇవే శివశక్తి స్థానాలు. శివశక్తుల సామరస్యము కౌళము. ఆ కౌళము గలది కౌళిని.

95. కులయోగినీ

బాహ్యప్రదేశములో శ్రీచక్రాన్ని వ్రాసి పూజించే పద్ధతిని కౌళము అంటారు. కౌళాచారాన్ని 93వ నామంలో వివరించటం జరిగింది. కులపద్మంలో కుండలినీ స్వరూపంలో ఉండే దేవతను కులయోగిని అంటారు. శ్రీచక్రంలోని ఆవరణలలో ఉండే దేవతలను యోగినులు అంటారు. వీరందరూ దేవితోపాటుగా సమానమైన రూపలావణ్య పరాక్రమాలు కలిగి ఉంటారు. ప్రతి ఆవరణలోను వారిని ఒక్కొక్క పేరుతో పిలుస్తారు.

1. భూపురంలో – ప్రకట యోగినులు
2. షోడశదళంలో – గుప్తయోగినులు
3. అష్టదళంలో – గుప్తతరయోగినులు
4. మన్వస్రములో – సంప్రదాయ యోగినులు
5. బహిర్దశారములో – కుళోత్తీర్ణ యోగినులు (కులయోగినులు)
6. అంతర్దశారములో – నిగర్భయోగినులు
7. అష్టకోణములో – రహస్యయోగినులు
8. త్రికోణములో – అతిరహస్య యోగినులు
9. బిందువులో (సర్వానందమయ చక్రం) – పరాపర రహస్యయోగినులు

ఇందులో బహిర్దశారంలో ఉండే దేవతలను కులయోగినులు అంటారు. ఈ దేవతలరూపం కలది కాబట్టి పరమేశ్వరి కులయోగిని అనబడుతోంది.

పధ్నాలుగు లోకాలలోను మొత్తం 84 లక్షల జీవరాసులున్నాయి. ఆ జీవుల యొక్క కర్మఫలాన్ననుసరించి భవిష్యత్తును ఏర్పాటుచేయు పరాత్పరిని కులయోగిని అంటారు.

బాహ్యపూజారతాః కౌళాః క్షపణాశ్చ కపాలికాః
దిగంబర శ్చేతిహాసాః వామకా స్త్రంత్ర వాదినః

కౌళాచారము అనేది బాహ్యపూజ. క్షపణకులు, కాపాలికులు, దిగంబరులు, ఇతిహాసులు, తంత్రవాదులు వామాచారులు మాత్రమే ఈ పూజను చేస్తారు.

2. మిశ్రమాచారులు : కౌళ, సమయాచారాలను కలిపి ఆచరించేవారిని మిశ్రమాచారులు అంటారు. వీరికి 1. చంద్రకళ, 2. జ్యోత్స్నావతి, 3. కళానిధి, 4. కులార్ణవ, 5. కులేశ్వరి, 6. భువనేశ్వరి, 7. బార్హస్పత్య, 8. దుర్వాస తంత్రాలు ప్రామాణికాలు. వీటిలో ధర్మకర్మ ఉపాసనల వివరణ, కుండలినీ శక్తి సాధన చెప్పబడింది. అన్ని వర్ణములవారికీ వీటిని సాధించే అధికారమున్నది. కాని మొదటి మూడు వర్ణములవారు సవ్యమార్గంలోనే సాధించాలి. ఈ తంత్రాలు మిశ్రమాచారానికి సంబంధించినవి కాబట్టి వదలివెయ్యాలి.

చంద్రకళాష్టకము కౌళ, సమయమతాలు రెండింటినీ అనుసరించటంవల్ల మిశ్రమతంత్రము అన్నారు.

మిశ్రకం కౌళమార్గం చ పరిత్యాజ్యంచ శాంకరీ

అనే ఈశ్వరవచనము ఆధారంగా, మిశ్రమాచారాన్ని కూడా కౌళాచారంగానే పరిగణించి వదలి వెయ్యాలి. ఈ రకంగా 72 తంత్రాలను వదలివెయ్యాలి.

3. సమయాచారులు : ప్రాచీన సంప్రదాయంలో వైదిక పద్ధతిలో నిర్ణయించ బడిన ఆచారాన్ని సమయాచారము అంటారు. దక్షిణామూర్తి ఋషిగా కామేశ్వరీ కామేశ్వరులు అధి దేవతలుగా ఉన్న మంత్రానుష్టానమే సమయాచారము. సమయ మతంలో ప్రధానమైనది కేవలం కైవల్య పారమార్థిక దృష్టి. కర్మకాండలవల్ల మోక్షము లభించదు. అని వీరు నమ్ముతారు. జీవబ్రహ్మైక్యమే వీరి సిద్ధాంతము. వీరికి శుభాగపంచకము అని పిలువబడే సనక, సనందన, సనత్కుమార, వసిష్ఠ, శుకసంహితలు ప్రమాణాలు. సయమాచారులకు బాహ్యపూజ లేదు. అంటే వారు శ్రీచక్రాన్ని వేరుగా పూజించరు. ఇదే విషయాన్ని సనత్కుమార సంహితలో ఈ విధంగా చెప్పేరు.

బాహ్య పూజా న కర్తవ్యా కర్తవ్యా బాహ్య జాతిభిః
సాక్షుద్రఫలదా నృణాం ఐహికార్థైక సాధనాత్ ॥
బాహ్య పూజారతాః కౌలాః క్షపణాశ్చ కపాలికాః ।
దిగంబరాశ్చేతిహాసాః వామకాస్తంత్రవాదినః ॥
అంతరారాధనపరా వైదికా బ్రహ్మావాదినః ।
జీవన్ముక్తావ్పరం త్యేతే త్రిషు లోకేషు సర్వదా ॥

ఉత్తమజాతులవారికి బాహ్యపూజ కర్తవ్యము కాదు. బాహ్యజాతులవారు మాత్రమే బాహ్యపూజ చెయ్యాలి. బాహ్యపూజ అనేది ఐహిక ప్రయోజనము సాధించటానికి ఉపయోగిస్తుంది. ఇది అల్పప్రయోజనకారి. కౌళులు. క్షపణికులు, కాపాలికులు, దిగంబరులు, ఇతిహాసులు, (జాలవిద్యారతులు) వామాచారులు,

తంత్రవాదులు అందరూ బాహ్యపూజారతులు. బ్రహ్మవాదులైన వైదికాచారులు అంతరారాధనాపరులు, వీరు జీవన్ముక్తులై మూడు లోకాల్లోనూ సదా సంచరిస్తూ ఉంటారు. మోక్షప్రాప్తికై నిర్గుణబ్రహ్మ ఉపాసనే కాక స్వర్గ వైకుంఠాది లోకప్రాప్తికై శ్రుతిస్మృతులచే బోధింపబడిన కర్మలు సమయులకు అనుసరణీయములు. చంద్రజ్ఞాన విద్యలో చెప్పినట్లుగా సమయాచారులు.

సూర్యమండలమధ్యస్థాం దేవీం త్రిపురసుందరీం
పాశాంకుశ ధనుర్బాణాన్ ధారయంతీం ప్రపూజయేత్ ॥

సూర్యమండలము మధ్యనున్న త్రిపురసుందరిని, పాశము, అంకుశము, ధనుర్బాణములు ధరించిన దానిని పూజించాలి.

సమయాచారులలో ఒక తెగవారికి మాత్రం బాహ్యపూజ వుంది. అంటే వారు విడిగా శ్రీచక్రాన్ని పూజిస్తారు. మూలమంత్రానికి అంతఃపూజలో ఋషి, ఛందస్సు అవసరం లేదు. కేవం బాహ్యపూజలోనే అవి కావాలి.

సమయాచారులు శివశక్తులను సమయుడు, సమయ అంటారు. సమయ అంటే శివునితో ఐదురకాలుగా సామ్యము పొందిన శక్తి. అలాగే శివుడు కూడా శక్తితో ఐదు రకాలుగా సామ్యము పొందుతున్నాడు. ఈ రకంగా శివశక్తులకు సామ్యము ఉన్నది అని వీరి నమ్మకము. అందుకే వీరి ఆచారాన్ని సమయాచారము అంటారు.

సామ్యము అంటే పోలిక. శివశక్తులు ఐదు రకాలుగా ఒకే పోలిక కలిగి ఉంటారు. అవి :

1. అధిష్ఠాన సామ్యము : శివశక్తులు ఇద్దరూ ఒకే స్థానాన్ని అధిష్ఠించి ఉండటం.

2. అనుష్ఠాన సామ్యము : ఇద్దరూ ఒకే పనిలో నిమగ్నమై ఉండటము.

3. అవస్థాసామ్యము : ఇద్దరూ ఒకే అవస్థలో నిమగ్నమై ఉండటము.

4. రూపసామ్యము : ఇద్దరూ ఒకే రూపంలో ఉండటము.

5. నామసామ్యము : ఇద్దరి పేర్లూ ఒకే రకంగా ఉండటము.

సమయాచారులకు ప్రధానమైనది కైవల్యప్రాప్తి. 'శుభాగమపంచకము' అనే ఐదుసంహితలలో, వైదికమార్గంలో ఉపాసనా విధానము చెప్పబడింది. ఈ మార్గాన్ని వశిష్ఠ, సనక, సనందన, సనత్కుమార, శుకమహర్షులు వివరించారు. ఇదే సమయాచారము. గౌడపాదులవారు, శంకర భగవత్పాదులవారు ఈ మార్గాన్నే నిర్దేశించారు.

శుభాగమ పంచకంలో షోడశనిత్యల ప్రతిపాదన చెప్పబడింది. ఈ షోడశ నిత్యలు చంద్రవిద్యలో అంగభూతాలు. అయితే చతుష్షష్టి తంత్రాలలోను చంద్రజ్ఞాన విద్య కూడా చెప్పబడింది. కాని ఈవిద్య ఇక్కడ కౌళాచారములో చెప్పబడింది. అదే చంద్రజ్ఞానవిద్యను శుభాగమ పంచకంలో సమయాచారంలో చెప్పటం జరిగింది. వశిష్ఠ సంహితలోని చంద్రజ్ఞానవిద్యలో షోడశనిత్యలను వివరించటం జరిగింది. పరమేశ్వరి షోడశనిత్యలను వివరించమని పరమేశ్వరుణ్ణి అడుగుతుంది. అప్పుడు ఈశ్వరుడు చెబుతున్నాడు.

శృణుదేవీ ప్రవక్ష్యామి నిత్యాషోడశకం తవ
నకస్య చిన్మయాఖ్యాతం సర్వతంత్రేషు గోపితం

ఓ పరమేశ్వరీ ! అన్ని తంత్రాలయందు గోప్యముగా ఉన్నది. ఇంతవరకు ఎవరికీ చెప్పనిది అయిన షోడశనిత్యలను గూర్చి చెబుతున్నాను వినవలసినది.

తత్రాదౌ ప్రథమా నిత్యా మహాత్రిపురసుందరీ
తతః కామేశ్వరీ నిత్యా, నిత్యాచ భగమాలినీ ॥
నిత్యక్లిన్నా తథాచైవ భేరుండా వహ్నివాసినీ
మహావజ్రేశ్వరీ రౌద్రీ, త్వరితా కులసుందరీ ॥
నిత్యా నీలపతాకాచ విజయా సర్వమంగళా
జ్వాలామాలిని చిద్రూపాః ఏతానిత్యాస్తు షోడశః ॥
ప్రతివత్ ప్రభృతౌ దేవ్యాః పౌర్ణమాస్యంత మర్చయేత్
ఏకాది వృద్ధ్యా హాన్యాంచ దర్శాంతం దేవివిగ్రహమ్ ॥

1. మహాత్రిపురసుందరి	6. వహ్నివాసిని	11. నిత్యా
2. కామేశ్వరి	7. మహావజ్రేశ్వరి	12. నీలపతాక
3. భగమాలినీ	8. రౌద్రి (శివదూతి)	13. విజయ
4. నిత్యక్లిన్నా	9. త్వరితా	14. సర్వమంగళా
		15. జ్వాలామాలిని
5. భేరుండా	10. కులసుందరీ	16. చిత్ర (చిద్రూప)

పాడ్యమి నుంచి పౌర్ణమి వరకు వీరిని అర్చించాలి. శుక్లపక్షంలో పెంచుకుంటూ, కృష్ణపక్షంలో తగ్గించుకుంటూ రావాలి. చంద్రకళలు పదహారు. అవి

1. అమృతా	5. పుష్టి	9. చంద్రికా	13. ప్రీతి
2. మానదా	6. రతి	10. కాంతి	14. అంగదా
3. పూషా	7. ధృతి	11. జ్యోత్స్న	15. పూర్ణా
4. తుష్టి	8. శశిని	12. శ్రీ	16. పూర్ణామృతా

షోడశకళాప్రపూర్ణుడు చంద్రుడు. పదహారు కళలతోను కూడినవాడు. అయితే ఈ పదహారు కళలు ముందుగా జ్యోతిరూపుడైన సూర్యునిలో ఉంటాయి. ఆ రోజున చంద్రునితో ఒక్క కళకూడా ఉండదు. ఆ రోజు అమావాస్య. ఆ తరువాత శుక్లపక్ష పాడ్యమి నుండి ప్రతిరోజూ ఒక్కొక్కకళ సూర్యునినుండివచ్చి చంద్రునిలో చేరుతుంది. ఈ రకంగా శుక్లపక్ష పాడ్యమి నుంచి పౌర్ణమివరకు పదిహేను కళలు వచ్చి చంద్రునిలో చేరతాయి. మరి పదహారవకళ ఏది అంటే **షోడశీతు కలాజ్ఞేయా సచ్చిదానంద రూపిణీ** పదహారవకళ సాక్షాత్తూపరమేశ్వరి అయి ఉన్నది. ఇక కృష్ణపక్షం అంటే పౌర్ణమి మరునాడు. బహుళ పాడ్యమి. ఆ రోజు నుంచి ఒక్కొక్కకళ చంద్రుని విడిచి సూర్యునిలో చేరుతుంది. ఈ రకంగా అమావాస్య వచ్చేసరికి పదిహేనుకళలు చంద్రుని విడిచి వెళ్ళిపోతాయి. పరమేశ్వరి అర్చనా విధానంలో నిత్యార్చన అని ప్రత్యేకంగా ఉన్నది. సాధకుడు ప్రతిరోజూ ఆ తిథి నిత్యను అర్చిస్తూ, మహానిత్యను విధిగా అర్చించాలి. అయితే పాడ్యమి మొదలైన తిథులు నిత్యాస్వరూపాలు. అలాగే నిత్యలు కళాస్వరూపాలు.

షోడశనిత్యలు అంగభూతములై శ్రీచక్రంలో అంతర్భావం పొందుతున్నాయి. ఈ షోడశనిత్యలు అష్టవర్గస్వరూపాలై అంటే **అకచటతపయశ** అనే వర్గల రూపం పొంది శ్రీచక్రంలోని మూడవ ఆవరణ అయిన సర్వసంక్షోభణ చక్రము (ఇది ఎనిమిది దళాలు గల పద్మము)లో ఉంటాయి. అలాగే అష్టకోణచక్రము (ఇది ఏడవ ఆవరణ. సర్వసిద్ధిప్రద చక్రము)లో తూర్పువైపున ఉన్న కోణమునుంచి ఒక్కొక్క కోణానికి ఇద్దరు చొప్పున 8×2=16 మంది నిత్యాదేవతలు ఉంటారు. ఈ నిత్యాదేవతలే 'సర్వాశా పరిపూరక చక్రము' అనబడే షోడశదళము (ద్వితీయావరణ)లో ఉన్నారు. ఈ నిత్యలే దశారయుగ్మములో ఉన్నారు. వీరిలో మొదటి రెండు నిత్యలు బిందు త్రికోణములయందు, మిగిలిన పద్నాలుగు చతుర్దశారమందు ఉన్నారు. ఇక మేఖలాత్రయము, భూపురత్రయము. ఈ రెండూ బిందువు, త్రికోణములందు అంతర్భూతములు. ఈ రకంగా నిత్యాదేవతల అంతర్భావాన్నే మేరుప్రస్తారము అంటారు. ఇదే నిత్యాతాదాత్మ్యము.

సనందనసంహితలో "ఈ షోడశనిత్యలు చంద్రకళ అయిన చంద్రవిద్యకు అంగభూతములు. షోడశనిత్యలు స్వరాల (అచ్చుల) రూపముగలవారై, పంచదశీ మహామంత్రంలో అకార విసర్గాంతము, సకారము– ఈ రెండింటిచేత తీసుకోబడ్డవై, జీవకళారూపాలై, బైందవ స్థానమున స్థాపించబడినవై, అక్కడే అంతర్భూతములై ఉన్నాయి. వర్గలు ఐదు అనగా **కచటతప** మొత్తం 25 అక్షరాలు పాశాంకుశ బీజయుక్తములై అష్టారమునందు, దశకోణ ద్వయమునందు అంతర్భూతములై ఉన్నాయి. మిగిలిన తొమ్మిది అక్షరాలు (యరలవశషసహళ) మన్వస్రంలో రెండు ఆ వృత్తులచేత పద్నాలుగు కోణములందు అంతర్భూతములు అవుతున్నాయి. ఇలా పోగా నాలుగు అక్షరాలు మిగులుతాయి 9×2=18−14=4 ఈ నాలుగు అక్షరాలు శివచక్రాలు నాలుగింటియందు అంతర్భూతములు. ఇది కైలాస ప్రస్థార విశేషము" అని చెప్పబడింది. ఇదే మాతృకా తాదాత్మ్యము.

సనత్కుమార సంహితలో "షోడశ నిత్యలు ఇద్దరిద్దరుగా వశిన్యాది దేవతలతో కలిసి అష్టకోణములోని ఎనిమిది కోణాలయందు అంతర్భూతం చెందుతున్నారు. అలాగే వసిన్యాది దేవతలు ఎనిమిది మంది, యోగినులు పన్నెండు. వెరసి ఇరవై. దశారయుగ్మంలో ఉంటారు. ఈ రకంగా వర్గలు ఎనిమిది (అకచటతపయశ),

వశిన్యాది దేవతలు ఎనిమిది, నిత్యలు పదహారు, యోగినులు పన్నెండు. వెరసి నలభై నాలుగు మంది. వీటిలో మహాత్రిపురసుందరి బిందువు నందుండగా, మిగిలిన 43 మంది 43 కోణాలలో అంతర్భూతం చెందుతారు. శ్రీచక్రంలో మొత్తం కోణాలు 45 కాని నేలమీద గీసి చూసినట్లైతే అష్టకోణంలోని రెండు కోణాలు త్రికోణంలో అంతర్భావం చెందుతాయి. అందుచేత 43 కోణాలే లెక్కలోకి వస్తాయి. ఇక గంధాకర్షిణి, స్పర్శాకర్షిణి, రూపాకర్షిణి, రసాకర్షిణి అనబడే నలుగురు ఆకర్షణ దేవతలు భూపురంలోని నాలుగు ద్వారాలయందు ఉంటారు. ఇది భూప్రస్తారము. ఇదే వశిన్యాది తాదాత్మ్యము. ఈ విషయాలు గతంలో చెప్పినప్పటికీ, చదువరుల సౌలభ్యం కోసం మళ్ళీ చెప్పటం జరిగింది.

వేదంలో రెండు రకాల విద్యలు చెప్పబడ్డాయి. 1. పరావిద్య, 2. అపరావిద్య. పరావిద్య అనేది మోక్షమార్గము. అపరావిద్య అనేది లౌకికమార్గము. ఇది ఉన్నత పదవులు, సంసారసుఖాలు, ధనార్జన, వ్యాపారోన్నతి, భోగభాగ్యాలు పొందటానికి ఉపయోగిస్తుంది. అయితే ఇప్పటిదాకా చెప్పిన ఈ అరవైనాలుగుతంత్రాలు, అపరావిద్య సాధించటానికి ఉపయోగించేవే. ఇది క్షణికానందానిస్తుంది. మోక్షమార్గాన్ని చూపదు. లౌకిక విషయాలలో ముంచి తేలుస్తుంది. దీనిని అనుసరించినవాడు ఎంతటిపండితుడైనప్పటికి సంసార సాగరంలో పడి గానుగకు కట్టిన ఎద్దులాగా తిరుగుతూ ఉంటాడు. అందుకే పార్వతీదేవి తన భక్తులను రక్షించాలనే ఉద్దేశ్యంతో వారికి మోక్షం ప్రసాదించాలనే కోరికతో, పరమేశ్వరుని ప్రార్థించి **'శ్రీవిద్యాతంత్రము'** అనే స్వతంత్ర తంత్రాన్ని ఈశ్వరునిచే ఇప్పించింది. సర్వశాస్త్రాలు, వేదాలు, ఇతిహాసాలు, మంత్రాలు అన్నీ ఈశ్వరుని నుంచే వచ్చినాయి అని మనం గుర్తుంచుకోవాలి. శ్రీవిద్యాతంత్రము అంటే పంచదశీ మహామంత్రమే అన్నారు లొల్లా లక్ష్మీధరులు. సౌందర్యలహరిలోని 31వ శ్లోకంలో శంకర భగవత్పాదుల వారు శ్రీవిద్యలోని ఆచారాలను ఈ విధంగా వివరించారు.

చతుష్షష్ట్యా తన్త్రైః సకల మతిసన్ధాయ భువనం
స్థిత స్తత్త త్సిద్ధి ప్రసవపరతన్త్రైః పశుపతిః
పునస్త్వన్నిర్బన్ధా దఖిల పురుషార్థైకఘటనా
స్వతన్త్రం తే తన్త్రం క్షితితల మవాతీతరదిదమ్ ॥

తల్లీ ! పశుపతి అయిన నీ భర్త ఆ పరమేశ్వరుడు, ఐహిక సంబంధమైన అగ్ని స్తంభన, వాయుస్తంభన, ఆకాశ గమనము, పరకాయ ప్రవేశము వంటి విద్యలను లోకానికి అందజేశాడు. ఈ విద్యలను ఆధారం చేసుకుని లోకంలోని పండితులు కూడా మహామోహములో పడిపోయి మోక్షాన్ని మరచిపోతున్నారు. అది గమనించిన నీవు మోక్షసాధనమైన ఒక తంత్రాన్ని చెప్పమని అడగగా పరమేశ్వరుడు శ్రీవిద్యా తంత్రాన్ని ఉపదేశించాడు. ఇది సమయాచార తంత్రము.

సమయాచారాన్ని గురించి లలితా సహస్రంలో 96, 97, 98 నామాలలో వివరించడం జరిగినది.

96. అకులా

సుషుమ్న నాడికిపైన గల సహస్రదళ పద్మాన్ని 'అకులము' అంటారు. షట్చక్రాలను దాటిన తరువాత సహస్రదళ పద్మము ఉంటుంది.

సహస్రదళ పద్మంలో ఎనిమిది పెద్దపెద్ద దళాలు ఎనిమిది దిక్కులకూ ఉంటాయి. ఒక్కొక్క దళంలో మళ్ళీ చిన్నచిన్న దళాలు 125 చొప్పున ఉంటాయి. ఈ రకంగా ఈ పద్మంలో వేయిదళాలు ఉంటాయి. మానవశరీరంలో రెండు సహస్రదళ పద్మాలున్నాయి. ఒకటి ఆధారచక్రానికి దిగువన, రెండవది ఆజ్ఞా చక్రానికిపైన వీటిలో క్రింద భాగాన ఉన్నది కులమని, పైన ఉన్నదాన్ని అకులమని అంటారు. కొన్నిచోట్ల కులము, అకులము అనేపేర్లు అటు ఇటు చెప్పబడుతున్నాయి. ఈ విషయం పాఠకులు గమనించగలరు. స్వచ్ఛందతంత్రంలో పరమేశ్వరి ఈ రెండు పద్మాలతోనూ కలిసి కులాకులమయ స్వరూపిణిగా ఉంటుంది అని చెప్పబడింది. సహస్రారానికి క్రింద భాగంలో, లలాటానికి పైన అకుల రూపంలో షట్చక్రాలతో సంబంధం లేకుండా సుధాసాగరంలో ప్రవేశించి ఆ పరమేశ్వరి విహరిస్తుంటుంది. ఆమె 'అకుల'

కులము, వంశము, జాతి, మొదలగు పదములచే సూచించబడేవన్నీ ఇంద్రియాలకు, ప్రాణాలకు సంబంధించినవి. కేవలము జ్ఞానస్వరూపిణి అయిన పరమేశ్వరికి వాటితో సంబంధం లేదు కాబట్టి ఆమె అకుల అనబడుతున్నది.

97. సమయాంతస్థా

హృదయాకాశంలో శ్రీచక్రాన్ని ఊహించి అక్కడ పరమేశ్వరిని అర్చించటాన్నే సమయమతం అంటారు. ప్రాచీన సంప్రదాయంలోని వైదిక పద్ధతిలో నిర్ణయించబడిన ఆచారాన్ని సమయాచారము అంటారు.

ఆధారచక్రంలో నిద్రావస్థలో ఉన్న కుండలినీశక్తిని నిద్రలేపి, షట్చక్రాలను దాటించి, సహస్రారానికి చేర్చి, మళ్ళీ ఆ శక్తిని అవరోహణ క్రమంలో మూలాధారానికి చేర్చటమే సమయాచారము.

బండి చక్రంలో నేలమీద తిరిగే పట్టా, చక్రానికి ఉన్న ఆకులు, ఇవన్నీ లోపల ఉన్న ఇరుసును ఆధారంగా చేసుకుని తిరుగుతాయి. అలాగే పంచకోశాలు లోపల ఉండే వస్తువును ఆధారంగా చేసుకుని ప్రవర్తిస్తాయి. దానినే 'అంతస్థా' అంటారు. వైదిక కర్మలు చేసే సమయాచారుల అంతస్థమున ఉండునది ఆ పరమేశ్వరి అందుచేత ఆమె సమయాంతస్థా అనబడుతోంది.

సమయాచార గ్రంథాలచే ప్రతిపాదించబడుతోంది కాబట్టి సమయాంతస్థా అనబడుతోంది. శివాశివులకు పంచసామ్యాలున్నాయని ముందే చెప్పాం. ఆ పంచసామ్య రూపంలో ఉండేది కాబట్టి సమయాంతస్థా అనబడుతోంది.

98. సమయాచారతత్పరా

సమయాచారమునందు ఆసక్తిగలది ఆ పరమేశ్వరి. సమయాచారాన్ని గురించి ముందే వివరించటం జరిగింది. దక్షిణామూర్తి ఋషిగా, కామేశ్వరీ కామేశ్వరులు అధిదేవతలుగా ఉన్న మంత్రానుష్ఠానమే సమయాచారము. శివశక్తులకు పంచసామ్యమున్న దని చెప్పటమే సమయాచారము. ఆధారచక్రంలో నిద్రావస్థలో ఉన్న కుండలినీశక్తిని నిద్రలేపి సహస్రారానికి చేర్చి మళ్ళీ ఆ శక్తిని ఆధారచక్రానికి చేర్చటమే సమయాచారము. వ్యాస, పాణిని, సూర్య, పింగళ, యాస్క, మను, యాజ్ఞవల్క్య, ఆపస్తంబ, గౌతమ ఋషులు వ్రాసిన శ్రుతులు సమయాచారాన్ని బోధించాయి. వీటి ప్రకారము పరమేశ్వరిని అర్చించటమే సమయాచారము. హృత్పద్మంలోనే పరమేశ్వరిని భావన చేసి, షట్చక్రాల లోనూ భావనోపనిషత్తులో చెప్పిన విధంగా అర్చన చెయ్యటమే సమయాచారము.

ఈ విధమైన సమయాచారము నందు ఆసక్తిగలది ఆ పరమేశ్వరి.

గురువు వద్ద మహావేధ అనే సంస్కారము పొంది షట్చక్రభేధనము, చతుర్విధైక్య సంధానము తెలుసుకుని, వాటి ప్రకారము దేవిని అర్చించటాన్ని అంతర్యాగము అంటారు. ఈ రకమైన అర్చనయందు దేవి ఇష్టపడుతుంది. అందుచేతనే ఆమె 'సమయాచార తత్పరా' అనబడుతోంది.

అంతఃపూజ శ్రేష్ఠము, స్మార్త పూజ ఉత్తమము, పౌరాణికపూజ మధ్యమము తాంత్రికపూజ అధమము అని చెప్పబడింది.

గురుకటాక్ష మహిమ వల్ల జనించిన మహావేధ కారణంగా భగవతి, సాధకుడి ఆధార, స్వాధిష్ఠాలను భేదించుకుని మణిపూరం చేరుతుంది. అక్కడ ఆమెకు అర్ఘ్యపాద్యాదులిచ్చి షోడశోపచార విధిని మానసికంగా పూజ చెయ్యాలి. అపుడామె అనాహతానికి చేరుతుంది. అక్కడ ఆమెకు ధూప, దీప, నైవేద్య, హస్తప్రక్షాళన వరకూ సేవ చెయ్యాలి. అప్పుడు దేవి విశుద్ధి చక్రంచేరి, సింహాసనారూఢయై చెలులతో ముచ్చటిస్తూ ఉంటుంది. అక్కడ దేవిని విశుద్ధి చక్రంలోని పదహారు దళాలలోని చంద్రకళలతో పూజ చెయ్యాలి. తరువాత ఆమెను ఆజ్ఞాచక్రం చేర్చి నీరాజనాదులచే సంతోషపెట్టాలి. తరువాత దేవి విద్యుల్లతవలె సహస్రారంలో ప్రవేశించి క్షీరసాగరం లోని మణిద్వీపంలో, కదంబవనంలోని చింతామణి గృహంలో సదాశివునితో కలిసి ఉంటుంది. అప్పుడు తెరను ప్రసరింపచేసి మరల దేవి మూలాధారం ప్రవేశించే వరకు సాధకుడు వేచి ఉండాలి. ఇది యోగసాధ్యము. సమయమత రహస్యము.

సమయాచారులకు బాహ్యపూజ లేదు. కాబట్టి హృదయమునందే ఆరాధింప బడిన భగవతి సాధకులకు ఐహిక ఫలం కూడా ఇస్తుంది.

మాతృకాం వశినీయుక్తాం యోగినీభి స్సమన్వితామ్ ।
గంధాద్యాకర్షిణీయుక్తాం సంస్మరేత్రిపురాంబికామ్ ॥

వశిన్యాది శక్తియుక్తము, యోగినీ గణసమన్వితము, గంధాకర్షిణీ సహితము, మాతృకారూపము అయిన త్రిపురాంబికను ధ్యానిస్తే విద్యాప్రాభవం కలుగుతుంది. దేవిని ఎర్రని కాంతి కలదిగా పూజిస్తే స్త్రీలోకం వశమౌతుంది. లఘుస్తవములో చెప్పినట్లుగా

వామే పుస్తకధారిణీ మభయదాం సాక్షస్రజం దక్షిణే
భక్తేభ్యో వరదాభయ పేశలకరాం కర్పూరకుందోజ్జ్వలామ్ ।
ఉజ్జృంభాంబుజ పత్రకాంతి నయన స్నిగ్ధప్రభాలోకనీం
యేత్వామంబ న శీలయంతి మనసా తేషాం కవిత్వం కుతః ॥

చేతులయందు పుస్తకము, అక్షమాల, అభయవరద ముద్రలు ధరించి కర్పూరము మరియు మల్లెపూవువలె ప్రకాశించు ఆ దేవిని ధ్యానించినట్లయితే కవిత్వము సిద్ధిస్తుంది. అంబాస్తవంలో చెప్పినట్లుగా

"యః స్ఫటికాక్షగుణ పుస్తక కుండికాఢ్యాం
వ్యాఖ్యా సముద్యతకరాం శరదిందుశుభ్రామ్ ।
పద్మాసనాం చ హృదయే భవతీముపాస్తే
మాతః స విశ్వకవితాం కిం చక్రవర్తీ ॥"

చేతులయందు అక్షమాల, పుస్తకము, కమండలము ధరించి, పద్మాసనాసీనయై, శరత్కాల చంద్రబింబమువలె ప్రకాశించు దేవిని ఎవరైతే ధ్యానిస్తారో అతనికి ప్రపంచాన్ని సమ్మోహనం చేసే కవిత్వం సిద్ధిస్తుంది. ఇదే విషయాన్ని మార్కండేయుల వారు

స్తుతా సంపూజితా పుష్పై ర్ధూపగంధాదిభి స్తథా ।
దదాతి విత్తం పుత్రాంశ్చ మతిం ధర్మే తథా శుభమ్ ॥

సా చింతితా చ విజ్ఞానం తుష్టా బుద్ధిం ప్రయచ్ఛతి ।
ఆరాధితాసైవ నృణాం భోగస్వర్గాన వర్గదా ॥

శరణాగత దీనార్త పరిత్రాణ పరాయణా ।
సర్వస్యార్తి హరే దేవి నారాయణీ నమోస్తుతే ॥

భక్తిచేత నమస్కరించినంత మాత్రము చేతనే దేవి మనకు శుభాలు కలుగ జేస్తుంది. సౌభాగ్యము, శుభగత్వము, సారూప్య సౌశీల్యాదికము ఆ దేవిని కీర్తించి నందువల్లనే కలుగుతాయి. పశు, పుత్ర, ధనలాభము దారిద్ర్య నాశనము, అభీష్టసిద్ధి కలుగుతాయి.

ఈ విధంగా సమయులకు అంతఃపూజయే ఐహిక ఆముష్మిక ఫలములు కూడా ఇస్తుంది.

4. వామాచారము : వీరికి వామకేశ్వర తంత్రం ప్రమాణ గ్రంథం. క్షీరసాగర మథనంలో పుట్టిన మద్యంతాగిన అసురలది వామమార్గం. అమృతాన్ని తాగిన దేవతలది సయమ మార్గంగా చెప్పబడ్డాయి. వామాచారులు ఇంద్రియ తృప్తిచే ఆనందాన్ని అనుభవించటానికి ఇష్టపడతారు. మనస్సు, శరీరము వేటితో తృప్తిపొందుతామో, అట్టివాటిచేతనే దేవి కటాక్షిస్తుంది అని వీరి నమ్మకము. వీరు పంచమకార పూజలు చేస్తారు. పశు, నర బలులు ఇస్తారు. వివస్త్ర అయిన కన్యను. కులకాంతను. అందమైన వేశ్యను దేవి స్థానంలో కూర్చోపెట్టి, మద్యం పూర్తిగా సేవించి ఆ స్త్రీతో సంభోగం చేస్తారు. ఇదే దేవిని తృప్తిపరచటానికి సులభమైన మార్గం అని వీరి తలంపు. బెంగాలు, బీహారు, మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రాలలో వీరు విస్తృతంగా ఉన్నారు.

మేరుతంత్రం వామాచారాన్ని పూర్తిగా ఖండిస్తోంది. వామమార్గం వలన సర్వనాశనం కలుగుతుంది. అజ్ఞానులు, అటవికులు ఈ మార్గాన్ని అనుసరిస్తారు. ఇంద్రియ తృప్తిచేత ఆనందాన్ని అనుభవించే వామాచారులు భ్రష్టులవుతారు అని చెప్పబడింది.

మకారపంచకము : పరమేశ్వరి అర్చనలో మకార పంచకము తప్పనిసరిగా ఉండాలి. మకారపంచకము అంటే తంత్రశాస్త్రాలలో

మద్యం మాంసం తథా మత్స్యం ముద్రా మైధున మేవ చ
శక్తిపూజా విధానాద్యైః పంచతత్త్వైః ప్రకీర్తితః

ఈ మకార పంచకాన్ని వాడేటప్పుడు వాచ్యార్థాని బట్టి వస్తువులను వాడరాదు. అజ్ఞానులు బాహ్యార్థాన్ని గ్రహించి జుగుప్సాకరము, హింసాత్మకము అయిన పనులు చేస్తున్నారు. దానివల్ల భ్రష్టులవుతారు. శక్తి సంగమతంత్రంలో

బెల్లపు పానకము	–	మద్యము
తెలకపిండి, గారెలు	–	మాంసము
వెల్లుల్లి, తిత్తిడిపదార్థాలు	–	మత్స్యము

గోధుమలు మినుములచే చేయబడిన పదార్థాలు - ముద్ర

భక్ష్యభోజ్యముల కలయికే - మైధునము

అని చెప్పబడింది. ఇది కౌళాచారము మహానిర్వాణ తంత్రంలో

న మద్యం మాధవీ మద్యం, మద్యం శశికిరణ రసోద్భవం
కర్మాకర్మ పశూన్ హత్వా జ్ఞానఖడ్గేన చేశ్వరీ
మనోమీనం తృతీయే చ హత్యాసంకల్ప వాసనః
భక్ష్యభోజ్యాన్నం భక్ష్య మింద్రియనిగ్రహః తాం చతుర్థాం విజానీయాత్
హంసఃసోహం శివః శక్తిశ్చైవ ఆనందనిర్మలః పంచమీంతాం విజానీయాత్

1. చంద్రబింబము నుంచి జాలువారు అమృతమే మద్యము.
2. కర్మాకర్మలను పశువులను జ్ఞానఖడ్గంతో సంహరించటమే మాంసము.
3. మనస్సే మత్స్యము దాని సంకల్పవాసనలను హరించుటయే మత్స్య సమర్పణ.
4. ఇంద్రియ నిగ్రహమే భక్ష్యభోజ్యాలు. ఇది ముద్ర
5. హంసస్సోహం అనే మంత్రార్థమయిన శివశక్తుల కలయికయే మైధునము.

ఇది సమయాచారము. అయితే జ్ఞాని అయినవాడు పరమేశ్వరిని పంచ పుష్పాలతో పూజిస్తాడు. అవి

అహింసా ప్రథమం పుష్పం పుష్ప మింద్రియనిగ్రహః
దయాక్షమాజ్ఞానపుష్పం పంచపుష్పం తతః పరమ్ ॥

పరమేశ్వరిని అర్చించేవాడు సత్త్వగుణాన్ని బాగా అలవాటు చేసుకోవాలి. అహింస, ఇంద్రియ నిగ్రహము. దయ, క్షమ, జ్ఞానము అనే ఐదు పుష్పాలతోను దేవిని అర్చించాలి. ఈ విషయాలు తెలుసుకుని పరమేశ్వరిని అర్చన చేసిన వాడికి ముక్తి లభిస్తుంది.

7. సమయమత రహస్యాలు

సమయమతంలో అనేక రహస్యాలున్నాయి. వాటిని వరుసగా చూద్దాం.

1. శివశక్తులకు సామ్యము : సమయాచారుల ప్రకారం శివశక్తులు ఐదు రకాలుగా సామ్యం (పోలిక) పొంది ఉంటారు. అవి

1. అధిష్ఠాన సామ్యము 2. అనుష్ఠాన సామ్యము 3. అవస్థాసామ్యము 4. రూపసామ్యము 5. నామసామ్యము

షట్చక్రాలలోని ప్రతిచక్రంలోనూ వీరికి ఈ ఐదు రకాల సామ్యము ఉంటుంది.

ఆధార చక్రంలో :

1. శివాశివులిద్దరూ ఆధారచక్రంలోనే ఉంటారు. కాబట్టి అధిష్ఠాన సామ్యము.
2. ఇరువురు జగత్తును సృష్టించే కార్యక్రమంలో నిమగ్నమై ఉంటారు. కాబట్టి అనుష్ఠాన సామ్యము.
3. ఇరువురూ లాస్యతాండవం చేస్తుంటారు కాబట్టి అవస్థా సామ్యము.
4. ఇరువురూ అరుణఛాయలో ఉంటారు కాబట్టి రూపసామ్యము.
5. వీరిరువురుకూ భైరవీభైరవులని లేదా నవాత్మ నవాత్మకుడు అనీ పేర్లు కాబట్టి నామసామ్యము చెప్పబడ్డాయి.

స్వాధిష్ఠాన చక్రంలో :

1. శివాశివులిద్దరూ స్వాధిష్ఠానంలో ఉంటారు కాబట్టి అధిష్ఠాన సామ్యము.
2. లోకాలను దహిస్తున్నారనుట అనుష్ఠాన సామ్యము.
3. మహాసంవర్తాగ్ని జ్వాలాశక్తిరూపంలో ఉన్నారనుట అవస్థాసామ్యము.
4. మహాసంవర్తాగ్నులు అనటంచేత రూప నామ సామ్యాలు చెప్పబడ్డాయి.

మణిపూర చక్రంలో :

స్వాధిష్ఠానంలో మహాసంవర్తాగ్నివల్ల దహనమైన లోకాలను శివాశివులు తమ అమృతధారలతో తడుపుతూ ఉంటారు. ఇక్కడ శివుడు మేఘరూపంలోనూ, దేవి సౌదామిని రూపంలోనూ ఉంటారు.

1. శివాశివులిద్దరూ మణిపూరంలో ఉండటంచేత అధిష్ఠాన సామ్యము.

2. స్ఫురన్నానారత్నాభరణ ఫరిణద్దేంద్రు ధనుషమ్ అనుటచే అనుష్ఠాన సామ్యము.

3. కారు మేఘాలవలె ఉన్నారనుట చేత అవస్థాసామ్యము

4. మేఘము విద్యుల్లత అనేది రూపసామ్యము

5. తటిత్వంతుడు, తటిత్వతి అని వీరిపేర్లు కాబట్టి నామసామ్యము చెప్పబడ్డాయి.

అనాహత చక్రంలో :

1. అధిష్టానము అనాహత మందిరము.

2. వాయుతత్త్వమును త్పాందించుట అనేది అనుష్టాన సామ్యము.

3. గాలిలేని దీపముగా అని చెప్పటంవల్ల అవస్తాసామ్యము.

4. అగ్ని కణక అని చెప్పటంవల్ల రూపనామ సామ్యాలు చెప్పబడ్డాయి.

విశుద్ధి చక్రంలో :

1. అధిష్మానము విశుద్ధి మందిరము.

2. ఇద్దరూ ఆకాశతత్త్వమునుత్పాదించుచున్నారు. వ్యోమజనకం అనుటచే అనుష్మాన సామ్యము.

3. చంద్రకిరణములతో సమామైన కాంతి కలవారు అనుటచే అవస్తా సామ్యము.

4. శుద్ధ స్ఫటికమువలె అనుటచే రూపసామ్యము

5. శివంసేవే అనుటచే నామసామ్యము చెప్పబడినాయి.

ఆజ్ఞాచక్రంలో :

1. అధిష్టానము ఆజ్ఞా చక్రము.

2. ముక్త ప్రదిత్వము అనుష్టాన సామ్యము

3. పర అను చిచ్ఛక్తితో కూడిన సదాశివుడు అనుటచే అవస్తాసామ్యము.

4. కోట్లకొలది సూర్యచంద్రుల కాంతితో ప్రకాశించుట అనుటచే రూపసామ్యము.

5. పరంశంభుం (పరుడనే పేరుగల శివుడు పర అను పేరుగల దేవి) అనుటచే నామసామ్యము చెప్పబడినాయి.

ఈ రకంగా శివాశివులకు సామ్యమున్నది అని చెప్పటం **సమయమత రహస్యము.**

2. అంతరారాధన :

బాహ్య పూజా న కర్తవ్యా కర్తవ్యా బాహ్య జాతిభిః
సాక్షుద్రఫలదా నృణాం ఐహికార్థైక సాధనాత్ ॥
బాహ్య పూజారతాః కౌలాః క్షపణాశ్చ కపాలికాః ।
దిగంబరాశ్చేతిహాసాః వామకాస్తంత్రవాదినః ॥
అంతరారాధనపరా వైదికా బ్రహ్మవాదినః ।
జీవన్ముక్తాప్పరం త్యేతే త్రిషు లోకేషు సర్వదా ॥

కేవలము లౌకిక దృష్టిగలవారు మాత్రమే బాహ్యపూజ చేస్తారు. కాని వైదికులు, బ్రహ్మవాదులు అంతరారాధన చేస్తారు. అంతరారాధన అంటే ఏమిటో భావనోప నిషత్తులో వివరించబడింది. లలితాసహస్రంలోని 868వ నామంలో ఈ విషయం చెప్పబడింది.

868. అంతర్ముఖసమారాధ్యా

ఆత్మాభిముఖమైన చిత్త ప్రవృత్తిగలవారిచే బాగుగా ఆరాధింపబడేది.

పూజ రెండు విధాలు 1. బాహ్యపూజ 2. అంతఃపూజ

1. బాహ్యపూజ అంటే షోడశ ఉపచారాలు, చతుష్షష్టి ఉపచారాలతో పరమేశ్వరిని పూజించటం.

2. అంతఃపూజ అంటే మన శరీరంలోనే దేవతని అర్చించటం. అంతఃపూజ భావనోపనిషత్తులో వివరించబడింది.

“సలిలమితి సౌహిత్యకరణగ్ం సత్త్వమ్”

ఇక్కడ నుంచి అంతర్యాగము వివరించబడుతోంది. బాహ్యమైన వస్తువులన్నీ విషయ వాంఛలకు ప్రతీకలు. కాబట్టి వాటిని వదలి పెట్టెయ్యాలి. శరీరంలో ఉండే వస్తువులచేతనే పూజ జరగాలి. పూజకు ముఖ్యమైనది జలము. సాధకుని శరీరంలో సత్వరజస్తమో గుణాలున్నాయి. వీటిలో మొదటి దానిని పెంపొందించి, మిగిలిన రెండింటినీ తగ్గించాలి. సత్వగుణమే జలము.

"కర్తవ్య మకర్తవ్య మౌదాసీన్యమితి వివేక భావనాయుక్త ఉపచారః"

ఉపచారాలు : బాహ్యపూజలో దేవికి రాజోపచారాలు, దేహోపచారాలు, మంత్రోపచారాలు అని వివిధరకాలైన ఉపచారాలున్నాయి. అయితే అంతఃపూజలో ఉపచారము అంటే నిత్యము కాని వాటిని వదలివేయటము. బ్రహ్మపదార్థమే సత్యము కాబట్టి మిగిలినవి వదలివేయాలి. ఉదాసీనభావము తూష్ణీభావంగా రూపొందకూడదు. ఇదే అంతఃపూజలో ప్రధానమైన ఉపచారము.

"అస్తి నాస్తీతి కర్తవ్యతా అనుపచారః"

అనుపచారాలు : బ్రహ్మము ఒక్కటే సత్యము, నిత్యము. అది కనిపించనంత మాత్రము చేత లేదు అనుకోరాదు. సర్వజీవరాశులయందు పరబ్రహ్మమున్నది. అంతేకాని బ్రహ్మము లేదనుకోవటము అపచారము తెలియనితనము. అపరాధము. ఇదే అనుపచారము చేయతగనిది.

"బాహ్యాంతఃకరణానాం రూపగ్రహణ యోగ్యతాస్తీ త్యావాహనమ్"

ఆవాహన : దేహంలో బాహ్యేంద్రియాలు, అంతరింద్రియాలు ఉన్నాయి. ఆత్మ అనేది ఈ ఇంద్రియాలద్వారానే ప్రకాశిస్తోంది. కాబట్టి వాటియొక్క దేవతారూపాన్ని ఆవాహన చెయ్యటమే దేవిని ఆవాహన చెయ్యటము.

"తస్యబాహ్యాంతఃకరణానామేకరూప విషయ గ్రహణమాసనమ్"

ఆసనము : శరీరంలో ఉన్న జ్ఞానేంద్రియాలు, కర్మేంద్రియాలు, మనస్సు, బుద్ధి, చిత్తము, అహంకారము అనే పద్నాలుగు విభిన్నమైన ధర్మాలు కలిగి ఉన్నాయి. ఆ ధర్మాలను అరికట్టి సర్వము బ్రహ్మపదార్థము అని భావించటమే ఆసన సమర్పణ.

"రక్త శుక్ల పదైకీకరణం పాద్యమ్"

పాద్యము : అంటే కాళ్ళు కడుక్కునే నీరు ఆ దేవి సాధకుడి శరీరంలో ద్వాదశాంతంలో ఉన్నది. బ్రహ్మము (ప్రకాశశక్తి) ఆత్మశక్తిలో ప్రవేశించి శుక్లబిందువయింది. విమర్శశక్తి శుక్లబిందువులో ప్రవేశించి రక్తబిందువయింది. ఈ రెండింటి కలయిక వలన మిశ్రమ బిందువు ఏర్పడింది. ఇప్పుడు

రక్తబిందువు	–	చంద్రుడు
శుక్లబిందువు	–	అగ్ని
మిశ్రమబిందువు	–	సూర్యుడు

మిశ్రమ బిందువు నుంచి నాదము, దాని నుంచి కళలు ఆవిర్భవిస్తాయి. ఇప్పుడు మిశ్రమ బిందుస్వరూపమైన కామేశ్వరీద్వంద్వము యొక్క

కుడికాలు	–	శుక్లవర్ణమైన ప్రకాశాంశము
ఎడమకాలు	–	రక్తవర్ణమైన విమర్శాంశము

ఈ రెండు పాదాలనూ ధ్యానిస్తూ, వాటికి భేదము లేదు అనుకోవటమే పాద్యము

"ఉజ్జ్వల దామోదానుసంధానమర్ఘ్యమ్"

అర్ఘ్యము : అంటే చేతులు కడుక్కునే నీరు. శ్రమ తీరటానికి ఇచ్చే అల్పాహారం అంటే త్రాగేందుకు ఇచ్చేనీరు. అంతఃపూజలో ఆత్మయే శ్రీదేవి అని గ్రహించి బ్రహ్మానందానుసంధానము చెయ్యటమే అర్ఘ్యప్రదానము

"స్వచ్ఛం స్వతస్సిద్ధ మిత్యాచమనీయమ్"

ఆచమనము : ఆచమనము అంటే మంత్రపూర్వకంగా నోటిలోకి తీసుకునే నీరు. ఆత్మ స్వరూపమైన దేవి స్వచ్ఛమైనది. ఆ స్వచ్ఛత స్వయంసిద్ధమైనది అని గ్రహించుట.

"చిచ్చంద్రమయీ సర్వాంగప్రవణగ్ంస్నానమ్"

స్నానము : బాహ్యపూజలో దేవతకు పంచామృత స్నానము చేయిస్తారు. కాని అంతఃపూజలో అది లేదు. కుండలినీశక్తి ఆధారచక్రంలో నిద్రిస్తూ ఉంటుంది.

సాధకుడు ప్రాణాయామంచేసి కుండలినీ శక్తిని గనక నిద్రలేపినట్లైతే, అది షట్చక్రాల గుండా ప్రయాణించి గ్రంథిత్రయాన్ని భేదించి సహస్రారంచేరి తననోటితో సహస్రదళ పద్మాన్ని కరిచి పట్టుకుంటుంది. అప్పుడు సహస్రారము అనే చంద్రమండలం నుండి అమృతధారలు స్రవించి శరీరంలోని డెబ్భైరెండువేల నాడీమండలాన్నీ తడుపుతాయి. ఈ రకంగా అమృతవర్షము కురిపించటమే ఆత్మదేవత (పరదేవత)కు స్నానము. ఈ అమృతవర్షము వలన శరీరము సమశీతోష్ణమవుతుంది.

"చిదగ్ని స్వరూప పరమానందశక్తిస్ఫురణం వస్త్రం"

వస్త్రము అంటే శరీరాచ్ఛాదనకు ఉపయోగించేది. సాధకుని శరీరంలోని కాంతి అంతా ఆ పరాశక్తి యొక్క తేజస్సే. ఈ విషయం తెలిసి బ్రహ్మానందము పొందటమే వస్త్రప్రదానము

"ప్రత్యేకగ్ం సప్తవింశతిధా భిన్నత్వేనేచ్ఛాజ్ఞాన క్రియాత్మక బ్రహ్మ గ్రంథి మద్రసతంతు బ్రహ్మనాడీ బ్రహ్మసూత్రమ్"

యజ్ఞోపవీతము : దీన్నే బ్రహ్మసూత్రము అంటారు. జగత్తు అంతా బ్రహ్మమయమని సూత్రము కాబట్టి ఇది బ్రహ్మసూత్రము. దేహంలో ఉండేనాడులలో సుషుమ్నానాడి ముఖ్యమైనది దీన్నే బ్రహ్మనాడి అంటారు. అంతఃపూజలో ఈ సుషుమ్నానాడినే బ్రహ్మసూత్రము అని భావించాలి.

గాయత్రీ మంత్రానికి ప్రతీక యజ్ఞోపవీతము. తొంభై ఆరు బెత్తలు ప్రమాణంకల సూత్రము (దారము) తయారుచేసి దాన్ని మూడుచుట్లు చుట్టాలి. ఇప్పుడు రెండు చివరలుకలిపి ముడివెయ్యాలి. ఇందులోని సూత్రములో మూడుపోగులుంటాయి. అంటే మొత్తం ఇరవై ఏడు పోగులు ఉంటాయి. తోంభై ఆరు బెత్తలు ప్రమాణము తత్త్వములు.

మూడు ఆవృతులు	–	త్రిగుణములు
మూడు ముడులు	–	మూడుగ్రంథులు
మూడు గ్రంథులు	–	బ్రహ్మముడి
ఇరవైఏడు పోగులు	–	ఇరవై ఏడు భేదములు కల జగత్తు

బ్రాహ్మణులు యజ్ఞోపవీతాన్ని ధరించి కర్మలుచేస్తారు. యజ్ఞోపవీతాన్ని తీసివేయట మంటే సన్యాసం స్వీకరించటము. అట్టి సన్యాసి బ్రహ్మకాండను చేసేవాడు. అంటే సర్వకర్మ విముక్తుడు జీవన్ముక్తుడు.

సుషుమ్నానాడిలో సూక్ష్మనాడులు కలిసే చోటును గ్రంథి అంటారు. అది ఇరవై ఏడు సూక్ష్మనాడుల సమూహము. అందుకనే సుషుమ్నానాడి యజ్ఞోపవీతము కంటె సత్యమైనది. సహజమైనది. ఇదే కంఠసూత్రము.

"స్వవ్యతిరిక్తవస్తు సంగరహిత స్మరణం విభూషణమ్"

ఆభరణాలు : దేవతకు కంఠసూత్రంతో పాటుగా వివిధ ఆభరణాలు సమర్పించాలి. సాధకుడు తానుకూడా పరబ్రహ్మస్వరూపమే అని,మాయా మోహంచేత తాను మనిషిగా ఉన్నానని గ్రహించి మాయాది వస్తువులతో తనకు సంబంధము లేదు అని వాటిని పరిత్యజించటమే దేవికి ఆభరణాలు అర్పించటము.

"సత్వంగపరిపూతా మన్మరణంగంధః"

గంధము : దేహానికి గంధము రాసుకోవటంచేత సువాసన రావటమే కాకుండా పవిత్రత కూడా వస్తుంది. సాధకుడి సహస్రారంలో ఆ పరాశక్తి ఉన్నది, దాని కాంతిచేతనే అతని శరీరము తేజస్సుతో ప్రకాశిస్తుందని ముందే చెప్పటం జరిగింది. ఈ రకంగా జరగటంచేత సాధకుడు తాను ఎప్పుడూ పవిత్రుడనే అనే భావం కలిగి ఉంటాడు. ఇదే దేవికి శ్రీచందనం సమర్పణ.

"సమస్త విషయాణాం మననం స్థైర్యేణానుసంధానం కుసుమమ్"

పూజ : భగవంతుణ్ణి భక్తుడు నానావిధ పుష్పాలతో పూజిస్తాడు. ఇంద్రియ వాంఛలకు లోనుగాకుండా, మనసును పరబ్రహ్మమందు లయం చేసి, సర్వము బ్రహ్మమయమని తెలుసుకోవటమే పుష్పపూజ.

"అహింసా ప్రథమం పుష్పం, పుష్ప మింద్రియ నిగ్రహః
దయాక్షమాజ్ఞానపుష్పం పంచపుష్పం తతఃపరం"

అహింస, ఇంద్రియనిగ్రహము, దయ, క్షమ, జ్ఞానము అనేవి పంచపుష్పాలు. సాధకుడు అరిషడ్వర్గాలు జయించి, అహంకారమనే పుష్పంతో దేవిని పూజించాలి. అంటే ఈ స్థితిలో నేను, అనే అహంకారాన్ని, నాది అనే భ్రాంతిని వదలివెయ్యాలి.

"తేషా మేవ సర్వదాస్వీకరణం ధూపః"

ధూపం : సాధకుడు ఇంద్రియచాపల్యానికి లోనుగాకుండా, ఇంద్రియాలను తన స్వాధీనంలో ఉంచుకోవటమే ధూపము.

"పవనావచ్ఛిన్నోర్ధ్వజ్వలన వచ్ఛిదుల్కాకాశదేహో దీపః"

దీపం : బ్రహ్మతేజస్సు వాయువుతో కలసి జ్వాలగా ప్రకాశిస్తుంది. అది విశ్వమంతా వ్యాపించి ఉంది. సాధకుడి శరీరము పరబ్రహ్మము యొక్క కాంతిపుంజములతో ప్రకాశిస్తోంది. ఇప్పుడు సాధకుడు ఆకాశాన్నే తన శరీరంగా భావించి, తన శరీరంలో ఉన్న ఆ పరాశక్తిని చిత్కలను దీపముగా భావించటమే దేవికి దీపసమర్పణ.

"సమస్తయాతాయాత వర్జనం నైవేద్యమ్"

నైవేద్యము : పూజానంతరము నైవేద్యము చెయ్యాలి. ఇంద్రియ చాంచల్యము లేకుండా విషయవాంఛలన్నీ పరమేశ్వరికి సమర్పించి అంటే ఇంద్రియాలను జయించి బ్రహ్మాకారవృత్తితో ఉండటమే నైవేద్యము. ఇది బ్రహ్మానందానుభవము.

"అవస్థాత్రయైకీకరణం తాంబూలమ్"

తాంబూలము : ఆకు వక్క సున్నము కలిస్తే తాంబూలము అవుతుంది. అవే జాగ్ర స్వప్న సుషుప్తి అనే మూడు అవస్థలు. ఆ మూడు అవస్థలను తురీయావస్థలో విలీనం చెయ్యటమే తాంబూల సమర్పణ.

మూలాధారాది బ్రహ్మబిల పర్యంతం, బ్రహ్మరంధ్రాదిమూలాధార పర్యంతం గతాగత రూపేణ ప్రాదక్షిణ్యమ్"

ప్రదక్షిణము : శరీరంలో ప్రాణవాయువు ఆధారచక్రం నుండి సహస్రారము వరకు, సహస్రారం నుంచి ఆధారచక్రం వరకుసుషుమ్నా మార్గంగుండా తిరుగుతూ ఉంటుంది. ఈ రకంగా ప్రాణవాయువు సంచారము చెయ్యటమే ఆత్మరూపంలో ఉన్న దేవతకు ప్రదక్షణము. దీనికే అజపారూప హంస అని పేరు.

హకారసంజ్ఞ గల పరమాత్మ సకార సంజ్ఞగల ప్రకృతితో కలసి హంసరూపమైన శబల బ్రహ్మము అవుతాడు. ఈ శబలబ్రహ్మము తొమ్మిదిద్వారాలు గల మానవ శరీరము అనే పట్టణంలో ప్రవేశించి ఇంద్రియములు, ప్రాణములు, మనస్సుతో

కూడిన వాడై పంజరంలో బంధించబడిన పక్షిలాగా బయటకు వచ్చే ఉపాయం తెలియక ప్రాపంచిక బంధనాలతో కొట్టుమిట్టాడుతున్నాడు. అటువంటి హంస అనబడే జీవుడికి.

అగ్ని, చంద్రమండలాలు	– రెక్కలు
ఓంకారము	– శిరస్సు
జ్ఞాననేత్రము	– ముఖము
హకారసకారములు	– పాదాలు

(హకారము రుద్రబీజము సకారము శక్తి బీజము)

ఈ రకంగా ఉన్న హంస అనే జీవుడు పాలలో ఉన్న నెయ్యిలాగా సమస్త ప్రాణికోటినీ ఆశ్రయించి ఉన్నాడు.

సహస్రారము అనేది ఎనిమిది దళాలు కలిగిన పద్మము. ఇందులోని ఒక్కొక్క దళంలోనూ చిన్నచిన్న రేకులు నూటఇరవై అయిదు చొప్పున ఉంటాయి. ఈ రకంగా మొత్తం 8×125=1000 వెయ్యి దళాలుంటాయి. అందుకే దాన్ని సహస్రదళ కమలం అంటారు. ఎనిమిది దళాలు ఎనిమిది దిక్కులకు తిరిగి ఉంటాయి.

ఎనిమిది దళాల వివరాలు ఈ విధంగా ఉంటాయి.

తూర్పు దిక్కు	– సద్బుద్ధి
ఆగ్నేయం	– నిద్ర, దప్పిక, ఆలస్యము
దక్షిణము	– క్రూరబుద్ధి
నైరుతి	– తాపబుద్ధి
పడమర	– విలాసము
వాయువ్యము	– నడచుట మొ॥ విషయములందు బుద్ధి
ఉత్తరము	– సురతము నందు ఆసక్తి
ఈశాన్యము	– ద్రవ్యము దానంచేసే తలంపు
పద్మాంతరాళంలో	– ఇహపరలోక విముక్తి
కింజల్కము (తామరపువ్వులోని కేసరములు)	– మెలకువ
తామరదుద్దు	– కల
దుంప	– నిద్ర

ఆత్మ ఏ క్షణానైతే సహస్రారాన్ని వదులుతుందో ఆక్షణంలోనే పరబ్రహ్మాలో ఐక్యమవుతుంది.

“తురీయావస్థా నమస్కారః”

నమస్కారము : దేవికి నమస్కారము చెయ్యటమంటే సాధకుడు తురీయావస్థ చేరటమే.

“దేహశూన్య ప్రమాతృతా నిమజ్జనం బలిహరణమ్”

బలిహరణము : సాధకుడి స్థూలశరీరము మాయతోకూడుకున్నది. సూక్ష్మ శరీరము జ్ఞాన స్వరూపము తాను జ్ఞానస్వరూపుడు కాబట్టి జీవాత్మను పరమాత్మ యందు విలీనం చేసినట్లు భావించటమే బలిసమర్పణ.

“సత్యమస్తికర్తవ్య మకర్తవ్య మౌదాసీన్య ఇత్యాత్మ విలాపనగ్ం హోమః”

హోమము : పూజ, జపము అయిన తరువాత హోమము చేయటం విధి. సాధకుడి అహంభావము, జీవభావము, పరబ్రహ్మ స్వరూపం ఉంది, లేదు అనే ద్వైదీభావము మొదలైనవన్నీ పరబ్రహ్మమనే అగ్నిలో విలీనము అనే ఆహుతి చేయటమే హోమము.

“స్వయం తత్పాదుకా నిమజ్జనం పరిపూర్ణధ్యానమ్”

ధ్యానము : సాధకుడు తాను ఆ దేవి యొక్క పాదముల నుండి వచ్చే తేజస్సులో విలీనమయినట్లుగా తలచి, తానుకూడా ఆ తేజస్సులో ఒక భాగమేనని, సర్వము పరబ్రహ్మ మమయని భావించటమే పరిపూర్ణ ధ్యానము.

“ఏవం ముహూర్తత్రయం భావనయా యుక్తో భవతి, తస్య దేవతాత్మైక్యసిద్ధిః

బ్రహ్మత్వసిద్ధి : ఈ విధంగా తననుతాను పరబ్రహ్మ స్వరూపంగా భావించి మూడు ముహూర్తముల కాలము దేవియందు మనసును లగ్నం చేసినవాడు ఆ దేవితో ఐక్యత పొందుతాడు. దీనినే బ్రహ్మత్వం సిద్ధించటం అంటారు.

“చించితకార్యాణ్యయత్నేన సిధ్యంతి స ఏవ శివయోగీతి కథ్యత ఇత్యుపనిషత్”

ఫలము : ఈ విధంగా అంతఃపూజ చేసి సిద్ధుడైన సాధకుడికి కోరిన కోరికలు అప్రయత్నంగా నెరవేరతాయి. అతడినే శివయోగి అంటారు అని ఈ ఉపనిషత్తులో చెప్పబడింది.

ఈ రకంగా పరమేశ్వరిని అర్చించటమే **సమయమత రహస్యము.**

3. మణిపూర చక్రంలో అర్చన :

షట్చక్రాలలో మణిపూరచక్రంలో ఆ భగవతిని ఆరాధించాలి అంటారు గౌడపాదాచార్యులవారు.

తటిల్లేఖా మధ్యే స్ఫురతి మణిపూరే భగవతీ
చతుర్దైక్యం తేషాం భవతి చ చతుర్బాహు రుదితా!
ధనుర్బాణా నిక్షూద్భవకుసుమజానంకుశవరం
తథా పాశం బిభ్రత్యుదిత రవి బింబాకృతి రుచిః !!

చతుర్విధైక్య సంధానము చేసినట్లయితే సాధకుడికి మణిపూరంలో భగవతి చతుర్బాహువులతో దర్శనమిస్తుంది. అప్పుడు ఆమె చేతులయందు ధనుస్సు, పుష్పబాణము, పాశము, అంకుశము ధరించి ఉదయిస్తున్న సూర్యబింబము లాగా ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది. అక్కడ దర్శనమిచ్చే దేవిని, కాళిదాసు.

చతుర్భుజే చంద్రకళావతం సే కుచోన్నతే కుంకుమ రాగశోణే,
పుండ్రేక్షుపాశాంకుశ పుష్పబాణహస్తే నమస్తే జగదేకమాతః.

అని స్తుతించాడు. శంకరాచార్యులవారు కూడా ఇంచుమించు ఇదే అభిప్రాయం వెలిబుచ్చుతూ.

క్వణత్కాఞ్చీదామా కరికలభ కుంభస్తననతా
పరిక్షీణామధ్యే పరిణత శరచ్చంద్రవదనా
ధనుర్బాణాన్ పాశం సృణి మపి దధానా కరతలై :

అన్నారు. మణిపూరంలో భగవతి స్థిరసౌదామిని వలె ఉంటుంది. సిద్ధఘటికలో

మణిపూరైక వసతిః ప్రావృషేణ్య స్సదాశివః ।
అంబుదాత్మతయా భాతి స్థిరసౌదామినీ శివా ॥

లెక్కలేనన్నీ సూర్యకిరణాలు మేఘరూపం పొంది జలరూపంలో ఆధార స్వాధిష్ఠానాల మధ్య ఉన్నాయి. అనాహతం పైన ఉన్న సూర్యకిరణాలు స్వాధిష్ఠానాగ్నిచే చుట్టబడినవై మణిపూరంలో ప్రవేశించి జలరూపం పొందుతున్నాయి. ఇక్కడ దేవి ఇంద్రధనుస్సులా మెరుస్తూ ఉంటుంది. ఇంద్రధనుస్సుకు అల్లెత్రాడు ఉండదు. ఇదే విషయం తైత్తిరీయారణ్యకశ్రుతిలో ఈ విధంగా ఉంది.

తదింద్రధను రిత్యజ్యమ్, అభ్రవర్ణేషు చక్షతే ।

ఏతదేవ శంయోర్బార్హ స్పత్యస్య ఏతద్రుద్రస్య ధనుః ॥

సూర్య మండలం అమృతంతో పూర్తిగా నిండి ఉంది. చంద్రమండలము నుండి స్రవించే అమృత ధారలతో సూర్యమండలానికి పరిపూర్ణత కలుగుతుంది. అందుకే **చంద్రజ్ఞానవిద్య**లో ఈ విధంగా అన్నారు.

"సూర్య మండలమధ్యస్థాం దేవీం త్రిపురసుందరీం ।

పాశాంకుశధనుర్బాణాన్ ధారయంతీం ప్రపూజయేత్ ॥"

పాశాంకుశములు, ధనుర్బాణములు ధరించి సూర్యమండలము మధ్య ప్రకాశించే భగవతిని ధ్యానించాలి. అందుకే కాళిదాసు ఇలా అన్నాడు.

యే చింతయంత్యరుణమండలమధ్యవర్తి

రూపం తవాంబ నవయావకపంకరమ్యమ్ ।

తేషాం సదైవ కుసుమాయుధబాణభిన్న

వక్షస్థ్సలా మృగదృశో వశగా భవంతి ॥

ఈ రకంగా మణిపూర చక్రంలో ఆ పరమేశ్వరిని అర్చించటమే **సమయమత రహస్యము.**

4. చతుర్విధైక్యము లేదా షడ్విధైక్యము :

చతుర్విధ, షడ్విధ ఐక్యతల గురించి గౌడపాదుల వారు తమ సుభోగదయ స్తుతిలో ఈ విధంగా చెప్పారు.

కళా నాదో బిందుః క్రమశ ఇహ వర్ణాశ్చ చరణం

షడబ్జంచాధార ప్రభృతిక మమీషాం మిలనమ్ !

తదేవం షోఢైక్యం భవతి ఖలు యేషాం సమయినాం

చతుర్థైక్యం తేషాం భవతి హి సపర్యా సమయినామ్॥

కళ, నాదము, బిందువు అని మూడు. చరణము అంటే శ్రీచక్రము, వర్ణాలు, షట్చక్రాలను కలపటమే షడ్విధైక్యము అంటారు. కాని కొందరు సమయులు నాలుగు విధముల ఐక్యము (చతుర్విధైక్యము) మాత్రమే తీసుకోవాలి అంటారు.

1. షోడశ నిత్యలకు – మూలమంత్రానికి ఐక్యము
2. మూల మంత్రానికి – యాభై అక్షరాలతో ఐక్యము
3. యాభై అక్షరాలకు – చంద్రసూర్యాగ్నుల కళాత్మత్వము
4. చంద్రసూర్యాగ్నులతో – త్రిఖండత్వము

వీటిని చతుర్విధైక్యము అంటారు.

నాలుగు దళాలు కలిగిన ఆధారచక్రాన్ని స్వాధిష్ఠానంతో అంతర్భూతం చేసి కౌళులు ఉపాసిస్తారు. ఆధారస్వాధిష్ఠానాలు అంధకారబంధురాలు. అక్కడ సమయులకు పూజలేదు. సమయులు మణిపూరం చేరిన దేవిని మాత్రమే పూజిస్తారు. ఇది సమయమతరహస్యము. షట్చక్రాలలో పంచభూతాలు, మనస్సు కలిసి ఉన్నాయి.

1. పిండాండ బ్రహ్మాండ ఐక్యాను సంధానము
2. షట్కమలాను సంధానము
3. పంచవిధ సామ్యముల అనుసంధానం

4. షడ్విధైక్యాను సంధానము చేత పిండాండము బ్రహ్మాండము వలె ప్రకాశిస్తుంది. ఇది యోగ శాస్త్ర రహస్యము. అందుకని యోగి అయినవాడు చతుర్విధైక్య సంధానము చెయ్యాలి అని చెప్పబడింది.

పిండ బ్రహ్మాండయోరైక్యం లింగ సూత్రాత్మనోరపి ।

స్వాపావ్యాకృతయోరైక్యం క్షేత్రజ్ఞ పరమాత్మనోః ॥

1. పిండాండ బ్రహ్మాండములకు ఐక్యము
2. సూక్ష్మ శరీరానికి సూత్రాత్మకు ఐక్యము
3. స్వాపావ్యాకృతులకు ఐక్యము
4. క్షేత్రజ్ఞపరమాత్మలకు ఐక్యము. దీని వివరణ ఏమంటే,

1. పిండాండ బ్రహ్మాండాలకు ఐక్యము అంటే తెలస్తుంది.

2. లింగ సూత్రాలకు ఐక్యము : ఇక్కడ, లింగాత్మ అంటే లింగ శరీరము. పదకొండు ఇంద్రియాలు గల గణము. సూత్రాత్మ అంటే బ్రహ్మాండం అంతా అర్చిరాది మార్గాలలో తీసుకుని పోయేవాడు. ఈ ఇరువురికీ ఐక్యము.

3. స్వాపావ్యాకృతులకు ఐక్యము : స్వాపుడు అంటే సుషుప్త్యవస్థ పొందిన వాడు సాక్షి ప్రాజ్ఞుడు. అవ్యాకృతుడు అంటే అవిద్యాశబలిత మగు బ్రహ్మ. ఈ ఇద్దరికి ఐక్యము.

4. క్షేత్రజ్ఞ పరమాత్ములకు ఐక్యము : క్షేత్రజ్ఞుడు అంటే జీవాత్మ. పరమాత్మ అంటే పరబ్రహ్మ స్వరూపము. ఈ ఇద్దరికీ ఐక్యము.

ఈ నాలుగు రకాల ఐక్యతను చతుర్విధైక్యము అంటారు. ఇది సంప్రదాయ రహస్యము. కొందరు సమయాచారుల ప్రకారము

1. ఆధారాది షట్చక్రాలకు – త్రికోణాది షట్చక్రాలకు
2. బిందు స్థానానికి – సహస్ర కమలానికి
3. బిందువుకు – శివునికి
4. శ్రీచక్రానికి – మూలమంత్రానికి గల ఐక్యతనే చతుర్విధైక్యము అంటారు

మరికొందరి మతము ప్రకారము

1. కళా మేళనము
2. నాద చరణ మేళనము
3. బిందు షట్చక్రమేళనము
4. పై మూడింటికీ శివునితో మేళనములను చతుర్విధైక్యమంటారు. దీనినుంచే విశ్వమంతా వ్యాపించి ఉన్నది. దీని స్థానము సహస్రారము.

కళలు, నిత్యలు, తిథులు, స్వరములు అన్నీ పదహారు చొప్పున ఉన్నాయి. ఇవన్నీ పంచదశీ మహామంత్రంలో ఖండాలుగా ఉండి సోమ, సూర్య అనలాత్మకములుగా పిలువబడుతున్నాయి. వీటికి మూడు గ్రంథులున్నాయి. గ్రంథిత్రయమే హ్రీంకార త్రయము. హ్రీంకారము భువనేశ్వరి. భువనేశ్వరీ మంత్రార్గతమైన మూలమంత్రము శ్రీచక్రస్వరూపము. శ్రీచక్రం షట్చక్రాంతర్గతము. ఇవి శ్రీవిద్యలో గల పంచైక్యములు.

బిందువునుండి వెలువడిన విశేషములే తత్త్వాలు. ఇవి ఇరవైనాలుగు అని, ముప్పైఆరు అని, యాభై ఒకటి అని అంటారు. బిందువు నుండి వెలువడిన శబ్ద పరిణామమే పరా, పశ్యంతి, మధ్యమ, వైఖరి అనేవి శ్రీచక్రంలో గల

1. త్రికోణము – పర
2. అష్టకోణము – పశ్యంతి
3. దశార ద్వయము – మధ్యమ
4. చతుర్దశారము – వైఖరి.

కాబట్టి శ్రీచక్రానికి నాద వ్యవహారము కలిగింది. ఇంద్రియాలు, చంద్ర సూర్యాగ్ని మండలాలు, త్రిలోకాలు శ్రీచక్రంలో ఉన్నాయి. షట్చక్రాలకు శ్రీచక్రంతో ఐక్యత ఉంది. కాబట్టి శ్రీచక్రానికి నాదత్వ వ్యవహారము ప్రసిద్ధము అని చెప్పబడింది.

పిండాండము ద్రష్ట, బ్రహ్మాండము దృశ్యము. 1. బ్రహ్మాండము 2. పిండాండము 3.దేవతలు వీటికి ప్రతీకలుగా 1. బిందువు 2. నాదము 3. కళలు ఉన్నాయి.

అపుడు 1) బిందువు 2) బ్రహ్మాండము 3) నాదము 4) పిండాండము 5) కళలు 6) దేవతలతో కూడిన యంత్రం వస్తుంది. బిందువు పిండాండానికి ప్రతిబింబము. నాదము శ్రీచక్రము బ్రహ్మాండానికి ప్రతిబింబము. మంత్రము దేవతకు ప్రతిబింబము. ఇవన్ని ఒకటే. వీటికి బేధాలు లేవు.

1. శ్రీచక్రంలో – బ్రహ్మాండము
2. మంత్రంలో – దేవత
3. బిందువులో – పిండాండము
4. పిండాండంలో – బ్రహ్మాండము

5. పిండాండమున – దేవత

6. పిండాండమున – బిందువు

వీటిని ఐక్యమొనర్చినట్లు భావిస్తే దాన్ని షడ్విధైక్యము అంటారు. బిందునాద కళలను దేవతతో ఐక్యమొనరిస్తే చతుర్విధైక్యమంటారు. ఇది సమయమత రహస్యము.

5. దేవికి ఎన్ని చేతులు ?

సాధకుడు చతుర్విధైక్యము చేసినట్లయితే మణిపూరంలో దేవత చతుర్భుజగాను, షడ్విదైక్యము చేసినట్లయితే దశభుజగాను దర్శనమిస్తుంది.

భవాని శ్రీహస్తైః వహసి ఫణిపాశం సృణి మథో

ధనుః పౌండ్రం పౌష్పం శరమథజవస్రక్చుకవరౌ !

అథద్వాభ్యాం ముద్రామభయవరదానైక రసికాం

క్వణద్వీణాం ద్వాభ్యాం త్వమురసి కరాభ్యాం చ భిభృషే ॥

ఈ శ్లోకంలో దేవికి ఎన్ని చేతులు ఉన్నాయి ? ఆ చేతులయందు ఏ ఏ ఆయుధములు ఉన్నాయి. అనే విషయాన్ని గౌడపాదులు వివరిస్తున్నారు. సమయాచారంలో బాహ్యపూజలేదు. మానసిక పూజమాత్రమే చేయాలి. ఆశ్వయుజ శుద్ధ నవమి నాటి రాత్రి గురువు శిష్యుని తలపై చేయి ఉంచి, మరల మంత్రోపదేశం చేసి షట్చక్రపూజవిధానము, చతుర్విధైక్య సంధానము ఉపదేశిస్తాడు. తరువాత సాధకునికి భగవతి మణిపూరంలో సాక్షాత్కరిస్తుంది. ఆధార స్వాధిష్ఠానాలు అంధకారబంధురాలు. వాటిలో సమయులకు పూజలేదు. వీరు మణిపూరంలో మాత్రమే దేవిని పూజించాలి చంద్రజ్ఞాన విద్యలో చెప్పినట్లుగా.

"సూర్య మండలమధ్యస్థాం దేవీ త్రిపురసుందరీం ।

పాశాంకుశధనుర్బాణాన్ ధారయంతీం ప్రపూజయేత్ ॥"

పాశాంకుశ ధనుర్బాణములు ధరించి సూర్య మండలము మధ్యన అనగా మణిపూరమున ప్రకాశిస్తున్న దేవిని మాత్రమే పూజించాలి.

అయితే సూర్యమండలంలో ప్రకాశించే దేవికి ఎన్ని చేతులు ఉంటాయి అనేది సాధకుడు చేసే అనుసంధానం మీద ఆధారపడి ఉంటుంది.

సాధకుడు గనక చతుర్థైక్య సంధానము చేసినట్లైతే సూర్యమండలంలో దేవి పాశము, అంకుశము, ధనుస్సు, బాణములు ధరించి చతుర్భుజగా ధర్శనమిస్తుంది.

పిండ బ్రహ్మాండయోరైక్యం లింగ సూత్రాత్మనోరపి ।

స్వాపావ్యాకృతయోరైక్యం క్షేత్రజ్ఞ పరమాత్మనో ॥

1. పిండబ్రహ్మాండములకు ఐక్యము
2. లింగ సూత్రాలకు ఐక్యము
3. స్వాపావ్యాకృతులకు ఐక్యము
4. క్షేత్రజ్ఞ పరమాత్ములకు ఐక్యము

ఈ నాలుగు రకాల ఐక్యతనే చతుర్థైక్యము అంటారు. చతుర్థైక్య సంధానము చేసిన వారికి కాళిదాసు చెప్పినట్లుగా ఆ దేవి

చతుర్భుజే చంద్రకళావతంసే కుచోన్న తే కుంకుమరాగశోణే,

పుండ్రేక్షు పాశాంకుశపుష్ప బాణ హస్తే నమస్తే జగదేక మాతః

పుండ్రేక్షు చాపము, పుష్ప బాణము, పాశము, అంకుశము ధరించి నాలుగు చేతులతో దర్శనమిస్తుంది. శంకరభగవత్పాదులవారు కూడా ఇంచుమించు ఇదే అభిప్రాయాన్ని సౌందర్యహరిలో వ్యక్తం చేశారు.

క్వణత్కాఞ్చీదామా కరికలభ కుంభ స్తననతా

పరిక్షీణామధ్యే పరిణత శరచ్చంద్రవదనా

ధనుర్బాణాన్ పాశం సృణి మపి దధానా కరతలైః

షడ్విధైక్య సంధానం చేసిన వారికి మణిపూరంలో దేవి దశభుజగా దర్శనమిస్తుంది 1) కళలు, 2) నాదము 3) బిందువు, 4) వర్ణములు 5) శ్రీచక్రము 6) షట్చక్రాల అనుసంధానమునే షడ్విధైక్యము అని సమయాచారులంటారు. సాధకుడు షడ్విధైక్య సంధానం గనక చేసినట్లైతే మణిపూరంలో భగవతి దశభుజగా సాక్షాత్కరిస్తుందని గౌడపాదులవారు అంటున్నారు. ఆ దేవి పుండ్రేక్షు చాపము, పుష్పబాణము, సర్పరూప పాశము, అంకుశము, జపమాల, శుకవరము, అభయవరద ముద్రలు, రెండు చేతుల యందు వీణ ధరించి ఉంటుందని కొందరి అభిప్రాయము కాగా మరికొందరి అభిప్రాయములో పాశాంకుశములు, పుండ్రేక్షు చాపము, పుష్పబాణము, జపమాల, శుకవరము, అభయవరద ముద్రలు, రెండు చేతులలోను వీణ ధరించి ఉంటుంది.

ఈ రకంగా చతుర్విధైక్య సంధానము చేసిన వారికి దేవి చతుర్భుజగాను, షడ్విధైక్య సంధానము చేసిన వారికి దేవి దశభుజగాను దర్శనమిస్తుంది. ఈ రెండూ సమ్మతములే అని గౌడపాదులు, శంకర భగవత్పాదులు, లక్ష్మీధరులు, భాసురానందులు కూడా అన్నారు. ఇది **సమయమత రహస్యము.**

6. గ్రంథి భేదనము :

మానవుడి శరీరంలో షట్చక్రాలున్నాయి. అవి

1.	మూలాధారము	3.	మణిపూరము	5.	విశుద్ధి చక్రము
2.	స్వాధిష్ఠానము	4.	అనాహతము	6.	ఆజ్ఞా చక్రము

ఈ ఆరుచక్రాలకు పైన సహస్రదళ పద్మమున్నది. ఈ చక్రాలలో రెండు రెండు చక్రాల తరువాత ఒక గ్రంథి ఉంటుంది. గ్రంథి అనేది చిన్న ముడి లాంటిది. వెదురుబొంగుకు కణుపులాంటిది.

ఆధార, స్వాధిష్ఠానాల తరువాత	–	బ్రహ్మగ్రంథి
మణిపూర, అనాహత చక్రాల తరువాత	–	విష్ణుగ్రంథి
విశుద్ధి ఆజ్ఞా చక్రాల తరువాత	–	రుద్రగ్రంథి

ఈ రకంగా మూడు గ్రంథులు ఉంటాయి. పంచదశీ మహామంత్రంలోని మూడు హ్రీంకారాలే ఈ మూడు గ్రంథులు. శ్రీచక్రంలోని మూడు వృత్తాలే ఈ మూడు గ్రంథులు అని చెప్పబడుతున్నాయి.

ఆధారచక్రంలో స్వయంభూలింగానికి మూడున్నర చుట్లు చుట్టుకుని, అధోముఖంగా నిద్రావస్థలో ఉంటుంది అదే కుండలినీ శక్తి. ఆ శక్తియే సాక్షాత్తూ పరమేశ్వరి స్వరూపము.

ధ్యాయేత్ కుండలినీం దేవీం ఇష్టదేవస్వరూపిణీం ।
సదా షోడశవర్షీయాం పీనోన్నతపయోధరామ్ ॥
నవయౌవన సంపన్నాం సర్వాభరణ భూషితాం ।
పూర్ణచంద్ర ప్రభాం రక్తాం సదా చంచలలోచనామ్ ॥

కంకాళమాలినీ తంత్రంలో ఈ కుండలినీ శక్తి పరబ్రహ్మ స్వరూపము అని చెప్పబడింది.

కోటిచంద్ర ప్రతీకాశం పరబ్రహ్మ స్వరూపిణీం ।
చతుర్భుజాం త్రినేత్రాం చ వరదాభయ కరాంతథా ॥
తథా పుస్తకవీణాం చ ధారిణీం సింహవాహినీం ।
గచ్ఛంతీం స్వాపనాం భీమాం నానారూప ధరాత్మికాం ॥

రుద్రయామళంలో ఎనిమిది శ్లోకాలతో కుండలినీ స్తవంకూడా ఉన్నది.

ఆధారచక్రంలో నిద్రావస్థలో ఉన్న కుండలినీశక్తిని జాగృతం చెయ్యాలి. దీనికి అనేకరకాల అభ్యాసాలున్నాయి. వాటిలో వామకేశ్వరతంత్రంలో చెప్పినదాన్ని గతంలో వివరించాము. తంత్రసారంలో కూడా ఇంచుమించు ఇలాంటి పద్ధతే చెప్పబడింది.

మానవశరీరంలో బ్రహ్మనాడికి రెండు వైపులా ఆధారచక్రంనుంచి ముక్కు రంధ్రంపై దాకా ఇడా, పింగళా అనే రెండు నాడులు వ్యాపించి ఉంటాయి. వీటిలో ఇడానాడి చంద్రనాడి. ఇది పిత్రుయానము. ఇది ఎడమవైపు ఉంటుంది. శరీరంలోని కుడిభాగంలో పింగళానాడి ఉంటుంది. ఇది సూర్యనాడి దేవయానము. ఈ నాడులలో చంద్రసూర్యులు ఉఛ్వాసనిశ్వాసల రూపంలో తిరుగుతుంటారు. ముందుగా చంద్రుడు తనకిరణాల ద్వారా అమృతాన్ని స్రవింపచేస్తూ వెడుతుంటాడు. ఆ వెనకవచ్చే సూర్యుడు ఆ అమృతపు బిందువులను హరించి వేస్తుంటాడు. ఈ రకంగా వీరిద్దరూ తిరుగుతూ ఆధారచక్రంలో కలుస్తారు. చంద్రసూర్యులు ఎప్పుడైతే ఒక చోట కలిశారో ఆ రోజు అమావాస్య. అంటే వారు ఆధారచక్రంలోకి వచ్చినప్పుడు అమావాస్య. ఆ రోజు పరమేశ్వరికి (కుండలినీ శక్తికి) అర్చన ఉండదు. ఆధారచక్రంలోకి సూర్యచంద్రులు వచ్చినప్పుడు అమావాస్య కాబట్టే ఆధార స్వాధిష్ఠానాలు అంధకార బంధురాలు అని చెప్పబడుతున్నాయి. అక్కడ కౌళులకు తప్ప సమయులకు ప్రవేశం లేదు.

చంద్ర కిరణాలనుండి జాలువారే అమృతపు బిందువులను ఆహారంగా తీసుకుని, కుండలినీశక్తి సుఖంగా నిద్రిస్తూ ఉంటుంది. ఇప్పుడు దాన్ని జాగృతం చెయ్యాలి అంటే చంద్రసూర్య గమనాన్ని ఆపాలి. అంటే ఉఛ్వాస నిశ్వాసలను బంధించాలి.

అనగా ప్రాణాయామం చెయ్యాలి. సాధకుడు ఎప్పుడైతే శ్వాసను బంధించాడో, అప్పుడు చంద్రగమనం ఆగిపోతుంది. దాంతో చంద్రకిరణాల నుంచి అమృతపు జల్లులు జాలువారవు. ఆ అమృతపు జల్లులే ఆహారంగా గల కుండలినీశక్తికి ఆహారం దొరకదు. నిరాహార అవుతుంది. అప్పుడు ఆ శక్తి జాగృతమై బుసలు కొడుతూ ఊర్ధ్వముఖంగా ప్రయాణించి సహస్రారం చేరుతుంది. ఇప్పుడు లలితా సహస్రంలోని 99వ నామాన్ని చూద్దాం.

99. మూలాధారైక నిలయా

మూలాధారము. ఇది గుదస్థానంలో ఉంటుంది. నాలుగు దళాలు గల పద్మము. సుషుమ్నా నాడి ఇక్కడినుంచే బయలుదేరుతుంది. కుండలినీ శక్తి ఇక్కడ నిద్రావస్థలో ఉంటుంది. ఇది మాయ. ఆ శక్తి నిద్రావస్థలో ఉన్నంతవరకు సిరిసంపదలు, భోగభాగ్యాలు, భార్యాపిల్లలు ఇవే నిత్యమనిపిస్తుంది. కనిపించని పరబ్రహ్మ కోసం ప్రాకులాడటం అనవసరం అనిపిస్తుంది. ఆ కుండలినీ శక్తి మేల్కొనగానే మాయ తొలగిపోతుంది. నేను నాది అనే భ్రాంతి నశిస్తుంది.

నిద్రావస్థలో ఉన్న కుండలినీ శక్తికి, సుషుమ్న నాడికి ఆధారం కావటంచేతనే ఈ చక్రాన్ని ఆధారచక్రము అంటారు. ఆ పరమేశ్వరి ఇక్కడ ఉంటుంది. కాబట్టే ఆమె 'మూలాధారైక నిలయా' అనబడుతుంది.

ఆధారచక్రంలో శివాశివులు దాసాని పూలవలె ఎర్రని రంగుతో, మధుపానంవల్ల మత్తెక్కిన నేత్రములతో జగత్తును సృష్టి చేసే కార్యక్రమంలో నిమగ్నులై భైరవీ భైరవులని పిలువబడుతుంటారు.

100. బ్రహ్మగ్రంథి విభేదినీ

గ్రంథి అంటే చిన్నముడి అని ఇదివరకే చెప్పాం. **గ్రంథి ర్నామ సత్యాసత్య ద్వయస్య**

చిక్కుముడిగా ఉండి విడదీయటానికి వీలుకాని స్థితిని గ్రంథి అంటారు. సత్యాసత్యాల స్థితిని స్పష్టంగా వివరించటానికి వీలు కానిదాన్ని గ్రంథి అంటారు.

ఆధార స్వాధిష్ఠాల తరువాత ఉండేది బ్రహ్మగ్రంథి. బ్రహ్మ అంటే సంకల్పము, సృష్టి. ప్రపంచ వ్యవహారానికి మూలమైన విషయాలు. ఇవన్నీ ఇక్కడ చిక్కుముడిగా పడి ఉంటాయి. మానవుడు నేను నాది అనే మాయలో పడి కొట్టుమిట్టాడుతూ ఉంటాడు. కుండలినీ శక్తిని నిద్రలేపి ఊర్ధ్వముఖంగా నడిపిస్తే ముందుగా అది బ్రహ్మగ్రంథిని భేదిస్తుంది. అంటే సాధకుడికి నేను నాది అనే భావం పోగొట్టి స్వస్వరూప జ్ఞానం కలిగిస్తుంది. సృష్ట్యాది సంబంధాలను భేదించి పునర్జన్మ రహితమైన ముక్తిని ప్రసాదిస్తుంది. ఇదే బ్రహ్మగ్రంథి భేదనము.

101. మణిపూరాంతరుదితా

నాభిస్థానంలో పదిదళాలతో ప్రకాశించే పద్మాన్ని మణిపూరమంటారు. ఇది సూర్యమండలము జలతత్త్వాత్మకమైనది. దీనిలో ఆధారస్వాధిష్ఠానాలకు ప్రతీకలుగా పది దళాలుంటాయి. ఇది మణులచే పూరించబడి ఉంటుంది. కాబట్టి దీన్ని మణిపూరకము అంటారు. సూర్యచంద్రాగ్నులు మణిపూరంలో ప్రకాశిస్తాయని, వాటికాంతులే మణులని అరుణోపనిషత్తులో చెప్పబడింది. ఈ చోటనే పిండోత్పత్తి, దాని అభివృద్ధి జరుగుతుంది.

సమయాచారులు పరమేశ్వరిని ఇచ్చట నుండే పూజిస్తారు. ఇక్కడ దేవి చతుర్విధైక్య సంధానము చేసినవారికి చతుర్భుజగాను, షడ్విధైక్య సంధానము చేసినవారికి దశభుజగాను దర్శనమిస్తుంది. చతుర్భుజగా కాళిదాసు దేవిని స్తుతిస్తూ

చతుర్భుజే ! చంద్రకళావతంసే కుచోన్నతే ! కుంకుమరాగశోణే ! ।
పుండ్రేక్షు పాశాంకుశ పుష్పబాణ హస్తే ! నమ స్తే జగదేకమాతః ॥

లఘుస్తవంలో చెప్పినట్లుగా దేవి దశభుజ.

వామే పుస్తకధారిణీ మభయదాం సాక్షస్రజం దక్షిణే
భక్తేభ్యో వరదాన పేశలకరాం కర్పూరకుందోజ్వలాం ।
ఉజ్జృంబాంబుజ పత్రకాంతి నయన స్నిగ్ధ ప్రభాలోకనీం
యే త్వా మంబ ! న శీలయంతి మనసా తేషాం కవిత్వం కుతః ? ॥

సూర్యమండల మధ్యవర్తి అయి ఎఱ్రని ఛాయతో వెలుగొందుతున్న ఆ పరమేశ్వరిని ఆరాధించినట్లైతే సాధకుని యొక్క కోర్కెలు అన్నీ నెరవేరుతాయి. లేడి కనులు గల జవరాం(డ్రు అతడికి వశమౌతారు. చర్చాస్తవంలో

యే చింతయం త్యరుణమండలమధ్యవర్తి
రూపం త వాంబనవయావకపంకరమ్యమ్ ।
తేషాం సదైవ కుసుమాయుధబాణభిన్న
వక్షస్థలా మృగదృశో వశగా భవంతి ॥

మణిపూరంలో ఆ భగవతిని అర్చించినట్లైతే సాధకుడికి ముల్లోకాలు వశమవుతాయి అని చెప్పబడింది.

102. విష్ణుగ్రంథివిభేదినీ

మణిపూర అనాహత చక్రాలకుపైన విష్ణుగ్రంథి ఉన్నది. దీనికి అధిపతి విష్ణువు. ఆధార చక్రం నుంచి బయలుదేరిన కుండలినీశక్తి మణిపూర అనాహతాలను దాటి విష్ణుగ్రంథిని ఛేదిస్తుంది. అంటే పోషణకు సంబంధించిన సర్వజీవుల పాలనావ్యవహారము, పోషణఅనే భావాలు నశించటమే విష్ణుగ్రంథి భేదన. సాధకుడికి తనవల్లనే ఈ జగత్తంతా నడుస్తోందన్న భావన నశిస్తుంది. అహంకారంవల్ల, తానే ఈ పనులకు కర్తననే కర్తృత్వ భావనవల్ల ఆత్మానందం పొందటానికి ఆటంకం ఏర్పడుతుంది. వాటిని వదలటానికే విష్ణుగ్రంధిని భేదన చెయ్యాలి. దేవి అనుగ్రహానికి పాత్రులైనవారే ఈ పని చేయగలరు.

103. ఆజ్ఞాచక్రాంతరాళస్థా

ఆజ్ఞాచక్రము. కనుబొమల మధ్యన రెండు దళములు గల పద్మము. ఇక్కడ నుండే శరీరంలోని అన్ని భాగాలకు ఆజ్ఞలు జారీ అవుతుంటాయి. ఆజ్ఞాచక్రానికి కుండలినీశక్తిని ప్రయాణింప చేసిన సాధకుడు గురువు ఆజ్ఞ పొందుతాడు. ఈ చక్రం చేరేదాకా మనసును నిగ్రహించుకుంటూ అభ్యాసము చేసినట్లైతే జ్ఞానస్పర్శ కలుగుతుంది. అటువంటి ఆజ్ఞా చక్రం మధ్యలో దేవి నివసిస్తుంది. ఈ చక్రాన్ని జాలంధర పీఠము, ప్రయాగక్షేత్రము అంటారు.

ఆజ్ఞాచక్రము శబ్దోత్పత్తి స్థానము. ఇది ఇడ, పింగళ, సుషుమ్నానాడుల సంగమస్థానము. దీనినే త్రివేణీ సంగమము అంటారు. ఇక్కడ ఉండే దేవినే ఆజ్ఞా చక్రాంతరాళస్థా అంటారు.

ఆజ్ఞాత్మక ద్విదళ పద్మగతే! తదానీం విద్యున్నిభే! రవి శశి ప్రయుతోత్కటాభే!।
గండస్థల ప్రతిఫల త్కరదీపజాల కర్ణావతంసకలికే ! కమలాయతాక్షి ! ॥

104. రుద్రగ్రంథివిభేదినీ

షట్చక్రాలలోను ఆరవదయిన ఆజ్ఞాచక్రం దాటినతరువాత రుద్రగ్రంథి ఉంటుంది. రుద్రుడు లయకారకుడు. కాబట్టి రుద్రగ్రంథిని ఛేదించినట్లైతే సర్వమూ లయం చేసి సాధకుడికి దేవి అమృతత్త్వాన్ని ప్రసాదిస్తుంది.

శ్రీవిద్యా మంత్రమయిన షోడశాక్షరిలో నాలుగు భాగాలున్నాయి.

కామరాజమంత్రాంతే శ్రీబీజేన సమన్వితా ।
షోడశాక్షరీ విద్యేయం శ్రీవిద్యేతి ప్రకీర్తితా ॥

పంచదశీ మహామంత్రానికి చివర శ్రీం బీజము చేర్చినట్లైతే షోడశాక్షరి అవుతుంది. అదే శ్రీవిద్యామంత్రము.

ఈ మంత్రం నాలుగు ఖండాలుగా ఉంది. అవి

1. అగ్ని, 2. సూర్య 3. సౌమ్య 4. చంద్రకళలు ఇది నాలుగు కూటాలుగా చెప్పబడుతున్నది అవి

1. వాగ్భవకూటము 3. శక్తికూటము
2. కామరాజకూటము 4. తురీయాకూటము

వీటిలో రెండు రెండు కూటాలకు మధ్యన హృల్లేఖ (హ్రీం) ఉన్నది. ఈ రకంగా నాలుగు కూటాలకు మధ్యన మూడు హృల్లేఖలున్నాయి. ఈ హ్రీంకారాలే షట్చక్రాలలో చెప్పబడిన బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్రగ్రంథులు. దేవి ఈ గ్రంథిత్రయాన్ని ఛేదిస్తుంది. అంటే సాధకుడికి అమృతత్త్వం ప్రసాదిస్తుంది.

మట్టితో చేయబడినవి, శిలలతో నిర్మించబడినవి అయిన దేవతా విగ్రహాలు కాని, పుణ్యనదీ స్నానాలు కాని, క్షేత్రదర్శనం కాని మానవుణ్ణి ఉద్ధరించటానికి చాలాకాలం పడుతుంది. కాని

"యోగినాం దర్శనం పుణ్యం స్పర్శనం పాపనాశనమ్"

గ్రంథిభేదము చేసిన యోగులను దర్శించినంత మాత్రంచేతనే పుణ్యం కలుగుతుంది. వారిని స్పర్శించినంత మాత్రం చేతనే పాపప్రక్షాళనమౌతుంది. అలాంటప్పుడు గ్రంథిభేదన చేసిన యోగికి వచ్చే ఫలము ఏ విధంగా ఉంటుందో వివరించలేము కదా.

గౌడపాదులవారు తమ సుభగోదయ స్తుతిలోని 6వ శ్లోకంలో కుండలినీ శక్తికి మూడు దశలున్నాయన్నారు.

కుమారీ యన్మంద్రం ధ్వనతి చ తతో యోషి దపరా
కులం త్యక్త్వా రౌతి స్ఫుటతి చ మహాకాలభుజగీ ।
తతః పాతివ్రత్యం భజతి దహరాకాశ కమలే
సుఖాసీనా యోషా భవసి భవసీత్కార రసికా ॥

1. నిద్రావస్థ. ఆ శక్తి సుఖంగా నిద్రిస్తూ ఉంటుంది. 2. ప్రయాణావస్థ. నిరాహార అయిన కుండలిని మేల్కొని ఊర్ధ్వముఖంగా పూత్కారం చేస్తూ ప్రయాణిస్తుంది. 3. సుఖావస్థ. సహస్రారంలో శివునితో కలసి సుఖిస్తుంది. ఇప్పుడు గ్రంథిత్రయాన్ని ఛేదించి మూడవ స్థితికి చేరబోతోంది. కుండలినీ శక్తి.

105. సహస్రారాంబుజారూఢా

బ్రహ్మరంధ్రానికి కొద్ది క్రిందగా గల సహస్రదళ పద్మమునందు దేవి ఉంటుంది.

యోగి ఆజ్ఞాచక్రము దాటిన తరువాత మహానాదాన్ని దర్శిస్తాడు. బ్రహ్మరంధ్రానికి కొద్దిగా క్రింద సహస్రదళ పద్మము ఉన్నది. అది పూర్ణచంద్రుడిలాగా ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది. దాని కాంతి కిరణాలు సూర్యకిరణాలవలె ప్రకాశిస్తుంటాయి. అక్కడ అకారాది సర్వవర్ణములు ఉన్నాయి. సహస్రారము అనేది ఎనిమిది దళాలు కలిగిన పద్మము ఇందులోని ఒక్కొక్క దళంలోనూ నూటిరవై ఐదు చొప్పున

రేకులుంటాయి. ఈ రకంగా మొత్తం వెయ్యిదళాలుంటాయి. ఇందులోని ఎనిమిది దళాలు, ఎనిమిది దిక్కులకు తిరిగి ఉంటాయి. సహస్రదళ పద్మంలోని ఒక్కొక్క భాగము మానవునిలోని ఒక్కొక్క లక్షణానికీ ప్రతీక.

తూర్పు దిక్కు	– సద్బుద్ధి
ఆగ్నేయం	– నిద్ర, దప్పిక
దక్షిణము	– క్రూర బుద్ధి
నైరుతి	– తాపబుద్ధి
పడమర	– విలాసము
వాయువ్యము	– నడచుట మొ॥ విషయములు
ఉత్తరము	– సురతమునందు ఆసక్తి
ఈశాన్యము	– దానగుణం
పద్మాంతరాళం	– ఇహ, పరలోక విముక్తి
కింజిల్కము (కేసరములు)	– మెలకువ
తామరదుద్దు	– కల
దుంప	– నిద్ర

ఈ రకంగా ఉన్న సహస్రదళ పద్మంలో కళంక రహితుడైన చంద్రుడున్నాడు. ఆ చంద్రమండలానికి మధ్యన త్రికోణమున్నది. దానియందు మహాశూన్యమున్నది. దానిని దేవతలు రహస్యంగా సేవిస్తుంటారు. సర్వాంతర్యామి అయిన పరమేశ్వరుడు ఇక్కడే ఉంటాడు.

శివస్థానంశైవాః పరమపురుషం వైష్ణవగణాః
లపం తీతి ప్రాయో హరిహరపదం కేచి దపరే ।
పదం దేవ్యా దేవీచరణ యుగళాంభోజరసికా
మునీంద్రా అప్యన్యే ప్రకృతిపురుష స్థాన మమలమ్ ॥

శైవులు ఈ స్థానాన్ని శివస్థానము అంటారు. వైష్ణవులు పరమపదము అంటారు. మిగిలినవారు హరిహరస్థానము అంటారు. దేవీభక్తులు దీన్ని దేవీస్థానమంటారు. అదే ప్రకృతి పురుషుల స్థానము.

ఈ స్థానాన్ని తెలుసుకున్న వాడికి పునర్జన్మ లేదు. ఇహలోకబంధాలు ఉండవు. పాపపుణ్యాలు లేవు. సాధకుడికి ఇష్టార్థసిద్ధి కలుగుతుంది. అట్టి సహస్రార పద్మంలో ఉంటుంది కాబట్టి దేవిని సహస్రారాంబుజారూఢా అంటారు. షట్చక్రాలను దాటి సహస్రారంలో ప్రవేశించిన కుండలినీ శక్తి సాధకుడికి సర్వతోముఖ తేజస్సు కలిగించి, అనంతమైన ఆనందాన్నిస్తుంది. సాధకుడికి వాక్సిద్ధి కలుగుతుంది. భూత, భవిష్యత్ వర్తమానాలు తెలుస్తాయి. అటువంటి వ్యక్తికి ఈ లోకం నీరాజనాలర్పిస్తుంది. మహారాజులుకూడా అతనికి పాదాభివందనం చేస్తారు. అంటున్నారు దుర్వాసులవారు తమ శ్రీదేవీ మహిమ్నః స్తుతిలోని 40వ శ్లోకంలో

ఏవం యః స్మరతి ప్రబుద్ధ సుమతిః శ్రీమత్స్వరూపం పరం
వృద్ధో ఽప్యాశు యువా భవ త్యనుపమః స్త్రీణా మనంగాయతే ।
సోఽప్యైశ్వర్య తిరస్కృతాఖిలసురః శ్రీజృంభితాత్మాలయః
పృథ్వీపాల కిరీట కోటి వలభీ పుష్పార్చితాంఘ్రి ర్భవేత్ ॥

106. సుధాసారాభివర్షిణీ

సహస్రకమలము యొక్క కర్ణిక నుండి అమృతధారలు వర్షిస్తాయి.

అమృతస్య ధారా బహుధా దోహమానం ।
చరణం నో లోకే సుధితాం దధాత్వి ॥

ఆమె చరణకమలము అమృతధారలను వర్షిస్తుంది. ఆ ధారలు లోకంలోని అన్ని దిక్కులకు వ్యాపించి మనకు తృప్తినిచ్చుగాక.

ఇంతవరకు చెప్పిన గ్రంథి భేదనానికి ఫలము ఇక్కడ వివరించబడుతోంది. పరమేశ్వరుడు ప్రకాశాంశ. పరమేశ్వరి విమర్శాంశ. ఆధారచక్రంలో నిద్రిస్తున్న కుండలినీ రూపమైన పరమేశ్వరి సహస్రారం చేరి ప్రకాశాంశ అయిన పరమేశ్వరుణ్ణి కూడి సుధాధారలు వర్షిస్తుంది. ఈమెయే వాగ్దేవి, సరస్వతి, భారతి, ఇడా అని వేదంలో చెప్పబడింది. **ఈ యోగానికి ఫలము మోక్షప్రాప్తి.**

సహస్రారంలో చంద్రమండలమున్నది. అదే సుధాసముద్రము. అతిచల్లగా ఉంటుంది. దేవి అగ్నిస్వరూపిణి. ఆధారచక్రంలోని కుండలినీశక్తి ఎప్పుడైతే

సహస్రారం చేరిందో అప్పుడు ఆ దేవి యొక్క అగ్నితత్త్వానికి, చంద్రమండలంలో ఘనీభవించి ఉన్న సుధారసము ద్రవీభవించి, ధారలుగ వర్షిస్తుంది. శరీరంలో చంద్ర, అగ్నులు సమానంగా ఉన్నంతవరకే మానవుడి శరీరం ఆరోగ్యంగా ఉంటుంది. ఈ రెండింటిలోను తేడా వచ్చినట్లైతే మానవుడి ఆరోగ్యంలో కూడా మార్పు వస్తుంది.

జీవుడు తన సాధనద్వారా పరమేశ్వరితో తాదాత్మ్యం పొంది అమృతత్త్వ స్థితిని చేరుకుంటాడు. అలాంటివాడికి జన్మరాహిత్యం కలుగుతుందని **లలితా సహస్రనామ ఫలశృతి**లో చెప్పబడింది. అందుచేతనే **చరమేజన్మని శ్రీవిద్యోపాసకో భవేత్**

సాధకుడు ఆఖరి జన్మలో శ్రీవిద్యోపాసకుడవుతాడు.

107. తటిల్లతా సమరుచిః

మెరుపు తీగతో సమానమైన కాంతి కలది.

తటి త్సౌదామిన్యేవ లతా వల్లీ, తయా సమా రుచిః కాంతిఃయస్యాః సా

నల్లని మేఘముల మధ్య మెరుపు తీగవలె ప్రకాశించేది. మానవ శరీరంలో ముఖ్యమైన నాడులు మూడు. అవి 1. ఇడ 2. పింగళ 3. సుషుమ్న. వీటిలో ఇడ పింగళానాడులు ఒకదానితో ఒకటి పెనవేసుకుని ఉంటాయి. ఆ మధ్యన సుషుమ్న ఉంటుంది. ఇది ఆధారచక్రం నుంచి సహస్రారందాకా వ్యాపించి నీలిమేఘముల మధ్యన ప్రకాశించే మెరుపుతీగలాగా ఉంటుంది.

నీలతోయదమధ్యస్థా ద్విద్యుల్లేఖే వ భాస్వరా

సౌందర్య లహరిలో శంకరులవారు ఈ విషయాన్ని వివరించారు.

తటిల్లేఖా తన్వీం తపనశశి వైశ్వానరమయీం
నిషణ్ణాం షణ్ణా మప్యుపరి కమలానాం తవ కలామ్
మహాపద్మాటవ్యాం ధితమల మాయేన మనసా
మహాన్తః పశ్యంతో దధతి పరమాహ్లాదలహరీమ్ ॥

మెరుపుతీగ వలెనుండునది, సహస్రారమునందు మహాపద్మాటవిలో ఉన్న నీ సాదాఖ్యకళను ధ్యానించు సజ్జనులు పరమానందము పొందుతారు.

108. షట్చక్రోపరి సంస్థితా

1. మూలాధారము 2. స్వాధిష్ఠానము 3. మణిపూరకము 4. అనాహతము 5. విశుద్ధిచక్రము 6. ఆజ్ఞాచక్రము వీటిపైన ఉన్న సహస్రారమందుండునది. వీటిలో రెండు రెండు చక్రముల తరువాత ఒక గ్రంథిచొప్పున గ్రంథిత్రయము కూడా ఉన్నది. ఆ గ్రంథిత్రయాన్ని కూడా దాటి సహస్రారంలో దేవి ఉంటుంది. సహస్రారము అనేది చంద్రమండలము అదే సుధాసముద్రము. అక్కడ చింతామణి గృహంలో పంచబ్రహ్మాసనం మీద దేవి ఆసీనురాలయి ఉంటుంది. సౌందర్య లహరిలోని 92వ శ్లోకంలో ఈ విషయాన్ని వివరించారు.

గతా స్తే మఞ్చత్వం ద్రుహిణ హరి రుద్రేశ్వరభృతః
శివ స్వచ్ఛచ్ఛాయా కపట ఘటిత ప్రచ్ఛదపటః ।
త్వదీయానాం భాసాం ప్రతిఫలనరాగారుణతయా
శరీరీ శృఙ్గారో రస ఇవ దృశాం దోగ్ధి కుతుకమ్ ॥

109. మహాసక్తిః

మహః అంటే తేజస్సు, ఉత్సవము అని అర్థం. దేవి మహా ఆసక్తి కలది. అంటే ప్రకాశాంశ అయిన జ్యోతి స్వరూపుడగు పరమేశ్వరుని యందు ఆసక్తి కలది. అనగా పరమేశ్వర సమాగమంలో ఆసక్తి కలది. సంశయములేని ఆత్మజ్ఞానమునందు ఆసక్తి కలది. పరబ్రహ్మ స్వరూపమునందు అభేదము కలది. తాను, పరబ్రహ్మ రెండూ ఒక్కటే. దేవియే పరబ్రహ్మ స్వరూపము. కామేశ్వరుని సంయోగానికై దేవి ఎప్పుడూ ఎదురు చూస్తుంటుంది. ఆత్మానందానుభవం వల్ల సాధకులకు నిరంతరాసక్తి కలిగిస్తూ దేవి సాధకుణ్ణి అనుగ్రహిస్తుంది. దివ్యజ్ఞానం పొందటంవల్ల సాధకునిలో కలిగే ఆసక్తి దేవీరూపమే. ఆమే "మహాశక్తి"

110. కుండలినీ

పామువలె గుండ్రముగా చుట్టుకొని ఆధారచక్రంలో ఉంటుంది.

1. కుటిలాంగి
2. భుజంగి
3. శక్తి
4. ఈశ్వరి
5. కుండలిని
6. అరుంధతి
7. కుండలి

పైన చెప్పిన ఏడుపేర్లు కుండలినికి నామాంతరాలు.

కుండలములు కలది కుండలిని. తంత్రరాజంలో కుండలిని గురించి ఈ విధంగా ఉంది.

మూలాధారస్థ వహ్న్యాత్మా తేజోమధ్యే వ్యవస్థితా ।
జీవశక్తిః కుండలాఖ్యా ప్రాణాకారా థ తైజసీ ॥
ప్రసుప్త భుజగాకారా త్రిరావర్తా మహాద్యుతిః ।
మాయాశీర్షాం నదంతీం తాం ఉచ్చరం త్య నిశం ఖగే ॥
సుషుమ్నా మధ్యదేశే సా యదా కర్ణద్వయస్య తు ।
పిధాయ న శృణో త్యేనం ధ్వనిం తస్య తదామృతిః ॥

మూలాధారంలో అగ్ని తేజస్సు మధ్యన ఉన్నదై జీవశక్తి తేజోరూపమైన ప్రాణాకారము కలది, సర్పాకారంలో మూడు చుట్టలు చుట్టుకుని నిద్రిస్తూ ఉంటుంది. సుషుమ్న మధ్యలో మాయాశీర్షముపై నుండి బుసకొడుతూ ఉంటుంది. చెవులు మూసుకుని ఎవడు ఆ ధ్వనిని వినలేడో, అతడికి త్వరలో మృత్యువు ప్రాప్తిస్తుంది. దేవీపురాణంలో కుండలినీ శక్తిని గురించి చెబుతూ

యత శ్శృంగాటకాకారా కుండలి స్యుచ్యతే తతః

అన్నారు అంటే – కుండలినీ శక్తి శృంగాటకాకారము గలది. శృంగాటకము అంటే త్రికోణము అని అర్థం. ఇచ్ఛా జ్ఞానక్రియాశక్తులే శృంగాటకము అని యోగినీ హృదయం చెబుతోంది.

మూలాధారంలో భుజంగాకారంలో చుట్టలు చుట్టుకుని తేజోరూపంలో ప్రకాశించేదే కుండలిని. పంచదశీ మంత్రానికి వాగ్బీజమే కుండలిని. మేరుదండానికి చివర మూలాధారానికి దగ్గరగా యోనికందమునందు అగ్ని తేజస్సుతో ప్రకాశించే జీవశక్తికి కుండలిని అని పేరు. ఇది సర్వశక్తులకు, సమస్త జ్ఞానాలకు మూలమైనది. అజ్ఞానదశలో ఈ శక్తి నిద్రాణమై ఉంటుంది. జ్ఞానదశలో అది జాగృతమై సాధకుడికి సర్వశక్తులు ప్రసాదిస్తుంది. గురుముఖతః షట్చక్రభేదనం తెలుసుకుని సాధనద్వారా ఈ శక్తిని సహస్రారానికి చేర్చాలి. రుద్రయామళంలో కుండలినీ స్తుతిచేస్తూ

జన్మోద్ధార విరక్షిణీ హ తరుణీ వేదాది బీజాదిమా
నిత్యం చేతసి భావ్యతే భువి కదా సద్వాక్య సంచారిణీ
మాంపాతు ప్రియదాస భావకపదం సంఘాతయే శ్రీధరే
ధాత్రి ! త్వం స్వయ మాదిదేవవనితా దీనాతిదీనం పశుమ్ ॥

ఓ పరాత్పరీ ! శివుని అర్ధాంగి అయిన ఓ పార్వతీ ! నువ్వు సర్వకాల సర్వావస్థల యందు ఉపనిషద్వాక్యముల యందు సంచరిస్తుంటావు. నీవు నిత్యయవ్వనవు. మమ్ములను ఉద్ధరించటానికి సదామెలకువతో ఉంటావు. అట్టి నిన్ను నేను ఎల్లప్పుడూ ధ్యానం చేస్తాను.

సిద్ధార్థీ నిజదోషవిత్ స్థలగతి ర్వ్యాయాయతే విద్యయా
కుండల్యా కులమార్గ ముక్తనగరీ మాయా కుమార్గా శ్రియా
య ద్దేవం భజతి ప్రభాతసమయే మధ్యాహ్నకాలే థవా
నిత్యం యః కులకుండలీ జప పదాంభోజం స సిద్ధో భవేత్ ॥

దేవీ ! కుండలినీ శక్తిగా ఉన్న నీ పాదాలను త్రిసంధ్యలయందు ధ్యానించేవారు సిద్ధులవుతారు. అని చెప్పబడింది.

111. బిసతంతుతనీయసీ

తామరతూడులోని దారములాగా అతిసూక్ష్మమైనది. బాగా సన్ననైనది. బాగా కృశించిన రూపము కలది.

నీవారసూకవత్తన్వి పీతా భాస్వ త్యణూపమా

వడ్లగింజ ములికిలాగా బాగా సూక్ష్మమైనది. అణుస్వరూపమైనది. పీతవర్ణము గలది. అని శ్రుతి చెబుతున్నది. ఈ కుండలినీ ఆధారచక్రంలో నిద్రావస్థలో ఉంటుంది దాన్ని జాగృతం చెయ్యాలి. గౌడపాదులవారు తమ సుభగోదయ స్తుతిలోని 4వ శ్లోకంలో

యదా తౌ చంద్రార్కౌ నిజసదన సంరోధన వశా
దశక్తౌ పీయూష స్రవణహరణే సా చ భుజగీ ।
ప్రబుద్ధా క్షుత్క్రుద్ధా దశతి శశినం బైందవగతం
సుధాధారాసారైః స్నపయతి తనుం బైందవకళే ॥

కుండలినీ శక్తి ఆధారచక్రంలో, నోటితో తోకను పట్టుకున్న సర్పములాగా నిద్రిస్తూ ఉంటుంది. చంద్రకిరణాలవల్ల స్రవించే అమృతపుధారలే దానికి ఆహారం. నిద్రావస్థలో ఉన్న ఆ కుండలినీశక్తిని గనక లేపగలిగితే భగవత్సాక్షాత్కారం జరుగుతుంది. సాధకుడు వజ్రాసనంలో కూర్చుని వాయువును కుంభించాలి. అప్పుడు ఆ వాయువు ఊర్ధ్వముఖంగా బయలుదేరి చంద్ర సూర్యుల గమనాన్ని ఆపుతుంది. చంద్రగమనం ఆగిపోతే అమృతపు ధారలు స్రవించవు. అప్పుడు నిరాహార అయిన కుండలినీశక్తి మేల్కొని సుషుమ్నానాడి ద్వారా ఊర్ధ్వముఖంగా బయలుదేరి షట్చక్రాలను దాటుతూ, గ్రంథిత్రయాన్ని భేదించి సహస్రారం చేరి అక్కడ సహస్రదళ పద్మాన్ని నోటితో కరచి పట్టుకుంటుంది. అప్పుడు చంద్రమండలము నుండి అమృతపుధారలు స్రవించి సాధకుని శరీరంలోని 72000 నాడీమండలాన్ని తడుపుతాయి. ఇదే విషయాన్ని వామకేశ్వర తంత్రంలో

భుజంగాకార రూపేణ మూలాధారం సమాశ్రితా

అంటూ ఆరు శ్లోకాలలో వివరించటం జరిగింది. ఆ విషయాన్ని గతంలో చెప్పటం జరిగింది కాబట్టి మళ్ళీ వ్రాయటం లేదు. ఇదే విషయం తంత్రసారంలో కూడా చెప్పబడింది.

కుండల్యేన భవే చ్ఛక్తి స్తాంతు సంచాలయే ద్బుధః
స్వస్థానా దాభ్రువో ర్మధ్యం శక్తిస్థాన ముదీరితం
మూలాధారాది షట్చక్రం శక్తిస్థాన ముదీరతం
కంఠా దుపరి మూర్ధాంతం శాంభవస్థాన ముచ్యతే ॥
మూలాధారే ధ్వనిం శృత్వా ప్రబుద్ధా శక్తికుండలీ ।
జ్వల త్పావకసంకాశా సూక్ష్మతేజ స్స్వరూపిణీ ॥
శక్తిః కుండలినీ నామ బిసతంతునిభాశుభా ।
సా చ విద్యుల్లతాకారా బ్రహ్మద్వారం మనోమయమ్ ॥

ముఖేనాఽఽచ్ఛాద్య తద్ద్వారం ప్రసుప్తా పరమేశ్వరీ ।
సార్ధత్రివలయాకారా గ్రంథిత్రయ విభేదినీ ॥

పృథ్వ్యాప్య చక్రద్వితయం రుద్రగ్రంథిం పదోదితం ।
వహ్ని సూర్యమయం చక్రద్వయం తేజోమయం మహత్ ॥

విష్ణుగ్రంథిం పదే నోక్తం తేజసం సర్వసిద్ధిదమ్ ।
వాయ్వాకాశ ద్వయీరూపం చక్రద్వితయ ముత్తమమ్ ॥

బ్రహ్మగ్రంథిం పదే నోక్తం మంగళాయతనం మహత్ ।
రుద్రగ్రంథిం తతో భిత్వా విష్ణుగ్రంథిం భినత్త్వతః ॥

బ్రహ్మగ్రంథించభిత్త్వైవ కమలాని భినత్తి షట్
సహస్రకమలే శక్తిః శివేన సహ మోదతే ॥

గౌడపాదులవారు తమ సుభగోదయస్తుతిలో కుండలినీశక్తికి మూడు అవస్థలున్నాయన్నారు. అవి 1. నిద్రావస్థ, 2. ప్రయాణావస్థ 3. సుఖావస్థ వీటినే 1. కౌమారావస్థ 2. యోషిదవస్థ 3. పతివ్రతావస్థ అని కూడా అంటారు. వీటిని గతంలో వివరించటం జరిగింది.

తత్రా స్తే పరమేశానీ మహాత్రిపురసుందరీ ।
శివార్కమండలం భిత్వా ద్రావయం తీందుమండలమ్ ॥

తద్భూతా మృతస్యంది పరమానందనందితా ।
కులయోషి త్కులం త్యక్త్వా పరం వర్షణ మే త్యసౌ ॥

షట్చక్రాలను దాటి చంద్రమండలం చేరి అక్కడ నుండి అమృతాన్ని స్రవింపచేసి శరీరంలోని 72000 నాడీమండలాన్నీ తడుపుతుంది. ఆ తరువాత మళ్ళీ స్వాధిష్ఠానానికి వచ్చి నిద్రిస్తుంది.

కుండలినీ శక్తికి మూడు దశలున్నాయని చెప్పాము అవి 1. కౌమారావస్థ 2. యోషిదవస్థ 3. పతివ్రతావస్థ గౌడపాదులవారు తమ శ్లోకంలో 'కుమారీ యన్మంద్రం' అన్నారు. ఇక్కడ కుమారి అంటే భూతత్త్వము. మూలాధారము. కుండలిని

మంద్రస్వరంతో శబ్దం చేస్తుంది. ఆధారచక్రంలో కుమారిగా ఉంటుంది. ఆ తరువాత అక్కడ నుంచి ప్రయాణమై అనాహతం దాటేసరికి రెండవ అవస్థ అయిన 'తరుణీ' అవుతుంది. అక్కడ నుండి రుద్రగ్రంథిని దాటి సహస్రారంలో తన పతి అయి పరమేశ్వరునితో కలసి సుఖిస్తుంది. అది మూడవ అవస్థ. అదే పతివ్రతావస్థ. భర్తతో కలసి సుఖించటమనేది కులస్త్రీ లక్షణము. అదే పాతివ్రత్యము. అందుకే దాన్ని పతివ్రతావస్థ అన్నారు.

సాధకుడు ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసలను బంధించేసరికి స్వాధిష్ఠానచక్రంలో అగ్ని రగుల్కొంటుంది. దానికే స్వాధిష్ఠానాగ్ని అని పేరు. సహస్రదళ పద్మము చంద్ర మండలము. అక్కడ చంద్రుని చల్లదనంవల్ల అమృతము ఘనీభవించి ఉంటుంది. స్వాధిష్ఠానంలో అగ్ని ప్రజ్వరిల్లినప్పుడు ఆ వేడికి చంద్రమండలంలో ఘనీభవించిన అమృతం ద్రవరూపం దాలుస్తుంది. ఎప్పుడైతే కుండలినీ శక్తి తననోటితో సహస్రదళ పద్మాన్ని కొరికిందో, అప్పుడు దానికి పంటిగాట్లు పడతాయి. ఆ రంధ్రాలద్వారా అక్కడ ద్రవీభవించిన అమృతం క్రిందికి జాలువారి సాధకుని శరీరంలోని 72000 నాడీమండలము తడుస్తుంది.

సనత్కుమార సంహితలో పృశ్నులు అనే మునులు ఈ విధంగా మాట్లాడు కుంటున్నారు. **ఓ శ్రీవిద్యోపాసకులారా! లేవండి. ఆలస్యం చెయ్యకండి. స్వాధిష్ఠానము యొక్క కర్ణికలో అగ్నిని ప్రజ్వలింపచెయ్యండి. సూర్యుని సాయముతో సహస్రారమండలి చంద్రమండలమును ద్రవింపచేసి అమృతాన్ని పొందండి.**

శుక్రసంహిత కూడా ఇదే విషయాన్ని చెబుతున్నది. అగ్నియొక్క వేడిచేత సూర్యుని వెలుగుతో, చంద్రుని ప్రకాశముతో రహస్యముగ సంచరించు కుండలిని అమృతధారలను పిదుకుచు 72000 విధములుగా ప్రవహింపచేయుచు మనలను తృప్తిపరచుచున్నది.

కుండలినీ శక్తి మూలాధారంలో కుమారివలె, పుట్టిన పసిపిల్లల ఏడుపులాగా బుసకొడుతూ, స్వాధిష్ఠానానికి పోయి అక్కడ ఉండే అగ్నికి ఆ బాలిక యవ్వనవతియై, అక్కడి నుండి సహస్రారము చేరి పరమేశ్వరునితో కలసి అక్కడి నుండి అమృతధారలు కురిపించి శరీరంలోని 72000 నాడీమండలాన్ని తడుపుతుంది. ఉపనిషత్తులు మంత్రశాస్త్రము, ఆగమాలు, యోగశాస్త్రము అన్నీ ఈ విషయాన్ని ఒప్పుకుంటున్నాయి. ఇది **సమయమత రహస్యము.**

7. షట్చక్రాల ఐక్యత :

శరీరంలో ఉండే షట్చక్రాలు సంస్కృత భాషకు ఉన్న యాభై అక్షరాలతోనూ, షోడశకళలతోనూ, శ్రీచక్రంతోనూ, మూలమంత్రంతోనూ ఐక్యము పొందుతున్నాయి.

అక్షరాలతో షట్చక్రాల ఐక్యము :

ఒకసారి గనక మనం ఆధ్యాత్మిక దృష్టితో చూచినట్లైతే ఆస్తిక దర్శనాలనీ, నాస్తిక దర్శనాలనీ దర్శనాలు రెండురకాలుగా ఉన్నాయి. విద్యారణ్యులు పదహారు దర్శనాలు చెప్పారు కాని

"పాణినే ర్జైమినే శ్చైవ వ్యాసశ్య కపిలశ్చచ
కణాద శ్యాక్ష పాదశ్య దర్శనాని షడైవహి"

అని ఆరు దర్శనాలు మాత్రమే ప్రసిద్ధి చెందినాయి.

వీటిలో మొట్టమొదటిది పాణిని మహర్షి వ్రాసిన అష్టాధ్యాయి అను సూత్రగ్రంథము.

నృత్తావసానే నటరాజరాజో ననాధ ఢక్కాం నవపంచవారమ్
ఉద్ధర్తుకామ స్సనకాది సిద్ధా నేత ద్విమర్శే శివ సూత్రజాలమ్ ॥

శివుడు తన నాట్యము పరిసమాప్తి చేసే సమయంలో సనకాది సిద్ధుల నుద్ధరింపగోరివాడై తన ఢక్కను పదునాలుగు సార్లు మోగించగా పదునాలుగు రకాల శబ్దాలు వెలువడినాయి. వీటినే మహేశ్వరసూత్రాలు అంటారు. వీటి ఆధారంగా పాణిని అష్టాధ్యాయి అనే సూత్రగ్రంథం రాశాడు. సంస్కృత భాషకు ఉన్న యాభై అక్షరాలూ షట్చక్రాలలో ఐక్యము పొందుతున్నాయి. షట్చక్రాలను మూడు ఖండాలుగా విభజించటం జరిగిందని ముందే చెప్పి ఉన్నాము ఇప్పుడు

1. చంద్రఖండము (విశుద్ధి, ఆజ్ఞా చక్రాలు)తో అ నుండి అః వరకు గల పదహారు అచ్చులు ఐక్యము పొందుతున్నాయి.

2. సూర్యఖండము (మణిపూరకము, అనాహతము)తో కచటతప అనే ఐదు వర్గులు అనగా క నుంచి మ వరకు గల ఇరవైఐదు అక్షరాలూ ఐక్యము చెందుతున్నాయి.

3. అగ్నిఖండము (మూలాధారము, స్వాధిష్ఠానము)తో అంతస్థములు (య ర ల వ) ఊష్మములు (శషసహ) అనే ఎనిమిది అక్షరాలు ఐక్యము చెందుతున్నాయి.

4. ళ కారము బైంధవస్థానంతోను, క్షకారము సర్వత్ర ఐక్యము చెందుతున్నాయి. ఈ రకంగా అక్షరాలతో షట్చక్రాలు ఐక్యము చెందుతున్నాయి.

కళలు, మూలమంత్రంతో షట్చక్రాల ఐక్యత :

కళలు తిథుల స్వరూపాలు నిత్యలు కళాస్వరూపాలు. కళలయొక్క ప్రతిరూపమే పదిహేను అక్షరాల మూలమంత్రం. ఈ మంత్రంలోని పదిహేను అక్షరాలునూ సోమసూర్య అగ్నిఖండాలు అని మూడు ఖండాలుగా విభజించటం జరిగింది. ఈ మూడు ఖండాలు షట్చక్రాల్లో ఉన్నాయి. షట్చక్రాల్లో ఉన్న మూడు గ్రంధులు మంత్రంలోని మూడు హ్రీంకారాలు. ఈ రకంగా కళలతోనూ, మూలమంత్రంతోనూ షట్చక్రాలకు ఐక్యత సిద్ధిస్తోంది.

శ్రీచక్రంతో షట్చక్రాలకు ఐక్యము :

శ్రీచక్రంలో శివచక్రాలు నాలుగు, శక్తి చక్రాలు ఐదు మొత్తం తొమ్మిది చక్రాలున్నాయి. వీటిలో త్రికోణము, అష్టకోణము, దశారయుగ్మము చతుర్దశ కోణాలను శక్తి చక్రాలనీ, బిందువు, అష్టదళము, షోడశదళము, భూపురములను శివచక్రాలని అంటారు. షట్చక్రాలకు శ్రీచక్రంతో ఐక్యతనే **'నాదబిందు ఐక్యము'** అంటారు. నాదము అంటే శ్రీచక్రము. బిందువు అంటే షట్చక్రాల సమూహము.

ఈ ఐక్యత ఈ క్రింది విధంగా జరుగుతోంది.

1. ఆధార చక్రానికి	త్రికోణంతో ఐక్యము
2. స్వాధిష్టానానికి	అష్టకోణంతో ఐక్యము
3. మణిపూరకానికి	అంతర్దశారంతో ఐక్యము
4. అనాహతానికి	బహిర్దశారంతో ఐక్యము
5. విశుద్ధి చక్రానికి	చతుర్దశ కోణంతో ఐక్యము
6. ఆజ్ఞా చక్రానికి	అష్టదళము, షోడశ దళములతో ఐక్యము
7. సహస్రారానికి	నాలుగు ద్వారాలతో కూడిన భూపురంతో ఐక్యము.

చెప్పబడింది. శ్రీచక్రంలో ఉండే మూడు వృత్తాలు షట్చక్రాలలోని బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్ర గ్రంథులతో ఐక్యము పొందుతున్నాయి. ఈ రకంగా శ్రీచక్రానికి షట్చక్రాలకూ ఐక్యము చెప్పబడింది. ఇది **సమయమత రహస్యము.**

8. అమావాస్యనాడు ఉపాసన లేదు :

సమయమతం వారికి అమావాస్యనాడు ఉపాసన లేదు. ఈ విషయం గౌడపాదులవారు తమ సుభగోదయస్తుతిలో ఈ విధంగా చెప్పారు.

కళాయాః షోడశ్యాః ప్రతిఫలితబింబేన సహితం
తదీయైః పీయూషైః పునరధికమాప్లావిత తనుః!
సితేపక్షే సర్వా స్తిథయ ఇహకృష్ణేఽపిచసమా
యదా చామావాస్యా భవతి నహి పూజ సమయినామ్॥

ఆజ్ఞా చక్రమండలి చంద్రునికి పదిహేను కళలున్నాయి. పదహారవది షోడశీ కళ. ఇది బైందవ స్థానమైన సహస్రకారంలో ఉంటుంది.

దర్శాద్యాః పూర్ణిమాంతాశ్చ కళాఃపంచదశైవతు ।
షోడశీతు కళాజ్ఞేయా సచ్చిదానంద రూపిణీ॥

పాడ్యమి దగ్గరనుండి పౌర్ణమి వరకు గల కళలు పదిహేను. పదహారవ కళ షోడశీకళ సచ్చిదానంద రూపిణియై ఉన్నది. సహస్రదళపద్మము జ్యోత్స్నామయ లోకము. అది చంద్రమండలము. అక్కడ చంద్రుడు నిత్య కళాయుక్తుడు చంద్రబింబమే శ్రీచక్రము. ఇక్కడ కళ అంటే సాదఖ్య కళ. ఆవిడే పరమేశ్వరి.

శుక్లపక్షపాడ్యమి నుంచి ఒక్కొక్క రోజు ఒక్కొక్క నిత్యను (దేవత) ఉపాసించాలి. అంటే ప్రతిరోజు ఒక నిత్య, సాదాఖ్య కళలను ఉపాసన చెయ్యాలి. అమావాస్య రోజున చంద్రుని కళలన్నీ సూర్యునిలో చేరిపోతాయి. ఆ రోజున చంద్రుడు కళారహితుడు. కాబట్టి అమావాస్య రోజున పూజ నిషేధము. మిగిలిన తిథులలో రాత్రులందు మాత్రమే ఉపాసన చెయ్యాలి. ఇది సమయమతసిద్ధాంతము. ఈ విషయాన్ని శంకరభగవత్పాదులవారు సౌందర్యలహరిలోని పదవ శ్లోకంలో వివరించారు.

సుధాధారాసారై శ్చరణ యుగళాంతర్విగళితైః
ప్రపఞ్చం సిఞ్చన్తీ పునరపి రసామ్నాయ మహసః ।
అవాప్య స్వాం భూమిం భుజగనిభ మధ్యుష్ఠ వలయం
స్వమాత్మానం కృత్వా స్వపిషి కులకుణ్డే కుహరిణి ॥

ఓ తల్లీ ! నీ పాదద్వంద్వము నుండి స్రవించిన అమృతధారలచేత సాధకుని శరీరంలోని 72000 నాడీమండలము తడిపిన తరువాత, ఆ చంద్రమండలం వదలి స్వస్థానమైన మూలాధారచక్రం చేరి, అక్కడ నీ అసలురూపంతో పామువలె స్వయంభూలింగానికి మూడున్నరచుట్లు చుట్టుకుని, కుండలినీశక్తివై నిద్రావస్థవలో ఉంటావు.

తొమ్మిదవ శ్లోకంలో ఆధారచక్రంలో నిద్రావస్థలో ఉన్న కుండలినీశక్తి జాగృతమై సహస్రారం చేరటాన్ని వివరించారు. ఇప్పుడు ఆ కుండలినీశక్తి సహస్రారం నుంచి మళ్ళీ ఆధారచక్రం చేరటాన్ని ఇక్కడ వివరించారు. ఇది **సమయమత రహస్యము.**

8. షట్చక్రభేదనము :

ఆధారచక్రంలో నిద్రావస్థలో ఉన్న కుండలినీ శక్తి జాగృతమై షట్చక్రాలను భేదించి సహస్రారము చేరుతుంది. షట్చక్ర భేదనాన్ని గురించి సౌందర్యలహరిలోని 9వ శ్లోకంలో

మహీం మూలాధారే కమపి మణిపూరే హుతవహం
స్థితం స్వాధిష్ఠానే హృది మరుత మాకాశ ముపరి
మనోఽపి భ్రూమధ్యే సకలమపి భిత్త్వా కులపథం
సహస్రారే పద్మే సహ రహసి పత్యా విహరసే ॥

ఓ తల్లీ ! భగవతీ ! నీవు మూలాధారంలో ఉన్న భూతత్త్వాన్ని, స్వాధిష్ఠాన చక్రంలోని అగ్నితత్త్వాన్ని, మణిపూరచక్రంలోని జలతత్త్వాన్ని, అనాహతచక్రంలోని వాయుతత్త్వాన్ని, విశుద్ధచక్రంలోని ఆకాశతత్త్వాన్ని, ఆజ్ఞాచక్రంలోని మనస్తత్త్వాన్ని, సుషుమ్నా మార్గం గుండా ఛేదించి, సహస్రారం చేరి, అక్కడ నీ భర్త అయిన సదాశివునితో కలిసి విహరిస్తుంటావు.

ఈ శ్లోకంలో కుండలినీశక్తిని వివరిస్తున్నారు శంకరభగవత్పాదులవారు. అసలు ఎవరీ కుండలినీ శక్తి ? ఈవిడే పరమేశ్వరి. ఆ పరమేశ్వరి ఆధారచక్రంలో కుండలినీ రూపంలో ఉంటుంది. **వామకేశ్వర తంత్రం, బహురూపాష్టకాలలో**

ధ్యాయేత్ కుండలినీందేవీం స్వయంభూలింగవేష్టితాం
శ్యామాం సూక్ష్మాం సృష్టిరూపాం సృష్టి స్థితి లయాత్మికాం
విశ్వాతీతాం జ్ఞానరూపాం చింతయే దూర్ధ్వ వాహినీం ॥
"ధ్యాయేత్ కుండలినీం దేవీం ఇష్టదేవస్వరూపిణీం
సదాషోడశ వర్షీయాం పీనోన్నత పయోధరాం
నవయౌవ్వన సంపన్నాం సర్వాభరణ భూషితాం
పూర్ణచంద్రప్రభాం రక్తాం సదా చంచలలోచనాం"

కంకాళమాలినీ తంత్రంలో

కోటిచంద్ర ప్రతీకాశాం పరబ్రహ్మ స్వరూపిణీం
చతుర్భుజాం త్రినేత్రాంచ వరదాభయకరాం తథా
తథా పుస్తక వీణాంచ ధారిణీం సింహవాహినీం
గచ్ఛంతీం స్వాపనాం భీమాం నానారూప ధరాత్మికాం"

ఆమె స్వయంభూలింగానికి మూడున్నరచుట్లుగా చుట్టుకుని అధోముఖంగా, సూక్ష్మరూపంలో ఉంటుంది. ఆమె నవయవ్వనసంపన్న, సర్వాభరణభూషిత, సృష్టి, స్థితి, లయకారిణి. **రుద్రయామళం**లో కుండలినీ స్తవము ఉన్నది.

పరమేశ్వరి అర్చన రెండువిధాలుగా ఉంటుంది. 1. బాహ్యపూజ 2. అంతః పూజ

బాహ్యపూజ అంటే సాధకుడు తన ఎదురుగా దేవి ప్రతిమనుగాని, శ్రీచక్రంగాని ఉంచి, దేవత వేరు తాను వేరు అని భావించి, ఆమెను సేవించటం. ఇటువంటి పూజలు కేవలము కామ్యసాధన కోసం మాత్రమే చేస్తారు. బాహ్యపూజ చేసేవారికి మోక్షం లభించదు. అంటే బాహ్యవిషయాలయందు ఆసక్తి గల వారికి సాయుజ్యం సిద్ధించదు.

పూర్వకాలంలో ఒకసారి ఇంద్రుడికి బ్రహ్మతత్త్వాన్ని గురించి తెలుసుకోవాలనిపించింది. ఆ కాలంలో 'దధ్యుడు' అనే మహర్షి బ్రహ్మవిద్యలో, శ్రేష్ఠుడు అని పేరు పొందాడు. నిజంగానే బ్రహ్మజ్ఞాని. అందుకని ఇంద్రుడు దధ్యుడి దగ్గరకు వెళ్ళి "స్వామి ! నీవల్ల నాకు ఒక సహాయం కావాలి" అన్నాడు. వచ్చినవాడు దేవరాజైన ఇంద్రుడు, అందుచేత సరే అన్నాడు మహర్షి. సహాయం చేస్తాను అని మాట తీసుకున్న తరువాత చెప్పాడు ఇంద్రుడు "నాకు బ్రహ్మవిద్య కావాలి" అని

ఆ మాటలు విన్న దధ్యుడు కొంచెంసేపు మాట్లాడలేదు. అది చూసి మహర్షి ఏదో సంశయిస్తున్నాడు అని తెలుసుకుని "మహర్షీ! ఏమిటాలోచిస్తున్నావు ? నాకు బ్రహ్మవిద్యను చెబుతానని మాట ఇచ్చావు. చెబుతావా ! లేదా?" అన్నాడు. ఆలోచించాడు మహర్షి. ఇంద్రుడు దేవతలరాజు. భోగలాలసుడు. నిరంతరం అప్సరాగణంతో క్రీడిస్తూ ఉంటాడు. అటువంటి వాడికి బ్రహ్మవిద్యా ? చెబితే అపాత్రదానం చెప్పకపోతే అసత్యపాపం. ఏం చెయ్యాలో పాలుపోలేదు మహర్షికి. మళ్ళీ ఇంద్రుడే అన్నాడు. "ఏం మహర్షీ ! బ్రహ్మవిద్య చెబుతానని మాటిచ్చావు. మాట నిలబెట్టుకుంటావా లేదా ?"

చేసేదేమీ లేక మర్నాడు ఉదయం మిగిలిన శిష్యులతో కలిసి రమ్మన్నాడు ఇంద్రుణ్ణి.

మరునాడు ఉదయం కౌపీనం ధరించి, దర్భలు చేత్తో పట్టుకుని, అందరితోపాటే వచ్చి కూర్చున్నాడు ఇంద్రుడు. దధ్యుడు చెప్పటం మొదలుపెట్టాడు.

"ఈ జగత్తంతా మిధ్య. కంటికి కనిపించేదేదీ నిజంకాదు. ఈ రాజ్యాలు, రాజులు, అధికారం, అప్సరసలు, సుఖాలు, భోగాలు ఏవీ నిజంకాదు" అన్నాడు.

ఆ మాటలు విన్న ఇంద్రుడు లేచి 'మహర్షీ ! నువ్వు అబద్ధం చెబుతున్నావు. ఏది అసత్యం ? నా రాజ్యమా ? నా సింహాసనమా ? అప్సరసలా ? కేవలం నన్ను ఎగతాళి చెయ్యటానికే ఈ మాటలు చెబుతున్నావు. ఇలాంటి మాటలు ఇంకొకసారి చెప్పావంటే నీ తల నరికివేస్తాను జాగ్రత్త" అని హెచ్చరించి అక్కడ నుంచి వెళ్ళిపోయాడు.

అతడి దృష్టిలో రాజ్యము, అధికారము, అప్సరసలు, సుఖాలు, భోగాలు ఇవన్నీ నిజమే. అటువంటి వారికి బ్రహ్మవిద్య అంటదు. ఆత్మసాక్షాత్కారం కాదు. వీరికి అధికారము, సుఖాలు మొదలైన ఐహికవాంఛలమీదనే మక్కువ. అందుకే వారు బాహ్యపూజ చేస్తారు. సనత్కుమార సంహితలో

బాహ్యపూజా నకర్తవ్యా కర్తవ్యా బాహ్యజాతిభిః
సాక్షుద్రఫలదా న్రూణాం ఐహికార్థైక సాధనాత్
బాహ్యపూజరతాః కౌలాః క్షపణశ్చ కపాలికాః
దిగంబరాశ్చేతిహాసాః వామకా స్తంత్ర వాదినః ॥

క్షుద్రమైన ఐహికఫలితాల కోసం కౌళులు, క్షపణకులు, కాపాలికులు, దిగంబరులు, ఇతిహాసులు, వామాచారులు మొదలైన తంత్రవాదులు మాత్రమే బాహ్యపూజ చేస్తారు అని చెప్పబడింది. వీరిలో

1. క్షపణికులు – స్త్రీ యోనిని పూజిస్తారు. పూర్వాదితంత్రాలు వీరికి ప్రమాణాలు
2. కాపాలికులు – పంచామృతతంత్రం వీరికి ప్రమాణం
3. దిగంబరులు – రూపభేదము, భూతోడ్డారము, నికుంతేశ్వరము మొదలైన ఎనిమిది తంత్రాలు వీరికి ప్రమాణాలు
4. ఇతిహాసులు – భైరవయామళం వీరికి ప్రమాణ గ్రంథం.
5. వామాచారులు– వామకేశ్వరతంత్రం వీరికి ప్రమాణం
6. కౌళాచారులు – పురుషార్థాలలో అర్థకామాలకే ప్రాధాన్యత ఇచ్చేవారు కౌళులు. వీరికి బాహ్యపూజయే కాని అంతఃపూజ లేదు. వీరు ప్రత్యక్షంగా శ్రీచక్రాన్ని పూజిస్తారు. కౌళాగమాలుగా పిలువబడే అరవైనాలుగు తంత్రాలు వీరికి ప్రామాణికాలు. ఈ తంత్రాలను కౌళసమయాచారాలు అనే ఆరవ అధ్యాయంలో వివరించటం జరిగింది.

కౌళాచారులు షట్చక్రాల్లోని ఆధారచక్రాన్ని మాత్రమే పూజిస్తారు. కుః అంటే పృథివీతత్త్వము. అది షట్చక్రాలలోనూ ఏ చక్రమందుంటుందో, దాన్ని కులము

అంటారు. ఇది ఆధారచక్రంలో ఉంటుంది. బాహ్యపూజ చేసే వారు కేవలము కామ్యసిద్ధి కోసమే చేస్తారు. అందుకే వీరు పృథివీతత్త్వాత్మకమైన ఆధారచక్రాన్ని పూజిస్తారు. కాబట్టి వీరి పూజను 'కౌళము' అంటారు. వీరి ఆచారాన్ని కౌళాచారము అంటారు. వీరు శ్రీచక్రాన్ని భూర్జరీపత్రము, పట్టువస్త్రము, బంగారము, వెండి, రాగి రేకులమీద వ్రాసి దాన్ని ఆరాధిస్తారు. లేదా పరమేశ్వరి ప్రతిమను ఎదురుగా ఉంచి దాన్ని ఆరాధిస్తారు. దీన్ని కౌళపూజ అంటారు.

షట్చక్రాల్లోని ఆధార, స్వాధిష్ఠానాలు అంధకారబంధురాలు. వాటియందు కౌళులకు మాత్రమే అధికారమున్నది. భైరవయామళంలో

చతుర్భి శ్శివచక్రైశ్చ శక్తి చక్రైశ్చ పంచభిః
నన చక్రైశ్చ సంసిద్ధం శ్రీచక్రం శివయోర్వపుః ॥
త్రికోణ మష్టకోణంచ దశకోణద్వయం తథా
చతుర్దశారం చైతాని శక్తిచక్రాణి పంచచః ॥
బిందుశ్చాష్టదళం పద్మం పద్మం షోడశపత్రకం
చతురస్రంచ చత్వారి శివచక్రాణ్యనుక్రమాత్ ॥

నాలుగు శివచక్రాలు, ఐదు శక్తిచక్రాలు ఉన్న యంత్రాన్నే 'శ్రీచక్రము' అంటారు. దీనిలో త్రికోణము, అష్టకోణము, అంతర్దశారము, బహిర్దశారము, చతుర్దశారము అనే ఐదు శక్తిచక్రాలు. కాగా బిందువు, అష్టదళము, షోడశదళము, భూపురము అనే నాలుగు శివచక్రాలు.

గౌడపాదులవారు తమ **'సుభగోదయస్తుతి'**లోని 10వ శ్లోకంలో మానవ శరీరంలోని షట్చక్రాలకు, శ్రీచక్రంలోని తొమ్మిదిచక్రాలకు ఐక్యత ఉన్నది అని వ్రాశారు.

త్రికోణం చాధారం త్రిపురవినుతే ష్టారమనఘే

ఇందులో ఆధారచక్రానికి త్రికోణంతో ఐక్యత ఉన్నది అన్నారు. ఈ రకంగా ఆధారచక్రమే త్రికోణము. దానిలో బిందువున్నది. కౌళమతానుసారము త్రికోణమే బిందుస్థానము. ఆ బిందువే త్రికోణమందు ఆరాధింపతగ్గది. అందుకే కౌళులు త్రికోణాన్ని పూజిస్తారు. ఈ త్రికోణము రెండు రకాలుగా ఉంటుంది.

1) శ్రీచక్రంలో మధ్యన ఉన్నది. 2. స్త్రీ యొక్క ప్రత్యక్షయోని. కౌళాచారుల్ని రెండు రకాలుగా చెప్పవచ్చు. 1) పూర్వకౌళులు 2) ఉత్తరకౌళులు

పూర్వకౌళులు శ్రీచక్రాన్ని భూర్జరీ పత్రము, పట్టువస్త్రము, బంగారము, వెండి, రాగిరేకుల మీద వ్రాసి, దానిలోని త్రికోణాన్ని పూజిస్తారు. కొందరైతే ప్రత్యేకంగా త్రికోణము, దానిమధ్యన బిందువు మాత్రమే గీసి, దానిని పూజిస్తున్నారు. ఈ రకంగా త్రికోణము, అందులో బిందువు వేసిన ఉంగరాలు కూడా బయట లభిస్తున్నాయి.

ఉత్తరకౌళులు స్త్రీ యొక్క ప్రత్యక్షయోనిని పూజిస్తారు. వీరిలో కొంతమంది స్త్రీని దిశమొలగా నిలబెట్టి యోనిని పూజిస్తే, మరికొంతమంది స్త్రీని తలక్రిందులుగా నిలబెట్టి యోనిపూజ చేస్తారు. ఈ రెండురకాల పూజలు బాహ్యపూజలే. అందుచేత వారికి ఆధారచక్రమే పూజనీయము. అందులో ఉండే కుండలినీ శక్తినే 'కౌళిని' అంటారు. త్రికోణ పూజలో కౌళినియే ఉపాస్య.

ఆధారచక్రంలో కుండలినీశక్తి సర్పాకారం ధరించి తోకను నోటితో కరచి పట్టుకున్నట్లుగా నిద్రావస్థలో ఉంటుంది. నిద్రావస్థలో ఉన్నప్పటికీ కౌళాచారంలో కుండలినీశక్తి పూజింపదగినదే. అందుకే పూజను తామిశ్రము అంటారు. ఆధార స్వాధిష్ఠానాలు అంధకారబంధురాలు. వాటిమీద కౌళాచారులకు మాత్రమే అధికార మున్నది. కుండలినీప్రబోధం ఎప్పుడు జరుగుతుందో, ఆ క్షణంలోనే కౌళులకు ముక్తి కలుగుతుంది. అందుకే వీరిని క్షణముక్తులు అంటారు. కౌళులకు త్రికోణంలో భైరవీభైరవులు పూజనీయులు.

జపాకుసుమ సంకాసౌ మధుఘూర్ణిత లోచనౌ
జగతః పితరౌవందే భైరవీ భైరవాత్మకౌ ॥

సాధకులు వీరితో ఐక్యము పొందటమనేది ముఖ్యం. అందుచేతనే బిందువును అర్చించేటప్పుడు స్త్రీపురుషులు భైరవాకారమైన దిగంబరత్వాన్ని ఆశ్రయించి మధు, మత్స్య, మాంసాలతో సమారాధన చేస్తారు.

ఉత్తరకౌళులు స్త్రీయోనిలోని మన్మథఛత్రాన్ని బిందువుగా భావించి పూజిస్తారు. అందుచేతనే అవి అవైదికము, నీతిబాహ్యము అని చెప్పబడింది.

కౌళులు పరమేశ్వరుణ్ణి 'నవాత్మకుడు' లేదా 'నవవ్యూహాత్మకుడు' అంటారు. ఈ నవవ్యూహాలు 'కామకలావిద్య'లో వివరించబడ్డాయి.

కాలవ్యూహ కులవ్యూహో నామవ్యూహ స్తథైవచ
జ్ఞానవ్యూహ స్తథా చిత్త వ్యూహస్యా స్తదనంతరమ్ ॥
నాదవ్యూహ స్తథా బిందువ్యూహస్యా స్తదనంతరమ్
కలావ్యూహ స్తథా జీవవ్యూహ స్యాత్ ఇతితే నవే ॥

1. కాలవ్యూహము – నిమిషము మొదలు కల్పాంతము వరకు ఉన్న కాలసముదాయము
2. కులవ్యూహము – ఎరుపు, తెలుపు, నీలము మొదలైన రంగులను తెలిపేది
3. నామవ్యూహము – జగత్తులోని ప్రాణులపేర్లను తెలిపేది.
4. జ్ఞానవ్యూహము – ఇంద్రియాల ద్వారా ప్రపంచాన్ని గురించి తెలుసుకునే జ్ఞానము
5. చిత్తవ్యూహము – మనస్సు, బుద్ధి, చిత్తము, అహంకారము, మహతత్త్వము అనే అహంకారపంచకమును గురించి తెలిపేది.
6. నాదవ్యూహము – రాగము, ఇచ్ఛ, కృతి, ప్రయత్నము, మాయ, శుద్ధవిద్య, మహేశ్వరుడు, సదాశివుడు, పరా, పశ్యంతి, మధ్యమ, వైఖరిల గురించి తెలిపేది.
7. బిందువ్యూహము – ఆధారాది షట్చక్రాల సంఘము.
8. కళావ్యూహము – యాభైకళలైన వర్ణస్వరూపములైన అక్షరాల గురించి తెలిపేది.
9. జీవవ్యూహము – భోక్తలగు జీవుల సమూహము.

నవవ్యూహాత్మకో దేవః పరానంద పరాత్మకః ।
నవాత్మా భైరవోదేవో భుక్తి ముక్తి ప్రదాయకః ॥
పరానంద పరాశక్తిః చిద్రూపానందభైరవీ ।
తయోర్యదా సామరస్యం జగదుత్పద్యతే తదా ॥

పరమానందుడు, పరాత్మకుడు అయిన భైరవుడు నవవ్యూహాత్మకుడు. ఆయనే భుక్తి, ముక్తి ప్రదాత. పరమానందమైన పరాశక్తి చిద్రూప అయిన ఆనంద ఆనందభైరవి అవుతుంది. ఈ భైరవీభైరవులకు సామరస్యము ఎప్పుడు కలుగుతుందో, అప్పుడు జగదుత్పత్తి జరుగుతుంది.

ఇది కౌళాచారము. లలితాసహస్రంలో **కులాంగనా** (92వ నామం) దగ్గర నుంచీ **కులయోగినీ** (95వ నామం) కౌళాచారాన్ని వివరించటం జరిగింది. ఏది ఏమైనప్పటికీ కౌళాచారంలో నీతిబాహ్యము, వేదదూరము అయిన పద్ధతులను ఆచరించరాదు. ఈ విషయాలను గతంలో చెప్పినప్పటికీ, చదువరుల సౌలభ్యం కోసం మళ్ళీ చెప్పటం జరిగింది.

దేవీపూజలో రెండు రకాల ఆచారాలున్నాయని చెప్పుకున్నాం. 1) కౌళాచారము 2) సమయాచారము. ఇప్పటిదాకా కౌళాచారాన్ని వివరించాము. ఇక సమయాచారం చూద్దాం. లలితాసహస్రంలోని 868వ నామము **'అంతర్ముఖసమారాధ్యా'.** ఆత్మాభిముఖమైన చిత్తప్రవృత్తి గలవారిచే బాగుగా ఆరాధింపబడేది. అంతఃపూజ అంటే మన శరీరంలోనే ఆ పరదేవతని అర్చించటం. ఇదే సమయాచారము. అద్వైతసిద్ధాంతంలో **'అహంబ్రహ్మాస్మి'** నేనే పరబ్రహ్మస్వరూపాన్ని అని చెప్పబడుతోంది.

నాలుగు వేదాలకు కలిపి 1180 ఉపనిషత్తులు ఉన్నాయి. వాటిలో ముఖ్యమైనవి 108. వాటిలో అత్యంతముఖ్యమైనవి పది. వీటికి శంకరభగవత్పాదులవారు వ్యాఖ్య కూడా వ్రాశారు. ఉపనిషత్తులలో మొత్తం నాలుగు మహావాక్యాలున్నాయి. అవి

1. ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ	ఐతరేయోపనిషత్తు	ఋగ్వేదము
2. అహంబ్రహ్మాస్మి	బృహదారణ్యకం	శుక్లయజుర్వేదము
3. తత్త్వమసి	ఛాందోగ్యోపనిషత్తు	సామవేదము
4. అయమాత్మాబ్రహ్మ	మాండూక్యోపనిషత్తు	అథర్వణవేదము

ఈ మహావాక్యాలలో జగత్తంతా పరబ్రహ్మస్వరూపం. ఆ పరబ్రహ్మ ఎవరో కాదు నువ్వే అని ఉపనిషత్తులు పరబ్రహ్మను ప్రతిపాదించాయి.

ఈ రకంగా మహావాక్యాలలో చెప్పబడిన పరబ్రహ్మస్వరూపాన్ని నేనే. చరాచర జగత్తంతా నాలోనే ఉన్నది. నానుంచే సృష్టించబడి, మళ్ళీ నాలోనే లీనమవుతున్నది అని గ్రహించి, తనలోని పరబ్రహ్మను అర్చించేవారే అంతరారాధకులు. సనత్కుమార సంహితలో

అంతరారాధనపరా వైదికా బ్రహ్మావాదినః ।
జీవన్ముక్తాశ్చరంత్యేతే త్రిషులోకేషు సర్వదా ॥

వైదికవిధానంలో పరమేశ్వరుని ఆరాధించేవారు బ్రహ్మావాదులు. వీరు అంతరారాధన చేస్తారు. వీరు జీవన్ముక్తులై త్రిలోకాలయందు సంచరిస్తుంటారు.

సమయమతంలో ప్రధానమైనది కైవల్యప్రాప్తి. కర్మకాండలవల్ల మోక్షం సిద్ధించదు అని వీరు నమ్ముతారు. జీవబ్రహ్మైక్యమే వీరి సిద్ధాంతము. వీరికి 'శుభాగపంచకము' అని పిలువబడే సనక, సనందన, సనత్కుమార, వశిష్ఠ, శుక సంహితలు ప్రమాణాలు. సమయాచారులకు బాహ్యపూజలేదు. అంటే వారు శ్రీచక్రాన్నిగాని, దేవిప్రతిమనుగాని వేరుగా అర్చించరు. చంద్రజ్ఞానవిద్యలో చెప్పినట్లుగా

సూర్యమండల మధ్యస్థాం దేవీం త్రిపుర సుందరీం ।
పాశాంకుశ ధనుర్బాణాన్ ధారయంతీం ప్రపూజయేత్ ॥

సూర్యమండలము మధ్యన ఉన్న ఆ త్రిపురసుందరిని, పాశము, అంకుశము, ధనుర్బాణాలు ధరించిన దేవిని అర్చించాలి.

సమయాచారులలో కొందరు బాహ్యపూజ చేస్తారు. అంతఃపూజలో మంత్రానికి ఋషి, ఛందస్సు మొదలైనవి అవసరంలేదు. ఇవన్నీ కేవలము బాహ్యపూజలోనే కావాలి.

సమయాచారులు శివశక్తులను సమయుడు, సమయ అంటారు. సమయ అంటే శివునితో ఐదు రకాలుగా సామ్యము గల శక్తి అని అర్థము. అలాగే శివుడు. సామ్యము అంటే పోలిక. ఈ రకంగా శివశక్తులకు సామ్యము ఉన్నది అని వీరి నమ్మకము. అందుకే వీరి ఆచారాన్ని **'సమయాచారము'** అంటారు. వీరి భావనలో శివశక్తులు ఐదు రకాలుగా పోలిక కలిగి ఉంటారు.

1. అధిష్ఠానసామ్యము – శివశక్తులు ఒకే స్థానాన్ని అధిష్ఠించి ఉండటము
2. అనుష్ఠానసామ్యము – ఇద్దరూ ఒకే పనిలో నిమగ్నం కావటము
3. అవస్థాసామ్యము – ఇద్దరూ ఒకే అవస్థలో ఉండటము
4. రూపసామ్యము – ఇద్దరూ ఒకే రూపంలో ఉండటము
5. నామసామ్యము – ఇద్దరిపేర్లు ఒకే రకంగా ఉండటము

షట్చక్రాల్లోని ప్రతిచక్రంలోనూ శివాశివులకు ఈ రకంగా సామ్యము చెప్పబడింది.

ఆధారచక్రంలో :

1. శివాశివులిద్దరికీ ఆధారచక్రమే అధిష్ఠానము. ఇది అధిష్ఠానసామ్యము.

2. ఇద్దరూ ఇక్కడ నాట్యం చేస్తుంటారు. ఇది అనుష్ఠానసామ్యము

3. శివశక్తులిద్దరూ జగత్తును సృష్టించే కార్యక్రమంలో నిమగ్నమై ఉంటారు. ఇది అవస్థాసామ్యము.

4. ఇద్దరూ ఎర్రని రంగులో ఉంటారు. ఇది రూపసామ్యము

5. వీరికి భైరవి, భైరవుడు అని పేర్లు. ఇది నామసామ్యము.

ఇదే విధంగా షట్చక్రాలలోనూ పంచవిధసామ్యము కలిగి ఉంటారు. సహస్ర కమలమే బైందవస్థానము. దాని మధ్య ఉండే చంద్రమండలమే చతుష్కోణము. దాని మధ్య ఉండే బిందువులో శివశక్తులు కలిసి సాదాక్యకళగా ఉంటారు.

సమయాచారుల దృష్టిలో చతుర్విధైక్యసంధానమే భగవతికి సమారాధన, చతుర్విధైక్యసంధానము అంటే

పిండబ్రహ్మాండయోరైక్యం లింగసూత్రాత్మనోరపి ।
స్వాపావ్యాకృతి కారైక్యం క్షేత్రజ్ఞ పరమాత్మనో ॥

1. పిండబ్రహ్మాండములకు ఐక్యము
2. లింగసూత్రాలకు ఐక్యము
3. స్వాపావ్యాకృతులకు ఐక్యము
4. క్షేత్రజ్ఞపరమాత్మలకు ఐక్యము

చతుర్విధైక్యసంధానము చేసిన యోగి శివశక్తిభావనచేత తాదాత్మ్యము పొందుతాడు. కాదిమతంలో

మూలాది బ్రహ్మరంధ్రాంతం స్ఫురద్విద్యుల్లతా కృతిమ్ ।
ధ్యాయేత్కుండలినీం దేవీం త్వద్విద్యాక్షర రూపిణీం ॥
షట్చక్ర భేదినీం దేవీం తాంచ బిందుత్రయాత్మికామ్ ।
తాం చాప్యర్ధకలారూపాం చింతయే త్పద్మకాననే ॥
ఏవం భావన యాజుష్టః పరమానంద నిర్భరః ।
సంసార సాగరం ధీమాన్ గోష్పదీకురుతే శివే ॥

ఆధారచక్రం నుంచి బయలుదేరి సహస్రారం చేరి ఆ దేవి సాక్షాత్కారం పొందగలిగినవాడు సంసారసాగరాన్ని తేలికగా దాటగలుగుతాడు. సుభగోదయంలో

మూలాది బ్రహ్మరంధ్రాంతం మూలవిద్యాం విభావయేత్
ఉద్యదాదిత్య సంకాశాం తటిత్కోటి సమప్రభాం
తత్ప్రభాపటల వ్యాప్తం శరీరమపి చింతయేత్ ॥

షట్చక్రాలయందు ఎవరైతే ఆ దేవిని ధ్యానిస్తాడో, అతడికి కోట్లకొలది సూర్యుల కాంతితో ప్రకాశిస్తున్న ఆ పరమేశ్వరి సాక్షాత్కరిస్తుంది.

గురుకటాక్షవీక్షణా మహిమవల్ల జనించిన మహావేధ కారణంగా భగవతి, సాధకుడి ఆధారస్వాధిష్ఠానాలను భేదించుకుని మణిపూరం చేరుతుంది. అక్కడ ఆమెకు అర్ఘ్యపాద్యాదులిచ్చి షోడశోపచారవిధిని మానసికంగా పూజించాలి. తరువాత ఆమె అనాహతానికి చేరుతుంది. అక్కడ ఆమెకు ధూప, దీప, నైవేద్య, హస్త ప్రక్షాళన వరకు సేవ చెయ్యాలి. అప్పుడు ఆ దేవి విశుద్ధచక్రం చేరి సింహాసనారూఢయై చెలులతో ముచ్చటిస్తూ ఉంటుంది. అక్కడ దేవిని విశుద్ధచక్రంలోని పదహారు దళాల లోని చంద్రకళలతో పూజించాలి. తరువాత ఆమెను ఆజ్ఞాచక్రం చేర్చి నీరాజనాదులచే సంతోషపెట్టాలి. ఆ తరువాత దేవి విద్యుల్లతలాగా సహస్రారంలో ప్రవేశించి, క్షీర సాగరంలోని మణిద్వీపంలో, కదంబవనంలోని చింతామణిగృహంలో సదాశివునితో కలిసి ఉంటుంది. అప్పుడు తెరను ప్రసరింపచేసి మరల మూలాధారం ప్రసరించే వరకు సాధకుడు వేచి ఉండాలి. ఇది **సమయమత రహస్యము.** యోగసాధ్యము.

లలితా సహస్రంలోని 96, 97, 98 నామాలలో **(అకులా, సమయాంతస్థా, సమయాచార తత్పరా)** సమయాచారాన్ని వివరించటం జరిగింది. ఆధారచక్రంలో నిద్రావస్థలో ఉన్న కుండలినీశక్తిని నిద్రలేపి, సహస్రారానికి చేర్చి, మళ్ళీ ఆశక్తిని ఆధారచక్రానికి చేర్చటమే సమయాచారము.

శరీరంలో షట్చక్రాలున్నాయి. అవి

మూలాధారం గుదస్థానం । స్వాధిష్ఠానం తు మేహనం
నాభిస్తు మణిపూరాఖ్యం । హృదయంచాబ్జ మనాహతం
తాలూమూలం విశుద్ధాఖ్యం । ఆజ్ఞాంచ నిటలాంబుజం ॥
తస్మాదూర్ధ్వమధోముఖం । వికసితం పద్మం సహస్రచ్ఛదం
నిత్యానందమయీ సదాశివపురీ । శక్తే నమశ్శాశ్వతం ॥

మూలాధారచక్రము	–	గుదస్థానంలో ఉన్నది
స్వాధిష్ఠానచక్రము	–	లింగస్థానంలో ఉన్నది
మణిపూరచక్రము	–	నాభిస్థానంలో ఉన్నది
అనాహతచక్రము	–	హృదయస్థానంలో ఉన్నది
విశుద్ధిచక్రము	–	కంఠస్థానంలో ఉన్నది
ఆజ్ఞాచక్రము	–	భృకుటి స్థానంలో ఉన్నది
సహస్రదళపద్మము	–	వీటన్నింటికీ పైన ఉన్నది

ఈ చక్రాలలో ఒక్కొక్క దానికి ఒక్కొక్క తత్త్వమున్నది.

1.	ఆధారచక్రము	–	భూతత్త్వాత్మకమైనది
2.	స్వాధిష్ఠానము	–	అగ్నితత్త్వాత్మకమైనది
3.	మణిపూరము	–	జలతత్త్వాత్మకమైనది
4.	అనాహతము	–	వాయుతత్త్వాత్మకమైనది
5.	విశుద్ధిచక్రము	–	ఆకాశతత్త్వాత్మకమైనది
6.	ఆజ్ఞాచక్రము	–	మనస్తత్త్వాత్మకమైనది

వీటన్నింటిపైన సహస్రదళపద్మమున్నది. అదే సహస్రారము. అక్కడ పరమేశ్వరి పరమశివునితో కలసి ఉంటుంది.

మానవశరీరంలో బ్రహ్మనాడి (సుషుమ్నానాడి)కి రెండువైపులా ఆధారచక్రం నుంచి ముక్కురంధ్రం దాకా ఇడా, పింగళా, నాడులు వ్యాపించి ఉంటాయి. వీటిలో ఎడమవైపు ఉండేది ఇడానాడి. ఇది చంద్రనాడి. పితృయానము, కుడివైపు ఉండేది పింగళానాడి. ఇది సూర్యనాడి. దేవయానము. ఈ నాడులలో సూర్యచంద్రులు ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసల రూపంలో తిరుగుతుంటారు. ముందుగా చంద్రుడు తన కిరణాల ద్వారా అమృతాన్ని ప్రసరింపచేస్తూ వెడుతుంటాడు. ఆ వెనుక వచ్చే సూర్యుడు ఆ అమృతపుబిందువులను హరించి వేస్తుంటాడు. ఈ రకంగా వీరిద్దరూ తిరుగుతూ ఆధారచక్రంలో కలుస్తారు. చంద్రసూర్యులు కలిసిన రోజు అమావాస్య అంటే వారు ఆధారచక్రంలోకి వచ్చిన రోజు అమావాస్య. ఆ రోజు సమయాచారంలో కుండలినికి అర్చన ఉండదు. కాని కౌళులు మాత్రం ఆ రోజున విశేషఅర్చన చేస్తారు. సూర్యచంద్రులు ఆధారచక్రంలో కలిసిన రోజు అమావాస్య కాబట్టే ఆధార స్వాధిష్ఠానాలు అంధకారబంధురాలు అనబడతాయి.

చంద్రునికిరణాలనుండి జాలువారే అమృతపుబిందువులను ఆహారంగా తీసుకుని కుండలినీశక్తి సుఖంగా నిద్రిస్తూ ఉంటుంది. ఇప్పుడు దాన్ని జాగృతం చెయ్యాలి. ఎప్పుడైతేదానికి ఆహారం దొరకదో అప్పుడు ఆ శక్తి జాగృతమవుతుంది. అంటే చంద్రకిరణాలనుంచి అమృతపుబిందువులు జాలువారకూడదన్న మాట. అలా జరగాలంటే సూర్యచంద్రుల గమనం ఆగిపోవాలి. అంటే ఉచ్ఛ్వాసనిశ్వాసలను బంధించాలి. సాధకుడు ఎప్పుడైతే శ్వాసను బంధించాడో, అప్పుడు చంద్రగమనం ఆగిపోతుంది. దాంతో చంద్రకిరణాల నుండి అమృతపు జల్లులు జాలువారవు. కుండలినీ శక్తికి ఆహారం దొరకదు. నిరాహార అయిన కుండలిని జాగృతమై బుసలు కొడుతూ ఊర్ధ్వముఖంగా ప్రయాణంచేసి, సహస్రారం చేరుతుంది.

మూలాధారచక్రంలో కుండలినీశక్తి నిద్రావస్థలో ఉంటుంది. ఇక్కడ నుంచే సుషుమ్నానాడి బయలుదేరుతుంది. కుండలినీశక్తి నిద్రావస్థలో ఉన్నంతవరకు సిరిసంపదలు, భోగభాగ్యాలు, భార్యాపిల్లలు ఇవే నిత్యము అనిపిస్తుంది. కనిపించని పరబ్రహ్మ కోసం ప్రాకులాడటం అనవసరమనిపిస్తుంది. ఆ కుండలినీశక్తి మేల్కొనగానే మాయ తొలగిపోతుంది. నేను నాది అనే భ్రాంతి నశిస్తుంది.

షట్చక్రాలలో రెండు. రెండుచక్రాల తరువాత ఒక గ్రంథి ఉంటుంది.

ఆధారస్వాధిష్ఠానాల తరువాత – బ్రహ్మగ్రంథి

మణిపూరఅనాహతాల తరువాత – విష్ణుగ్రంథి

విశుద్ధిఆజ్ఞా చక్రాల తరువాత – రుద్రగ్రంథి

ఉంటాయి. వీటినే గ్రంథిత్రయము అంటారు. శ్రీచక్రంలోని మూడు వృత్తాలు, పంచదశి మహామంత్రంలోని మూడు హ్రీంకారాలు ఈ గ్రంథులతో పోల్చబడ్డాయి. 'గ్రంధి' అంటే చిక్కుముడి, కణుపు, అవయవ సంధి అని అర్థం. చిక్కుముడిగా ఉండి విడదీయటానికి వీలుకాని స్థితిని గ్రంధి అంటారు. జాగృతమైన కుండలినీ శక్తి సుషుమ్నద్వారా బయలుదేరి ఆధారస్వాధిష్ఠానాలు దాటిన తరువాత బ్రహ్మగ్రంధిని చేరుతుంది. బ్రహ్మ అంటే సంకల్పము, సృష్టి, ప్రపంచ వ్యవహారానికి మూలమైన విషయాలు. ఇవన్నీ ఇక్కడ చిక్కుముడిగా పడి ఉంటాయి. మానవుడు నేను నాది అనే మాయలో పడి కొట్టుమిట్టాడుతుంటాడు. కుండలినీ శక్తిని నిద్రలేపి ఊర్ధ్వముఖంగా నడిపిస్తే ముందుగా అది బ్రహ్మగ్రంధిని భేదిస్తుంది. అంటే సాధకుడికి నేను, నాది, అనే భావం పోగొట్టి స్వస్వరూపజ్ఞానం కలిగిస్తుంది. సృష్ట్యాది సంబంధాలను భేదించి పునర్జన్మరహితమైన ముక్తిని ప్రసాదిస్తుంది. అదే **బ్రహ్మగ్రంధి భేదనము.** ఈ రకంగా బ్రహ్మగ్రంధిని భేదించిన తరువాత మణిపూర, అనాహతా చక్రాలను దాటి విష్ణుగ్రంధిని భేదిస్తుంది. అంటే పోషణకు సంబంధించిన సర్వజీవుల పాలనావ్యవహారము పోషణ అనే భావాలు నశించటమే విష్ణుగ్రంధి భేదన. సాధకుడికి తనవల్లనే ఈ జగత్తంతా నడుస్తోందనే భావన నశిస్తుంది. అహంకారంవల్ల తానే ఈ పనులన్నింటికీ కర్తను అని భావిస్తాడు. ఈ భావన వల్ల ఆత్మానందం పొందటానికి ఆటంకం ఏర్పడుతుంది. ఆ భావనలు వదలటానికే **విష్ణుగ్రంధి భేదన.** విష్ణుగ్రంధిని భేదించిన తరువాత విశుద్ధి, ఆజ్ఞాచక్రాలను దాటి రుద్రగ్రంధిని చేరుతుంది. రుద్రుడు లయకారకుడు. కాబట్టి రుద్రగ్రంధిని భేదించినట్లైతే సర్వాన్నీ లయంచేసి సాధకుడికి ఆ దేవి అమృతత్వాన్ని ప్రసాదిస్తుంది. ఈ రకంగా అమృతత్వాన్ని పొందటమే రుద్రగ్రంధి భేదన.

మట్టితోను, శిలలతోను, లోహంతోనూ తయారుచేయబడిన విగ్రహాలు కాని, పుణ్యనదీ స్నానాలు కాని, క్షేత్రదర్శనం కాని మానవుణ్ణి ఉద్ధరించటానికి చాలాకాలం

పడుతుంది. **యోగీనాం దర్శనం పుణ్యం స్పర్శనం పాపనాశనం** గ్రంథిత్రయాన్ని భేదించిన యోగులను దర్శించినంత మాత్రం చేతనే పుణ్యం కలుగుతుంది. వారిని స్పృశించినంత మాత్రం చేతనే సర్వపాపాలు హరిస్తాయి.

కుండలినీశక్తికి మూడుదశలున్నాయి అన్నారు గౌడపాదులవారు తమ సుభగోదయస్తుతిలోని 6వ శ్లోకంలో

కుమారీయన్మంద్రం ధ్వనతిచ తతో యోషిదపరా
కులం త్యక్త్వా రౌతి స్ఫుటతిచ మహాకాలభుజగీ ।
తతః పాతివ్రత్యం భజతి దహరాకాశకమలే
సుఖాసీనా యోషా భవసి భవ సీత్కార రసికా ॥

కుండలినీశక్తికి మూడు దశలున్నాయి. మొదటిది నిద్రావస్థ. ఈ స్థితిలో కుండలిని సర్పాకారం ధరించి తోకను నోటితో కరచి పట్టుకుని ఆధారచక్రంలో నిద్రిస్తూ ఉంటుంది. సాధకుడు ప్రాణాయామం చేసి నిద్రావస్థలో ఉన్న కుండలిని మేల్కొల్పాలి. అప్పుడు అది మంద్రస్వరంతో పూత్కారం చేస్తూ, ఊర్ధ్వముఖంగా బయలుదేరి గ్రంథిత్రయాన్ని భేదిస్తుంది. ఇది రెండవఅవస్థ. రుద్రగ్రంధిని భేదించిన తరువాత సహస్రారం చేరి, ప్రౌఢయై తన పతి అయిన శివునితో కలసి విహరిస్తుంది. ఇదిమూడవ అవస్థ. ఈ రకంగా కుండలినికి మూడు అవస్థలు లేదా దశలున్నాయి. అవి

1. నిద్రావస్థ 2. ప్రయాణావస్థ 3. సుఖావస్థ. వీటినే 1. కౌమారావస్థ 2. యోషిదవస్థ 3. పతివ్రతావస్థ అని కూడా అంటారు.

బ్రహ్మరంధ్రానికి కొద్దిగా దిగువస్థానంలో సహస్రదళపద్మమున్నది. అది పూర్ణచంద్రునిలాగా ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది. దాని కాంతికిరణాలు సూర్యకిరణాలలాగా ప్రకాశిస్తూ ఉంటాయి. అక్కడ అ నుంచి క్ష వరకు సర్వవర్ణములు ఉంటాయి. సహస్రారము అనేది ఎనిమిదిదళాలు కలిగిన పద్మము దీనిలో ఎనిమిది దిక్కులకు ఎనిమిదిదళాలుంటాయి. ఒక్కొక్క దళంలోను నూట ఇరవై ఐదు దళాలుంటాయి. ఈ రకంగా మొత్తం వెయ్యిదళాలుంటాయి. ఇందులోని ఎనిమిదిదళాలు ఎనిమిది దిక్కులకు తిరిగి ఉంటాయి. సహస్రదళపద్మంలోని ఒక్కొక్క భాగము, మానవునిలోని ఒక్కొక్క లక్షణానికీ ప్రతీక.

తూర్పుదిక్కు	-	సద్బుద్ధి	ఉత్తరం	-	సురతమునందు
ఆగ్నేయం	-	నిద్ర, దప్పిక			ఆసక్తి
దక్షిణం	-	క్రూరబుద్ధి	ఈశాన్యం	-	దానగుణం
నైరుతి	-	తాపబుద్ధి	పద్మాంతరాళం	-	ఇహలోక విముక్తి
పడమర	-	విలాసము	కేసరములు	-	మెలకువ
వాయువ్యము	-	నడచుట మొ॥	తామరదుద్దు	-	కల
		విషయములు	దుంప	-	నిద్ర

సహస్రదళపద్మము చంద్రమండలము. అక్కడ కళంకరహితుడైన చంద్రుడున్నాడు. అతడికి వృద్ధిక్షయాలుండవు. అతడు నిత్యము షోడశకళాయుక్తుడు. ఆ చంద్రమండలం మధ్యన త్రికోణమున్నది. దానియందు మహాశూన్యమున్నది. దానిని దేవతలు రహస్యంగా సేవిస్తుంటారు. **'షట్చక్ర నిరూపణం'లో తదంతః శూన్యం తత్సకలసురగణై సేవితంచాతిగుప్తం** ఆ మహాశూన్యాన్ని దేవతలు రహస్యంగా సేవిస్తుంటారు. ఆ శూన్యము చాలా రహస్యమైనది. అతిప్రయత్నం మీద గాని దాన్ని పొందలేరు. అక్కడే పరమేశ్వరుడుంటాడు. ఆయన సర్వవ్యాపి. సర్వాత్మరూపి. అజ్ఞానము, మోహము పోగొట్టి, సాధకుడికి సుధాధారలచే ఆత్మజ్ఞానం కలిగిస్తాడు. అప్పుడు సాధకుడు, జీవాత్మ పరమాత్మల సమైక్యత సాధించి పరమహంస అవుతాడు.

సహస్రారంలో ప్రవేశించిన కుండలినీశక్తి సాధకుడికి సర్వతోముఖతేజస్సు కలిగించి, అనంతమైన ఆనందాన్నిస్తుంది. అతడికి వాక్సిద్ధి కలుగుతుంది. భూత భవిష్యద్వర్తమానాలు తెలుస్తాయి. అతడి సంకల్పం నెరవేరుతుంది.

ఈ రకంగా ఆధారచక్రంలో నిద్రావస్థలో ఉన్న కుండలినీశక్తి సహస్రారం చేరి అక్కడ తన పతియైన శివునితో కలిసి విహరిస్తుంది అంటున్నారు శంకర భగవత్పాదులవారు ఈ శ్లోకంలో ఈ విషయమంతా లలితాసహస్రంలోని 90వ నామము **'కులామృతైకరసికా'** నుంచి 111వ నామము **'బిసతంతు తనీయసీ'** దాకా వివరించబడింది. వామకేశ్వరతంత్రంలో ఈ విషయాన్ని వివరిస్తూ

భుజంగాకారరూపేణ మూలాధారం సమాశ్రితా
శక్తిః కుండలినీనామ బిసతంతు నిభాశుభా ॥

మూలకందం ఫణాగ్రేణ దష్ట్వాకమలకందవత్ ।
ముఖేన పుచ్ఛం సంగృహ్యా బ్రహ్మరంధ్రం సమాశ్రితా ॥

అంటూ ఆరుశ్లోకాలలో కుండలినీశక్తి జాగృతం అయి సహస్రదళపద్మం చేరటాన్ని వివరించారు. ఈ విషయమంతా గతంలో వివరించటం జరిగింది. **"సుధాధారాసారై"** అనే పదవశ్లోకంలో వివరించటం జరుగుతుంది.

ఇక తత్త్వాలు గనక చూసినట్లైతే

ఈ తత్త్వాలు 56 అని 31 అని రకరకాలుగా చెబుతారు. కాని గౌడపాదులవారు తను 'సుభగోదయస్తుతి'లోని ఐదవ శ్లోకంలో

పృథివ్యాపస్తేజః పవనగగనే తత్ప్రకృతయః
స్థితా స్తన్మాత్రాస్తా విషయదశకం మానసమితి
తతోమాయా విద్యా తదనుచ మహేశః శివ ఇతి
పరం తత్త్వాతీతం మిలిత వపురిందోః పరకళా ॥

పంచభూతాలు-5, తన్మాత్రలు-5, జ్ఞానేంద్రియాలు-5, కర్మేంద్రియాలు-5, మనస్సు-1, మాయ, శుద్ధవిద్య, మహేశ్వరుడు, సదాశివుడు వెరసి 25 తత్త్వాలు. హిరణ్యగర్భుడనే సదాశివునితో కలిసిన శుద్ధవిద్యయే సాదాఖ్యకళ. అదే 26వ తత్త్వము. దీనినే పరా, చిద్రూప, కుండలిని అంటారు.

కాళిదాసు తన లఘుస్తవంలో ఆ కుండలినీశక్తియే పరదేవత, భగవతి, శక్తి, శాంభవి, హ్రీంకారి, త్రిపుర, త్రినయన అంటాడు.

మాయాకుండలినీ క్రియా మధుమతీ కాళీ కలామాలినీ
మాతంగో విజయా జయా భగవతీ దేవీ శివా శాంభవీ
శక్తి శ్శంకరవల్లభా త్రినయనా వాగ్వాదినీ భైరవీ
హ్రీంకారీ త్రిపురా పరా పరమయీ మాతాకుమారీ త్యపి ॥

ఈ రకంగా ఆధారచక్రంలో ఉన్న కుండలినీ శక్తి జీవాత్మ అని, సహస్రారంలో ఉన్నది పరమాత్మ అని, జీవాత్మపరమాత్మల ఏకీభావమే ఈ శ్లోకార్థము ఇది **సమయమత రహస్యము.**

10. శుక్లపక్ష పూజ :

సమయాచారులు సాధన అనేది శుక్లపక్షంలోనే చెయ్యాలి. కృష్ణపక్షంలో చేయకూడదు. దీనిగురించి సుభగోదయస్తుతిలోని 31వ శ్లోకంలో గౌడపాదులవారు

అతః శుక్లేపక్షే ప్రతిదిన మిహ త్వాం భగవతీం
నిశాయాం సేవంతే నిశి చరమభాగే సమయినః
శుచిః స్వాధిష్ఠానే రవిరుపరి సంవిత్సరసిజే
శశీ చాజ్ఞా చక్రే హరహరి విధి గ్రంథయ ఇమే ॥

భగవతీ ! సమయమతస్థులు శుక్లపక్షపు తిథుల రాత్రులందు చివరి భాగములో అనగా తెల్లవవారు ఝామువనే ఉపాసన చేస్తారు. సమయమతం ప్రకారము స్వాధిష్ఠానంలో అగ్ని, ఆపైన బ్రహ్మగ్రంథి, అనాహతంలో సూర్యుడు, ఆపైన విష్ణుగ్రంథి, ఆజ్ఞాచక్రంలో చంద్రుడు, ఆపైన రుద్రగ్రంథి ఉన్నాయి.

శుక్లపక్షంలో రాత్రులందే కుండలినీ ప్రబోధము జరుగుతుంది. శరీరంలో ఇడ, పింగళ అని రెండు రకాల నాడీ మండలాలు ఉన్నాయి. దేవయానాత్మకమైన ఇడానాడీ మార్గంలో సూర్యుడు, పింగళా నాడీ మార్గంలో చంద్రుడు, సంచరిస్తూ ఉంటారు. నాడీ మార్గంలో చంద్రుడు సంచరిస్తున్నప్పుడు తన అమృతపు ధారలతో చంద్రుడు నాడీ మండలాన్ని తడుపుతూ ఉంటాడు. చంద్రునిచే స్రవింపచేయబడిన అమృతాన్ని సూర్యుడు హరించి వేస్తుంటాడు. సూర్యచంద్రులు ఆ రకంగా తిరుగుతూ నెలకు ఒకసారి ఆధార చక్రంలో కలుస్తారు. అప్పుడు సూర్యకిరణాలు చంద్రకాంతుల్ని కప్పివేస్తాయి. ఆరోజే ఆమావాస్య. ఆ రోజున చంద్రకళలన్నీ చంద్రుని విడిచి సూర్యునిలోనికి ప్రవేశిస్తాయి. ఆధార చక్రంలో అమావాస్య రోజున కుండలినీశక్తి నిద్రావస్థలో ఉంటుంది. ఆ రోజున సమయాచారులకు పూజ నిషేధము. కౌళులు మాత్రం అమావాస్య రోజున ఉపాసన చేస్తారు. యోగి పద్మాసనంలో కూచుని కాలిమడమతో గుదస్థానాన్ని సంధించి వాయువును కుంభించి నట్లయితే అతని శరీరంలోని ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసాలు స్థంభించిపోతాయి. శరీరం అచేతనం అవుతుంది. అప్పుడు నాడీ మండలంలో సూర్యచంద్రుల గమనం ఆగిపోతుంది. ఎప్పుడైతే చంద్రుని గమనం ఆగిపోయిందో అప్పుడు అతడు అమృతధారలు

స్రవించలేడు. అప్పుడు వాయువుచే ప్రేరేపించబడిన స్వాధిష్ఠానాగ్నిచేత అమృతకుండము ఎండిపోగా కుండలినీ శక్తి నిరాహార అవుతుంది. అప్పుడు ఆ శక్తి నిద్ర మేల్కొని రుద్ర, విష్ణు బ్రహ్మగ్రంథులు మూడింటినీ దాటి సహస్రారం చేరి అక్కడ చంద్రమండలంలో గల సహస్రదళ పద్మాన్ని నోటితో కరచిపట్టుకోగా అకకడనుంచి అమృతధారలు స్రవించి శరీరములోని నాడీమండలం మొత్తాన్ని తడుపుతాయి. ఈ విధంగా కుండలినీ ప్రబోధము శుక్లపక్ష రాత్రులందే జరుగుతుంది.

ఈ శ్లోకంలోని రెండవ పాదంలో గౌడపాదా చార్యులు 'నిశిచరమభాగే' అని పద ప్రయోగం చెయ్యగా అదే విషయాన్ని శంకర భగవత్పాదులు సౌందర్యలహరిలోని 87వ శ్లోకంలో 'నిశి చరమ భాగేచవిశదౌ' అని ప్రయోగించారు.

హిమానీహంతవ్యం హిమగిరినివాసై కచతురౌ
నిశాయాం నిద్రాణం నిశి చ రమభాగే చ విశదౌ
పరం లక్ష్మీపాత్రం శ్రియమతి సృజంతౌ సమయినాం
సరోజం త్వత్పాదౌ జనని జయతశ్చిత్రమిహ కిమ్॥

అంటే భగవతీ పూజ రాత్రిపూట చివరి భాగంలో అనగా తెల్లవారు ఝామున మాత్రమే చెయ్యాలి. ఇది **సమయమత రహస్యము.**

11. సహస్రారపద్మంలో పూజ :

సమయాచారులు సహస్రదళపద్మంలో ఆ పరమేశ్వరుని ధ్యానిస్తారు.

తస్మాదూర్ధ్వ మధోముఖం వికసితం పద్మం సహస్రచ్ఛదం
నిత్యానందమయీ సదా శివపురీ శక్తేసమశ్నాత్వతం ॥

సహస్రారపద్మము బ్రహ్మరంధ్రానికి కొంచెం దిగువన వేయిదళాలతో ఉంటుంది. అది నిత్యానందమయమైన శివపురము. లలితాసహస్రంలో దీన్నిగురించి ఈ విధంగా చెప్పటం జరిగింది.

సహస్రదళ పద్మస్థా సర్వవర్ణోపశోభితా
సర్వాయుధధరా శుక్లసంస్థితా సర్వతోముఖీ
సర్వౌదనప్రీతిచిత్తా యాకిన్యంబాస్వరూపిణీ

షట్చక్రాలకు పైన, బ్రహ్మరంధ్రం దగ్గర ఉండే చక్రాన్ని సహస్రదళ పద్మము అంటారు. దీని కర్ణికలో యశశ్విని అనే దేవత ఉంటుంది. సిద్ధేశ్వరి, సిద్ధవిద్య, సిద్ధమాతా అని చెప్పబడు ఈ పరమేశ్వరి సకల ప్రపంచానికి సిద్ధిప్రదాయని. ఆమె గొప్పదైన యశస్సు కలది. అందుకనే సహస్రారంతో ఉన్న ఈ దేవిని 'యశశ్విని' అంటారు. ఈమెనే 'మేధాదేవి' అని కూడా అంటారు. సహస్రారంలో ఉండే ఈ దేవి ఎరుపు, తెలుపు, పసుపు, నలుపు, నీలము మొదలైన అన్ని రంగులతోనూ కలసి చిత్రమైన కాంతితో ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది. అందుకని ఆమె 'సర్వవర్ణేమహదేవీ' అని చెప్పబడుతోంది. అమృతా మొదలు క్షమావతి వరకు యాభై శక్తులచేత పరివృతయై అకారాదిక్షకారాంతము వర్ణక్రమంలో అనులోమ విలోమాలుగా ఒక్కొక్కసారికి వంద చొప్పున పదివృత్తాలలోను వేయిమంది శక్తులుంటారు. ఇక్కడ దేవి తన చేతులయందు అన్ని రకాల ఆయుధాలను ధరించి ఉంటుంది. ఈమె శుక్లమను ధాతువునందుంటుంది. అన్ని దిక్కులకు ముఖములు కలిగి ఉంటుంది. మంత్రశాస్త్రంలో బీజము, మంత్రము, కీలము, అన్నీ యకార సంకేతములు. అందుచేతనే ఆ దేవిని 'యాకిన్యంబా' అంటారు. యోగిని న్యాసంలో సహస్రారం గురించి ఈ విధంగా ఉంది.

ముండవ్యోమస్థపద్మే దశశతదళకే కర్ణికా చంద్ర సంస్థాం
రేతో విష్ఠా సమస్తాయుధకలితకరాం సర్వతో వక్త్రపద్మామ్ ।
ఆదిక్షాంతార్ధ శక్తిప్రకర పరివృతాం సర్వవర్ణాం భవానీం
సర్వాన్నాసక్తచిత్తాం పరశివాం యాకినీం భావయామః ॥

బ్రహ్మరంధ్రానికి దిగువగా సహస్రారమున్నది. దీనికి వేయిదళాలున్నాయి. దీని కర్ణిక చంద్రమండలము. ఇక్కడ ఉండే దేవిపేరు యాకిని. ఆమె పరమేశ్వరి. శుక్లధాతువుకు అధిపతి. సర్వాయుధములు ధరించి, అన్ని రకాల భక్ష్యములందు ప్రీతి కలిగి, అన్ని దిక్కులకు ముఖములు కలిగి ఉంటుంది. ఈమెను అకారము నుండి క్షకారము వరకు గల యోగినీ గణము సేవిస్తూ ఉంటుంది. ఇది ఆత్మతత్త్వాకమైన కమలము. యాకినీదేవత మంత్రస్వరూపం ఈ విధంగా ఉంటుంది.

యోహమస్మి। బ్రహ్మోహమస్మి। అహమస్మి। బ్రహ్మోహమస్మి। తత్త్వమసి। బ్రహ్మోహమస్మి। సోహంబ్రహ్మోమస్మి। ఓం బ్రహ్మోహమస్మి। ఆత్మైవేదగ్ం సర్వం। బ్రహ్మైవేదగ్ం సర్వం । సర్వమేతద్బ్రహ్మ। సర్వంఖల్విదం బ్రహ్మ। బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవభవతి ॥

సౌందర్యలహరిలో శంకర భగవత్పాదులవారు సహస్రదళ పద్మాన్ని ఈ విధంగా వర్ణించారు.

మహీంమూలాధారే కమపిమణిపూరే హుతవహం
స్థితంస్వాధిష్ఠానే హృదిమరుత మాకాశముపరి ।
మనోఽపి భ్రూమధ్యే సకలమపి భిత్వాకులపథం
సహస్రారేపద్మే స హరహసి పత్యావిహరసే ॥

షట్చక్రాలు దాటిన తరువాత సహస్రదళపద్మంలో భగవతి పరమశివునితో కలసి విహరిస్తూ ఉంటుంది. సహస్రారం గురించి షట్చక్రనిరూపణలో ఈ విధంగా ఉంది.

లయస్థానం వాయో స్తదుపరిచ మహానాదరూపం శివార్ధం
సిరాకారం శాంతం వరదమభయం శుద్ధి బుద్ధి ప్రకాశమ్ ।
యదా యోగీవశ్యద్గురుచరణయుగాంభోజ సేవా సుశీల
స్తదావాచాం సిద్ధిః కరకమలతలే తస్యభూయాత్ సదైవ ॥

యోగి ఆజ్ఞాచక్రము దాటిన తరువాత మహానాదాన్ని దర్శిస్తాడు. అతడికి వాక్సిద్ధి కలుగుతంది. మహానాదము నాగలి రూపంలో ఉంటుంది అది శాంతమైనది. వరప్రదాయని, అభయ ప్రదాయని, శుద్ధబుద్ధ ప్రకాశమైనది. వాయువుకు మహావాదములయస్థానము.

తదూర్ధ్వే శంఖిణ్యావివసతిశిఖరే శూన్యదేశే ప్రకాశం
విసర్గాధః పద్మం దశశతదళం పూర్ణ చంద్రాతి శుభ్రమ్
అథోవక్త్రం కాంతం తరుణ రవి కలాకాంతి కింజల్కపుంజం
ళకారాద్యై వర్ణై ప్రవిలసితవపుః కేవలానందరూపమ్ ॥

ఆ శూన్యమందు, విసర్గకు క్రిందగా సహస్రదళ పద్మమున్నది. అది పూర్ణచంద్రునిలాగా ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది. అది అధోముఖంగా ఉంటుంది. దాని కాంతి కిరణాలు సూర్యకిరణాలవలె ప్రకాశిస్తుంటాయి. అక్కడ అకారాది సర్వ వర్ణములు ఉన్నాయి. అది కేవలానందరూపమైనది.

సమాస్తే తస్యాన్తః శశివరి రహితః శుద్ధసంపూర్ణ చంద్రః
స్ఫురజ్యోత్స్నాజాలః పరమరవచయ స్నిగ్ధ సంతానహాసీ ।
త్రికోణం తస్యాంతః స్ఫురతి చ సతతం విద్యుదాకారూపం
తదంతః శూన్యం తత్సకల సురగణైః సేవితంచాతిగుప్తమ్ ॥

సహస్రదళ పద్మంలో కళంకము లేనటువంటి పూర్ణచంద్రుడున్నాడు. ఆ చంద్ర మండలము మధ్య నత్రికోణమున్నది. దానియందు మహాశూన్యమున్నది. దానిని దేవతలు రహస్యంగా సేవిస్తుంటారు.

సుగుప్తం తద్యత్నా దతిశయపరమామోద సంతానరాశైః
పరం కదం సూక్ష్మం సకల శశికలాశుద్ధరూప ప్రకాశమ్ ।
ఇహ స్థానే దేవః పరమశివసమాఖ్యానసిద్ధః ప్రసిద్ధః
స్వరూపీసర్వాత్మారసవిరసమితో ఉజ్ఞాన మోహాంధహంసః ॥

ఆ శూన్యము చాలా రహస్యమైనది. అతిప్రయత్నము మీద గాని దానిని పొందలేరు. అది పరమామోదమైన సంతానరాశి. పరమశివుడు ఇక్కడే ఉంటాడు. ఆయన సర్వాత్మ స్వరూపి. అజ్ఞానమును, మోహమును పోగొడతాడు.

సాధకుడికి భగవానుడు సుధాధారాసారముచే ఆత్మజ్ఞానము కలిగిస్తాడు. అప్పుడు సాధకుడు జీవాత్మ పరమాత్మల సమైక్యము సాధించి సర్వేశ్వరుని లాగా పరమహంస అవుతాడు. శైవులీస్థానాన్ని శివస్థానమని, వైష్ణవులు పరమపురుష స్థానమని, మిగిలినవారు హరిహర స్థానము అని, ప్రకృతి పురుషుల స్థానమని, దేవీభక్తులు దేవీస్థానమని అంటారు.

శివస్థానం శైవాః పరమపురుషం వైష్ణవగణా ।
లపంతీతి ప్రాయో హరిహరపదం కేచిదపరే ।
పదం దేవ్యా దేవీచరణయుగలాం భోజరసికా ।
మునీంద్రా అప్యన్తే ప్రకృతిపురుష స్థానమమలమ్ ॥
ఇదం స్థానం జ్ఞాత్వా నియతనిజచిత్తో నరవరో
నభూయాత్ సంసారే పునరపి న బద్ధస్త్రిభువనే ।

సమగ్రాశాక్తః స్యాన్ని యమమనసస్తస్య కృతినః
సదాకర్తుం ఖగతిరపి వాణీ సునిమలా ॥

ఈ స్థానాన్ని తెలుసుకున్న సాధకుడికి పునర్జన్మ లేదు. ఈ లోకంతో బంధము ఉండదు. అతనికి పాపపుణ్యాలు లేవు. సంసారబంధనాలు ఉండవు. అతనికి ఇష్టార్థసిద్ధి కలుగుతుంది. ఇక్కడ షోడశీకల ఉంటుంది. బాలభానుని వలె ప్రకాశిస్తూ ఉంటుంది. తామరతూడులోని దారములాగా సన్ననైనది. ఆమె భగవతి. జ్ఞానదాత్రి. త్రిభువనజనని ఆమె యందు నిత్యమైన శివపదము ఉన్నది. అది నిత్యానందమైనది. జ్ఞానరూపమైనది. దీనినే బ్రహ్మము, హంసము, విష్ణుపదము, ఆత్మజ్ఞానము, మోక్షపదము అంటారు. ఇదే పరమపదము. ఇచటకు చేరిన యోగికి సాయుజ్యం లభిస్తుంది. ఇది **సమయమత రహస్యము.**

12. షట్చక్రసేవాఫలము :

ఆధార స్వాధిష్ఠానాలు తామిస్రకాలు అంధకార బంధురాలు. వాటిలో దేవీపూజ అవైదికము. కాబట్టి అవి ఉపాసనా యోగ్యము కాదు. మణిపూరకము నుండి సహస్రారము వరకు మిగిలిన ఐదు చక్రాలే పూజింపతగ్గవి. ఇక్కడ దేవిని ఉపాసించినట్లైతే సాధకుడికి ఒక్కక్క స్థానంలో ఒక్కొక్క ఫలం కలుగుతుంది.

1. **మణిపూరంలో** దేవిని పూజించేవారు దేవి పురముకు దగ్గరగా ఇంకొక పురము నిర్మించుకొని ఉండకలుగుతారు. దీన్ని **'సార్షిరూప ముక్తి'** అంటారు.

2. **అనాహతంలో** దేవిని పూజించే వారు దేవి పట్టణంలోనే నివశించ కలుగుతారు. దీన్ని **'సాలోక్యముక్తి'** అంటారు.

3. **విశుద్ధి చక్రంలో** దేవిని పూజించేవారు దేవికి అతి దగ్గరగా సేవకులుగా ఉంటారు. ఇది **'సామీప్యముక్తి'.**

4. **ఆజ్ఞాచక్రంలో** దేవిని పూజించే వారు వేరే దేహం ధరించి దేవితో సమానమైన రూపంలో ఉంటారు. ఇది **'సారూప్యముక్తి'**

5. **సహస్రారంలో** దేవిని పూజించేవారు జన్మరాహిత్యం పొందుతారు. ఇది శాశ్వతమైన ముక్తి **'సాయుజ్యం'** ఇది **సమయమత రహస్యము.**

ఈ విధంగా సమయమత రహస్యాన్ని తెలుసుకొని సాధన చేసినట్లైతే సాధకుడికి మంచి ఫలితము వస్తుంది.

8. మణిద్వీపము

సుధాసింధో ర్మధ్యే సురవిటపివాటీపరివృతే
మణిద్వీపే నీపోపవనవతి చింతామణి గృహే ।
శివాకారే మంచే పరమశివ పర్యంక నిలయాం
భజన్తి త్వాం ధన్యాః కతిచన చిదానందలహరీమ్ ॥

సుధాసింధువు అంటే పాలసముద్రం. అదే అమృతపు సముద్రం. అమృతము అంటే మృతములేనిది. మరణము లేకుండా చేసేది. పాలు మానవుడి పౌష్టికాహారం. కాబట్టి పాలుగనక పుష్కలంగా లభిస్తే మానవుడు ఆరోగ్యంగా ఉంటాడు. పుష్టిగా ఉంటాడు. అటువంటి పాలసముద్రంలో సుర విటపి వాటీకల్పవృక్షముల సముదాయము. కల్పవృక్షము కోరిన కోరికలు తీర్చేది. మానవుల యొక్క కోర్కెలు తీర్చటం కోసం కల్పవృక్షము, కామధేనువు. ఈ రెండూ క్షీరసాగరమధన సమయంలో పుట్టినాయి. జగత్తులోని ప్రాణికోటి కోర్కెలు తీర్చగల శక్తి వీటిలో ఏ ఒక్కదానికయినా ఉన్నది. ఒక్క కల్పవృక్షమే అందరి కోరికలు తీర్చగలుగుతుంది. అలాంటప్పుడు కల్పవృక్షాలు ఒక వనంగా, ఒక సమూహంగా ఉన్నాయట. మరి అక్కడ సాధకుడి కోరికతీరకపోవటం అనేది ఎలా జరుగుతుంది ? అటువంటి కల్పవృక్షాలవనంలో, మణిద్వీపే-మణి. చాలా విలువైన రాయి. ఈ మణి ఒక్కటి ఉంటే చాలు కొన్నితరాల తరబడి కూర్చుని తినవచ్చు. అటువంటి వెలలేని మణులు కోకొల్లలుగా ఉన్నాయట. అటువంటి మణిద్వీపంలో, చింతామణి గృహే-చింతామణి అనేది ఒక మణి. రోజుకు కొన్ని బారువుల బంగారం పెడుతుంది శమంతకమణిలాగా కాబట్టి దీన్ని పొందినవాడు లోకంలో అత్యంత ధనికుడవుతాడు. చింతామణి అనేది ఒక మంత్రం. ఈ మంత్రాన్ని గనక జపించినట్లైతే చాలా త్వరగా సిద్ధిస్తుంది. ఈ మంత్రాన్ని దక్షిణాచారంలోను, వామాచారంలోను కూడా చెయ్యవచ్చును. వామాచారంలో దీన్ని శవచింతామణి అంటారు. మృతదేహంమీద కూర్చుని, రాత్రిపూట గనక మంత్రజపం చేస్తే, తెల్లవారే సరికి మంత్రసిద్ధి జరుగుతుంది. విద్వదౌషధంగా పిలువబడే నైషధాన్ని వ్రాసిన శ్రీహర్షుడు ఈమంత్రోపాసన చేశాడని ప్రతీతి. ఈ మంత్రాన్ని ఉపాసన చేసినవారికి కోరుకున్నది అతిశీఘ్రంగా లభిస్తుంది. అటువంటి చింతామణులతో

చేసిన గృహంలో త్రికోణాకారమైన ఆసనము మీద, పరమశివుని పర్యంకమున ఆ పరమేశ్వరి ఉన్నది. అటువంటి దేవిని గనక ధ్యానిస్తే సమస్త వాంఛలు ఈడేరతాయి. లలితా సహస్రంలో 55 నుండి 63 వరకు గల నామాలలో ఈ విషయం చెప్పబడింది.

55. సుమేరుమధ్యశృంగస్థా

దేవి మేరుపర్వతం మీద ఉన్నది. ఇది బంగారుపర్వతము అని ప్రసిద్ధి. ఈ పర్వతం మీద త్రికోణాకారంలో మూడు శిఖరాలున్నాయి. వాటి మధ్యన ఇంకొక శిఖరమున్నది. 'లలితాస్తవరత్నము'లో దుర్వాసుడు "మేరుపర్వతము లోకాలన్నింటిలోకీ గొప్పదై ప్రకాశిస్తున్నది. ఈ పర్వతము మీద మూడు శిఖరాలున్నాయి. ఆ శిఖరాలు మూడూ త్రిమూర్తులకు నిలయమై ఉన్నాయి. వాటి మధ్యన నాల్గవశిఖరమున్నది. అదే దేవి నివాసస్థానము. ఆ శిఖరము 400 యోజనముల ఎత్తున్నది." అని చెప్పాడు.

లలితాఅష్టోత్తరశతనామావళిలో ఆ దేవిని **రజతాచలశృంగమధ్యస్థాయైనమో నమః** అని చెప్పటం జరిగింది. రజతాచలము అంటే వెండికొండ. అదే వెండిలాగా తళతళామెరిసే హిమాలయము దీనిమీదనే ఉన్న కైలాసగిరిశిఖరం మీద శివాశివులుంటారు.

ఈ శిఖరము దేవతలచే పూజించబడుతున్నది. అందుచేతనే సామాన్య మానవులకు కనిపించదు. మానవశరీరంలో చెప్పబడే సహస్రదళపద్మమే మేరు పర్వతము. యోగి ఆజ్ఞాచక్రం దాటిన తరువాత మహానాదాన్ని దర్శిస్తాడు. అతడికి వాక్సిద్ధి కలుగుతుంది. మహానాదము నాగలిరూపంలో ఉంటుంది. అది శాంతమైనది. వరప్రదాయని ప్రకాశమైనది. శూన్యమందు, విసర్గకు క్రిందగా సహస్రదళపద్మమున్నది. అది పూర్ణచంద్రునిలా ప్రకాశిస్తుంటుంది. అధోముఖంగా ఉంటుంది. దాని కిరణాలు సూర్యకిరణాలకన్న ఎక్కువగా ప్రకాశిస్తుంటాయి. ఇది కేవలము ఆనందరూపమైనది.

సహస్రదళపద్మంలో కళంకరహితుడైన చంద్రుడున్నాడు. ఆ చంద్రమండలము మధ్యన త్రికోణమున్నది. దానియందు మహాశూన్యమున్నది. దానిని దేవతలు రహస్యంగా సేవిస్తూ ఉంటారు. ఆ శూన్యప్రదేశము చాలా రహస్యమైనది.

అతిప్రయత్నముమీదగాని దాన్ని పొందలేరు. అది అపరిమితమైన సంతానరాశి. పరమశివుడు ఇక్కడే ఉంటాడు. ఆయన సర్వాంతర్యామి. అజ్ఞానాన్ని మోహాన్ని పోగొడతాడు. అని రాజయోగంలో చెప్పబడింది. దీనినిబట్టి పరమేశ్వరి నివసించే మేరుశృంగయే సహస్రదళపద్మము.

సహస్రదళపద్మంలో కళంకరహితుడైన చంద్రుడున్నాడు అతడు కళంక రహితుడు, వృద్ధిక్షయాలు లేనివాడు. ఆ చంద్రమండలము మధ్యన త్రికోణమున్నది. దానియందు మహాశూన్యమున్నది. ఈ శూన్యప్రదేశము అత్యంత రహస్యమైనది. అతిప్రయత్నం మీద గాని సాధకులు దాన్ని పొందలేరు. అది అపరిమితమైన సంతానరాసి. పరమేశ్వరుడు ఇక్కడే ఉంటాడు.

తదంతః శూన్యం తత్సకల సురగణైః సేవితంచాతిగుప్తం

ఆ మహాశూన్యాన్ని దేవతలు రహస్యంగా సేవిస్తుంటారు.

శివస్థానం శైవాః పరమపురుషం వైష్ణవగణాః
లపంతీతి ప్రాయోహరిహర పదం కేచిదపరే
పదందేవ్యాదేవీచరణ యుగళాంబోజ రసికా
మునీ నామప్యంతే ప్రకృతి పురుషస్థామమలం ॥

ఈ ప్రదేశాన్ని శివస్థానము అని శైవులు, విష్ణుస్థానమని వైష్ణవులు, దేవీస్థానము అని శాక్తేయులు ఇలా రకరకాలుగా చెబుతుంటారు.

ఇదం స్థానం జ్ఞాత్వా నియతనిజచిత్తో నరవరౌ
న భూయత్ సంసారే పునరపి నబుద్ధ స్త్రిభువనే ॥
సమగ్రాశాక్తః స్వాన్నియమ మనసస్త స్వకృతినః
సదాకర్తుం ఖగతిరపి వాణీసువిమలా ॥

ఈ స్థానాన్ని తెలుసుకున్న సాధకుడికి పునర్జన్మ లేదు. అతడికి ఈ లోకంతో బంధం ఉండదు. పాపపుణ్యాలుండవు. సంసారబంధనాలు ఉండవు. ఇష్టార్థసిద్ధి కలుగుతుంది. అతడికి సాయుజ్యం లభిస్తుంది. పునర్జన్మ ఉండదు. ఈ విషయం అంతా **షట్చక్రనిరూపణం** లో చెప్పబడింది.

ఈ రకంగా పాలసముద్రంలో ఉన్న మణిద్వీపమే మేరుశృంగము. అదే సహస్రదళపద్మము. శ్రీచక్రంలోని ఎనిమిదవఆవరణ 'సర్వసిద్ధిప్రదచక్రము' అదే త్రికోణము. దీనిలో మూడువైపులా మూడుపీఠాలున్నాయి. వీటినే, 1. కామగిరి, 2. పూర్ణగిరి, 3. జాలంధర పీఠాలు అంటారు. ఈ మూడు పీఠాల మధ్యన నాల్గవదైన ఓఢ్యాణపీఠమున్నది. అందులోనే పరమేశ్వరి ఉన్నది. యోగినీహృదయంలో దీన్ని వివరిస్తూ, నిరాకారుడు, నిర్గుణస్వరూపుడు పరబ్రహ్మ. అతడు బిందురూపంలో ఉన్నాడు. ఆ బిందువే కాలవశమున భిన్నమై, వివిధరూపాలు పొందింది. **'రహస్యాగమము'**లో ఈ విషయాన్ని వివరిస్తూ 'కాలవశమున భిన్నమైనటువంటి ఆ బిందువు మూడు భాగాలయింది. అవే 1. స్థూల 2. సూక్ష్మ 3. పరములు. అవి కారణబిందువుతో కలిసి నాలుగుభాగాలవుతున్నాయి. అవే 1. కామగిరి, 2. పూర్ణగిరి, 3. జాలంధర, 4. ఓఢ్యాణ పీఠాలు. ఆ పరమేశ్వరి ఈ పీఠాలలో ఉంటుంది. ఈ పీఠాలు మానవదేహంలో ఉన్నాయి. ఇవి శ్రీచక్రంలో కూడా నిరూపించబడ్డాయి. ఈ నిరూపణ ఏమిటో ఒక్కసారి చూద్దాం. గౌడపాదులవారు తమ సుభగోదయస్తుతిలోని 10వ శ్లోకంలో మానవశరీరంలో ఉండే షట్చక్రాలకు, శ్రీచక్రంలోని ఆవరణలకు ఐక్యత నిరూపించారు. అంటే ఈ రెండూ ఒక్కటే అన్నారు.

త్రికోణం చాధారం త్రిపురవినుతే ! ష్టారమనఘే
భవేత్స్వాధిష్ఠానం పునరపి దశారం మణిపురం ॥
దశారంతే సంవిత్కమల మథమన్వస్రక్రముమే
విశుద్ధం స్వాదాజ్ఞా శివ ఇతి తతో బైందవగృహమ్ ॥

1. ఆధార చక్రానికి – త్రికోణంతో ఐక్యత
2. స్వాధిష్ఠానానికి – అష్టకోణంతో ఐక్యత
3. మణిపూరానికి – అంతర్దశారంతో ఐక్యత
4. అనాహతానికి – బహిర్దశారంతో ఐక్యత
5. విశుద్ధి చక్రానికి – చతుర్దశారంతో ఐక్యత
6. ఆజ్ఞా చక్రానికి – అష్టదళము, షోడశదళములతో ఐక్యత
7. సహస్రారానికి – భూపురంతో ఐక్యత

శ్రీ చక్రంలో ఉండే మూడువృత్తాలు – రుద్రగ్రంథి, విష్ణుగ్రంథి, బ్రహ్మగ్రంథిలతో ఐక్యత పొందుతున్నాయి. ఇందులో బ్రహ్మరంధ్రమే బిందువు. కాబట్టి

కామగిరిపీఠం	–	ఆధారచక్రం	–	త్రికోణం
పూర్ణగిరి పీఠం	–	అనాహత చక్రం	–	బహిర్దశారం
జాలంధర పీఠం	–	ఆజ్ఞాచక్రం	–	అష్టదళ, షోడశదళ పద్మాలు
ఓడ్యాణ పీఠం	–	బ్రహ్మరంధ్రం	–	బిందువు

లలితాసహస్రంలో

375 నామం కామపూజితా	–	కామగిరిపీఠము
376 నామం శృంగారరస సంపూర్ణా	–	పూర్ణగిరి పీఠము
378 నామం జాలంధర స్థితా	–	జాలంధర పీఠము
379 నామం ఓడ్యాణ పీఠనిలయా	–	ఓడ్యాణపీఠము

శ్రీచక్రంలోని ఎనిమిదవ ఆవరణ సర్వసిద్ధిప్రదచక్రము త్రికోణము. దీనిలో మూడువైపులా మూడుపీఠాలున్నాయి. అవి వరుసగా

1. కామగిరిపీఠము 2. పూర్ణగిరిపీఠము 3. జాలంధరపీఠము

కాగా త్రికోణం మధ్యన ఓడ్యాణ పీఠమున్నది.

జాలంధరపీఠము - త్రికోణానికి ఉత్తరంవైపున ఉంటుంది. దీని అధిపతులు శక్తిబీజాధిపతులైన ఉమామహేశ్వరులుంటారు.

పూర్ణగిరిపీఠము - త్రికోణానికి దక్షిణంవైపున ఈ పీఠముంటుంది. దీని అధిపతులు కామరాజబీజాధిపతులైన లక్ష్మీనారాయణులు.

కామగిరిపీఠము - త్రికోణంలోని అగ్రభాగంతో కామగిరి పీఠమున్నది. దీని అధిపతులు వాగ్భవబీజాధిపతులయిన వాణీ హిరణ్యగర్భులు. ఈ మూడు పీఠాలమధ్యనా ఓడ్యాణ పీఠమున్నది. అదే బిందువు. అక్కడ శివశక్తులుంటారు. ఇక్కడ మూడువైపులా ఉన్న పీఠాలే మూడుశిఖరాలు. మధ్యన ఉన్నది పరమేశ్వరి

ఈ ఓడ్యాణపీఠమే మానవదేహంలోని బ్రహ్మరంధ్రము. శ్రీచక్రంలోని తొమ్మిదవ ఆవరణ బిందువు. అదే సుధాసింధువు. మేరుశృంగము.

అటువంటి సుధాసింధువులో మణిద్వీపమున్నది. ఆ ద్వీపంలో కోరిన కోరికలు తీర్చే కల్పవృక్షాలున్నాయి. మణిద్వీపానికి 25 ప్రాకారాలున్నాయి. రెండు ప్రాకారాల మధ్య ఉన్న స్థలాన్ని ఆవరణ అంటారు. ఈరకంగా మొత్తం 24 ఆవరణాలున్నాయి.

24వ ఆవరణలోనే చింతామణిగృహమున్నది. చింతలను తీర్చే మణి – చింతామణి. ప్రతిరోజూ 20 బారువుల బంగారం పెడుతుంది. అంటే ఈ చింతామణి దగ్గర ఉన్నవాడికి దరిద్రం అనేది లేదన్నమాట. చింతామణి అనేది ఒక మంత్రం. సర్వకామ్యసిద్ధిప్రదము. అటువంటి చింతామణులతో నిర్మించిన గృహము. పరమేశ్వరిని నమ్మినవాడికి ఏ రకమైన బాధలు, కష్టాలు ఉండవన్నమాట. అతని కోరికలన్నీ ఆమె తీరుస్తుంది.

56. శ్రీమన్నగరనాయికా

శ్రీ అంటే లక్ష్మి. శ్రీ అంటే సంపద. శ్రీనగరము లక్ష్మీనగరము. సంపదలకు నిలయమైన నగరము. సంపద్యుక్తమైన నగరానికి నాయిక లేదా ప్రభ్వి ఆ దేవి. రుద్రయామళంలో

అనేక కోటి బ్రహ్మాండ కోటీనాం బహి రూర్ధ్వతః
సహస్రకోటి విస్తీర్ణే సుధాసింధో స్తు మధ్యమే
రత్నద్వీపే జగద్వీపే శతకోటిప్రవిస్తరే
పంచవింశతితత్త్వాత్మ పంచవింశతివప్రకైః
త్రిలక్షయోజనోత్తుంగైః శ్రీవిద్యాయాః పురమ్ పరమ్ ॥

అనేకకోట్ల బ్రహ్మాండాలకు పైన వేయికోట్ల విస్తీర్ణముగలిగి, ఇరవైఐదుతత్త్వాల స్వరూపమై, మూడులక్షల ఆమడల ఎత్తు గలిగి 25 ప్రాకారములుగల శ్రీ విద్యాపురము సుధాసముద్రము మధ్యలో రత్నద్వీపమునందున్నది.

ఈ శ్రీనగరము రెండువిధాలుగా ఉన్నది.

1. మేరుపర్వతము మధ్యన ఉన్నది.

2. సకలబ్రహ్మాండాలకు బయట, క్షీరసాగరంలో రత్నద్వీపము మధ్యన ఉన్నది. లలితాస్తవరత్నములో శ్రీనగరాన్ని గురించి చెబుతూ

తత్ర చతుశ్శతయోజన పరిణామం దేవశిల్పినా రచితం

నానాసాలమనోజ్ఞం నమామ్యహం నగర మాదివిద్యయాః

అక్కడ 400 ఆమడల పరిమాణము గలిగి, దేవశిల్పిచే కట్టబడినది, అనేక ప్రాకారములచే మనోజ్ఞమైన ఆదివిద్యానగరానికి నమస్కరింతును అన్నారు.

భువనేశ్వరీదేవి నివసించు ప్రదేశమే మణిద్వీపము. అదే శ్రీనగరము అనబడుతోంది. సుబాలోపనిషత్తులో బ్రహ్మలోకముపైన సర్వలోకమున్నది. అందులో ఈ మణిద్వీపమున్నది. అని చెప్పబడింది. అన్ని లోకాలకు పైభాగాన ఉండటంచేతనే దీనికి సర్వలోకమని పేరు వచ్చింది. పరమేశ్వరి సంకల్పంచేతనే ఇది ఏర్పడింది.

శివరహస్యపురాణంలో శివుడే ఈ లోకాన్ని నిర్మించినట్లున్నది. "ఓ పరమేశ్వరా ! అన్నిటికన్న సుందరము, ఆనందామృతసాగరము, అక్కడ ఉండే వారికి ఆకలి దప్పికలు లేనటువంటిది, కైలాసముకన్న సుందరమైనది అయిన లోకము నాకోసం నిర్మించి ఇవ్వవలసినది" అని దేవి అడుగగా పరమేశ్వరుడే ఈ లోకాన్ని నిర్మించాడు.

బ్రహ్మాండపురాణంలోని లలితోపాఖ్యానంలో దేవి యొక్క అనుజ్ఞతో విశ్వకర్మ ఈ నగరాన్ని నిర్మించాడు అని చెప్పబడింది.

తత్రశ్రీభువనేశానీ పరాశక్తి ర్విరాజితే

బ్రహ్మలోకాధికాలోకః సర్వలోకాదిభిః పరః

బ్రహ్మలోకం కన్న అధికమైనది, సర్వలోకం కన్న గొప్పదైనది అయిన మణిద్వీప మందు భువనేశ్వరి నివసిస్తున్నది.

దేవీభాగవతంలోని 12వ స్కంధములోని 10వ అధ్యాయంలో మణిద్వీపాన్ని వర్ణించటం జరిగింది.

బ్రహ్మలోకాదూర్ధ్వభాగే సర్వలోకోఽస్తి యఃశ్రుతిః ।

మణిద్వీపఃసఏవాస్తి యత్రదేవీ విరాజతే ॥

బ్రహ్మలోకానికి పైభాగాన సర్వలోకమున్నది. దానినే మణిద్వీపము అంటారు. అన్ని లోకాలకన్న ఇది గొప్పది. కాబట్టి దీన్ని సర్వలోకము అంటారు.

కైలాసా దధికో లోకో వైకుంఠాదపి చోత్తమః

గోలోకా దపి సర్వస్మాత్సర్వలోకోఽధికః స్మృతః ।

నతత్సమం త్రిలోక్యాంతు సుందరం విద్యతే కచిత్ ॥

ఛత్రీభూతం త్రిజగతో భవసం తాపనాశకమ్ ।

ఛాయాభూతం త దేవాస్తి బ్రహ్మాండానాం తు సత్తమ ॥

అది కైలాసము కన్న మిన్న. వైకుంఠముకన్న ఉత్తమము. గోలోకముకన్న శ్రేష్టము. అందుకే దాన్ని సర్వలోకము అంటారు. ముల్లోకాలలోను దానిని మించిన సుందరమైన నగరము ఇంకొకటి లేదు. అది ముల్లోకాలకు గొడుగు వంటిది. సంసారతాపాన్ని నశింపచేస్తుంది. బ్రహ్మాండాలన్నింటికీ చల్లని నీడనిస్తుంది.

మణిద్వీపానికి నాలుగువైపులా క్షీరసాగరమున్నది. ఆ సాగరంలో గాలికి ఉవ్వెత్తున లేచిన కెరటాలు, రతనాల ఇసుకప్రదేశాలు దక్షిణావృతశంఖాలు, రంగురంగులచేపలు ఉన్నాయి.

లలితాస్తవరత్నము, రుద్రయామళము, శ్రీవిద్యారత్నభాష్యములలో చెప్పినట్లుగా మణిద్వీపానికి 25 ప్రాకారాలున్నాయి. రెండు ప్రాకారాలు మధ్యన ఉన్న ప్రదేశాన్ని ఆవరణ అంటారు. అవి.

1. ఇనుపప్రాకారము
2. కంచుప్రాకారము
3. రాగిప్రాకారము
4. సీసప్రాకారము
5. ఇత్తడిప్రాకారము
6. పంచలోహప్రాకారము
7. వెండిప్రాకారము
8. బంగారుప్రాకారము
9. పుష్యరాగప్రాకారము
10. పద్మరాగప్రాకారము
11. గోమేదికప్రాకారము
12. వజ్రప్రాకారము
13. వైడూర్యప్రాకారము
14. ఇంద్రనీలప్రాకారము
15. ముత్యాలప్రాకారము
16. మరకతప్రాకారము
17. పగడప్రాకారము
18. మాణిక్యరత్నప్రాకారము
19. సహస్రస్తంభమంటపము
20. మనస్సాలము
21. బుద్ధిసాలము
22. అహంకారసాలము
23. సూర్యబింబసాలము
24. చంద్రబింబసాలము
25. శృంగారసాలము

రెండు ప్రాకారాల మధ్యభాగాన్ని ఆవరణ అంటారు. అటువంటివి మొత్తం 24 ఆవరణలు, ప్రాకారాలు ఉంటాయి.

1. మొదటి ఆవరణలో పూలు కాయలతో ఉన్న చెట్లు మంచి నీటిదొరువులు ఉంటాయి. ఈ ప్రాకారానికి 4 ద్వారాలుంటాయి. దేవి దర్శనం కోసం వచ్చిన దేవతల గంధర్వులవాహనాలు అక్కడ బారులుతీరి ఉంటాయి.

2. ఈ ఆవరణలో పండ్లతోటలు, పూలతోటలు ఉంటాయి. కోకిలారావములతోను, భ్రమరముల ఝంకారములతోను ఈ ఆవరణ ప్రతిధ్వనిస్తుంటుంది.

3. ఆవరణలో సుగంధద్రవ్యాలు వెదజల్లే చెట్లుంటాయి. ఇక్కడి వృక్షాలు బంగారు రంగుపూలతో, చిగురాకులతో, రతనాల బీజాలు గల ఫలాలతో ఉంటాయి. ఇక్కడ వసంతుడు పుష్పాసనం మీద కూర్చుని ఉంటాడు. అతనికి మధుశ్రీ, మాధవశ్రీ అని ఇద్దరు భార్యలుంటారు.

4. ఈ ప్రాకారంలో సంతానవృక్షవాటిక ఉన్నది. ఈ ప్రాకారానికి అధిపతి గ్రీష్మరాజు. అతడికి శుకశ్రీ, శుచిశ్రీ అని ఇద్దరు భార్యలు.

5. ఈ ప్రాకారంలో హరిచందన వనం ఉంటుంది. ఈ ప్రాకారానికి అధిపతి వర్షఋతువు. అతడికి 12మంది భార్యలుంటారు.

6. ఈ ప్రాకారంలో మందారవృక్షాలవనం ఉంటుంది. దీనికి ప్రభువు శరదృతువు. ఇతనికి ఇష్టలక్ష్మి, ఊర్జలక్ష్మి అని ఇద్దరు భార్యలు.

7. ఈ ప్రాకారంలో పారిజాతవనమున్నది. ఈ ప్రాకారానికి రాజు హేమంతుడు. అతనికి సహశ్రీ, సహ్యశ్రీ అని ఇద్దరు భార్యలు. దేవీవ్రతము ఆచరించే సిద్ధులు ఇక్కడ ఉంటారు.

8. ఈ ప్రాకారంలో కదంబవృక్షాలుంటాయి. దీని ఏలిక శిశిరఋతువు, తపశ్రీ, తపస్యశ్రీ అని ఇద్దరు అతని భార్యలు. ఈ ప్రాకారంలో సిద్ధులు నివసిస్తారు.

9. ఈ ప్రాకారం ఎర్రని పుష్యరాగాలకాంతులతో ప్రకాశిస్తుంటుంది. ఇక్కడ నేల, వనాలు అన్నీ ఎరుపురంగులోనే ఉంటాయి. ఇక్కడ ఎనిమిది దిక్కులయందు ఇంద్రాది దేవతలుంటారు.

10. ఇది పద్మరాగాల ప్రాకారము. ఇక్కడి నేల నింగి అంతా ఎర్రగానే ఉంటుంది. ఈ ప్రాకారంలో చతుష్షష్టికళలూ శక్తిస్వరూపాలై ఉంటాయి.

11. ఇది గోమేదిక ప్రాకారము. ఇక్కడి భూమి, వస్తువులు గోమేదికాలలాగా మెరుస్తూ ఉంటాయి. ఇక్కడ విద్య మొదలైన 32 శక్తులు పిశాచముఖాలు కలిగి సర్వదా యుద్ధానికి సిద్ధమై ఉంటాయి.

12. ఇది వజ్రాల ప్రాకారము. ఇక్కడి నేల, వీధులు, సందులు, గొందులు అన్నీ వజ్రాలమయమే. ఇక్కడ పరమేశ్వరి దాసదాసీజనముంటారు.

13. ఇది వైడూర్యప్రాకారము. ఈ ప్రాంతమంతా వైడూర్యమయం. ఇక్కడ బ్రాహ్మీ మొదలైన అష్టమాతృకలుంటారు. ఇక్కడ దేవివాహనాలు నిత్యమూ అలంకరించబడి సిద్ధంగా ఉంటాయి.

14. ఇది ఇంద్రనీలమణి ప్రాకారము. ఈ ప్రాంతమంతా ఇంద్రనీలకాంతులతో ప్రకాశిస్తుంటుంది. ఇక్కడ 16దళాలు గల మహాపద్మము ఒకటి ఉన్నది. దాని దళాలయందు నల్లనిరంగుతో ఆయుధాలు ధరించిన శక్తులు ఉంటాయి.

15. ఇది ముత్యాలప్రాకారము. ఈ ప్రాంతమంతా ముత్యాలవలె కళకళలాడుతుంటుంది. ఇక్కడ 8 దళాలు గల పద్మమున్నది. ఆ దళాలలో పరమేశ్వరితో సమానమైన పరాక్రమము, సౌందర్యము, పాండిత్యము గల మంత్రిణిలుంటారు.

16. ఇది మరకత ప్రాకారము. ఇది భోగభాగ్యాలకు ఉనికిపట్టు. ఇక్కడ ఆరుకోణాలు గల పద్మమున్నది. ఆ కోణాలలో

1. తూర్పుకోణంలో – గాయత్రితో కూడిన బ్రహ్మ ఉంటాడు. వీరు వేదములు, స్మృతి, పురాణాలరూపంలో ఉంటారు.

2. నైరుతికోణంలో – సావిత్రి, విష్ణువు, శంఖము, చక్రము, గద ధరించి ఉంటారు.

3. వాయుకోణంలో – పరశువు, అక్షమాల, అభయ వరదముద్రలు ధరించిన రుద్రుడు, సరస్వతి ఉంటారు.

4. ఆగ్నేయకోణంలో – రత్నకుంభము, మణికరండకము చేతులందు ధరించి లక్ష్మీసహితుడైన కుబేరుడుంటాడు.

5. వారుణకోణంలో – రతితోకూడిన మన్మథుడు ఉంటాడు.

6. ఆశానకోణంలో – పుష్టిసమన్వితుడైన వినాయకుడు పాశాంకుశాలు ధరించి ఉంటాడు.

17. ఇది పగడప్రాకారము. ఇక్కడి భవనాలన్నీ పగడాలలాగా మెరుస్తుంటాయి. ఈ ప్రాకారంలో పంచభూతాల మీద అధికారంగల శక్తులు ఐదుంటాయి.

18. ఇది రత్నప్రాకారము. ఇక్కడ ఆమ్నాయదేవతలు, దశమహావిద్యలు, సప్తకోటిమంత్రాలు ఉంటాయి.

19. ఇది సహస్రస్తంభమంటపాలుండే ప్రాకారము

20. ఇది మనస్సాలము. ఇక్కడ అమృతేశ్వరి ఉంటుంది.

21. ఈ ఆవరణలో కురుకుల్లాంబ ఉంటుంది.

22. ఇక్కడ చతుష్మతీ, ఛాయాదేవి సమేతుడై మార్తాండభైరవుడుంటాడు.

23. ఈ ఆవరణలో నక్షత్రాలతో కూడిన చంద్రుడుంటాడు.

24. ఈ ఆవరణలో శృంగారశక్తి సహితుడైన మన్మథుడుంటాడు. దీని మధ్యలోనే చింతామణిగృహం ఉంటుంది. దీనికి

ఆగ్నేయభాగంలో – దేవి ఆవిర్భవించిన చిదగ్నికుండము.

నైరుతిదిశలో – శ్రీచక్రరథము

వాయువ్యదిశలో – గేయచక్రరథము. అందులో మంత్రిణి శ్యామల

ఈశాన్యదిశలో – కిరి చక్రరథము. అందులో దండనాయికవారాహి ఉంటారు.

చింతామణి గృహానికి నాలుగుద్వారాలుంటాయి. ఆ ద్వారాలలో ఆమ్నాయ దేవతలుంటారు. అందుకే పీఠపూజ చేసేటప్పుడు

ప్రాగామ్నాయమయా ప్రాగ్ద్వారే ద్వారశ్రీయై నమః

దక్షిణామ్నాయమయా దక్షిణ ద్వారే ద్వారశ్రీయై నమః

పశ్చిమామ్నాయమయా పశ్చిమద్వారే ద్వారశ్రీయై నమః

ఉత్తరామ్నాయమయా ఉత్తరద్వారే ద్వారశ్రీయై నమః

తన్మధ్యే క్షీరసాగరాయ నమః

క్షీరసాగరమధ్యే రత్నద్వీపాయ నమః

తన్మధ్యే కల్పవృక్ష వాటికాయై నమః

తన్మధ్యే రత్న సింహాసనాయ నమః

రత్నసింహాసనోపరిస్థితాయై శ్రీ లలితాపరాభట్టారికాయై నమః

ఇతి యోని ముద్రాం ప్రణమేత్.

ఆ నాలుగు ద్వారాల మధ్యనా త్రికోణాకారమంచము మీద భువనేశ్వరుని వామాంకం మీద దేవి ఉంటుంది. ఇదంతా శ్రీనగరము. ఈ నగరానికి ఆ పరమేశ్వరినాయిక. అందుకే ఆమె శ్రీమన్నగరనాయిక అయింది.

శ్రీనగరానికి 25 ప్రాకారాలున్నాయి. ఇవి తత్త్వాలు. జ్ఞానేంద్రియాలు 5, కర్మేంద్రియాలు 5, పంచభూతాలు 5, తన్మాత్రలు 5, మనస్సు 1, మాయ, శుద్ధవిద్య, మహేశ్వరుడు, సదాశివుడు. ఇక్కడ 26వ తత్త్వమే పరమేశ్వరి.

గౌడపాదులవారి వ్యాఖ్యలో శ్రీచక్రమే శ్రీనగరము అన్నారు. కాబట్టి శ్రీచక్రంలో ఉన్న 25 తత్త్వాలే శ్రీనగరంలోని ప్రాకారాలు.

57. చింతామణిగృహాంతస్థా

చింతామణి అనేది ఒక మణి. ఈ మణి దగ్గర ఉంటే చాలు కోరినకోరిక తీరిపోతుంది. ఒక మణి ఉంటేనే కోరినకోరిక తీరుతుంది. మరి అటువంటి మణులు అనేకం ఉన్నాయి. వాటితో నిర్మించబడిన గృహమది. అందులో పరమేశ్వరి ఉంటుంది. భక్తుడు ఆ దేవి సన్నిధికి వెళ్ళవలసిన అవసరం లేదు. ఆమె పేరు తలిస్తే చాలు కోరినకోరికలు తీరిపోతాయి. అంటే పరమేశ్వరి భక్తులకు సంకల్ప మాత్రంచేతనే కోరికలు ఈడేరతాయి.

చింతామణి అనేది ఒక మంత్రం. దాన్ని గతంలో వివరించటం జరిగింది. అటువంటి చింతామణుల గృహంలో ఉంటుంది దేవి. బ్రహ్మాండపురాణంలో **చింతామణి గృహే సర్వం చింతామణిమయంస్మృతం.** అక్కడ ఒక్క గృహమేకాదు. సర్వమూ చింతామణిమయమే అని చెప్పబడింది. లలితాస్తవరత్నములో

చింతామణి గణరచితం చింతాందూరీకరోతు మే సదనమ్ ॥

చింతామణులతో నిర్మించిన గృహము నానాచింతలను దూరంచేస్తుందని చెప్పబడింది.

సహస్రయోజనా యామే చింతామణి మయే గృహే
మేరౌ తు స్వల్పపరిమాణం శృంగారవర్ణ వర్యస్యో
త్తరతః సకలవిబుధసంసేవ్యం చింతామణి
గణరచితం చింతాం దూరీకరోతు మే సదనమ్ ॥

వేయి యోజనాలు పరిమాణముగల చింతామణి గృహము. దీనిముందు మేరుపర్వతం కూడా చాలాచిన్నది. సకలదేవతలచే సేవించబడు చింతామణి గృహము నా చింతలను దూరముచేయుగాక.

ఇక్కడ రెండు పదాలున్నాయి. 1. చిత 2. చింత.

చితాచింతాద్వయో ర్మధ్యే చింతానామ గరీయసీ ।
చితాదహతి నిర్జీవం చింతాదహతి జీవినమ్ ॥

చిత ప్రాణం లేని దాన్ని దహిస్తుంది. చింత అనేది ప్రాణమున్న శరీరాన్ని దహిస్తుంది.

అటువంటి చింతలను దూరంచేసే చింతామణి గృహంలో ఉంటుంది పరమేశ్వరి.

దేవీభాగవతంలో చింతామణిగృహాన్ని వర్ణిస్తూ

నవరత్నమయా దగ్రే చింతామణి గృహం మహత్ ।
తత్రత్యం వస్తుమాత్రం తు చింతామణి వినిర్మితం ॥
సూర్యోద్గారో ఫలై స్తద్వ చ్చంద్రోద్గారో ఫలై స్తథా ॥

విద్యుత్ ప్రభోపలైః స్తంభాః కల్పితా స్తు సహస్రశః ।
యోసాంప్రభాఃభిరంతస్థవస్తు కించి న్న దృశ్యతే ॥

నవరత్న ప్రాకారానికి ముందు శ్రీకరమైన చింతామణి గృహము మహోజ్వలమైన కాంతులతో ప్రకాశిస్తుంటుంది. దానిలోని ప్రతి వస్తువూ చింతామణులచే నిర్మించ బడినదే. సూర్యకాంత, చంద్రకాంతశిలలతో, మెరుగుకాంతమణులతో నిర్మించబడిన స్తంభములు దీపపుస్తంభాలలాగా ప్రకాశిస్తాయి. ఆకాంతులలో ఏ వస్తువూ కనిపించదు.

తదేవదేవీసదనం మధ్య భాగేవిరాజితే ।
సహస్రస్తంభసంయుక్తా శ్చత్వారస్తేషుమండపాః ॥
శృంగారమంటప శ్చైకో ముక్తిమంటప ఏవ చ ।
జ్ఞానమండపసంజ్ఞ స్తు తృతీయః పరికీర్తితః ॥
ఏకాంతమండప శ్చైవ చతుర్థః పరికీర్తితః ।
నానావితాన సంయుక్తా । నానాధూపై స్తు ధూపితా ॥
కోటిసూర్యసమా కాంత్యా । భ్రాజంతే మండపాఃశుభాః

ఇటువంటి వేయిస్తంభాలు గల మండపాలు నాలుగున్నాయి. అవి.

1. శృంగారమండపము
2. ముక్తిమండపము
3. జ్ఞానమండపము
4. ఏకాంతమండపము

ఈ మండపాలన్నీ ధూపములతో సువాసనలను వెదజల్లుతుంటాయి. ప్రతి మండపము కూడా కోటిసూర్యకాంతులు వెదజల్లుతూ ఉంటుంది. వీటికి నాలుగు వైపులా కాశ్మీరవనాలున్నాయి. అక్కడ మృగాలు, మహాపద్మాలు, తుమ్మెదలు, కారండవపక్షులు, హంసలు తిరుగాడుతుంటాయి.

శృంగారమండపే దేవ్యో । గాయంతీ వివిధై స్స్వరైః ।
సభాసదో దేవవరా । మధ్యే శ్రీజగదంబికా ॥

శృంగారమండపంలో దేవతలు మధురస్వరాలతో గానం చేస్తుంటారు. అక్కడ దేవతలంతా సభ తీర్చి ఉంటారు. వారి మధ్యభాగన సింహాసనం మీద జగదంబిక ఆసీనురాలయి ఉంటుంది.

ముక్తిమండపమధ్యే తు । మోచయ త్యనిశం శివా ।
జ్ఞానోపదేశం కురుతే । తృతీయే నృపమండపే ॥

ముక్తిమండపంలో నుండి దేవి జగత్తులోని భక్తులందరికీ ముక్తి ప్రసాదిస్తుంది. జ్ఞానమంటపంలో భక్తులకు జ్ఞానోపదేశం చేస్తుంది.

చతుర్థే మండపే చైవ । జగద్రక్షా వివించనమ్
మంత్రిణీసహితా నిత్యం । కరోతి జగదంబికా ॥

నాల్గవమండపంలో దేవి తన మంత్రిణులతో కొలువుండి లోకరక్షణ గూర్చి ఆలోచిస్తుంటుంది.

58. పంచబ్రహ్మాసనస్థితా

పంచబ్రహ్మలచేత చేయబడిన అసనముమీద కూర్చున్నది.

పంచభిః బ్రహ్మభిః నిర్మితం ఆసనం మంచరూపకం తత్ర స్థితా

పంచబ్రహ్మలనే కోళ్ళుగా ఉంచి తయారుచేసిన ఆసనము మీద కూర్చున్నటువంటిది. రుద్రయామళంలో

బిందుస్థానం సుధాసింధుః పంచయోన్య స్ఫుర ద్రుమాః ।
తత్రైవ నీపశ్రేణీ చ తన్మధ్యే మణి మంటపం ॥
తత్ర చింతామణికృతం దేవ్యా మందిర ముత్తమం ।
శివాత్మకే మహామంచే మహేశానోపబర్హణే ॥
అతిరమ్యతరే తత్ర కశిపుశ్చ సదాశివః ।
భృతకా శ్చ చ్చతుష్పాదా మహేంద్ర శ్చవ తద్గ్రహః ॥
తత్రాస్తే పరమేశానీ మహాత్రిపురసుందరీ ।
శివార్కమండలం భిత్వా ద్రావయం తీందుమండలమ్ ॥

బిందుస్థానమే పాలసముద్రము. పంచయోనులే కల్పవృక్షాలు. అక్కడ కదంబ వనం మధ్యలో మణిమండపం. ఆ మణులు చింతామణులు. శక్తిరూపమైన

మంచెయందు పరమేశ్వరుడు తలగడ, బ్రహ్మాదులు సేవకులు. ఇంద్రుడు తమ్మిపడిగ, అట్టిసింహాసనం మీద దేవి ఆసీనయై ఉంటుంది.

ఐదుగురు బ్రహ్మలతో నిర్మించబడిన ఆసనాన్ని పంచబ్రహ్మాసనము అంటారు. దానిమీద పరమేశ్వరి కూర్చుని ఉంటుంది. అందుకే ఆమెను పంచబ్రహ్మాసనస్థితా అంటారు.

బ్రహ్మ, విష్ణువు, రుద్రుడు, మహేశ్వరుడు, సదాశివుడు. వీరిని పంచబ్రహ్మలు అంటారు. సద్యోజాత, వామదేవ, అఘోర, తత్పురుష, ఈశానములు వీరి మంత్రాలు. షట్చక్రాలలోను పరమేశ్వరిని అర్చించే వారికి వివిధ రకాలయిన ఫలితము ఉంటుంది. అంటే వారందరికీ ముక్తి లభిస్తుంది. కాని అది జీవాత్మపరమాత్మల విలీనం కాదు. అయితే ఆధారస్వాధిష్టానాలు అంధకారబంధురాలు. ఇక్కడ పరమేశ్వరిని అర్చించే వారికి మోక్షముండదు. ఇక

1. మణిపూరంలో దేవిని అర్చించేవారు దేవి దగ్గరగా ఇంకొక పురము నిర్మించుకుని ఉంటారు. దీన్ని సార్ష్టిరూపముక్తి అంటారు.

2. అనాహతంలో దేవిని అర్చించేవారు దేవిపట్టణంలోనే నివసించగలుగుతారు. దీన్ని సాలోక్యముక్తి అంటారు.

3. విశుద్ధిచక్రంలో దేవిని అర్చించేవారు దేవికి అతిదగ్గరగా సేవకులుగా ఉంటారు. ఇది సామీప్యముక్తి.

4. ఆజ్ఞాచక్రంలో దేవిని అర్చించేవారు వేరే దేహం ధరించి దేవితో సమానమైన రూపంలో ఉంటారు. ఇది సారూప్యముక్తి.

5. సహస్రారంలో దేవిని అర్చించేవారు జన్మరాహిత్యం పొందుతారు. వీరికి మరుజన్మ ఉండదు. ఇది శాశ్వతమైన ముక్తి. సాయుజ్యం.

ఈ విధంగా సాధకుడు చేసే అర్చనా విధానాన్ని బట్టి అతడికి ముక్తి లభిస్తుంది. పంచబ్రహ్మలు దేవికి అతి సమీపంలో ఉండి ఆమెను సేవించాలి అనుకున్నటువంటి వారై, బాగా ఆలోచించి సామీప్యముక్తి పొందినట్లైతే దేవికి అతిసమీపంగా ఉండి ఆమెను సేవించవచ్చు అని తలపోసి, విశుద్ధిచక్రంలో ఆమెను ఉపాసించారు. అందువల్ల దేవికి సేవకులుగా, అత్యంతదగ్గరగా ఆమె యొక్క సింహాసనానికి కోళ్ళుగా

ఉండ గలిగారు. ఈ విషయాన్ని శంకరభగవత్పాదుల వారు తమ సౌందర్య లహరిలోని 92వ శ్లోకంలో వర్ణిస్తూ

గతా స్తే మంచత్వం ద్రుహిణహరిరుద్రేశ్వరభృతః
శివస్వచ్ఛచ్ఛాయా కపట ఘటిత ప్రచ్ఛదపటః ।
త్వదీయానాం భాసాం ప్రతిఫలన రాగారుణతయా
శరీరీ శృంగారో రస ఇవ దృశాం దోగ్ధి కుతకమ్ ॥

ఓ భగవతీ ! బ్రహ్మ, విష్ణువు, రుద్రుడు, ఈశ్వరుడు అనే నలుగురు నీవు కూర్చునే సింహాసనానికి కోళ్ళుకాగా సదాశివుడు నువ్వు కప్పుకునే దుప్పటి అయినాడు.

శ్రీచక్రంలో 5శక్తిచక్రాలు, 4 శివచక్రాలు ఉన్నాయి. ఇందులోని శక్తిచక్రాలే పంచబ్రహ్మలు. ఈ శక్తిచక్రాలకు పైన దేవి ఉంటుంది. కాబట్టి ఆమె పంచబ్రహ్మాసనస్థితా అనబడుతోంది.

మానవశరీరంలో షట్చక్రాలున్నాయి. ఆ చక్రాలలో ప్రతిదానికీ అధిదేవతలున్నారు.

ఆధారచక్రానికి అధిదేవత	–	గణపతి
స్వాధిష్ఠానానికి అధిదేవత	–	బ్రహ్మ
మణిపూరానికి అధిదేవత	–	విష్ణువు
అనాహతానికి అధిదేవత	–	రుద్రుడు
విశుద్ధిచక్రానికి అధిదేవత	–	మహేశ్వరుడు
ఆజ్ఞాచక్రానికి అధిదేవత	–	సదాశివుడు

వీటన్నింటికీపైన సహస్రారంలో ఆ పరమేశ్వరి ఉంటుంది. కాబట్టి ఆమె పంచబ్రహ్మాసనస్థితా అని చెప్పబడుతోంది.

పంచబ్రహ్మలు – పంచభూతాలు. ఈ పంచభూతాలమీద అధికారం కలిగినటు వంటిది; వాటిని తన అధీనంలో ఉంచుకున్నటువంటిది పరమేశ్వరి. అందుచేతనే ఆమె పంచబ్రహ్మాసనస్థితా అనబడుతుంది.

దేవీభాగవతంలో ఈ విషయాన్ని వివరిస్తూ

చింతామణిగృహే రాజన్ । శక్తితత్త్వాత్మకైః పరైః ।
సోపానైః దశభిర్యుక్తో । మంచకోఽ ప్యధిరాజితే ॥

బ్రహ్మా విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ । ఈశ్వరశ్చ సదాశివః
ఏతే పంచ ఖురాః ప్రోక్తాః ఫలకస్తు సదాశివః ॥

రాజా ! చింతామణి గృహంలో శక్తితత్త్వాత్మకమైన పదిమెట్ల వరుసతో దివ్య కాంతులతో ప్రకాశించే మంచమున్నది. బ్రహ్మ, విష్ణువు, రుద్రుడు, ఈశ్వరుడు దానికి నాలుగుపాదాలు కాగా సదాశివుడు దానిపై పలకగా ఉంటాడు.

తస్యోపరి మహాదేవో భువనేశో విరాజితే
యాదేవీ నిజలీలార్థం ద్విధాభూతా బభూవహ ॥
వామాంకే సన్నిషణ్ణా స్వదేవీ శ్రీభువనేశ్వరీ ॥

దానిమీద త్రిభువనేశ్వరుడు, మహాదేవుడు అయిన కామేశ్వరుడు ఉంటాడు. పరమేశ్వరి అంటే నిరాకారుడు నిర్గుణస్వరూపుడు అయిన పరబ్రహ్మకదా ! మరి ఇక్కడ భువనేశ్వరుడు ఎవరు ? అనుకుంటావేమో ? ఆ పరమేశ్వరియే తనలీలా విలాసార్థము రెండురూపాలు ధరిస్తున్నది.

సృష్టి ప్రారంభానికి ముందు అంటే కృతయుగానికి పూర్వము బిందురూపంలో ఉన్న పరబ్రహ్మ అంతకు ముందు ప్రళయం జరిగినప్పుడు కర్మ పరిపక్వం చెందకుండా తనలో లీనమైన జీవులకు కర్మక్షయం కలిగించాలనే ఉద్దేశ్యంతో సృష్టి చెయ్యాలనుకున్నటువంటివాడై తనను తాను రెండుగా విభజించుకున్నాడు. అంటే తనలో నుంచి కొంత శక్తిని బయటకు పంపాడు. ఇప్పుడు

పరమేశ్వరుడు	–	ప్రకాశాంశ
శక్తి	–	విమర్శాంశ

వారే శివశక్తులు. పరమేశ్వరి పరమేశ్వరులు. కామేశ్వరి కామేశ్వరులు. భువనేశ్వరి భువనేశ్వరులు. కాబట్టి ఇక్కడ రెండురూపాలు ఆమెవే. అటువంటి భువనేశ్వరుడి వామాంకముమీద ఆ దేవి ఆసీనమై ఉంటుంది.

ఆ పరమేశ్వరి **పంచకోశాంతర స్థిత.** ఈ పంచకోశాల గురించి **తైత్తిరీయోప నిషత్తు**లోని భృగువల్లిలో చెప్పబడింది.

వరుణ మహర్షి కుమారుడు భృగుమహర్షి. విద్యాభ్యాసం పూర్తి చేసి బ్రహ్మజ్ఞానం సంపాదించాలనే కోరికతో తన తండ్రి దగ్గరకు వెళ్ళి పరబ్రహ్మతత్త్వం ఉపదేశం చెయ్యమని అడిగాడు. దానికి అతడి తండ్రి "కుమారా ! అన్నము, ప్రాణము, నేత్రము, శ్రోత్రము, మనస్సు, వాక్కు ఇవన్నీ పరబ్రహ్మసాధనకు మార్గాలే. వీటన్నింటి లోనూ బ్రహ్మతత్త్వం ఇమిడి ఉన్నది. అది దేనిలో నుండి ఉత్పన్నమైనదో, దేనితో పోషింపబడుతున్నదో, దేనియందు లయమవుతున్నదో, అన్నిటికీ మూలవస్తువేదో, దాన్ని తెలుసుకోవాలి. దాన్ని తపస్సుద్వారానే సాధించాలి. కాబట్టి వెళ్ళి తపస్సు చెయ్యి" అన్నాడు.

తండ్రి ఆ దేశాన్ననుసరించి దీక్షతీసుకుని నియమనిష్ఠలతో తపస్సు చెయ్యటం ప్రారంభించాడు భృగువు. కొంతకాలం గడిచింది. ఆ తరువాత 'అన్నమే పరబ్రహ్మ స్వరూపము' అని తెలిసింది. అన్నం మూలంగానే ప్రాణులన్నీ ఉత్పత్తి అవుతున్నాయి. ప్రాణులన్నీ పోషింపబడుతున్నాయి. కాబట్టి అన్నమే పరబ్రహ్మస్వరూపము. అని నిశ్చయించుకుని ఈ విషయం తండ్రికి చెప్పాడు. ఆ మాటలు విన్న వరుణ మహర్షి "నాయనా ! తత్త్వసాధనలో మొదటిమెట్టు మీదనే ఉన్నావు. అన్నం పరబ్రహ్మ స్వరూపమే. కాని అన్నమే పరబ్రహ్మస్వరూపం కాదు. వెళ్ళి మళ్ళీ తపస్సు చెయ్యి అన్నాడు. మళ్ళీ తపస్సు చెయ్యటం ప్రారంభించాడు భృగువు. కొంతకాలం గడిచింది. ప్రాణమే బ్రహ్మ అనే విషయాన్ని తెలుసుకున్నాడు. లోకంలోని సమస్తజీవరాసి ప్రాణంవల్లనే జీవిస్తున్నది. ప్రాణం పోయినప్పుడు మృత్యువుతో లయమవుతున్నది. అందుచేత ప్రాణమే సర్వసృష్టికీ మూలాధారం అని భావించాడు. అదే విషయం తండ్రికి చెప్పాడు. ఆ మాటలు విన్న తండ్రి "నాయనా ! ఇదివరకటికన్న కొంచెం ముందుకు వెళ్ళావు. ప్రాణంకూడా పరబ్రహ్మస్వరూపమే. అంతే కాని ప్రాణమే పరబ్రహ్మ స్వరూపంకాదు. మళ్ళీ వెళ్ళి తపస్సు చెయ్యి" అన్నాడు.

మళ్ళీ తపస్సు చెయ్యటం ప్రారంభించాడు భృగువు. కొంతకాలం గడిచింది. మనస్సువల్లనే సంకల్పవికల్పాలు కలుగుతున్నాయి. మనస్సుచేతనే స్త్రీపురుషులు ఆకర్షితులౌతున్నారు. దీనివల్లనే జీవకోటి ఉద్భవిస్తున్నది. జన్మించిన తరువాత కూడా ఇంద్రియాల సాయంతోనే జీవనం సాగుతున్నది. చనిపోయిన తరువాత కూడా ఇంద్రియాలకు జ్ఞానం ప్రసాదించే శక్తి పోతుంది. అప్పుడు ఇంద్రియాలన్నీ మనస్సులో

లీనమవుతాయి. కాబట్టి 'మనస్సే పరబ్రహ్మ.' అనుకున్నాడు భృగువు. ఈ విషయం తండ్రికి చెప్పాడు. మనస్సుకూడా పరబ్రహ్మమే కాని మనస్సే పరబ్రహ్మ కాదు. మళ్ళీ వెళ్ళి తపస్సు చెయ్యి అన్నాడు తండ్రి.

మళ్ళీ కొంతకాలం తపస్సు చేశాడు భృగువు. అప్పుడు అతడికి అర్థమయింది. 'విజ్ఞానమే బ్రహ్మ' అని అదే విషయాన్ని తండ్రికి చెప్పాడు కాదన్నాడు తండ్రి. మళ్ళీ తపస్సు చెయ్యమన్నాడు. తండ్రి మాటల ప్రకారం మళ్ళీ తపస్సు చేశాడు భృగువు. అప్పుడు తెలిసింది 'ఆనందమే పరబ్రహ్మ' అని. సర్వమూ ఆనందం నుంచే ఉద్భవిస్తున్నది. ఆనందంలోనే లయమవుతున్నది. ఈ విషయం తండ్రికి తెలియజేశాడు. పరమానందం చెందాడు తండ్రి. అప్పుడు కుమారుడితో "కుమారా! అన్నింటికన్నా ఉత్తమంగా పరమాత్మను వ్యక్తం చేసే తత్త్వం ఆనందం. అన్నము, ప్రాణము, మనస్సు, విజ్ఞానము అన్నీ కూడా పరబ్రహ్మస్వరూపాలే. ఇవన్నీ ఒకదానికన్న మరొకటి సూక్ష్మమైనవి. అన్నింటికీ మించినది ఆనందము. ఈ ఆనందం క్షణికమైనది కాదు శాశ్వతమైనది. పరబ్రహ్మోపాసన క్రమంగా జరగాలి. ఆహారాన్ని వదలకుండా తింటూ ప్రాణాన్ని నిలుపుకుని, మనసును వికసింపచేసుకుని, దానివల్ల విజ్ఞానం పొంది తద్వారా పరబ్రహ్మసాక్షాత్కారం పొందాలి." అంటూ పంచకోశాంతర్గతుడైన పరబ్రహ్మను వివరించాడు వరుణమహర్షి.

కాబట్టి పరబ్రహ్మస్వరూపం పంచకోశములందు ఉంటుంది. కోశము అంటే వర అని అర్థం. మానవ శరీరంలో ఐదు కోశాలున్నాయి.

1. అన్నమయకోశము
2. ప్రాణమయకోశము
3. మనోమయకోశము
4. విజ్ఞానమయకోశము
5. ఆనందమయకోశము

మొదటి నాలుగు కోశముల మధ్యన ఆనందమయకోశంలో పరమేశ్వరి ఉంటుంది. ఈ నాలుగు కోశాలు ఒకదానిలో ఒకటి ఉంటాయి. ఆ లోపల పరమేశ్వరి ఉంటుంది. మానవదేహము 1) స్థూలదేహము 2) సూక్ష్మదేహము 3) కారణదేహము అని మూడు రకాలు.

1. స్థూలదేహము - అన్నమయకోశము
2. సూక్ష్మదేహము - ప్రాణమయ, మనోమయ
3. కారణదేహము - ఆనందమయకోశము

ఈ కోశాలన్నీ ఒకదానిలో ఒకటి ఉంటాయి.

1. అన్నమయకోశంలో - ప్రాణమయకోశము ఉంటుంది
2. ప్రాణమయకోశంలో - మనోమయకోశం ఉంటుంది.
3. మనోమయకోశంలో - విజ్ఞానమయకోశం ఉంటుంది.
4. విజ్ఞానమయకోశంలో - ఆనందమయకోశం ఉంటుంది
5. ఆనందమయకోశంలో - పరమేశ్వరి ఉంటుంది.

కాబట్టి ఆ పరమేశ్వరి ఎక్కడో లేదు. మనలోనే ఉన్నది.

ఇప్పుడు మనం దేవీ భాగవతం చూస్తున్నాం.

బ్రహ్మ విష్ణుశ్చరుద్రశ్చ ఈశ్వరశ్చ సదాశివః ।
ఏతే పంచఖురాః ప్రోక్తాః ఫలకస్తు సదాశివః ॥

పరమేశ్వరి కూర్చున్న త్రికోణాకార సింహాసనానికి బ్రహ్మ, విష్ణువు, రుద్రుడు, ఈశ్వరుడు కోళ్ళు కాగా, సదాశివుడు దానిమీద పలకగా ఉన్నాడు.

తస్యోపరి మహాదేవో భువనేశో విరాజితే ।
యాదేవీ నిజలీలార్థం ద్విదా భూతా బభూవః ॥

ఆ సింహాసనం మీద త్రిభువనేశ్వరుడు, మహాదేవుడు అయిన కామేశ్వరుడు ఉంటాడు. ఇక్కడ చిన్న అనుమానం వస్తుంది. ఉన్నది ఒక్కటే కదా ! మరి ఈ భువనేశ్వరుడెవరు ? అందుకే చెబుతున్నాడు **యా దేవీ నిజలీలార్థం ద్విదా భూతా బభూవః** ఆ పరమేశ్వరియే తన లీలావినోదం కోసం రెండురూపాలు ధరిస్తున్నది అంటున్నాడు. నిరాకారమైతే ఉన్నది ఒక్కటే కాని నిరాకారుడైన పరబ్రహ్మ సృష్టి చెయ్యాలని సంకల్పించినవాడై తనను తాను రెండుభాగాలుగా విభజించుకున్నాడు. అదే ప్రకృతి, పురుషులు. భువనేశ్వరి, భువనేశ్వరుడు. కామేశ్వరి, కామేశ్వరుడు.

వామాంకేషణ్ణి షణ్ణా స్వదేవీ శ్రీభువనేశ్వరీ
నవరత్న గణాకీర్ణా కాంచీదామ విరాజితా
తప్తకాంచన సన్నద్ధ వైదూర్యాంగద భూషణా ॥
కనచ్ఛీచక్ర తాటంక విటంక వదనాంబుజా ।
లలాట కాంతి విభవ విజితార్ధ సుధాకరా ॥

ఆ భువనేశ్వరుడి వామాంకం మీద నవరత్నాలు పొదిగిన మొలనూలుతోను, వైదూర్యములతో చేయబడిన చేతికడియములతోను, ప్రకాశించే భువనేశ్వరి ఉంటుంది. శ్రీచక్రాకారము గల తాటంకములతో ఆ దేవిముఖము ప్రకాశిస్తుంటుంది. దొండపండులాంటి అధరములు, నొసట కస్తూరితిలకముతో ఆ దేవి శోభిల్లుతూ ఉంటుంది. సూర్యచంద్రుల కాంతులను మించిన కాంతిగల చూడామణి ధరించి, నానాభరణములతోనూ భాసిల్లుతూ, దివ్యమైన సౌందర్యరాసియై, దేవతలసేవలు అందుకుంటూ ఉంటుంది. ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియా శక్తులు ఆమె కన్నుసన్నలలో మెలగుతుంటాయి. లజ్జ, తుష్టి, పుష్టి, కీర్తి, కాంతి, క్షమ, దయ, బుద్ధి, మేధ, స్మృతి, లక్ష్మి అనే వారు ఆమెను సేవిస్తూ ఉంటారు.

జయాచవిజయాచైవా । హ్యజితా చా పరాజితా ॥
నిత్యావిలాసినీ దోగ్ధ్రీ త్యఘోరా మంగళా నవా ।
పీఠశక్త య ఏతాస్తు సేవంతే యా పరాంబికామ్ ॥

జయ, విజయ, అజిత, అపరాజిత, నిత్య, విలాసినీ, దోగ్ధ్రీ, అఘోరా, మంగళా అనే తొమ్మిది పీఠశక్తులు ఆ దేవిని సేవిస్తుంటాయి.

యస్యాస్తు పార్శ్వభాగేస్తు నిధీతౌ శంఖ పద్మకౌ
నవరత్న మహానద్యస్త దావై కాంచనస్రవా ॥

ఆ దేవికి ఇరుప్రక్కలా శంఖ, పద్మనిధులు ఉంటాయి. బంగారము, రతనాలతో కూడిన నదులు ప్రవహిస్తుంటాయి. అక్కడ రతనాల రాసులుంటాయి. నిధులు మొత్తం తొమ్మిది. వీటినే నవనిధులు అంటారు. అవి 1) కాళ, 2) మహాకాళ, 3) పాండుక, 4) మాణవక 5) వైసర్ప 6) సర్వరత్న 7) శంఖ 8) పద్మ 9) పింగళకము

ఇవన్నీ కుబేరుని అధీనంలో ఉంటాయి. వీటిలో శంఖనిధి, పద్మనిధి మరీ శ్రేష్ఠమైనవి. ఆ రెండు నిధులు పరమేశ్వరి దగ్గరే ఉన్నాయి.

ఈ రకంగా చింతామణిగృహంలో పరమశివుని పర్యంకమందు ఉంటుంది ఆ దేవి అంటున్నారు భగవత్పాదులవారు.

ఆ పరమేశ్వరి ఎక్కడో లేదు శ్రీచక్రంలోనే ఉన్నది అంటున్నారు. శ్రీచక్రము అంటే శివశక్తుల సంగమస్థానమే తప్ప వేరు కాదు. ఇందులో మొత్తం తొమ్మిది ఆవరణలున్నాయి. వీటినే చక్రాలు అని కూడా అంటారు. వీటిలో నాలుగు శివచక్రాలు కాగా ఐదుశక్తి చక్రాలు. బిందువునందే పరమేశ్వరి ఉంటుంది. (శ్రీచక్రాన్ని గురించి **'చతుర్భి శ్రీకంఠై'** అనే 11వ శ్లోకంలో పూర్తిగా ఇవ్వబడుతుంది.) అందుకే భైరవయామళం, వామకేశ్వర తంత్రం మొదలైన గ్రంథాలలో

బిందుస్థానం సుధాసింధుః పంచయోన్య స్సురద్రుమాః
తత్రైవనీప శ్రేణీచ తన్మధ్యే మణిమంటపం ॥
తత్ర చింతామణికృతం దేవ్యామందిర ముత్తమమ్
శివాత్మకే మహామంచే మహేశానోపబర్హణే ॥
అతిరమ్యతరే తత్ర కశిపుశ్చ సదాశివః
భృతకాశ్చ చతుష్పాదా మహేంద్రశ్చ పతద్గ్రహః ॥
తత్రాస్తే పరమేశానీ మహాత్రిపుర సుందరీ
శివార్క మండలం భిత్వా ద్రావయంతేందు మండలం ॥
తద్భూతామృతస్యందీ పరమానందనందితా
కులయోషికులం త్యక్త్వా పరం వర్ష్మణమేత్యసా ॥

ఇదంతా యోగమార్గం. ఆధారచక్రంలో నిద్రిస్తున్న కుండలినీశక్తిని గనక జాగృతం చేస్తే అది గ్రంథిత్రయాన్ని భేదించి, సహస్రారం చేరి, అమృతపుధారలు కురిపించి మళ్ళీ ఆధారచక్రం చేరి నిద్రావస్థలోకి వెడుతుంది. ఇదంతా **'మహీం మూలాధారే'** అనే తొమ్మిదవ శ్లోకంలో వివరించటం జరుగుతుంది.

పరమేశ్వరి ఎక్కడ ఉంటుంది అని అడిగినప్పుడు పార్వతికి ఈశ్వరుడు చెబుతున్నాడు.

సుదాబ్దౌనందనోద్యానే రత్నమంటపమధ్యమాం
బాలార్కమండలాభాసాం చతుర్బాహుం త్రిలోచనాం ॥
పాశాంకుశ ధనుర్బాణం ధారయంతీం శివాం శ్రియే ॥

సుధాబ్దిలో, నందనోద్యానంలో, రత్నమంటపం మధ్యన చేతులయందు ధనుర్బాణాలు, పాశము, అంకుశములతో బాలభానునిలాగా ప్రకాశిస్తున్నది.

లలితాసహస్రంలో 'సుమేరు మధ్య శృంగస్థా' నుంచి 'సుధాసాగరమధ్యస్థా' వరకు గల నామాలు ఆ పరమేశ్వరి నివాసస్థానాన్ని వివరిస్తున్నాయి.

తస్యోపరి మహాదేవో భువనేశో విరాజితే
యాదేవీ నిజలీలార్థం ద్విధాభూతా బభూవహ ॥
వామాంకే సన్నిషణ్ణా స్వదేవీ శ్రీభువనేశ్వరీ ॥
వామాంకే సన్నిషణ్ణాస్య దేవీ శ్రీభువనేశ్వరీ
నవరత్నగణాకీర్ణా కాంచీదామవిరాజితా ।
తప్తకాంచన సన్నద్ధ వైదూర్యాంగద భూషణా ॥
కనచ్ఛ్రీ చక్రాతాటంక విటంకవదనాంబుజా
లలాటకాంతివిభవ విజితార్ధ సుధాకరా ॥

భువనేశ్వరునికి ఎడమవైపున, నవరత్నములు పొదగబడిన మొలనూలితోనూ, వైదూర్యములు పొదిగిన చేతి కడియాలతోనూ ప్రకాశించే భువనేశ్వరీదేవి ఉంటుంది. శ్రీచక్రాకారము గల బంగారు తాటంకముల కాంతులతో దేవి ముఖము ప్రకాశిస్తుంటుంది. దొండపండులాంటి అధరములు, నొసట కస్తూరితిలకముతోనూ దేవి శోభిల్లుతుంటుంది. సూర్యచంద్రుల కాంతులను మించిన కాంతులు గల చూడామణి ధరించి నానాభరణములతో భాసిల్లుతూ, దివ్య సౌందర్యరాశియై దివ్యకాంతల సేవలందుతూ ఉంటుంది. ఇచ్ఛాజ్ఞానక్రియాశక్తులు ఆమె కనుసన్నలలో మెలగుతాయి. పాశాంకుశ, వరాభయ హస్తాలతో ఆ దేవి అందరికీ సౌభాగ్యము కలిగిస్తుంటుంది.

లజ్జాతుష్టిస్తథాపుష్టి కాంతి క్షమాదయా ॥

బుద్ధిర్ మేధాస్మృతిర్ లక్ష్మీర్మూర్తి యత్యోంగనాస్మృతా ।

లజ్జ తుష్టి పుష్టి కీర్తి కాంతి క్షమ దయ బుద్ధి మేధ స్మృతి, లక్ష్మి అను వారామెను సేవిస్తుంటారు.

జయాచ విజయాచైవా హ్యజితా చాపరాజితా ॥

నిత్యావిలాసినీ దోగ్ధ్రీ త్యఘోరా మంగళానవా ।

పీఠశక్తయ ఏతాస్తు సేవంతే యాం పరాంబికామ్ ॥

జయ, విజయ, అజిత, అపరాజిత, నిత్య, విలాసినీ, దోగ్ధ్రీ, అఘోర, మంగళ అను తొమ్మిది పీఠశక్తులు దేవిని సేవిస్తుంటాయి.

యస్యాస్తు పార్శ్వ భాగేస్తు నిధీతౌ శంఖపద్మకౌ ।

నవరత్న మహానద్య స్తదావై కాంచన స్రవా ॥

దేవికి ఇరుపక్కలా శంఖ, పద్మనిధులు ఉంటాయి. బంగారము, రత్నములతో కూడిన నదులు ప్రవహిస్తుంటాయి. అక్కడ రతనాల రాసులుంటాయి.

నవనిధులు: 1. కాళ 2. మహాకాళ, 3. పాండుక 4. మాణవక 5. వైసర్ప 6. సర్వరత్న 7. శంఖ 8. పద్మ 9. పింగళకము

చింతామణి గృహ ప్రమాణము నూరు ఆమడల వైశాల్యము. అది ఆకాశమున నిరాధారంగా ఉంటుంది. నిరంతరము సంకోచ వ్యాకోచాలు పొందుతుంది. సృష్టి మొదలైనపుడు వ్యాకోచిస్తుంది. లయమైనపుడు సంకోచిస్తుంది. అట్టి చింతామణి గృహంలో పరమేశ్వరి ధగధ్ధగాయమానంగా విరాజిల్లుతుంటుంది.

పెరుగు, నేయి, అమృతం నదులు దానిచుట్టూ ప్రవహిస్తుంటాయి. మానవులు, దానవులు, దేవతలు, ఎవరైనా సరే సిద్ధి పొందిన వారు అక్కడకు చేరతారు. ఇక్కడ నదులలో దానిమ్మ, మామిడి, చెరకు వంటి రసాలుకూడా ప్రవహిస్తాయి. కోరిన కోరికలు తీర్చే వృక్షాలు, వాపీకూపాలు ఉన్నాయి. వాటి నీరు త్రాగిన వారి కోరికలు తీరతాయి. ఆ నీరు త్రాగిన వారికి ముదిమి, రోగము రావు. అక్కడి వారికి దిగులు,

మచ్చరము, కామక్రోధాలు ఉండవు. అక్కడ అందరూ భువనేశ్వరీ దేవిని సేవిస్తూ ఉంటారు. వారిలో కొందరు సామీప్యముక్తి, కొందరు సాలోక్యముక్తి, కొందరు సార్ష్టముక్తి పొంది ఉంటారు. దేవతలు అంతా దేవిని సేవిస్తుంటారు. సప్తకోటి మంత్రాలు రూపాలు దాల్చి దేవిని ఉపాసిస్తాయి. మహావిద్యలన్నీ సామాన్యాకారము పొంది భగవతిని ఉపాసిస్తుంటాయి.

సూర్యచంద్రులు, మెరుపు, అగ్ని, వీరి కాంతులన్నీ కలిసినా మణిద్వీపకాంతిలో కోటివంతులు కూడా కాదు. అక్కడ

ఒకచోట	- వైడూర్యకాంతులు
వేరొకచోట	- మరకతశోభలు
ఇంకొకచోట	- నడిమింటి సూర్యకాంతులు

విద్యుల్లతల కాంతులు, చంద్రికాంత, సూర్యకాంతముల కాంతులతో మణిద్వీపము చిత్రవిచిత్రంగా ప్రకాశిస్తుంటుంది.

ఒకచోట	- నెమళ్ళ గుంపులు
వేరొకచోట	- పావురాయిల కలకలలు
ఇంకొకచోట	- కోకిల గానాలు, చిలకల ముచ్చట్లు

గలగిమణి ద్వీపం మనోహరంగా ఉంటుంది. తియ్యని మంచినీటి సరస్సులు అనేకం ఉన్నాయి. వాటిలో నవరత్న కమలాలుంటాయి. ఈ విధంగా మణిద్వీపము వర్ణించ అలవి కాకుండా ఉంటుంది. సకల సంపదలకు, సకల తేజములకు, సర్వ పరాక్రమాలకు, సర్వోత్తమ గుణాలకు పరమావధి ఈ ద్వీపము, మనుష్యానందము నుంచి బ్రహ్మానందముదాకా ఇక్కడ ఉంటాయి. సర్వలోకాలయందు ఉత్తమోత్తమము, మహత్తరము, దివ్యము, పరమధామము ఈ శ్రీదేవి మణిద్వీపము.

ఈ ద్వీపాన్ని తలచినంత మాత్రం చేతనే పాపాలు పటాపంచలవుతాయి. అవసాన కాలంలో మణిద్వీపాన్ని స్మరిస్తే దేవి లోకానికి పోతాడు.

ఆ చింతామణి గృహంలో పరమేశ్వరుని అంకభాగాన ఆ పరమేశ్వరి త్రికోణాకార మంచం మీద ఉన్నది.

59. మహాపద్మాటవీసంస్థా

మహా అంటే గొప్పదైన పద్మము. రుద్రయామళంలో

ఊర్ధ్వం త్రిలక్షయోజనా యామ మహాపద్మవనామృతంపైన అంటే బ్రహ్మాండానికి పైభాగంలో మూడులక్షల యోజనాల విస్తీర్ణంగల మహాపద్మము ఒకటున్నది. లలితాస్తవరత్నంలో

మణిసదన సాలయో రథిమధ్యం దశతాలభూమిరుహసువర్ణదీర్ఘైః ।
పర్ణైః వర్ణై ర్యుక్తాం కాండైశ్చ యోజనోత్తుంగైః
మృదులైస్తాళీపంచకమానైర్మిళితాం చ కేసర కదంబైః
సంతతగళిత మరంద స్రోతోనిర్యన్మిళిందసందోహమ్
పాటీరపవన బాలకథాటీ నిర్యత్పరాగ పింజరితాం
పద్మాటవీం భజామః పరిమళకల్లోలపక్ష్మలోపాన్తామ్

చింతామణుల గృహము. ప్రాకారముల ఆదిమధ్యలయందు పదితాడిచెట్ల పొడవు గలవి. మేఘవర్ణము గల ఆకులు గలవి. యోజనము ఎత్తు గలవి. బలమైన కాండములు గలవి. ఐదు తాడిచెట్ల పొడవు గల కింజిల్కముల గుంపుగలవి. ఎల్లకాలము స్రవించు మకరందప్రవాహము గలవి. మంచి గంధపువాసన గలవి. గాలికి కదలటంచేత బయటకు ఎగిరి వచ్చిన పుప్పొడితో కలసి పసుపురంగులో కనిపిస్తున్న పద్మములతో కూడిన అడవిని, వాసన గలిగి కదలుతున్న రేకులుగల దానిని నేను సేవింతును

మానవశరీరంలో పైభాగాన బ్రహ్మరంధ్రం దగ్గర ఉన్న సహస్రదళపద్మమే ఇక్కడ చెప్పిన మహాపద్మాటవి.

సహస్రారము ఎనిమిది దళాలు గల పద్మము. ఇందులోని ఒక్కొక్కదళములోను చిన్నచిన్న రేకులు 125 చొప్పున ఉంటాయి. ఈ రకంగా వెయ్యిదళాలుంటాయి. అందుకే దాన్ని సహస్రదళపద్మము అంటారు. ఇందులోని ఎనిమిది దళాలు ఎనిమిది దిక్కులకు తిరిగిఉంటాయి. స్వచ్ఛందతంత్రంలో

తస్మా దూర్ధ్వం కులం పద్మం సహస్రారమథోముఖం
మహాపద్మవనం చేదం సమానం తస్య చోపరి ॥

దానికి పైన వేయిరేకులు గల కులపద్మము అధోముఖమై ఉన్నది. అదే మహాపద్మవనము. అందులోనే దేవి ఉంటుంది.

ఇదే విషయాన్ని వివరిస్తూ

తస్మా దూర్ధ్వమధోముఖం వికసితం పద్మం సహస్రచ్ఛదం ।
నిత్యానందమయీ సదాశివపురీ శక్తేనమశ్శాశ్వతం ॥

ఆజ్ఞాచక్రం దాటిన తరువాత, షట్చక్రాలకు పైన బ్రహ్మరంధ్రానికి కొద్దిగా దిగువభాగంలో వేయిదళాలు గల పద్మమున్నది. అది నిత్యానందమయమైన శివపురము.

ఆధారచక్రంలో నిద్రావస్థలో ఉన్న కుండలినీ శక్తిని గనక జాగృతంచేసినట్లైతే అది గ్రంథిత్రయాన్ని దాటి సహస్రారం చేరుతుంది. అప్పుడు అక్కడ నుంచి జాలువారిన అమృతపుధారలతో సాధకుని శరీరంలోని 72000 నాడీమండలము తడుస్తుంది. అప్పుడు తడనుభవించే ఆనందం అనుభవైకవేద్యము. మహాపద్మవనాన్ని శంకరభగవత్పాదులు తమ సౌందర్య లహరిలోని 21వ శ్లోకంలో

తటిల్లేఖాతన్వీం తపనశశివైశ్వానరమయీం
నిషణ్ణాం షణ్ణాం అప్యుపరి కమలానాం తవ కలాం
మహాపద్మాటవ్యాం మృదితమల మాయేన మనసా
మహాన్తః పశ్యంతో దధతి పరమాహ్లాద లహరీమ్ ॥

తల్లీ ! భగవతీ ! మెరుపుతీగలాగా సూక్ష్మమై, దీర్ఘమై, సూర్యచంద్రాగ్నిరూపమై, షట్చక్రాలకుపైన సహస్రారంలో ఉన్న మహాపద్మటవిలోని నీ పాదాఖ్యకళను మహాత్ములు పరమాహ్లాదలహరిగా భావిస్తారు.

60. కదంబవనవాసినీ

కదంబవృక్షము అంటే – కడిమిచెట్టు. పరమేశ్వరి కదంబవనవాసిని. కడిమిచెట్ల వనమునందుంటుంది. రుద్రయామళంలో

బిందుస్థానం సుధాసింధుః పంచయోన్య స్ఫురద్రుమాః

తత్రై వ నీపశ్రేణీ చ తన్మధ్యే మణిమండపం ।

తత్రచింతామణికృతం దేవ్యామందిర ముత్తమం ॥

బిందుస్థానమే సుధాసిందువు. పంచయోనులే కల్పవృక్షాలు. వాటిలో కదంబవనము. ఆ వనములో రత్నమండపము. దాని మధ్యచింతామణి గృహము ఉన్నాయి.

అర్చనచేసేటప్పుడు సప్తప్రాకారం చతుర్ద్వారకం సువర్ణమండపం పూజయేతు. అని చెబుతూ రత్నద్వీపమధ్యే కల్పవృక్ష వాటికాయై నమః అంటారు. ఇక్కడ కందబవృక్షము అంటే కల్పవృక్షము అని అర్థం చెప్పారు. సూర్యరాయాంధ్రనిఘంటువులో కూడా కదంబము అంటే – దేవతాళము అని చెప్పబడింది.

దేవీభాగవతంలో ఈ కదంబవనాన్ని వివరిస్తూ

కనక రజిత ప్రాకార మధ్య భూః

సప్తయోజనాః తస్మాత్ ద్వియోజనోన్నతాః

కదంబవృక్షాస్సంతీప్యతి

బంగారు వెండి ప్రాకారాల మధ్య ఏడుయోజనాల విస్తీర్ణం గల భూమి ఉన్నది. అక్కడ రెండు యోజనాల ఎత్తుగల కడిమిచెట్లున్నాయి.

శ్రీచక్రంలో బిందుస్థానమే క్షీరసాగరం. పంచకోణాలే కడిమిచెట్లు. వీటి మధ్య ఆ దేవి ఉంటుంది.

61. సుధాసాగరమధ్యస్థా

సుధాసాగరము – అమృతపు సముద్రము అదే క్షీరసాగరము. ఆ క్షీరసాగరం మధ్యలో దేవి ఉంటుంది.

సుధాబ్ధౌ నందనోద్యానే రత్నమండప మధ్యమాం ।

బాలార్కమండలాభాసాం చతుర్బాహుం త్రిలోచనామ్ ॥

క్షీరసాగరం మధ్యన రత్నమండపం మీద నాలుగుచేతులతో ఆ దేవి బాలభానుని వలె ప్రకాశిస్తున్నది.

మృతము అంటే చావులేకుండా చేసేది అమృతము. **అమృతే నావృతాం పురీం** అటువంటి అమృతముచే ఆవరింపబడిన నగరము.

సుధాసాగరము అనేవి మూడున్నాయి.

1. క్షీరసాగరము
2. సహస్రారము పైనున్న బ్రహ్మరంధ్రము అదే బిందుస్థానము.

   బిందుస్థానం సుధాసింధుః

3. సగుణబ్రహ్మోపాసనచే పొందదగిన మార్గము. **సగుణబ్రహ్మోపాసనా ప్రాప్యేనగరే.**

ఈ మూడు రకాలయిన సుధాసాగరాల మధ్యన ఉంటుంది ఆ పరమేశ్వరి. ఆమె సుధాసముద్రం మధ్యన ఉంటుంది. కాబట్టే సాధకుడికి చావులేకుండా చేస్తుంది. పుట్టిన ప్రతిప్రాణి మరణించాల్సిందే. మరి చావు లేకపోవటం అంటే జన్మలేకపోవటం అన్నమాట. అదే జన్మరాహిత్యం శాశ్వతమైన ముక్తి. సాయుజ్యం అంటే సాధకుడికి శాశ్వత బ్రహ్మలోకప్రాప్తి కలగచేస్తుంది.

ఆత్మసాక్షాత్కారం పొందిన వారికి మరుజన్మ ఉండదు. సాధకుడు జ్ఞానియై, విజ్ఞానాన్ని ఆర్జించి స్వరూపసిద్ధిని పొంది అంటే తన రూపం ఏమిటి ? తానెక్కడి నుంచి వచ్చాడు? అనే విషయాలు తెలుసుకుంటాడు. అటువంటి వ్యక్తికి సాయుజ్యం లభిస్తుంది.

మోక్షానికి కర్మ, ఉపాసన, జ్ఞానము కూడా సాధనాలే. వీరందరికీ మోక్షం లభిస్తుంది. కాబట్టి దేవి రెండురకాల మోక్షాలను ఇస్తుంది.

శ్రీచక్రమే సుధాసముద్రము. అక్కడ ఉన్న అష్టదళపద్మము, షోడశదళపద్మాలే మహాపద్మాటవులు. పంచకోణాలే కడిమిచెట్లు.

సగుణబ్రహ్మోపాసనవల్ల లభించే లోకంలో 'అర' 'ణ్య' అనే రెండు అమృతపు సరస్సులున్నాయి. వీటినే సుధాసాగరము అంటారు. అర్చిరాది మార్గంలో ప్రయాణంచేసే జీవుడు ఆ సరస్సులలో స్నానం చేస్తేనే అతడికి బ్రహ్మలోక ప్రవేశానికి అర్హత కలుగుతుంది.

62. కామాక్షీ

కామే కమనీయే అక్షణీ యస్యాః సా

ఇంపైన కనులు గలది.

కామేశ్వర ఏవనేత్రం యస్యాః సా

శివుడు లేక కామేశ్వరుడు నేత్రములుగా గలది. దేవి యొక్క రెండుకనులూ ఆ పరమేశ్వరుడే అని భావన. సప్తశతిలో **నయన త్రియం జజ్ఞౌతథాపాపక తేజసా.** అగ్ని యొక్క తేజస్సుతో ఆమె మూడు కనులు ఆవిర్భవించినాయి. కమనీయమైన నేత్రములు గలది.

సూర్యచంద్రులే దేవి నేత్రాలు. పురుషసూక్తంలో **చక్షో సూర్యోఅజాయత** పరమేశ్వరుని నేత్రములు సూర్యుని తేజస్సుతో ఉన్నాయి అన్నారు. ఇదే మాటను ఉపనిషత్తులలో కూడా చెప్పటం జరిగింది. నేత్రాలకు అధిదేవత సూర్యుడు.

కామాక్షి కాముని అక్షిగా గలది. కాముడు అంటే మన్మథుడు. మన్మథుడే నేత్రములుగా గలది. జీవజాలము యొక్క కోరికలే నేత్రములుగా గలది. పూర్వజన్మలోని కోరికల ననుసరించి ఈ జన్మలో వారి మనోవృత్తులను నెరవేర్చునది.

క అంటే – సరస్వతి. మ అంటే – లక్ష్మి కాబట్టి కామాక్షి – లక్ష్మీ సరస్వతులే నేత్రములుగా గలది. అష్టాదశశక్తి పీఠాలలో ఒక దేవత. కాంచీపురవాసి.

లంకాయాం శాంకరీ దేవీ

కామాక్షీ కంచికాపురీ

ప్రద్యుమ్నేసింహళా దేవీ చాముండే క్రమపట్టణే

అలంపురే జోగులాంబా శ్రీశైలే భ్రమరాంబికా

కొల్హాపుర్యాం మహాలక్ష్మీ ముహుర్యాం ఏకవీరికా

ఉజ్జయిన్యాం మహాకాళీ పీఠాయాం పురుహూతికా

ఓఢ్యాణే గిరిజాదేవీ మాణిక్యా చిత్రకూటకే

హరిక్షేత్రే కామరూపా ప్రయాగే మాధవేశ్వరీ

జ్వాలాయాం వైష్ణవీదేవీ గయాయాం సర్వమంగళా

వారణాస్యాం విశాలాక్షీ కాశ్మీరేచ సరస్వతీ

ఏతానిశక్తినామాని సాయంప్రాతః స్మరే న్నరః

సప్తజన్మకృతం పాపం స్మరణేన వినశ్యతి

వ.నెం.	దేశము	ప్రాంతము	శక్తిపేరు
1	లంక	సింహళము	శాంకరీదేవి
2	కంచి	తమిళనాడు	కామాక్షిదేవి
3	ప్రద్యుమ్న	బెంగాల్	సింహళాదేవి
4	క్రమపట్టణము	కర్నాటక	చాముండాదేవి
5	అలంపురి	ఆంధ్రప్రదేశ్	జోగులాంబదేవి
6	శ్రీశైలము	ఆంధ్రప్రదేశ్	భ్రమరాంబాదేవి
7	కొల్హాపూర్	మహారాష్ట్ర	మహాలక్ష్మీదేవి
8	మహురీ	గుజరాత్	ఏకవీరాదేవి
9	ఉజ్జయిని	మధ్యప్రదేశ్	మహాకాళీదేవి
10	పీఠికాపురీ	బీహార్	పురుహూతికాదేవి
11	ఓఢ్యా	ఒరిస్సా	గిరిజాదేవి
12	ద్రాక్షావాటికా	ఉత్తరప్రదేశ్	మాణిక్యాంబాదేవి
13	హరిక్షేత్రము	ఉత్తరప్రదేశ్	కామరూపీదేవి
14	ప్రయాగ	ఉత్తరప్రదేశ్	మాధవేశ్వరీదేవి
15	జ్వాలా	జమ్మూ	వైష్ణవీదేవి
16	గయ	ఉత్తరప్రదేశ్	మంగళగౌరీదేవి
17	వారణాసి	ఉత్తరప్రదేశ్	విశాలాక్షీదేవి
18	కాశ్మీర్	కాశ్మీర్	సరస్వతీదేవి

ఈ మొత్తం పీఠాలలో ఎక్కువభాగం (5) ఉత్తరప్రదేశ్‌లోనే ఉన్నాయి.

కామాక్షీ స్తోత్రంలో దేవిని కీర్తిస్తూ శంకర భగవత్పాదులవారు

వందే శంకరభూషణీం గుణమయీం సౌందర్యముద్రామణీం
వందే రత్నవిభూషణీం గుణమణిం చింతామణిం సద్గుణామ్ ।
వందే రాక్షసగర్వసంహరకరీం వందే జగద్రక్షిణీం
కామాక్షీం కరుణాకటాక్ష విభవీ మంగీకరీ పాహి మామ్ ॥

సర్వజ్ఞా సాక్షిభావేన తత్త త్కామా నపూరయత్
తం దృష్ట్వా చరితం దేవ్యా బ్రహ్మాలోకపితామహః
కామాక్షీతి తదునామ దదౌ కామేశ్వరీ

సర్వజ్ఞురాలు, సాక్షీభూతురాలు అయిన దేవి అందరి కోరికలు తీర్చటం చేత బ్రహ్మ ఆమెను కామేశ్వరి, కామాక్షి అనే పేర్లతో పిలిచాడు.

63. కామదాయినీ

మన్మథుణ్ణి సంహరించినవాడు శివుడు. అతడి చేత శుభములను పొందినది.

కామ అంటే శివుడు. దాయని అంటే వంశపారంపర్యసంబంధముగలది. అనగా శివుడికన్న వేరైనదికాదు. శివునితో ఏకమై ఉండునది.

సమస్త భక్తకోటికి వారి కోరికలు తీర్చునది. భక్తుల అర్హతలను బట్టి వారికి సిరిసంపదలు, భోగభాగ్యాలు, మోక్షము ప్రసాదించునది.

భక్తులకు కామేశ్వరుని ప్రాపు కలుగుచేయునది. అంటే నిరాకారుడు, నిర్గుణస్వరూపుడు, మాయారహితుడు అయిన పరమేశ్వరుణ్ణి గురించి తెలియచేసేది.

ఈ రకంగా మణిద్వీపంలోని చింతామణి గృహంలో అంటే బ్రహ్మారంధ్రంలో ఉండే ఆ పరమేశ్వరిని గనుక ఆరాధించినట్లైతే సాధకుడు జీవన్ముక్తుడు అవుతాడు. కాబట్టి మణిద్వీపంలో ఉండే ఆ పరమేశ్వరిని ఆరాధించిన వారు ఈ లోకంలో సుఖాలు అనుభవించి, మరణానంతరము పరమేశ్వరి సన్నిధిని చేరతారు.

9. ఫలశ్రుతి

పరమేశ్వరిని అర్చించిన వారికి కోరికలన్నీ తీరతాయి. భోగం కావాలంటే భోగం వస్తుంది. మోక్షం కావాలంటే మోక్షం వస్తుంది. అందుచేతనే

శ్రీ సుందరీ సేవన తత్పరాణాం భోగశ్చ మోక్షశ్చ కరస్త ఏవ ॥ అన్నారు అంటే పరమేశ్వరిని ఆరాధించిన వారికి భోగ అన్నారు. అంటే పరమేశ్వరిని ఆరాధించిన వారికి భోగము, మోక్షము ఏది కావాలంటే అది లభిస్తుంది. దీనికి ఉదాహరణగా సప్తశతి, త్రిపురారహస్యాలను చెప్పవచ్చు. ముందుగా సప్తశతి చూద్దాం.

1. సప్తశతి : సప్తశతి అంటే ఏడువందలు అని అర్థం. దీన్ని మార్కండేయుడు తన శిష్యుడైన 'క్రౌష్టకి' అనే వాడికి చెబుతున్నాడు.

పూర్వకాలంలో సార్వోచిషమన్వంతరంలో చైత్రవంశంలో పుట్టిన 'సురథుడు' అనే రాజు తనవారిచేత మోసగించబడి, రాజ్యాని వదలి అడవులకు వెళ్ళి 'సుమేధుడు' అనే మహర్షి ఆశ్రమం చేరాడు. అలాగే 'సమాధి' అనే వైశ్యప్రముఖుడు తన వారిచేత మోసగింపబడి, ఇంటినుంచి తరిమి వేయబడి, అడవుల పాలయి చివరకు సుమేధుడి ఆశ్రమం చేరాడు. ఇలా రాజైన సురథుడు, వర్తకుడు సమాధి ఇద్దరూ కూడా సుమేధుడి ఆశ్రమంలో కాలం గడుపుతున్నారు. కాని వాళ్ళిద్దరికీ కూడా తమ ఇంటిమీద, బంధువుల మీద, మిత్రుల మీద మమకారం పోలేదు. అప్పుడు వాళ్ళిద్దరూ సుమేధుడి దగ్గరకు వెళ్ళి తమ బాధ చెప్పుకున్నారు. తమను ఇంటినుంచి, తరిమి వేసిన వారిమీద, తన రాజ్యాన్ని అపహరించిన వారి మీద తమకు ఈ మమకారం ఎందుకున్నది? దీనికి కారణం ఏమిటి? అని అడిగారు.

ఆ మాటలు విన్న సుమేధుడు "రాజా ! ఇంద్రియ గోచరమైన జ్ఞానము సమస్త జీవులకు ఒకే రకంగా ఉంటుంది. ఆహార నిద్రా మైథునాలు ప్రాణులన్నింటికీ సమానంగానే ఉంటాయి. దీనిలో ఏ రకమైన తేడాలేదు. కొన్నిప్రాణులు పగలు చూడగలవు. ఉదా॥కు మనుష్యుడు, కాకులు, చిలకలు, పిచ్చుకలు, పావురాలు మొదలైనవన్నీ పగలు మాత్రమే చూడగలుగుతాయి. మరికొన్ని జీవులు గుడ్లగూబలలాటివి రాత్రులందు మాత్రమే చూడగలుగుతాయి. అయితే మరికొన్ని ప్రాణులు కుక్కలు, పిల్లులు, ఆవులు, గేదెలు మొదలైనవి పగలు, రాత్రికూడా

చూడగలుగుతాయి. మానవులకు జ్ఞానమున్నది అనే మాట నిజమే అయితే ఇంద్రియాలకు సంబంధించిన జ్ఞానము పశువులకు, పక్షులకు, మృగాలకు చివరకి క్రిమికీటకాలకు కూడా ఉన్నదయ్యా ! ఈ రకంగా విషయగోచరమైన జ్ఞానము పశుపక్ష్యాదులకు ఉన్నట్లే మానవులకు కూడా ఉన్నది. అందుచేతనే ఈ రకమైన జ్ఞానము మానవులకు, ఇతర ప్రాణులకు కూడా సమంగా ఉన్నది అంటున్నాము. అదిగో ఆ పక్షులవంక ఒకసారి చూడు. వాటికి జ్ఞానం లేదా ? ఆకలివేస్తే తినాలి అని తెలియదా? తల్లిపక్షి తాను ఆకలితో మాడిపోతూ కూడా దొరికిన ఆహారం తను తినకుండా తన పిల్లలకు ఎలా నోట్లో పెడుతున్నదో చూడు. రాజా ! దీన్నే **'మోహము'** అంటారు. ఇక మానవుల సంగతి చూడు. బిడ్డలవల్ల ప్రత్యుపకారము ఉన్నది అనే భావంతోనే వారియందు అభిలాషను కలిగి ఉన్నారు. ఈ పిల్లలు పెరిగి పెద్దవారయి తమ పేరు నిలబెడతారనో, వంశగౌరవాన్ని కాపాడతారనో ఆశ ఉంటుంది. దాంతోనే పిల్లల మీద అంతమక్కువ కలిగి వుంటారు. ఈ విషయం నీకు మాత్రం తెలియదా ? సృష్టి స్థితి లయాలకు కారణమైనది మహామాయ. ఆవిడే పరమేశ్వరి. ఆమెయొక్క ప్రభావం చేతనే మానవులు 'మాయ' అనే సుడిగుండంలో పడిపోతున్నారు. ఈ మాయ అనేది పరమేశ్వరి యొక్క అధీనంలో ఉంటుంది. పాము కోరలలో విషమున్నట్లుగానే మాయ పరమేశ్వరికి లోబడి ఉంటుంది. తన కోరలలో ఉన్న విషం వల్ల పాముకు ఏ రకమైన ప్రమాదము కలగదు. కాని పాముకాటు తిన్నవారికి మాత్రం ఆవిషం హానిచేస్తుంది. అలాగే పరమేశ్వరిని ఆవరించి ఉన్న మాయ మానవులను సంసార లంపటంలో పడవేస్తుంది. ఈ మాయ అనేది విష్ణువు యొక్క యోగనిద్ర. ఆ మాయచేతనే జగత్తంతా సమ్మోహిత మవుతున్నది. ఆ మహామాయ జ్ఞానులయొక్క మనస్సులను కూడా ఆకర్షించి వారిని మోహగ్రస్తులను చేస్తుంది. పూర్వకాలంలో నారదుడు స్త్రీగా మారిపోయినది, విశ్వామిత్రుడంతటి తపస్సంపన్నుడు మేనకను వివాహం చేసుకున్నది ఈ మాయవల్లనేనయ్యా. ఈ జగత్తునంతటినీ ఆవిడే సృష్టిస్తున్నది. ఆవిడే లయం చేస్తున్నది. ఆమె అనుగ్రహంచేతనే మనం ముక్తి పొందగలుగుతాము. ఆ దేవియే పరావిద్య. ఆమెయే ముక్తికి కారణభూతురాలు. ఈ జగత్తును పాలించే శక్తి. సంసారబంధనాలకు హేతువు కూడా ఆమె, ఆ దేవియే పరమేశ్వరి" అన్నాడు.

ఇప్పుడు మహర్షి సప్తశతిలోని కథలన్నీ పూర్తిగా వివరించాడు. అదే మధుకైటభులవధ, మహిషాసురవధ, శుంభనిశుంభులవధ, ఇవన్నీ చెప్పి, ఆ దేవిని గనక అర్చించినట్లైతే ఫలితము ఏమిటి అనేది 12వ అధ్యాయంలో చెప్పాడు. ఇక 13వ అధ్యాయంలో వైశ్యప్రముఖుడైన సమాధి అతని కోరిక ప్రకారం జ్ఞానియై సాయుజ్యం పొందాడు. సురథుడు మాత్రం సావర్ణిమన్వంతరంలో మనువైనాడు అని సప్తశతిని ముగించటం జరిగింది కాబట్టి ఆ పరమేశ్వరిని అర్చించిన వారికి భోగము కాని, మోక్షముకాని వారి కోరిక ప్రకారమే సిద్ధిస్తుంది.

సప్తశతిలోని ఒకటవ అధ్యాయంలో బ్రహ్మదేవుడు పరమేశ్వరిని చేసిన స్తుతి, నాల్గవ అధ్యాయంలో శక్రాదిస్తుతి, ఐదవ అధ్యాయంలో దేవతలు చేసిన స్తుతి, పదకొండవ అధ్యాయంలో నారాయణీస్తుతి చాలా ముఖ్యమైనవి. ఇవి పరమేశ్వరి తత్త్వాన్ని వివరిస్తాయి. వాటిని చదవాలనుకునే వారు నేను వ్రాసిన 'సప్తశతిభాష్యము' చూడండి.

2. త్రిపురారహస్యము : ఇక రెండవది త్రిపురారహస్యము. దీన్ని నాలుగు భాగాలుగా చెప్పవచ్చు. 1. హేమలేఖ వృత్తాంతము 2. గండశైల వృత్తాంతము 3. జనకమహారాజు – అష్టావక్రుల సంవాదము 4. దత్తాత్రేయుని బోధ.

ఇందులో 21సార్లు క్షత్రియుల మీద దండయాత్ర చేసి, వారిని సంహరించిన పరశురాముడు చివరి దశలో మోక్షమార్గం కోసం దత్తాత్రేయుణ్ణి చేరతాడు. అప్పుడు దత్తాత్రేయుడు శ్రీవిద్యను పరశురాముడికి ఉపదేశించి, కథల రూపంలో పరమేశ్వరి తత్త్వాన్ని బోధిస్తాడు. ఆ తత్త్వాన్ని ఆసాంతం విన్న పరశురాముడు ఆ దేవిని ఆరాధించి సాయుజ్యం పొందుతాడు. దీనిమీద వివరణ కావాలంటే నేను వ్రాసిన 'త్రిపురారహస్యదీపిక' చదవండి. అంత ఓపిక లేకపోతే సప్తశతి భాష్యము 11 గం।।, త్రిపురారహస్యము 45 గం।। నేనిచ్చిన ఉపన్యాసాలు సి.డిల రూపంలో ఉన్నాయి. వాటిని వినండి. శ్రీవిద్యోపాసనకు ఫలితము ఈ రెండు గ్రంథాలలోను చెప్పబడింది. ఆ దేవిని ఉపాసించిన సాధకుడు ఇహము, పరము ఏది కావాలంటే అది పొందగలుగుతాడు.

అపుత్రోలభతే పుత్రా అర్థార్థీ అర్థమాప్నుయాత్ ।
విద్యార్థీప్రాప్నుయాద్విద్యాం కీర్తిమండిత భూతలః ॥

దీనిని చదవటం లేక వినటం వల్ల పుత్రులు లేనివారికి పుత్రులు కలుగుతారు. ధనం లేనివాడికి ధనం లభిస్తుంది. విద్యార్థి సంపూర్ణ విద్య పొంది అఖండమైన కీర్తిని ఆర్జిస్తాడు.

వంధ్యావా కాకవంధ్యావామృతవంధ్యా చ యాంగనా ।
శ్రవణాదస్య తద్దోషా నివర్తేత నసంశయః ॥

గొడ్రాలుగాని, కాకవంధ్యగాని, మృతవంధ్యగాని శ్రీవిద్యను ఉపాసించినట్లైతే వంధ్యత్వం పోయి సంతానవతి అవుతుంది.

యద్గేహే పుస్తకంచైవ పూజితం యది తిష్ఠతి ।
తద్గేహం న త్యజేన్నిత్యం రమాచైవ సరస్వతీ ॥

ఏ యింట ఈ గ్రంథము నిత్యమూ పూజింపబడుతుందో, ఆ ఇంట లక్ష్మీసరస్వతులు తాండవం చేస్తారు.

ఏవం యః స్మరతి ప్రబుద్ధ సుమతి శ్రీమత్స్వరూపం పరం
వృద్ధోఽప్యాశు యువా భవ త్యనుపమః స్త్రీణా మనంగాయతే ।
సోఽష్టైశ్వర్య తిరస్కృతాఖిల సురః శ్రీజృంభితాత్మాలయః
పృథ్వీపాల కిరీటకోటి వలభీ పుష్పార్చితాంఘ్రి ర్భవేత్ ॥

ఆ పరమేశ్వరిని అర్చించినవాడు ముల్లోకాలను సమ్మోహనం చేయగలుగుతాడు. దేవతలకు కూడా సాధ్యము కానటువంటి ఐశ్వర్యాన్ని పొందగలుగుతాడు. ఈ లోకంలోని రాజులు, మహారాజులు, చక్రవర్తులు అందరూ కూడా అతని పాదాలకు శిరస్సు వంచి నమస్కరిస్తారు.

సురపతి పురలక్ష్మీ జృంభాణాతీత లక్ష్మీః
ప్రసరతి నిజగేహే యస్య దైవం త్వ మార్యే ।
వివిధ బహు కలానాం పాత్రభూతస్య తస్య
త్రిభువన విదితా సా జృంభతే స్ఫూర్తి రచ్ఛా ॥

శ్రీవిద్యను ఉపాసించిన వారి గృహంలో ఇంద్రుని అతిశయించిన సిరిసంపదలు ఉంటాయి. అతడు వివిధ కళలకు ఆశ్రయం అవుతాడు. అతడికి ముల్లోకములందలి వివిధ విషయములు తెలియగలశక్తి కలుగుతుంది.

ఈ రకంగా శ్రీవిద్యోపాసకులకు సిరిసంపదలు, భోగభాగ్యాలు, అష్టైశ్వర్యాలతో పాటుగా మరణానంతరము సాయుజ్యముకూడా సిద్ధిస్తుంది.

హరితస గోత్రీకుడు, శ్రీక్రోవి పురుషోత్తమ శర్మ,
శ్రీమతి లక్ష్మీనరసమ్మగార్ల పౌత్రుడు,
శ్రీ క్రోవి కృష్ణమూర్తి శ్రీమతి సత్యపర్వతవర్ధనమ్మగార్ల జ్యేష్ఠపుత్రుడు,
'పరమానందనాథ'** దీక్షానామధేయుడు అయిన **క్రోవి పార్థసారథి
సర్వజనామోదము పొందునట్లుగా, సులభశైలిలో వ్రాసిన
***'శ్రీవిద్య'** అనే ఈ గ్రంథము సమాప్తము.*
సర్వేజనా స్సుఖినోభవన్తు, సమస్త సన్మంగళాని భవన్తు
ఓం తత్సత్